॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ

ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨੀ-ਟੀਕਾ (ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ)

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ

ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਂ **ਬੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ** ਵਿਮਲਂ ਵਰਂ।
ਵਨ੍ਦੇ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਞ੍ਚ,** ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰਙ੍ਗਣਂ॥

ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ, ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੁਵਿਮਦ੍ਦਨਂ।
ਪਤ੍ਤਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕੇਨ, ਸਾਸਨੁਜ੍ਜੋਤਨਤ੍ਥਿਨਾ॥

ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਹਲ਼ਿਨ੍ਦੇਨ, ਯਂ **ਪਰਕ੍ਕਮਬਾਹੁਨਾ**।
ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਂ, ਸਾਸਨਂ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਂ॥

ਕਸ੍ਸਪਂ ਤਂ ਮਹਾਥੇਰਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਯਕਂ।
ਦੀਪਸ੍ਮਿਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਮ੍ਹਿ, ਸਾਸਨੋਦਯਕਾਰਕਂ॥

ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਰਾਧੀਨਂ, ਸਦਾਰਞ੍ਞਨਿਵਾਸਿਨਂ।
ਪਾਕਟਂ ਗਗਨੇ ਚਨ੍ਦ-ਮਣ੍ਡਲਂ ਵਿਯ ਸਾਸਨੇ॥

ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਿਤਰਂ ਵਨ੍ਦੇ, ਵਿਨਯੇ ਸੁਵਿਸਾਰਦਂ।
ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਸਨ੍ਤੋਹਂ, ਵੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮਿ ਸਾਸਨੇ॥

ਅਨੁਥੇਰਂ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਂ, **ਸੁਮੇਧਂ** ਸੁਤਿਵਿਸ੍ਸੁਤਂ।
ਅਵਿਖਣ੍ਡਿਤਸੀਲਾਦਿ-ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣੋਦਯਂ॥

ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਂ ਸਤਿਮਨ੍ਤਂ, ਦਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸਮਾਹਿਤਂ।
ਨਮਾਮਿ ਸਿਰਸਾ ਧੀਰਂ, ਗਰੁਂ ਮੇ ਗਣਵਾਚਕਂ॥

ਆਗਤਾਗਮਤਕ੍ਕੇਸੁ , ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਨਯਞ੍ਞੁਸੁ।
ਯਸ੍ਸਨ੍ਤੇਵਾਸਿਭਿਕ੍ਖੂਸੁ, ਸਾਸਨਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ॥

ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯਾਹਂ, **ਲੀਨਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਂ**।
ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਨਾਕੁਲਂ॥

ਪੋਰਾਣੇਹਿ ਕਤਂ ਯਂ ਤੁ, ਲੀਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਂ।
ਨ ਤਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ, ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ॥

ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਸਭਾਵਾਯ, ਸੀਹਲ਼ਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ।
ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸ੍ਵਨੇਕੇਸੁ, ਲਿਖਿਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ॥

ਮਾਗਧਿਕਾਯ ਭਾਸਾਯ, ਆਰਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਕੇਨਚਿ।
ਭਾਸਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ, ਲਿਖਿਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਚ॥

ਅਸਾਰਗਨ੍ਥਭਾਰੋਪਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਬਹੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।
ਆਕੁਲਞ੍ਚ ਕਤਂ ਯਤ੍ਥ, ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ॥

ਤਤੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਨ, ਤਾਦਿਸੇਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਕਥਮਤ੍ਥਂ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨਾਨਾਦੇਸਨਿਵਾਸਿਨੋ॥

ਭਾਸਨ੍ਤਰਂ ਤਤੋ ਹਿਤ੍ਵਾ, ਸਾਰਮਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਅਨਾਕੁਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਨ੍ਤਿ॥

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਨਮਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ “**ਯੋ ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਹਿਪੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਸਿਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗੇਨ ਹਿ ਵਨ੍ਦਨਾਰਹਭਾਵੋ, ਵਨ੍ਦਨਾਰਹੇ ਚ ਕਤਾ ਵਨ੍ਦਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਧਾ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ –

> ‘‘ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਭਵਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਵੇਦਨਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਬਹੁਮਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ, ਤਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤੇਸਂ ਉਗ੍ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਕ੍ਕਮਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਅਥ ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵਤੋ , ਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਮਾਚਰਿਤਭਾਵਤੋ, ਆਯਤਿਂ ਪਰੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਿਰਿਯਾ’’ਤਿ।

ਮਯਂ ਪਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮੇਵ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣਂ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਦਮੇਵ ਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਆਚਰਿਯੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ –

‘‘ਇਚ੍ਚੇਵਮਚ੍ਚਨ੍ਤਨਮਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ,
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਯਂ।
ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਂ ਵਿਪੁਲਂ ਅਲਤ੍ਥਂ,
ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ’’ਤਿ॥

ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਭਾਵਤੋ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦਿਮਲਵਿਧਮਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਯਸ੍ਮਿੰ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧)।

ਤਸ੍ਮਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਮਲਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਟਵਸਿਦ੍ਧਿ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਸਮਾਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤੰ –

''ਏਵੰ ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦਿਯਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧.)।

ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ''ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੯; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੪)। ਤਤੋ ਏਵੰ ਪਟੁਭੂਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤਕਤੰ ਖੇਦਮਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ ਸਮਾਪਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾਯ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਵਡ੍ਢਨਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮੇਨ ਹਿ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਾਨਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਅਭਿਵਾਦਨਸੀਲਿਸ੍ਸ , ਨਿਚ੍ਚੰ ਵੁਡ੍ਢਾਪਚਾਯਿਨੋ।
ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਆਯੁ ਵਣ੍ਣੋ ਸੁਖੰ ਬਲ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੦੯)।

ਤਤੋ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਹੋਤੇਵ ਕਾਰਿਯਨਿਟ੍ਠਾਨਮਿਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਗਾਰਵਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਨਾਪਰਿਹਾਨਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਅਪਰਿਹਾਨਾਵਹਞ੍ਹਿ ਤੀਸੁਪਿ ਰਤਨੇਸੁ ਗਾਰਵੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੩੪)।

ਹੋਤੇਵ ਚ ਤਤੋ ਪਟਿਭਾਨਾਪਰਿਹਾਨੇਨ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਪਰਿਸਮਾਪਨੰ।

ਅਥ ਵਾ ਪਸਾਦਵਤ੍ਥੂਸੁ ਪੂਜਾਯ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯਤ੍ਤੰ –

''ਪੂਜਾਰਹੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਯਦਿਵ ਸਾਵਕੇ।
ਪਪਞ੍ਚਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ, ਤਿਣ੍ਣਸੋਕਪਰਿਦ੍ਦਵੇ॥

''ਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਅਕੁਤੋਭਯੇ।

ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪੁਵ੍ਵਂ ਸਙ੍ਖਾਤੁਂ, ਇਮੇਤ੍ਤਮਪਿ ਕੇਨਚੀ''ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੫-੧੯੬; ਅਪ॰ ਥੇਰ ੧.੧੦.੧-੨)।

ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋ ਚ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪਰਿਸਮਾਪਨੁਪਾਯੋ। ਯਥਾਹ –

''ਏਸ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਕਾਮਦਦੋ ਨਿਧਿ।
ਯਂ ਯਦੇਵਾਭਿਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਮੇਤੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੮.੧੦)।

ਉਪਾਯੇਸੁ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹੋਤੇਵ ਕਾਰਿਯਨਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਪੂਜਾ ਹਿ ਨਿਰਤਿਸਯਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸਂਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਪ੍ਪਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋਤਿ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਰਾਯੇਪਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਨਿਬਨ੍ਧਨਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਾਯ ਪਹੋਤਿ, ਭਯਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਞ੍ਚ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣਂ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਨ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਭਗਵਤੋ ਵਨ੍ਦਨਂ ਕਾਤੁਂ ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸਰਤਨਾਨਂ **"ਯੋ ਕਪ੍ਪ... ਪੇ॰... ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਾ ਯਸ੍ਮਾ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਨਾਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਏਸਾ ਹਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਥੋਮਨਾ। ਤੇਨੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ''ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯਂ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਂ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ''ਕਰੁਣਾ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਮਹੇਸਿਨੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਥੋਮਨਂ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯਾਧਿਮੁਤ੍ତਿਚਰਿਯਾਦਿਭੇਦਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਹਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਬਹੁਲੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਤਦਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਮਤ੍ਥਪਦਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਚ ਕੇਵਲਂ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ।

ਵਿਨਯਦੇਸਨਾ ਪਨ ਆਸਯਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਕੇਵਲਂ ਕਰੁਣਾਯ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤੇਨਪਿ ਅਸੋਤਬ੍ਬਾਰਹਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਰਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਹਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸੀਤਿ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਕ੍ਕਂਸਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੋਪਿ ਭਗਵਾ ਲੋਕਿਯਸਾਧੁਜਨੇਹਿਪਿ ਪਰਿਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ''ਸਿਖਰਣੀਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਚਨਾਨਿ ਯਥਾਪਰਾਧਞ੍ਚ ਗਰਹਵਚਨਾਨਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕਦੇਸਨਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਮਹਾਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਅਭਾਸਿ, ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਰਣਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵੇਰਞ੍ਜਾਦੀਸੁ ਸਾਰੀਰਿਕਞ੍ਚ ਖੇਦਮਨੁਭੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭੂਮਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸਮਯਨ੍ਤਰਕਥਾਨਂ ਵਿਯ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਵਤੀ, ਕਰੁਣਾਯ ਕਿਚ੍ਚਂ ਪਨ ਤਤੋਪਿ ਅਧਿਕਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਿਨਯਦੇਸਨਾ। ਕਰੁਣਾਬ੍ਯਾਪਾਰਾਧਿਕਤਾਯ ਹਿ ਦੇਸਨਾਯ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਂ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਮੇਵ ਏਤ੍ਥ ਥੋਮਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਪ੍ਪਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਤਂਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ। ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਵਾ ਛਸੁ ਅਸਾਧਾਰਣਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਤ੍ਤਾ ਤਂਸਹਚਰਿਤਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞ੍ਞਾਣਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਸੋਯੇਵ ਹਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੁਪਾਯੋ ਯਦਿਦਂ ਨਯਗ੍ਗਾਹੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਕੋ ਨਾਮ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਪਦਂ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ,
ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੋ।

ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ,

ਵਣ੍ਣੇ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦੪; ੩.੧੪੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪੨੫)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨੰ ਪਤਿਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ''ਅਪਿਚ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੬) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਯੋ ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਹਿਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਤ੍ਥਵੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯਤ੍ਥੋ।

ਅਯੰ ਪਨ ਅਵਯਵਤ੍ਥੋ – **ਯੋ**ਤਿ ਅਨਿਯਮਵਚਨੰ। ਤਸ੍ਸ ''ਨਾਥੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਹਿਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਯਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਸੋ ''ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਸੇਨ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਗਣਨਾਯਪਿ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੰ ਕਾਲੰ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਬਲੇਨੇਵ ਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਹਤ੍ਥਗਤਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਹਾਯ ਸੰਸਾਰਪਙ੍ਕੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗੰ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੰ ਤਤੋ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥੰ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਮ੍ਪਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ ਨਯਨਜੀਵਿਤਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਦਾਨਾਦਿਕੰ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਮਕਾਸਿ। **ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਹਿਪਿ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੰ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਗਣਨਾਯਪਿ ''ਏਤ੍ਤਕਾ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ''ਤਿ ਪਮੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ ਕਾਲੰ, ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਗਣਨਵਸੇਨਪਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸੋ ਕਾਲੋ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੋ, ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋਯੇਵ। ''ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਹਿਪੀ''ਤਿ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਵਸੇਨਪਿ ਤਾਵ ਪਮੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਪਗੇਵ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯੰ ਕਾਲ''ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ ''ਮਾਸਮਧੀਤੇ, ਦਿਵਸੰ ਚਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਨਿ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਏਵਮਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਿੰ ਵਿਨ੍ਦੀਤਿ ਚੇ? **ਖੇਦੰ ਗਤੋ,** ਕਾਯਿਕੰ ਖੇਦਮੁਪਗਤੋ, ਪਰਿਸ੍ਸਮੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਖਿਜ੍ਜਤਿ ਸਹਿਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ''ਖੇਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਲੋਕਹਿਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸੰਸਾਰੇ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪੀਲ਼ਿਤੰ ਸਤ੍ਤਲੋਕੰ ਤਮ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਭਾਗਿਯੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸ ਚ ''ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਲੋਕਹਿਤਾਯ ਖੇਦੰ ਗਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾਯਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ। **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**ਪਿ ਹਿ ''ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਖੇਦੰ ਗਤੋ, ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਲੋਕਹਿਤਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯੰ ਪਨ ਏਵੰ ਯੋਜਨੰ ਅਸਮ੍ਭਾਵੇਨ੍ਤੇਨ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਲੋਕਹਿਤਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰੰ ਆਵਹਤੀ''ਤਿ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਯੋਜਨਾਯਪਿ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨੰ ਲੋਕਹਿਤਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਤੁ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨੇਨੇਵ ਲੋਕਹਿਤਸਿਦ੍ਧੀਤਿ। ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਯੋਜਨਾਯਪਿ ਹਿ ਨ ਦੁਕ੍ਕਰਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਹਿਤਸਿਦ੍ਧਿ। ਨ ਹਿ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਤਾਦਿਸੰ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਮਗ੍ਗਫਲਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤੰ ਸਾਧੇਤਿ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਲੋਕੋ, ਹਿਤਕਰਣਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਤੰਵਿਸਯਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਿ ਤਂਵਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ''ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋਪਿ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਲੋਕੀਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਲੋਕਞ੍ਚ ਜਾਤਿਲੋਕਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਹਿਤੰ, ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਪਰਲੋਕਾਨੰ ਵਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਲੋਕਸਮੁਦਯਾਨੰ ਇਧ ਜਾਤਿਲੋਕੇ ਓਕਾਸਲੋਕੇ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਹਿਤੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਲੋਕਾਨੰ, ਲੋਕੇ ਵਾ ਹਿਤਨ੍ਤਿ ਸਰੂਪੇਕਸੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕਹਿਤਮਿਚ੍ਚੇਵਾਹਾ''ਤਿ, ਨ ਤੰ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੰ

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਹਿਤਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ “**ਕੇਨਚੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ “**ਵਜਿਰਬੁਦ੍ਧਿਟੀਕਾਕਾਰੇਨਾ**”ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। “**ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**”ਤਿ ਵਾ “**ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**”ਤਿ ਵਾ “**ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**”ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ “**ਸੀਹਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੂ**”ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਕੇਵਲਂ “**ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ “**ਮਾਗਧਭਾਸਾਯ ਲਿਖਿਤੇ ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ**”ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨਾਥੋਤਿ ਲੋਕਪਟਿਸਰਣੋ, ਲੋਕਸਾਮੀ ਲੋਕਨਾਯਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਅਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਪਟਿਸਰਣੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਅਥ ਵਾ ਨਾਥਤੀਤਿ **ਨਾਥੋ,** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਵਸੇਨ ਆਸੀਸਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਨਾਥਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਉਪਤਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਾਥਤੀਤਿ ਵਾ ਯਾਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਗਵਾ ਹਿ ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੭) ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਂ ਤਂ ਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਪਰਮੇਨ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਈਸਤਿ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ ਪਰਮਿਸ੍ਸਰੋ ਭਗਵਾ ‘‘ਨਾਥੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋ ਕਰੁਣਾਯ ਕਮ੍ਪਿਤਹਦਯਤ੍ਤਾ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਤੀਤਿ **ਕਰੁਣਾ,** ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਵਾ ਕਿਰੀਯਤਿ ਪਸਾਰੀਯਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕਂ ਹਿਂਸਤਿ ਵਿਬਾਧੇਤਿ, ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਵਾ ਪਰਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਕਮ੍ਪਨਂ ਹਦਯਖੇਦਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਕਰੁਣਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਮਿਤਿ ਸੁਖਂ, ਤਂ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਏਸਾ ਹਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣਾ ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਰੁਣਿਕਾਨਂ ਸੁਖਂ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਿਬਾਧੇਤੀਤਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕੋ ਯਥਾ ‘‘ਦੋਵਾਰਿਕੋ’’ਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਦ੍ਵਾਰਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਦ੍ਵਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਜੀਵਿਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਦ੍ਵਾਰਾਨਤਿਵਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਦੋਵਾਰਿਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਰੁਣਾਨਤਿਵਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ‘‘ਕਾਰੁਣਿਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਯਾਵ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਮੇਵ ਲੋਕਨਾਥਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਕਾਰੁਣਿਕੋਤਿ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ। ਸਤਿਪਿ ਭਗਵਤੋ ਤਦਞ੍ਞਗੁਣਾਨਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਮਹਨੁਭਾਵੇ ਕਾਰੁਣਿਕਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ‘‘ਮਹਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੋ’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਤ੍ਥੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਕਰੁਣਾ ਕਰੁਣਾਯਨਂ ਸੀਲਂ ਪਕਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਰੁਣਿਕੋ,** ਪਥਵੀਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਕਕ੍ਖਲ਼ਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵਾ ਕਰੁਣਾਯਨਸਭਾਵੋ ਸਭਾਵਭੂਤਕਰੁਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਮੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਮਹਾਵਿਸਯਤਾਯ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਮਹਾਬਲਤਾਯ ਚ ਮਹਤੀ ਕਰੁਣਾਤਿ **ਮਹਾਕਰੁਣਾ**। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਕਰੁਣਾ ਨਿਰਵਸੇਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚ ਮਹਨ੍ਤਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਂ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਮਹਤੀ ਪਸਤ੍ਥਾ ਕਰੁਣਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ। ਪੂਜਾਵਚਨੋ ਹੇਤ੍ਥ ਮਹਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਪਸਤ੍ਥਾ ਚ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ।

ਏਵੰ ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਥੋਮੇਤੁੰ “**ਅਸਮ੍ਬੁਧ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਮ੍ਬੁਧ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਥਾਸਭਾਵੰ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਹੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਪਠਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਅਨਿਯਮਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਬੁਦ੍ਧਨਿਸੇਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨) ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਵਾਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਵਿਕਸਿਤਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ** ਜਾਗਰਣਵਿਕਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਗਮਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤੋ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਵਿਹਤਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਗੁਣਗਣਾਧਾਰੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮੰ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪਤ੍ਤੋ ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਤ੍ਥੁਤਿਗਾਥਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੧)। ਤੇਨ ਏਵੰ ਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਨਿਸੇਵਿਤੰ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਹਿ ਯਥਾਰਹੰ ਨਿਸੇਵਿਤੰ ਅਨੁਭੂਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਵਸੇਨੇਵ ਨਿਸੇਵਿਤੰ, ਮਗ੍ਗੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਵਸੇਨ ਸੇਵਿਤੋ, ਪਰੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਾਦਿਨਾ ਯਦਾ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾਨਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਦਾ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਵਸੇਨਪਿ ਸੇਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਣੇ ਸਤਿ ਸੋਪਿ ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਯ ਸੇਵਿਤੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਗਹੇਤੁੰ। ‘‘ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯਸਮੁਦ੍ਦੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸੀ’’ਤਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਮਸਨਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਯੰ ਅਸਮ੍ਬੁਧੰ ਅਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੋਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭਵਾਭਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਪਨ ਤਦਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

‘‘ਯੋ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਸ੍ਸਤਿ।
ਪਹਾਯ ਜਾਤਿਸੰਸਾਰੰ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕੇਹਿਪਿ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਦਿਨਾ ਸੇਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਨਿਸੇਵਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੇਨਚਿ** ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਭਵਾਭਵਨ੍ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਭਵਤੋ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਭਵਾਭਵ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤਿਦੁਗ੍ਗਤਿਵਸੇਨ ਹੀਨਪਣੀਤਵਸੇਨ ਚ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਦ੍ਧਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਅ-ਕਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ **ਅਭ**ਵੋਤਿ ਮਹਾਭਵੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਭ**ਵੋਤਿ ਵੁਦ੍ਧਿ, **ਅਭ**ਵੋਤਿ ਹਾਨਿ। **ਭ**ਵੋਤਿ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ, **ਅਭ**ਵੋਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਭਵੋ ਚ ਅਭਵੋ ਚ ਭਵਾਭਵੋ। ਤੰ ਭਵਾਭਵੰ। **ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਜੀਵਲੋਕੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ। ਜੀਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਲੋਕੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਵਾਭਵਗਮਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨਮੋ ਅਤ੍ਥੂਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਿਲੇਸਜਾਲਵਿਦ੍ਧਂਸਿਨੋਤਿ ਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ**। ਪੂਰੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਅਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨਾਮ, ਅਲਦ੍ਧਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਤੋ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਾਦਿ ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨਾਮ, ਤਂ ਵਿਨ੍ਦਿਯਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਰਾਸਟ੍ਠਂ, ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਟ੍ਠਂ, ਧਾਤੂਨਂ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿਯਟ੍ਠਂ, ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਪੀਲ਼ਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਨ੍ਤਵਿਰਹਿਤੇ ਸਂਸਾਰੇ ਸਬ੍ਬਯੋਨਿਗਤਿਭਵਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇ ਜਵਾਪੇਤੀਤਿ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦੀਸੁ ਜਵਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਨ ਜਵਤੀਤਿ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਸਾ ਆਦਿ ਯੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਦੀਨਂ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ, ਤੇਯੇਵ ਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾਤਿ **ਕਿਲੇਸਾ,** ਤੇਯੇਵ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ ਜਾਲਸਦਿਸਾਤਿ **ਜਾਲਂ,** ਤਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਿਲੇਸਜਾਲਵਿਦ੍ਧਂਸੀ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਸਪਰਿਯਤ੍ਤਿਕੋ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਮਗ੍ਗੋਯੇਵ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ, ਨੇਤਰੇਤਿ ਚੇ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਗਮ੍ਮ ਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਲੇਸੇ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਨਾਮ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਕਿਚ੍ਚਂ ਫਲੇਨ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਫਲਮ੍ਪਿ ''ਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋਪਿ ਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾ ''ਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤੀਤਿ ਨ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ।

ਧਮ੍ਮਵਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਿਯਮਿਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਧਮ੍ਮੋ**।

> ''ਯੇ ਕੇਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ, ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਂ।
> ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ, ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭) –

ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਵਾ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਅਪਾਯਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਧਾਰਣਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਰਿਯਫਲਂ ਪਨ ਤਂਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨੇਨ ਤਦਨੁਗੁਣਤਾਯ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਦਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵੇਨ ਵਰੋ ਪਵਰੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋਤਿ **ਧਮ੍ਮਵਰੋ,** ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਰਸ੍ਸ ਨਮੋ ਅਤ੍ਥੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਾਰਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਪਪਞ੍ਚਿਤਂ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਚ ਇਧ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਨ ਤਂ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਸਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ **ਕੇਨਚਿ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕਿਲੇਸਜਾਲਵਿਦ੍ਧਂਸਿਨੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਦੀਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤਿ, ''ਧਮ੍ਮਵਰਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਭਾਵਸਮ੍ਪਦਂ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ ਥੋਮੇਤੁਂ **"ਗੁਣੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਗੁਣੇਹੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਾਨਿ ਯੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੀਲਸਮਾਧੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿ **"ਸੀਲ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿ। ਸਮਾਧਿਸੀਸੇਨ ਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਦਿਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਭੁਤਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਂ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। **ਪਭੁਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਲੋਕਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸੀਲਾਦਯੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ

ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਨ੍ਤੇ ‘ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ’ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸੀਲਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵਾ’’ਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਮਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਲੋਕਿਯਗੁਣੇਹਿਪਿ ਥੋਮਨਾਯ ਕੋਚਿ ਦੋਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਪਿ ਤਾਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣੇਹਿ ਥੋਮਨਾ ਹੋਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗ ਪਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾਤਿ।

ਕੁਸਲਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਜਨਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਖੇਤ੍ਤਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਖੇਤ੍ਤਂ ਜਨਾਨਂ ਕੁਸਲਤ੍ਥਿਕਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਖਿਤ੍ਤਂ ਬੀਜਂ ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਕਰਣੇਨ ਤਾਯਤੀਤਿ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤਂ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਵਿਰੁਹਨਭੂਮਿ, ਤਂਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋਪਿ ‘‘ਖੇਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ‘‘ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ‘‘ਯੋ’’ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਵਚਨਂ। **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ ਅਰਿਯਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਰਿਯਾ। ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਙ੍ਘੋ ਸਮੂਹੋਤਿ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ**। ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯੋ ਚ ਸੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਙ੍ਘੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵਤੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤਂ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ। ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਧਿਗਮੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਾਧੀਨੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧੇਵ **“ਸਿਰਸਾ ਨਮਾਮੀ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਯੋਜਨੇ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਇਚ੍ਚੇਵ”**ਮਿਚ੍ਚਾਦਿ। ਇਚ੍ਚੇਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ** ਏਕਨ੍ਤੇਨ **ਨਮਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ** ਨਮਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ **ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ** ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਹਂ ਵਿਪੁਲਂ ਯਂ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਂ ਅਲਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਤਨਂ**। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ‘‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾਵੋ ਵਾ ਰਤਨਟ੍ਠੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
> ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾਵਾਦਯੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸ੍ਵੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ।

‘‘ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਰਾਸਿਂ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਾ’’ਤਿ **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ **ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ‘‘ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਨਦਿਂ, ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਞ੍ਹਿ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਸਾਰਤ੍ਥਪਕਾਸਿਨਿਯਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੫.੧੦੨੭) –

> ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਾ ਕੁਸਲਾਭਿਸਨ੍ਦਾ ਸੁਖਸ੍ਸਾਹਾਰਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ, ਅਯਂ ਪਠਮੋ

ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਕੁਸਲਾਭਿਸਨ੍ਦੋ ਸੁਖਸ੍ਸਾਹਾਰੋ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੨੭) –

ਏਵਮਾਦਿਕਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਾ ਕੁਸਲਾਭਿਸਨ੍ਦਾਤਿ ਪੁਞ੍ਞਨਦਿਯੋ ਕੁਸਲਨਦਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੰ ਪਨ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲ''ਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰੰ । ਨ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪੁਞ੍ਞਫਲੰ ਅਲਤ੍ਥ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਅਨਪ੍ਪਕੰ ਪੁਞ੍ਞਰਾਸਿੰ ਤਦਾ ਅਲਭਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਫਲੰ ਪਰਲੋਕਭਾਗੀ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਤੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯਵਿਘਾਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਨਿਸੰਸਮਤ੍ਤਕੰ, ''ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਚ ਪੁਞ੍ਞਫਲੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤਨ੍ਤਰਾਯਭਾਵੋ ਨ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਚੇਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਖਣੇ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯੰ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਅਥਾਪਿ ਪਣਾਮਕਿਰਿਯਾਯ ਜਨਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ ਪੁਞ੍ਞਫਲਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਚ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹੋ ਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋ, ਅਥ ਖੋ ਮਹਨ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਿਪੁਲਾ**"ਨ੍ਤਿ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਨਪ੍ਪਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਲਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਭਿੰ, ਪਾਪੁਣਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਬਲੇਨ। **ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਤੰਤੰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥੋ। ਪਣਾਮਪਯੋਜਨੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ ਹਤੋ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ। ਅਸ੍ਸ ''ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸੰ ਵਿਨਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੰ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਾਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਉਪਘਾਤਕਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਹਨਨੇ ਸਮਤ੍ਥਤੰ ਦੀਪੇਤਿ।

ਏਵੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਕਰਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯਪਿਟਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਾਵ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਮੂਲਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਿਤੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਯਸ੍ਮਿੰ ਠਿਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ। **ਠਿਤੇ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਨੂਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਲਜ੍ਜੀਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਠਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਸਾਸਨੰ। **ਅਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੇ ਅਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੰ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਾਯੂਹੰ ਓਘਮਤਰਿ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਞ੍ਚਤ੍ਥੋ ਤੀਸੁਪਿ **ਸੀਹਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਅਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਤੇਸੁਯੇਵ ਲਜ੍ਜੀਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਨਵਸੇਨ ਸੁਸਣ੍ਠਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੇਨ ਅਸ੍ਸ ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀ''ਤਿ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਯਥਾਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਹਿ ਲਕ੍ਖਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਕਾਯੇਨ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੋ, ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਚ ਨਾਮਕਾਯੇਨਪੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕੇਨਚਿ** ਪਨ ''ਚਤੁਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਮ੍ਮਾ ਚ ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਵਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸ। ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਹੇਸ ਕੇਵਲੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਪਨੇਤੁਕਾਮੋ ਹਿਤੰ ਉਪਸੰਹਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਮੁਦਿਤੋ ਅਪਕ੍ਖਪਤਿਤੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯਸੰਵਣ੍ਣਨਾਧਿਕਾਰੇ ਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਥੁਤਿਯਾ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ 'ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾ'''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ "**ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਧਿਕਾਰਾਨੁਰੂਪੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਖਨ੍ਤਿ – ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਦਿਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੇ ਅਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਆਰਮ੍ਭਾਨੁਰੂਪਥੋਮਨਾ ਕਤਾ ਹੋਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਵਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਯੇਵ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਕਾਸਨਤੋ।

ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ''ਯਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਸ ''ਵਿਨਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧੀਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨਾਕੁਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਕਾਲਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸਦਿਸੇਨਪਿ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਂ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬਲੇਨ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਤ੍ਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ "**ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਂ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਬਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ''ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁ ਪੁਨ ਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਨੂਨਭਾਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਾਮਞ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਨ੍ਤੇਨ, ਯਥਿਚ੍ਛਕਂ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਾਮਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋਯੇਵ, ਨੋ ਨ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੇਹਿ ਪਨ ਸੋ ਵਿਨਯੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋਤਿ ਆਹ "**ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਸਭੇਹੀ**"ਤਿ। ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾ ਏਵ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਚ ਆਸਭਾ, ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਸਭੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੀਦਿਸਾ ਪਨੇਤੇ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਞਾਣਮ੍ਬੁ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਅਮ੍ਬੁਨਾ** ਸਲਿਲੇਨ **ਨਿਦ੍ਧੋਤਾਨਿ** ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨੇਨ ਧੋਤਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਾਲਿਤਾਨਿ ਵਿਸੋਧਿਤਾਨਿ ਰਾਗਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਮਲਾਨਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਾ ਯੇਹਿ ਤੇ **ਞਾਣਮ੍ਬੁਨਿਦ੍ਧਾਤਮਲਾਸਵਾ**, ਤੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਨ ਕੇਵਲਂ ਏਤੇਸੁ ਆਚਰਿਯਭਾਵੋਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਰਾਗਾਦਿਮਲਰਹਿਤਾ ਖੀਣਾਸਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾ ਏਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਖੀਣਾਸਵਭਾਵੇਪਿ ਨ ਏਤੇ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ, ਅਥ ਖੋ ਏਵਰੂਪੇਹਿਪਿ ਆਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਜ੍ਜਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇਹੀ**"ਤਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਯੇਸਂ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਵਿਜ੍ਜਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਤੇਹਿ। ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਮੇਵ ਅਭਾਵਤੋ ਏਤੇਹਿ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਟੁਤਰਲਦ੍ਧਪ੍ਪਭੇਦਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧ**ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਂ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਅਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਨ –

> ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿ ,
> ਇਦ੍ਧਿਪ੍ਪਭੇਦੋਪਿ ਚ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਂ।
> ਪਰਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯਞਾਣਂ,
> ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਗਤਞ੍ਚ ਞਾਣਂ।
> ਦਿਬ੍ਬਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖਾਸਵਸਙ੍ਖਯੋ ਚ,
> ਏਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਇਧਟ੍ਠ ਵਿਜ੍ਜਾ''ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੇਵ। ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਹੇਤੁਫਲੇ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਹੇਤੁਹੇਤੁਫਲਾਨੁਰੂਪਂ ਵੋਹਾਰੇਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਇਦਂ ਞਾਣਂ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਜੋਤਯਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਏਤਾਸਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਅਤਿਪਪਞ੍ਚਭਾਵਤੋ ਇਧ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਛੇਕਭਾਵਤੋ ਆਹ "**ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਨਕੋਵਿਦੇਹੀ**"ਤਿ। ''ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਭਿਯੋਗਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਸਾਤਿਸਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਹਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਂਵਣ੍ਣਨਕੋਵਿਦੇਹੀਤਿ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਂਵਣ੍ਣਨੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਕੋਵਿਦੇਹਿ ਛੇਕੇਹਿ, ਕੁਸਲੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਲੇਸਜਾਲਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਵਾ ਸਂਲਿਖਤਿ ਤਨੁਂ ਕਰੋਤੀਤਿ **ਸਲ੍ਲੇਖੋ**। ਇਧ ਪਨ ਖੀਣਾਸਵਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਬਾਹੁਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲਿਖਨਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ''ਸਲ੍ਲੇਖਿਯੇ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵੁਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਲ੍ਲੇਖਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਲ੍ਲੇਖਿਯਂ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਲ੍ਲੇਖਿਯੇ, ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨੋਸੁਲਭੂਪਮੇਹੀ**ਤਿ ਅਸੁਲਭੂਪਮੇਹਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸੁਕਸਦਿਸਾਤਿ ਤੇਸਂ ਉਪਮਾਯ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦੁਲ੍ਲਭਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਲਭਾ ਉਪਮਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਨੋਸੁਲਭੂਪਮਾ। **ਮਹਾਵਿਹਾਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਅਭਯਗਿਰਿਸੇਸਨਿਕਾਯਦ੍ਵਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਧਜੂਪਮੇਹੀ**ਤਿ ਰਥਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਨਨਹੇਤੁਕਂ ਰਥੇ ਬਦ੍ਧਧਜਂ ਵਿਯ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ''ਅਸੁਕੇਹਿ ਚ ਅਸੁਕੇਹਿ ਚ ਥੇਰੇਹਿ ਨਿਵਾਸਿਤੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਮਹਾਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਨਨਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਮਹਾਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਧਜੂਪਮੇਹਿ। **ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਨੂਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਿਤੋ। ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਅਯਂ ਵਿਨਯੋਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦਨਯਤ੍ਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਯੇਹਿ। **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਵਰਨ੍ਵਯੇਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਵਰਂ ਅਨੁਗਤੇਹਿ, ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨੁਗਤੇਹਿ ਨਯੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਵਰਂ ਅਨੁਗਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਸਭੇਹੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯ ਅਨੂਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **''ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯਾਸਭੇਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠੇਹਿ ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਤੇਸਂ ਏਸਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਵਾਸੀਨਂ ਭਾਸਾਯ ਸਙ੍ਖਤਤ੍ਤਾ ਰਚਿਤਤ੍ਤਾ ਦੀਪਨ੍ਤਰੇ ਭਿਕ੍ਖੁਜਨਸ੍ਸ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਤੋ ਅਞ੍ਞਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਨਂ ਯਸ੍ਮਾ ਨਾਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ ਨ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਇਦਾਨਿ ਸਮਾਰਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਣ੍ਣਿਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ,** ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਸਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਥੇਰੇਹਿ ਪਠਮਂ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਨੁਰੂਪੇਨੇਵ ਵਾਚਨਾਮਗ੍ਗਂ ਆਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰੁਲ਼੍ਹਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਭੂਤੋ ਕਥਾਮਗ੍ਗੋ। ਸੋਯੇਵ ਚ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਂ ਆਭਤੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯੇਹਿ ਮਹਾਥੇਰੇਹਿ ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧੀਹਿ ਸਙ੍ਕਰਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਠਪਿਤੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਕੇਨਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਸੀਹਸ੍ਸ ਲਾਨਤੋ ਗਹਣਤੋ **ਸੀਹਲ਼ੋ,** ਸੀਹਕੁਮਾਰੋ। ਤਂਵਂਸਜਾਤਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਸ੍ਸਪਿ ਸੀਹਲ਼ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਭੂਤਤ੍ਤਾ **ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਕੇਨ ਵਾਕਜੇਨ** ਵਚਨੇਨ, ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਪਾਲ਼ਿਨਯਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਨਯਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਮਾਗਧਭਾਸਾਯ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । **ਅਜ੍ਝੇਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤ੍ਵਾ ਗਰੁਤਰਂ ਪਯੋਜਨਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ ਅਜ੍ਝੇਸਨਾ, ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ, ਆਯਾਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ''ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੇਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਵ੍ਹਯਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸਾ''**ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਸਿਰੀਤਿ ਅਵ੍ਹਯੋ ਨਾਮਂ ਯਸ੍ਸ ਸੋਯਂ **ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਵ੍ਹਯੋ,** ਤਸ੍ਸ, ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਰੇਨ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਹਦਯੇ ਠਪੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਤਞ੍ਚਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਤਞ੍ਚ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਸਮਾਰਭਨ੍ਤੋ ਸਕਲਾਯਪਿ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਇਧ ਗਹੇਤਬ੍ਬਤੋ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਂ ਤਸ੍ਸਾ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਰੀਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਂ ਯੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥੇਵ ਕੁਰੁਨ੍ਦੀਨਾਮਾਦੀਸੁ ਵਿਸ੍ਸੁਤਾਸੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਯੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਤੋ ਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਥੇਰਵਾਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਸਮਾਰਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਕਥਾ, ਸਾਯੇਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ** ਤ੍ਥਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ

ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੭; ੨.੮) ਵਿਯ। **ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚਰੀ**ਤਿ ਉਲ਼ੁਮ੍ਪਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਕਤਤ੍ਤਾ ਤਮੇਵ ਨਾਮਂ ਜਾਤਂ। ਕੁਰੁਨ੍ਦਿਵਲ੍ਲਿਵਿਹਾਰੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਕਤਤ੍ਤਾ **ਕੁਰੁਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਨਾਮਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨ੍ਧਕਟ੍ਠਕਥਂ ਸਙ੍ਖੇਪਟ੍ਠਕਥਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸੁਤਾਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਾਸੁ, ਪਾਕਟਾਸੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ, ਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੇਨਚਿ** ਪਨ ''ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨ ਵਿਨਯਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਆਦੀਸੁਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਵਿਭਾਵਨਤੋ। ''ਅਟ੍ਠਕਥਂਯੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਵਾਦਾਨਂ ਬਾਹਿਰਭਾਵੋ ਸਿਯਾਤਿ ਤੇਪਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ “**ਅਨ੍ਤੋਗਧਥੇਰਵਾਦ**”ਨ੍ਤਿ ਆਹ, ਥੇਰਵਾਦੇਪਿ ਅਨ੍ਤੋਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਂਵਣ੍ਣਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੁ ''ਸਂਵਣ੍ਣਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ''ਸਮਾਰਭਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਰਸ੍ਸਭਾਵੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸੋਤੂਹਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਂ ਮੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਤਂ ਮਮ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਧਮ੍ਮਪਦੀਪਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਂ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਪਟਿਮਾਨਯਨ੍ਤਾ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ, ਅਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਤ੍ਤਾ ਨਵਾ, ਤੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਪ੍ਪਯੋਜਨਤ੍ਤਾ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਧਿਨਾ ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਚ ਸਦ੍ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਇਸ੍ਸਾਪਕਤਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਸਾਮੇਨ੍ਤੁ ਸੁਣਨ੍ਤੂਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤੋ ਪਦੀਪਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਪਦੀਪੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਧਮ੍ਮਪਦੀਪੋ, ਭਗਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਦੀਪਸ੍ਸ।

ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਗਮਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਬੁਦ੍ਧੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਯੇਹਿ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਆਦੀਹਿ ਤਥੇਵ ਞਾਤੋ, ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮਤਿਮਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾ ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਰੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਅਕਂਸੂਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਸਕਲਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ। ਸਕਲਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ ਹੋਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਪਦਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਕਥਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨੇਵ ਤਿਣ੍ਣਂ ਪਿਟਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋਪਿ ਭਾਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾਯੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। ਤਥੇਵ ਞਾਤੋ**ਤਿ ਯਥੇਵ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਥੇਵ ਏਕਪਦਮ੍ਪਿ ਏਕਕ੍ਖਰਮ੍ਪਿ ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਞ੍ਚ ਅਵਿਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਞਾਤੋ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਸਂ ਮਤਿਮਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਾ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਅਕਂਸੂ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੋ ਅਕਂਸੁ। ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਅਟ੍ਠਕਥਾਮਕਂਸੂ''ਤਿ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ, ਮ-ਕਾਰੋ ਪਨ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਅਟ੍ਠਕਥਾ''ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਮਹਾਪਚ੍ਚਰਿਯਾਦਿਕਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਵਿਕੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰੇ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਅਕਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਤਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਯੇਵ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਮਾਣਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਮਾਦਲੇਖਾਪਿ ਪਮਾਣਂ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ “**ਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾਨ ਪਮਾਦਲੇਖ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਮਾਦਲੇਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪੋਤ੍ਥਕਾਰੁਲ਼੍ਹਕਾਲੇ ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਲਿਖਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਮਾਦਪਾਠਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਪਮਾਦੇਨ ਸਤਿਂ ਅਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗੇ ''ਸਚ੍ਚੇਪਿ ਅਲਿਕੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸਦਿਸਂ ਯਂ ਲਿਖਿਤਂ, ਤਂ ਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ –

‘‘ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਸਚ੍ਛੇਪਿ ਅਲਿਕੇਪਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਮਾਦਲਿਖਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਯੋਗੇ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਦੁਕ੍ਕਟੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੪)।

ਕੇਸੰ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਗਾਰਵਾਨੰ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ। ਪੁਨ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਕੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਚੇ? ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ **ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਪਮਾਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਸਾਮੇਨ੍ਤੁ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਮਾਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਮਾਣਮੇਵਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਵਜਿਰਬੁਦ੍ਧਿਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਦਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਸਾਧਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਪਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਕੇਵਲੰ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਭਿਨ੍ਨਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤਤੋ ਚ ਭਾਸਨ੍ਤਰਮੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਨ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ਵਚਨਮਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਸਾਪਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਤਤੋ ਚ ਭਾਸਨ੍ਤਰਮੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਏਵਮਾਕੁਲੰ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਭਾਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਨਾਕੁਲਵਚਨੋ ਚ ਭਦਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਘੋਸਾਚਰਿਯੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਏਵਮਾਕੁਲੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਮਨਾਕੁਲੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾਠਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਕਥੰ? ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਮਾਣੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਦਿ ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਮਾਣੰ, ਅਯੰ ਪਨ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਕਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **“ਤਤੋ ਚ ਭਾਸਨ੍ਤਰਮੇਵ ਹਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ ਪਮਾਣੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਯੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਪਿ ਭਾਸਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਮਤ੍ਤਵਿਸਿਟ੍ਠਾ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਨਾਵ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਪਮਾਣਭੂਤਾ ਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਆਦਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਨੰ ਪਮਾਣਭਾਵੋ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਭਾਸਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਮਤ੍ਤਵਿਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਭਾਵੋਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲੰ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਨੰ ਸਤਿਪਿ ਪਮਾਣਭਾਵੇ ਅਯੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞਾਯੇਵ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮਰਹਤਿ, ਨਾਪਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਤਤੋਅਭਿਨ੍ਨਭਾਵੇਪਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਨੰ ਅਸਤਿ ਪਮਾਣਭਾਵੇ ਅਯੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵਤ੍ਤੰ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਾ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਭਯਮ੍ਪੇਤੰ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਤਤੋਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ। **ਭਾਸਨ੍ਤਰਮੇਵ ਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚੁਕਸਦਿਸੰ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਸਮਾਸਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਪਞ੍ਚਿਤੰ ‘‘ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪੇਨ ਠਾਨਾਰਹੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫) ਏਤ੍ਥ ਅਪਲੋਕਨਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਵਿਯ ਤਾਦਿਸੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਮਗ੍ਗੰ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ –

‘‘ਏਤ੍ਥ ਚ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮੰ ਏਕਮੇਵ ਆਗਤੰ, ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਸਬ੍ਬਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਾਨਿ ਚ ‘ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮੰ ਞਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮੰ ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯਕਮ੍ਮੰ ਞਤ੍ਤਿਚਤੁਤ੍ਥਕਮ੍ਮ’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਖਨ੍ਧਕਤੋ ਪਰਿਵਾਰਾਵਸਾਨੇ ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗਤੋ ਚ ਪਾਲ਼ਿੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥਿਤਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਮਯੰ ਪਰਿਵਾਰਾਵਸਾਨੇ ਕਮ੍ਮਵਿਭਙ੍ਗੇਯੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਵਣ੍ਣਨਾ ਚ ਨ ਭਾਰਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਥਾਠਿਤਾਯ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਣ੍ਣਨਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਠਾਨਾਨਿ ਅਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਮੇਵ ਕਰੋਮਾ’’ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੫ ਭਿਕ੍ਖੁਪਦਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਸਬ੍ਬਮਸੇਸਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਤਂਤਂਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਅਸੇਸਯਿਤ੍ਵਾ ਸੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ, ਕਿਞ੍ਚਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਣ੍ਣਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਆਗਤਂ ਪਾਲ਼ਿਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਸਂਵਣ੍ਣਨਤੋ ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣਿਤਂ ਯਥਾਠਾਨੇਯੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਨਤੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਤਨ੍ਤਿਕ੍ਕਮਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਵੋਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਲ਼ਿਕ੍ਕਮਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਂ। ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ‘‘ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਭਾਰੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਾਦੀਸੁ ਝਾਨਕਥਾਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਆਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਂ ਤਂਤਂਸੁਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਦੀਪਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਹੇਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਭਾਸਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਕਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੀ ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਣ੍ਣਨਾਯ ਵਸੇਨ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾਵੁਤ੍ਤਭਾਸਨ੍ਤਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੀ ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਕਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਂ ਆਚਰਿਯਵਸੇਨ ਸਮਾਨਕਤ੍ਤੁਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵਣ੍ਣਨਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਪਿ**ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ **ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸਂ ਪਮਾਣਭਾਵਞ੍ਚ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਪੀ’’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਠਿਤਵਸੇਨੇਵ ਅਪਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਮਾਣਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਯਂ ਵਣ੍ਣਨਾਪਿ ਤਤੋ ਅਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਮਾਣਭੂਤਾਯੇਵ ਹੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨਕਥਾ

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਤਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਂ ਵਿਨਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤਵਿਨਯਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਸਂਵਰਵਿਨਯਪਹਾਨਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਬਹੁਵਿਧਤ੍ਤਾ ਇਧ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਤਾਵ ਵਿਨਯੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਾਸੁ ਗਾਥਾਸੁ। **ਤਾਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਪਠਮਂ ਵਿਨਯਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਨਿਯਮੇਤਬ੍ਬੋ। **ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਏਤਂ ‘‘ਵਿਨਯੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਨਿਯਾਮਕਵਚਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਸ੍ਸ। **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ। ਸੋ ਹਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਦਾਨਂ ਜਨਨੀਠਾਨੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਮਾਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਮਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਵੁਤ੍ਤਂ ਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਏਤਂ ‘‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਿਦਾਨਵਚਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯੇਨ ਧਾਰਿਤਂ, ਯੇਨ ਚ ਆਭਤਂ, ਯੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਏਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਧਾਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ‘‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸਯਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਵੁਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ‘‘ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਿਦਾਨਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋਪਿ ਵਿਸੁਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਨਿਦਾਨੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ, ‘ਇਦਮਵੋਚਾ’ਤਿ ਨਿਗਮਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਚਨਤੋ ਨਿਦਾਨਨਿਗਮਨਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਥੁਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਵਿਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨੇਵਾਤਿ ਨਿਦਾਨਸ੍ਸਪਿ ਵਿਨਯਪਾਲ਼ਿਯਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ‘‘ਵੁਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਯਦਾ ਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿ

ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂਯੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਤਿਕਂ ਠਪੇਸਿ। ਮਾਤਿਕਾਯ ਹਿ ''ਏਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂਯੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਮੁਪਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਤਂ ਵਿਸੁਂ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਮਾਤਿਕਾਪਦੇਸੁ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਵਚਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ । **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹਚ੍ਚ ਭਾਸਿਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨਮੇਵ। ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਹਕਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ **"ਆਯਸ੍ਮਤਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਮਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਯਮੇਤਿ, **"ਤਞ੍ਚ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਲਂ ਨਿਯਮੇਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਕਾਲਤੋ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਤਸ੍ਸਾ ਤਨ੍ਤਿਆਰੁਲ੍ਹਾਯ ਇਧ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ ਚੇਸਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ ਚੇਸਾ**ਤਿ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤਞ੍ਚ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਸਾ ਚ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥੋ ਵਾ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਉਪਞ੍ਞਾਸੋ**ਤਿ ਚ ਵਾਕ੍ਯਾਰਮ੍ਭੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਸਾ ਹਿ ਗਨ੍ਥਕਾਰਾਨਂ ਪਕਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਰਂ ਵਤ੍ਤੁਮਾਰਭਨ੍ਤਾਨਂ ਚਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਯਂ ਪਨ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ। ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਕ੍ਕਮੇ ਅਕੋਵਿਦਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਅਤਿਰੇਕਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਦਿ ਚੇਤ੍ਥ ਏਤਦਤ੍ਥੋਯੇਵ ਚ-ਕਾਰੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋਯੇਵ ਪਠਮਸਦ੍ਦੇਨੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸਂ ਦੁਤਿਯਾਦਿਸਙ੍ਗੀਤੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਸ੍ਸ ਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਾਦਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਹਿ ਪਠਮਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੀਘਾਦਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰਸ੍ਸਾਦਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ ਵਿਯ। ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਾਯਨਂ ਕਥਨਂ **ਸਙ੍ਗੀਤਿ**। ਏਤੇਨ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਠਪਿਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਵਚਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪੂਜਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਤੀ ਸਙ੍ਗੀਤਿ **ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ,** ਪਠਮਾ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ **ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ**। **ਨਿਦਾਨਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਦਾਤਿ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਿਦਿਤਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਨਿਦਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨਿਦਾਨਕੋਸਲ੍ਲਂ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸਰਣਾਦਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਭੂਤਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞਾਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਿਰਿਯਾਸੁ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਲੋਮਨਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ**। ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਣਾ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤਂ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਞਾਯੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਯਥਾਹ –

> ''ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੪੦)।

ਕਤਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚੇਤਿ ਕਤਂ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਂ ਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਤਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤਿ ਲੋਕਨਾਥੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਸੇਸਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਹਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵਿਨੀਤਾਪਿ

ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਾ ਭਗਵਤਾਯੇਵ ਵਿਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਹਿ ਸਾਵਕਭਾਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਵਕਵਿਨੇਯ੍ਯਜਾ ਚ ਨ ਤਾਵ ਵਿਨੀਤਾਤਿ? ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ ਤੇਸੰ ਵਿਨਯਨੂਪਾਯਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਸੁ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

> ''ਨ ਤਾਵਾਹੰ ਪਾਪਿਮ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਵ ਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੰ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮)।

''ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਦੇਸਕਾਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰ, ''ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਲੋਕੇ ਜਾਤਸੰਵਡ੍ਢਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥੰ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਚਰਿਮਭਵੇ ਦਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦੀਨਿਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ। **ਉਪਵਤ੍ਤਨੇ ਮਲ੍ਲਾਨੰ ਸਾਲਵਨੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਉਪਵਤ੍ਤਨਭੂਤੰ ਮਲ੍ਲਰਾਜੂਨੰ ਸਾਲਵਨੁਯ੍ਯਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਗਰੰ ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮਾ ਉਯ੍ਯਾਨਤੋ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਪਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਸਾਲਵਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਥੂਪਾਰਾਮੋ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯੰ, ਏਵਂ ਤੰ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਯ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਥੂਪਾਰਾਮਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਗਰੰ ਪਵਿਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਾਚੀਨਮੁਖੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਉਯ੍ਯਾਨਤੋ ਸਾਲਪਨ੍ਤਿ ਪਾਚੀਨਮੁਖਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ''ਉਪਵਤ੍ਤਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਯਮਕਸਾਲਾਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮਞ੍ਚਸ੍ਸ ਏਕਾ ਸਾਲਪਨ੍ਤਿ ਸੀਸਭਾਗੇ ਹੋਤਿ, ਏਕਾ ਪਾਦਭਾਗੇ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਕੋ ਤਰੁਣਸਾਲੋ ਸੀਸਭਾਗਸ੍ਸ ਆਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਏਕੋ ਪਾਦਭਾਗਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਮਕਸਾਲਾਨਮਨ੍ਤਰੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪਿ ਚ ''ਯਮਕਸਾਲਾ ਨਾਮ ਮੂਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਟਪਪਤ੍ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸੰਸਿਬ੍ਬੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸਾਲਾ''ਤਿਪਿ **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾਤਿ ਉਪਾਦੀਯਤੇ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਉਪਾਦਿ, ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪੰ। ਸੋ ਪਨ ਉਪਾਦਿ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਅਨੋਸ੍ਸਟ੍ਠੋ, ਇਧ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਚੁਮਾਰਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਓਸ੍ਸਟ੍ਠੋ ਨਿਸੇਸਿਤੋਤਿ ਅਯੰ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੂ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਮਤ੍ਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਚਾਯੰ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ**ਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾਨੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਹੇਤੁ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਥੇਰੋ **ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ**। ਸੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੋ ਕਿੰਪਰਿਮਾਣੋਤਿ ਆਹ **''ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨ''**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤਿਯੇਵ ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕੁਲ''ਨ੍ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰਾਨੰਯੇਵ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੰ। ਤਦਾ ਹਿ ''ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤ੍ਤਕਾ''ਤਿ ਪਮਾਣਰਹਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੇਲੁਵਗਾਮੇ ਵੇਦਨਾਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਨ ਚਿਰੇਨ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤਤੋ ਆਗਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਪਿ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਣਨੰ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਸਙ੍ਘੋ ਅਹੋਸਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਤ੍ਥ **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤੋ ਕਸ੍ਸਪੋਤਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ, ਅਪਿਚ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਯੰ ਮਹਾਥੇਰੋ ''ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਕਿਮਤ੍ਥੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀਤਿ ਆਹ **''ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ''**ਤਿਆਦਿ। ਸਤ੍ਤ ਅਹਾਨਿ ਸਮਾਹਟਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਹੰ, ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ,** ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਾਹੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੰ ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਭਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੰ, ਵੁਡ੍ਢਕਾਲੇ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਤ੍ਤਾ **ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **''ਅਲੰ ਆਵੁਸੋ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਾਵਾਯ ਕੁਸਿਨਾਰੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਸੁ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਸੁ

ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਦਿਟ੍ਠਆਜੀਵਕਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਬਾਹਾ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਏਵਮਾਹ? ਭਗਵਤਿ ਆਘਾਤੇਨ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਸੋ **ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੩) ਆਗਤੇ ਆਤੁਮਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨਹਾਪਿਤਪੁਬ੍ਬਕੋ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਭਗਵਤਿ ਕੁਸਿਨਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਤੁਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ''ਭਗਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਗਤਕਾਲੇ ''ਯਾਗੁਦਾਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਏਤਦਵੋਚ ''ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਤਾਤਾ ਆਤੁਮਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ, ਗਚ੍ਛਥ ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਾਤਾ ਖੁਰਭਣ੍ਡਂ ਆਦਾਯ ਨਾਲ਼ਿਯਾਵਾਪਕੇਨ ਅਨੁਘਰਕਂ ਅਨੁਘਰਕਂ ਆਹਿਣ੍ਡਥ, ਲੋਣਮ੍ਪਿ ਤੇਲਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਮ੍ਪਿ ਖਾਦਨੀਯਮ੍ਪਿ ਸਂਹਰਥ, ਭਗਵਤੋ ਆਗਤਸ੍ਸ ਯਾਗੁਦਾਨਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤੇ ਤਥਾ ਅਕਂਸੁ। ਅਥ ਭਗਵਤਿ ਆਤੁਮਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭੁਸਾਗਾਰਕਂ ਪਵਿਟ੍ਠੇ ਸੁਭਦ੍ਦੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਮੇ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਹਤ੍ਥਕਮ੍ਮਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ''ਕਿਂ ਭਨ੍ਤੇ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬੂਪਕਰਣਾਨਿ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਉਦ੍ਧਨਾਨਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਕਾਲ਼ਕਂ ਕਾਸਾਵਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਕਰੋਥ, ਇਦਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਭੋਜ੍ਜਯਾਗੁਞ੍ਚ ਮਧੁਗੋਲ਼ਕਞ੍ਚ ਪਟਿਯਾਦਾਪੇਸਿ। **ਭੋਜ੍ਜਯਾਗੁ** ਨਾਮ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਬ੍ਬਯਾਗੁ, ਤਤ੍ਥ ਸਪ੍ਪਿਮਧੁਫਾਣਿਤਮਚ੍ਛਮਂਸਪੁਪ੍ਫਫਲਰਸਾਦਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖਾਦਨੀਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਕੀਲ਼ਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਸੀਸਮਕ੍ਖਨਯੋਗ੍ਗਾ ਹੋਤਿ ਸੁਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧਾ।

ਅਥ ਭਗਵਾ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ ਆਤੁਮਾਭਿਮੁਖੋ ਪਾਯਾਸਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਆਰੋਚੇਸੁਂ ''ਭਗਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਾਮਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਤਯਾ ਕਸ੍ਸ ਯਾਗੁ ਪਟਿਯਾਦਿਤਾ''ਤਿ। ਸੋ ਯਥਾਨਿਵਤ੍ਥਪਾਰੁਤੇਹੇਵ ਤੇਹਿ ਕਾਲ਼ਕਕਾਸਾਵੇਹਿ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਬ੍ਬਿਞ੍ਚ ਕਟਚ੍ਛੁਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਿਯ ਦਕ੍ਖਿਣਜਾਣੁਮਣ੍ਡਲਂ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਯਾਗੁ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ''ਜਾਨਨ੍ਤਾਪਿ ਤਥਾਗਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ **ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਮਹਾਵ॰ ੩੦੩) ਆਗਤਨਯੇਨ ਭਗਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਚ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚ ਤਂ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਮਾਦਾਪਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਖੁਰਭਣ੍ਡਪਰਿਹਰਣਸਿਕ੍ਖਾਪਦਞ੍ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਨੇਕਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ ਭੋਜਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਹੇਵ ਵੀਤਿਨਾਮਿਤਾ, ਇਦਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ, ਅਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭੋਜਨਂ ਇਮਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਾਨਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਪਾਯੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਪੇਥ ਮਾ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਾਭਿਮੁਖੋ ਅਗਮਾਸਿ, ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਹਿਤਂ।

ਸੁਭਦ੍ਦੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ 'ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿ ਆਹਿਣ੍ਡਤਿ, ਸਚੇ ਨ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਤਬ੍ਬਂ ਅਸ੍ਸ, ਪਕ੍ਕਾਹਾਰੋ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਚਿਰਂ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਮਤ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਇਦਞ੍ਚ ਮਮ ਯਾਵਜੀਵਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਨ ਨਾਸਿਤਂ, ਅਹਿਤਕਾਮੋ ਅਯਂ ਮਯ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤਿ ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਦਸਬਲੇ ਧਰਮਾਨੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨਾਸਕ੍ਖਿ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ''ਅਯਂ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ, ਸਚੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਕ੍ਖਾਮਿ, ਮਮਂਯੇਵ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਅਜ੍ਜ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਸੋ ਵਿਯ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਏਵਮਾਹ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਹਦਯੇ ਪਹਾਰਂ ਵਿਯ ਮਤ੍ਥਕੇ ਪਤਿਤਸੁਕ੍ਖਾਸਨਿਂ ਵਿਯ ਮਞ੍ਞਿ, ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ''ਸਤ੍ਤਾਹਮਤ੍ਤਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਗਵਾ, ਅਜ੍ਜਾਪਿਸ੍ਸ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਸਰੀਰਂ ਧਰਤਿਯੇਵ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਭਗਵਤਾ ਆਰਾਧਿਤਸਾਸਨੇ ਨਾਮ ਏਵਂ ਲਹੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਪਾਪਕਸਟਂ ਕਣ੍ਟਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਲਂ ਖੋ ਪਨੇਸ ਪਾਪੋ ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਏਵਰੂਪੇ ਸਹਾਯੇ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨਂ ਓਸਕ੍ਕਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਤੋ ਥੇਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਸਚੇ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਇਮਂ ਮਹਲ੍ਲਕਂ ਇਧੇਵ ਪਿਲੋਤਿਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਛਾਰਿਕਾਯ ਓਕਿਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨੀਹਰਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ 'ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਰੀਰੇ ਧਰਮਾਨੇਯੇਵ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵਦਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ,

ਅਧਿਵਾਸੇਮਿ ਤਾਵ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਦੇਸਿਤਧਮ੍ਮੋ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਸਦਿਸੋ, ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਵਾਤੇਨ ਪਹਟਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਯਤੋ ਵਾ ਤਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਕਾਲੇ ਵਿਨਯੇ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸੁਤ੍ਤੇ ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਞਵਾਰਾ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਭੂਮਨ੍ਤਰਾਨਿ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮੂਲੇ ਨਟ੍ਠੇ ਪਿਸਾਚਸਦਿਸਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਦਲ੍ਹਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਿਯ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤਦਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਤੀਣਿ ਗਾਵੁਤਾਨਿ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਅਕਾਸਿ, ਤੀਹਿ ਓਵਾਦੇਹਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਅਕਾਸਿ, ਕਾਯਤੋ ਚੀਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਅਕਾਸਿ, ਆਕਾਸੇ ਪਾਣਿਂ ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ ਚਨ੍ਦੋਪਮਪਟਿਪਦਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਮਞ੍ਞੇਵ ਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸਿ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਕਲਸਾਸਨਰਤਨਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸਿ, ਮਾਦਿਸੇ ਭਿਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੇ ਅਯਂ ਪਾਪੋ ਸਾਸਨੇ ਵਡ੍ਢਿਂ ਮਾ ਅਲਤ੍ਥ, ਯਾਵ ਅਧਮ੍ਮੋ ਨ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ, ਅਵਿਨਯੋ ਨ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਨਯੋ ਨ ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ, ਅਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਨ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਨ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਨ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਹੋਨਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਥੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਥਾਯਂ ਪਾਪੋ ਸਯਮੇਵ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਨ ਸੀਸਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾਸਨਂ ਇਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਫੀਤਞ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸੋ ‘‘ਏਵਂ ਨਾਮ ਮਯ੍ਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਾਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤ੍ਵਾ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਸੀ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਲ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਂ। **ਆਵੁਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਤਿ। **ਮਾ ਸੋਚਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਬਲਵਸੋਕੇਨ ਮਾ ਸੋਚਿਤ੍ਥ। **ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਥ ‘‘ਪਰਿਦੇਵਨਂ ਵਿਲਾਪੋ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਸੋਚਨਾਦੀਸੁ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਤਤੋ ਮਹਾਸਮਣਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਚ ਹੋਮ ਤਦਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਹੋਮਾ**ਤਿ ਵਾ ਅਤੀਤਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਵਚਨਂ, ਅਹੁਮ੍ਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ –

‘‘ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਂ।
ਞਾਣਮੋਹਿਤਭਾਰਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗਸਞ੍ਞਿਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਠਾਨਂ, ਹੇਤੁ। **ਖੋ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਏਤਂ ਕਾਰਣਂ ਵਿਜ੍ਜਤੇਵ, ਨੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਂ ਤਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ”**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਦੇਤਂ ਕਾਰਣਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪਾਪਿਕਾਯ ਲਾਮਿਕਾਯ ਇਚ੍ਛਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ। ਅਤੀਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਏਤ੍ਥ, ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਤੀਤਸਤ੍ਥੁਕਂ,** ਪਾਵਚਨਂ। ਪਧਾਨਂ ਵਚਨਂ **ਪਾਵਚਨਂ,** ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਲਜ੍ਜੀਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਨ ਚਿਰੇਨੇਵ। **ਯਾਵ ਚ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਲਜ੍ਜੀਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮਞ੍ਚਕੇ ਨਿਪਨ੍ਨੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਓਵਦਨ੍ਤੇਨ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਦੇਸਿਤੋ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਚ। ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨਂ ਪਬੋਧਨਂ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਕਾਰਤੋ ਞਾਪਨਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇ ਠਪਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਦੇਸਿਤੋ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚ ਠਪਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਨਯੋਪਿ ਦੇਸਿਤੋ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਚ। ਵਿਨਯਤਨ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਯਵਾਚਾਨਂ ਵਿਨਯਨਤੋ ਵਿਨਯੋਤਿ ਲਦ੍ਧਾਧਿਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨਂ ਪਬੋਧਨਂ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਕਾਰਤੋ ਞਾਪਨਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਠਪਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਯੋਪਿ ਦੇਸਿਤੋ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਮਯਾ ਵੋ ਠਿਤੇਨੇਵ ''ਇਦੰ ਲਹੁਕੰ, ਇਦੰ ਗਰੁਕੰ, ਇਦੰ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛੰ, ਇਦੰ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛੰ, ਇਦੰ ਲੋਕਵਜ੍ਜੰ, ਇਦੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੰ। ਅਯੰ ਆਪਤ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਯੰ ਗਣਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੀਯਤਾਵਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰੋ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੋ ਮਹਾਵਿਨਯੋ ਨਾਮ ਦੇਸਿਤੋ, ਤੰ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥੁਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ ''ਇਦੰ ਵੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਇਦੰ ਵੋ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨਤੋ। ਠਿਤੇਨੇਵ ਚ ਮਯਾ ''ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਿ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ ਦੇਸਿਤੰ, ਤੰ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੰ ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥੁਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ ਤੰਤੰਚਰਿਯਾਨੁਰੂਪੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਸਾਸਨਤੋ। ਠਿਤੇਨੇਵ ਚ ਮਯਾ ''ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਨਵ ਹੇਤੂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ, ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾ, ਸਤ੍ਤ ਵੇਦਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤ ਚੇਤਨਾ, ਸਤ੍ਤ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਲੋਕਿਯਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ''ਤਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ ਦੇਸਿਤੰ, ਤੰ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੰ ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥੁਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਞਾਯਮਾਨੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਸਮ੍ਬੋਧਾਵਹਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਸ੍ਸਤਿ। ਇਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਯਾਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਾਸਿਤੰ ਲਪਿਤੰ, ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਕਾਯਾ, ਨਵਙ੍ਗਾਨਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਮਹਪ੍ਪਭੇਦੰ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਹੰ ਏਕੋਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਾਮਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਨਿਦਾਨਿ ਏਕੋਵ ਓਵਦਾਮਿ ਅਨੁਸਾਸਾਮਿ, ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਓਵਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨੀਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋਤਿ।

ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੰ ਸਾਸਨੰ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ। **ਅਦ੍ਧਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਗਾਮੀਤਿ ਅਦ੍ਧਨਿਯੰ, ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰੰ ਠਿਤਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ, ਸਾਸਨੰ, **ਅਸ੍ਸ** ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਇਦੰ ਸਾਸਨੰ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੰ, ਤਤੋਯੇਵ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਅਸ੍ਸ, ਤਥਾ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਤੰ ਅਨੁਗ੍ਗਹਵਿਸੇਸੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਯਞ੍ਚਾਹੰ ਭਗਵਤਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਯਞ੍ਚਾਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨੰ ਵਾ ਏਤੰ, ਤੇਨ ''ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਪਰਾਮਸਤਿ। **ਧਾਰੇਸ੍ਸਸੀ**ਤਿਆਦਿਕੰ ਪਨ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਙ੍ਘਾਟਿਯੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤੰ ਚੀਵਰੰ ਵਿਕਸਿਤਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫਵਣ੍ਣੇਨ ਪਾਣਿਨਾ ਅਨ੍ਤਰੇ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਆਹ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਕਸ੍ਸਪਸੰਯੁਤ੍ਤੇ** (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੇਨੇਵ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੰ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ –

> ''ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਟਪਿਲੋਤਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ 'ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਨਿਸੀਦਤੁ, ਯੰ ਮਮਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ'ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ, ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਮੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ 'ਮੁਦੁਕਾ ਖੋ ਤ੍ਯਾਯੰ ਕਸ੍ਸਪ ਪਟਪਿਲੋਤਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਘਾਟੀ'ਤਿ। 'ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਪਟਪਿਲੋਤਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਅਨੁਕਮ੍ਪੰ ਉਪਾਦਾਯਾ'ਤਿ। 'ਧਾਰੇਸ੍ਸਸਿ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵੰ ਕਸ੍ਸਪ ਸਾਣਾਨਿ ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ'ਤਿ। 'ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਣਾਨਿ ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ'ਤਿ। ਸੋ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪਟਪਿਲੋਤਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਸਿੰ, ਅਹੰ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਸਾਣਾਨਿ ਪੰਸੁਕੂਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨਿ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ''ਨ੍ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪)।

ਤਤ੍ਥ (ਸං ਨਿං ਅਟ੍ਠං ੨.੨.੧੫੪) **ਮੁਦੁਕਾ ਖੋ ਤਯਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਦੁਕਾ ਖੋ ਤੇ ਅਯਂ। ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ? ਥੇਰੇਨ ਸਹ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੁਕਾਮੋ ਜਾਤੋਤਿ? ਥੇਰਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੇ ਠਪੇਤੁਕਾਮਤਾਯ। ਕਿਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ''ਇਮੇ ਨ ਚਿਰਂ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਸਪੋ ਪਨ ਵੀਸਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕੋ, 'ਸੋ ਮਯਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਿਗੁਹਾਯਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਾਸਨਂ ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਂ ਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਂ ਠਾਨੇ ਠਪੇਮਿ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮਾਹ। ਥੇਰੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵਾ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣੇ ਕਥਿਤੇ ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਗਣ੍ਹਥਾ''ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੁ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਆਹ। **ਧਾਰੇਸ੍ਸਸਿ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਕਸ੍ਸਪਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਪ ਤ੍ਵਂ ਇਮਾਨਿ ਪਰਿਭੋਗਜਿਣ੍ਣਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਨ ਕਾਯਬਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਅਹਂ ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਪੁਣ੍ਣਂ ਨਾਮ ਦਾਸਿਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਆਮਕਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਤੁਮ੍ਬਮਤ੍ਤੇਹਿ ਪਾਣਕੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਕਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਪਾਣਕੇ ਵਿਧੁਨਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਅਰਿਯਵਂਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਗਹਿਤਦਿਵਸੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਮਹਾਪਥਵੀ ਮਹਾਰਵਂ ਵਿਰਵਮਾਨਾ ਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ, ਆਕਾਸਂ ਤਟਤਟਾਯਿ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਦੇਵਤਾ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਅਦਂਸੁ ''ਇਮਂ ਚੀਵਰਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਜਾਤਿਪਂਸੁਕੂਲਿਕੇਨ ਜਾਤਿਆਰਞ੍ਞਿਕੇਨ ਜਾਤਿਏਕਾਸਨਿਕੇਨ ਜਾਤਿਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੇਨ ਭਵਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤ੍ਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਹਤ੍ਥੀਨਂ ਬਲਂ ਧਾਰੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਵਾ ''ਅਹਮੇਤਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਸੁਗਤਚੀਵਰਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ''ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਹਂ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਆਹ। **ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਸ੍ਮਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਚੀਵਰਪਰਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇਨ ਪਾਰੁਤਚੀਵਰਂ ਭਗਵਾ ਪਾਰੁਪਿ, ਸਤ੍ਥੁ ਚੀਵਰਂ ਥੇਰੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮਹਾਪਥਵੀ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਨ੍ਨਦਨ੍ਤੀ ਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ।

ਸਾਣਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨੀਤਿ ਮਤਕਲ਼ੇਵਰਂ ਪਰਿਵੇਠੇਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਾਨਿ ਤੁਮ੍ਬਮਤ੍ਤੇ ਕਿਮੀ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾਨਿ ਸਾਣਵਾਕਮਯਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਚੀਵਰਾਨਿ। ਰਥਿਕਸੁਸਾਨਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾਦੀਨਂ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਂਸੂਨਂ ਉਪਰਿ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੇਨ ਤੇਸੁ ਪਂਸੁਕੂਲਮਿਵਾਤਿ **ਪਂਸੁਕੂਲਂ**। ਅਥ ਵਾ ਪਂਸੁ ਵਿਯ ਕੁਚ੍ਛਿਤਭਾਵਂ ਉਲਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਨ੍ਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਨਿਬ੍ਬਸਨਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਵਸਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿ, ਪਰਿਭੋਗਜਿਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਮੇਵ ਤਂ ਚੀਵਰਂ, ਅਨੇਕਾਵਯਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਬਹੁਵਚਨਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਯੋਗੇ ਕਾਮਾਚਾਰਤ੍ਤਾ ''ਅਤ੍ਤਨਾ''ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਧਾਰੇਸ੍ਸਸਿ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਕਸ੍ਸਪ, ਸਾਣਾਨਿ ਪਂਸੁਕੂਲਾਨੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਨ। ਨ ਹਿ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਦਤੋਯੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨਿਚ੍ਛਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਥਪਕਰਣਾਦਿਨਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਯਮੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਪਨੇਤ੍ਥ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨਾਤਿ ਇਧ ਅਤ੍ਤਨਾਸਦ੍ਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾ''ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

''ਯਸ੍ਸ ਯੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਦੂਰਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਂ।
ਅਤ੍ਥਤੋ ਹ੍ਯਸਮਾਨਾਨਂ, ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਮਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਯੋਜਨੀਯਂ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਸਹਯੋਗਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥਜੋਤਕਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ **"ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਟੀਕਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਮਾਨਂ ਧਾਰਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਾਧਾਰਣੋ,** ਪਰਿਭੋਗੋ। ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨ ਚੇਵ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਇਦਾਨਿ (ਸං ਨਿං ੨.੧੫੨) –

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ…ਪੇ॰… ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਮਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ…ਪੇ॰… ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ…ਪੇ॰… ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ…ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ…ਪੇ॰… ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ…ਪੇ॰… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ…ਪੇ॰… ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਮਿ, ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਮਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਮਿ, ਆਵਿਭਾਵਂ ਤਿਰੋਭਾਵਂ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ, ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਮਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਉਦਕੇ, ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਾਮਿ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ, ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਿਮਸਾਮਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਾਮਿ, ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਅਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਾਮਿ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ... ਪੇ॰... ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ।

‘‘ਅਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਸਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵੀਤਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵੀਤਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ‘ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ ‘ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ

ਉਪਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨) –

ਏਵਂ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦੇ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨਤ੍ਥਾਯ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਕਸ੍ਸਪਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਂ ਪਾਲ਼ਿਮਿਮਂ ਪੇਯ੍ਯਾਲਮੁਖੇਨ ਆਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **‘‘ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਇਚ੍ਛਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋਯੇਵ ਹਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ‘‘ਯਾਵਦੇਤਿ ਯਾਵਦੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਲਿਖਿਤਂ। **ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ** ‘‘ਯਾਵਦੇ ਆਕਙ੍ਖਾਮੀਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਇਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਿਯਂ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨੇ**ਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਯਾਵਦੇਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਯਾਵਦੇਤਿ ਇਦਂ ਪਦ’’ਨ੍ਤਿ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ‘‘ਯਾਵਦੇਵਾ’’ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਇਤੋ ਪਰਂ ‘‘ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕਿਰਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ‘‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਅਨੁਪਦਵਣ੍ਣਨਾਯ ਚੇਵ ਭਾਵਨਾਵਿਧਾਨੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੬੯-੭੦) ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਂ। ਇਧਾਪਿ ਚ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ।

ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ** ਨਾਮ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਏਵਂਸਞ੍ਞਿਤਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। **ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ** ਨਾਮ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੇਦਾ ਸਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਝਾਯੀਨਞ੍ਚੇਵ ਅਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ। ਅਥ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਹਿ ਵਿਨਾ ਭਾਵਨਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਕਤਿਯਾਵ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਾਵਹਤੋ ਵਾ ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਨ ਝਾਨਾਦੀਨਿ ‘‘ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਹਂ ਯਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਯਤ੍ਤਕੇ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਚ ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਮਿ, ਤਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋਪੀਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਨੇਨ। ਇਦਞ੍ਚ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਦਿਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਸਂਸਾਮਤ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਵਿਯ ਦੇਵਸਿਕਂ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਵਲ਼ਞ੍ਜੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ –

‘‘ਓਵਦ ਕਸ੍ਸਪ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਕਰੋਹਿ ਕਸ੍ਸਪ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ, ਅਹਂ ਵਾ ਕਸ੍ਸਪ ਭਿਕ੍ਖੂ ਓਵਦੇਯ੍ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਵਾ, ਅਹਂ ਵਾ ਕਸ੍ਸਪ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਕਰੇਯ੍ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਵਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯)।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪੇਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਆਣਣ੍ਜੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸਾ''ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਮੇਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਤਸ੍ਸ ਮੇ''ਤਿ ਪਾਠੋਯੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਕਿੰ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਆਣਣ੍ਜੰ ਅਣਣਭਾਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **''ਨਨੁ ਮੰ ਭਗਵਾ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਸਕਕਵਚਇਸ੍ਸਰਿਯਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਕਵਚਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਕਤੰ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਗਹਿਤੰ। **ਕੁਲਵੰਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਵੰਸਸ੍ਸ ਕੁਲਪ੍ਪਵੇਣਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੰ। ''ਮੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵੰਸਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ''ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਮੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵੰਸਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕੋ ਪਵਤ੍ਤਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਸੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਯਥਾਹਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਕਮਿਦਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਏਕੰ ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਪਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਪਾਵਾਨਗਰਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕੁਸਿਨਾਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਚ ਦੀਘਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੀਘਪਰਿਯਾਯੋ ਹੇਤ੍ਥ ਅਦ੍ਧਾਨਸਦ੍ਦੋ। **ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤੇਨਪਿ ਮਹਤਾ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਙ੍ਘੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ, ਸਮਣਗਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **''ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹੀ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਮਹਤ੍ਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਪਮਾਣਵਚਨੋ ''ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡੰ ਇਧ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

''ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤੋ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡਤੋ ਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਮੇਵੇਤ੍ਥ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨੋ ਤਕ੍ਕੋ। ਅਯਮੇਵ ਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਪ੍ਪਕਾਰੋ, ਯਦਿਦੰ ''ਹਨ੍ਦ ਮਯੰ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤੀ''ਤਿਆਦਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਕ੍ਕਮੋ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ, ਏਕਮਿਦਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੰ ਪਾਵਾਯ ਕੁਸਿਨਾਰੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸੀਦਿੰ।
>
> ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਆਜੀਵਕੋ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ ਮਨ੍ਦਾਰਵਪੁਪ੍ਫੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਵੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਦਸੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਤੰ ਆਜੀਵਕੰ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤੰ ਆਜੀਵਕੰ ਏਤਦਵੋਚੰ 'ਅਪਾਵੁਸੋ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਜਾਨਾਸੀ'ਤਿ ? 'ਆਮ, ਆਵੁਸੋ, ਜਾਨਾਮਿ। ਅਜ੍ਜ ਸਤ੍ਤਾਹਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਤਤੋ ਮੇ ਇਦੰ ਮਨ੍ਦਾਰਵਪੁਪ੍ਫੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਵੀਤਰਾਗਾ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਬਾਹਾ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਪਾਤੰ ਪਪਤਨ੍ਤਿ ਆਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, 'ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਸੁਗਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਤਿਖਿਪ੍ਪੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵੀਤਰਾਗਾ, ਤੇ ਸਤਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਧਿਵਾਸੇਨ੍ਤਿ 'ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ'''ਤਿ।
>
> ''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਅਲੰ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾ ਸੋਚਿਤ੍ਥ ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਥ, ਨਨ੍ਵੇਤੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਅਕ੍ਖਾਤੰ 'ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਨਾਨਾਭਾਵੋ ਵਿਨਾਭਾਵੋ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। ਤੰ

ਕੁਤੇਤ੍ਥ, ਆਵੁਸੋ, ਲਬ੍ਭਾ, ਯਂ ਤਂ ਜਾਤਂ ਭੂਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਲੋਕਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਵਤ ਮਾ ਪਲੁਜ੍ਜੀ'ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਭਦ੍ਦੋ ਨਾਮ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਤਸ੍ਸਂ ਪਰਿਸਾਯਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਸੁਭਦ੍ਦੋ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ 'ਅਲਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਾ ਸੋਚਿਤ੍ਥ ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਥ, ਸੁਮੁਤ੍ਤਾ ਮਯਂ ਤੇਨ ਮਹਾਸਮਣੇਨ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਚ ਮਯਂ ਹੋਮ' 'ਇਦਂ ਵੋ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਇਦਂ ਵੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤੀ'ਤਿ, 'ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਮਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਆਵੁਸੋ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ, ਅਵਿਨਯੋ ਪੁਰੇ ਦਿਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਨਯੋ ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ, ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਰੇ ਅਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

'''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਏਕੇਨੂਨਪਞ੍ਚਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ 'ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਅਭਬ੍ਬੋ ਛਨ੍ਦਾ ਦੋਸਾ ਮੋਹਾ ਭਯਾ ਅਗਤਿਂ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਬਹੁ ਚਾਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ। ਤੇਨ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦਂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ'''ਤਿਆਦਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੩੭)।

ਤਸ੍ਮਾ **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ''ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ''ਯਂ ਨ ਇਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਸੁਭਦ੍ਦਕਣ੍ਡਪਾਲ਼ਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਸੇਸਂ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਹਨ੍ਦ ਮਯਂ ਆਵੁਸੋ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਦਸਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਧਮ੍ਮਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਧਮ੍ਮੋ। **ਪੁਰੇ ਦਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਅਪਿ ਨਾਮ ਦਿਪ੍ਪਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਾਵ ਅਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਸਨ੍ਨੇ ਹਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਯਂ ਪੁਰੇਸਦ੍ਦੋ। **ਦਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਦਿਪ੍ਪਿਸ੍ਸਤਿ। ਪੁਰੇ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਹਿ ਅਨਾਗਤਤ੍ਥੇ ਅਯਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ ਯਥਾ ''ਪੁਰਾ ਵਸ੍ਸਤਿ ਦੇਵੋ''ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ ''ਪੁਰੇਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨਾਗਤੇ ਯਥਾ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਮਗ੍ਗੋ 'ਪੁਰੇ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਇਧ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। **ਅਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਪਹਾਨਵਿਨਯਸਂਵਰਵਿਨਯਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਵਿਨਯੋ। ''ਵਿਨਯਵਾਦਿਨੋ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਏਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ''ਤਤੋ ਪਰਂ ਆਹਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇਵ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ।

ਤੇਨ ਹੀਤਿ ਉਯ੍ਯੋਜਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਉਚ੍ਚਿਨਨੇ ਉਯ੍ਯੋਜੇਨ੍ਤਾ ਹਿ ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਂ ਏਵਮਾਹਂਸੁ। **ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂ**ਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਅਨੁਰੂਪੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਕਲਨਵਙ੍ਗ...ਪੇ॰... ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਤਿਪਿ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਬ੍ਭਾਵੇ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੇ**ਤਿ ਸਕਲਂ ਸੁਤ੍ਤਗੇਯ੍ਯਾਦਿ ਨਵਙ੍ਗਂ ਏਤ੍ਥ, ਏਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਂ, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ। ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਪੁਰਿਸਤ੍ਥਪਰਿਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚ ਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰਾ, ਤਾਦਿਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬਹੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਵਾ ਜਨਿਤਾਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**। ਦੁਵਿਧਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੇਸਂ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾਦੀਸੁ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਸਵਨਧਾਰਣਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਯੇਸਂ ਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। ਤੇ ਇਧ

‘‘ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਮਥਭਾਵਨਾਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਸੁਕ੍ਖਾ ਲੂਖਾ ਅਸਿਨਿਦ੍ਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ**।

ਤਿਪਿਟਕਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਧਰੇਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਪਿਟਕਾਨੰ ਸਮਾਹਾਰੋ ਤਿਪਿਟਕੰ, ਤਿਪਿਟਕਸਙ੍ਖਾਤੰ ਨਵਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਭਿਨ੍ਨੰ ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦੰ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤਿਪਿਟਕਸਬ੍ਬਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਧਰਾ, ਤਾਦਿਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨੁ ਅਨੁ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਨੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਅਨੁਭਾਵੋ, ਅਨੁਭਾਵੋ ਏਵ ਆਨੁਭਾਵੋ, ਪਭਾਵੋ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਆਨੁਭਾਵੋ ਯੇਸੰ ਤੇ **ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ**। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦੇ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾਯੇਵ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਾ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ, ਤੇ ਭੇਦਾ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਾ, ਖੀਣਾਸਵਾ, ਤਾਦਿਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋ, ਸੋ ਆਦਿ ਯੇਸੰ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਦੀਨੰ ਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ, ਤੇ ਭੇਦਾ ਯੇਸੰ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਤੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਾ, ਤਾਦਿਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਦੰ ‘‘ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ **ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** (ਚੂਲਵ॰ ੪੩੭) ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਸ੍ਸ ਪਨਾਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ। ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਸੇਕ੍ਖੋ,** ਅਥ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾ, ਸਾਯੇਵ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਚ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਨਸੀਲੋ ਨ ਅਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਯ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਸਿਕ੍ਖੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੁਸ੍ਸਾਹੋ, ਨਾਪਿ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖੋ ਪਚੁਰਜਨੋ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਤੀਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਜਾਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਭਵੋਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋ। ਅਥ ਵਾ ਇਕ੍ਖਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਇਕ੍ਖਾ, ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਹ ਇਕ੍ਖਾਯਾਤਿ ਸੇਕ੍ਖੋ। ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਹ ਕਰਣੀਯੇਨਾਤਿ **ਸਕਰਣੀਯੋ**। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਨ। **ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਨੁ ਚ –

> ‘‘ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿੰ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ।
> ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਯੇ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ’’ਤਿ॥ (ਥੇਰਗਾ॰ ੧੦੨੭) –

ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਥਮੇਤੰ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਯੰ ਵਿਰੋਧੋ। **ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਉਪਕਾਰਤ੍ਤਾ। ਉਪਕਾਰਵਚਨੋ ਹੇਤ੍ਥ ਕਾਰਸਦ੍ਦੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ। **ਨਨ੍ਤਿ** ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੰ, ‘‘ਓਵਦਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਵਕਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਬ੍ਭਮਨੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਏਵਮਾਹ **‘‘ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’’**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਤ੍ਥਰਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਸਤ੍ਥੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਤ੍ਥੰ ਪਞ੍ਚਸਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯਾਮ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਰੇ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਲਿਬੋਧੰ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਰਾਜਗਹੰ ਗਤੋ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਮਹਾਜਨੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ ਰਾਜਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਗਿਰਿਸ੍ਮਿੰ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਤਿੰਸਮਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕੁਮਾਰਭੂਤਾ ਏਕਵਸ੍ਸਿਕਦੁਵਸ੍ਸਿਕਭਿਕ੍ਖੂ ਚੇਵ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਵਿਬ੍ਭਮਿੰਸੁ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਬ੍ਭਮਿੰਸੂਤਿ? ਤੇਸੰ ਕਿਰ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ ‘‘ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਸਤ੍ਥੁਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਅਟ੍ਠ ਵਰੇ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਤਿ, ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਦਾਰਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸ੍ਸਾਮ, ਸੋ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਗਤੇ ਮਯੰ ਮਹਾਸਕ੍ਕਾਰੰ ਕਾਤੁੰ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਾਵ ਕਾਰਣੇਨ ਨੇਸੰ ਞਾਤਕਾ ਤੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁੰ। ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਤੇਸੰ ਸਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਅਥ ਨੇ ਏਕਦਿਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਬ੍ਬਾਜੇਸੁੰ।

ਅਥ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੰ ਦਕ੍ਖਿਣਗਿਰਿਸ੍ਮਿੰ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਗਹਮਾਗਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਏਵਮਾਹ ‘‘ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’’ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਕਸ੍ਸਪਸੰਯੁਤ੍ਤੇ –

‘‘ਅਥ ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੇਹਿ ਨਵੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਹਿ ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਸਿ, ਸਸ੍ਸਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸਿ, ਕੁਲੂਪਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸਿ, ਓਲੁਜ੍ਜਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਪਰਿਸਾ, ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਆਵੁਸੋ ਨਵਪ੍ਪਾਯਾ, ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀਤਿ।

‘‘ਅਪਿ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਕਸ੍ਸਪ ਸਿਰਸ੍ਮਿੰ ਪਲਿਤਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ, ਅਥ ਚ ਪਨ ਮਯੰ ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਕਵਾਦਾ ਨ ਮੁਚ੍ਚਾਮਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਨ ਤ੍ਵੰ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੇਹਿ ਨਵੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਹਿ ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਸਿ, ਸਸ੍ਸਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸਿ, ਕੁਲੂਪਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸਿ, ਓਲੁਜ੍ਜਤਿ ਖੋ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਪਰਿਸਾ, ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਆਵੁਸੋ ਨਵਪ੍ਪਾਯਾ, ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’’ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪)।

ਤਤ੍ਥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੫੪) **ਸਸ੍ਸਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇਚਰਸੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸੰ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਹਿਣ੍ਡਸਿ। **ਕੁਲੂਪਘਾਤੰ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਸੀ**ਤਿ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਘਾਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਹਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਆਹਿਣ੍ਡਸਿ। **ਓਲੁਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। **ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਆਵੁਸੋ ਨਵਪ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵੰ ਏਤੇ ਤੁਯ੍ਹੰ ਪਾਯੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਵਕਾ ਏਕਵਸ੍ਸਿਕਦੁਵਸ੍ਸਿਕਦਹਰਾ ਚੇਵ ਸਾਮਣੇਰਾ ਚ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ**ਤਿ ਅਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣੰ ਨ ਵਤ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਥੇਰੰ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਕੁਮਾਰਕਵਾਦਾ ਨ ਮੁਚ੍ਚਾਮਾ**ਤਿ ਕੁਮਾਰਕਵਾਦਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚਾਮ। **ਤਥਾ ਹਿ ਪਨ ਤ੍ਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਾਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਸ੍ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਇਮੇਹਿ ਨਵਕੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਰਹਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਚਰਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਰਨ੍ਤੋ ‘‘ਕੁਮਾਰਕੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਸੀਤਿ।

‘‘ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਦਪੂਰਣੇ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਉਪਮਾਨਸਮੁਚ੍ਚਯਸੰਸਯਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਪਦਪੂਰਣਵਿਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁ ਬਹੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ‘‘ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਾਪਿ ਤੇਨ ਸੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੩) ਉਪਮਾਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਦਿਸਭਾਵੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਤੰ ਵਾਪਿ ਧੀਰਾ ਮੁਨਿ ਵੇਦਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੧੩) ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ। ‘‘ਕੇ ਵਾ ਇਮੇ ਕਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੯੬) ਸੰਸਯੇ। ‘‘ਅਯੰ ਵਾ ਇਮੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਬ੍ਬਬਾਲੋ ਸਬ੍ਬਮੂਲ੍ਹੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧) ਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇ। ‘‘ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੦; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩) ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਪਦਪੂਰਣੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਵਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ‘ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਪਦਪੂਰਣੇ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੫੪) ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਅਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣੰ ਨ ਵਤ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਥੇਰੰ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਆਹਾ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਵਤਾ**ਤਿ ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਨ ਵਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ ਵਿਭਾਸਾ, ਅਞ੍ਞਾਸਿਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ । ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਮਤਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣੰ ਨਾਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਸਤਿ। **ਛਨ੍ਦਾਗਮਨੰ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਾ ਆਗਮਨੰ ਵਿਯਾਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਆਗਮਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਵਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣੰ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਛਨ੍ਦੰ ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨਾਤਿ ਛਨ੍ਦਾਗਮਨੰ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਨਨੁਰੂਪੰ ਗਮਨੰ ਅਗਮਨੰ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਅਗਮਨੰ ਛਨ੍ਦਾਗਮਨੰ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਸਿਨੇਹੇਨ ਅਨਨੁਰੂਪੰ ਗਮਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨੰ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਰਣੰ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਅਸੇਕ੍ਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਭੂਤਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਸੇਕ੍ਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਤੰ ਪਤ੍ਤੋ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਅਸੇਕ੍ਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਮਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਯ, ਯਾਚਨਾਯਾਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਇਦੰ ਨ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਅਗਤਿਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵੇਨ ਵੁੱਤੰ, ਅਸੇਕ੍ਖਾਨੰਯੇਵ ਪਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਪਠਮਮੱਗੇਨੇਵ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਤਥਾਪਿ ਥੇਰੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨਨ੍ਦੰ ਉਚ੍ਚਿਨਤੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ, ਤਥਾਪਿ ਅਭਬ੍ਬੋ ਅਗਤਿੰ ਗਨ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਅਭਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗੁਣੇ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਛਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਛਨ੍ਦੇਨ, ਸਿਨੇਹੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਗਤਿੰ ਗਨ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ ਗਨ੍ਤੁੰ, ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤੰ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ ਭਣ੍ਡਭਾਜਨੀਯੇ ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਣ੍ਡਭਾਜਨੀਯੇ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰਭੂਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਮਨਾਪੇ ਭਣ੍ਡੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਨਾਪੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਅਭਾਰਭੂਤਾਨੰ ਮਨਾਪੇ ਭਣ੍ਡੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਮਨਾਪੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਦੋਸਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਭਣ੍ਡੇਸੁ ਭਾਜਨੀਯਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਠਿਤਿਕਞ੍ਚ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਮੋਹਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਮੁਖਰਾਨੰ ਵਾ ਰਾਜਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨੰ ਵਾ ''ਇਮੇ ਮੇ ਅਮਨਾਪੇ ਭਣ੍ਡੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਨਤ੍ਥੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਭਯੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਨਾਪੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਭਯਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਏਵੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਤੁਲਾਭੂਤੋ ਪਮਾਣਭੂਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੰ ਯਸ੍ਸ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਦੇਤਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਗਤਿੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰਭੂਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਗਰੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਦੋਸਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਆਪਤ੍ਤਿਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਪਨ ਸਮੁਚ੍ਚਯਕ੍ਖਨ੍ਧਕਞ੍ਚ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਮੋਹਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਮੁਖਰਸ੍ਸ ਵਾ ਰਾਜਪੂਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ''ਅਯੰ ਮੇ ਗਰੁਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਗਰੁਕਮੇਵ ਲਹੁਕਾਪਤ੍ਤਿੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਭਯਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਯੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਯਥਾਭੂਤਮੇਵ ਕਥੇਸਿ, ਅਯੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਗਤਿਗਮਨੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ। ਥੇਰੋਪਿ ਤਾਦਿਸੋ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨੰ ਪਠਮਮੱਗੇਨੇਵ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘਾਯਨਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭੂਤਮੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਵੁੱਤੰ **''ਅਭਬ੍ਬੋ…ਪੇ॰… ਅਗਤਿੰ ਗਨ੍ਤੁ**''ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧੀਤੋ, ਉਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਚ੍ਚਿਨਿਤੇਨਾਤਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤੇਨ। **ਏਤਦਹੋਸੀ**ਤਿ ਏਤੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੰ ਅਹੋਸਿ। **ਰਾਜਗਹੰ ਖੋ ਮਹਾਗੋਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਰਾਜਗਹਨ੍ਤਿ ਰਾਜਗਹਸਾਮਨ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤ''ਨ੍ਤਿ **ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ਵੁੱਤੰ। ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਗੋਚਰੋ ਵਿਯ ਗੋਚਰੋ, ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਟ੍ਠਾਨੰ। ਸੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਮਹਾਗੋਚਰੰ, ਰਾਜਗਹੰ। **ਥਾਵਰਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਾਯਿਕਮ੍ਮੰ। **ਵਿਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲੋ** ਸੁਭਦ੍ਦਸਦਿਸੋ। **ਉਕ੍ਕੋਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਰੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਞਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਾਵੇਸੀ**ਤਿ –

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪੱਤਕੱਲੰ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯ੍ਯ 'ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ, ਏਸਾ ਞਤ੍ਤਿ।

''ਸੁਣਾਤੁ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਤਿ 'ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸਾਯਸ੍ਮਤੋ ਖਮਤਿ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿ 'ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਤੁਣ੍ਹਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਨਕ੍ਖਮਤਿ, ਸੋ ਭਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਸਮ੍ਮਤਾਨਿ ਸਙ੍ਘੇਨ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ 'ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਨ੍ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ, ਖਮਤਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਏਵਮੇਤੰ ਧਾਰਯਾਮੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰

੪੩੭) –

ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਿਦੁਤਿਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਸਾਵੇਸਿ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ ‘‘ਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਵਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇ ਦਿਵਸੇ ਕਤਾ। ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ‘‘ਅਯਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇ ਦਿਵਸੇ ਕਤਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਸਰੀਰਂ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸਾ ਨਾਮ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਚਿਤਕਾਯ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਪਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਤ੍ਤਿਪਞ੍ਜਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ ਧਾਤੁਪੂਜਂ ਕਰਿਂਸੂਤਿ ਏਕਵੀਸਤਿ ਦਿਵਸਾ ਗਤਾ। ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਪਨ ਧਾਤੁਯੋ ਭਾਜਯਿਂਸੁ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਕਤਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚਾ ਕਤਾ। ਇਮਞ੍ਚ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਕਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ ‘ਆਵੁਸੋ ਇਦਾਨਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਦਿਵਸਾ ਓਕਾਸੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਅਯਂ ਨਾਮ ਨੋ ਪਲਿਬੋਧੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੱਤੁਂ ਨ ਲਬ੍ਭਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਯਸ੍ਸ ਰੋਗਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਪਲਿਬੋਧੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਪੱਤਂ ਵਾ ਪਨ ਪਚਿਤਬ੍ਬਂ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਸੋ ਤਂ ਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਰਣੀਯਂ ਕਰੋਤੂ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਵਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਅੱਤਨੋ ਪਞ੍ਚਸਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਪਰਿਵੁਤੋ ਰਾਜਗਹਂ ਗਤੋ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅੱਤਨੋ ਅੱਤਨੋ ਪਰਿਵਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੋਕਸਲ੍ਲਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁਕਾਮਾ ਤਂ ਤਂ ਦਿਸਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ। ਪੁਣ੍ਣੱਥੇਰੋ ਪਨ ਸੱਤਸਤਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਵਾਰੋ ‘ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਤਾਗਤਂ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਮੇਵ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਯਮੇਵ ਪੱਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਗਚ੍ਛਤੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਣਨਪਥਂ ਵੀਤਿਵੱਤਾ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਤੀਸੁ ਸੱਤਾਹੇਸੁ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਏਕਵੀਸਤਿਮੇ ਦਿਵਸੇ ਇਮਂ ਕਮ੍ਮਵਾਚਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰੋ ਰਾਜਗਹਂ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਧ **ਮਙ੍ਗਲਸੁੱਤਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ‘‘ਸੱਤਸੁ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸੇਸੁ ਸੱਤਸੁ ਚ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੁ ਵੀਤਿਵੱਤੇਸੂ’’ਤਿ ਵੁੱਤਂ? ਸੱਤਸੁ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੁ ਗਹਿਤੇਸੁ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਮਜ੍ਝੇ ਚਿਤਕਾਯ ਝਾਪਨਸੱਤਾਹਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਨ ਵੁੱਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸੋ ਸੇਸੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਅਪ੍ਪਕਞ੍ਹਿ ਊਨਮਧਿਕਂ ਵਾ ਗਣਨੂਪਗਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੁਦਾਯੋ ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਅਧਿਕੋਪਿ ਅਨਧਿਕੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਡ੍ਢਮਾਸਤੋ ਅਧਿਕੇਪਿ ਪਞ੍ਚ ਦਿਵਸੇ ‘‘ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵੁੱਤਂ ‘‘ਦ੍ਵਾਸੀਤਿਖਨ੍ਧਕਵੱਤਾਨਂ ਕੱਥਚਿ ਅਸੀਤਿਖਨ੍ਧਕਵੱਤਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਯ। ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਕੇਨ ਊਨੇਪਿ ਚ ਸਮੁਦਾਯੋ ਅਨੂਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸਤੋ ਊਨੇਪਿ ਪਞ੍ਚ ਦਿਵਸੇ ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸੋ ਸੇਸੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁੱਤਂ। **ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਹਿ** (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੫੬) ਛਮਾਸਤੋ ਊਨੇਪਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸੇ ‘‘ਛ ਮਾਸੇ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵੁੱਤਵਚਨਂ ਵਿਯ। ਤੱਥ ਹਿ ਤਚਪਞ੍ਚਕਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਚ ਛਕ੍ਕੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਂ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਂ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਂ, ਤਥਾ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਕਛਕ੍ਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਂ, ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਂ, ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਪਞ੍ਚਾਹਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਸੁਂ ਤਿਪਞ੍ਚਾਹਂ ਏਕਤੋ ਤਿਪਞ੍ਚਾਹਞ੍ਚ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਛਮਾਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਯ। ਤੱਥ ਹਿ ਵਕ੍ਕਪਞ੍ਚਕਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਞ੍ਚਕੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਚ ਛਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਸੁਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਏਕਤੋ ਚ ਸਜ੍ਝਾਯੇ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਚਕਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਮਾਸਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਚਪਞ੍ਚਕੇ ਪਨ ਵਿਸੁਂ ਤਿਪਞ੍ਚਾਹਮੇਵਾਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸੋਯੇਵੇਕੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸਾਧਿਕਪਞ੍ਚਮਾਸਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਸਤਿ ਯਥਾ ਤੱਥ ਅਡ੍ਢਮਾਸੇ ਊਨੇਪਿ ਮਾਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਸਜ੍ਝਾਯੇ ਛ ਮਾਸਾ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਸਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਸੱਤਮਾਸਾਦਿਮਾਸਨ੍ਤਰਗਮਨਨਿਵਾਰਣੱਥਂ ਛਮਾਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਨ ਸਕਲਛਮਾਸੇ

ਸਜ੍ਝਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਮਾਸਵਸੇਨ ਕਾਲੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਊਨੇਪਿ ਪਞ੍ਚਦਿਵਸੇ ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਮਾਸਾਦਿਮਾਸਨ੍ਤਰਗਮਨਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ‘‘ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸੋ ਸੇਸੋ’’ਤਿ ਦਿਯਡ੍ਢਮਾਸਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਕਾਹਮੇਵ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਚਿਤਕਾਯ ਝਾਯੀਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਣਕਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸੇਸੁ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਟ੍ਠਮਿਯਂ ਚਿਤਕਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਂ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਦਿਵਸੇਸੁ ਧਾਤੁਪੂਜਂ ਅਕਂਸੂਤਿ ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਦਿਯਡ੍ਢੋ ਚ ਮਾਸੋ ਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਚਿਤਕਾਯ ਝਾਪਨਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨ ਆਗਤਂ, ਦ੍ਵੇਯੇਵ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਆਗਤਾਨਿ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਪਕਾਰੇਨ ਯਥਾ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਕਾਰਣਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕੋ ਦਿਵਸੋ ਨਟ੍ਠੋ। ਸੋ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੋ ਕੋਲਾਹਲਦਿਵਸੋ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤੋ’’ਤਿ। ਤਂ ਨ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋਯੇਵ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤਾਹਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸੇਨਪਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਸੁਕ੍ਕਪਞ੍ਚਮੀ ਏਕਵੀਸਤਿਮੋ ਦਿਵਸੋ ਹੋਤਿ।

ਸਤ੍ਤਸੁ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਂ ਨਾਮ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਗੀਤਾਨਿ ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਕੀਲ਼ਨਤੋ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਕੀਲ਼ਨਨ੍ਤਿ **ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਂ**। ਅਥ ਵਾ ਸਪਰਹਿਤਸਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਧੂ, ਤੇਸਂ ਸਂਵੇਗਵਤ੍ਥੁਂ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਨਂ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਂ, ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਪਸਵਨਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਾਵਿਰੋਧਿਕੀਲ਼ਾਵਿਹਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਾਹੇ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਾਯ ਏਕਦੇਸੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਦਿਵਸਾ ਨਾਮ ਤੇ ਜਾਤਾ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੁਯੇਵ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਨਂ ਅਕਂਸੁ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯਂ –

> ‘‘ਅਥ ਖੋ ਕੋਸਿਨਾਰਕਾ ਮਲ੍ਲਾ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੇ ਸਤ੍ਤਿਪਞ੍ਜਰਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਧਨੁਪਾਕਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਚ੍ਚੇਹਿ ਗੀਤੇਹਿ ਵਾਦਿਤੇਹਿ ਮਾਲੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਸਕ੍ਕਰਿਂਸੁ ਗਰੁਂ ਕਰਿਂਸੁ ਮਾਨੇਸੁਂ ਪੂਜੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੩੫)।

ਏਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨੩੫) ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤੇ ਏਵਮਕਂਸੂਤਿ? ਇਤੋ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾਹੇਸੁ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜੋਕਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਨਿ ਸਂਵਿਦਹਨ੍ਤਾ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਕਾਯ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਭਿਂਸੁ। ਤਤੋ ਨੇਸਂ ਅਹੋਸਿ ‘ਇਮਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਤਂ ਕੀਲ਼ਿਸ੍ਸਾਮ, ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਮਤ੍ਤਭਾਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਕੋਚਿਦੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਧਾਤੁਯੋ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੀਲ਼ਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਏਵਮਕਂਸੂ’’ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਾਧੁਕੀਲ਼ਿਕਾ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੁਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇ ਪਨ ਧਾਤੁਪੂਜਾਯ ਕਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸਾ’’ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾਤਿ ਆਹ “**ਸਤ੍ਤਸੁ ਚ ਧਾਤੁਪੂਜਾਦਿਵਸੇਸੂ**”ਤਿ। **ਉਪਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਾ। ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾ**। **ਏਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋ**ਤਿ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁਂ ਏਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਤੋ। ਏਵਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋਪਿ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਜਨਪਦੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤਾ ਗਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸਾਵਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮਿ, ਯੇਨ ਵਾ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ। **ਸੁਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ। ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾਨੁਸਯਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਭਿਸਙ੍ਖਤੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਭਵਯੋਨਿਗਤਿਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇਸੁ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਜਨੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਜਨੋ, ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਤਿ, ਅਜਨਿ,

ਜਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਾ ਜਨੋ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਜਨੋਤਿ **ਮਹਾਜਨੋ,** ਤਂ ਮਹਾਜਨਂ, ਬਹੁਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਵ੍ਵਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤ੍ਵਾ। **ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਭਾਵਤੋ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਵਿਵਰੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ''ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਿਲਾਤਂ ਮਾਲਾਕਚਵਰਂ **ਮਿਲਾਤਮਾਲਾਕਚਵਰਂ। ਯਥਾਠਾਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਠਮਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਗਵਤੋ ਠਿਤਕਾਲੇ ਕਰਣੀਯਂ ਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਸੇਨਾਸਨੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ ਨ੍ਹਾਨਕੋਟ੍ਠਕੇ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਉਦਕੁਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਨਨੁ ਭਗਵਾ ਅਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨ੍ਹਾਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਓਵਾਦਦਾਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪਨਕਾਲੋ, ਅਯਂ ਮੁਖਧੋਵਨਕਾਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨੋਵ ਅਕਾਸਿ। ਤਮੇਨਂ ਅਵ੍ਵਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ''ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਵਂ ਪਰਿਦੇਵਮਾਨਾ ਕਥਂ ਅਵ੍ਵੇ ਅਸ੍ਸਾਸਯਿਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਸਂਵੇਜੇਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਵਚਨੇਨ ਸਂਵਿਗ੍ਗਹਦਯੋ ਸਨ੍ਥਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਭੁਤਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਬਹੁਲਤਾਯ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਂ ਕਾਯਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤੁਂ ਖੀਰਵਿਰੇਚਨਂ ਪਿਵਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਅਥ ਥੇਰੋ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਨ੍ਤਿ ਉਪਚਿਤਸੇਮ੍ਹਾਦਿਧਾਤੁਕਂ ਕਾਯਂ। **ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤੁਂ। **ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਯ ਸਂਵੇਜਿਤਦਿਵਸਤੋ। ''ਜੇਤਵਨਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠਦਿਵਸਤੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਿਰਿਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਿਰੇਚਨਂ, ਓਸਧਪਰਿਭਾਵਿਤਂ ਖੀਰਮੇਵ ਵਿਰੇਚਨਨ੍ਤਿ **ਖੀਰਵਿਰੇਚਨਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਭੇਸਜ੍ਜਪਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਅਙ੍ਗਸੁਭਤਾਯ ਸੁਭੋਤਿ ਏਵਂ ਲਦ੍ਧਨਾਮਤ੍ਤਾ **ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ। ਪਹਿਤਂ ਮਾਣਵਕ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਤ੍ਥਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੋ, ਮਹਾਜਨੋ ਚ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਵਿਹਾਰਂ ਖੋ ਪਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਜਨਮਜ੍ਝੇ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਵਾ ਸੋਤੁਂ, ਗੇਹਂ ਆਗਤਂਯੇਵ ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਖੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਕਾ ਚ ਮੇ ਕਙ੍ਖਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪੇਸਿਤਂ ਮਾਣਵਕਂ। **ਏਤਦਵੋਚਾ**ਤਿ ਏਤਂ ''ਅਕਾਲੋ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਅਵੋਚ। **ਅਕਾਲੋ ਖੋ**ਤਿ ਅਜ੍ਜ ਗਨ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ ਆਹ **''ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਜਾ''**ਤਿਆਦਿ। **ਭੇਸਜ੍ਜਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਭੇਸਜ੍ਜਂ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਮਤ੍ਤਾਸਦ੍ਦੋ ''ਮਤ੍ਤਾ ਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਤਿ ਖੀਰਵਿਰੇਚਨਂ ਪੀਤਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ। **ਚੇਤਕਤ੍ਥੇਰੇਨਾ**ਤਿ ਚੇਤਿਯਰਟ੍ਠੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ''ਚੇਤਕੋ''ਤਿ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮੇਨ। **ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ''ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਨਟ੍ਠਾ ਨੁ ਖੋ, ਧਰਨ੍ਤਿ, ਸਚੇ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਆਨਨ੍ਦੋ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਯੇਸਂ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਅਹੋਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਇਮਂ ਜਨਤਂ ਸਮਾਦਪੇਸਿ ਨਿਵੇਸੇਸਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਖੋ ਭੋ ਆਨਨ੍ਦ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ ਅਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੮) ਸੁਭੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ। ਅਥਸ੍ਸ ਥੇਰੋ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਖੋ, ਮਾਣਵ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸੋ ਭਗਵਾ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਦਸਮਂ ਸੁਤ੍ਤਮਭਾਸੀ''**ਤਿ।

ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਂ। **ਫੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਨ੍ਨਂ। ਤੇਸਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ** ਪੁਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਾਕਤਿਕਕਰਣਂ, ਅਭਿਨਵਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਰਾਜਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਨਗਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਧਤੁਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਰਾਜਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਛਡ੍ਡਿਤਪਤਿਤਉਕ੍ਲਾਪਾ**ਤਿ ਛਡ੍ਡਿਤਾ ਚ ਪਤਿਤਾ ਚ ਉਕ੍ਲਾਪਾ ਚ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਟ੍ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਛਡ੍ਡਿਤਾ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਉਪਚਿਕਾਦੀਹਿ ਖਾਦਿਤਤ੍ਤਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਤਿਤਾ, ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਭਾਵੇਨ ਆਕਿਣ੍ਣਕਚਵਰਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਲਾਪਾ ਚ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ। ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਭਗਵਤੋ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿ। ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਵੇਣਿਯਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਪਰਿਵੇਣਂ। ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਠਮਂ ਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਮਾਸਂ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਚੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। ਸੇਨਾਸਨਵਤ੍ਤਾਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਸੇਨਾਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ** ਚ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਨਂ ਬਹੂਨਂ ਵਚਨਤੋ ''ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਵਣ੍ਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਤਿ ‘‘ਖਣ੍ਡਫੁਲ੍ਲਪਟਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਕਰੋਮਾ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ। ਸੋ ਚ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇ ਹਿ ਥੇਰਾ ਆਸਾਲ੍ਹੀਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਉਪੋਸਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਪਦੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ। **ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਰਾਜਾ**ਤਿ ਅਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਜਾਤੋਤਿ ‘‘ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੋ ਰਾਜਾ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਦੇਵਿਯਾ ਏਵਰੂਪੋ ਦੋਹਲ਼ੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ ‘‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਰਞ੍ਞੋ ਦਕ੍ਖਿਣਬਾਹੁਤੋ ਲੋਹਿਤਂ ਪਿਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿਯਾ ਕਿਸਭਾਵਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਭਾਵਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਾਜਾ ਸਯਮੇਵ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਵੇਜ੍ਜੇ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸਤ੍ਥਕੇਨ ਬਾਹੁਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸਰਕੇਨ ਲੋਹਿਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਯੇਸਿ। ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਸ ਗਬ੍ਭੋ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਰਾਜਾ ਹਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਿਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਜਾਤੋਯੇਵ ਰਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਤੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਨੇਮਿਤ੍ਤਕੇਹਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਨਾਮ ਜਾਤੋ। **ਕਿਨ੍ਤਿ** ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਵੇਦੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵੇਦੇਸੁਂ, ਜਾਨਾਪੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਚਿਤ੍ਤਾ। **ਆਣਾਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਾਯੇਵ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਣਾਚਕ੍ਕਂ। **ਸਨ੍ਨਿਸਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨਟ੍ਠਾਨਂ।

ਰਾਜਭਵਨਵਿਭੂਤਿਨ੍ਤਿ ਰਾਜਭਵਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਅਵਹਸਨ੍ਤਿਮਿਵਾ**ਤਿ ਅਵਹਾਸਂ ਕੁਰੁਮਾਨਂ ਵਿਯ। **ਸਿਰਿਯਾ ਨਿਕੇਤਮਿਵਾ**ਤਿ ਸਿਰਿਯਾ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਮਿਵ। **ਏਕਨਿਪਾਤਤਿਤ੍ਥਮਿਵ ਚ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਨਯਨਵਿਹਙ੍ਗਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਾਨੀਯਤਿਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਿਨੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਜਨਾਨਂ ਚਕ੍ਖੂਨਿ ਮਣ੍ਡਪੇਯੇਵ ਨਿਪਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਨਯਨਸਙ੍ਖਾਤਵਿਹਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਨਿਪਾਤਤਿਤ੍ਥਮਿਵ ਚ। **ਲੋਕਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਮਿਵ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਂ ਰਾਸਿਕਤਂ ਲੋਕੇ ਰਮਣੀਯਭਾਵਂ ਵਿਯ। ਯਦਿ ਲੋਕੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਰਮਣੀਯਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਂ ਸਿਯਾ, ਤਂ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ‘‘ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਾਰਮਣ੍ਡਨ੍ਤਿ ਫੇਗ੍ਗੁਰਹਿਤਸਾਰਂ ਵਿਯ ਕਸਟਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਸਨ੍ਨਭੂਤਂ ਵਿਯ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ ਦਟ੍ਠੁਂ ਅਰਹਰੂਪੇਸੁ ਸਾਰਭੂਤਂ ਪਸਨ੍ਨਭੂਤਞ੍ਚਾ’’ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ ਸਾਰਭੂਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੋ ਮਣ੍ਡੋ ਮਣ੍ਡਨਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸਾਰਮਣ੍ਡੋ,** ਮਣ੍ਡਪੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਤਰਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਮਣ੍ਡਂ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿ ਨਿਵਾਰੇਤੀਤਿ **ਮਣ੍ਡਪੋ।** **ਵਿਵਿਧ...ਪੇ॰... ਚਾਰੁਵਿਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਸੁਮਦਾਮਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਓਲਮ੍ਬਕਾਨਿ ਚਾਤਿ ਕੁਸੁਮਦਾਮਓਲਮ੍ਬਕਾਨਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਓਲਮ੍ਬਕਕੁਸੁਮਦਾਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਵਿਨਿਗ੍ਗਲਨ੍ਤਂ ਵਮੇਨ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤਮਿਵ ਚਾਰੁ ਸੋਭਨਂ ਵਿਤਾਨਂ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਵਿਵਿਧਕੁਸੁਮਦਾਮਓਲਮ੍ਬਕਵਿਨਿਗ੍ਗਲਨ੍ਤਚਾਰੁਵਿਤਾਨੇ,** ਮਣ੍ਡਪੇ, ਤਂ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਮਿਵਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫੂਪਹਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਸੁਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਭੂਮਿਕਮ੍ਮਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨਾਨਾਰਤਨੇਹਿ ਵਿਚਿਤ੍ਤਭੂਤਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਮਿਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਨਾਨਾਪੁਪ੍ਫੂਪਹਾਰਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਗ੍ਗਹਣਂ ਸੁਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਭੂਮਿਪਰਿਕਮ੍ਮਤਾਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਮਣਿਯੋ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕਤਤਲਤ੍ਤਾ ਮਣਿਕੋਟ੍ਟਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਲਨ੍ਤਿ ਮਣਿਕੋਟ੍ਟਿਮਤਲਂ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਣ੍ਡਪਂ। **ਪੁਪ੍ਫੂਪਹਾਰੋ** ਪੁਪ੍ਫਪੂਜਾ। **ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਭਿਮੁਖਂ। **ਆਸਨਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਨਾਰਹਂ। **ਦਨ੍ਤਖਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਰਚਿਤਂ, ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਸਨੇ। **ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਨ੍ਤੇ ਮਮ ਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਮਯਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹਂਸੁ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧਂ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤੀ’’ਤਿ। ਥੇਰੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਅਞ੍ਞੋ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧਂ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਣਕਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਏਤੇ ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਂ ਆਹਂਸੁਯੇਵ ‘‘ਸ੍ਵੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ’’ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਹਂਸੂ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ। **ਆਵਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ ਉਪਨਾਮੇਸਿ। **ਅਨੁਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਯੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਸਂ ਲੇਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਸਵੇਹੀ**ਤਿ ਭਵਤੋ ਆਭਵਗ੍ਗਂ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਾ ਆਗੋਤ੍ਰਭੁਂ ਸਵਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਆਸਵਸਞ੍ਞਿਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ। ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ ਆਸਵੇਹੀਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਸਬ੍ਬੇਹਿਪਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ

ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿਯੇਵ। **ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਙ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਯ। ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਕਤਂ ਉਪਚਿਤਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਤਪੁਞ੍ਞੋ**, ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਕਤਾਧਿਕਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਞ੍ਜਾ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜ, ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਅਨੁਯੋਗਂ ਕਰੋਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਥਾਦੋਸੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਕਥਾਯ ਅਪਰਜ੍ਝਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਂ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਆਰਦ੍ਧਂ ਵੀਰਿਯਂ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਯਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਤਭਾਵਾਯ। **ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਮੀ**ਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਰਸਤਾਪਾਦਨੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮਤਂ ਯੋਜੇਮਿ।

ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਤਿ ਥੇਰੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ। **ਧਮ੍ਮਸਭਾਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਿਯਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ''ਸੇਕ੍ਖਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਗਹੇਤੁਂ ਅਯੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ''ਇਦਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਹੋਹੀ''ਤਿ ਦਿਨ੍ਨਓਵਾਦਸ੍ਸ ਸਫਲਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤੁਪਨਾਯਿਕਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਬ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਥੇਰੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯਥਾਵੁਡ੍ਢ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਪਟਿਪਾਟਿਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾਨਂਯੇਵ ਏਕੇ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਂ ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਦੀਘਭਾਣਕਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਰਹਾ ਸਮਾਨੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਕਥਂ ਅਗਮਾਸਿ? 'ਇਦਾਨਿਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਮਜ੍ਝਂ ਪਵਿਸਨਾਰਹੋ'ਤਿ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਏਕਂਸਂ ਚੀਵਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤਤਾਲਪਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਜਾਤਿਮਣਿ ਵਿਯ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਨਭੇ ਸਮੁਗ੍ਗਤਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਬਾਲਾਤਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਿਕਸਿਤਰੇਣੁਪਿਞ੍ਜਰਗਬ੍ਭਂ ਪਦੁਮਂ ਵਿਯ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਸਪ੍ਪਭੇਨ ਸਸ੍ਸਿਰਿਕੇਨ ਮੁਖਵਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਚ ਅਗਮਾਸਿ। ਅਥ ਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਸੋਭਤਿ ਵਤ ਭੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਨਨ੍ਦੋ, ਸਚੇ ਸਤ੍ਥਾ ਧਰੇਯ੍ਯ, ਅਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਜ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਹਨ੍ਦ ਇਮਸ੍ਸਾਹਂ ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦਾਮੀ'ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਾਸੀ''ਤਿ।

ਆਕਾਸੇਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦੀਤਿਪਿ ਏਕੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤਮਤ੍ਤਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਵਚਨੇ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਪਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾਹ ''ਸਤ੍ਤਮਾਸਂ ਕਤਾਯ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਕਦਾਚਿ ਪਥਵਿਯਂ ਨਿਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕਦਾਚਿ ਆਕਾਸੇਨ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਿ ਅਭਾਸਿ ਸਮ੍ਬੋਧੇਸੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਨ ਞਾਪਨੇਪਿ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਆਮਨ੍ਤਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੮) ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨)। ਪਕ੍ਕੋਸਨੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾਹ ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਹੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧)। **ਆਵੁਸੋ**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਾਕਾਰਦੀਪਨਂ। **ਕਂ ਧੁਰਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਂ ਆਨਨ੍ਦੋ ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯੇਹਿ ਠਪਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। **ਨਪ੍ਪਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਏਤਦਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਸੋ ਅਗ੍ਗੋ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਹਿ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਯੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਦਿਦਂ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤਂ ਅਕਾਸਿ। **ਉਪਾਲਿਂ ਵਿਨਯਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਧਾਤੁਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬੀਜਨਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੀਜਨੀਗਹਣਂ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਾਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ਵਿਚਿਤ੍ਤਬੀਜਨਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਲਙ੍ਕਾਰਭੂਤਂ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਸਿਕ੍ਖਾਸਂਯਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮੁਖਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ। ''ਪਠਮਂ, ਆਵੁਸੋ ਉਪਾਲਿ, ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਪੁਰਿਮਕਾਲੇ ਪਠਮਭਾਵੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ? ਨੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਪਠਮਭਾਵਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ ਠਿਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗੀਤਾਨਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ।

ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿਆਦਿ ''ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇਨ ਸਹ ਤਤੋ ਅਵਸਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਪਾਲ਼ਿਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ ਵਾ ਆਸਿ ਨਾਸੀਤਿ? ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੇ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਪਨ ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਾ ਭਾਸਿਤੇ ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਥੇਰਾ ਅਪਨਯਿਂਸੁ, ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਯਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਪਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁਯੇਵ। ਕਿਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਥ ਖੋ''ਇਤਿ ਵਾ ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਵਾ ''ਏਤਦਵੋਚਾ''ਤਿ ਵਾ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਚਨਮਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਨ ਇਦਂ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ। ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੂਲ਼੍ਹੇ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪਿਤਨਯੇਨੇਵ ਗਣਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਚ ਨੇਸਂ ਸਜ੍ਝਾਯਾਰਮ੍ਭਕਾਲੇਯੇਵ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦਮਾਨਾ ਵਿਯ ਮਹਾਪਥਵੀ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਤੇ ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ। ਏਵਂ ਤੇਰਸ ਸਙ੍ਘਾਦਿਸੇਸਾਨਿ ''ਤੇਰਸਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਵੀਸਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤਾਨਿ ''ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗੋ''ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸੁਂ। ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗਾਵਸਾਨੇਪਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਮਹਾਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਵਿਭਙ੍ਗੇ ਅਟ੍ਠ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ''ਪਾਰਾਜਿਕਕਣ੍ਡਂ ਨਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਵਿਭਙ੍ਗੋ''ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗੋ ਨਾਮ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭਾਣਵਾਰੋ''ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ। ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਵਸਾਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ। ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਅਸੀਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਖਨ੍ਧਕਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਠਪੇਸੁਂ। ਵਿਨਯਪਿਟਕਾਵਸਾਨੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ ''ਆਵੁਸੋ, ਇਦਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਂਸੁ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਵਿਨਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਨੁਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇ ਦਨ੍ਤਖਚਿਤਂ ਬੀਜਨਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਕਤਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਿਟਕਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ''ਤਿ? ''ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ, ਤਾਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਨ੍ਤਿ? ਦੀਘਸਙ੍ਗੀਤਿਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਦੀਘਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਚ ਵਗ੍ਗਾ, ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਵਗ੍ਗਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਂ, ਭਨ੍ਤੇਤਿ। ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੇ ਤੇਰਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਪਠਮਂ ਕਤਰਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਭਨ੍ਤੇ ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਤਂ ਨਾਨਾਵਿਧਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਵਿਨਿਵੇਠਨਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਪਕਮ੍ਪਨਂ, ਤਂ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗਾਯਾਮਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ?

ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਭਨ੍ਤੇ ਰਾਜਗਹਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣਖਣਚਿਤ੍ਤਵੇਮਜ੍ਝਵਿਵਰਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੪੪; ੧੦.੭੫) ਚ, ''ਜਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਮਞ੍ਚ ਤਞ੍ਚ ਕਿਮਨ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੮) ਚ ਆਦੀਸੁ ਕਾਰਣੇ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ''ਅਦ੍ਦਸ ਮਂ ਭਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਭਾਜਨਂ ਧੋਵਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯) ਖਣੇ। ''ਯਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੋਪਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦) ਚਿਤ੍ਤੇ। ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਵੋਸਾਨਮਾਪਾਦੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। ''ਅਪਿ ਚਾਯਂ ਤਪੋਦਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਮਹਾਨਿਰਯਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਯ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੧) ਵਿਵਰੇ। ਸ੍ਵਾਯਮਿਧ ਵਿਵਰੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਾਜਗਹਸ੍ਸ ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯ ਚ ਵਿਵਰੇਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ,

ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤਂ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਚ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਗਾਮਞ੍ਚ ਨਦਿਞ੍ਚ ਯਾਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਏਕਮੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਂ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤਿ। ਅਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਰਾਜਾਗਾਰਕੇ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਰਞ੍ਞੋ ਕੀਲ਼ਨਤ੍ਥਂ ਪਟਿਭਾਨਚਿਤ੍ਤਵਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਗਾਰਂ ਅਕਂਸੁ, ਤਂ ਰਾਜਾਗਾਰਕਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਉਯ੍ਯਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਦ੍ਵਾਰਸਮੀਪੇ ਤਰੁਣੋ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਦੂਰਭਵਤ੍ਤਾ ਉਯ੍ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤਂ ''ਵਰੁਣਨਗਰ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ।

ਸੁਪ੍ਪਿਯਞ੍ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ, **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮਾਣਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। **ਮਾਣਵੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋਪਿ ਚੋਰੋਪਿ ਤਰੁਣੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ''ਚੋਦਿਤਾ ਦੇਵਦੂਤੇਹਿ, ਯੇ ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਮਾਣਵਾ।
> ਤੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਹੀਨਕਾਯੂਪਗਾ ਨਰਾ''ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੬) –

ਆਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੋ ਮਾਣਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਮਾਣਵੇਹਿਪਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਅਕਤਕਮ੍ਮੇਹਿਪੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੯) ਚੋਰੋ। ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵੋ ਅਙ੍ਗਕੋ ਮਾਣਵੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੫੮-੨੬੧, ੩੧੬) ਤਰੁਣੋ ਮਾਣਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਧਾਪਿ ਅਯਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਤਰੁਣਪੁਰਿਸਂ ਆਰਬ੍ਭਾ''ਤਿ। **ਜੀਵਕਮ੍ਬਵਨੇ**ਤਿ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਵਨੇ। ਅਥ ''ਕਂ ਆਰਬ੍ਭਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਕੇਨਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਨ ਏਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰਞ੍ਞਾਪਿ ''ਯਥਾ ਨੁ ਖੋ ਇਮਾਨਿ ਪੁਥੁਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਯਂ ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ ਧੀਤਾਯ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਵਿਦੇਹਰਞ੍ਞੋ, ''ਵੇਦੇਹੀ''ਤਿ ਪਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ। ਵਿਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵੇਦੋ, ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਵੇਦੇਨ ਈਹਤਿ ਘਟਤਿ ਵਾਯਮਤੀਤਿ ਵੇਦੇਹੀ, ਵੇਦੇਹਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ।

ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਪਞ੍ਚ ਨਿਕਾਯੇ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਨੁਕ੍ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਾਵਸਾਨੇ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇਨ ਤੇਰਸਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸੁਂ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਮਹਾਵਗ੍ਗਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਂ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ ''ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਹੀ''ਤਿ। ਤਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਸੀਤਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣਂ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰਿਹਰਥਾ''ਤਿ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਭਾਣਵਾਰਸਤਪਰਿਮਾਣਂ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ ''ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਥਾ''ਤਿ। ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਵੀਸਤਿਭਾਣਵਾਰਸਤਪਮਾਣਂ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਪੇਸੁਂ ''ਇਮਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਵਾਚੇਥਾ''ਤਿ।

ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ –

> ''ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣਿਂ ਵਿਭਙ੍ਗਞ੍ਚ, ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ।
> ਧਾਤੁਯਮਕਂ ਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ –

ਏਵਂ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ ਸੁਖੁਮਞਾਣਗੋਚਰਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਇਦਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਅਰਹਨ੍ਤਸਤਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਮਕਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਜਾਤਕਂ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੋ ਅਪਦਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੋ ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠੋ ਧਮ੍ਮਪਦਂ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁ ਪੇਤਵਤ੍ਥੁ ਥੇਰਗਾਥਾ ਥੇਰੀਗਾਥਾਤਿ ਇਮਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ''ਖੁਦ੍ਦਕਗਨ੍ਥੋ ਨਾਮ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਆਰੋਪਯਿਂਸੂਤਿ ਦੀਘਭਾਣਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ''ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਂਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤਂ ਖੁਦ੍ਦਕਗਨ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਜਾਤਕਾਦਿਕੇ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ, ਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇਤਿ। ਦੀਘਭਾਣਕਾ ''ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਜਾਤਕਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਭਾਵਤੋ ਤਾਦਿਸੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਹੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇਤਿ ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਸੇਸਨਿਕਾਯਾਨਂ ਵਿਯ ਅਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਸੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਨਿਕਾਯੇਸੁ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ।

ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਯੋਜਨਕਾਲਦੇਸਕਾਰਕਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਏਕਵਿਧਾਦਿਭੇਦੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਦੇਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਉਦਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸਾਦਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਕਿਲੇਸਵਿਨਯਨੇਨ ਵਿਨਯੋ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਪਤਨਾਦਿਤੋ ਧਾਰਣੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਹੋਤਿ , ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਯਪਿਟਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਆਹ **"ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮੋ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਿਪਿ ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਵਿਨਯੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਆਦਿਭਾਵਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਿਨਯਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਅਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ ਵਿਨਯਤਨ੍ਤਿਵਿਪਰੀਤਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਦੀਪੇਤਿ ਯਥਾ ''ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਗੋਬਲੀਬਦ੍ਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਭਗਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਭਾਸਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਵਿਜਹਿਤਉਦਾਨਂ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੫੪) – ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਸ੍ਸ ਕਾਰਕਂ ਤਣ੍ਹਾਵਡ੍ਢਕਿਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਦਟ੍ਠਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਞਾਣਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲੇ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਜਂ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਂ **ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਂ** ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਨ੍ਤੋ ਤਂ ਞਾਣਂ ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋਯੇਵ **ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਂ** ਸਂਸਰਿਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਜਾਤਿ ਨਾਮੇਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਨ ਚ ਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਿਟ੍ਠੋਸੀਤਿ ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਸਿ। **ਪੁਨ ਗੇਹ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਇਮਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਮ ਗੇਹਂ **ਨ ਕਾਹਸਿ** ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ। ਤਵ **ਸਬ੍ਬਾ** ਅਨਵਸੇਸਾ ਕਿਲੇਸ**ਫਾਸੁਕਾ** ਮਯਾ **ਭਗ੍ਗਾ**। ਇਮਸ੍ਸ ਤਯਾ ਕਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਸ੍ਸ **ਕੂਟਂ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਣ੍ਣਿਕਮਣ੍ਡਲਂ **ਵਿਸਙ੍ਖਤਂ** ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਂ। **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ **ਗਤਂ** ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ ਇਦਾਨਿ ਮਮ **ਚਿਤ੍ਤਂ,** ਅਹਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਵਾ **ਅਜ੍ਝਗਾ** ਅਧਿਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮੀਤਿ

ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਪਨ ''ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਗਾ ਅਧਿਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਯਂ ਮਨਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿ। ''ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਵਾਚਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਜਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਕੇਚੀਤਿ ਖਨ੍ਧਕਭਾਣਕਾ। ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਪਦਭਾਣਕਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਖਨ੍ਧਕਭਾਣਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਪਦਭਾਣਕਾਨਂ ਗਾਥਾ ਮਨਸਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਮਹਤੋ ਜਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਯ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨ ਗਾਥਾ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਉਪਕਾਰਾਯ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਮੇਵ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਪਦਭਾਣਕਾ ਪਨ ''ਦੇਸਨਾਯ ਜਨਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਭਾਵੋ ਲਕ੍ਖਣਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਭਗਵਤਾ ਮਨਸਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਇਦਂ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਚ ਯਦਿ ''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਮਨਸਾ ਦੇਸਿਤਂ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਪਦਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੫੩-੧੫੪) ''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਉਦਾਨਵਸੇਨ ਉਦਾਨੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਥੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਨਸਾ ਉਦਾਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਮਨਸਾਵ ਦੇਸਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਗਹਣੇ ਕਿਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਯਦਿ ਵਚੀਭੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਂ ਸਿਯਾ, ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਰੁਲ਼੍ਹਂ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਨਾਰੁਲ਼੍ਹਭਾਵੋਯੇਵ ਵਚੀਭੇਦਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੇਸਿਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ''ਆਤਾਪਿਨੋ ਝਾਯਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਅਥਸ੍ਸ ਕਙ੍ਖਾ ਵਪਯਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ। ਯਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ ਸਹੇਤੁਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਗਾਥਾਤ੍ਤਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਦਾਨਗਾਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਜਾਤਿਯਾ ਏਕਵਚਨਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਠਮਗਾਥਂਯੇਵ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਖਨ੍ਧਕੇ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਇਦਂ ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਨ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ''ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਮੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਮਯਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਞਾਣੇਨ। **ਆਮਨ੍ਤਯਾਮੀ**ਤਿ ਨਿਵੇਦਯਾਮਿ, ਬੋਧੇਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਯਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਦਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਵਚਨਤੋ। ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਨਯੇਨੇਵ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਵਿਸਯਭੂਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਵੇਣਿਕਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ । ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਯੋਜੇਤਿ "**ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ**"ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ''ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਾਦਪਦਞ੍ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਸਾਸਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। **ਅਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਲ਼ੇ, ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸਙ੍ਗੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਅਸਙ੍ਗੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ''ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਜੇਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਸੁਭਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਦੇਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਪਨ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ ਅਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੪) ਆਗਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਸਯਮੇਵ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ ''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯਂ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਮਾਰੋਪਿਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ** ਏਵਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ ''ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਤਿਂ ਠਪੇਤੁਕਾਮੇਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ 'ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ

ਤਨ੍ਤਿ ਠਪਿਤਾ''ਤਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ ਸਯਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਦੀਸੁ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਨਯੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਲਦ੍ਧਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਦਹਨ੍ਤੋ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹਾਤਿ ਏਵਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਉਭਯਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨੀਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ। **ਦ੍ਵੇ ਵਿਭਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਭਿਕ੍ਖੁਨੀਵਿਭਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਦ੍ਵੇ ਵਿਭਙ੍ਗਾਨਿ। **ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਖਨ੍ਧਕਾਨੀ**ਤਿ ਮਹਾਵਗ੍ਗਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਆਗਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ ਖਨ੍ਧਕਾਨਿ। **ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰਾ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਪਰਿਵਾਰੇਹਿ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਵਾਰਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਯਂ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਠਮਂ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੧) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੧੫੭) ਕਤਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਕਤਿ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯੋ ਭਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ (ਪਰਿ॰ ੧੮੨) ਵਿਪਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤਿਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ (ਪਰਿ॰ ੧੮੩) ਸਙ੍ਗਹਵਾਰੋ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਛਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਕਤਿਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਸਮੁਟ੍ਠਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੧੮੪) ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨਂ ਕਤਮਂ ਅਧਿਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੧੮੫) ਅਧਿਕਰਣਵਾਰੋ, ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸਮਥਾਨਂ ਕਤਿਹਿ ਸਮਥੇਹਿ ਸਮ੍ਮਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ (ਪਰਿ॰ ੧੮੬) ਸਮਥਵਾਰੋ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਮੁਚ੍ਚਯਵਾਰੋ ਚਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ''ਮੇਥੁਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਰਾਜਿਕਂ ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੧੮੮) ਨਯੇਨ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਮਸਦਿਸਾ ਏਵ ਕਤਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰਾਤਿ ਏਵਂ ਅਪਰੇਪਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ, ਪੁਰਿਮਾਨਿਪਿ ਅਟ੍ਠਾਤਿ ਮਹਾਵਿਭਙ੍ਗੇ ਸੋਲ਼ਸ ਵਾਰਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਸੋਲ਼ਸ ਵਾਰਾ ਆਗਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਵਾਰੇਹਿ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਪਰਿਵਾਰੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਬਹੂਸੁ ਪਨ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ''ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰਾ''ਤਿ ਏਵਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਾਠੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦਿਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦਿਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦਿਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵਿਵਿਧਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਿਵਿਧਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਸਿਥਿਲਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਲੋਕਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮਪ੍ਪਯੋਜਨਾ, ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸਿਥਿਲਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਨਿਸੇਧਨਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਮਵੇਲਂ ਅਤਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਆਚਾਰੋ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੋ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਨਯਤ੍ਤਾਦਿਹੇਤੁਨਾ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਵਿਧਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਵਚਨਂ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਸ੍ਸ। **ਇਤਰਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ।

ਇਦਾਨਿ **ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸੂਚਨਤੋ**ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਤਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇ**ਤਿ ਯੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ ਸੁਣਾਤਿ ਵਾਚੇਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ ਦੇਸੇਤਿ ਚ, ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸਪਿ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਰਸ੍ਸਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੂਚੇਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਤ੍ਥੇ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥੇ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥ**ਸਦ੍ਦੋ ਚਾਯਂ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਵਚਨੋ, ਨ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਵਚਨੋ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਂ ਸੂਚੇਤਿ ਪਰਸ੍ਸਪੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ, ਸੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਪਰਤ੍ਥੋ ਸੂਚਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਤੇਨ

ਸੂਚੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਅਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਆਦਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਾਧਾਰਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਾ ''ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਪਸਂਸਲਾਭਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ** (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੩) ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ, ਪਰਤ੍ਥੋ, ਉਭਯਤ੍ਥੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੁਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੇਯ੍ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੀਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੋਦਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋਤਿ, ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੂਚੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਅਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੁ ਪਨ ਏਕੋਪਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੂਚੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਅਤ੍ਥ**-ਸਦ੍ਦੋਯਂ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਰਿਮਕਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਾ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਾ, ਤਤੋ ਪਰੇ ਛ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਭੇਦਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਾ ਪਨ ਉਭਯਸਭਾਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਰਧਿਗਮਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨੇ ਅਗਾਧਭਾਵੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਨ ਵਿਵਟੋ ਗੁਲ੍ਹੋ, ਮੂਲੁਦਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਂਸੁਨਾ ਅਕ੍ਖਰਸਨ੍ਨਿਵੇਸਾਦਿਨਾ ਤਿਰੋਹਿਤੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ। ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਨੀਤੋ। ਅਨਵਜ੍ਜਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਾ ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ। ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ ਏਵ ਵਾ।

ਅਥ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਂ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਞ੍ਚ ਪਰੇਸਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਤ੍ਥਂ ਸੂਚੇਤਿ। ਏਵਂ ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੯) ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਾਦੀਨਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਧਾਨਭਾਵਤੋ, ਨ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਇਦਮੇਵ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸੂਚਨਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੬੫੫) ਚ ''ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਉਪਚਰਿਤੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾ ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਯ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯੋ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ "**ਸੁਵੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਹਿਤਸਮ੍ਪਾਪਨੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਤਪ੍ਪਰਭਾਵਂਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਪ੍ਪਰਭਾਵੋ ਚ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਲੋਮਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ । ਵਿਨਯਦੇਸਨਂ ਵਿਯ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋ ਆਣਾਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਅਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਲੋਮੇਨ ਚਰਿਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਸਸ੍ਸਮਿਵ ਫਲ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਸਵਤੀ**ਤਿ ਫਲਤਿ, ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਾਯਸਮਙ੍ਗੀਨਂਯੇਵ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਧੇਨੁ ਵਿਯ ਖੀਰ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਧੇਨੁਤੋਪਿ ਹਿ ਉਪਾਯਵਨ੍ਤਾਨਂਯੇਵ ਖੀਰਪਟਿਲਾਭੋ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਪਾਯੇਨ ਹਿ ਅਕਾਲੇ ਅਜਾਤਵਚ੍ਛਂ ਧੇਨੁਂ ਦੋਹਨ੍ਤੋ ਕਾਲੇਪਿ ਵਾ ਵਿਸਾਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦੋਹਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਖੀਰਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ''ਸੁਤ੍ਤਾਣਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਨੇ ਤਾਯਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਦਿਸਂ। ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਤਂਯੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਯਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਚ੍ਛਕਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਕੀਨਂ ਕਾਲ਼ਸੁਤ੍ਤਂ। **ਪਮਾਣਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਦਨੁਸਾਰੇਨ ਤਚ੍ਛਨਤੋ। **ਏਵਮੇਤਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਕਾਲ਼ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਣੇ ਕਤੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਵਾਦੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਨੀਤਮਤ੍ਤੇ ''ਇਦਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ

ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਵਿਵਾਦੋ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤੀਤਿ ਏਤਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਪਮਾਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਗਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਯਥਾ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਤ੍ਤਮਿਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦਿਵਿਧਾਨੇ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵੋ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦੀਨਂਯੇਵ ਚ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਸੇਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸੂਚਨਤੋ’’ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਯਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ। **ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵੁਡ੍ਢਿਭਾਵਂ ਅਤਿਰੇਕਤਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਡ੍ਢਿਯਂ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ**ਤਿ ਅਡ੍ਢਚਨ੍ਦਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਸਞ੍ਞਾਣੇਨ ਞਾਤਾ ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਪਾਕਟਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਡ੍ਢਚਨ੍ਦਾਦਿਭਾਵੋ ਹਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਅਡ੍ਢੋ ਚਨ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਮੀ, ਯਸ੍ਮਾ ਊਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ, ਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਨ੍ਨਰਸੀਤਿ। **ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਸਦ੍ਦਪਰਿਯਾਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **“ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾਤਿਆਦੀਸੁ ਲਕ੍ਖਣੇ”**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਕਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਿਤਸਦ੍ਦਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਲਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਰਾਜਾਭਿਰਾਜਾ**ਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਪੂਜੇਤੁਂ ਅਰਹੋ ਰਾਜਾ। **ਪੂਜਿਤੇ**ਤਿ ਪੂਜਾਰਹੇ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਤਿ ‘‘ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨ ਸੁਕ੍ਕਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਪਿ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ। ‘‘ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੋਧਾਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਅਕੁਸਲ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਚ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਅਕੁਸਲਂ, ਨ ਪਾਣਸਙ੍ਖਾਤਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤਿਪਾਤੋ, ਤਥਾ ਅਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਰਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਆਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਂਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ ਅਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਵਿਨਯੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯੇ ਵਿਨੇਤਿ ਨਾਮ। ਏਤ੍ਥ ‘‘ਏਵਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਚ ਅਭਿਵਿਨਯੇ ਵਿਨੇਤਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਥੇਯ੍ਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵਤ੍ਥੁ ਪਾਰਾਜਿਕਥੁਲ੍ਲਚ੍ਚਯਦੁਕ੍ਕਟੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸੀਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ। ਕੇਵਲਂ ਲੋਲਤਾਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਮਾਸਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਰੂਪਿਯਛਡ੍ਡਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਅਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਵਿਰਹਿਤੇ ਵਿਨਯੇ ਪਟਿਬਲੋ ਵਿਨੇਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤ੍ਤਂ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਧਿਕੇ”**ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵੁਡ੍ਢਿਭਾਵਂ ਅਤਿਰੇਕਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ‘‘ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਕਿਰਿਯਾਨਂ ਸੁਪਾਕਟਤ੍ਤਾ ਵਿਸੇਸਂ, ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤ੍ਤਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਇਦਂ ਤਾਵ ਯੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਕਤ੍ਤਾ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ, ‘‘ਅਭਿਰਾਜਾ ਅਭਿਵਿਨਯੋ’’ਤਿ ਪਨ ਪੂਜਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰਾਜਵਿਨਯੇਸੁ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਥਮੇਤਂ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੇ? ਇਧਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ ਪੂਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਕਿਰਿਯਾਦੀਪਨਤੋ, ਤਾਹਿ ਚ ਕਿਰਿਯਾਹਿ ਰਾਜਵਿਨਯਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤਿਮਾਲਾਦੀਸੁ ਅਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਸਹ ਸਾਧਨੇਨ ਕਿਰਿਯਂ ਵਦਤੀਤਿ ਅਭਿਰਾਜਅਭਿਵਿਨਯਸਦ੍ਦਾ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਏਵਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇ ਅਭਿਸਦ੍ਦੋ ਸਹ ਸਾਧਨੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਯਾਦਿਕਿਰਿਯਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚਾਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਫਰਣਵੁਡ੍ਢੀਹਿ ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਦਾਦੀਹਿ। **ਲਕ੍ਖਣੀਯਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਪੂਜਾਰਹਤ੍ਤਾ

‘‘ਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯੇਵ ਪੂਜਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਸਭਾਵਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਅਧਿਕਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਾਵਚਰੇਹਿ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਮਹਗ੍ਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਅਧਿਕਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਧਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਨਯਾਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਯੰ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਸਮਾਨੰ, ਤੰ ਪਿਟਕਸਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਹਿ ਤਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ, ਪਿਟਕਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਤੇਹਿ ਤੀਹਿਪਿ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਮਾ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਸਮ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਮਾ ਗਣ੍ਹਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਕੁਦਾਲਞ੍ਚ ਪਿਟਕਞ੍ਚ **ਕੁਦਾਲਪਿਟਕੰ**। ਤਤ੍ਥ ਕੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ, ਤਸ੍ਸਾ ਦਾਲਨਤੋ ਵਿਦਾਲਨਤੋ ਅਯੋਮਯੋ ਉਪਕਰਣਵਿਸੇਸੋ ਕੁਦਾਲੰ ਨਾਮ, ਤਾਲਪਣ੍ਣਵੇਤ੍ਤਲਤਾਦੀਹਿ ਕਤੋ ਭਾਜਨਵਿਸੇਸੋ ਪਿਟਕੰ ਨਾਮ, ਤੰ ਆਦਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਏਵੰ ਦੁਵਿਧਤ੍ਥੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ।

ਦੇਸਨਾਸਾਸਨਕਥਾਭੇਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨੰ ਪਬੋਧਨੰ **ਦੇਸਨਾ**। ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਨਾ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਵਿਨਯਨੰ **ਸਾਸਨੰ** । ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਸੰਵਰਾਦਿਨੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਨੰ ਵਚਨਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਕਰਣੰ **ਕਥਾ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਸਿਤਾਰੰ ਭਗਵਨ੍ਤਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ, ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਸਾਸਨੰ, ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਥਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਦੀਨੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਦੇਸਨਾਦਯੋ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਣਾਦਯੋ ਪਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦੇਸਕਾਦਿਅਧੀਨਾਤਿ ਤੰਤੰਵਿਸੇਸਯੋਗਵਸੇਨ ਦੇਸਨਾਦੀਨੰ ਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਣਾਵਿਧਾਨੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਆਣਾਰਹਾਧੀਨੰ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਯੋਗਤੋ। ਏਵੰ ਵੋਹਾਰਪਰਮਤ੍ਥਵਿਧਾਨਾਨਿ ਚ ਵਿਧਾਯਕਾਧੀਨਾਨੀਤਿ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨੋ ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਪਰਾਧਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪੰ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨੰ ਵਿਸੇਸਤੋ, ਤਥਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਸਾਸਨੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੰਵਰਾਸੰਵਰਨਾਮਰੂਪਾਨੰ ਵਿਯ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਬ੍ਬਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਕਥਨੰ ਸਤਿ ਵਾਚਾਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨਾਸਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤਦਧੀਨਨ੍ਤਿ ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਭੇਦਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ‘‘ਦੇਸਨਾਭੇਦੰ ਸਾਸਨਭੇਦੰ ਕਥਾਭੇਦਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਪਰਿਦੀਪਯੇ’’ਤਿ। **ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਪਹਾਨਾਨਿ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਹਾਨਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੰ, ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹੰ ਪਰਿਦੀਪਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਯਤ੍ତਿਭੇਦਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਯੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਭੇਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਹਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਨਯਾਦਿਕੇ ਪਿਟਕੇ। ਯੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਯਥਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਭਾਵਯੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਹਿੰ ਯਥਾ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਭਾਵਯੇਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਤ੍ਥ **ਯਥਾ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁਪਰਿਯਾਪੁਣਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਨਿਸ੍ਸਰਣਧਮ੍ਮਕੋਸਕਰਕ੍ਖਣਹੇਤੁਪਰਿਯਾਪੁਣਨੰ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਪਰਿਦੀਪਨਾ ਵਿਭਾਵਨਾ ਚਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਏਕਮੇਵ। **ਆਣਾਰਹੇਨਾ**ਤਿ ਆਣੰ ਠਪੇਤੁੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਆਣਾਰਹੋ, ਭਗਵਾ। ਸੋ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾਯ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤਾਯ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਹਿਤੋਪਦੇਸਕਭਾਵੇਨ ਪਮਾਣਵਚਨਤ੍ਤਾ ਆਣੰ ਪਣੇਤੁੰ ਅਰਹਤਿ, ਵੋਹਾਰਪਰਮਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਆਹ “**ਆਣਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ**”ਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕੰ। ਪਚੁਰਾਪਰਾਧਾ ਸੇਯਜਸਕਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋ। ਤੇ ਹਿ ਦੋਸਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ “**ਪਚੁਰਾਪਰਾਧਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਪਚੁਰੋ ਬਹੁਕੋ ਬਹੁਲੋ ਅਪਰਾਧੋ ਦੋਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਯੇਸੰ ਤੇ ਪਚੁਰਾਪਰਾਧਾ। **ਅਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਸਯੋਵ **ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ**। ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਞਾਣਞ੍ਚ, ਪਭੇਦਤੋ ਪਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਵਸੇਨ ਆਯਤਿੰ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਰਹਾ

ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ “**ਆਸਯੋ**”ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ‘‘ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਖਨ੍ਤਿ ਚੇਵਾਨੁਲੋਮਿਕਾ।
> ਯਥਾਭੂਤਞ੍ਚ ਯੰ ਞਾਣੰ, ਏਤੰ ਆਸਯਸਞ੍ਞਿਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਇਦਞ੍ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਆਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨੁਸਯਾ** ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਘਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ। ਮੂਸਿਕਵਿਸੰ ਵਿਯ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਅਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਤੀਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤਥੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਯਾਦਿਕਾ ਛ ਮੂਲਚਰਿਯਾ, ਅਨ੍ਤਰਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਾ, ਸੰਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਨ ਤੇਸਟ੍ਠਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਚਰਿਯਾਤਿ ਚਰਿਤੰ, ਤੰ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧੰ। ‘‘ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ‘ਅਜ੍ਜੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਜ੍ਜੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਪਨ ‘‘ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਵਸੇਨ ਅਭਿਰੁਚੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੀਨਪਣੀਤਭੇਦੇਨ। **ਯਥਾਨੁਲੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਦੀਨੰ ਅਨੁਰੂਪੰ। **ਅਹੰ ਮਮਾਤਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਹੰ ਮਮਾਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ। **ਯਥਾਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੰ ਵਾ, ਕੇਵਲੰ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਤਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੰਵਰਾਸੰਵਰੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੰਵਰਣੰ ਸੰਵਰੋ, ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ। ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੰਵਰੋ ਅਸੰਵਰੋ। ਵੁਡ੍ਢਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯੰ ਅ-ਕਾਰੋ ਯਥਾ ‘‘ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਮਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸੰਵਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਮੋਚਨੰ। ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਵਿਭਾਗੋ ਪਰਤੋ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਯੰ ‘‘ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਧਿਦੇਸਨਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ “**ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨੰ ਕਿਲੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਾ ਯੋ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ। ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਪਿ ਸੀਲਭੇਦਵਸੇਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁੰ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਕਾਸਦਾਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਯਨਕਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਰਹਾ ਅਨੁਸਯਾ। ਤੇ ਪਨ ਅਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੰ ਲਦ੍ਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਥਾਮਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਸੰ ਪਹਾਨੰ ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨੰ। ਤੇ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨੁਸਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿ।

ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਦੀਪਾਲੋਕੇਨੇਵ ਤਮਸ੍ਸ ਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਗਤੇਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਕੁਸਲਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ‘‘ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਧ ਪਨ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸੁਸੀਲਙ੍ਗੇਨ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਦੁਸ੍ਸੀਲਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ‘‘ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਭੇਦੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣੇਨ ਘਟਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਜਲਤਲੇ ਸੇਵਾਲਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨੰ**। ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤੰਤੰਮਗ੍ਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਕਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਗਣਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨੰ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨੰ**। **ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤੰ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਾ ਦੂਸਿਤੰ ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ। ਤਦੇਵ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤੰ ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇਤਿ ਬਾਧਯਤਿ ਉਪਤਾਪੇਤਿ ਚਾਤਿ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ, ਕਾਯਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਤਦਙ੍ਗਵਸੇਨ ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ

ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ **ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ** ਵੁੱਤੰ। ਅਤ੍ਤਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸਭਾਵਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ **ਦਿਟ੍ਠਿਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ** ਵੁੱਤੰ।

ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਿਟਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਾਲ਼ੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਕਟ੍ਠਾਨੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਨੰ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨੰ ਬੋਧਨਤੋ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਪਕਟ੍ਠਾਨੰ ਵਚਨਪ੍ਪਬਨ੍ਧਾਨੰ ਆਲ਼ੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ''ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਵੁੱਚਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਦੀਪਨੋ ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁੱਤੰ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯ ਲਿਖਿਤੇ **ਸੀਹਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ਇਦੰ ਵੁੱਤੰ – ਸਭਾਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਭਾਵਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ ਪਣ੍ਡਤ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ੀਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਯਦਿ ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਸਿਯਾ, ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ। ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਚੀਭੇਦਕਰਣਮਤ੍ਤੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਦੇਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੇਸਨਾਤਿ ਵਚੀਭੇਦਕਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਿਨਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਹ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨਞ੍ਞਥਾ ਵੁੱਤਾ। ਤਥਾ ਚ ਉਪਰਿ ''ਦੇਸਨਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਕਥਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਦਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਞ੍ਞਾਯੇਵ ਦੇਸਨਾ ਸਿਯਾ, ''ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ, ਏਵੰ ਪਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਚ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ''ਤਿ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਅਨਞ੍ਞਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ''ਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨਞ੍ਞਭਾਵਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਭਾਵੋ ਕਥਿਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਦਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੰ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਚੇ? ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਬੋਧਕਭਾਵੇਨ ਞਾਤੋ ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ **ਧਮ੍ਮੋ,** ਪਚ੍ਛਾ ਪਰੇਸੰ ਅਵਬੋਧਨਤ੍ਥੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਸਦ੍ਦੋ **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁੱਤਸਦ੍ਦਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਦੇਸਨਾ** ''ਦੇਸੀਯਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੀਯਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਏਤੇਨਾ''ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤਿ।

ਤੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥੋ ਪਾਲ਼ਿਦੇਸਨਾ ਪਾਲ਼ਿਅਤ੍ਥਪਟਿਵੇਧੋ ਚਾਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪਾਲ਼ਿਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਯ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਚ ਆਧਾਰਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਿਟਕਾਨਿ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯੋਯੇਵਾਤਿ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਧਾਰਭਾਵੋ ਕਥੰ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚੇ? ਪਾਲ਼ਿਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਧਾਰਭਾਵਤੋ। ਅਵਯਵਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯੋ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਵੁੱਚਤਿ ਯਥਾ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ''ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਧਮ੍ਮਾਦੀਨੰ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਵਿਨਯਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੁੱਤੋਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਦਯੋ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਨ ਵਿਨਯਾਦਯੋਤਿ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤੰ ਸਮ੍ਮੁਖੇਨ ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਮੁਖੇਨ ਚ ਵਿਨਯਾਦੀਨੰਯੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ, ਤੇਸੰ ਵਿਸਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਵਿਸਯਾ ਚ ਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨੰ, ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਤੰਵਿਸਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ**। ਏਕਦੇਸੇਨ ਓਗਾਹਨ੍ਤੇਹਿਪਿ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਲਦ੍ਧੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਆਹ **"ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚਾ"**ਤਿ। **ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਿਟਕੇ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ।

ਇਦਾਨਿ ਹੇਤੁਹੇਤੁਫਲਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨਪਿ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਪਰੋ ਨਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਸੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਦਹਤਿ ਵਿਦਹਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁੱਚਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਹੇਤੁਪਰਿਯਾਯਤਾ ਕਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵੁੱਤਞ੍ਹੇਤਾ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚ **"ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਕਥੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਚੇ? ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮਾਸਪਦਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪਦਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁੱਤਤ੍ਤਾ। ''ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ

ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਧਮ੍ਮੇ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ''ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦਾ ਏਕਤ੍ਥਾ ਞਾਣਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸਦ੍ਦਾ ਚਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧਿਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ। **ਹੇਤੁਫਲੇ ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਸਾਧਿਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੋਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਹੇਤੁਨੋ ਫਲੰ ਹੇਤੁਫਲੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਯਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਅਨੁਸਾਰੇਨ ਅਰੀਯਤਿ ਅਧਿਗਮੀਯਤਿ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਥਾਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮ**ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁੰ ਹੇਤੁਫਲਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਭਾਵਵਾਚਕੋ ਹੇਸ ਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਵਾਚਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਯਥਾਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਵਾ ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ। ਦੇਸਨਾਪਿ ਹਿ ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪਰੀਤਵਿਸਯਵਿਭਾਵਨਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤਾਭਿਲਾਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਅਵਿਪਰੀਤਾਭਿਲਾਪੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਭਿਲਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤੇਨ ''ਤਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਞਾਣੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੭੧੮) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਦ੍ਦਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭਾਵੋ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯੰ** (ਵਿਭੰ॰ ੭੧੮ ਆਦਯੋ) ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ** (ਵਿਭੰ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੧੮) ''ਤੰ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿੰ ਸਦ੍ਦੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ਵਾਚਕੋਤਿ ਵਚਨਵਚਨਤ੍ਥੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰਤੰਵਚਨਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਦੇਸਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਦੇਸਨਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤੰ ਵਚਨੰ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਤਤੋ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੇਸੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ **ਦੇਸਨਾ,** ਪਕਾਰੇਨ ਞਾਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨ, ਪਕਾਰਤੋ ਞਾਪੇਤੀਤਿ ਵਾ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵੰ ''ਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ''ਦੇਸਨਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਾਦਿਨੋ ਪਨ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਲਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਸਦ੍ਦੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਵੋਹਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਵੋਹਾਰੇਨ ਦੀਪਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਜਾਨਨਤੋ ਸਦ੍ਦੇ ਕਥਿਤੇ ਤਦਨੁਰੂਪਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਪਿ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਕਥਿਤਾਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ ਨਾਮ ਸਦ੍ਦੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਮੇਵਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਵੇਧੰ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ"**ਤਿ। ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਞਾਣੰ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਪਟਿਵੇਧੋ , ਅਭਿਸਮੇਤੀਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਭਿਸਮਯਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਅਭਿਸਮਯਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਸਭਾਵਤੋ ਚ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁੰ **"ਸੋ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਵਿਸਯਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ ਅਵਬੋਧੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਸਯਤੋ** ਅਤ੍ਥਾਦਿਅਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ ਨਾਮ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣੋ ਤਦੁਭਯਪਞ੍ਞਾਪਨਾਰਮ੍ਮਣੋ ਲੋਕਿਯੋ ਅਵਬੋਧੋ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ** ਅਤ੍ਥਾਦਿਅਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ ਮਗ੍ਗਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧਂਸਨੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਯੰ ਹੇਤੁ, ਇਦਮਸ੍ਸ ਫਲੰ, ਅਯੰ ਤਦੁਭਯਾਨੁਰੂਪੋ ਵੋਹਾਰੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਲੋਕਿਯਞਾਣੰ ਵਿਸਯਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞਾਣੰ ਪਨ ਹੇਤੁਹੇਤੁਫਲਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। **ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਏਵੰ ਕਾਰਿਯਾਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤੀਸੁ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਇਤਰੇਸੰ ਯਥਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਿਯਾਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਣੇਸੁ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੇਸੂ**ਤਿ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਰਣਾਨੁਰੂਪੰ ਕਾਰਿਯੇਸੁ ਅਵਬੋਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਪਿਟਕਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਧਮ੍ਮਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਪ੍ਪਭੇਦੋ ਕਾਰਣਮੇਵ ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਿਯਪ੍ਪਭੇਦੋ ਕਾਰਿਯਮੇਵ ਵਾ। ਯਾ ਚਾਯਂ ਦੇਸਨਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯੋ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਾਸੁ ਤਂਤਂਪਿਟਕਗਤਾਸੁ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਸੁ ਯੋ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ। ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਪਟਿਵੇਧਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਿਸਯੀਕਰਣਾਨਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਵਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ। **ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾ।

ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਏਕੇਕਸ੍ਮਿ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਪਕਰਣਤੋ ਵਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਭੇਦੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਵਾਚਕੋ ਹੇਤ੍ਥ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਪਾਲ਼ਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ‘‘ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਪ੍ਪਕਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਞਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ‘‘ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਪ੍ਪਕਾਰਾ’’ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾ ਪਾਲ਼ਿਯੋ ਏਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ‘‘ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਲ਼ਿਕ੍ਕਮਾ’’ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਟ੍ਠਕਥਾਯ ਲਿਖਿਤੇ **ਸੀਹਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਪਰਿਯਾਪੁਣਨਯੋਗਤੋ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ’’ਤਿ ਪਰਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਮ੍ਪਿ ਉਪਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। **ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ**ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਅਲਗਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਉਪਮਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ। ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਲਗਦ੍ਦਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਆਪੂਪਿਕੋ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪੂਪਸਦ੍ਦੇਨ ਅਪੂਪਖਾਦਨਂ ਵਿਯ ਅਲਗਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਉਪਮੀਯਤਿ, ਨ ਪਨ ਅਲਗਦ੍ਦੇਨ। ‘‘ਅਲਗਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੂਪਮਾ’’ਤਿ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਓਟ੍ਠਮੁਖੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਲਗਦ੍ਦੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸੀਵਿਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਗਦੋਤਿ ਹਿ ਵਿਸਸ੍ਸ ਨਾਮਂ। ਤਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਲਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਲਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪਂ ਦਕਾਰਾਗਮਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਲਗਦ੍ਦੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਲਂ ਜੀਵਿਤਹਰਣੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਗਦੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੋ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਤ੍ਥੋ ਪਯੋਜਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ। **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਵਿਯ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨੁਪਾਲਕੋ। ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ।

ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦੁਟ੍ਠੁ ਗਹਿਤਾ। ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ**”ਤਿ, ਉਪਾਰਮ੍ਭਾ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਦਿਹੇਤੁ ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਮ੍ਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਅਲਗਦ੍ਦਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੩੯) –

> ‘‘ਯੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ‘ਏਵਂ ਚੀਵਰਾਦੀਨਿ ਵਾ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਚਤੁਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਵਾ ਮਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ਏਵਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਤੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਅਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨਂ ਵਰਤਰ’’ਨ੍ਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ਅਲਗਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੂਪਮਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਲਗਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਉਪਮਾਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋ ਅਲਗਦ੍ਦਗਵੇਸੀ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ, ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਲਗਦ੍ਦਂ, ਤਮੇਨਂ ਅਜਪਦੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਅਜਪਦੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗੀਵਾਯ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ

ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਭੋਗੇਹਿ ਪਲਿਵੇਠੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੯)।

ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਕੁਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਯੇਨ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਇਦਂ ਪਨ ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤੀਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੁਗ੍ਗਹਣੂਪਮਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸੁਗ੍ਗਹਣੂਪਮਾ ਹਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਤਂ ''ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਹੇਤੁ ਪਰਿਯਾਪੁਟਾ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ''ਤਿ। **ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਦੁਗ੍ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੁਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋਤਿ ਆਸੀਵਿਸਤ੍ਥਿਕੋ। ਅਲਗਦ੍ਦਂ ਗਵੇਸਤਿ ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਅਲਗਦ੍ਦਗਵੇਸੀ**। **ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ**ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨਤ੍ਥਂ ਚਰਮਾਨੋ। **ਭੋਗੇ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ। **ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਬਾਹਾਯ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਣਿਬਨ੍ਧਤੋ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਨਖਾ ''ਹਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਬਾਹਾਯ ਅਵਸੇਸਾ ''ਬਾਹਾ''ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ''ਕਪ੍ਪਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਪਿ ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਨਖਾ ਹਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ ਹਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬਾਹਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਵਸੇਸਂ ਸਰੀਰਂ ''ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਂਨਿਦਾਨਂ, ਤਂਕਾਰਣਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਅਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤਂ ਹਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਡਂਸਨਂ ਨਿਦਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਂਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਤਤੋਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਲੋਪਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਡਂਸਨਂ ਤਂਨਿਦਾਨਞ੍ਚ ਮਰਣਾਦਿਉਪਗਮਨਂ, ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਚੇ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ। **ਏਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ**ਤਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਤੁਚ੍ਛਪੁਰਿਸਾ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਧਮ੍ਮਂ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੀਲਂ ਕਥਿਤਂ, ਇਧ ਸਮਾਧਿ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾ ਕਥਿਤਾ, ਮਯਞ੍ਚ ਤਂ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਂ ਪਯੋਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ''ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਸਮਾਧਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਂ। **ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਂ ਨਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ ''ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, 'ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸੀਲਂ, ਸਮਾਧਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਮਗ੍ਗੋ, ਫਲਂ, ਵਟ੍ਟਂ, ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਕਥਿਤ'ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਤੇ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸਂਸਾ ਚੇਵਾਤਿ ਤੇ ਪਰੇਸਂ ਵਾਦੇ ਦੋਸਾਰੋਪਨਾਨਿਸਂਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ ਚਾ**ਤਿ ਇਤਿ ਏਵਂ ਏਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਵਾਦਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਪਰੇਹਿ ਸਕਵਾਦੇ ਦੋਸੇ ਆਰੋਪਿਤੇ ਤਂ ਦੋਸਂ ਏਵਞ੍ਚ ਏਵਞ੍ਚ ਮੋਚੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸੋ ਸੋ ਵਾਦੋ ਇਤਿਵਾਦੋ, ਇਤਿਵਾਦਸ੍ਸ ਪਮੋਕ੍ਖੋ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੋ, ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖੋ ਆਨਿਸਂਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ, ਤਂਤਂਵਾਦਪ੍ਪਮੋਚਨਾਨਿਸਂਸਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚ ਸੀਲਾਦਿਪੂਰਣਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। **ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਪਰਿਪੂਰਣਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਏਤੇ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਗਾਹਿਨੋ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਉਪਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਅਤ੍ਥਾਯ ਯੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਪਰੇਹਿ ''ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋਤਿ ਪਟਿਪਾਦਨਕ੍ਖਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾਦੇ ਉਪਾਰਮ੍ਭਂ ਆਰੋਪੇਤੁਂ

ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਾ ਤੰ ਮੋਚੇਤੁਞ੍ਚ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਾਪਿ ਤੰ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮਾਨਦਪ੍ਪਮਕ੍ਖਪਲਾਸਾਦਿਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕਾਰਣੇ ਫਲਵੋਹਾਰੇਨ ‘‘ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਾਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਕਾਲੇ ਵਿਵਾਦਸਮਯੇ ਚ ਤਮ੍ਮੂਲਕਾਨੰ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦੀਨੰ ਅਨੇਕੇਸੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ‘‘ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਕਾਰਣੇ ਫਲਵੋਹਾਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨੰ ਤੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨੰ ਪਰਾਮਸਤਿ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਪਾਰਿਪੂਰਿੰਯੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੀਲੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਨੋ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮਾਧਿਗਬ੍ਭੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨੰ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸੁਗ੍ਗਹਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਲਗਦ੍ਦੂਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੀਲਾਦੀਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੇ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਉਪਨੀਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰੇਸੰ ਵਾਦੇ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਉਪਾਰਮ੍ਭੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਕਵਾਦਤੋ ਦੋਸੰ ਹਰਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਪਰਿਯਤ੍ਤਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਦੀਨੇਵ, ਪਰਵਾਦਨਿਗ੍ਗਹਸਕਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਨਿਪਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੰ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮)।

ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। **ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ। **ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਅਰਹਤ੍ਤਫਲੋ। ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ **ਅਕੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਗ੍ਗਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਫਲਾਨੰ ਅਕੁਪ੍ਪਸਭਾਵੇ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਸਕਸਕਨਾਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਾਮਨ੍ਤਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤੇਸੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ‘‘ਅਕੁਪ੍ਪਾਨੀ’’ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਅਰਹਾਯੇਵ ਨਾਮਾਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਫਲੰ ‘‘ਅਕੁਪ੍ਪ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘‘ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੰ ਅਭਾਵਿਤੰ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਤਨ੍ਤਿਧਾਰਕੋ ਪਵੇਣੀਪਾਲਕੋ ਵੰਸਾਨੁਰਕ੍ਖਕੋ ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਪਵੇਣੀਪਾਲਨਤ੍ਥਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਵੇਣੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਨ੍ਤਤਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੰਸਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੰਸਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ। ਤਸ੍ਸ ਵੰਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਵੇਣੀਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਨਨੁ ਚ ਯਦਿ ਪਵੇਣੀਪਾਲਨਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨੰ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਖੀਣਾਸਵੋ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਅਯੰ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਾਤਕਭਯਾਦੀਸੁ ਗਨ੍ਥਧਰੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਵਸਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੇਸੁ ਸਯੰ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰੇਨ ਅਕਿਲਮਮਾਨੋ ਅਤਿਮਧੁਰੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਮਾ ਨਸ੍ਸਤੁ, ਤਨ੍ਤਿੰ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵੰਸੰ ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਵੇਣਿੰ ਪਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸਪਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ‘‘ਪਵੇਣਿੰ ਪਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਤੋ ਅਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਾ ਵਾ ਹੋਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾ ਵਾ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾਵ, ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਖੀਣਾਸਵੋ ਚ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਅਲਙ੍ਕਾਰਭਣ੍ਡੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਸਾਧਨਕਾਲੇ ਤਦੁਪਿਯੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਭਣ੍ਡੰ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਅਲਙ੍ਕਰੋਤਿ, ਏਵੰ ਖੀਣਾਸਵੋਪਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਭਣ੍ਡੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਭਬ੍ਬਰੂਪੇ

ਸਹੇਤੁਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨ ਅਲਙ੍ਕਾਰੇਨ ਅਲਙ੍ਕਰੋਤੀਤਿ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਵਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੀਸੁਪਿ ਪਿਟਕੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਵਿਨਯੇ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਮਾਨਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਬਲੇਨ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸਮਲਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰਿਞ੍ਚ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸਤਿਬਲਂ ਞਾਣਬਲਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਯੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਸਭਾਗਹੇਤੁਸਮ੍ਪਦਾਨਤੋ। ਸਤਿਬਲੇਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਸੁਦਿਟ੍ਠਕਾਰਿਤਾਪਰਿਚਯੇਨ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਨੁਬਦ੍ਧਾਯ ਦੁਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਿਦ੍ਧਿ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਭਾਵੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਵਸੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਤਿਯਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਪੁਰੇਤਰਸਿਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵਿਨਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵੇਹਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾ। ‘‘ਸਮਾਹਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੯; ੩.੫; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੪੦; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੧.੧੪) ਵਚਨਤੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ‘‘ਯੋਗਾ ਵੇ ਜਾਯਤਿ ਭੂਰੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੮੨) ਵਚਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੇਨ ਗਰੁਵਾਸਦੇਸਭਾਸਾਕੋਸਲ੍ਲਉਗ੍ਗਹਣਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਚ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਵਿਜਮ੍ਭਨਭੂਤਾ ਅਨਵਸੇਸਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਤਿਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਕਦੇਸਭਾਵੇ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਏਵ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਗਹਿਤਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਤਾਸਂ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਏਵਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਦਾਗਤਾ ਚ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਤਾਸਂ ਅਧਿਗਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਧਮ੍ਮਸਮਧਿਗਮਸਦਿਸਾ ਹਿ ਇਮੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਇਮੇ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਤਿ।

ਤਾਸਂਯੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਵਚਨਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਾਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਵਿਨਯੇ ਪਭੇਦਵਚਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡੇ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ **ਤਾਸਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ, ਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਾ ਹਿ ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵਿਭਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ। **ਤਾਸਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪਭੇਦਵਚਨਾਭਾਵਂ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਭਤ੍ਤਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤੁਕਾਮੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਵਧਾਰਣਂ ਅਕਤ੍ਵਾ “**ਤਤ੍ਥੇਵਾ**”ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਵਧਾਰਣਂ ਠਪੇਸਿ।

ਇਦਾਨਿ ‘‘ਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ‘ਮੁਦੁਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਰਣਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਵਿਯ ਇਤ੍ਥਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ’ਤਿ ਮੇਥੁਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਦੋਸਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਖੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਿ,** ਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦੀਨਿ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਫਸ੍ਸੋ** ਇਤ੍ਥਿਫਸ੍ਸੋ, ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਟ੍ਠੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਉਪਵਾਦਆਣਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇਸੁ ਸੇਸਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਨਯੇ ਪਨ ਅਕੋਵਿਦਤ੍ਤਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਰਾਯਿਕੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰਹੋਗਤੋ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਇਮੇ ਅਗਾਰਿਕਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਪਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਫੁਸਨ੍ਤਿ, ਮੁਦੁਕਾਨਿ ਅਤ੍ਥਰਣਪਾਵੁਰਣਾਦੀਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥੀਨਂਯੇਵ ਰੂਪਸਦ੍ਦਗਨ੍ਧਰਸਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਨ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਪਿ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਰਸੇਨ ਸਾਵਜ੍ਜਕਾਮਗੁਣਪਰਿਭੋਗਰਸਂ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ

ਨਿਚ੍ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗਞ੍ਚ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਥੂਲਵਾਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਸੁਖੁਮਸੁਤ੍ਤੰ ਘਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਸਾਸਪੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਿਨੇਰੁਨੋ ਸਦਿਸਤੰ ਉਪਸੰਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿੰ ਭਗਵਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਬਨ੍ਧਨ੍ਤੇਨ ਵਿਯ ਮਹਤਾ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਦੋਸੋ’’ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣੰ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਨਿ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ‘‘ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਦੋਸੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਜਿਨਸ੍ਸ ਆਣਾਚਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰਮਦਾਸਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਤੰਤੰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰੇ ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਏਤਿ ਆਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਨਤ੍ਥੋ। ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਵਾ ਫਲੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਕਰਣਸੀਲਾਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ, ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਚ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਿਪਾਕਉਪਵਾਦਆਣਾਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ। ਤੇਸੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ ਪਰਤੋ **ਅਰਿਟ੍ਠਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ** (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭) ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਦਤ੍ਥਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਯੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਚ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਤ੍ਥੰ ਨਾਲੰ ਸਮਤ੍ਥਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਜਾਨਾਮੀਤਿ। **ਤਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲਭਾਵੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞੀਭਾਵਹੇਤੁਤੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਭਾਵੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿਆਦਿਨਾ –

> ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ, ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ, ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚੇਵ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੬; ਪੁ॰ ਪ॰ ਮਾਤਿਕਾ, ਚਤੁਕ੍ਕਉਦ੍ਦੇਸ ੨੪) –

ਆਦਿਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲਿਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਤ੍ਤੋ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦੇਵੋ ਮਾਰੋ’’ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ**। ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ**। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਯੇ ਸਮ੍ਮੁਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਮੋਹੰ ਪਹਾਯ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ, ਤੇਸੰ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਮੋਹੰ ਪਹਾਯ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਾ, ਤੇਸੰ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨੰ ਦੇਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਉਪਮਾ – ਯਥਾ ਹਿ ਦੇਸਭਾਸਾਕੁਸਲੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਕੋ ਆਚਰਿਯੋ ਯੇ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾਯ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾਯ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਯੇ ਅਨ੍ਧਕਭਾਸਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਾਯ, ਤੇਸੰ ਤਾਯ ਭਾਸਾਯ, ਏਵੰ ਤੇ ਮਾਣਵਾ ਛੇਕੰ ਬ੍ਯਤ੍ਤੰ ਆਚਰਿਯਮਾਗਮ੍ਮ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਿਪ੍ਪੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਆਚਰਿਯੋ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਤਯੋ ਵੇਦਾ ਵਿਯ ਕਥੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਠਿਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ, ਦੇਸਭਾਸਾਯ ਕੋਸਲ੍ਲਮਿਵ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਨਾਨਾਦੇਸਭਾਸਾਮਾਣਵਕਾ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤਾ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾਦਿਆਚਿਕ੍ਖਨੰ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਪਿ ਦੇਸਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਆਹ ਚੇਤ੍ਥ –

> ‘‘ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸਿ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਦਤੰ ਵਰੋ।
> ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਪਰਮਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤਤਿਯੰ ਨੂਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣਾ।
ਪਰਮਤ੍ਥਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਤਕਾਰਣਾ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਵੋਹਾਰਕੁਸਲਸ੍ਸ, ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ।
ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਨ ਜਾਯਤੀ’’ਤਿ॥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੫੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦)।

ਅਪਿਚ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ – ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ। ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨਿ ਹਿਰਿਯਨ੍ਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਜਨੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ ‘‘ਕਿਮਿਦਂ ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨਿ ਹਿਰਿਯਨ੍ਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਇਤ੍ਥੀ ਹਿਰਿਯਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦੇਵੋ ਮਾਰੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਹਾਜਨੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ‘‘ਵੇਲ਼ੁਵਨਾਦਯੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰਾ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਕਾਰਾਪਿਤਾ, ਧਾਤੂਹਿ ਆਯਤਨੇਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਿਤਰਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ, ਰੁਹਿਰੁਪ੍ਪਾਦਕਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਭੇਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ।

‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ‘‘ਖਨ੍ਧਾ ਦਾਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਮਹਾਜਨੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ ‘‘ਕਿਮਿਦਂ ਖਨ੍ਧਾ ਧਾਤੁਯੋ ਆਯਤਨਾਨਿ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਯ ਲੋਕਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਲੋਕਾਭਿਲਾਪੇ ਠਿਤਾਯੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ **ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ** ਪੁਗ੍ਗਲਕਥਂ ਕਥੇਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾਤਿ ਏਵਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ‘‘ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਵਿਪਰੀਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦੁਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭਾਵਨਪੁਂਸਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ**ਤਿ ਯਂ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਗਾਹਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਦੁਗ੍ਗਹਣਂ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ। **ਅਤ੍ਤਨਾ**ਤਿ ਚ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਪਰੀਤਗਾਹੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨਂ ਕਰੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਨਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਖਨਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਖਨਤਿ ਨਾਮ।

ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਿਜਾਨਨਂ। **ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਠਾਤਬ੍ਬਮਰਿਯਾਦਾਯਂ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ‘‘ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ ਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਯਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਲੋਕਵਿਸਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਯਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ

ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸ। ਝਾਯਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਝਾਨਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)।

ਤਤ੍ਥ ''ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੀ''ਤਿ ਤੇਸਂ ਸਭਾਵਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੀ**ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਮਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਤੁਂ ਅਰਹਰੂਪਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਏਵ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਕਾਮਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨਿਪਿ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਾਦੀਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਤਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਇਮਾਨਿ ਪਨ ਏਵਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਫਲਭਾਵਤੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਯਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਿਟਕਾਨਂ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। **ਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਮਹਾਵਗ੍ਗਪਾਥਿਕਵਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨਿ। **ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਏਵਮਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਯਸ੍ਸ ਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਗਣਨਾਤੋ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸੇਵ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਤਯੋ ਵਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਸ੍ਸਾਤਿ ਤਿਵਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਏਸ ਪਠਮੋ ਨਿਕਾਯੋ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋਤਿ **ਅਨੁਲੋਮਿਕੋ** ਅਪਚੂਨੀਕੋ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਲੋਮਨਤੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਨਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਥਾਨੁਲੋਮਨਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕੋ, ਅਨੁਲੋਮਿਕਤ੍ਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਕਨਿਕਾਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਸਮੂਹਮ੍ਪਿ। **ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ। **ਯਥਯਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਇਮੇ। ਪੋਣਿਕਾ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਾ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ **ਪੋਣਿਕਨਿਕਾਯੋ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਨਿਕਾਯੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕਾਨਿ ਸਾਸਨਤੋ ਚ ਲੋਕਤੋ ਚਾ**ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਕਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੂਹਨਿਵਾਸਾਨਂ ਵਾਚਕਭਾਵੇ ਸਾਸਨਤੋ ਚ ਵੋਹਾਰਤੋ ਚ ਸਾਧਕਾਨਿ ਪਮਾਣਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਠਮਮੁਦਾਹਰਣਂ ਸਾਸਨਤੋ ਸਾਧਕਵਚਨਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਲੋਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਞ੍ਚਦਸਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨੀਤਿ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦਸਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਾਨਿ। **ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ ਦ੍ਵੇ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਡ੍ਢੇਨ ਦੁਤਿਯਂ ਦਿਯਡ੍ਢਂ, ਏਕਂ ਸਤਂ ਦ੍ਵੇ ਪਞ੍ਞਾਸਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਿਕਾਯੇ। **ਪਞ੍ਚਦਸਵਗ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਦਸਹਿ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਪਾਠੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ ਚਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ''ਸਤ੍ਤ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ ਚਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। **ਸਂਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਕਾਯੇ ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਕਲਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮੇਵ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪੇਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਦਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਨਿਕਾਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਂ ਅਵਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬਮੇਵ ੨ ਹਿਦਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। **ਨਵਪ੍ਪਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਂ ਪਨੇਤਂ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਵਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਰਹਿਤੇਹਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਅਸੁਤ੍ਤਸਭਾਵਾਨੇਵ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਾਦੀਨਿ ਸਿਯੁਂ, ਅਥ ਸੁਤ੍ਤਸਭਾਵਾਨੇਵ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਾਦੀਨਿ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਮੇਵ ਨ ਸਿਯਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਂ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪਿਚ ''ਸਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨਾਮ ਸਗਾਥਕਂ ਵਾ ਸਿਯਾ ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਂ ਵਾਤਿ ਅਙ੍ਗਦ੍ਵਯੇਨੇਵ ਤਦੁਭਯਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਦਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਰਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਅਥਾਪਿ

ਕਥਞ੍ਚਿ ਵਿਸੁਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਵਾ ਨ ਸਿਯਾ ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਨਂ ਵਿਯ, ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਵਾ ਸਿਯਾ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਸਗਾਥਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਯ, ਤਥਾ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ –

> ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਿ, ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਪਰੇ।
> ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ, ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ ਨਾਞ੍ਞਤੋ॥
>
> ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥਾਵਗਾਹਣਂ।
> ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਙ੍ਕਰਂਯੇਵ, ਨਵਙ੍ਗਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ॥

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਂ **ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਧਿ**। ਤਥਾ ਹਿ ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਤ੍ਤਵਿਭਙ੍ਗੇ, ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਪਰਿਯਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਸੁਪਿ ਸੁਤ੍ਤਵੋਹਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਸਙ੍ਗਹਵਾਰ) ਆਹ – ''ਨਵਵਿਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਨਵਙ੍ਗਸ੍ਸ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਵਿਚਾਰਣਾ ''ਨਵਵਿਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਪਨ ਗੇਯ੍ਯਾਦਯੋ **ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ** ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਗੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਂ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਸਸਿਲੋਕਂ ਸਗਾਥਕਂ ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਿਯਗਨ੍ਥਂ ''ਗੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਪਨ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ ''ਬ੍ਯਾਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਬ੍ਯਾਕਰਣਮੇਵ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਸਗਾਥਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਤੋ ਸਓਕਾਸਤੋ ਅਨੋਕਾਸਵਿਧਿ ਬਲਵਾਤਿ ''ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤੀ''ਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਸੁ ਕੇਵਲਂ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ''ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਸੁ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਗਾਥਾਉਦਾਨਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤਿਪਿ ਸਞ੍ਞਨ੍ਤਰਨਿਮਿਤ੍ਤਯੋਗੇ ਅਨੋਕਾਸਸਞ੍ਞਾਨਂ ਬਲਵਭਾਵੇਨੇਵ ਗਾਥਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਸਤਿਪਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਭਾਵੇ ਭਗਵਤੋ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੇਸੁ ਜਾਤਕਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸਜ੍ਜਨਭਾਵੇ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇ ਚ ਕੇਸੁਚਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਵੇਦਸ੍ਸ ਲਭਾਪਨਤੋ ਵੇਦਲ੍ਲਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਏਵਂ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਗੇਯ੍ਯਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ ਪਰੇ ਗੇਯ੍ਯਾਦਯੋ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤਂ, ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਸਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਏਵਾਤਿ? ਨ ਤਦਵਤ੍ਥਾ। ਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੋਧਿਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਂ ਨ, ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾਤਿ। ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਹਿ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਪਦਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਗਾਥਾਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ। ਸਹਭਾਵੋ ਹਿ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹੋਤਿ, ਸਹ ਗਾਥਾਹੀਤਿ ਚ ਸਗਾਥਕਂ। ਨ ਚ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਗਾਥਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਸੁਤ੍ਤਪ੍ਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ''ਸਹ ਗਾਥਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਨਨੁ ਚ ਗਾਥਾਸਮੁਦਾਯੋ ਗਾਥਾਹਿ ਅਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਹ ਗਾਥਾਹੀਤਿ ਸਗਾਥਕਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ? ਤਂ ਨ। ਨ ਹਿ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨਂ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ। ਅਞ੍ਞਾਯੇਵ ਹਿ ਤਾ ਗਾਥਾ ਜਾਤਕਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਅਥੋ ਨ ਤਾਹਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਨਂ ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਭਾਵੋਤਿ ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਨਵਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ** ਨਾਮ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ –

> ''ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ।
> ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੭੨) –

ਆਦਿਨਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ,

> ''ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਿਵੁਤੋ ਲੋਕੋ, (ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਅਜਿਤੋ।)
> ਕੇਨਸ੍ਸੁ ਨਪ੍ਪਕਾਸਤਿ।
> ਕਿਸ੍ਸਾਭਿਲੇਪਨਂ ਬ੍ਰੂਸਿ,
> ਕਿਂਸੁ ਤਸ੍ਸ ਮਹਬ੍ਭਯ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੮) –

ਆਦਿਨਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗਸ੍ਸ,

> ''ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡਂ,
> ਅਵਿਹੇਠਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ।
> ਨ ਪੁਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਤੋ ਸਹਾਯਂ,
> ਏਕੋ ਚਰੇ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੫) –

ਆਦਿਨਾ ਆਗਤਸ੍ਸ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਤ੍ਥਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ**ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਕਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੂਲ਼ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਮਿਧ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ **ਭਦਨ੍ਤਬੁਦ੍ਧਘੋਸਾਚਰਿਯੇਨ** ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਚ ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਖਨ੍ਧਕਪਰਿਵਾਰਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ**ਪਿ ਨੇਤ੍ਤਿਪਕਰਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋਵ ਕਥਿਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਗਾਥਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ **ਉਪਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ** –

> ''ਤਦੇਤਂ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁ ਪਿਟਕੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਮਹਾਨਿਕਾਯੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕਮਹਾਨਿਕਾਯੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਨ੍ਤਿ ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਙ੍ਗੇਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਗਾਥਾਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ)।

ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਸਭਾਵਤੋ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਯੁਜ੍ਜਤੁ ਨਾਮ , ਗਾਥਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਪਨ ਕਥਂ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਹਿ ਕੇਵਲਂ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਭਾਵੋ ਗਾਥਙ੍ਗਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਸੁ ਹਿ ਕੇਵਲਂ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ ਗਾਥਾਸਮਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਚ ਨ ਕੋਚਿ ਕੇਵਲੋ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਪ੍ਪਦੇਸੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਾਸਿਤਾਨਂਯੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਾਦਿਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਂ ਗਾਥਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਮਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਕਤਂ। ਅਤ੍ਥਵਿਭਜਨਤ੍ਥਂ ਆਨੀਤਾਪਿ ਹਿ ਤਾ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਾਦਿਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ ਮੂਲਗਾਥਾਯੋ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਾਯੇਵਾਤਿ ਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਆਗਤਭਾਵੇਪਿ ਤਂ ਵੋਹਾਰਂ ਅਲਭਮਾਨਾ ਜਾਤਕਾਦਿਗਾਥਾਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਗਾਥਾਯੋ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਰਮੇਤ੍ਥ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਯੁਤ੍ਤਤਰਂ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤੁਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤੰ** ਨਾਮ ਪਦੁਮੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕੰ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥੰ ਅਭਿਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਆਗਤੇਨ ਅਸਿਤਸ੍ਸ ਇਸਿਨੋ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੇਨ ਨਾਲਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਿਵਸਤੋ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ''ਅਞ੍ਞਾਤਮੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਗਾਥਾਹਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦੰ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਮੋਨੇਯ੍ਯੰ ਤੇ ਉਪਞ੍ਞਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੦੬) ਨਾਲਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦਾਪਰਿਦੀਪਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ। **ਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤੰ** ਪਨ ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ''ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਅਰਹਤ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਤਮਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤੁੰ ''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੧; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੦) ਨਿਮ੍ਮਿਤਬੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਚ੍ਛਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੨੨) ਭਾਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਮਿਧਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਆਗਤਾਨੰ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਆਗਤਾਨੰ ਅਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾਨੰ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾਨੰ ਗਾਥਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਰਮ੍ਭੇ –

''ਗਾਥਾਸਤਸਮਾਕਿਣ੍ਣੋ , ਗੇਯ੍ਯਬ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਕਿਤੋ।
ਕਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੇਸ ਗਤੋਤਿ ਚੇ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) –

ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਸ੍ਸ ਗੇਯ੍ਯਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਕਸ੍ਮਾ ਚੋਦਿਤੋਤਿ? ਨਾਯੰ ਵਿਰੋਧੋ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਚੋਦਕੇਨ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸਜ੍ਜਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚੋਦਨਾਮਤ੍ਤੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇ ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਸਗਾਥਾਵਗ੍ਗੋ ਗੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਨਾਮ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀ''ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਗੇਯ੍ਯਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹੰ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) ''ਨਵਸੁ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਙ੍ਗੇਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਗੇਯ੍ਯਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਙ੍ਗਦ੍ਵਯਸਙ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਨੋਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾਤਿ ਅਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾ। ''ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾ ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ''ਤਿ ਤੀਸੁ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ**ਤਿ –

''ਕੋਸਲਾਨੰ ਪੁਰਾ ਰਮ੍ਮਾ, ਅਗਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੰ।
ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞੰ ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਨ੍ਤਪਾਰਗੂ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੨) –

ਆਦਿਨਾ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਛਪ੍ਪਞ੍ਞਾਸ ਚ ਗਾਥਾਯੋ, ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ –

''ਆਨਨ੍ਦਜਾਤੇ ਤਿਦਸਗਣੇ ਪਤੀਤੇ,
ਸਕ੍ਕਞ੍ਚ ਇਨ੍ਦੰ ਸੁਚਿਵਸਨੇ ਚ ਦੇਵੇ।
ਦੁਸ੍ਸੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤਿਰਿਵ ਥੋਮਯਨ੍ਤੇ,
ਅਸਿਤੋ ਇਸਿ ਅਦ੍ਦਸ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੇ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੮੪) –

ਆਦਿਕਾ ਵੀਸਤਿਮਤ੍ਤਾ ਗਾਥਾਯੋ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾਯੋ ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖ੍ਯਂਯੇਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੮੫) –

''ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਪਨ ਭਗਵਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤਮੇਵ ਮੋਨੇਯ੍ਯਪਟਿਪਦੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯੇਨ ਯਦਾ ਚ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਨਾਲਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ

‘ਆਨਨ੍ਦਜਾਤੇ’ਤਿਆਦਿਕਾ ਵੀਸਤਿ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾਯੋ ਵਤ੍ਵਾ ਅਭਾਸਿ। ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾਯੋ ਨਾਲਕਸੁਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਪਾਰਾਯਨਿਕਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾਯੋ ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਰਾਯਨਿਯਵਗ੍ਗੇ ਅਜਿਤਮਾਣਵਕਾਦੀਨਂ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਗਾਥਾ ਭਗਵਤੋ ਵਿਸਜ੍ਜਨਗਾਥਾ ਚ ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਾਪਿ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨਾਮੇਨ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਜਿਤਮਾਣਵਕਪੁਚ੍ਛਾ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਮਾਣਵਕਪੁਚ੍ਛਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੩੮-੧੦੪੮) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਚੁਣ੍ਣਿਯਗਨ੍ਥੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਚ ਨੋਸੁਤ੍ਤਨਾਮਿਕਾ ਸੁਦ੍ਧਿਕਗਾਥਾ ਨਾਮਾਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਉਦਾਨਂ ਸਰੂਪਤੋ ਵਵਤ੍ਥਪੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) ਪਨੇਤਂ “**ਉਦਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ? ਉਦਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। ਕਿਮਿਦਂ ਉਦਾਨਂ ਨਾਮ? ਪੀਤਿਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਉਦਾਹਾਰੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਯਂ ਤੇਲਾਦਿ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁ ਮਾਨਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ‘‘ਅਵਸੇਕੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਜਲਂ ਤਲ਼ਾਕਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ‘‘ਮਹੋਘੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਂ ਪੀਤਿਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਹਦਯਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਸੋ ਅਧਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੋ ਅਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਉਦਾਹਾਰਵਿਸੇਸੋ “**ਉਦਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗਵਸੇਨਪਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤਯਿਦਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਾਕ੍ਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ –

> ‘‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇਧ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਟ੍ਠਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯਂ ਵੇਲਾਯਂ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ ‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਾਯਤਨਂ, ਯਤ੍ਥ ਨੇਵ ਪਥਵੀ ਨ ਆਪੋ’’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੭੧-੭੨) –

ਆਦੀਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵਾਕ੍ਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ।

ਨਨੁ ਚ ਉਦਾਨਂ ਨਾਮ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਉਦਾਹਾਰੋ ਤਥਾ ਚੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਗਤਂ, ਇਧ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀਤਿ? ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਨ੍ਤੋ ‘‘ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਜ੍ਜੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਕੋਵ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਕਥਮਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਤੇਸਂ ਞਾਪੇਤੁਕਾਮੋ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੭੧)-ਆਦਿਮਾਹ। ਨ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਤੇ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

> ‘‘ਸਚੇ ਭਾਯਥ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਵੋ ਦੁਕ੍ਖਮਪ੍ਪਿਯਂ।
> ਮਾਕਤ੍ਥ ਪਾਪਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਆਵਿ ਵਾ ਯਦਿ ਵਾ ਰਹੋ’’ਤਿ॥ (ਉਦਾ॰ ੪੪) –

ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸਂਵੇਗਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਉਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

> ‘‘ਸੁਖਕਾਮਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਯੋ ਦਣ੍ਡੇਨ ਵਿਹਿਂਸਤਿ।
> ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖਮੇਸਾਨੋ, ਪੇਚ੍ਚ ਸੋ ਨ ਲਭਤੇ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੩੧; ਉਦਾ॰ ੧੩) –

ਇਦਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਉਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਗੋਪਾਲਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਜੇਤਵਨੰ ਅਹਿੰ ਦਣ੍ਡੇਹਿ ਹਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਤੇ ਦਾਰਕੇ ਅਹਿੰ ਦਣ੍ਡੇਨ ਹਨਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਾ ਇਮੰ ਅਹਿੰ ਦਣ੍ਡੇਨ ਹਨਥਾ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਡੰਸਨਭਯੇਨ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਇਮੇ ‘ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੁਖੰ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਇਮੰ ਪਹਰਨ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਕਤਿਕੋਸਲ੍ਲ’’ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗੇਨ ਇਮੰ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ। ਏਵਮੇਤੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਾਕ੍ਯਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ‘‘ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੀ’’ਤਿ ਯੰ ਉਦਾਨਲਕ੍ਖਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਉਦਾਨੰ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਭਾਸਿਤੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤਞ੍ਚ।

ਤਯਿਦੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੰ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੰ ਸਾਵਕਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧੰ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤੰ –

‘‘ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਧਾਯ ਦਣ੍ਡੰ,
ਅਵਿਹੇਠਯੰ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸ’’ਨ੍ਤਿ॥ –

ਆਦਿਨਾ **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤੇ** (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੩੫) ਆਗਤਮੇਵ। ਸਾਵਕਭਾਸਿਤਾਨਿਪਿ –

‘‘ਸਬ੍ਬੋ ਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਮੇ, ਸਬ੍ਬੋ ਦੋਸੋ ਸਮੂਹਤੋ।
ਸਬ੍ਬੋ ਮੇ ਵਿਹਤੋ ਮੋਹੋ, ਸੀਤਿਭੂਤੋਸ੍ਮਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ’’ਤਿ॥ –

ਆਦਿਨਾ **ਥੇਰਗਾਥਾਸੁ** (ਥੇਰਗਾ॰ ੭੯),

‘‘ਕਾਯੇਨ ਸੰਵੁਤਾ ਆਸਿੰ, ਵਾਚਾਯ ਉਦ ਚੇਤਸਾ।
ਸਮੂਲੰ ਤਣ੍ਹਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਸੀਤਿਭੂਤਾਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਾ’’ਤਿ॥ –

ਥੇਰਿਗਾਥਾਸੁ (ਥੇਰੀਗਾ॰ ੧੫) ਚ ਆਗਤਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਦੇਵੇਹਿ ਭਾਸਿਤਾਨਿ ‘‘ਅਹੋ ਦਾਨੰ ਪਰਮਦਾਨੰ ਕਸ੍ਸਪੇ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ (ਉਦਾ॰ ੨੭), ਸੋਣਦਣ੍ਡਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਚ ਭਾਸਿਤਾਨਿ ‘‘ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੦) ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰੁਲ੍ਹਾਨਿ ਉਦਾਨਾਨਿ ਸਨ੍ਤਿ ਏਵ, ਨ ਤਾਨਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਯਾਨਿ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸਾਮੰ ਆਹਚ੍ਚਭਾਸਿਤਾਨਿ ਜਿਨਵਚਨਭੂਤਾਨਿ, ਤਾਨੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ‘‘ਉਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗੀਤੰ। ਏਤਾਨਿਯੇਵ ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਨਵਵਿਧਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਉਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਯਾ ਪਨ ‘‘ਅਨੇਕਜਾਤਿਸੰਸਾਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਗਾਥਾ ਭਗਵਤਾ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਉਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਉਦਾਨਭੂਤਾ ਚ, ਤਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯੰ ਸਙ੍ਗਹੰ ਅਨਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਯਞ੍ਚ ‘‘ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਵਤ ਭੋ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ’’ਤਿ ਉਦਾਨਵਚਨੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਵੇਦਨਸਮਤ੍ਥਨਿਗ੍ਘੋਸਵਿਪ੍ਫਾਰੰ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤੰ, ਤਦਪਿ ਪਠਮਬੋਧਿਯੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਹੇਤੁਕੰ ‘‘ਆਰਾਧਯਿੰਸੁ ਵਤ ਮੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕੰ ਸਮਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੫) ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤਧਮ੍ਮੇਕਦੇਸਸ੍ਸ ਯਥਾਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਥੇਰੇਨ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸ੍ਸਮਸ੍ਸ ਸਫਲਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਹੇਤੁਕੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਨਿਤੰ ਉਦਾਹਾਰਮਤ੍ਤੰ, ਨ

‘‘ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ (ਮਹਾਵ॰ ੧-੩; ਉਦਾ॰ ੧-੩) ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਪਕਾਸਨਨ੍ਤਿ ਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਙ੍ਗੀਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਉਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਞ੍ਚ ਬੋਧਿਵਗ੍ਗਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਦਸ ਦਸ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸੀਤਿਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗੀਤਾ , ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਅਸੀਤਿ ਏਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ, ਵਗ੍ਗਾ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਸਤੋ।
ਗਾਥਾ ਚ ਪਞ੍ਚਨਵੁਤਿ, ਉਦਾਨਸ੍ਸ ਪਕਾਸਿਤਾ॥

‘‘ਅਡ੍ਢੂਨਨਵਮਤ੍ਤਾ ਚ, ਭਾਣਵਾਰਾ ਪਮਾਣਤੋ।
ਏਕਾਧਿਕਾ ਤਥਾਸੀਤਿ, ਉਦਾਨਸ੍ਸਾਨੁਸਨ੍ਧਯੋ॥

‘‘ਏਕਵੀਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਤਮੇਵ ਵਿਚਕ੍ਖਣੋ।
ਪਦਾਨੇਤਾਨੁਦਾਨਸ੍ਸ, ਗਣਿਤਾਨਿ ਵਿਨਿਦ੍ਦਿਸੇ॥ –

ਗਾਥਾਪਾਦਤੋ ਪਨ –

‘‘ਅਟ੍ਠਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੇਵ ਸਤਾਨਿ ਚ।
ਪਦਾਨੇਤਾਨੁਦਾਨਸ੍ਸ, ਤੇਵੀਸਤਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਸੇ॥

‘‘ਅਕ੍ਖਰਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਤ ਸਤਾਨਿ ਚ।
ਤੀਣਿ ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਚ ਤਥਾ, ਉਦਾਨਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਾ’’ਤਿ॥

ਇਧ ਪਨ ‘‘ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਨ ਸਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਸੀਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਵੁਤ੍ਤਮਰਹਤਾਤਿ ਮੇ ਸੁਤਂ। ਏਕਧਮ੍ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਜਹਥ, ਅਹਂ ਵੋ ਪਾਟਿਭੋਗੋ ਅਨਾਗਾਮਿਤਾਯ। ਕਤਮਂ ਏਕਧਮ੍ਮਂ? ਲੋਭਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਧਮ੍ਮਂ ਪਜਹਥ, ਅਹਂ ਵੋ ਪਾਟਿਭੋਗੋ ਅਨਾਗਾਮਿਤਾਯਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਏਕਕਦੁਕਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਵਸੇਨ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧) ਸਙ੍ਗਹਮਾਰੋਪਿਤਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਿ **ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਕਨਿਪਾਤੇ ਤਾਵ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਦੁਕਨਿਪਾਤੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ, ਤਿਕਨਿਪਾਤੇ ਪਞ੍ਞਾਸ, ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਪਾਤੇ ਤੇਰਸਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨੇਵ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ –

‘‘ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ,
ਕੋਧੋ ਮਕ੍ਖੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ।
ਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਨ ਮਾਨੋ,
ਲੋਭੋ ਦੋਸੇਨ ਤੇਰਸ॥

‘‘ਮੋਹੋ ਕੋਧੋ ਪੁਨ ਮਕ੍ਖੋ,
ਨੀਵਰਣਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਞ੍ਚਮਂ।

ਦ੍ਵੇ ਸੇਕ੍ਖਭੇਦਾ ਸਾਮਗ੍ਗੀ,
ਪਦੁਟ੍ਠਨਿਰਯੇਨ ਤੇਰਸ॥

''ਪਸਨ੍ਨਾ ਏਕਮਾਭਾਯਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਅਤੀਤੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ।
ਏਵਞ੍ਚੇ ਓਪਧਿਕਂ ਪੁਞ੍ਞਂ, ਸਤ੍ਤਵੀਸ ਪਕਾਸਿਤਾ''ਤਿ॥ –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਮ੍ਪਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) –

''ਸੁਤ੍ਤਤੋ ਏਕਕਨਿਪਾਤੇ ਤਾਵ ਸਤ੍ਤਵੀਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਦੁਕਨਿਪਾਤੇ ਦ੍ਵਾਵੀਸਤਿ, ਤਿਕਨਿਪਾਤੇ ਪਞ੍ਞਾਸ, ਚਤੁਕ੍ਕਨਿਪਾਤੇ ਤੇਰਸਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਧਿਕਸਤਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ''ਨ੍ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਕਂ ਊਨਮਧਿਕਂ ਵਾ ਗਣਨੂਪਗਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਅਸੀਤਿ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਂ ਵਿਯ ''ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ, ਤਥਾਪਿ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਪਮਾਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋਵ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ''ਦ੍ਵਾਦਸੁਤ੍ਤਰਸਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਪਾਠੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ।

ਜਾਤਂ ਭੂਤਂ ਪੁਰਾਵੁਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤਂ ਕਾਯਤਿ ਕਥੇਤਿ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ **ਜਾਤਕਂ**।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਬ੍ਭੁਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੇ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਸਾ ਆਨਨ੍ਦਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਆਨਨ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਭਾਸਿਤੇਨਪਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਤਾਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਸਾ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਤਿ। ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਰਿਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਪਰਿਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਪਰਿਸਾ ਆਨਨ੍ਦਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੇਨਪਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਆਨਨ੍ਦੋ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਸਤਿ, ਭਾਸਿਤੇਨਪਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਤਾਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਸਿਕਾਪਰਿਸਾ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਬ੍ਭੁਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੇ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੯) ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾ **ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ** ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿ।

ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੦ ਆਦਯੋ) ਵਿਸਾਖੇਨ ਨਾਮ ਉਪਾਸਕੇਨ ਪੁਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਾਸਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ **ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਂ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੯ ਆਦਯੋ) ਪਨ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਾਸਿਤਂ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤ**ਮ੍ਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੯ ਆਦਯੋ) ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਤੇਨੇਵਾਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਾਸਿਤਂ। ਏਤਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਿ। **ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੪ ਆਦਯੋ) ਪਨ ਸਕ੍ਕੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਭਗਵਾ ਅਭਾਸਿ, ਤਞ੍ਚ ਦੀਘਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਪੁਣ੍ਣਮਸੁਤ੍ਤ**ਮ੍ਪਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੫ ਆਦਯੋ) ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਂ। **ਤੁਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭਾਸਿਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ''ਸਾਧੁ ਅਯ੍ਯੇ, ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਨਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ। **ਲਦ੍ਧਾ ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਂ ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ **"ਕਥਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਸਿਵਸੇਨ। ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿਂ, ਦ੍ਵੇ

ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ ਗਣ੍ਹਿਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿਨ੍ਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂ, ਦ੍ਵੇਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਅਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਧਿਗਣ੍ਹਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂ, ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਆਦੀਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਅਧਿਗਣ੍ਹਿਂ। ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ ਭਾਸਿਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਹਿ ''ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਅਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਯੇ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ**ਤਿ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਮ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪਗੁਣਾ ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਾ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਯੇ ਇਮੇ''ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਯੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ, ਤੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤੇਸ੍ਵਾਹਂ ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿਂ, ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਂ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੪ ਆਦਯੋ) **ਗੋਪਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੯ ਆਦਯੋ) ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਤਾਵ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਯਂ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ ਗਹਿਤੇਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤਾ ਪਨ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਭਾਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਯਂ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ''ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਤਰਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਭਗਵਤਾਯੇਵ ਹਿ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਯਞ੍ਚ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਭਾਸਿਤਂ ਨਾਮ ਜਾਤਂ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਾਦਿ ਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਪਰਿਦੀਪਿਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨਾਤਿ ਗੋਪਕਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ''ਤ੍ਵਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਾਕਟੋ, ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਤਯਾ ਧਾਰਿਤਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਏਵਂ ''ਦ੍ਵਾਸੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤੋ ਗਣ੍ਹਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਦੀਪਿਤਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ। **ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ** ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ''ਏਕਾਯਨੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩) ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਨਾਨਾਠਾਨੇਸੁ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਅਨੇਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨ**ਨ੍ਤਿ –

''ਕਤਿ ਛਿਨ੍ਦੇ ਕਤਿ ਜਹੇ, ਕਤਿ ਚੁਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵਯੇ।
ਕਤਿ ਸਙ੍ਗਾਤਿਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, 'ਓਘਤਿਣ੍ਣੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੫) –

ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਹਪੁਚ੍ਛਨਂ ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਪਞ੍ਚ ਛਿਨ੍ਦੇ ਪਞ੍ਚ ਜਹੇ, ਪਞ੍ਚ ਚੁਤ੍ਤਰਿ ਭਾਵਯੇ।
ਪਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਤਿਗੋ ਭਿਕ੍ਖੁ, 'ਓਘਤਿਣ੍ਣੋ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੫) –

ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਿਕਦੁਕਭਾਜਨਂ** ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਣ੍ਡਅਟ੍ਠਕਥਾਕਣ੍ਡਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਤਿਕੇਸੁ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਣ੍ਡੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੮੫-੯੮੭) –

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਅਲੋਭੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ? ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ, ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ? ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਾਕਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ …ਪੇ॰… ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਯੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਕਿਰਿਯਾ ਨੇਵ ਕੁਸਲਾ ਨਾਕੁਸਲਾ ਨ ਚ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਰੂਪੰ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੁ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ’’ਤਿ –

ਅਯਮੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਏਵੰ ਸੇਸਤ੍ତਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਤਿਕਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨੰ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਥਾ ‘‘ਹੇਤੂ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੇਸੁ ਦੁਕੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਦੁਕਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੂ? ਤਯੋ ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੇਤੂ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦੫੯) –

ਆਦਿ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਦੁਕਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨੰ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਪੁਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਕਣ੍ਡੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੮੪-੧੩੮੬) –

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਕੁਸਲੰ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ। ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ? ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ। ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ? ਚਤੂਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਵਿਪਾਕੋ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤੰ ਰੂਪਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ। ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ’’ਤਿ –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਾਦਿਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਤਿਕਭਾਜਨੇਸੁ ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਤਿਕਸ੍ਸ ਭਾਜਨੰ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ –

‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੂ? ਤਯੋ ਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਕੁਸਲਾ ਹੇਤੂ, ਤਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੇਤੂ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੪੪੧) –

ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਦੁਕਭਾਜਨੇਸੁ ਏਕਮੇਕੰ ਦੁਕਭਾਜਨੰ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਤਿਕਦੁਕਭਾਜਨਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਕਮੇਕਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰਭਾਜਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ –

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਾ…ਪੇ॰… ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) –

ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਕਣ੍ਡੇ ਏਕਮੇਕੰ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰਭਾਜਨੰ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਏਕੇਕਤਿਕਦੁਕਭਾਜਨੰ ਏਕਮੇਕੰ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰਭਾਜਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਏਕੇਕੋ’’ਤਿ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਹਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋਵ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਏਕੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਤ੍ਥਿ ਵਤ੍ਥੂ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਵਤ੍ਥੂ** ਨਾਮ ਸੁਦਿਨ੍ਨਕਣ੍ਡਾਦਿ । **ਮਾਤਿਕਾ**ਤਿ ‘‘ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਰਾ॰ ੪੪) ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ। **ਪਦਭਾਜਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸ੍ਸ ‘‘ਯੋ ਪਨਾਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ’’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ (ਪਾਰਾ॰ ੪੫) ਵਿਭਜਨੰ। **ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ‘‘ਪਟਿਲਾਤੰ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੩੫੫) ਏਵਮਾਦਿਨਾ

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨ੍ਤਰੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿ। **ਅਨਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਟ੍ਟਸ੍ਸ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ **ਕਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ''ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਵੇਮਤਿਕੋ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਂ, ਦਸਾਹਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਂ ਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੪੬੮) ਏਵਮਾਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਿਕਪਾਚਿਤ੍ਤਿਯਤਿਕਦੁਕ੍ਕਟਾਦਿਭੇਦੋ ਤਿਕਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਏਵਮੇਤਂ ਅਭੇਦਤੋ ਰਸਵਸੇਨ ਏਕਵਿਧ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਯਂ ਵਿਨਯੋ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਮੁਖੇਨ ਵਸੀਗਣੇਨ ਅਨੇਕਚ੍ਛਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਯ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਇਮਸ੍ਸ ਪਿਟਕਸ੍ਸ ਵਿਨਯਭਾਵੋ ਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਦਿਭਾਵੋ ਚ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਇਮਮੇਵਿਮਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਂ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗੀਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚ ਇਮਮੇਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਦਾਨਸਙ੍ਗਹੋ** ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਆਗਤਾਨਂ ਵਿਨੀਤਵਤ੍ਥੁਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਕਥਿਤਾ –

''ਮਕ੍ਕਟੀ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਾ ਚ, ਗਿਹੀ ਨਗ੍ਗੋ ਚ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ।
ਦਾਰਿਕੁਪ੍ਪਲਵਣ੍ਣਾ ਚ, ਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿਪਰੇ ਦੁਵੇ''ਤਿ॥ (ਪਾਰਾ॰ ੬੬) –

ਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਯੋ। ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ**। ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਪੇਯਜਾਲਨੀਲਚਕ੍ਕਪੇਯਜਾਲਾਦਿਵਵਤ੍ਥਾਪਨਵਸੇਨ **ਪੇਯਜਾਲਸਙ੍ਗਹੋ**। ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ **ਏਕਕਨਿਪਾਤਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ**। ਸਂਯੁਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਦੇਵਤਾਸਂਯੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ **ਸਂਯੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ**। ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕਾਦਿਵਸੇਨ **ਪਣ੍ਣਾਸਕਸਙ੍ਗਹੋ**।

ਅਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗੀਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਦਦਮਾਨਾ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਮ੍ਪਿ। **ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋ ਚ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ। **ਸਮ੍ਪਵੇਧੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਵੇਧਿ। ਅਚ੍ਛਰਂ ਪਹਰਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ **ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ,** ਪੁਪ੍ਫਵਸ੍ਸਚੇਲੁਕ੍ਖੇਪਾਦੀਨਿ । ਯਾ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਸਤੇਹਿ ਯੇਨ ਕਤਾ ਸਙ੍ਗੀਤਾ, ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **“ਪਞ੍ਚਸਤਾ”**ਤਿ ਚ, ਥੇਰੇਹੇਵ ਕਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **“ਥੇਰਿਕਾ”**ਤਿ ਚ ਲੋਕੇ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਯਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਏਵਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਦਤ੍ਥਂ ਸਾ ਇਧ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਇਮਿਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਮਤ੍ਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਹੇ ਕਥਿਯਮਾਨੇ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਚ ਭਗਵਤਾ ਭਾਸਿਤਵਚਨਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਦੇਸਨਾਯ ਠਿਤਿਅਸਮ੍ਮੋਸਸਦ੍ਧੇਯਜਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ। ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧੇਯਜਾ ਚ, ਦੇਸਕਾਲਕਤ੍ਤੁਹੇਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ''ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਂ ਆਵੁਸੋ, ਉਪਾਲਿ, ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕਤਾਸੁ ਤਾਸਂ ਵਿਸਜ੍ਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੇਨ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ।

ਅਪਿਚ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਞਾਣਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂਯੇਵਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਪਵਤ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਾਸਨਂ, ਨ ਕਬ੍ਬਰਚਨਾ। ਤਯਿਦਂ ਸਤ੍ਥੁਚਰਿਤਂ ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਪਦੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਹਿ ਯਥਾਰਹਂ ਪਕਾਸੀਯਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਮਾਣਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨੰ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਞਾਣਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੇਨ, **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਮਲਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨੇਨ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨਪ੍ਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨੰ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਯੰ ਆਚਰਿਯਾਨੰ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਪਵੇਣੀ ਪਟਿਪਾਟਿ। **ਉਪਾਲਿ ਦਾਸਕੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਾਕਟੋਯੇਵ, **ਦਾਸਕਤ੍ਥੇਰਾ**ਦਯੋ ਪਨ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ । ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਕਿਰ ਏਕੋ ਦਾਸਕੋ ਨਾਮ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਾਣਵੋ ਤਿਣ੍ਣੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਤਾਨੰ ਜੇਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਿਪ੍ਪੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਿਕੋਯੇਵ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵੇਦਾਨੰ ਪਾਰਗੂ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਪਰਿਵੁਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਸਙ੍ਗਾਯਿਤ੍ਵਾ ਵਾਲਿਕਾਰਾਮੇ ਨਿਵਸਨ੍ਤੰ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਉਪਾਲਿਤ੍ਥੇਰੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਦੇਸੁ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਥੇਰੰ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਬਜਾਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਏਕੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਨਾਮੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਿ ''ਏਕਧਮ੍ਮੋ ਖੋ, ਮਾਣਵ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਪਤਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ, ਮਾਣਵ, ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਧਮ੍ਮਸ੍ਮਿੰ ਓਸਰਨ੍ਤਿ, ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਮਾਣਵਕ, ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ। ਸੋਪਿ ਖੋ ਮਾਣਵੋ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ''ਕਿਮਿਦੰ ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ''ਤਿ ਆਹ। ਬੁਦ੍ਧਮਨ੍ਤੋਯੰ ਮਾਣਵਾਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਪਨਾਯੰ ਭੋ ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ, ਮਾਣਵ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਗਹਿਤਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਾਤੁਨ੍ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਖੋ ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ''ਤਿ ਮਾਣਵੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤਰੰ ਪਿਤਰੰ ਆਚਰਿਯਞ੍ਚ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੀਹਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੋ ਉਪਸਮ੍ਪਦੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਥੇਰੋ ਤੰ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਖੀਣਾਸਵਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਿਟਕਤ੍ਤਯੰ ਵਾਚੇਸਿ।

ਸੋਣਕੋ ਪਨ ਦਾਸਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਕਾਸੀਸੁ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾਣਿਜਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਦਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਾਣਿਜ੍ਜਾਯ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜੰ ਗਤੋ। ਤਤੋ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਦਾਰਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵੇਲੁਵਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਦਾਸਕਤ੍ਥੇਰੰ ਸਪਰਿਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਪਸਨ੍ਨੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ''ਪਬ੍ਬਜਾਹੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਾਤਾਪਿਤੁਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਛਿਨ੍ਨਭਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਦਾਰਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧੂਪਸਮ੍ਪਦੋ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣਿ। ਤੰ ਥੇਰੋ ਸਕਲੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ। ਸੋਪਿ ਗਣਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੂਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਵਾਚੇਸਿ।

ਸਿਗ੍ਗਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਸੋਣਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਸਿਗ੍ਗਵੋ ਨਾਮ ਅਮਚ੍ਚਪੁਤ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੰ ਉਤੂਨੰ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਾਸਾਦੇਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਮਾਨੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯੇਨ ਚਣ੍ਡਵਜ੍ਜਿਨਾ ਸੇਟ੍ਠਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਪਰਿਵਾਰੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਾਰਾਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸੋਣਕਤ੍ਥੇਰੰ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਨਾਲਪਨ੍ਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ''ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨਾਲਪਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਕਥੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ''ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਚੇਵ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਪਕ੍ਕੋਸਨਾਯ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਤੋ ਆਯੁਸਙ੍ਖਯਾ ਚ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਚਨੇਨ ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਤੰ ਸੋਣਕਤ੍ਥੇਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਨਾਲਪਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਥੇਰੇਨ ''ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਕੰ ਕੁਮਾਰ ਭੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਤੰ ਭੋਜੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਸਕ੍ਕਾ, ਕੁਮਾਰ, ਅਮ੍ਹਾਦਿਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਭੋਜੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਮਤ੍ਥੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਆਰੋਚੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯੇਨ ਚਣ੍ਡਵਜ੍ਜਿਨਾ ਤੇਹਿ ਚ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪੁਰਿਸਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੋਣਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਗ੍ਗਵੋ ਚ ਚਣ੍ਡਵਜ੍ਜੀ ਚ ਦ੍ਵੇ ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੇ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾ ਅਹੇਸੁੰ।

ਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਨ **ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ** ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਕਥਾ ਪਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵਿਜਿਤਾਵਿਨੋ**ਤਿ ਵਿਜਿਤਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਵਿਜਿਤਵਨ੍ਤੋ। **ਪਰਮ੍ਪਰਾਯਾ**ਤਿ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਜਮ੍ਬੁਸਿਰਿਵ੍ਹਯੇ**ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਸਦਿਸਨਾਮੇ, ਜਮ੍ਬੁਨਾਮਕੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਹਿ ਜਮ੍ਬੁਰੁਕ੍ਖੇਨ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਦੀਪੋਪਿ ‘‘ਜਮ੍ਬੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਮਾਨੰ** ਅਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਵਿਨਯਵੰਸਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਵਿਨਯਪਾਲਿਯੇਵ ਕਥਿਤਾ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਤ੍ਤਾ। **ਪਕਤਞ੍ਞੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੰ, ਪਟੁਭਾਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਧੁਰਗ੍ਗਾਹੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਪਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਅਹੋਸਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮੂਹੋ **ਭਿਕ੍ਖੁਸਮੁਦਾਯੋ,** ਸਮਣਗਣੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਯਦਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਿੰਸੂ’’ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਸਬ੍ਬਧੀ**ਤਿ ਤਮੇਵ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਕਾਸਯਿਤ੍ਵਾ। ‘‘ਜੁਤਿਮਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ **“ਜੁਤੀਮਨ੍ਤੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਪਞ੍ਞਾਜੋਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਜਵਨ੍ਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਯਿੰਸੂ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿੰਸੁ। ਪਹੀਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸੰ ਕਤ੍ਥਚਿ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾਤਿ **ਅਨਾਲਯਾ,** ਵੀਤਰਾਗਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਵਸ੍ਸਸਤਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤੀਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਵਸ੍ਸਸਤਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਭਗਵਾ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਵੇਸਾਲਿਕਾ**ਤਿ ਵੇਸਾਲੀਨਿਵਾਸਿਨੋ। **ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ**ਤਿ ਵਜ੍ਜਿਰਟ੍ਠੇ ਵੇਸਾਲਿਯੰ ਕੁਲਾਨੰ ਪੁਤ੍ਤਾ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਸਿਙ੍ਗੀਲੋਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਸਿਙ੍ਗੇਨ ਲੋਣੰ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਅਲੋਣਕਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਙ੍ਗੁਲੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਛਾਯਾਯ ਵਿਕਾਲੇ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ‘‘ਗਾਮਨ੍ਤਰੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਆਵਾਸਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਏਕਸੀਮਾਯੰ ਨਾਨਾਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਉਪੋਸਥਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਅਨੁਮਤਿਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ‘‘ਅਨਾਗਤਾਨੰ ਆਗਤਕਾਲੇ ਅਨੁਮਤਿੰ ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਤੇਸੁ ਅਨਾਗਤੇਸੁਯੇਵ ਵਗ੍ਗੇਨ ਸਙ੍ਘੇਨ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਮਤਿੰ ਗਹੇਤੁੰ ਕਪ੍ਪਤਿ, ਵਗ੍ਗਕਮ੍ਮੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਆਚਿਣ੍ਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਹਿ ਆਚਿਣ੍ਣੋ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਪ੍ਪਤਿ ਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਕਪ੍ਪਤਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਅਮਥਿਤਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਯੰ ਖੀਰੰ ਖੀਰਭਾਵੰ ਵਿਜਹਿਤੰ ਦਧਿਭਾਵੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਨਾ ਪਵਾਰਿਤੇਨ ਅਨਤਿਰਿਤ੍ਤੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਕਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਪ੍ਪਤਿ ਜਲੋਗਿੰ ਪਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਜਲੋਗੀ**ਤਿ ਤਰੁਣਸੁਰਾ। ਯੰ ਮਜ੍ਜਸਮ੍ਭਾਰੰ ਏਕਤੋ ਕਤੰ ਮਜ੍ਜਭਾਵਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਾਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਜਾਤਰੂਪਰਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਰਸਤੋ ਵਿਕਾਰੰ ਅਨਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਜਾਤੰ ਰੂਪਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਜਾਤੰ ਰੂਪਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ ਜਾਤਰੂਪੰ, ਸੁਵਣ੍ਣੰ। ਧਵਲਸਭਾਵਤਾਯ ਰਾਜਤੀਤਿ ਰਜਤੰ, ਰੂਪਿਯੰ। **ਸੁਸੁਨਾਗਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਸੁਨਾਗਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ।

ਕਾਕਣ੍ਡਕਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਕਾਕਣ੍ਡਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ। **ਵਜ੍ਜੀਸੂ**ਤਿ ਜਨਪਦਵਚਨਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨੰ ਕਤੰ। ਏਕੋਪਿ ਹਿ ਜਨਪਦੋ ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯੇਨ ਵੇਸਾਲੀ, ਤਦਵਸਰੀ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਸਾਭਾਗੇਨ ਵੇਸਾਲੀ ਅਵਸਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਪਦੇਸੇ ਵੇਸਾਲੀ, ਤਦਵਸਰਿ, ਤੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਹਾਵਨੰ** ਨਾਮ ਸਯੰਜਾਤਮਰੋਪਿਮੰ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਮਹਨ੍ਤੰ

ਵਨੰ। ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸਾਮਨ੍ਤਾ ਪਨ ਮਹਾਵਨੰ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਹ ਏਕਾਬਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੰ, ਇਦੰ ਤਾਦਿਸੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਨਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਨੰ। **ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ** ਪਨ ਮਹਾਵਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਤੇ ਆਰਾਮੇ ਕੂਟਾਗਾਰੰ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਹੰਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ ਹੰਸਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਕਤਾ।

ਤਦਹੁਪੋਸਥੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਦਹੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਹਨਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ**, ਉਪਵਸਿਤਬ੍ਬਦਿਵਸੋ। **ਉਪਵਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਭੁਞ੍ਜਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨਸਨੇਨ ਵਾ ਖੀਰਪਾਨਮਧੁਪਾਨਾਦਿਮਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਉਪੇਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਦਿਵਸੋ ਅਟ੍ਠਮੀਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਪਨ੍ਨਰਸੀਭੇਦੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇਪਿ ਸੀਲੇਪਿ ਉਪਵਾਸੇਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ତਿਯਮ੍ਪਿ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੋ ਆਗਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਕਪ੍ਪਿਨ, ਉਪੋਸਥੰ ਗਮਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤੋ। ''ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ ਵਿਸਾਖੇ ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵੁਤ੍ਥੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੪੩) ਸੀਲੇ। ''ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫੇਗ੍ਗੁ, ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੯) ਉਪਵਾਸੇ। ''ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੫੮) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਆਗਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਉਪੇਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਵਾਸੇਤਬ੍ਬਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਸੀਲੰ। ਅਸਨਾਦਿਸੰਯਮਾਦਿੰ ਵਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪੋਸਥੋ ਉਪਵਾਸੋ। ਤਥਾਰੂਪੇ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਵਿਸੇਸੇ ਉਪੋਸਥੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਤੋ ਉਪੋਸਥੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਇਧ ਪਨ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਸਭਿਕ੍ਖੁਕਾ ਆਵਾਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੮੧) ਵਿਯ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੰਸਪਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿੰ। **ਕਹਾਪਣਮ੍ਪੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਹਾਪਣਸ੍ਸ ਸਮਭਾਗੋ **ਅਡ੍ਢੋ। ਪਾਦੋ** ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗੋ। ਮਾਸਕੋਯੇਵ **ਮਾਸਕਰੂਪੰ। ਸਬ੍ਬੰ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਸਤਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੪੪੬ ਆਦਯੋ) ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਇਧ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾ ਕੁਤੋ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **"ਯਾਵ ਇਮਾਯ ਪਨ ਵਿਨਯਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਙ੍ਗਾਯਿਤਸਦਿਸਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਿੰਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੰ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤੰ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਮੁਪਾਦਾਯ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਸਙ੍ਗੀਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਸੁ ਥੇਰੇਸੁ। **ਵਿਸ੍ਸੁਤਾ**ਤਿ ਗਣਪਾਮੋਕ੍ਖਤਾਯ ਵਿਸ੍ਸੁਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਾਕਟਾ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਅਟ੍ਠੇਵ ਗਣਪਾਮੋਕ੍ਖਾ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਤੇਸੁ ਚ ਵਾਸਭਗਾਮੀ ਸੁਮਨੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਥੇਰਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾ, ਅਵਸੇਸਾ ਛ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। ਏਤੇ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਥੇਰਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾ। ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਥੇਰੇ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਕਾਮੀ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਣਸਮ੍ਭੂਤੋ**ਤਿ ਸਾਣਦੇਸਵਾਸੀ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਥੇਰੋ । ਦੁਤਿਯੋ ਸਙ੍ਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਨ੍ਨਭਾਰਾ**ਤਿ ਪਤਿਤਕ੍ਖਨ੍ਧਭਾਰਾ। ''ਭਾਰਾ ਹਵੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੨) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਤਕਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਅਛਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕਤਕਿਚ੍ਚਾ।

ਅਬ੍ਬੁਦਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਚੋਰਕਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਥੇਨੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ । **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਅਬ੍ਬੁਦੰ ਗਣ੍ਡੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਇਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਮੁਖਾ **ਸਮ੍ਮੁਖਾ। ਉਪਰਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਜ੍ਝਾਨੰ। ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਇਧ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਾਯੋ ਹਿ ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਨੇਤ੍ਥ – ਤੰ ਤੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਮਗ੍ਗਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਜਨੇਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਾਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ ਚੇਤਨਾਪਿ ਹੋਤਿ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ। ''ਨਿਰਯਞ੍ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜਾਨਾਮਿ ਨਿਰਯਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੩) ਹਿ ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ।

''ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰਿਯੰ ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਦਾਨੰ,
ਧਮ੍ਮਾ ਏਤੇ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੁਯਾਤਾ।
ਏਤਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗੰ ਦਿਵਿਯੰ ਵਦਨ੍ਤਿ,

ਏਤੇਨ ਹਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਦੇਵਲੋਕ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੨; ਕਥਾ॰ ੪੭੯) –

ਏਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ। ''ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਗ੍ਗੋ ਅਯਂ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ **ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਾ**ਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬੧) ਚੇਤਨਾਪਿ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਞਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਮੋਗ੍ਗਲਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾਤਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ ਅਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਮੋਗ੍ਗਲਿਨਾਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। ਨਨੁ ਚ ਕਥਮੇਤਂ ਨਾਮ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਮੋਗ੍ਗਲਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੇਹੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਹੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਕਿਂ ਉਪਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ? ਹੋਤਿ। ਸਾ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰਾਨਂ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਮਹਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਕਥਮਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤੀਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਾਵ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨਿਕਨ੍ਤਿਬਲੇਨੇਵ ਞਾਨਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਨੀਵਰਣਾਵਤ੍ਥਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਿ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਸਤਿਪਿ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮੁਨੋ ਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵੇ 'ਇਜ੍ਝਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ'ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੫੨) ਵਚਨਤੋ ਕਾਮਭਵੇ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਮਹਗ੍ਗਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮੁਨੋ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ।

ਸਾਧੁ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਾਧੂ**ਤਿ ਆਯਾਚਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਂ ਯਾਚਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪੀਣਨਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ। **ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਵਿਕਾਰੁਪ੍ਪਾਦਨਪੀਤਿਵਸੇਨ ਉਦਗ੍ਗੁਦਗ੍ਗੋ। ਪੀਤਿਮਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਗ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤਤ੍ਤਾ ''ਉਦਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਾਧੂਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਤ੍ਵਾ। **ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। **ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਂਸੂ**ਤਿ ਪੁਨ ਆਗਮਿਂਸੁ। **ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਅਕਂਸੁ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਵਕਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਦਹਰਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਂਸੂ**ਤਿ ਤਂ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ ਨਾਗਮਿਂਸੁ। ਨੋ ਅਹੁਵਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਇਦਂ ਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਯਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯੁਪਰਿਮਾਣਂ, ਤਾਵ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇ ਥੇਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ ਆਹ **"ਦੁਤਿਯਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਹੇਤੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਇਦਾਨਿ ''ਤੇਪਿ ਨਾਮ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਥੇਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਵਸਂ ਗਤਾ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇ''ਤਿ ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ਓਵਦਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਖੀਣਾਸਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਸਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯਤ੍ਤਭਾਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਧੀਨਭਾਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਜਮ੍ਮਿਂ** ਲਾਮਕਂ **ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਂ** ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਏਵਂ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਯਂ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਅਮਤਂ ਪਦਂ, ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਵਾਯਮੇ ਧੀਰੋ''ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ

ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਥੇਰੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਾ ਤੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਂ ਦੁਬ੍ਬਲਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਂ ਆਚਰਿਯਕੁਲਂ ਨਾਮ ਅਕਂਸੁ, ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਗੋਕੁਲਿਕਾ ਚ ਏਕਬ੍ਯੋਹਾਰਿਕਾ ਚ। ਗੋਕੁਲਿਕਨਿਕਾਯਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਜਾਤਾਨਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ତਿਵਾਦਾ ਚ ਬਾਹੁਲਿਯਾ ਚ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਕਾਤਿਪਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਨਾਮਂ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚੇਤਿਯਵਾਦਾ ਨਾਮ ਅਪਰੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਏਵਂ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਚਰਿਯਕੁਲਤੋ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਪਞ੍ਚਾਚਰਿਯਕੁਲਾਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਥੇਰਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਮਹਿਸਾਸਕਾ ਚ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮੁਤ੍ਤਰਿਕਾ ਭਦ੍ਦਯਾਨਿਕਾ ਛਨ੍ਨਾਗਾਰਿਕਾ ਸਮਿਤਿਕਾਤਿ। ਪੁਨ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਮਹਿਸਾਸਕਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਪੁਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਕੁਲਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਕਸ੍ਸਪਿਕੇਸੁਪਿ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਪਰੇ ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ, ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਾਦਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾਤਿ ਥੇਰਵਾਦਤੋ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਥੇਰਵਾਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਚ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਨਞ੍ਚ ਛ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਨਿਕਾਯਾਤਿਪਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਚਰਿਯਕੁਲਾਨੀਤਿਪਿ ਏਤੇਸਂਯੇਵ ਨਾਮਂ। ਏਤੇਸੁ ਪਨ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਾਦਾ ਭਿਨ੍ਨਕਾ, ਥੇਰਵਾਦੋਵੇਕੋ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਕੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਦੀਪਵਂਸੇ –

''ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤਾ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ, ਥੇਰੇਹਿ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ।
ਅਞ੍ਞਂ ਪਕ੍ਖਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾਨ, ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਬਹੂ ਜਨਾ॥

''ਦਸਸਹਸ੍ਸਾ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਅਕਂਸੁ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਹਂ।
ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਵਿਲੋਮਂ ਅਕਂਸੁ ਸਾਸਨੇ।
ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮੂਲਸਙ੍ਗਹਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਅਕਂਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ॥

''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕਰਿਂਸੁ ਤੇ।
ਅਤ੍ਥਂ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿਂਸੁ, ਵਿਨਯੇ ਨਿਕਾਯੇਸੁ ਚ ਪਞ੍ਚਸੁ॥

''ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਞ੍ਚਾਪਿ , ਅਥੋ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਦੇਸਿਤਂ।
ਨੀਤਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਂ, ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾਨ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

''ਅਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਣਿਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਥਂ ਠਪਯਿਂਸੁ ਤੇ।
ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਚ੍ਛਾਯਾਯ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਬਹੁਂ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਨਾਸਯੁਂ॥

''ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾਨ ਏਕਦੇਸਂ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਨਯਗਮ੍ਭਿਰਂ।
ਪਤਿਰੂਪਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਨਯਂ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਕਰਿਂਸੁ ਤੇ॥

''ਪਰਿਵਾਰਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਂ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਛਪ੍ਪਕਰਣਂ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੰ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਜਾਤਕੰ।
ਏਤ੍ਤਕੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਨ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਕਰਿੰਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਨਾਮੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ।
ਪਕਤਿਭਾਵੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਭਿਨ੍ਨਵਾਦਾ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕਾ।
ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਨੁਕਾਰੇਨ, ਭਿਨ੍ਨਵਾਦਾ ਬਹੂ ਅਹੁ॥

‘‘ਤਤੋ ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ।
ਗੋਕੁਲਿਕਾ ਏਕਬ੍ਯੋਹਾਰਿ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

‘‘ਗੋਕੁਲਿਕਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਭੇਦਾ, ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ ਜਾਯਥ।
ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਿਕਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

‘‘ਚੇਤਿਯਾ ਚ ਪੁਨਵਾਦੀ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਭੇਦਕਾ।
ਪਞ੍ਚ ਵਾਦਾ ਇਮੇ ਸਬ੍ਬੇ, ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਮੂਲਕਾ॥

‘‘ਅਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿੰਸੁ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੰ।
ਗਨ੍ਥਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਮ੍ਹਿ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਨਾਮੰ ਲਿਙ੍ਗੰ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ।
ਪਕਤਿਭਾਵੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ॥

‘‘ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਵਾਦਮ੍ਹਿ, ਪੁਨ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ।
ਮਹਿਸਾਸਕਾ ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

‘‘ਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਵਾਦਮ੍ਹਿ, ਚਤੁਧਾ ਭੇਦੋ ਅਜਾਯਥ।
ਧਮ੍ਮੁਤ੍ਤਰਿਕਾ ਭਦ੍ਦਯਾਨਿਕਾ, ਛਨ੍ਨਾਗਾਰਿਕਾ ਚ ਸਮਿਤਿ॥

‘‘ਮਹਿਸਾਸਕਾਨੰ ਦ੍ਵੇ ਭੇਦਾ, ਅਪਰਕਾਲਮ੍ਹਿ ਅਜਾਯਥ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾ ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

‘‘ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਿਵਾਦਾਨੰ ਕਸ੍ਸਪਿਕਾ, ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਿਕੇਨ ਚ।
ਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਕਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਵਾਦੀ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਭਿਜ੍ਜਥ॥

‘‘ਇਮੇ ਏਕਾਦਸ ਵਾਦਾ, ਪਭਿਨ੍ਨਾ ਥੇਰਵਾਦਤੋ।
ਅਤ੍ਥੰ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿੰਸੁ, ਏਕਦੇਸਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੰ।
ਗਨ੍ਥਞ੍ਚ ਏਕਦੇਸਮ੍ਹਿ, ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਅਕੰਸੁ ਤੇ॥

``ਨਾਮਂ ਲਿਙ੍ਗਂ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਆਕਪ੍ਪਕਰਣਾਨਿ ਚ।
ਪਕਤਿਭਾਵਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਂ ਅਕਂਸੁ ਤੇ॥

``ਸਤ੍ਤਰਸ ਭਿਨ੍ਨਵਾਦਾ, ਏਕਵਾਦੋ ਅਭਿਨ੍ਨਕੋ।
ਸਬ੍ਬੇਵਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਿਨ੍ਨਵਾਦੇਨ ਤੇ ਸਹ।
ਨਿਗ੍ਰੋਧੋਵ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖੋ, ਥੇਰਵਾਦਾਨਮੁਤ੍ਤਮੋ॥

``ਅਨੂਨਂ ਅਨਧਿਕਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਂ ਜਿਨਸਾਸਨਂ।
ਕਣ੍ਟਕਾ ਵਿਯ ਰੁਕ੍ਖਮ੍ਹਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵਾਦਸੇਸਕਾ॥

``ਪਠਮੇ ਵਸ੍ਸਸਤੇ ਨਤ੍ਥਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਵਸ੍ਸਸਤਨ੍ਤਰੇ।
ਭਿਨ੍ਨਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਾਦਾ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਜਿਨਸਾਸਨੇ''ਤਿ॥

ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਨ ਹੇਮਵਤਾ ਰਾਜਗਿਰਿਕਾ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਿਕਾ ਪੁਬ੍ਬਸੇਲਿਯਾ ਅਪਰਸੇਲਿਯਾ ਵਾਜਿਰਿਯਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਛ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਪੁਰਿਮਕਾਨਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸਨ੍ਨਂ ਆਚਰਿਯਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਸਾਸਨੇ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੋ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਬੁਦ੍ਧਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਸਙ੍ਘਪੂਜਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ, ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਭੇਸਜ੍ਜਤ੍ਥਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨੇ ਉਲ਼ਾਰਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਸਿ। ਤਦਾ ਹਤਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਂ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਾਸਨਮਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰਾਨਂ ਪਭਿਨ੍ਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਚ ਯਸਤ੍ਥੇਰੋ ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਵਿਨਯਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਯਿਂਸੁ, ਏਵਮੇਵ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੋ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਅਕਾਸਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਮੂਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਮੋਗ੍ਗਲਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੇਹੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਗੇਹੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੇਹੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗੇਹਸ੍ਸ ਪਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ``ਗੇਹੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ``ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੋ ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿ। **ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਤਿਚ੍ਛਥਾ**ਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਇਚ੍ਛਥ, ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਾ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਂ ਪਰਿਯੇਸਥਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਭੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੇਹੇ ਭਿਕ੍ਖਾਲਾਭਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਪਟਿਯਾਦਿਤਭਤ੍ਤਤੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਭਤ੍ਤਤੋ। **ਤਦੁਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਰੂਪਂ। **ਉਪਸਮਂ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਵੂਪਸਮਂ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਰਿਯਾਪਥਵੂਪਸਮਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਹਿ ਤਨ੍ਨਿਬਨ੍ਧਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਉਪਸਮੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਧਿਕਤਰਂ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। **ਭਤ੍ਤਵਿਸ੍ਸਗ੍ਗਕਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਭਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤ੍ਥਾਯ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ।

ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੋਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਵੋਹਰਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸੋ, ਸੋਯੇਵ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ। ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ, ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਾ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ, ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੋਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕੋ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸਿਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵੇਦਾਨਂ ਪਗੁਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਾਰਂ ਗਤੋਤਿ ਪਾਰਗੂ। ਪਾਰਗੂਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਸਮਾਸਾਦਿਕਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵਾ। **ਨ ਚ ਕਾਚੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣੇ, ਕਾਚਿ ਕਥਾ ਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਾਸਨਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ``ਕਥਾ''ਤਿ

ਇਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ**ਤਿ ਕੋਪੇਨ ਕੁਪਿਤੋ, ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ। ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮਙ੍ਗੀ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪੀਤਿਸੁਖੇਹਿ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਨ ਅਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨ ਸਕਮਨੋਤਿ ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਅਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ।

ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਭਾਵੇਤਿ ਚਣ੍ਡਿਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਣ੍ਡੋ ਥਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ, ਥਦ੍ਧਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧ ਪਨ ''ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਭਾਵੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਣ੍ਡਿਕੋਯੇਵ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਨ ''ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਭਾਵੇ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਥਦ੍ਧਭਾਵੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਂ। **ਅਞ੍ਞੇ ਕੇ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਚਿ ਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਦੇਸਞਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰੋ ਏਵਮਾਹ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹਿ ''ਪੁਚ੍ਛ, ਮਾਣਵ, ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕਾ ਪਨ ਪਦੇਸਞਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ''ਸੁਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਾ ਜਾਨਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੀਸੁ ਵੇਦੇਸੂਤਿਆਦੀਸੁ ਤਯੋ ਵੇਦਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾ ਏਵ। **ਨਿਘਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਨਾਮਨਿਘਣ੍ਡੁਰੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਵੇਵਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕਂ ਸਤ੍ਥਂ, ਵੇਵ**ਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਦੀਪਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯਵਚਨਵਿਭਾਵਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯਤਾਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵਚਨੀਯਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਨਿਖਣ੍ਡੇਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਨਿਖਣ੍ਡੁ, ਸੋ ਏਵ ਇਧ ਖ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਘ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਘਣ੍ਡੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕੇਟੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ ਕਵੀਨਂ ਉਪਕਾਰਸਤ੍ਥਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਵਚੀਭੇਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪੋ, ਸੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣਪਦਬਨ੍ਧਪਦਤ੍ਥਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਬਹੁਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਮੂਲਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਗਨ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਹਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੋ ਨਯਾਦਿਚਰਿਯਾਦਿਕਂ ਪਕਰਣਂ। ਵਚਨਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਕਿਟਤਿ ਗਮੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗਂ, ਤਂ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਕੇਟੁਭਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਹ ਨਿਘਣ੍ਡੁਨਾ ਕੇਟੁਭੇਨ ਚ **ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾ,** ਤਯੋ ਵੇਦਾ। ਤੇਸੁ ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭੇਸੁ। ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਰਾ ਪਭੇਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੋ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਚ। ਸਹ ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਨਾਤਿ **ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾ,** ਤੇਸੁ ਸਾਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁ। **ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਥਬ੍ਬਨਵੇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਇਤਿਹ ਆਸ ਇਤਿਹ ਆਸਾ''ਤਿ ਈਦਿਸਵਚਨਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਪੁਰਾਣਕਥਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਇਤਿਹਾਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮਾ, ਤਯੋ ਵੇਦਾ। ਤੇਸੁ ਇਤਿਹਾਸਪਞ੍ਚਮੇਸੁ। **ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਨੇਵ ਸਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਚ੍ਛ, ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ''ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪੁਚ੍ਛਾ ਵੇਦੇਸੁਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ''ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ।

ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿਪਞ੍ਹਦ੍ਵਯਂ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਪਞ੍ਹੇ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਕ੍ਖਣਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨਾ**ਤਿਆਦਿਕੇ ਪਨ ਦੁਤਿਯਪਞ੍ਹੇ **ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ। **ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਭਙ੍ਗਤੋ ਪਰਭਾਗੇ ਸਯਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਠਮੋ ਪਞ੍ਹੋ ਵਿਭਜ੍ਜਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਚਿਤ੍ਤਯਮਕ.੬੩) ਏਵਂ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਸਤਾ ਏਵਮਯਂ ਪਞ੍ਹੋ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਰੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚਾ''ਤਿ (ਯਮ॰ ੨.ਚਿਤ੍ਤਯਮਕ.੬੩)। ਯੇਸਞ੍ਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਦੇਵ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਭਙ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਭਙ੍ਗਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤੇਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ

ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸਮਙ੍ਗਿਖੀਣਾਸਵੋ ਇਤਰੇਸਂ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਭਙ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਭਙ੍ਗਂ ਪਨ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੇਵ, ਅਞ੍ਞਂ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਚੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਚ। ਦੁਤਿਯੋ ਪਨ ਪਞ੍ਹੋ ਅਰਹਤੋ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਂਸਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ''ਆਮਨ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਭਙ੍ਗਂ ਪਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤਿ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਪਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਭਙ੍ਗਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਤਾਯ ਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨ ਮਾਣਵੋ ਏਵਮਿਮੇ ਪਞ੍ਹੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਵਿਘਾਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਾਣਵੋ ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਅਧੋ ਵਾ ਹਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਦ੍ਧਂ ਵਾ ਅਧੋ ਵਾ ਹਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਪਦੇ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਦਂ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਪਦੇ ਵਾ ਉਪਰਿਮਪਦਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਤਾਵ ਆਚਿਕ੍ਖੀ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ''ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰੋ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਿਹਾਨੀਤਿ ਆਹ **"ਅਭਬ੍ਬੋ ਦਾਨਿ ਸਾਸਨਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤੁ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਥਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। **ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਗਹੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਤਕਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਵੋਹਾਰਵਿਧਿਮ੍ਹਿ ਛੇਕਭਾਵਤ੍ਥਂ **"ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਮਂ ਭਨ੍ਤੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਪਹਿਣੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਉਦਕਦਨ੍ਤਪੋਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਸੀਤਿ ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਾਯ ਉਦਕਞ੍ਚ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਪਟਿਯਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸਿ। ਦਨ੍ਤੇ ਪੁਨਨ੍ਤਿ ਵਿਸੋਧੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਦਨ੍ਤਪੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਂ। ਗੁਣਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਥੇਰੋ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਚ ਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਉਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਗੁਣੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥਂ ਵਿਨਾਵ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਕਤਿਯਾ ਵੀਮਂਸਮਾਨੋ ਪੁਨ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਾਦਿਂ ਅਕਾਸਿ। ''ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਦਮਨਤ੍ਥਂ ਅਕਾਸੀ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਟ੍ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤੁਂ ਆਰਭਿ। **ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਪਿਟਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਾਮਣੇਰਾਨਂ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਪਿਟਕਂ ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸੀ''ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵਸ੍ਸਿਕੋਵ ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਏਕਵਸ੍ਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਹਤ੍ਥੇ ਸਕਲਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਂਸੂ**ਤਿ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇ ਸਕਲਸਾਸਨਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਦੁਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕਾਰੋਪਿਤਦਣ੍ਡਕਮ੍ਮਤੋ ਮੁਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਠਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਂਸੁ।

ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਏਕਸਤਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ** ਨਾਮ ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਟਟੂਭਸਙ੍ਗਾਮੇ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਮਾਪਿਤੇ ਮੋਰਿਯਨਗਰੇ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਸਮ੍ਭਵੋ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਕੁਮਾਰੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਪਿਤੁ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਰਾਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਸਤਪੁਤ੍ਤਕਾਨਂ ਜਨਕੋ ਅਹੋਸਿ। **ਏਕਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਏਕਸਤਂ, ਏਕੇਨਾਧਿਕਂ ਸਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਾਵ ਮਾਤਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਮਾਤਿਕਂ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਹੋਦਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਤਾਵ ਏਕਰਜ੍ਜਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤੋਵ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਏਕਰਜ੍ਜਾਭਿਸੇਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਕਾਧਿਪਚ੍ਚਵਸੇਨ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਅਭਿਸੇਕਂ। ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾਪਿ ਰਾਜਿਦ੍ਧਿਯੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਆਗਤਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਯੋ ਅਵਸੇਸਵਿਸੇਸਾ ਵਿਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਅਭਿਸੇਕਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਆਗਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਸੇਕਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚਸ੍ਸ ਇਮਾ ਰਾਜਿਦ੍ਧਿਯੋ ਆਗਤਾ"**ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਰਾਜਿਦ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ ਰਾਜਭਾਵਾਨੁਗਤਪ੍ਪਭਾਵਾ। **ਯਤੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਸੋਲ਼ਸਘਟਤੋ। **ਸਾਸਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੋ। **ਅਸਨ੍ਧਿਮਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾਵ ਨਾਮਂ। ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਸਰੀਰੇ ਸਨ੍ਧਯੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂਨਾਮਿਕਾ

ਜਾਤਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਦੇਵਤਾ ਏਵ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦੇਵਸਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ। **ਅਗਦਾਮਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੇਨੇਵ ਸਰੀਰਸੋਧਨਾਦਿਸਮਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਬਦੋਸਹਰਣੰ ਓਸਧਾਮਲਕੰ। **ਅਗਦਹਰੀਤਕ**ਮ੍ਪਿ ਤਾਦਿਸਮੇਵ ਹਰੀਤਕੰ। ਤੇਸੁ ਕਿਰ ਦ੍ਵੀਸੁ ਯਥਾਕਾਮਮੇਕੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। **ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਤੋ**ਤਿ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਸਮੀਪੇ ਠਿਤਦੇਵਵਿਮਾਨਤੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਤੋ ਵਾ। ‘‘ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹੇ ਤਾਦਿਸਾ ਰੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਆਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬਞ੍ਚ ਪਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਫਲਰਸਪਾਨਕਞ੍ਚ। **ਅਸੁਤ੍ਤਮਯਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਦਿਬ੍ਬਦੁਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਸੁਤ੍ਤਮਯਿਕੰ। **ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਪਟ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਖੁਮੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤਪੁਪ੍ਫਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਪਟੰ ਨਾਮ ਜਾਤੰ। **ਉਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸਾਲਿਨੋ**ਤਿ ਸਯੰਜਾਤਸਾਲਿਨੋ। ਸਮੁਦਾਯਾਪੇਕ੍ਖਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਵਚਨੰ, ਸਾਲੀਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਵ ਵਾਹਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ ਮੁਟ੍ਠਿਯੋ ਏਕੋ ਕੁਡਵੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕੁਡਵਾ ਏਕੋ ਪਤ੍ਥੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਤ੍ਥਾ ਏਕੋ ਆਲ੍ਹਕੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਲ੍ਹਕਾ ਏਕੰ ਦੋਣੰ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੋਣਾ ਏਕਮਾਨਿਕਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਮਾਨਿਕਾ ਏਕਖਾਰੀ, ਵੀਸਤਿ ਖਾਰਿਯੋ ਏਕੋ ਵਾਹੋ, ਤਦੇਵ ਏਕੰ ਸਕਟ’’ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.ਕੋਕਾਲਿਕਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੮੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦; ੮੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਧ ਪਨ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਸਕਟਾਨਿ ਏਕੋ ਵਾਹੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਤ੍ਥੁਸਕਣੇ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਥੁਸਕੁਣ੍ਡਕਰਹਿਤੇ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਮਧੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮੀਪਟ੍ਠਾਨੇ ਮਧੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਬਲਿਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਬਲਿਕਮ੍ਮਕਾਰਕਾ ਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ ਵਿਯ ਮਧੁਰਸਰੰ ਵਿਕੂਜਨ੍ਤਾ ਬਲਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ‘‘ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇਯੇਵ ਸਦ੍ਦੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸੁਵਣ੍ਣਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯੇਵ ਬਨ੍ਧਨੰ **ਸੁਵਣ੍ਣਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੰ**। **ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਕੁਸਨ੍ਧਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ। **ਅਧਿਗਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਰੂਪਦਸ੍ਸਨੰ। ਅਯੰ ਕਿਰ ਕਪ੍ਪਾਯੁਕਤ੍ਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ। **ਕਾਲ਼ੰ ਨਾਮ ਨਾਗਰਾਜਾਨੰ ਆਨਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੋ ਪਨ ਨਾਗਰਾਜਾ ਗਙ੍ਗਾਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਸਙ੍ਖਲਿਕਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਾਦੇਸੁ ਪਤਿਤਸਞ੍ਞਾਯ ਆਗਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚ ਅਸੋਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਯੋਜਨਤੋ ਉਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਚ ਵਿਮਾਨੰ ਯੋਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥੰ ਅਯੰ ਨਾਗਰਾਜਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਯ ਆਗਤੋਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਮਾਨੰ ਯੋਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਹ ਏਕਾਬਦ੍ਧਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਆਣੰ ਅਕਾਸਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਜ੍ਜਸੀਮਨ੍ਤਰਵਾਸਿਨੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੇਹਿ ਤੇਹਿ ਰਾਜੂਹਿ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨਾ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਆਣਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵੰਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਆਪਾਥੰ ਕਰੋਹੀਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖੰ ਕਰੋਹਿ, ਗੋਚਰੰ ਕਰੋਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕੀਦਿਸੰ ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਕਲਸਰੀਰਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸੀਤਿਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨੰ ਭਗਵਤੋ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਅਸੀਤਿਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਤਦਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਅਨੇਕਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪੰ ਭਗਵਤੋ ਪੁਞ੍ਞਪ੍ਪਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ। **ਅਸੀਤਿਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨੰ** ਤਮ੍ਬਨਖਤੁਙ੍ਗਨਾਸਾਦਿ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣੰ** ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਦਿ। **ਵਿਕਸਿਤ...ਪੇ॰... ਸਲਿਲਤਲ**ਨ੍ਤਿ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਵਿਕਸਿਤੇਹਿ ਵਿਕਾਸਮੁਪਗਤੇਹਿ ਕੰ ਅਲਙ੍ਕਰੋਤੀਤਿ ‘‘ਕਮਲ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੇਹਿ ਰਤ੍ਤਪਦੁਮੇਹਿ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦਿਭੇਦੇਹਿ ਉਪ੍ਪਲੇਹਿ ਚੇਵ ਸੇਤਪਦੁਮਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕੇਹਿ ਚ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਜ੍ਜਿਤੰ ਜਲਤਲਮਿਵ। **ਤਾਰਾਗਣ...ਪੇ॰... ਗਗਨਤਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਤਾਰਕਗਣਸ੍ਸ ਰਸ੍ਮਿਜਾਲਵਿਸਦੇਹਿ ਵਿਪ੍ਫੁਰਿਤਾਯ ਭਾਸਮਾਨਾਯ ਸੋਭਾਯ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਜ੍ਜਲੰ ਸਮ੍ਮਾ ਭਾਸਮਾਨੰ ਗਗਨਤਲਮਿਵ ਆਕਾਸਤਲਮਿਵ। **ਸਞ੍ਝਾਪ੍ਪਭਾ...ਪੇ॰... ਕਨਕਗਿਰਿਸਿਖਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਝਾਕਾਲਸਞ੍ਜਾਤਪ੍ਪਭਾਨੁਰਾਗੇਹਿ ਇਨ੍ਦਚਾਪੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾਹਿ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੰ ਕਨਕਗਿਰਿਸਿਖਰਮਿਵ ਸੁਵਣ੍ਣਪਬ੍ਬਤਕੂਟਮਿਵ। **ਵਿਮਲਕੇਤੁਮਾਲਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਕੇਤੁਮਾਲਾ ਨਾਮ ਸੀਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਪੁਞ੍ਜੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਰਸ੍ਮਿਰਾਸੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ‘‘ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਦੇਸੋਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਨਿਰਾਹਾਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯਥਾਠਿਤੋਵ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਸਾਦਸੋਮ੍ਮੇਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਮੇਵ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖੀਹਿ ਪੂਜਾ ਕਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ

“**ਅਕ੍ਖਿਪੂਜੰ ਨਾਮ ਅਕਾਸੀ**”ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਖੂਨੰ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਅਕ੍ਖੀਨੰ ਪੂਜਾ ਕਤਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਅਕ੍ਖਿਪੂਜੰ ਨਾਮ ਅਕਾਸੀ’’ਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਭਾਵਨਾਧਿਕਾਰਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਚੇਤੰ ਵਤ੍ਥੁ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ – ਅਸੋਕੋ ਕਿਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸੀਹਪਞ੍ਜਰੇਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸਾਮਣੇਰੰ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਨਾਗਰਜਨਨਯਨਾਨਿ ਆਕਡ੍ਢਨ੍ਤੰ ਯੁਗਮਤ੍ਤੰ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਪੇਮੋ ਸਬਹੁਮਾਨੋ ਆਮਨ੍ਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਹਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਚਨਾਦਾਸੇ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੰ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਾਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਪਰਿਸੋ ਸਰਣਸੀਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਭਿਵਡ੍ਢਮਾਨਸਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭੋਜਿਯਮਾਨਾਨਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ ਸੁਵਕਾਹਤਸਾਲਿਸਮ੍ਪਾਦਿਤਭਤ੍ਤੰ ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਤੋਪਨੀਤੰ ਅਨੋਤਤ੍ਤਸਲਿਲੰ ਨਾਗਲਤਾਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਉਪਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਸਙ੍ਘੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਏਕਦਿਵਸੰ ਸੁਵਣ੍ਣਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲੰ ਨਾਗਰਾਜਾਨੰ ਆਨਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤੰ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੰ ਸਿਰੀਸੋਭਗ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦੀਘਪੁਥੁਲਨਿਚ੍ਚਲਨਯਨਪ੍ਪਭਾਹਿ ਸਤ੍ਤਾਹੰ ਅਕ੍ਖਿਪੂਜਮਕਾਸਿ।

ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿੰ ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਾਵਤਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਅਭਿਸੇਕੰ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਬਾਹਿਰਕਪਾਸਣ੍ਡ**ਨ੍ਤਿ ਬਾਹਿਰਕਪ੍ਪਵੇਦਿਤੰ ਸਮਯਵਾਦੰ। ਬਾਹਿਰਕਪ੍ਪਵੇਦਿਤਾ ਹਿ ਸਮਯਵਾਦਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਪਾਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸਞ੍ਚ ਡੇਨ੍ਤਿ ਓਡ੍ਡੇਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਪਾਸਣ੍ਡਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੀ**ਤਿ ਵੀਮੰਸਮਾਨੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸਿ। **ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ। ਚਨ੍ਦਕੇਨ ਨਾਮ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਮੁਸ੍ਸਾਹਿਤੋ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਕੁਮਾਰੋ ਤੇਨ ਦਿਨ੍ਨਨਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਕਰਜ੍ਜਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਸਞ੍ਜਾਤਬਹੁਮਾਨਵਸੇਨ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਕਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਰਾਜਕੁਲੇ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਿਕਾ ਅਹੇਸੁੰ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਰਙ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਿਭਾਵਮਨੁਪਗਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਣ੍ਡਰਙ੍ਗਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਵਨ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਯਪਾਸਣ੍ਡਾਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਦੀਨੰ ਓਡ੍ਡਨਤੋ ਪਣ੍ਡਰਙ੍ਗਾਦਯੋਵ ‘‘ਪਾਸਣ੍ਡਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਸੀਹਪਞ੍ਜਰੇ**ਤਿ ਮਹਾਵਾਤਪਾਨੇ। **ਉਪਸਮਪਰਿਬਾਹਿਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਸਮਤੋ ਪਰਿਬਾਹਿਰੇਨ, ਉਪਸਮਰਹਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੰ ਅਤਿਹਰਥਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰੰ ਪਵੇਸੇਥ, ਆਨੇਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਅਮਾ ਸਹ ਭਵਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚੇਸੂਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ**, ਰਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਵੋਸਾਪਨਕਾ। **ਦੇਵਾ**ਤਿ ਰਾਜਾਨੰ ਆਲਪਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾਨੋ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਕੀਲਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਵਿਜਯਸਮਤ੍ਥਤਾਯੋਗੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਵਿਜੇਤੁੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਠਾਨਾਦਿਸਕ੍ਕਾਰਦਾਨਗਹਣੰ ਤੰ ਤੰ ਅਤ੍ਥਾਨੁਸਾਸਨੰ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਜੁਤਿਯਾ ਜੋਤਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ‘‘ਦੇਵਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ । ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਜਨੰ ਰਞ੍ਜੇਨ੍ਤਾ ਸਯੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਰਾਜਨ੍ਤਿ ਦਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਸੋਭਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਰਾਜਾਨੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਨਿਗਣ੍ਠਾਦਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਿਗਣ੍ਠੋ** ਨਾਮ ‘‘ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਗਣ੍ਠਨਕਿਲੇਸੋ ਸੰਸਾਰੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਨਕਿਚ੍ਚੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸੋ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਵਿਸਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਲੇਸਗਣ੍ਠਿਰਹਿਤਾ ਮਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵਾਦਿਤਾਯ ‘‘ਨਿਗਣ੍ਠਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ।

ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨੀਤਿ ਉਚ੍ਚਾਨਿ ਚ ਅਵਚਾਨਿ ਚ, ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਚੇਵ ਖੁਦ੍ਦਕਾਨਿ ਚ, ਅਥ ਵਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਨਿ ਚੇਵ ਲਾਮਕਾਨਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਦ੍ਦਪੀਠਕੇਸੂ**ਤਿ ਵੇਤ੍ਤਮਯਪੀਠੇਸੁ। **ਸਾਰੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਾਰੋ। **ਰਾਜਙ੍ਗਣੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਜਨਿਵੇਸਨਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਵਟੇਨ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ। ਅਙ੍ਗਣਨ੍ਤਿ ਹਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਕਿਲੇਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ‘‘ਰਾਗੋ ਅਙ੍ਗਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੯੨੪)। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਤੰਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਹੀਨਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਙ੍ਗਣਾਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਮਲੰ ਵਾ ਪਙ੍ਕੋ ਵਾ ‘‘ਤਸ੍ਸੇਵ ਰਜਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੪)। ਅਞ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਣੰ, ਮਲਾਦਿ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਤਥਾਰੂਪੇ ਵਿਵਟਪ੍ਪਦੇਸੇ ‘‘ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੰ ਬੋਧਿਯਙ੍ਗਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ਅਞ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤੰ ਅਤਿਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਹਿ ਅਙ੍ਗਣੰ, ਵਿਵਟੋ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੋ।

ਇਧਾਪਿ ਸੋਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਦਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਰਹਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਦਨ੍ਤੰ**, ਨਿਚ੍ਚੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਸਤਾਰਕ੍ਖਤਾਯ **ਗੁਤ੍ਤੰ**, ਚਕ੍ਖਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਸਨ੍ਤਤਾਯ **ਸਨ੍ਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ**, ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਇਰਿਯਾਪਥੰ**। ਇਦਾਨਿ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸਾਮਣੇਰੰ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ “**ਕੋ ਪਨਾਯੰ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਕਸਤਪੁਤ੍ਤੇਸੁ ਮੋਰਿਯਵੰਸਜਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਵਿਯਾ ਅਸੋਕਤਿਸ੍ਸਨਾਮਾਨੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਜੇਟ੍ਠੋ ਅਸੋਕਕੁਮਾਰੋ ਅਵਨ੍ਤਿਰਟ੍ਠੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਪਿਤਰਾ ਪੇਸਿਤੋ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਮਤ੍ਥਕੇ ਵਿਟਟੂਭਭਯਾਗਤਾਨੰ ਸਾਕਿਯਾਨਮਾਵਾਸੰ ਵੇਟਿਸੰ ਨਾਮ ਨਗਰੰ ਪਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਵੇਟਿਸੰ ਨਾਮ ਸੇਟ੍ਠਿਧੀਤਰੰ ਆਦਾਯ ਉਜ੍ਜੇਨੀਰਾਜਧਾਨਿਯੰ ਰਜ੍ਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਮਹਿਨ੍ਦੰ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰੰ ਸਙ੍ਘਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕੁਮਾਰਿਕੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਰਜ੍ਜਸੁਖਮਨੁਭਵਨ੍ਤੋ ਪਿਤੁਨੋ ਗਿਲਾਨਭਾਵੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਜ੍ਜੇਨਿੰ ਪਹਾਯ ਸੀਘੰ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ। ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੁਵਰਾਜਾ ਸੁਮਨਾਭਿਧਾਨੋ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਮੇ ਮਰਣੰ ਵਾ ਹੋਤੁ ਰਜ੍ਜੰ ਵਾ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਨਵੁਤਿਭਾਤਿਕਪਰਿਵੁਤੋ ਸੰਵਟ੍ਟਸਾਗਰੇ ਜਲਤਰਙ੍ਗਸਙ੍ਘਾਤੋ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਤੋ ਅਸੋਕੋ ਉਜ੍ਜੇਨੀਰਾਜਾ ਸਙ੍ਗਾਮੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੁਮਦ੍ਦਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਮਨੰ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਘਾਤੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰਰਞ੍ਞੋ ਕਿਰ ਦੁਬ੍ਬਲਕਾਲੇਯੇਵ ਅਸੋਕਕੁਮਾਰੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧੰ ਉਜ੍ਜੇਨੀਰਜ੍ਜੰ ਪਹਾਯ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਨਗਰੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਤ੍ਥਗਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਮਨੰ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**”ਤਿ।

ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗਬ੍ਭਾਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਗਬ੍ਭਾ। **ਏਕੰ ਸਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਏਕੰ ਪਾਸਾਦੰ। ‘‘ਦੇਵਤਾਯ ਪਨ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਾਸਾਦੇ ਮਹਾਜਨੇਨ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਾਸੰ ਕਪ੍ਪੇਸੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਿਬਦ੍ਧਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਕਸ੍ਸ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਏਤ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਾਮੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਵਤ੍ਤੰ। **ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪਨਿਸ੍ਸਯਪੁਬ੍ਬਸਮ੍ਪਦੰ। **ਖੁਰਗ੍ਗੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਖੁਰਕਮ੍ਮਪਰਿਯੋਸਾਨੇਯੇਵ, ਤਚਪਞ੍ਚਕਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਿਮਾਯ ਕੇਸਵਟ੍ਟਿਯਾ ਵੋਰੋਪਨਾਯ ਸਮਕਾਲਮੇਵ ਚ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਰੀਰੰ ਜਗ੍ਗਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਖਾਦਨਮੁਖਧੋਵਨਾਦੀਹਿ ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਸੀਹਪਞ੍ਜਰੇ ਚਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਸੀਹਪਞ੍ਜਰਸਮੀਪੇ ਅਪਰਾਪਰੰ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। **ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇ**ਵਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇਯੇਵ। **ਅਯੰ ਜਨੋ**ਤਿ ਰਾਜਙ੍ਗਣੇ ਚਰਮਾਨੰ ਜਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਦਤਿ। **ਭਨ੍ਤਮਿਗਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਚਾਪਲ੍ਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਭਨ੍ਤਮਿਗਸਦਿਸੋ। ਅਤਿਵਿਯ ਸੋਭਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਲੋਕਿਤੰ** ਨਾਮ ਪੁਰਤੋਪੇਕ੍ਖਨੰ। ਅਭਿਮੁਖੋਲੋਕਨਞ੍ਹਿ ‘‘ਆਲੋਕਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਲੋਕਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨੰ, ਯੰ ਦਿਸਾਭਿਮੁਖੰ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਤਦਨੁਗਤਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਿਞ੍ਜਨੰ** ਪਬ੍ਬਸਙ੍ਕੋਚਨੰ। **ਪਸਾਰਣਞ੍ਚ** ਤੇਸੰਯੇਵ ਪਸਾਰਣੰ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸੇਸਜਨੇਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ। **ਪੇਮੰ ਸਣ੍ਠਹੀ**ਤਿ ਪੇਮੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਾਣਿਜਕੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਮਧੁਵਾਣਿਜਕੋ ਅਹੋਸਿ।

ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਤਯੋ ਭਾਤਰੋ ਮਧੁਵਾਣਿਜਕਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਤੇਸੁ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਮਧੁੰ ਵਿਕ੍ਕਿਣਾਤਿ, ਇਤਰੇ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਆਹਰਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਏਕੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਪਣ੍ਡੁਕਰੋਗਾਤੁਰੋ ਅਹੋਸਿ। ਅਪਰੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਤਦਤ੍ਥੰ ਮਧੁਭਿਕ੍ਖਾਯ ਚਰਮਾਨੋ ਨਗਰੰ ਪਾਵਿਸਿ। ਪਵਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਤੰ ਏਕਾ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸੀ ਉਦਕਹਰਣਤ੍ਥੰ ਤਿਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਮਾਨਾ ਅਦ੍ਦਸ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤਕਾਰਣਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਧੁਵਾਣਿਜਕਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਥਾ’’ਤਿ ਹਤ੍ਥੰ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਮਧੁਆਪਣੰ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਸੋ ਚ ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਾਸਿ। ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਮਧੁਵਾਣਿਜੋ ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੋ ‘‘ਕੇਨਾਗਤਾਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਧੁਨੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦਦਮਾਨੋ ਪਤ੍ਤਪੁਣ੍ਣੰ ਮਧੁੰ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮੁਖਤੋ ਵਿਸ੍ਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯੰ ਪਤਮਾਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਮਾਨਸੋ ‘‘ਇਮਿਨਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਏਕਰਜ੍ਜੰ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਆਣਾ ਚ ਮੇ ਆਕਾਸੇ ਪਥਵਿਯਞ੍ਚ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਠਾਨੇ ਫਰਤੂ’’ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਮਕਾਸਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਚ ‘‘ਏਵੰ ਹੋਤੁ ਉਪਾਸਕਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਗਨ੍ਧਮਾਦਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭੇਸਜ੍ਜਮਕਾਸਿ।

ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਪਨ ਮਧੁਵਾਣਿਜੋ ਮਧੁਂ ਦਤ੍ਵਾ ਗੇਹੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਇਤਰੇ ਅਰਞ੍ਞਤੋ ਆਗਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਭਾਤਰੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਥ, ਮਮਞ੍ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ ਮਧੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਜੇਟ੍ਠੋ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ ''ਚਣ੍ਡਾਲਾਪਿ ਕਾਸਾਵਨਿਵਾਸਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਨੁ ਤਵ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮਧੁਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਪਨ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ''ਤਵ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਸਮੁਦ੍ਦੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪਾਹੀ''ਤਿ ਆਹ। ਪਚ੍ਛਾ ਪਨ ਤੇਪਿ ਦ੍ਵੇ ਭਾਤਰੋ ਕਨਿਟ੍ਠੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਦਾਨਾਨਿਸਂਸਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਂਸੁਯੇਵ। ਸਾਪਿ ਚ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸੀ ''ਤਸ੍ਸ ਮਧੁਦਾਯਕਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਭਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਮਕਾਸਿ। ਤੇਸੁ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਸਾ ਚ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸੀ ਅਤਿਵਿਯ ਰੂਪਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਸਨ੍ਧਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਹੇਸੀ ਅਹੋਸਿ। ਪਰਸਮੁਦ੍ਦਵਾਦੀ ਪਨ ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਜੇਟ੍ਠੋ ਪਨ ਚਣ੍ਡਾਲਵਾਦਿਤਾਯ ਚਣ੍ਡਾਲਗਾਮੇ ਜਾਤੋ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਨਾਮ ਸਾਮਣੇਰੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਿ ਕਿਰ ਪੁਞ੍ਞਕਰਣਕਾਲੇ ਏਸ ਰਞ੍ਞੋ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤਾ ਵਾਣਿਜਕੋ ਅਹੋਸੀ**"ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ **ਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੧੭੪) ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨ ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਂ। **ਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਵਾਸੇਨ। ਸਹਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਸਂਸਦ੍ਦੋ। **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਹਿਤੇਨ** ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਵੇ ਹਿਤਚਰਣੇਨ ਵਾ। ਏਵਂ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਿਨੇਹਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪੇਮਂ ਜਾਯਤੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਪੇਮਂ ਨਾਮੇਤਂ ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੁਰਿਮਭਵੇ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਧੀਤਾ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਪਤਿ ਵਾ ਭਰਿਯਾ ਵਾ ਸਹਾਯੋ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੋ ਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਵੁਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਸ ਇਮਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ ਸੋ ਸਿਨੇਹੋ ਨ ਵਿਜਹਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਤੇਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਹਿਤੇਨ ਵਾਤਿ ਏਵਂ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਤਂ ਪੇਮਂ ਨਾਮ ਜਾਯਤੀਤਿ। ਕਿਂ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਉਪ੍ਪਲਂ** ਵ **ਯਥੋਦਕੇ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਵੁਤ੍ਤਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਾਸਦ੍ਦੋ। ਤੇਨ ਪਦੁਮਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਯਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਯਂ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ਉਪ੍ਪਲਞ੍ਚ ਸੇਸਞ੍ਚ ਪਦੁਮਾਦਿ ਉਦਕੇ ਜਾਯਮਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਕਾਰਣਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਾਯਤਿ ਉਦਕਞ੍ਚੇਵ ਕਲਲਞ੍ਚ, ਤਥਾ ਏਤੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੇਮਂ ਜਾਯਤੀਤਿ।

ਰਞ੍ਞੋ ਹਤ੍ਥੇਤਿ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਹਤ੍ਥੇ। **ਰਞ੍ਞੋ ਅਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੂਨਸਤਭਾਤੁਕਾਨਂ ਘਾਤਿਤਤ੍ਤਾ ਚਣ੍ਡਪਕਤਿਤਾਯ ਰਜ੍ਜੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ''ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਪਦੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਗ੍ਗਂ ਦੇਸੇਤੁਂ ਆਰਭਿ। ਤਤ੍ਥ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੩) **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ**ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸੋ, ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਅਮਤਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਮਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਮਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਮਤਸ੍ਸ ਪਦਂ ਅਮਤਪਦਂ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਮਾਦੋ**ਤਿ ਪਮਜ੍ਜਨਭਾਵੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਚ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਤਿਯਾ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਮਚ੍ਚੁਨੋ**ਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸ। **ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਯੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਪਮਤ੍ਤੋ ਹਿ ਜਾਤਿਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਜਾਤੋ ਪਨ ਜੀਯਤਿ ਚੇਵ ਮੀਯਤਿ ਚਾਤਿ ਪਮਾਦੋ ਮਚ੍ਚੁਨੋ ਪਦਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਮਰਣਂ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਤਾਤ, ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਹੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਦਾ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇਨੇਵ ਮਯਾ ਞਾਤਂ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਪੇਥਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕਥਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਜਨੇਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਭਾਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ 'ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਮੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ 'ਸਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਗ੍ਗਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਾਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਰਞ੍ਞਾ ਪਨ ਅਡ੍ਢਗਾਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵ 'ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਤਾਤ, ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਹੀ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ 'ਉਪਰਿ ਨ ਕਥੇਸੀ'''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਤਂ ਪਨ ਯੁਤ੍ਤਂ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਧੁਵਭਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਨਿ। ਵਜ੍ਜਾਵਜ੍ਜਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਵਜ੍ਜਾਵਜ੍ਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚੋਦੇਤਾ ਸਾਰੇਤਾ ਚਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਜ੍ਜਾਵਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜਂ। **ਚੋਦੇਤਾ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਤਯਾ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਇਦਂ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਚੋਦੇਤਾ। **ਸਾਰੇਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਜ੍ਜਂ ਅਸ੍ਸਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵਾ ਸਾਰੇਤਾ, ਪਵਤ੍ਤੇਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘ਏਵੰ ਤਯਾ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ, ਏਵੰ ਪਟਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਚਾਰਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਤੋ ਆਚਰਿਯੋ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **“ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨੇ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਾ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਕਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਸਕਲੰ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਸੀਲਾਦਯੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ। **“ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚਾ”**ਤਿ ਇਦੰ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ । **ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ, **ਮਮ ਚਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਵ। ਤਦਾ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯੰ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸ ਭਾਵਿਨਿੰ ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਰਣਗਮਨਵਸੇਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸਪਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਭਣ੍ਡੁਕਮ੍ਮਵਸੇਨਪਿ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ। **ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਵਡ੍ਢਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਤਤੋ ਤਤੋ ਦਿਗੁਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਾਨੁਰੂਪੇਨ। ਨਿਗ੍ਰੋਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਾਧਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਪੁਨ ਰਾਜਾ ਅਸੋਕਾਰਾਮੰ ਨਾਮ ਮਹਾਵਿਹਾਰੰ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ । **ਚੇਤਿਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਯਿਤਬ੍ਬੰ ਪੂਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ **ਚੇਤਿਯੰ,** ਇਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਚਿਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਚੇਤਿਯੰ, ਚੇਤਿਯੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨਿ ਵਿਭੂਸਿਤਾਨੀਤਿ ਚੇਤਿਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨਿ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ।

ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਏਕਦਿਵਸੰ ਕਿਰਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਤੇ ਆਰਾਮੇ ਪਚ੍ਛਾ ਕਾਰਾਪਕਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਨਾਮਵਸੇਨ ਨਿਰੁਲ੍ਹੰ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ”**ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ ਰਾਜਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਘਰੇਯੇਵ ਸਬ੍ਬੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਇਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਰਿਕ੍ਖਾਰਦਾਨਵਸੇਨ ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਦੀਪਵੰਸੇ** –

> ‘‘ਨਿਵੇਸਨੰ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ, ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾਨ ਆਸਨੇ।
> ਯਾਗੁੰ ਨਾਨਾਵਿਧੰ ਖਜ੍ਜੰ, ਭੋਜਨਞ੍ਚ ਮਹਾਰਹੰ।
> ਅਦਾਸਿ ਪਯਤਪਾਣਿ, ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ॥
>
> ‘‘ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ, ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਨੋ।
> ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਅਦਾਸਿ ਯੁਗਸਾਟਕੰ॥
>
> ‘‘ਪਾਦਅਬ੍ਭਞ੍ਜਨੰ ਤੇਲੰ, ਛਤ੍ਤਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਾਹਨੰ।
> ਸਬ੍ਬੰ ਸਮਣਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ, ਅਦਾਸਿ ਫਾਣਿਤੰ ਮਧੁੰ॥
>
> ‘‘ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿ, ਅਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਮਹੀਪਤਿ।
> ਨਿਸਜ੍ਜ ਰਾਜਾ ਪਵਾਰੇਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੰ॥
>
> ‘‘ਯਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਦੇਮਿ ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ।
> ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾਨ ਪਚ੍ਚਯੇ।
> ਤਤੋ ਅਪੁਚ੍ਛਿ ਗਮ੍ਭੀਰੰ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਸੁਦੇਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਤ੍ਥੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਨਵ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿਆਦਿ ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਵਕਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਯਕੰ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਵਿਹਾਰਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਵਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਕੰ ਵਿਧਾਯਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਦਾਸਿ। **ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਸਬ੍ਬਨਗਰੇਹਿ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਆਗਮਿੰਸੂ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਹਾਰੇਸੁ ਕਿਰ ਰਾਹੁਨਾ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣਦਿਵਸੇ ਨਵਕਮ੍ਮੰ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਰਾਹੁਨਾ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਗਹਣਦਿਵਸੇਯੇਵ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਦਿਵਸਮੇਵ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਆਗਮਿੰਸੂਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠ ਸੀਲਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ

ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਸੀਲਾਨਿ। “**ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭੂਸਿਤਾਯਾ**”ਤਿ ਇਦੰ ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਮਰਵਤਿਯਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਤਾਵਤਿੰਸਦੇਵਨਗਰੇ। **ਅਲਙ੍ਕਤਪਟਿਯਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਤਕਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸਜ੍ਜਿਤੰ।

ਅਧਿਕੰ ਕਾਰੰ **ਅਧਿਕਾਰੰ**, ਅਧਿਕੰ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਲੋਕਵਿਵਰਣੰ ਨਾਮ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਅਕੰਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸਲੋਕਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਵਿਵਟਭਾਵਕਰਣਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਲੋਕਵਿਵਰਣੰ ਨਾਮ। ਤੰ ਪਨ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਾ ਆਲੋਕੰ ਕਰੋਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਵਾ ਵਿਵਟੰ, ਅਨਾਪਾਥੰ ਵਾ ਆਪਾਥੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਥੰ? ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋਪਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤੋਪਿ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਰੋ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਾ ਪਰੰ ਵਾ ਪਾਕਟੰ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਇਦੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰਟ੍ਠਾਨੰ ਆਲੋਕਜਾਤੰ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਇਦੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਵਿਵਟੰ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਇਦੰ ਅਨਾਪਾਥੰ ਆਪਾਥੰ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਵਾ ਆਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਹ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਯਥਾਧਿਟ੍ਠਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਅਪਰੇ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਯਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਭਗਵਾ ਵਿਯ ਦੇਵੋਰੋਹਣੇ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਦੇਵਲੋਕੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਨਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰੰ ਓਤਰਨ੍ਤੋ ਸਿਨੇਰੁਮੁਦ੍ਧਨਿ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੰ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਅਨੇਕਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਵਟਾਨਿ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਙ੍ਗਣੰ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਿੰਸੁ। ਯਥਾ ਚ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ, ਏਵੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਪਿ ਉਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਵਟਮਦ੍ਦਸ। ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਯਾਵ ਅਵੀਚਿ ਉਪਰਿ ਚ ਯਾਵ ਅਕਨਿਟ੍ਠਭਵਨੰ, ਤਾਵ ਅਦ੍ਦਸ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਦੇਵੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇ। ਤਤ੍ਥ ਨੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਦ੍ਧੰ ਉਲ੍ਲੋਕੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੇਵਾ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਮੁਖਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਲੋਕਵਿਵਰਣੰ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ।

ਅਪਿਚ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਤਲਙ੍ਗਰਵਾਸੀ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਤ੍ਥੇਰੋਪਿ ਇਮੰ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਅਕਾਸਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਏਕਦਿਵਸੰ ਤਿਸ੍ਸਮਹਾਵਿਹਾਰੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣਮ੍ਹਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਪਣ੍ਣਕਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ **ਅਪਣ੍ਣਕਸੁਤ੍ਤੰ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੬) ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖੰ ਬੀਜਨਿੰ ਅਕਾਸਿ, ਯਾਵ ਅਵੀਚਿਤੋ ਏਕਙ੍ਗਣੰ ਅਹੋਸਿ, ਤਤੋ ਉਪਰਿਮੁਖੰ ਅਕਾਸਿ, ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਏਕਙ੍ਗਣੰ ਅਹੋਸਿ। ਥੇਰੋ ਨਿਰਯਭਯੇਨ ਤਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਸੁਖੇਨ ਚ ਪਲੋਭੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਕੇਚਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਕੇਚਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਅਨਾਗਾਮੀ ਅਰਹਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇਪਿ ਲੋਕਵਿਵਰਣੰ ਨਾਮ ਅਹੋਸਿ। ਇਮੇ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯਥਾ ਅਸੋਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਅਸੋਕਾਰਾਮੇ ਠਿਤੋ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਚ ਵਿਹਾਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਵਿਹਾਰਮਹਪੂਜਾਯ ਵਿਰੋਚਮਾਨਾਨਿ, ਏਵੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਵਿਵਰਣੰ ਨਾਮ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਅਕੰਸੁ।

ਵਿਹਾਰਮਹਪੂਜਾਯਾਤਿ ਵਿਹਾਰਮਹਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪੂਜਾਯ। **ਵਿਭੂਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। **ਏਵਰੂਪੰ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਈਦਿਸੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮੂਲਕੰ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ। **ਮੋਗ੍ਗਲਿਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਰਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤ੍ਤਾ ‘‘ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਚੇ ਕਥੇਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੋਯੇਵ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਵਿਸਜ੍ਜਨੰ ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਰਮਕਾਸਿ। **ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਹੋਮਿ, ਨ ਹੋਮੀ**ਤਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਞਾਤਕੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੋ ਹੋਮਿ, ਨ ਹੋਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਸੰ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤਰੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇ ਸਾਸਨੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਹਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਥੇਰੋ ਏਵਮਾਹ “**ਨ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। **ਕਥਞ੍ਚਰਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਰਹੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿੰ ਦੀਪੇਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਯਦਿ ਏਵਰੂਪੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੰ ਕਤ੍ਵਾਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਦਾਯਾਦੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਕਿੰ ਨਾਮ ਕਤ੍ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤੀਤਿ ਯਦਾ ਚ ਤਿਸ੍ਸਕੁਮਾਰੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਯੇਨ ਚ ਕਾਰਣੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਕ੍ਖਸੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜਜਾਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਪਾਮੋਜ੍ਜੋ। **ਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਮਨੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਤ੍ਤੀਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਚ ਧੀਤਾ ਚ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਧੀਤੁਸਦ੍ਦੇਨ ਸਹ ਪਯੁਜ੍ਜਮਾਨੋ ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਏਕੋਵ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਧੀਤੁਸਦ੍ਦੋ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਵਿਦੂ

ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੀਮਮਣ੍ਡਲੇ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਆਦੀਸੁ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾਵੇਰਮਣਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਸੁ ਛਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਸਮਾਦਪਨਵਸੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸੁਂ। ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਾਯਪਿ ਹਿ ਸਾਮਣੇਰਿਯਾ ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਵੇਰਮਣਿਂ ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਮਾਦਾਨਂ ਸਮਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੧੦੭੮-੧੦੭੯) ਛ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਏਤਾਸੁ ਛਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖਂ ਸਾਮਣੇਰਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਛ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਭਿਸੇਕਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਭਿਸੇਕੋ**, ਅਭਿਸੇਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਛਵਸ੍ਸੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਥੇਰਵਾਦਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯੋ ਆਰੁਲ੍ਹਾ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ‘‘ਥੇਰਵਾਦੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਾ ਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਭੁਤੀਨਂ ਮਹਾਥੇਰਾਨਂ ਵਾਦਤ੍ਤਾ ‘‘ਥੇਰਵਾਦੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕੋਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਨ੍ਤਸਕੁਣਿਯੋ ਨਾਮ ਕਿਨ੍ਨਰਜਾਤਿਯੋ। ‘‘ਤਾਸੁ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਕੁਚ੍ਛਿਯਂ ਸਯਿਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕੋ ਰਞ੍ਞਾ ਪੋਸਿਤੋ ਕੋਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਨਾਮਾ’’ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਵਂਸੇ**ਪਿ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਪੁਰੇ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਾ, ਵਨੇ ਵਨਚਰੋ ਚਰਂ।
ਕੋਨ੍ਤਕਿਨ੍ਨਰਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ, ਸਂਵਾਸਂ ਕਿਰ ਕਪ੍ਪਯਿ॥

‘‘ਤੇਨ ਸਂਵਾਸਮਨ੍ਵਾਯ, ਸਾ ਪੁਤ੍ਤੇ ਜਨਯੀ ਦੁਵੇ।
ਤਿਸ੍ਸੋ ਜੇਟ੍ਠੋ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਤੁ, ਸੁਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਾਮਤੋ॥

‘‘ਮਹਾਵਰੁਣਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ , ਕਾਲੇ ਪਬ੍ਬਜਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ।
ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂਸੁ, ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਗੁਣਂ ਉਭੋ’’ਤਿ॥

ਕੇਚਿ ਪਨ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਕੋਨ੍ਤਾ ਨਾਮ ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਰਞ੍ਞੋ ਵਂਸੇ ਜਾਤਾ ਏਕਾ ਰਾਜਧੀਤਾ। ਤਂ ਗਰੁਲ਼ਯਨ੍ਤੇਨ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਏਕੋ ਵਨਚਰਕੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਉਭੋ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਯਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਮਾਤੁਨਾਮੇਨ ਕੋਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ’’ਤਿ। ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਰਞ੍ਞੋ ਕਿਰ ਨਗਰੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਦੀਪਬ੍ਬਤਕੀਲ਼ਾਦੀਸੁ ਗਰੁਲ਼ਸਕੁਣਸਦਿਸਂ ਯਨ੍ਤਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਟ੍ਠਵਾਹਨਰਾਜਾ ਵਿਯ ਗਰੁਲ਼ਵਾਹਨੇਨ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਯਾਧਿਪਟਿਕਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਤ੍ਤੇਨ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤੋ ਪਸਤਮਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ ਤਦਾ ਕਿਰ ਜੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕੋਨ੍ਤਪੁਤ੍ਤਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿਵਾਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਸਿ। ਤਂ ਬਾਲ਼੍ਹਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਪੀਲ਼ਿਤਂ ਕਨਿਟ੍ਠੋ ਸੁਮਿਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਥੇਰੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਮੇਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਦ੍ਧੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ, ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਪਸਤਮਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਦਨਂ ਤਸ੍ਸ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਂ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਅਤ੍ਥਾਯ ਚਰਣਞ੍ਚ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ‘‘ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾਯਮੇਵ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤੇਨ ਤਯਾ ਯਦਿ ਸਕ੍ਕਾ ਲਦ੍ਧੁਂ, ਏਵਂ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ, ਤਂ ਆਹਰਾ’’ਤਿ ਆਹ। ਕਨਿਟ੍ਠੋਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਤ੍ਤੇਨ ਚਰਨ੍ਤੋ ਪਸਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਪ੍ਪਿਂ ਨਾਲਤ੍ਥ। ਸੋ ਪਨ ਕੁਚ੍ਛਿਵਾਤੋ ਬਲਵਤਰੋ ਸਪ੍ਪਿਘਟਸਤੇਨਪਿ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਥੇਰੋ ਤੇਨੇਵ ਬ੍ਯਾਧਿਬਲੇਨ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਵਿਚ੍ਛਿਕਨਾਮਕੇਨ ਕੀਟਵਿਸੇਨ ਡਟ੍ਠੋ ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਵੇਗੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਂ ਵੂਪਸਮੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਸਤਮਤ੍ਤਂ ਸਪ੍ਪਿਂ ਅਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

‘‘ਪਾਦੇ ਕੀਟਵਿਸੇਨਾਸਿ, ਡਟ੍ਠੋ ਜੇਟ੍ਠੋ ਸਵੇਦਨੋ।
ਆਹ ਪੁਟ੍ਠੋ ਕਨਿਟ੍ਠੇਨ, ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਪਸਤਂ ਘਤਂ॥

''ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਦਨਂ ਥੇਰੋ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਚ।
ਸਪ੍ਪਿਅਤ੍ਥਞ੍ਚ ਚਰਣਂ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ॥

''ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚੇ ਚਰਂ ਸਪ੍ਪਿਂ, ਲਭਸੇ ਤ੍ਵਂ ਤਮਾਹਰ।
ਇਚ੍ਚਾਹ ਤਿਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ ਸੋ, ਸੁਮਿਤ੍ਤਂ ਥੇਰਮੁਤ੍ਤਮਂ॥

''ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤਾ ਤੇਨ, ਨ ਲਦ੍ਧਂ ਪਸਤਂ ਘਤਂ।
ਸਪ੍ਪਿਕੁਮ੍ਭਸਤੇਨਾਪਿ, ਬਜਾਧਿ ਜਾਤੋ ਅਸਾਧਿਯੋ॥

''ਤੇਨੇਵ ਬਜਾਧਿਨਾ ਥੇਰੋ, ਪਤ੍ਤੋ ਆਯੁਕ੍ਖਯਨ੍ਤਿਕਂ।
ਓਵਦਿਤ੍ਵਪ੍ਪਮਾਦੇਨ, ਨਿਬ੍ਬਾਤੁਂ ਮਾਨਸਂ ਅਕਾ॥

''ਆਕਾਸਮ੍ਹਿ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਸੇਨ ਸੋ।
ਯਥਾਰੁਚਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ, ਸਰੀਰਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ॥

''ਜਾਲਾ ਸਰੀਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮ, ਨਿਮਂਸਛਾਰਿਕਂ ਡਹਿ।
ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਕਲਂ ਕਾਯਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਤੁ ਨੋ ਡਹੀ''ਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਅਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਲਭਮਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ। **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨੇਨ। ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਚੇਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਜੋਧਾਤੁਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਧਾਤੁਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭੇਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਦ੍ਵਾਰੇ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਸਪ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪੂਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਂ ਮਧੁਨੋ, ਏਕਂ ਫਾਣਿਤਸ੍ਸ, ਏਕਂ ਸਕ੍ਕਰਾਯ ਪੂਰਾਪੇਸਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਾਰੇਸੁਪਿ ਏਵਮੇਵ ਕਾਰਾਪੇਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਭਾਯਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨਗਰਮਜ੍ਝੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਸਾਲਾਯਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ। ਇਮਿਨਾ ਸਕਲਨਗਰਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਆਯਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਞ੍ਚਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਰਞ੍ਞੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚ ਰਟ੍ਠਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਂ ਆਯਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਞ੍ਚਸਤਸਹਸ੍ਸਤੋ। **ਨਿਗ੍ਰੋਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਦੇਵਸਿਕਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਸੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਪਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਸਿ? ਰਾਜਾ ਕਿਰ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸਾਟਕੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ''ਥੇਰਸ੍ਸ ਚੀਵਰਂ ਨੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਆਮ ਨੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਥੇਰੋਪਿ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਤਿਚੀਵਰਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਿਚੀਵਰਂ ਹਤ੍ਥਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚ ਗਨ੍ਧਸਮੁਗ੍ਗਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚ ਮਾਲਾਸਮੁਗ੍ਗਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਾਤੋਵ ਆਹਰੀਯਿਤ੍ਥ, ਤਥਾ ਦਿਵਾ ਚੇਵ ਸਾਯਞ੍ਚ। ਥੇਰੋਪਿ ਨ ਭਣ੍ਡਿਕਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਸਿ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਦਾਸਿ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਕਂ ਚੀਵਰਂ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਸਿ। **ਉਲ਼ਾਰੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿ ਪਾਪੁਣੀਯਤੀਤਿ ਲਾਭੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾਯੇਵ। ਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਹਿ ਪਣੀਤਪਣੀਤਾ ਸੁਨ੍ਦਰਸੁਨ੍ਦਰਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਕਤਾ ''ਸਕ੍ਕਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਰੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਗਾਰਵਕਿਰਿਯਾ ਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਪੂਜਾ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰੋ।

ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ‘‘ਗੂਥਗਤਂ ਮੁਤ੍ਤਗਤਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯), ਸਙ੍ਖਾਰਗਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੪੧) ਵਿਯ। ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਤਮਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਰੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਭੇਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪ੍ਪਕਾਰਸਦ੍ਦੇ ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਸਕ੍ਕਾ ਇਮੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਵਸਨ੍ਤੇਨ ਵੂਪਸਮੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਮਜ੍ਝੇ ਵਸਨ੍ਤੋ ਤੇਸੁਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਆਦੇਯ੍ਯਵਚਨੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਤਦਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਵਿਹਾਰਾਭਾਵਤੋ ਤਂ ਪਹਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਸੁਖਵਿਹਾਰਮਤ੍ਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਫਾਸੁਕਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਿਤੁਕਾਮੋ’’**ਤਿ। **ਅਹੋਗਙ੍ਗਪਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਕਂ ਪਬ੍ਬਤਂ। **ਧਮ੍ਮੇਨ ਵਿਨਯੇਨ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਭੂਤਂ ਵਤ੍ਥੁ। **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਚੋਦਨਾ ਸਾਰਣਾ ਚ। **ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਅਨੁਸਾਵਨਸਮ੍ਪਦਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਭੂਤੇਨ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਞਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਨੁਸਾਵਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਉਕ੍ਖੇਪਨੀਯਾਦਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਬ੍ਬੁਦਂ** ਥੇਨਨਟ੍ਠੇਨ, **ਮਲਂ** ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਕਰਣਟ੍ਠੇਨ, **ਕਣ੍ਟਕਂ** ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ। **ਅਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਕਾ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਿਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ । **ਪਞ੍ਚਾਤਪੇ ਤਪ੍ਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਗ੍ਗਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸੂਰਿਯਾਤਪੇਨ ਤਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿਚ੍ਚਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਦਯਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਸੂਰਿਯਂ ਓਲੋਕਯਮਾਨਾ ਯਾਵਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਾ ਸੂਰਿਯਾਭਿਮੁਖਾਵ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਵੋਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੂ**ਤਿ ਵਿਨਾਸੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਮਕਂਸੁ। **ਅਵਿਸਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ।

ਸਤ੍ਤਦਿਵਸੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਤਿ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਰਜ੍ਜਸੁਖਂ ਤਾਵ ਅਨੁਭਵ। **ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਮਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਸਿ। ਕਥਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਸੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਸੋ ਕਿਰਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਚਿਤ੍ਤਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਂ, ਯਥਾਕਾਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਅਰੇ ਤ੍ਵਂ ਨਾਮ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਦਿਵਸੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮਰਣਂ। **ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕਚਿਤ੍ਤੋ, ਮਰਣਸਙ੍ਕਾਰਹਿਤੋ ਨਿਬ੍ਭਯੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਨਿਬਦ੍ਧਂ ਮਰਣਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਜੀਵੇਯ੍ਯਂ, ਯਦਨ੍ਤਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਾਮਿ ਪਸ੍ਸਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਾਮਿ, ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹੁ ਵਤ ਮੇ ਕਤਂ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਮਰਣਂ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਬਹਿਨਿਕ੍ਖਮਨਨਾਸਵਾਤੋ। **ਪਸ੍ਸਾਸੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਸਨਵਾਤੋ। ਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਮਿਗਵਂ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਮਿਗਮਾਰਣਤ੍ਥਾਯ ‘‘ਅਰਞ੍ਞੇ ਮਿਗਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ। ਤਤ੍ਥ **ਮਿਗਵ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਗਾਨਂ ਵਾਨਨਤੋ ਹੇਸਨਤੋ ਬਾਧਨਤੋ ‘‘ਮਿਗਵ’’ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞਂ ਮਿਗਵਂ। **ਯੋਨਕਮਹਾਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਥੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਯੋਨਕਵਿਸਯੇ ਜਾਤਂ ਇਧਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਂ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਮਹਾਥੇਰਂ। **ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਨਾ। ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹਿ ਨਾਗਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਹਿਨਾਗਾਦਿਤੋ ਵਾ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੇਨਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਸ੍ਸਾਸਯਂ** ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ। **ਤਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਗਿਹਿਸ੍ਸਪਿ ਇਮਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਸਾ ਹਿ ‘‘ਪਕਤਿਵਣ੍ਣਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰਕਵਣ੍ਣਂ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਨਾਗਵਣ੍ਣਂ ਵਾ, ਵਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿ ਪਕਤਿਵਣ੍ਣਵਿਜਹਨਵਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਿਦ੍ਧਿਯਾ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ **ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਕ੍ਖਨ੍ਧਕਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਚੂਲ਼ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੫੨) ‘‘ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਿਦ੍ਧਿ ਪਨ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ। **ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਕਾਸੇ ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚੀਵਰਂ ਲਗ੍ਗੇਤ੍ਵਾ।

ਛਣਵੇਸਨ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿਜਨਨਵੇਸਂ, ਉਸ੍ਸਵਵੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਯਾਦੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਆਗਤਕਾਲੇ ਚੀਵਰਾਦੀਨਂ ਪਰਿਯੇਸਨਂ ਭਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਮੇਵ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਸੁਂ। **ਪਧਾਨਘਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਂ। **ਸੋਪੀ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਪਬ੍ਬਜਿਤੋ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਵਿਭਵੇਨ ਖਤ੍ਤਿਯਜਨੇਨ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। **ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਕੁਸਲਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**ਤਿ ਮਨਾਪਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਦ੍ਵੇਲ਼੍ਹਕਜਾਤੋ**ਤਿ ‘‘ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਏਕਮਗ੍ਗੇਨ ਕਥੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ

ਸੰਸਯਮਾਪਨ੍ਨੋ। **ਏਕੇਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਪਰਿਵਾਰਨ੍ਤਿ** ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਏਕੇਕਸਹਸ੍ਸਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਪਰਿਵਾਰਞ੍ਚ। **ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਥਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ''ਸਾਸਨੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਗਤਾ। ਈਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਠਾਨੇਸੁ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਕਪ੍ਪਿਯਸਾਸਨਞ੍ਹੇਤੰ ਨ ਗਿਹਿਕਮ੍ਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ। **ਥੇਰੋ ਨਾਗਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਰਾਜਾ ਪਕ੍ਕੋਸਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਯ ਆਗਨ੍ਤੁੰ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਨ ਪੇਸਿਤੇਪਿ ਨ ਆਗਤੋ ਕਿਰ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਖ੍ਯਾਤਵਸੇਨ ਸਮ੍ਭਾਵਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤਸ੍ਸ ਚ ਉਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਵਚਨਲੇਸੇਨ ਨ ਆਗਚ੍ਛੀਤਿ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਨੁ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ ਥੇਰੋ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਰਾਜਾ ਥੇਰੰ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ, ਨਾਮੰ ਪਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਯ੍ਹਨ੍ਤਿ** ਉਪਰਿ ਮਣ੍ਡਪਸਦਿਸੰ ਪਦਰਚ੍ਛਨ੍ਨੰ, ਸਬ੍ਬਪਲਿਗੁਣ੍ਠਿਮੰ ਵਾ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਤੰ ਸਕਟਵਿਸੇਸੰ ਵਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਾਵਾਸਙ੍ਘਾਟੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਨਾਵਾ**ਤਿ ਪੋਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਓਰਤੋ ਪਾਰੰ ਪਤਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪੋਤੋ, ਸਤ੍ਤੇ ਨੇਤੀਤਿ ਨਾਵਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਤੋ ਸਙ੍ਘਟਿਤਾ ਨਾਵਾ ਨਾਵਾਸਙ੍ਘਾਟੰ, ਤਥਾ ਤੰ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵਤੋ ਆਹ **"ਆਰਕ੍ਖੰ ਸੰਵਿਧਾਯਾ"**ਤਿ। **ਯਨ੍ਤਿ** ਯਸ੍ਮਾ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਆਗੁੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਨਾਗੋ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੭) ਵਚਨਤੋ ਪਾਪਕਰਣਾਭਾਵਤੋ ਸਮਣੋ ਇਧ ਨਾਗੋ ਨਾਮਾਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ **"ਏਕੋ ਤੰ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਣਨਾਗੋ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਬ੍ਯਾਕਰਿੰਸੁ। **ਅਬ੍ਬਾਹਿੰਸੂ**ਤਿ ਆਕਡ੍ਢਿੰਸੁ। ''ਰਞ੍ਞੋ ਹਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੰ ਲੀਲ਼ਾਵਸੇਨ ਕਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾਤਿਆਦਿਚੋਦਨੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਬਾਹਿਰਤੋ**ਤਿ ਉਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਤੋ। ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਅਤਿਦੁਕ੍ਕਰੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਦੇਸਪਥਵੀਕਮ੍ਪਨੰ ਦੁਕ੍ਕਰ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁੰ ਦੁਕ੍ਕਰਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। **ਸੀਮੰ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮੰ ਸੀਮਾਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤੰ। ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਯਾ ਏਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਥਵੀਚਲਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿ। **ਰਥਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਸੀਮਾਯ ਠਿਤੋ ਪਾਦੋਵ ਚਲੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਾਦੋ**ਤਿ ਰਥਚਕ੍ਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਰਥਸ੍ਸ ਗਮਨਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ ਪਾਦਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਇਧ ''ਪਾਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾ ਚੇਤਨਾਯ ਪਾਪਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥੰ। **ਚੇਤਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚੇਤਨੰ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। **ਚੇਤਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚੇਤਨੰ ਪਵਤ੍ਤਯਿਤ੍ਵਾ। **ਦੀਪਕਤਿਤ੍ਤਿਰੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ ਏਵੰਲਦ੍ਧਨਾਮੋ ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ। ਯੰ ਅਰਞ੍ਞੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਗਤਾਗਤੇ ਤਿਤ੍ਤਿਰੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਤਾਪਸੰ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਗਾਮੇ ਏਕੋ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ਏਕੰ ਦੀਪਕਤਿਤ੍ਤਿਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਜਰੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਜਗ੍ਗਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਅਰਞ੍ਞੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਗਤਾਗਤੇ ਤਿਤ੍ਤਿਰੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ''ਮੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬਹੂ ਮਮ ਞਾਤਕਾ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯ੍ਹੇਤੰ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੋ ਅਹੋਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਵੇਲ਼ੁਪੇਸਿਕਾਯ ਤੰ ਸੀਸੇ ਪਹਰਤਿ। ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ਦੁਕ੍ਖਾਤੁਰਤਾਯ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਤਿ। ਏਵੰ ਸੋ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਿਤ੍ਤਿਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਅਥ ਸੋ ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ''ਇਮੇ ਮਰਨ੍ਤੂਤਿ ਮਯ੍ਹੰ ਚੇਤਨਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਪਨ ਮੰ ਫੁਸਤਿ। ਮਯਿ ਸਦ੍ਦੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੇ ਹਿ ਏਤੇ ਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤੇਯੇਵਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਗਤਾਗਤੇ ਅਯੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯੰ ਪਾਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਏਤ੍ਥ ਮਯ੍ਹੰ ਪਾਪੰ, ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਇਮੰ ਕਙ੍ਖੰ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਤਥਾਰੂਪੰ ਪਣ੍ਡਿਤੰ ਉਪਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਚਰਤਿ। ਅਥੇਕਦਿਵਸੰ ਸੋ ਸਾਕੁਣਿਕੋ ਬਹੁਕੇ ਤਿਤ੍ਤਿਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ''ਪਾਨੀਯੰ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਞ੍ਜਰੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਨੀਯੰ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਵਾਲਿਕਾਤਲੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਨਿਦ੍ਦੰ ਓਕ੍ਕਮਿ। ਤਿਤ੍ਤਿਰੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਨ੍ਤਭਾਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ''ਮਮ ਕਙ੍ਖੰ ਇਮੰ ਤਾਪਸੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਮੇ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਜਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਯੇਵ –

''ਞਾਤਕੋ ਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਤਿ, ਬਹੁ ਆਗਚ੍ਛਤੇ ਜਨੋ।
ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਫੁਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਮੇ ਸਙ੍ਕਤੇ ਮਨੋ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੪.੭੫) –

ਤਾਪਸਂ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੭੫) – ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚਾਹਂ ਸਦ੍ਦਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਅਯਂ ਤਿਤ੍ਤਿਰਜਨੋ ਨ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਯਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ''ਵਾਤਕੋ ਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਬਹੁਜਨੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਆਗਤਾਗਤਂ ਲੁਦ੍ਦੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਏਤਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਂ ਫੁਸਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਤੇ ਪਾਪੇ ''ਮਮ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਮੇ ਮਨੋ ਸਙ੍ਕਤਿ ਪਰਿਸਙ੍ਕਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਨ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਫੁਸਤੀਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪਨ ਤਾਪਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਗਾਥਾਯ ਅਯਮਤ੍ਥੋ – ਯਦਿ ਤਵ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਮਨੋ ਨ ਪਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਲੁਦ੍ਦੇਨ ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਕਤਮ੍ਪਿ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਤਂ ਨ ਫੁਸਤਿ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਤਿ। ਪਾਪਕਿਰਿਯਾਯ ਹਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਿਰਾਲਯਸ੍ਸ ਭਦ੍ਰਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਤੋ ਤਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਯ ਅਭਾਵਾ ਤਂ ਪਾਪਂ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਤਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯਤੀਤਿ।

ਸਮਯਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਸਿ। **ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਾਣਿਪਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਥੇਰਞ੍ਚ ਯਥਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਂ ਵਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। **ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਨ੍ਤਰੇ**ਤਿ ਸਾਣਿਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ। **ਏਕਲਦ੍ਧਿਕੇ**ਤਿ ਸਮਾਨਲਦ੍ਧਿਕੇ। ਕਿਂ ਵਦਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਕਿਂਵਾਦੀ**। ਅਥ ਵਾ ਕੋ ਕਤਮੋ ਵਾਦੋ ਕਿਂਵਾਦੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਕਿਂਵਾਦੀ**। ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ**। ਅਥ ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾਦੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾਦੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ,** ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਵਾਦੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ। ਸਸ੍ਸਤਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਪਨ ਵਾਦੋਪਿ ਸਸ੍ਸਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸਸ੍ਸਤੋਤਿ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਤਿਸਦ੍ਦਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯੇ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਚ ਲੋਕੋਤਿ ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਮਤਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਧੁਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯਞ੍ਚ** –

> ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਏਕਂ ਖਨ੍ਧਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਭੋਗਭੂਤੋ ਲੋਕੋਤਿ, ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਤਿਤੇ ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਾ ਏਕਚ੍ਚਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੋ, ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਸੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ,** ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ। ਤੇ ਦੁਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾਤਿ । ਤਤ੍ਥ ''ਇਸ੍ਸਰੋ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ **ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਇਸ੍ਸਰਵਾਦਾ। ''ਨਿਚ੍ਚੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾਪਿ ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਪਰਮਾਣਵੋ ਨਿਚ੍ਚਾ, ਦ੍ਵਿਅਣੁਕਾਦਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ **ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ** ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਣਾਦਵਾਦਾਦਯੋ। ''ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਨੁ ''ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਦੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਏਵ, ਤਯਿਦਂ ਕਥਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ? ਕੋ ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ

ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ, ਅਸਸ੍ਸਤੇਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਇਧ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੰ। ਤੇਨ ਪਨ ਏਕਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਵਿਦੂਸਿਤੋ ਸੰਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋ, ਵਿਸਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬੋ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਪਕ੍ਖੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤੰ ਨਾਰਹਤੀਤਿ। ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਪਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਸਮਾਰੋਪਿਤਜੀਵਸਭਾਵਾ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਵਬੋਧਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੋਪਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵੰਪਕਾਰਾ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇਪਿ ਅਸਸ੍ਸਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਗਹਣੰ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੰ, ਸਸ੍ਸਤਾਨੰ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਗਾਹੋ ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੰ ਯਥਾਸਭਾਵਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ। ਅਸਸ੍ਸਤੇਸ੍ਵੇਵ ਪਨ ਕੇਚਿਦੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਭਾਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਵਾਦਨ੍ਤਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮੁਦਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਦੇਸਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੇ ਸਮੋਧਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਵਾਦਿਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਏਵ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਅਞ੍ਞੇ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਏਕਦੇਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ।

ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਭਾਵੋ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਮਰਿਯਾਦਾ। ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤੋ। ਕਸ੍ਸ ਪਨਾਯੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋਤਿ? ਲੋਕੀਯਤਿ ਸੰਸਾਰਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ, ਲੋਕੀਯਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞੰ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ਲੋਕੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ। ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤੋ ਚਾਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸੇਨ ਵਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਹਚਰਿਤੋ ਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਾ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਿਨੋ। ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਯੰ ਲੋਕੋ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਅਯੰ ਲੋਕੋ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ, ਨੇਵਾਯੰ ਲੋਕੋ ਅਨ੍ਤਵਾ ਨ ਪਨਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੰ ਵਾ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤੰ ਵਾ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਹਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਿਨੋ ਅਨ੍ਤਵਾਦੀ ਅਨਨ੍ਤਵਾਦੀ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦੀ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤਵਾਦੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕੋਚਿ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਹੋਤਿ। ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢਿਤਕਸਿਣੋ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਅਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਤਿਰਿਯੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਤਿਰਿਯੰ ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਕੋਚਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸੇਹਿ ਮਹੇਸੀਹਿ ਕਦਾਚਿ ਅਨਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਹਿਯੇਵ ਕਦਾਚਿ ਅਨ੍ਤਵਾ ਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠੋ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤੋਤਿ ਏਵੰ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਹੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ਯਦਿ ਪਨਾਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਵਾ ਸਿਯਾ, ਦੂਰਦੇਸੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦਿਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਅਨਨ੍ਤੋ ਇਧ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦੇਵਲੋਕਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ, ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਦੋਸਸਮਾਯੋਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਨਨ੍ਤੋਤਿ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤੀਤਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤੰ, ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਪਟਿਸੇਧਵਾਦੋਪਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਏਵ ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ਹਿ ਆਰਬ੍ਭ ''ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਪਚ੍ਛਿਮਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤੰ, ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਉਭਯਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸੰ ਵਾਦਸ੍ਸ, ਪੁਰਿਮਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਥੰ ਵਿਸੁੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਉਪਚਾਰਵੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਮੁਦਿਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ

ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਸਦ੍ਦੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਲ੍ਹਤਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯੋ, ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਸਤ੍ਤਿਸਯੋਤਿ।

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਮਰਤਿ ਨ ਉਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਮਰਾ। ਕਾ ਸਾ? ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਤਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ, ਨੋ ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੨) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਵਸੇਨ ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚ। ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਿਧੋ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੋ ਖੇਪੋ ਪਰਵਾਦੀਨਂ ਖਿਪਨਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਨੋ, ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਨੋ ਏਵ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ**। ਅਥ ਵਾ ਅਮਰਾ ਨਾਮ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ, ਸਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਨਿਮੁਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਦਕੇ ਸਨ੍ਧਾਵਮਾਨਾ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਏਵਮੇਵ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਦੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਭਾਵੇ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ, ਗਾਹਂ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਮਰਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ ''ਇਦਂ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ''ਇਦਂ ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਕਿਂ ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਤਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ''ਕਿਂ ਉਭਯਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ''ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਅਞ੍ਞਥਾਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਤਿਵਿਧੇਨਪਿ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਲਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਤਤੋ ''ਕਿਂ ਨੋ ਨੋ ਤੇ ਲਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨੋ ਨੋਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿ ਵਦਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਮੇਵ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਟ੍ਠੋਪਿ ਏਵਮੇਵ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸੋ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ।

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਲੋਕਤ੍ਥਿਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਨਮਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਅਵਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਤਾਯ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਪਰਲੋਕਤ੍ਥਿਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਸਮ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਭਯੇਨ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਤੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ''ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਂ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚ ਅਨਵਬੋਧੇਨ ਅਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਂਯੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਤਿਂ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਸੁਂਯੇਵ ਚੇਸਾ ਏਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚਾ''ਤਿ।

ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਚ੍ਚ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣਂ ਵਿਨਾ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਤ੍ਤਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤਾਨਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤਦਾਕਾਰਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਚ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤਂ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ।

ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾਤਿ ਸਞ੍ਞੀ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਯਥਾ। ਅਥ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਸਞ੍ਞੀਸਹਚਰਣਨਯੇਨ। ਸਞ੍ਞੀ ਵਾਦੋ ਯੇਸਂ ਤੇ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ। ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਰੂਪੀ ਨਾਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੀ

ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬) ਏਵੰ ਸੋਲਸਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਵਾਦਾਨਮੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ।

ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਚ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਵਲਞ੍ਹਿ ''ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਅਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਚ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਚ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਰੂਪੀ ਨਾਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ। ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੨) ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾਤਿ ''ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਰੂਪੀ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਹੋਤਿ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੫) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵੁਤ੍ਤੰ ਉਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨੰ ਉਚ੍ਛੇਦੋ ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ। ਉਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾਦੋ ਯੇਸੰ ਤੇ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਵਾ ਏਤੇਸਮਤ੍ਥੀਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਉਚ੍ਛੇਦੰ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ। ਤੇ ਪਨ ''ਯਤੋ ਖੋ ਭੋ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਭੋ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੪) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਨ੍ਧਾਤੁਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸੇ ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮਗੁਣੇ, ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵਰਾਜਸ੍ਸ ਕਾਮਗੁਣਸਦਿਸੇ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਉਪਗਤਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡੇ ਆਗਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਨਯਿਕਾਦਿਭਾਵੰ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵਦਤੀਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ।

ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਅਤ੍ਥਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਿਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਮਿ ਰਾਗਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ''ਨੋ ਚ ਖੋ ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦੇਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੇਰਞ੍ਜਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੇਨਯਿਕਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਪਿਚ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਚੀਵਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਭਾਵੰ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵਦਤੀਤਿ **ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ,** ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇ ਵਾ ਵਿਭਜ੍ਜ ਵਦਤੀਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ, ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿਆਦੀਨੰ ਠਪਨੀਯਾਨੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਠਪਨਤੋ ਰਾਗਾਦਿਖਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਸ੍ਸ ਰਾਗਾਦਿਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਉਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤੋ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ, ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਭੂਤੇ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗ੍ਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਭੂਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਦੇਸਨਤੋ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੀ, ਭਗਵਾ। **ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੰ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਾਦੰ, ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਧਾਨਾ ਆਯਤਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਾਦਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਸਮਾਗਮੇ ਅਯੰ ਥੇਰੋ ਯਾਨਿ ਚ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਆਯਤਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥੰ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਨ੍ਨਨਯਵਸੇਨੇਵ ਤਥਾਗਤੇਨ ਠਪਿਤਮਾਤਿਕੰ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ਸਕਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨਿ, ਪਰਵਾਦੇ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸੰ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਦਸ੍ਸ ਮਦ੍ਦਨਤੋ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਮਦ੍ਦਨੰ ਆਯਤਿੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਾਦਾਨੰ ਪਟਿਸੇਧਨਲਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋ ਆਯਤਿੰ ਪਟਿਸੇਧਲਕ੍ਖਣੰ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣੰ ਅਕਾਸਿ।

ਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯੰ

ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਕੇਨਾਭਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵ◌ਿਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਤਾਵ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ ਯਾਵ ਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਇਦਾਨਿ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤਿਯਸਙ੍ਗਹਤੋ ਪਨ ਉਦ੍ਧ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਇਮਂ ਦੀਪ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਂ। **ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਕਾਲੇ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। **ਭਦ੍ਦਨਾਮੋ**ਤਿ ਭਦ੍ਦਸਾਲਤ੍ਥੇਰੋ। ਨਾਮਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇਨਪਿ ਹਿ ਵ◌ੋਹਾਰੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ‘‘ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਯਥਾ। ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਾਗਾ**। ਵ◌ਿਨਯਪਿਟਕਂ ਵ◌ਾਚਯਿਂਸੂਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। **ਨਿਕਾਯੇ ਪਞ੍ਚ ਵ◌ਾਚੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਵਜ੍ਜੇ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਕਾਯੇ ਚ ਵ◌ਾਚੇਸੁਂ। **ਸਤ੍ਤ ਚੇਵ ਪਕਰਣੇ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਣੀਵ◌ਿਭਙ੍ਗਾਦਿਕੇ ਸਤ੍ਤ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਰਣੇ ਚ ਵ◌ਾਚੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਨਿ ਵ◌ਿਯ ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੇ ਕਿਲੇਸੇ ਮੇਧਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਮੇਧਾ, ਖਿਪ੍ਪਂ ਗਹਣਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵ◌ਾ ਮੇਧਾ, ਪਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਮੇਧਾਵ◌ੀ। ਤਿਪੇਟਕੋ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਪੇਟਕੋ, ਤੇਪਿਟਕੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਿਪਿਟਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਾਰਕਾਨਂ ਰਾਜਾਤਿ **ਤਾਰਕਰਾਜਾ,** ਚਨ੍ਦਿਮਾ। **ਅਤਿਰੋਚਥਾ**ਤਿ ਅਤਿਵ◌ਿਯ ਵ◌ਿਰੋਚਿਤ੍ਥ। **ਪੁਪ੍ਫਨਾਮੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਦੁਮਤ੍ਥੇਰੋ। **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵ◌ਂਸਕੋਵ◌ਿਦੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਯਾ ਕੋਵ◌ਿਦੋ। **ਪੁਪ੍ਫਨਾਮੋ**ਤਿ ਸੁਮਨਤ੍ਥੇਰੋ। **ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ**ਤਿ ਸੁਮਨਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਮ੍ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਓਸਕ੍ਕਮਾਨੇ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਾਸਨਂ ਅਨੁਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ। **ਮਗ੍ਗਕੋਵ◌ਿਦਾ**ਤਿ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੇਸੁ ਕੋਵ◌ਿਦਾ।

ਭਾਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਾਸਨਂ ਭਾਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ, ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਤੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੇਸੇਸੀ**”ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਰਂ ਕਸ੍ਮੀਰਗਨ੍ਧਾਰਰਟ੍ਠਂ ਪੇਸੇਸੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਿਂਸਕਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਧਕਰਟ੍ਠਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਵਨਵ◌ਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਨਵ◌ਾਸਿਰਟ੍ਠਂ। ਅਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚਮੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਤ੍ਤਪਞ੍ਚਮਾ,** ਤਂ ਤਂ ਦਿਸਾਭਾਗਂ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਗਮਂਸੂਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਤਾਨਂ ਥੇਰਾਨਂ ਕਿਚ੍ਚਾਨੁਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਕਿਚ੍ਚਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕਸ੍ਮੀਰਗਨ੍ਧਾਰਰਟ੍ਠੇ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਰਕਵਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਮਪਾਤਨਕਵਸ੍ਸਂ। **ਹਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਉਦਕੋਘੇਨ ਹਰਾਪੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਅਰਵ◌ਾਲ਼ਦਹਪਿਟ੍ਠਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਵ◌ਾਲ਼ਦਹਸ੍ਸ ਉਦਕਪਿਟ੍ਠਿਯਂ। **ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਕੇਨ ਛਿਨ੍ਨਂ ਰਙ੍ਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਵ◌ਿਕਾਰਮਾਪਨ੍ਨਂ ਪਟਂ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਸਤ੍ਥਕੇਨ ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਗਿਹਿਵਤ੍ਥਵ◌ਿਸਭਾਗਾਨਂ ਕਾਸਾਵ◌ਾਨਂ ਧਾਰਣਤੋ **ਛਿਨ੍ਨਭਿਨ੍ਨਪਟਧਰੋ। ਭਣ੍ਡੂ**ਤਿ ਮੁਣ੍ਡਕੋ। **ਕਾਸਾਵਵਸਨੇ**ਤਿ ਕਾਸਾਵਵਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਥੋ। **ਮਕ੍ਖਂ ਅਸਹਮਾਨੇ**ਤਿ ਥੇਰਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਮਕ੍ਖਨਲਕ੍ਖਣਂ ਮਕ੍ਖਂ ਅਸਹਮਾਨੋ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਧਿਸਹਿਤੁਂ ਵ◌ੂਪਸਮੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **ਭਿਂਸਨਕਾਨੀ**ਤਿ ਭੇਰਵ◌ਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤੋ ਤਤੋ ਭੁਸਾ ਵ◌ਾਤਾ ਵ◌ਾਯਨ੍ਤੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਭੁਸਾ ਵ◌ਾਤਾ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਭੇਦਨਪਬ੍ਬਤਕੂਟਨਿਪਾਤਨਸਮਤ੍ਥਾ ਬਲਵਵ◌ਾਤਾ। **ਅਸਨਿਯੋ ਫਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਨਿਯੋ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪਤਨ੍ਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਹਰਣਵ◌ੁਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਵ◌ੁਧਵ◌ੁਟ੍ਠਿਯੋ। **ਨਿਦ੍ਧਮਥਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਪਨੇਥ। **ਭਿਂਸਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ ਕਾਯਿਕਵ◌ਾਚਸਿਕਪਯੋਗਜਨਿਤਭਯਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਾਰਂ।

ਮੇ ਭਯਭੇਰਵ◌ਂ ਜਨੇਤੁਂ ਪਟਿਬਲੋ ਨ ਅਸ੍ਸ ਨ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯਭੇਰਵ◌ਂ** ਨਾਮ ਖੁਦ੍ਦਾਨੁਖੁਦ੍ਦਕਂ ਭਯਂ। ਅਥ ਵ◌ਾ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਭਯਂ, ਪਟਿਘਭਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਭੇਰਵ**ਨ੍ਤਿ ਭਯਜਨਕਮਾਰਮ੍ਮਣਂ। **ਸਚੇਪਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਹਿਂ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਸਚੇਪਿ ਤ੍ਵ◌ਂ ਮਹਾਨਾਗ ਸਬ੍ਬਂ ਮਹਿਂ ਸਮੁਦ੍ਦੇਨ ਸਹ **ਸਸਮੁਦ੍ਦਂ** ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਸਹ **ਸਪਬ੍ਬਤਂ** ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵ◌ਾ **ਮਮੂਪਰਿ** ਮਯ੍ਹਂ ਸੀਸੋਪਰਿ ਖਿਪੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇ ਭਯਭੇਰਵ◌ਂ ਜਨੇਤੁਂ ਨੇਵ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੂ**ਤਿ ਏਕਂਸੇਨ। **ਤਵ◌ੇਵਸ੍ਸ ਵ◌ਿਘਾਤੋ ਉਰਗਾਧਿਪਾ**ਤਿ ਉਰਗਾਨਂ ਨਾਗਾਨਂ ਅਧਿਪਤਿ ਰਾਜ ਤਵ ਏਵ ਵ◌ਿਘਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵ◌ਿਹਿਂਸਾ ਅਸ੍ਸ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੰ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ **ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ** ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਨੰ **ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ** ਸਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਚ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾ** ਤੋਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥੇਰੇਨ ਕਤੰ ਨਾਗਾਨੁਸਾਸਨੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਇਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਯਥਾ ਪੁਰੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਇਤੋ ਪੁਰੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਰਹਿਤਕਾਲੇ ਪਰਸ੍ਸ ਕੋਧੰ ਉਪ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਥ, ਇਦਾਨਿ ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਦ੍ਧੰ ਅਨਾਗਤੇ ਕੋਧਞ੍ਚ ਮਾ ਜਨਯਿਤ੍ਥ, ਵਿਜਾਤਮਾਤੁਯਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇ ਸਿਨੇਹਚ੍ਛੇਦਨੰ ਸਬ੍ਬਵਿਨਾਸਮੂਲਕੰ ਸਸ੍ਸਘਾਤਕਞ੍ਚ ਮਾ ਕਰਿਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖਕਾਮਾ ਹਿ ਪਾਣਿਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਾਰਣੋਪਦੇਸੇ, ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਕਾਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿਤਸੁਖਉਪਚ੍ਛੇਦਕਰੰ ਸਸ੍ਸਘਾਤਞ੍ਚ ਮਾ ਕਰੋਥਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੰ ਯੰ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ, ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ, ਥੇਰੇਨ ਦਿਨ੍ਨੋਵਾਦੰ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਸ੍ਮੀਰਗਨ੍ਧਾਰਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮੀਰਗਨ੍ਧਾਰਰਟ੍ਠਵਾਸਿਨੋ। **ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਨਿਵਤ੍ਥਪਾਰੁਤਕਾਸਾਵਵਤ੍ਥੇਹਿ ਓਭਾਸਿਤਾ। **ਇਸਿਵਾਤਪਟਿਵਾਤਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਵਾਤੇਨ ਚੇਵ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਨੰ ਸਮਿਞ੍ਜਨਪਸਾਰਣਾਦਿਵਾਤੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਬੀਜਿਯਮਾਨਾ ਅਹੇਸੁੰ। **ਦੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਪਿਤੰ। **ਬਨ੍ਧਨਾ**ਤਿ ਸੰਸਾਰਬਨ੍ਧਨਤੋ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੇ ਞਾਣੰ। ਕੇਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਪਠਮਮਗ੍ਗਞਾਣਮੇਵ ਤੇ ਪਟਿਲਭਿੰਸੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਦੂਤੇਹੀ**ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੬੩ ਆਦਯੋ) **ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ**ਵਸੇਨ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੧ ਆਦਯੋ) ਦਹਰਕੁਮਾਰੋ ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਸਤ੍ਤੋ ਗਿਲਾਨਸਤ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਿਕਾ ਵਾ ਮਤਸਤ੍ਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਦੇਵਦੂਤੇਹਿ ਚੋਦੇਤ੍ਵਾ ਓਵਦਿਤ੍ਵਾ, ਸੰਵੇਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਹਰਕੁਮਾਰਾਦਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ''ਦੇਵਦੂਤਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਦਹਰਕੁਮਾਰੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮ ''ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਵਿਯ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਕੇ ਪਨਮ੍ਹਿ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸੇ ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਨਹਾਯਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, 'ਅਹੰ ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਨਹਾਪੇਥ ਮ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਜਾਤਿਤੋਮ੍ਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਦਿਸੋ ਜਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਮੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਜਾਤਿਤੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾਵ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਮਯ੍ਹੰ, ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਰੇ ਆਗਮਨਾਵ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਦੇਵਦੂਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਜਰਾਜਿਣ੍ਣਸਤ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮ ''ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਤਰੁਣੋ ਅਹੋਸਿੰ ਊਰੁਬਲਬਾਹੁਬਲਜਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਤਾ ਬਲਜਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜਰਾਯਮ੍ਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਦਿਸੋ ਜਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਮੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਜਰਾਯ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾਵ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਮਯ੍ਹੰ, ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਜਰਾ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪੁਰੇ ਆਗਮਨਾਵ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਦੇਵਦੂਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਗਿਲਾਨਸਤ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਤਿ ਨਾਮ ''ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਿਯ ਨਿਰੋਗੋ ਅਹੋਸਿੰ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਹਤੋ ਸਕੇ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸੇ ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ, ਉਟ੍ਠਾਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਪਿ ਮੇ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਿਚ੍ਚੰ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤੋਮ੍ਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਦਿਸੋ ਜਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਮੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾਵ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਮਯ੍ਹੰ, ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਬ੍ਯਾਧਿ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇ ਆਗਮਨਾਵ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਦੇਵਦੂਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ।

ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਿਕਾ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਦੇਵਦੂਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਪਕ੍ਖੇ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿੰਸ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ''ਮਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਾ ਨ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਾ ਪਾਸਾਣੇ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਮ, ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸਾਨੰ ਸਰੀਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਮ, ਇਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਪੁਰੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋਵ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇਨੇਤਾ ਦੇਵਦੂਤਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਿਕਾਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮ

‘‘ਮਯਂ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਨ ਰੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਕਰੋਮ, ਤੁਮ੍ਹਾਦਿਸੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਕਰੋਮ, ਇਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਪੁਰੇ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾਕਾਰਣਤੋਵ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ। ਤੇਨੇਤੇਪਿ ਦੇਵਦੂਤਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ।

ਮਤਕਸਤ੍ਤੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵਂ ਵਦਤਿ ਨਾਮ ‘‘ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ ਮਂ ਆਮਕਸੁਸਾਨੇ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਾਦਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਤਂ, ਮਰਣਤੋਮ੍ਹਿ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਦਿਸੋ ਜਾਤੋ, ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਮੇਵ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਮਰਣਤੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤਾਵ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਮਯ੍ਹਂ, ਏਵਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਮਰਣਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰੇ ਆਗਮਨਾਵ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ। ਤੇਨੇਸ ਦੇਵਦੂਤੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਦਹਰਕੁਮਾਰਾਦਯੋ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਦੇਵਦੂਤਾ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਨਮਤਗ੍ਗਿਯਨ੍ਤਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗਸਂਯੁਤ੍ਤਂ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੪)। **ਧਮ੍ਮਾਮਤਂ ਪਾਯੇਸੀ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਮਤਂ ਪਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਕਰਣਵਸੇਨ ਪਾਯੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਧਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਹਾਧਿਕਾਨਿ। ਸਹਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਸਂਸਦ੍ਦੋ। **ਇਸੀ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਏਸਿ ਗਵੇਸਿ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਇਸੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਪਞ੍ਚ ਰਟ੍ਠਾਨੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਚੀਨਰਟ੍ਠਾਨਿ। ਹਿਮਵਨ੍ਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਯਕ੍ਖਸੇਨਂ ਪਸਾਦਯੀਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਤੇਸਂ ਗਮਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕਾਲੇ। **ਲਦ੍ਧਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵੇਸ੍ਸਵਣਸਨ੍ਤਿਕਾ ਲਦ੍ਧਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਵੇਗਸਾ**ਤਿ ਵੇਗੇਨ। **ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ‘‘ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਾ ਪਵਿਸਨ੍ਤੂ’’ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਸਮਨ੍ਤਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਸਿ। **ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਾਨਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਅਡ੍ਢੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਾਨਿ ਅਡ੍ਢੁਡ੍ਢਾਨਿ, ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਸਤਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦਿਯਡ੍ਢਸਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਡ੍ਢੇਨ ਦੁਤਿਯਂ ਦਿਯਡ੍ਢਂ, ਅਤਿਰੇਕਪਞ੍ਚਸਤਂ ਏਕਂ ਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਣੁਤ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਸੋਣੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰੋ ਚ ਸੋਣੁਤ੍ਤਰਾ। **ਨਿਦ੍ਧਮੇਤ੍ਵਾਨਾ**ਤਿ ਪਲਾਪੇਤ੍ਵਾਨ। **ਅਦੇਸਿਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਦੇਸਯੁਂ।

ਅਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਣਤ੍ਤੋ। **ਪੁਨ ਦਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਦਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਪੁਨ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਵਾ ਨ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਾਜਗਹਨਗਰਪਰਿਵਤ੍ਤਕੇਨਾ**ਤਿ ਰਾਜਗਹਨਗਰਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਬਹਿ ਤਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਤਮਗ੍ਗੇਨ ਗਮਨੇਨ ਵਾ। ਇਦਾਨਿ ਥੇਰਮਾਤੁਯਾ ਵੇਟਿਸਨਗਰੇ ਨਿਵਾਸਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸਾ ਜਾਤਿਭੂਮਿਭਾਵਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਚ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਸੋਕੋ ਕਿਰ ਕੁਮਾਰਕਾਲੇ’’**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾ – ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰ ਮੋਰਿਯਵਂਸੇ ਜਾਤਸ੍ਸ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਪੁਤ੍ਤੋ ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰੋ ਪਿਤੁ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਨਗਰੇ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਪੁਤ੍ਤਾ ਸਉਦਰਿਯਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਤੇਸਂ ਏਕੂਨਸਤਮਤ੍ਤਾ ਵੇਮਾਤਿਕਭਾਤਰੋ ਅਹੇਸੁਂ। ਰਾਜਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਜੇਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਅਸੋਕਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਉਪਰਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਵਨ੍ਤਿਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਦਤ੍ਵਾ ਅਥੇਕਦਿਵਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਆਗਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਤਾਤ, ਉਪਰਾਜ, ਤਵ ਰਟ੍ਠਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਜ੍ਜੇਨੀਨਗਰੇ ਵਸਾਹੀ’’ਤਿ ਆਣਾਪੇਸਿ। ਸੋ ਪਿਤੁ ਵਚਨੇਨ ਤਂ ਉਜ੍ਜੇਨਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵੇਟਿਸਗਿਰਿਨਗਰੇ ਵੇਟਿਸਨਾਮਕਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਘਰੇ ਨਿਵਾਸਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਧੀਤਰਂ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਯੋਬ੍ਬਨਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਵੇਟਿਸਗਿਰਿਂ ਨਾਮ ਕੁਮਾਰਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਾਯ ਪਟਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤੇਹਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਵਾਸਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ। ਸਾ ਤੇਨ ਸਂਵਾਸੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਗਬ੍ਭਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਉਜ੍ਜੇਨਿਂ ਨੀਤਾ ਮਹਿਨ੍ਦਕੁਮਾਰਂ ਜਨਯਿ। ਤਤੋ ਵਸ੍ਸਦ੍ਵਯੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਙ੍ਘਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧੀਤਰਂ ਉਪਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਾਜੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਤ੍ਥ ਵਸਤਿ। ਉਪਰਾਜਸ੍ਸ ਪਨ ਪਿਤਾ ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ ਮਰਣਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਤ੍ਤਂ ਅਸੋਕਕੁਮਾਰਂ ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਪੇਤੁਂ ਉਜ੍ਜੇਨਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਪੇਸੇਸਿ। ਤੇ ਤਤੋ ਉਜ੍ਜੇਨਿਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਸ੍ਸ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਤੇਸਂ ਵਚਨੇਨ ਸੋ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਤੁਰਿਤਗਮਨੇਨਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਗ੍ਗੇ ਵੇਟਿਸਗਿਰਿਨਗਰਮ੍ਹਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਿਤੁ ਸਨ੍ਤਕਂ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਨਗਰਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਗਤਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਕਾਲਕਤਸ੍ਸ ਪਿਤੁਨੋ ਸਰੀਰਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕੂਨਸਤਮਤ੍ਤੇ ਵੇਮਾਤਿਕਭਾਤਰੋ ਚ ਘਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਤਕਣ੍ਟਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਛਤ੍ਤਂ

ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸੇਕੰ ਗਣ੍ਹਿ। ਤਦਾਪਿ ਥੇਰਮਾਤਾ ਦਾਰਕੇ ਰਞ੍ਞੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵੇਟਿਸਗਿਰਿਨਗਰੇ ਵਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਞਾਤਿਘਰੇ** ਵ**ਸੀ**”ਤਿ।

ਆਰੋਪੇਸੀਤਿ ਪਟਿਪਾਦੇਸਿ। **ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਇਧ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਤੁ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਕਤਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਅਨੁਭਵਤੁ ਤਾਵ ਮੇ ਪਿਤਰਾ ਪੇਸਿਤੰ ਅਭਿਸੇਕ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਭਿਸੇਕਪੇਸਨਾਦਿਕਥਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਉਤ੍ਤਰਤੋ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਛਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਛਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ, ਛਣਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਯੰ ਛਣਕੀਲੰ ਅਕਾਤੁਕਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਦੇਵਾਨੰਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਮਾਸਪੁਣ੍ਣਮਿਯੰ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਘੋਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਲਿਲਕੀਲ਼ਾਛਣੰ ਕਰੋਥਾ’’ਤਿ ਅਮਚ੍ਚੇ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਮਿਗਵੰ ਕੀਲ਼ਿਤੁਕਾਮੋ ਮਿਸ੍ਸਕਪਬ੍ਬਤੰ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਿਸ੍ਸਕਪਬ੍ਬਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੰਸੁਪਾਸਾਣਮਿਸ੍ਸਕਤ੍ਤਾ ਏਵੰਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਪਬ੍ਬਤੰ। **ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚੋ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਥੇਰੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤੁਦੇਵਿਯਾ ਦੇਸਿਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ, ਸੋ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਮਾਤੁਦੇਵਿਯਾ ਭਗਿਨੀ ਤਸ੍ਸਾ ਧੀਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਅਯੰ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਮਹਾਵੰਸੇ** –

> ‘‘ਦੇਵਿਯਾ ਭਗਿਨੀ ਧੀਤੁ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡੁਕਨਾਮਕੋ।
> ਥੇਰੇਨ ਦੇਵਿਯਾ ਧਮ੍ਮੰ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਮੇਵ ਤੁ।
> ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਪਤ੍ਵਾ, ਵਸਿ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਤਾਤਿ ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨਾਗਤੇ ਤਸ੍ਸ ਦੀਪਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ‘‘ਅਨਾਗਤੇ ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਪਸਾਦੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਞ੍ਚ **“ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੂ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਾਦਿੰ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਟ੍ਠੁਨ੍ਤਿ ‘‘ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ **“ਵੋਲੋਕੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਨਾਗਤੇ ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਪਸਾਦੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ।

ਵੇਟਿਸਗਿਰਿਮ੍ਹਿ ਰਾਜਗਹੇਤਿ ਦੇਵਿਯਾ ਕਤਵਿਹਾਰੇ। ਕਾਲੋਵ ਗਮਨਸ੍ਸ, ਗਚ੍ਛਾਮ ਦੀਪਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਇਦਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨਿਦਸ੍ਸਨੰ। **ਪਲ਼ਿਨਾ**ਤਿ ਆਕਾਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿੰਸੁ। **ਅਮ੍ਬਰੇ**ਤਿ ਆਕਾਸੇ। ਏਵਮਾਕਾਸੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕਿੰ ਤੇ ਅਕੰਸੂਤਿ ਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤੇ ਨਿਪਤਿੰਸੂਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਏਵਮੁਪ੍ਪਤਿਤਾ ਥੇਰਾ, ਨਿਪਤਿੰਸੁ ਨਗੁਤ੍ਤਮੇ”**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਥੇਰਾਨਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਨਿਪਤਿਤਟ੍ਠਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿਗਾਥਮਾਹ। **ਪੁਰਤੋ**ਤਿ ਪਾਚੀਨਦਿਸਾਭਾਗੇ। **ਪੁਰਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪੁਰਵਰਸ੍ਸ। **ਮੇਘਸਨ੍ਨਿਭੇ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨੀਲਵਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਨੀਲਮਹਾਮੇਘਸਦਿਸੇ। **ਸੀਲਕੂਟਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਏਵੰਨਾਮਕੇ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੇ। **ਹੰਸਾਵ ਨਗਮੁਦ੍ਧਨੀ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿ ਹੰਸਾ ਵਿਯ।

ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਕਦਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹੀਤਿ ਆਹ **“ਏਵੰ ਇਟ੍ਟਿਯਾਦੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸ੍ਸਤੋ ਤੰ ਅਵਧਿਭੂਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨੰ ਉਪਰਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਕਥੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **“ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਦਿਵਸੇ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੰਵਚ੍ਛਰੇ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚ ਦਿਵਸੇ ਵਿਜਯਕੁਮਾਰੋ ਇਮੰ ਦੀਪਮਾਗਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ‘‘ਲਙ੍ਕਾਯੰ ਵਿਜਯਸਨਾਮਕੋ ਕੁਮਾਰੋ,
> ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਥਿਰਮਤਿ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ।
> ਸਾਲਾਨੰ ਯਮਕਗੁਣਾਨਮਨ੍ਤਰਸ੍ਮਿੰ,
> ਨਿਬ੍ਬਾਤੁੰ ਸਯਿਤਦਿਨੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ॥

ਸੀਹਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਲਿਙ੍ਗਰਾਜਧੀਤੁ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਸੀਹਸ੍ਸ ਜਾਤੋ ਕੁਮਾਰੋ ਸੀਹਕੁਮਾਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਵਾਸਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਮਨੁਸ੍ਸਾਵਾਸਂ ਅਕਾਸੀ**"ਤਿ। **ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। **ਇਧ ਵਿਜਯੋ ਕਾਲਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਵਿਜਯਰਾਜਕੁਮਾਰੋ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਰਾਜਾ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਸਿ, ਉਦਯਭਦ੍ਦੋ ਸੋਲ਼ਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਮਵਸ੍ਸਂ ਇਧ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਪਠਮਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦਯਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚੁਦ੍ਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਿਂਸੁ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਵਿਜਯੋ ਲਙ੍ਕਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਤ੍ਥੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਸਰੇ।
ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ ਸਮਾਕਾਸਿ, ਰਜ੍ਜਂ ਯਕ੍ਖਵਿਮਦ੍ਦਕੋ’’ਤਿ॥

‘‘ਉਦਯਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵੋ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਰਜ੍ਜਂ ਪਾਪੁਣੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਦਯਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤਂ ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸੀਹਲ਼ਂ ਅਰਾਜਿਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਸ੍ਸੇ ਵਿਜਯਰਾਜਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਾ ਉਪਤਿਸ੍ਸਂ ਨਾਮ ਅਮਚ੍ਚਂ ਜੇਟ੍ਠਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮੇਨ ਕਤੇ ਉਪਤਿਸ੍ਸਗਾਮੇ ਵਸਨ੍ਤਾ ਅਰਾਜਿਕਂ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਿਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ –

‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਮਤੇ ਅਮਚ੍ਚਾ ਤੇ, ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਗਮਂ।
ਉਪਤਿਸ੍ਸਗਾਮੇ ਠਤ੍ਵਾਨ, ਰਟ੍ਠਂ ਸਮਨੁਸਾਸਿਸੁਂ॥

‘‘ਮਤੇ ਵਿਜਯਰਾਜਮ੍ਹਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਗਮਨਾ ਪੁਰਾ।
ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ ਅਯਂ ਲਙ੍ਕਾ-ਦੀਪੋ ਆਸਿ ਅਰਾਜਿਕੋ’’ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ। **ਇਧ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵੋ ਕਾਲਮਕਾਸੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪੇ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵੋ ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਦਯਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਮੁਣ੍ਡੋ ਚ ਅਟ੍ਠ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਿਂਸੁ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਨਾਗਦਾਸਕੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਦਯਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦਸਮਸੋਲ਼ਸਮਵਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚ ਮੁਣ੍ਡਸ੍ਸ ਚ ਅਟ੍ਠ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਨਾਗਦਾਸਕਸ੍ਸ ਚ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇਸੁ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਿਂਸੁ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਤਤੋ ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵੋ, ਰਜ੍ਜਂ ਤਿਂਸ ਸਮਾ ਅਕਾ’’ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ। **ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਾਗਦਾਸਕਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਸੁਸੁਨਾਗੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਗਦਾਸਕਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇਸੁ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਵਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸੁਸੁਨਾਗਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਵਸ੍ਸੇਸੁ ਸੋਲ਼ਸ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਇਧ ਅਭਯਰਞ੍ਞੋ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਿਂਸੁ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ –

‘‘ਅਭਯੋ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਲਙ੍ਕਾਰਜ੍ਜਮਕਾਰਯੀ’’ਤਿ।

ਦਾਮਰਿਕੋਤਿ ਯੁਦ੍ਧਕਾਰਕੋ ਚੋਰੋ। ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯੋ ਪਨ ਅਭਯਸ੍ਸ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਰਾਜਾਯੇਵ, ਨ ਚੋਰੋ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਨ ਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਦਾਮਰਿਕੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਜ੍ਜਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਭਯਸ੍ਸ ਹਿ ਵੀਸਤਿਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਨ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਂ ਰਜ੍ਜਮਗ੍ਗਹੇਸੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੀਸਤਿਮਵਸ੍ਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਭਯਸ੍ਸ ਨਵ ਭਾਤਿਕੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਾਤੁਲੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਯੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਘਾਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਂਸੁ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਤਾਨਿ ਰਾਜਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਨਾਮ ਅਹੇਸੁਂ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯਰਞ੍ਞੋ ਚ, ਅਭਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰੇ।
ਰਾਜਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਹੇਸੁੰ ਦਸ ਸਤ੍ਤ ਚਾ''ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ। **ਪਣ੍ਡੁਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯਸ੍ਸ। ਭਵਤਿ ਹਿ ਏਕਦੇਸੇਨਪਿ ਵੋਹਾਰੋ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਦਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਯਥਾ। **ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਿੰਸੂ**ਤਿ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਪੂਰਿੰਸੁ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਲ਼ਾਸੋਕਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸਮਵਸ੍ਸੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੁਸੁਨਾਗਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਰਸਮਅਟ੍ਠਾਰਸਮਵਸ੍ਸਾਨਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਣਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਤਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਏਕੇਨ ਵਸ੍ਸੇਨ ਸਹ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਨਿ ਰਾਜਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਜਯਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵਰਾਜੂਨਮਨ੍ਤਰੇ ਅਰਾਜਿਕੇਨ ਏਕੇਨ ਵਸ੍ਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਰਾਜਸੁਞ੍ਞਵਸ੍ਸਾਨਿ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਇਧ ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯੋ ਕਾਲਮਕਾਸੀਤਿ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਦ੍ਦਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਤ੍ਤਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਸੁਨਾਗਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਕਾਲ਼ਾਸੋਕੋ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸਿ। ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਦਸ ਭਾਤੁਕਾ ਦ੍ਵੇਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸੁੰ, ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਛਾ ਨਵ ਨਨ੍ਦਾ ਦ੍ਵੇਵੀਸਤਿ, ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਲ਼ਾਸੋਕਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇਸੁ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਤਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਤੇਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਦਸਭਾਤੁਕਾਨੰ ਦ੍ਵੇਵੀਸਤਿ, ਤਥਾ ਨਵਨਨ੍ਦਾਨੰ ਦ੍ਵੇਵੀਸਤਿ, ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੁਦ੍ਦਸਮਵਸ੍ਸੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਿੰਸੁ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯਨਾਮਸ੍ਸ, ਰਞ੍ਞੋ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਸੋਕਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਇਧ ਮੁਟਸਿਵਰਾਜਾ ਕਾਲਮਕਾਸੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਅਸੋਕਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਇਧ ਮੁਟਸਿਵੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ਵਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ । ਤਥਾ ਹਿ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰੋ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸਿ, ਤਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਅਸੋਕਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਰਜ੍ਜੰ ਪਾਪੁਣਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦਗੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇਸੁ ਤੇਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਤਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾਨਿ ਏਕਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਬਿਨ੍ਦੁਸਾਰਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਸੋਕਸ੍ਸ ਅਨਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਇਧ ਮੁਟਸਿਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਿੰਸੁ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ –

''ਮੁਟਸਿਵੋ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਲਙ੍ਕਾਰਜ੍ਜਮਕਾਰਯੀ''ਤਿ।

ਦੇਵਾਨੰਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਰਜ੍ਜੰ ਪਾਪੁਣੀਤਿ ਅਸੋਕਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੇ ਵਸ੍ਸੇ ਪਾਪੁਣਿ। ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਗਵਤਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਆਦੀਨੰ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨੰ ਉਪਰਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਏਕਤੋ ਗਣੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਟ੍ਠਮਵਸ੍ਸੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸੋਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਕਾ ਦਸ ਭਾਤੁਕਰਾਜਾਨੋ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਾਸੋਕਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਭਦ੍ਦਸੇਨੋ ਕੋਰਣ੍ਡਵਣ੍ਣੋ ਮਙ੍ਕੁਰੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਜਹੋ ਜਾਲਿਕੋ ਉਭਕੋ ਸਞ੍ਚਯੋ ਕੋਰਬ੍ਯੋ ਨਨ੍ਦਿਵਡ੍ਢਨੋ ਪਞ੍ਚਮਕੋਤਿ ਇਮੇ ਦਸ ਭਾਤੁਕਰਾਜਾਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਗ੍ਗਸੇਨਨਨ੍ਦੋ ਪਣ੍ਡੁਕਨਨ੍ਦੋ ਪਣ੍ਡੁਗਤਿਨਨ੍ਦੋ ਭੂਤਪਾਲਨਨ੍ਦੋ ਰਟ੍ਠਪਾਲਨਨ੍ਦੋ ਗੋਵਿਸਾਣਕਨਨ੍ਦੋ ਸਵਿਦ੍ਧਕਨਨ੍ਦੋ ਕੇਵਟ੍ਟਕਨਨ੍ਦੋ ਧਨਨਨ੍ਦੋਤਿ ਇਮੇ **ਨਵ ਨਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਤੇਨ ਰਾਜਵੰਸਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸਿਰਾਜੂਨੰ ਵੰਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਵਾਸੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਨ ਰਾਜੂਨੰ ਵਸੇਨ ਏਵੰ ਗਣਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸ੍ਸੰ ਇਧ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤੰ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਵਸ੍ਸਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਵਿਜਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਤੋ ਅਰਾਜਿਕਮੇਕਵਸ੍ਸੰ, ਪਣ੍ਡੁਵਾਸੁਦੇਵਸ੍ਸ ਤਿੰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਭਯਸ੍ਸ ਵੀਸਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਪਣ੍ਡੁਕਾਭਯਸ੍ਸ ਅਭਿਸੇਕਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ

ਸਤ੍ਤਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਮੁਟਸਿਵਸ੍ਸ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਂ ਉਪਰਿ ਛਤ੍ਤਿਂਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਜੇਟ੍ਠਮਾਸਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਮਿਯਂ ਜੇਟ੍ਠਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਮੂਲਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਜੇਟ੍ਠਮੂਲਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਛਣਮ੍ਪਿ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਤਮੇਵ ਨਾਮਂ ਲਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਿਗਵ**ਨ੍ਤਿ ਮਿਗਾਨਂ ਵਾਨਨਤੋ ਹੇਸਨਤੋ ਬਾਧਨਤੋ ਮਿਗਵਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਸਮਞ੍ਞਂ ਮਿਗਵਂ। **ਰੋਹਿਤਮਿਗਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਕਣ੍ਣਮਿਗਵੇਸਂ। **ਜਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਧਨੁਜਿਯਂ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਦਸਾ ਅਨੁਧਾਵਨ੍ਤੋ। **ਮਮਂਯੇਵ ਰਾਜਾ ਪਸ੍ਸਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਬਹੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਰਾਜਾ ਅਤਿਵਿਯ ਭਾਯਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਮਮਂਯੇਵ ਪਸ੍ਸਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **"ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਜਾਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਥੇਰੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਂ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁਕਾਮੋ **"ਸਮਣਾ ਮਯਂ ਮਹਾਰਾਜਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਹਾਰਾਜ ਮਯਂ ਸਮਣਾ ਨਾਮ, ਤ੍ਵਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਂ ਮਾ ਅਕਾਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਵੇਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ ਤਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਆਗਤਾ, ਨ ਵਿਮੁਖਭਾਵਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਇਮੇ ਸਮਣਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ''ਸਮਣਾ ਮਯਂ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਥੇਰੋ ਆਹਾਤਿ ਚੇ? ਅਸੋਕਧਮ੍ਮਰਾਜੇਨ ਪੇਸਿਤਸਾਸਨੇਨੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤਸਮਣਸਞ੍ਞਂ ਸਾਰੇਤੁਂ ਏਵਮਾਹਾਤਿ। ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਤੇਨ ਚ ਸਮਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਦਿਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਾਯਕਾਤਿ **ਅਦਿਟ੍ਠਸਹਾਯਕਾ,** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾਵ ਸਹਾਯਕਭਾਵਂ ਉਪਗਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਛਾਤਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ**ਤਿ ਛਾਤਵਾਹਸ੍ਸ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਪਾਦੇ। ਤਂ ਕਿਰ ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਾ ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਭਾਗੇ ਅਤਿਰੇਕਯੋਜਨਦ੍ਵਯਮਤ੍ਥਕੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਮ੍ਹਿ ਠਾਨੇ ਪਚ੍ਛਾ ਸਦ੍ਧਾਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵਿਹਾਰਂ ਕਾਰਾਪੇਸਿ, ਤਂ ''ਛਾਤਵਿਹਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਿਂਸੁ। **"ਰਥਯਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾ**ਤਿ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਆਵਟ੍ਟਤੋ ਚ ਰਥਪਤੋਦੇਨ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਾ''ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਵਂਸੇ**ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਛਾਤਪਬ੍ਬਤਪਾਦਮ੍ਹਿ , ਤਿਸ੍ਸੋ ਚ ਵੇਲੁਯਟ੍ਠਿਯੋ।
> ਜਾਤਾ ਰਥਪਤੋਦੇਨ, ਸਮਾਨਾ ਪਰਿਮਾਣਤੋ''ਤਿ॥

ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਪਨ ''ਰਥਯਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾਤਿ ਰਥਸ੍ਸ ਧਜਯਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮਾਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਸੇਕਸਮਕਾਲਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਏਵਮੁਤ੍ਤਰਿਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

> ''ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਸੋ, ਰਾਜਾਸਿ ਪਿਤੁਅਚ੍ਚਯੇ।
> ਤਸ੍ਸਾਭਿਸੇਕੇਨ ਸਮਂ, ਬਹੂਨਚ੍ਛਰਿਯਾਨਹੂ''ਤਿ॥

ਏਕਾ ਲਤਾ ਯਟ੍ਠਿ ਨਾਮਾਤਿ ਕਞ੍ਚਨਲਤਾਯ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਏਕਾ ਯਟ੍ਠਿ ਅਹੋਸਿ। **ਤਂ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਤਾ**ਤਿ ਤਂ ਰਜਤਵਣ੍ਣਂ ਯਟ੍ਠਿਂ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਾ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਲਤਾ। **ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਕਿਞ੍ਜਕ੍ਖਾਨੀ**ਤਿ ਕੇਸਰਾਨਿ। ਏਤਾਨਿ ਚ ਪੁਪ੍ਫਯਟ੍ਠਿਯਂ ਨੀਲਪੁਪ੍ਫਾਦੀਨਿ ਸਕੁਣਯਟ੍ਠਿਯਞ੍ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਮਿਗਪਕ੍ਖਿਨੋ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸੇਤਾ ਰਜਤਯਟ੍ਠੀਵਾ**ਤਿ ਰਜਤਮਯਯਟ੍ਠਿ ਵਿਯ ਏਕਾ ਯਟ੍ਠਿ ਸੇਤਵਣ੍ਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲਤਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਾ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਲਤਾ। **ਨੀਲਾਦਿ ਯਾਦਿਸਂ ਪੁਪ੍ਫ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਦਿਸਂ ਲੋਕੇ ਨੀਲਾਦਿਪੁਪ੍ਫਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਦਿਸਂ ਪੁਪ੍ਫਯਟ੍ਠਿਮ੍ਹਿ ਖਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਰਤਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੀਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਰਤਨਂ ਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਸਯਮੇਵ ਤੀਰਂ ਆਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਵੇਲਨ੍ਤੇ ਊਮਿਵੇਗਾਭਿਜਾਤਮਰਿਯਾਦਵਟ੍ਟਿ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ, ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯਂ ਪਨ ਅਟ੍ਠ ਮੁਤ੍ਤਾ**

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯਂ ਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਸਯਮੇਵ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤਿਤੋ ਅਟ੍ਠ ਮੁਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਠਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

> ''ਲਙ੍ਕਾਦੀਪਮ੍ਹਿ ਸਕਲੇ, ਨਿਧਯੋ ਰਤਨਾਨਿ ਚ।
> ਅਨ੍ਤੋਠਿਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਪਥਵੀਤਲਮਾਰੁਹੁਂ॥
>
> ''ਲਙ੍ਕਾਦੀਪਸਮੀਪਮ੍ਹਿ, ਭਿਨ੍ਨਨਾਵਾਗਤਾਨਿ ਚ।
> ਤਤ੍ਰ ਜਾਤਾਨਿ ਚ ਥਲਂ, ਰਤਨਾਨਿ ਸਮਾਰੁਹੁਂ॥
>
> ''ਹਯਗਜਾ ਰਥਾਮਲਕਾ, ਵਲਯਙ੍ਗੁਲਿਵੇਠਕਾ।
> ਕਕੁਧਫਲਾ ਪਾਕਤਿਕਾ, ਇਚ੍ਚੇਤਾ ਅਟ੍ਠ ਜਾਤਿਤੋ॥
>
> ''ਮੁਤ੍ਤਾ ਸਮੁਦ੍ਦਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਤੀਰੇ ਵਟ੍ਟਿ ਵਿਯ ਠਿਤਾ।
> ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਪੁਞ੍ਞਵਿਜਮ੍ਭਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਹਯਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਸ੍ਸਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਮੁਤ੍ਤਾ। **ਗਜਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਰੂਪਸਣ੍ਠਾਨਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਂਤਂਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮੁਤ੍ਤਾਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਙ੍ਗੁਲਿਵੇਠਕਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲੀਯਕਸਣ੍ਠਾਨਾ, ਮੁਦ੍ਦਿਕਾਸਣ੍ਠਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਕੁਧਫਲਮੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕਕੁਧਰੁਕ੍ਖਫਲਾਕਾਰਾ ਬਹੂ ਅਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤਾ। **ਰਾਜਕਕੁਧਭਣ੍ਡਾਨੀ**ਤਿ ਰਾਜਾਰਹਉਤ੍ਤਮਭਣ੍ਡਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਸਰੂਪੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਛਤ੍ਤਂ ਚਾਮਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਬਹੁਵਿਧਂ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਪਹਿਣੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸੇਕਾਸਿਞ੍ਚਨਕਂ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਂ ਸਙ੍ਖਂ। ਅਨੋਤਤ੍ਤੋਦਕਮੇਵ **"ਗਙ੍ਗੋਦਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਡ੍ਢਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਚੁਣ੍ਣਂ। ''ਨਹਾਨਚੁਣ੍ਣ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਵਟਂਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਕਣ੍ਣਪਿਲ਼ਨ੍ਧਨਵਟਂਸਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਵਟਂਸਕਂ ਕਣ੍ਣਚੂਲ਼ਿਕਟ੍ਠਾਨੇ ਓਲਮ੍ਬਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭਿਙ੍ਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਂ ਮਹਾਭਿਙ੍ਗਾਰਂ। ''ਮਕਰਮੁਖਸਣ੍ਠਾਨਾ ਬਲਿਕਮ੍ਮਾਦਿਕਰਣਤ੍ਥਂ ਕਤਾ ਭਾਜਨਵਿਕਤੀ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਕਪਦਸਣ੍ਠਾਨਾ ਮਙ੍ਗਲਤ੍ਥਂ ਕਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨਵਿਕਤਿ। **ਕਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਿਂ। **ਅਧੋਵਿਮਂ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲਿਟ੍ਠੇ ਜਾਤੇ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਮੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਅਧੋਵਿਮਂ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ। **ਹਤ੍ਥਪੁਞ੍ਛਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੀਤਵਣ੍ਣਂ ਮਹਗ੍ਘਂ ਹਤ੍ਥਪੁਞ੍ਛਨਪਟਂ। **ਹਰਿਚਨ੍ਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਰਿਵਣ੍ਣਚਨ੍ਦਨਂ, ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਚਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਲੋਹਿਤਚਨ੍ਦਨਂ ਵਾ, ਗੋਸਿਤਚਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਕਿਰ ਉਦ੍ਧਨੇ ਕੁਥਿਤਤੇਲਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਤੇਲਂ ਅਗ੍ਗਿਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਸਮਤ੍ਥਂ ਚਨ੍ਦਨਂ। ਤੇਨੇਵ ''ਗੋਸਿਤਚਨ੍ਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਗੋਸਦ੍ਦੇਨ ਹਿ ਜਲਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਵਿਯ ਸਿਤਂ ਚਨ੍ਦਨਂ ਗੋਸਿਤਚਨ੍ਦਨਂ। ਨਾਗਭਵਨਸਮ੍ਭਵਂ **ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਮਤ੍ତਿਕਂ। ਹਰੀਤਕਂ ਆਮਲਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਦਹਰੀਤਕਂ ਅਗਦਾਮਲਕਂ। ਤਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਰੀਰਮਲਸੋਧਨਾਦਿਕਰਣਸਮਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ।

ਉਣ੍ਹੀਸਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਂ। **ਵੇਠਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸਵੇਠਨਂ। **ਸਾਰਪਾਮਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ ਰਤਨਪਾਮਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ। **ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਯੁਗਮੇਵ। **ਨਾਗਮਾਹਟ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਗੇਹਿ ਆਹਟਂ। **ਮ**-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਕਰੋ। **ਅਮਤੋਸਧ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂਨਾਮਿਕਾ ਗੁਲ਼ਿਕਜਾਤਿ, ਅਮਤਸਦਿਸਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਕਿਰ ਪਰਿਪਨ੍ਤਂ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਾਧੇਨ੍ਤੇਹਿ ਅਗਦੋਸਧਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਗੁਲ਼ਿਕਂ। ਤਂ ਪਨ ਰਾਜੂਨਂ ਮੁਖਸੋਧਨਨਹਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਮਹਤਾ ਪਰਿਹਾਰੇਨ ਉਪਨੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਤੇ ਅਙ੍ਗਰਾਗਂ ਨਾਮ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਤੀਹਿ ਅਗਦੋਸਧਰਙ੍ਗਤਿਲਕਾਹਿ ਨਲਾਟਕਅਂਸਕੂਟਉਰਮਜ੍ਝਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਙ੍ਗਂ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਰਾਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਾ ਪਨ ਗੁਲ਼ਿਕਾ ਅਹਿਵਿਚ੍ਛਿਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸਂ ਹਨਤਿ, ਤੇਨਪਿ ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਅਮਤੋਸਧ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਹਂ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਬੁਜ੍ਝਿ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ, ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਂ

ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਂ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਅਹਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ ਪਰਾਯਣਨ੍ਤਿ ਉਪਗਤੋ, ਭਜਿਂ ਸੇਵਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਹਿਂਸਤਿ ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਕਤਾਹਿ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੇਨ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਰਣਗਤਾਨਂ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਪਰਿਕਿਲੇਸਂ ਹਨਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਸਰਣਂ,** ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਧਮ੍ਮੋਪਿ ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਙ੍ਘੋਪਿ ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ ਕਾਰਾਨਂ ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੇਨ ਸਰਣਭੂਤਂ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋ, ਜਾਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਏਵਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਉਪਾਸਕਭਾਵਂ ਮਯਿ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਵਾਚਾਯ ਪਕਾਸੇਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ''ਉਪਾਸਕੋਹਂ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵੇਦੇਸਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ**ਤਿ ਸਕਜਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਕਜਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ, ''ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਯਕਾਰਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਉਪੇਹੀ**ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛ।

ਅਸੋਕਰਞ੍ਞਾ ਪੇਸਿਤੇਨ ਅਭਿਸੇਕੇਨਾਤਿ ਅਸੋਕਰਞ੍ਞਾ ਪੇਸਿਤੇਨ ਅਭਿਸੇਕੁਪਕਰਣੇਨ। ਯਦਾ ਹਿ ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਸੋਕਰਞ੍ਞੋ ਇਤੋ ਵੇਲੁਯਟ੍ਠਿਯਾਦਯੋ ਮਹਾਰਹੇ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰੇ ਪੇਸੇਸਿ। ਤਦਾ ਸੋਪਿ ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਤੁਟ੍ਠੋ ''ਇਮੇਹਿ ਅਤਿਰੇਕਤਰਂ ਕਿਂ ਨਾਮ ਮਹਗ੍ਘਂ ਪਟਿਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਮੇ ਪੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲਙ੍ਕਾਦੀਪੇ ਅਭਿਸੇਕਪਰਿਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਨ ਤਤ੍ਥ ਈਦਿਸੋ ਅਭਿਸੇਕਪਰਿਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਸਾਧੁ ਵਤ ਮੇ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਸੇਕਪਰਿਹਾਰਂ ਪੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਸਙ੍ਖਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਸਙ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗਙ੍ਗੋਦਕਞ੍ਚ ਅਰੁਣਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਟ੍ਠ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਾਯੋ ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਲੋਹਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਘਟੇ ਚ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸੇਟ੍ਠਿਕੁਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠ ਅਮਚ੍ਚਕੁਲਾਨਿ ਚਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਟ੍ਠਕਂ ਨਾਮ ਇਧ ਪੇਸੇਸਿ ''ਇਮੇਹਿ ਮੇ ਸਹਾਯਸ੍ਸ ਪੁਨ ਅਭਿਸੇਕਂ ਕਰੋਥਾ''ਤਿ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਭਿਸੇਕਤ੍ਥਾਯ ਬਹੁਂ ਪਣ੍ਣਾਕਾਰਂ ਪੇਸੇਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਸੋਕਰਞ੍ਞਾ ਪੇਸਿਤੇਨ ਅਭਿਸੇਕੇਨਾ''ਤਿ। ਏਕੋ ਮਾਸੋ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਮਾਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ**। ਕਥਂ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਤਦਾ ਏਕਮਾਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਹਿਸ੍ਸ ਅਭਿਸੇਕਮਕਂਸੂ**"ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਾਭਿਸੇਕਸ੍ਸਪਿ ਅਸੋਕਰਞ੍ਞਾ ਪੇਸਿਤੇਨ ਅਨਗ੍ਘੇਨ ਪਰਿਹਾਰੇਨ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਂ ਪੁਨ ਅਭਿਸੇਕਮਕਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

''ਤੇ ਮਿਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸ, ਆਦਿਚਨ੍ਦੋਦਯਂ ਦਿਨੇ।
ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਲਙ੍ਕਿਨ੍ਦਂ, ਅਮਚ੍ਚਾ ਸਾਮਿਭਤ੍ਤਿਨੋ॥

''ਧਮ੍ਮਾਸੋਕਸ੍ਸ ਵਚਨਂ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਸਾਮਿਹਿਤੇ ਰਤਾ।
ਪੁਨਾਪਿ ਅਭਿਸੇਚਿਂਸੁ, ਲਙ੍ਕਾਹਿਤਸੁਖੇ ਰਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਦੀਪਵਂਸੇਪਿ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਵਿਸਾਖਮਾਸੇ ਦ੍ਵਾਦਸਿਯਂ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਾ ਇਧਾਗਤਾ।
ਅਭਿਸੇਕਂ ਸਪਰਿਵਾਰਂ, ਅਸੋਕਧਮ੍ਮੇਨ ਪੇਸਿਤਂ॥

''ਦੁਤਿਯਂ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਰਾਜਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਂ।
ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਾਭਿਸੇਕੇਨ, ਵਿਸਾਖਮਾਸੇ ਉਪੋਸਥੇ॥

‘‘ਤਤੋ ਮਾਸੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ, ਜੇਟ੍ਠਮਾਸੇ ਉਪੋਸਥੇ।
ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਸਤ੍ਤਮੋ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਾ ਇਧਾਗਤੋ’’ਤਿ॥

ਤਦਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯ ਅਭਿਸੇਕਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਮੇਵ ਅਭਿਸੇਕਕਰਣਮਾਚਿਣ੍ਣੰ। ਅਭਿਸੇਕਵਿਧਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ – ਅਭਿਸੇਕਮਙ੍ਗਲਤ੍ਥੰ ਅਲਙ੍ਕਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤਸ੍ਸ ਉਦੁਮ੍ਬਰਸਾਖਮਣ੍ਡਪਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਉਦੁਮ੍ਬਰਭਦ੍ਦਪੀਠਮ੍ਹਿ ਅਭਿਸੇਕਾਰਹੰ ਅਭਿਜਚ੍ਚੰ ਖਤ੍ਤਿਯੰ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਮਙ੍ਗਲਾਭਰਣਭੂਸਿਤਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣੰ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕੰ ਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖੰ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕੰ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ‘‘ਦੇਵ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕੰ ਮਹਾਰਾਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵੰ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਗਣੇਸੁ ਤ੍ਵੰ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸੰ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ’’ਤਿ।

ਤਤੋ ਪੁਨ ਪੁਰੋਹਿਤੋਪਿ ਪੁਰੋਹਿਚ੍ਚਟ੍ਠਾਨਾਨੁਰੂਪਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣੰ ਰਜਤਮਯਸਙ੍ਖੰ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕੰ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ‘‘ਦੇਵ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕੰ ਮਹਾਰਾਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵੰ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਤ੍ਵੰ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸੰ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ’’ਤਿ।

ਤਤੋ ਪੁਨ ਸੇਟ੍ਠਿਪਿ ਸੇਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨੁਰੂਪਭੂਸਨਭੂਸਿਤੋ ਗਙ੍ਗੋਦਕਪੁਣ੍ਣੰ ਰਤਨਮਯਸਙ੍ਖੰ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੋਪਰਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕੰ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ‘‘ਦੇਵ ਤੰ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਗਹਪਤਿਗਣਾ ਅਤ੍ਤਾਨਮਾਰਕ੍ਖਣਤ੍ਥੰ ਇਮਿਨਾ ਅਭਿਸੇਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਿਕੰ ਮਹਾਰਾਜੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤ੍ਵੰ ਰਾਜਧਮ੍ਮੇਸੁ ਠਿਤੋ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਸੁ ਗਹਪਤਿਗਣੇਸੁ ਤ੍ਵੰ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਹਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਹਿਤਸਮਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ ਭਵ, ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਸੰ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਚ ਭਵਾਹੀ’’ਤਿ।

ਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤਾ ‘‘ਸਚੇ ਤ੍ਵੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਵਚਨਾਨੁਰੂਪੇਨ ਰਜ੍ਜੰ ਕਾਰੇਸ੍ਸਸਿ, ਇਚ੍ਚੇਤੰ ਕੁਸਲੰ। ਨੋ ਚੇ ਕਾਰੇਸ੍ਸਸਿ, ਤਵ ਮੁਦ੍ਧਾ ਸਤ੍ਤਧਾ ਫਲਤੂ’’ਤਿ ਏਵੰ ਰਞ੍ਞੋ ਅਭਿਸਪਨ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਦੀਪੇ ਦੇਵਾਨੰਪਿਯਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਧਮ੍ਮਾਸੋਕੇਨੇਵ ਇਧ ਪੇਸਿਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾਯੇਵ ਅਨੋਤਤ੍ਤੋਦਕਪੁਣ੍ਣੇਨ ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਦਕ੍ਖਿਣਾਵਟ੍ਟਸਙ੍ਖੇਨ ਅਭਿਸੇਕੋਦਕੰ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਭਿਸੇਕਵਿਧਾਨੰ ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ **ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯੰ** ਸੀਹਲ਼ਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ‘‘ਪਠਮੰ ਤਾਵ ਅਭਿਸੇਕੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨੰ ਰਾਜੂਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਸਙ੍ਖਾਨਿ ਚ ਗਙ੍ਗੋਦਕਞ੍ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧੁੰ ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਕਥਯਮਾਨੇਤਿ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਸਙ੍ਖਾਤਸਮ੍ਮੋਦਜਨਨਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਚ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ‘‘ਕਚ੍ਚਿ ਭਨ੍ਤੇ ਖਮਨੀਯੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਵੋ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਥੰ ਕਥਯਮਾਨੇ। **ਛ ਜਨੇ ਦਸ੍ਸੇਸੀ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਗਤਾਨੰ ‘‘ਨ ਇਮੇ ਯਕ੍ਖਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਇਮੇ’’ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਤ੍ਥੰ ਭਣ੍ਡੁਕਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਆਨੀਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਛ ਜਨੇ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। **ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਆਸਵਕ੍ਖਯਸਙ੍ਖਾਤਾਹਿ ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। **ਇਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣੰ ਪਤ੍ਤਾ। **ਚੇਤੋਪਰਿਯਕੋਵਿਦਾ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰੇ ਕੁਸਲਾ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਰੂਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤੰ ਪਨ ਤਾਸੰ ਵਸੇਨ ਆਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਬਹੂ**ਤਿ ਏਵਰੂਪਾ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ ਬਹੂ

ਗਣਨਪਥੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੰ ਕਾਸਾਵਪਜ੍ਜੋਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਇਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਚ ਖੀਣਾਸਵਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਕੋਵਿਦਾ ਕੇਚਿ ਖੀਣਾਸਵਾਤਿ ਵਿਸੁੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ‘ਅਰਹਨ੍ਤੋ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਾਟਵੰ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਿਤੰ। **ਸਾਧੁ ਮਹਾਰਾਜ ਪਣ੍ਡਿਤੋਸੀ**ਤਿ ਰਾਜਾਨੰ ਪਸੰਸਤਿ। ਪੁਨ ਵੀਮੰਸਨ੍ਤੋ **“ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ‘‘ਅਯੰ ਰਾਜਾ ‘ਇਮੇ ਸਮਣਾ ਨਾਮ ਈਦਿਸਾ, ਸੀਲਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਤੇਸੰ ਈਦਿਸੀ’ਤਿ ਚ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਹਨ੍ਦ ਨੰ ਇਮਾਯ ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਮਣਭਾਵੂਪਗਮਨੰ ਸਮਣਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮੰ **ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ** ਕਥੇਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ –

> ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ, ਸੋ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ ‘ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜੋਪਥੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ, ਨਯਿਦੰ ਸੁਕਰੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਿਤੁੰ, ਯਨ੍ਨੂਨਾਹੰ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ।
>
> ‘‘ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ, ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ।
>
> ‘‘ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ, ਅਥੇਨੇਨ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੧-੨੯੨) –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਸਾਸਨੇ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੂਪਗਮਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਕਾਸਿਤਾ।

ਰਾਜਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੰ ਸੁਣਨ੍ਤੋਯੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ‘‘ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੩) ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਤੰ ਸੁਣਨ੍ਤੋਯੇਵ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। **ਇਧੇ**ਵ **ਵਸਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਨ ਤਾਵ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਗਤਵਚਨਮਕਾਸਿ। **ਆਗਤਫਲੋ**ਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਅਨਾਗਾਮਿਫਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਵਿਦਿਤਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਤ੍ਤਾ **ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨੋ। ਇਦਾਨਿ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਗਿਹਿਲਿਙ੍ਗੇਨ ਆਨੀਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹ। **ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੇ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੋਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਸਮਾਗਤਾ ਸੁਣਨ੍ਤੂਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ।

ਭੂਮਤ੍ਥਰਣਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾਤਿ ਭੂਮਤ੍ਥਰਣਾਕਾਰੇਨ। **ਉਪ੍ਪਾਤਪਾਠਕਾ**ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਾਠਕਾ, ਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗਹਿਤਾ ਦਾਨਿ ਇਮੇਹਿ ਪਥਵੀ**ਤਿ ਆਸਨਾਨੰ ਪਥਵਿਯੰ ਅਤ੍ਥਤਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ। **ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਸਾਸਨਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਅਵਸ੍ਸੰ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਮਿਦਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਪਣੀਤੇਨਾਤਿ ਉਤ੍ਤਮੇਨ। **ਸਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨ **ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਸੁਹਿਤੰ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੇਤਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁੰ ਸਚ੍ਚਸੰਯੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਥੇਸੀ**ਤਿ ਦੇਸਨਾਵਿਧਿਕੁਸਲੋ ਥੇਰੋ ਜਨਸ੍ਸ ਸੰਵੇਗੰ ਜਨੇਤੁੰ ਪਠਮੰ ਪੇਤਵਤ੍ਥੁੰ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਸੰਵੇਗਜਾਤੰ ਜਨੰ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁੰ ਸਗ੍ਗਕਥਾਵਸੇਨ ਵਿਮਾਨਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ''ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਕਰੋਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਵਿਨਾ ਨ ਅਞ੍ਞੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਧੁਵੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਮਸ੍ਸਾਸਕੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਧਿਗਨ੍ਤੁੰ ਵਾਯਮਥਾ''ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇ ਸਚ੍ਚਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਕਥੇਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤੇਸੰ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ ਤੇਸੰ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਥੇਰਾਨੰ ਗੁਣਕਥੰ ਸੁਤ੍ਵਾ। **ਰਞ੍ਞੋ ਸੰਵਿਦਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਨਿਵੇਦਨੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਰਾਜਾਨੰ ਪਟਿਵੇਦਯਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਲੰ ਗਚ੍ਛਾਮਾ**ਤਿ ਪੁਰਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਹ। **ਮੇਘਵਨੰ ਨਾਮ ਉਯ੍ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨੰ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਉਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਭੂਮਿਗ੍ਗਹਣਦਿਵਸੇ ਅਕਾਲਮਹਾਮੇਘੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤਲਾਕਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਗਿਮ੍ਹਾਭਿਹਤਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਨੰ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਵ ਪਾਵਸ੍ਸਿ, ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੰ ਮਹਾਮੇਘਵਨੰ ਨਾਮ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਜਾਤੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਮਹਾਵੰਸੇ** –

''ਉਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣੇ, ਮਹਾਮੇਘੋ ਅਕਾਲਜੋ।
ਪਾਵਸ੍ਸਿ ਤੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨੰ, ਮਹਾਮੇਘਵਨੰ ਅਹੂ''ਤਿ॥

ਸੁਖਸਯਿਤਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾਤਿ ''ਕਚ੍ਚਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧ ਸੁਖੰ ਸਯਿਤ੍ਥ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਇਧ ਨਿਵਾਸੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸੁਖਸਯਿਤਭਾਵੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਥੇਰੇਨ ''ਸੁਖਸਯਿਤਮ੍ਹ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਫਾਸੁਕਮਿਦੰ ਉਯ੍ਯਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਏਵੰ ਸਤਿ ਇਦੰ ਨੋ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ **"ਕਪ੍ਪਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। **ਇਮੰ ਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਵਨਾਰਾਮਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਵੁਤ੍ਤਮਿਮੰ ਸੁਤ੍ਤੰ। **ਉਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕੰ। **ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨੰ ਅਦਾਸੀ**ਤਿ ''ਇਮੰ ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨੰ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਮ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਜੇਟ੍ਠਮਾਸਸ੍ਸ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ ਅਦਾਸਿ। ਮਹਾਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣੋਦਕਪਾਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੇਪਿ ਨ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰਕਮ੍ਮੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਞ੍ਚ ਪਠਮੰ ਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਪੁਨਦਿਵਸੇਪੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇਯੇਵ। **ਅਡ੍ਢਨਵਮਾਨੰ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਡ੍ਢੇਨ ਨਵਮਾਨੰ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਸਤਾਧਿਕਾਨੰ ਅਟ੍ਠਸਹਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜੋਤਿਪਾਤੁਭਾਵਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਾਲੋਕਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਟ੍ਠਾਨੰ। **ਅਪ੍ਪਮਾਦਸੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ **ਮਹਾਅਪ੍ਪਮਾਦਸੁਤ੍ਤੰ,** ਰਾਜੋਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਮਹਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ, ਮਹਤਾ ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਜਾਨਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਅਮਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਨਾਮ ਅਮਚ੍ਚੋ। **ਪਞ੍ਚਪਣ੍ਣਾਸਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਚਤੁਪਣ੍ਣਾਸਾਯਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੰ ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਸਮੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਲਿਖਿਤੇ **ਮਹਾਵੰਸੇ** ''ਚਤੁਪਣ੍ਣਾਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦਸਭਾਤਿਕਸਮਾਕੁਲੰ ਰਾਜਕੁਲ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਟਸਿਵਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਭਯੋ ਦੇਵਾਨੰਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋ ਮਹਾਨਾਗੋ ਉਤ੍ਤਿਯੋ ਮਤ੍ਤਾਭਯੋ ਸੂਰਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਦਸਹਿ ਭਾਤਿਕੇਹਿ ਸਮਾਕਿਣ੍ਣੰ ਰਾਜਕੁਲੰ। **ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮ੍ਹਿ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿੰਸੂ**ਤਿ ਆਸਾਲ਼੍ਹੀਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਰਞ੍ਞਾ ਦਿਨ੍ਨਵਿਹਾਰੇਯੇਵ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ ਵਸ੍ਸੰ ਵਸਿੰਸੁ। **ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ। ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਹਿ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਥਵਸ੍ਸੋ ਮਹਾਪਵਾਰਣਾਯ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਏਕਮਾਸੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯੰ ਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਅਰਿਯਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਰਾਜਕੁਲੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭੋਜਨਾਵਸਾਨੇ ''ਮਹਾਰਾਜ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਚਿਰਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਮਬ੍ਰਵਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ ਇਧਾ''ਤਿ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ **ਕੇਨਚਿ** ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵੁਤ੍ਥਵਸ੍ਸੋ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ ਪਵਾਰਣਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਠਮਪਵਾਰਣਾਯ ਵਾ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਾਸੰ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਿਕਪੁਣ੍ਣਮਿਯੰ ਅਵੋਚ, ਅਞ੍ਞਥਾ 'ਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਮਹਾਵੀਰੋ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਗਹੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਾ ਪਵਾਰਣਾਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ

ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨਿਯਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਚਿਰਦਿਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਸਰੀਰਾਵਯਵੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਵਯਵੇ ਸਮੁਦਾਯਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋ''ਤਿ।

ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਗਮਨਕਾਰਣਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਧ ਵਾਸੇ ਪਯੋਜਨਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ **"ਅਹਂ ਭਨ੍ਤੇ ਤੁਮ੍ਹੇ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਭਿਵਾਦਨਾ**ਦੀਸੁ ਆਚਰਿਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਭਿਵਾਦਨਕਰਣਂ **ਅਭਿਵਾਦਨਂ** ਨਾਮ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਦਿਸਾਭਾਗੇ ਆਚਰਿਯੋ ਵਸਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਅਭਿਮੁਖੋਵ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਦਂ ਅਭਿਵਾਦਨਂ ਨਾਮ। ਆਚਰਿਯਂ ਪਨ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਕਰਣਂ **ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ। ਆਚਰਿਯਂ ਪਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਸੀਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਆਚਰਿਯਂ ਨਮਸ੍ਸਤਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਦਿਸਾਭਾਗੇ ਸੋ ਵਸਤਿ, ਤਦਭਿਮੁਖੋਪਿ ਤਥੇਵ ਨਮਸ੍ਸਤਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਪਿ ਠਿਤੋਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਪਿ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਮਸ੍ਸਤਿਯੇਵਾਤਿ ਇਦਂ **ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ** ਨਾਮ। ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਕਰਣਂ **ਸਾਮੀਚਿਕਰਣਂ** ਨਾਮ। ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਹਿ ਚੀਵਰਂ ਦੇਨ੍ਤੋ ਨ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਮਹਗ੍ਘਂ ਸਤਮੂਲਗ੍ਘਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਚਸਤਮੂਲਗ੍ਘਮ੍ਪਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮੂਲਗ੍ਘਮ੍ਪਿ ਦੇਤਿਯੇਵ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਦਂ ਸਾਮੀਚਿਕਰਣਂ ਨਾਮ। **ਸਰੀਰਧਾਤੁਯੋ**ਤਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵਾ। **ਅਞ੍ਞਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਂ, ਵਿਦਿਤਂ ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਤੋ ਲਚ੍ਛਾਮਾ**ਤਿ ਕੁਤੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮ। **ਸੁਮਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਹੀ**ਤਿ ਪਠਮਮੇਵ ਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ''ਜਾਨਾਤਿ ਏਸ ਅਮ੍ਹਾਕਮਧਿਪ੍ਪਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਵਾ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਤ੍ਵਂ ਮਹਾਰਾਜਾਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਤ੍ਵਂ ਧਾਤੂਨਂ ਪਟਿਲਾਭੇ ਮਾ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਕਰੋਹਿ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਤਤ੍ਥ ਵਾਵਟੋ ਭਵ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਯਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਰੋਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਤਦੇਵ ਰਞ੍ਞਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵੀਥਿਯੋ ਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸਬ੍ਬਤਾਲ਼ਾਵਚਰੇ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਂਸਤਾਲਾਦਿਤਾਲਂ ਅਵਚਰਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਤਾਲ਼ਾਵਚਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਤਤਵਿਤਤਾਦਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤੂਰਿਯਭਣ੍ਡਂ। ਤੇਨੇਵ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਾਲ਼ਾਵਚਰਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਤਾਲ਼ਾਵਚਰਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਤੂਰਿਯਭਣ੍ਡ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤੂਰਿਯਭਣ੍ਡਾਨਂ ਵਾਦਕਾਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਲਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਲਭਿਸ੍ਸਸਿ। **ਥੇਰਾ ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮੇਵ ਅਗਮਂਸੂ**ਤਿ ਰਾਜਨਿਵੇਸਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮੇਵ ਅਗਮਂਸੁ।

ਤਾਵਦੇਵਾਤਿ ਤਂ ਖਣਂਯੇਵ। **ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੇ**ਤਿ ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਨਗਰਦ੍ਵਾਰੇ। **ਕਿਂ ਭਨ੍ਤੇ ਸੁਮਨ ਆਹਿਣ੍ਡਸੀ**ਤਿ ਸੁਮਨ ਤ੍ਵਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਚਰਸੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਆਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮ੍ਹਿਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਵਡ੍ਢਮਾਨਕਚ੍ਛਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਮੇਵ ਹਿ ਛਾਯਾ ਵਡ੍ਢਤਿ। **ਅਥਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸੀ**ਤਿ ਧਾਤੁਚਙ੍ਕੋਟਕਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਛਤ੍ਤਂ ਅਪਨਮਤੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਸਯਮੇਵ ਮੇ ਸੀਸੋਪਰਿਤੋ ਧਾਤੁਚਙ੍ਕੋਟਕਾਭਿਮੁਖਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਮਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਯ੍ਹਂ ਮਤ੍ਥਕੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਧਾਤੁਚਙ੍ਕੋਟਕਂ ਥੇਰਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਤੋ ਧਾਤੁਯਾ ਸਹ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੋਕ੍ਖਰਵਸ੍ਸਂ** ਨਾਮ ਪੋਕ੍ਖਰਪਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਂ ਵਲਾਹਕਮਜ੍ਝੇ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਕਮੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤੇਮੇਤੁਕਾਮੇਯੇਵ ਤੇਮਯਮਾਨਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਸ੍ਸਤਿ। **ਮਹਾਵੀਰੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਰਕ੍ਕਮੋ। ਮਹਾਵੀਰਾਵਯਵਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਵੋਹਾਰੇਨ ਧਾਤੁਯੋ ਏਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਧਾਤੁਸਰੀਰੇਨਾਗਮਨਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਸ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਂ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ''ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਦ੍ਵਾਰੇਨ ਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਉਜੁਕੇਨੇਵ ਨਗਰਂ ਪਾਵਿਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹੇਜਵਤ੍ਥੁ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਮਹੇਜਨਾਮਕੇਨ ਯਕ੍ਖੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਏਕਂ ਦੇਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ । **ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਪਕਰਣਾਨਿ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਚੇਤਿਯਂ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਿਵਿਧਞ੍ਹਿ ਚੇਤਿਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਂ ਧਾਤੁਚੇਤਿਯਂ ਧਮ੍ਮਚੇਤਿਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਧਾਤੁਚੇਤਿਯਂ** ਪਨ ਧਾਤੁਯੋ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਲਿਖਿਤਪੋਤ੍ਥਕਂ ਨਿਦਹਿਤ੍ਵਾ ਕਤਂ ਪਨ **ਧਮ੍ਮਚੇਤਿਯਂ** ਨਾਮ। ਸਾਰੀਰਿਕਂ ਪਰਿਭੋਗਿਕਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਪ੍ਪਭੇਦਂ ਚੇਤਿਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨ ਪਭੇਦੋ ਪਟਿਮਾਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਚੇਤਿਯੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ ਪਨ ਇਦਂ ਠਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨਂ ਅਹੋਸੀਤਿ ਆਹ **"ਅਤੀਤੇ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਜ੍ਜਰਕੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਜ੍ਜਰਕੋ ਨਾਮ ਰੋਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਚ ਯਕ੍ਖਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਦਾ ਕਿਰ ਪੁਣ੍ਣਕਾਲੋ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਰੀਰੇ ਪਜ੍ਜਰਕਂ ਨਾਮ ਰੋਗਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

> ''ਰਕ੍ਖਸੇਹਿ ਜਨਸ੍ਸੇਤ੍ਥ, ਰੋਗੋ ਪਜ੍ਜਰਕੋ ਅਹੂ''ਤਿ।

ਦੀਪਵਂਸੇਪਿ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਰਕ੍ਖਸਾ ਚ ਬਹੂ ਤਤ੍ਥ, ਪਜ੍ਜਰਾ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਾ।
> ਪਜ੍ਜਰੇਨ ਬਹੂ ਸਤ੍ਤਾ, ਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੀਪਮੁਤ੍ਤਮੇ''ਤਿ॥

ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨਯੋ**ਤਿ ਅਵਡ੍ਢਿ। ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖਂ ਬ੍ਯਸਤਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ''ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪਠਮਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਲੋਕਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਆਸਯਾਨੁਸਯਾਦਿਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਵਿਸਮਵਸ੍ਸਾਦਿਵਸੇਨ ਦੁਟ੍ਠਾ ਅਸੋਭਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਕਾ, ਸਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਕਾਯਸੁਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਪ੍ਪਾਯਾ ਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਾ ਸਮ੍ਮਾ ਵੁਟ੍ਠਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ **"ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੋ , ਦੁਲ੍ਲਭਭਾਵੋ ਵਾ **ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ,** ਸੁਲਭਾ ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਸ੍ਸਾਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਅਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਵਾ **ਦੁਸ੍ਸਸ੍ਸਂ। ਦੇਵੋ**ਤਿ ਮੇਘਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਸਮ੍ਮਾਧਾਰਮਨੁਪਵੇਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਉਦਕਧਾਰਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਮੁਞ੍ਚਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਅਨੁਪਵਸ੍ਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਮਹਾਵਿਵਾਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਕਾਲੇ ਜਯਨ੍ਤਮਹਾਰਾਜੇਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੁਕੇਨ ਸਮਿਦ੍ਧਕੁਮਾਰਨਾਮਕੇਨ ਉਪਰਾਜੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਮਹਾਯੁਦ੍ਧਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਂ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਣ੍ਡਦੀਪੇ ਮਹਾਵਿਵਾਦੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। **ਹੋਤੀ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾ ਕਾਲਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ, ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਂ ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤਕਾਲਾਵਗਮੋ ਯਥਾ ''ਭਾਸਤੇ ਵਡ੍ਢਤੇ ਤਦਾ''ਤਿ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਜਾਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਲਹੋ ਨਾਮ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯਕਲਹੋਪਿ ਵਾਚਾਕਲਹੋਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਕਾਯੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਕਲਹੋ **ਕਾਯਕਲਹੋ**। ਮਮ੍ਮਘਟ੍ਟਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾਚਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬੋ ਕਲਹੋ **ਵਾਚਾਕਲਹੋ** । ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਗਹਣਂ **ਵਿਗ੍ਗਹੋ**। ਕਲਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੁਦ੍ਧਗਾਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਲਹੋ ਨਾਮ **ਵਾਚਾਕਲਹੋ**। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਹਤ੍ਥਪਰਾਮਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਵਾ ਗਹਣਂ ਵਿਗ੍ਗਹੋ **ਕਾਯਕਲਹੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਕਲਹੋ ਚ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਜਾਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਜਾਤਾ, ਸਞ੍ਜਾਤਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਾਨਿ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੇਨ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸਤਿ ਤਾਨਿ ਚੇਤਿਯਾਨਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੀਣਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੬੧; ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੦੯) ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਤੋ ਵਸੇਨ ਏਵਂ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ **ਕਿਲੇਸਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਅਹੋਸਿ, **ਖਨ੍ਧਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਕੁਸਿਨਾਰਾਯਂ। **ਧਾਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਅਨਾਗਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਕਿਰ ਓਸਕ੍ਕਨਕਾਲੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਧਾਤੁਯੋ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਚੇਤਿਯਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਚੇਤਿਯਤੋ ਨਾਗਦੀਪੇ ਰਾਜਾਯਤਨਚੇਤਿਯਂ, ਤਤੋ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਭਵਨਤੋਪਿ ਦੇਵਲੋਕਤੋਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਤੋਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਮੇਵ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਾਪਿ ਧਾਤੁ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾ ਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਬ੍ਬਾ ਧਾਤੁਯੋ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਰਾਸਿਭੂਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਏਕਗ੍ਘਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਂ ਫਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਦੇਵਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ''ਅਜ੍ਜ ਸਤ੍ਥਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ, ਅਜ੍ਜ ਸਾਸਨਂ ਓਸਕ੍ਕਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਦਸ੍ਸਨਂ ਦਾਨਿ ਇਦਂ ਅਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਦਸਬਲਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਦਿਵਸਤੋ ਮਹਨ੍ਤਤਰਂ ਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਖੀਣਾਸਵੇ ਅਵਸੇਸਾ ਸਕਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਧਾਤੂਸੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਾਸਪਮਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਧਾਤੁਯਾ ਸਤਿ ਏਕਜਾਲਾਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਧਾਤੂਸੁ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਤਾਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਆਨੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਧਾਤੂਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਸੁ ਸਾਸਨਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ।

ਦਿਵਾ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਟ੍ਠਾਨੇ ਹਤ੍ਥਿਸਾਲਾਯਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਦਿਵਾ ਵਤ੍ਥਵਿਚਿਨਨਾਯ ਓਕਾਸਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਤਤੋ ਧਾਤੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੁਮ੍ਭੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਧਾਤੁਕੋਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਮਹਾਵਂਸੇ** –

''ਰਤ੍ਤਿਂ ਨਾਗੋਨੁਪਰਿਯਾਤਿ, ਤਂ ਠਾਨਂ ਸੋ ਸਧਾਤੁਕਂ।
ਬੋਧਿਟ੍ਠਾਨਮ੍ਹਿ ਸਾਲਾਯਂ, ਦਿਵਾ ਠਾਤਿ ਸਧਾਤੁਕੋ''ਤਿ॥

ਥੂਪਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਮਿਂ ਪਰਿਯਾਯਤੀਤਿ ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਧਾਤੁਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਧਾਤੁਕਂ ਥੂਪਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਮਿਂ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗੇ ਪਰਿਯਾਯਤਿ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਿਚਰਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਙ੍ਘਪ੍ਪਮਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਪ੍ਫਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਥੂਪਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਞ੍ਹਿ ਥੂਪਸ੍ਸ ਜਙ੍ਘਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਧਾਤੁਓਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਕੁਮ੍ਭਤੋ ਧਾਤੁਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਓਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਕਲਨਗਰਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚਾ**ਤਿ ਨਗਰਵਾਸਿਨੋ ਜਨਪਦਵਾਸਿਨੋ ਚ ਅਭੇਦਤੋ ਨਗਰਜਨਪਦਸਦ੍ਦੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ''ਸਬ੍ਬੋ ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ, ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਮਹਾਜਨਕਾਯੇ**ਤਿ ਮਹਾਜਨਸਮੂਹੇ। ਸਮੂਹਪਰਿਯਾਯੋ ਹੇਤ੍ਥ ਕਾਯਸਦ੍ਦੋ। ਏਕੇਕਧਾਤੁਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਤੇਜੋਦਕਨਿਕ੍ਖਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਯਮਕਯਮਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ **ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ** । ਛਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਚਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਛਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਉਦਕਧਾਰਾ ਚਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇਪਿ ਭਗਵਤਿ ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮਹੋਸਿਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਏਵਂ ਅਚਿਨ੍ਤਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿਗਾਥਮਾਹ। **ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ।

ਧਰਮਾਨਕਾਲੇਪਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਗਮਾਸੀਤਿ ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਨਵਮੇ ਮਾਸੇ ਫੁਸ੍ਸਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇ ਯਕ੍ਖਾਧਿਵਾਸਂ ਲਙ੍ਕਾਦੀਪਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲਙ੍ਕਾਮਜ੍ਝੇ ਤਿਯੋਜਨਾਯਤੇ ਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤੇ ਮਹਾਨਾਗਵਨੁਯਜਾਨੇ ਮਹਾਯਕ੍ਖਸਮਾਗਮੇ ਉਪਰਿਆਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪੁਟ੍ਠਾਨਸਮਯੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਵੁਟ੍ਠਿਵਾਤਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਵਸ੍ਸਵਾਯੁਨਾ ਚ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਨ੍ਧਕਾਰਸਦਿਸਘੋਰਨ੍ਧਕਾਰਨਿਕਾਯੇਨ ਚ ਸੀਤਨਰਕਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਬਹਲਸੀਤੇਨ ਚ ਸਂਵਟ੍ਟਕਾਲਸਞ੍ਜਾਤਵਾਤਸਙ੍ਖੁਭਿਤੇਹਿ ਮੇਘਨਭਗਜ੍ਜਿਤਸਦਿਸੇਨ ਗਗਨਮੇਦਨੀਨਿਨ੍ਨਾਦੇਨ ਚ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਯਾਚਿਤਾਭਯੋ ''ਦੇਥ ਮੇ ਸਮਗ੍ਗਾ ਨਿਸੀਦਨਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਦੇਮ ਤੇ ਸਕਲਦੀਪਂ, ਦੇਹਿ ਨੋ, ਮਾਰਿਸ, ਅਭਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯਕ੍ਖਦਤ੍ਤਭੂਮਿਯਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਜਲਮਾਨਂ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪੁਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਿਸਦਿਸਦਹਨਾਭਿਭੂਤਾਨਂ ਜਲਧਿਸਲਿਲਭੀਤਾਨਂ ਸਮਨ੍ਤਾ ਵੇਲਨ੍ਤੇ ਭਮਨ੍ਤਾਨਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਗਿਰਿਦੀਪਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤੇਸੁ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਸੁ ਤਂ ਯਥਾਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਤਦਾ ਸਮਾਗਤੇ ਅਨੇਕਦੇਵਤਾਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨੇਕਪਾਣਕੋਟੀਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਮਨਕੂਟਵਾਸਿਨਾ ਮਹਾਸੁਮਨਦੇਵਰਾਜੇਨ ਸਮਧਿਗਤਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇਨ ਯਾਚਿਤਪੂਜਨੀਯੋ ਸੀਸਂ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾ ਨੀਲਾਮਲਕੇਸਧਾਤੁਯੋ ਤਸ੍ਸ ਦਤ੍ਵਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਮਗਮਾਸਿ।

ਦੁਤਿਯਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪਞ੍ਚਮੇ ਸਂੵਚ੍ਛਰੇ ਚੂਲੋਦਰਮਹੋਦਰਾਨਂ ਜਲਥਲਨਿੵਾਸੀਨਂ ਮਾਤੁਲਭਾਗਿਨੇਯਜਾਨਂ ਨਾਗਰਾਜੂਨਂ ਮਣਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਮਹਾਸਙ੍ਗਾਮੇ ਨਾਗਾਨਂ ਮਹਾੵਿਨਾਸਂ ਦਿਸ੍ੵਾ ਚਿਤ੍ਤਮਾਸਕਾਲਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਦਿੵਸੇ ਪਾਤੋੵ ਸਮਿਦ੍ਧਸੁਮਨੇਨ ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖਦੇੵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਛਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ੵਾ ਧਾਰਿਤਰਾਜਾਯਤਨੋ ਨਾਗਦੀਪਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਸਙ੍ਗਾਮਮਜ੍ਝੇ ਆਕਾਸੇ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਘੋਰਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਨਾਗੇ ਸਨ੍ਤਾਸੇਤ੍ੵਾ ਅਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ੵਾ ਸਞ੍ਜਾਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਗਤਨਾਗਾਨਂ ਸਾਮਗ੍ਗਿਕਰਣੀਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ੵਾ ਮਾਤੁਲਭਾਗਿਨੇਯਜੇਹਿ ਦ੍ੵੀਹਿ ਨਾਗਰਾਜੂਹਿ ਪੂਜਿਤੇ ਪਥੵੀਤਲਗਤੇ ਮਣਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਗੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਨਪਾਨੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤੋ ਜਲਥਲਨਿੵਾਸਿਨੋ ਅਸੀਤਿਕੋਟਿਨਾਗੇ ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ੵਾ ਤੇਹਿ ਨਮਸ੍ਸਿਤੁਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਞ੍ਚ ਰਾਜਾਯਤਨਪਾਦਪਞ੍ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ੵਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਮਗਮਾਸਿ।

ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਅਟ੍ਠਮੇ ਸਂੵਚ੍ਛਰੇ ਮਹੋਦਰਮਾਤੁਲੇਨ ਮਣਿਅਕ੍ਖਿਕਨਾਗਰਾਜੇਨਾਭਿਯਾਚਿਤੋ ੵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਦਿੵਸੇ ਪਞ੍ਚਭਿਕ੍ਖੁਸਤਪਰਿੵੁਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣੀਪਦੇਸੇ ਮਣਿਅਕ੍ਖਿਕਸ੍ਸ ਭੵਨਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਤਤ੍ਥ ਮਾਪਿਤਰੁਚਿਰਰਤਨਮਣ੍ਡਪੇ ਮਨੋਹਰੵਰਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਨਾਗਰਾਜੇਨ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਨਪਾਨੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਤ੍ੵਾ ਨਾਗਮਾਣੵਿਕਗਣਪਰਿੵੁਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬਮਾਲਾਗਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪੂਜਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ੵਾ ੵੁਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਸੁਮਨਕੂਟੇ ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ੵਾ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇ ਦਿੵਾੵਿਹਾਰਂ ਕਤ੍ੵਾ ਦੀਘੵਾਪਿਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮੁਤਿਯਙ੍ਗਣਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣੀਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮਹਾਬੋਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਥੂਪਾਰਾਮਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮਹਾਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਸਸਾੵਕੋ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ੵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ੵਾ ਸਿਲਾਚੇਤਿਯਟ੍ਠਾਨੇਯੇੵ ਠਤ੍ੵਾ ਦੇੵਨਾਗੇ ਸਮਨੁਸਾਸਿਤ੍ੵਾ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਮਗਮਾਸਿ। ਏੵਂ ਭਗੵਾ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇਪਿ ਇਮਂ ਦੀਪਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਆਗਮਾਸੀਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ ਤਦੇੵ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮਾਗਮਨਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ੵਿਭਾੵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਪਠਮਂ ਯਕ੍ਖਦਮਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਰਕ੍ਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਪੁਨ ਅਪੵਿਸਨਤ੍ਥਾਯ ਰਕ੍ਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਆੵਿਜ੍ਜੀ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ੵਿਚਰਿ। **ਮਾਤੁਲਭਾਗਿਨੇਯਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੂਲੋਦਰਮਹੋਦਰਾਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭਗੵਾ ਸਮਿਦ੍ਧਸੁਮਨੇਨ ਨਾਮ ਦੇੵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਏਕੇਨਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ “**ਏਕਕੋੵ ਆਗਨ੍ਤ੍ੵਾ**”ਤਿ ੵੁਤ੍ਤਂ। ਤਦਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥਸ੍ਸ ੵਿਹਤਤ੍ਤਾ “**ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ੵੂਪਸਮੇਤ੍ੵਾ**”ਤਿ ੵੁਤ੍ਤਂ। **ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਤਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤਾ। **ਅਭਯੋ**ਤਿ ਮਤ੍ਤਾਭਯੋ।

ਅਨੁਲ਼ਾ ਦੇੵੀਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਜੇਟ੍ਠਭਾਤੁਜਾਯਾ ਅਨੁਲ਼ਾ ਦੇੵੀ। **ਪੁਰਿਮਕਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬੋਧਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਹਿ ਸੋ **ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਭਗੵਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਪਜ੍ਜਰਕਾਭਿਭੂਤੇ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ੵਾ ਕਰੁਣਾਯ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਹਦਯੋ ਇਮਂ ਦੀਪਮਾਗਤੋ, ਤਦਾ ਤਂ ਰੋਗਭਯਂ ੵੂਪਸਮੇਤ੍ੵਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯਂ ਕਤ੍ੵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਬੋਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਰਹਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ੵਾ ੵੁਟ੍ਠਾਯ ‘‘ਮਮ ਸਿਰੀਸਮਹਾਬੋਧਿਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਮਾਦਾਯ ਰੁਚਨਨ੍ਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਇਧਾਗਚ੍ਛਤੂ’’ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ । ਸਾ ਸਤ੍ਥੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਤ੍ੵਾ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇੵ ਖੇਮੵਤੀਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਖੇਮਰਾਜਾਨਮਾਦਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਾਯ ਮਨੋਸਿਲਾਲੇਖਂ ਖੇਮਰਾਜੇਨ ਦਾਪੇਤ੍ੵਾ ਤਂ ਸਯਂ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ੵਾ ਸੁੵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਠਿਤਂ ਬੋਧਿਸਾਖਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਸਤਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਚੇੵ ਦੇੵਤਾਹਿ ਚ ਪਰਿੵਾਰਿਤਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਧਾਨੇਤ੍ੵਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਪਸਾਰਿਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥੇ ਸਸੁੵਣ੍ਣਕਟਾਹਂ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਠਪੇਸਿ। ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਯਸ੍ਸ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਦਤ੍ੵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ‘‘ਮਹਾਤਿਤ੍ਥੵਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੇ ਮਹਾਮੇਘੵਨੁਯ੍ਯਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਕੋਣਾਗਮਨੋ ਚ ਭਗੵਾ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਿਪੀਲ਼ਿਤੇ ਦੀਪੵਾਸਿਨੋ ਦਿਸ੍ੵਾ ਇਮਂ ਦੀਪਮਾਗਤੋ ਤਂ ਭਯਂ ੵੂਪਸਮੇਤ੍ੵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਗ੍ਗਫਲੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ੵਾ ਪੁਬ੍ਬਬੋਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ‘‘ਮਮ ਉਦੁਮ੍ਬਰਮਹਾਬੋਧਿਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਮਾਦਾਯ ਕਰਕਨ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਇਧਾਗਚ੍ਛਤੂ’’ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। ਸਾ ਭਗੵਤੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ੵਿਦਿਤ੍ੵਾ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇੵ ਸੋਭਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਸੋਭਰਾਜਾਨਮਾਦਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ੵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਾਯ ਮਨੋਸਿਲਾਲੇਖਂ ਸੋਭਰਾਜੇਨ ਦਾਪੇਤ੍ੵਾ ਤਂ ਸਯਂ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ੵਾ ਹੇਮਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਬੋਧਿਸਾਖਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਸਤਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ

ਸੁਰਗਣਪਰਿਵੁਤਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਧਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਸਾਰਿਤਦਕ੍ਖਿਣਪਾਣਿਤਲੇ ਸਹੇਮਕਟਾਹੰ ਮਹਾਬੋਧਿੰ ਠਪੇਸਿ। ਤੰ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ''ਮਹਾਨਾਗਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤੇ ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨੇ ਮਹਾਬੋਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਕਸ੍ਸਪੋਪਿ ਚ ਭਗਵਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਰਾਜੂਪਰਾਜਯੁਦ੍ਧੇਨ ਪਾਣਿਨੋ ਵਿਨਾਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਰੁਣਾਯ ਚੋਦਿਤੋ ਇਮੰ ਦੀਪਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕਲਹੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਗ੍ਗਫਲੰ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬੋਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਮਮ ਨਿਗ੍ਰੋਧਮਹਾਬੋਧਿਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਮਾਦਾਯ ਸੁਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਇਧਾਗਚ੍ਛਤੂ''ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ। ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਙ੍ਖਣਞ੍ਞੇਵ ਬਾਰਾਣਸੀਰਾਜਧਾਨਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਰਾਜਾਨਮਾਦਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਮੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣਮਹਾਸਾਖਾਯ ਮਨੋਸਿਲਾਲੇਖੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਯੰ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਨਕਕਟਾਹੇ ਠਿਤੰ ਬੋਧਿਸਾਖਮਾਦਾਯ ਪਞ੍ਚਸਤਭਿਕ੍ਖੁਨੀਪਰਿਵਾਰਾ ਦੇਵਗਣਪਰਿਵੁਤਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਏਤ੍ਥ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿਨ੍ਦੇਨ ਪਸਾਰਿਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਕਰਤਲੇ ਸਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੰ ਮਹਾਬੋਧਿੰ ਠਪੇਸਿ। ਤੰ ਭਗਵਾ ਜਯਨ੍ਤਰਞ੍ਞੋ ਦਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ''ਮਹਾਸਾਲਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤੇ ਮਹਾਮੇਘਵਨੁਯ੍ਯਾਨੇ ਮਹਾਬੋਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਏਵੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਦੀਪੇ ਪੁਰਿਮਕਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਬੋਧਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਵਮਾਹ ''ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਪੇ ਪੁਰਿਮਕਾਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਬੋਧਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਸੀ''ਤਿ।

ਸਰਸਰੰਸਿਜਾਲਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਕੇਨਾਤਿ ਸਿਨਿਦ੍ਧਤਾਯ ਰਸਵਨ੍ਤੰ ਓਜਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਨਵਰੰਸਿਜਾਲੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸੰਸਰਣਤੋ ਸਰਸੰ ਸਜੀਵੰ ਜੀਵਮਾਨੰ ਵਿਯ ਰੰਸਿਜਾਲੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਰਸਕਾਲੇ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵਿਯ ਰੰਸਿਜਾਲੰ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਏਕਦਿਵਸੇਨੇਵ ਅਗਮਾਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਞ੍ਞਾਸਤੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਚਾਰਿਕੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਞ੍ਞਾਸਤੇਹਿ। **ਉਪਸ੍ਸਯੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੁਪਸ੍ਸਯੰ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਪ੍ਪੇਸੀ**ਤਿ ਲੇਖਸਾਸਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। **ਏਵਞ੍ਚ ਅਵੋਚਾ**ਤਿ ਰਾਜਸਨ੍ਦੇਸੰ ਅਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਮੁਖਸਾਸਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਅਵੋਚ। **ਉਦਿਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਅਪੇਕ੍ਖਤਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ।

ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੰ ਵਿਯਾਤਿ ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥਵਨ੍ਤੰ ਵਿਯ। ਛਿਨ੍ਨਾ ਹਤ੍ਥਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਛਿਨ੍ਨਹਤ੍ਥੋਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਭਿਮੁਖਾ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਸਞ੍ਜਾਤਾਭਿਲਾਸਾ ''ਕਦਾ ਨੁ ਖੋ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਮੰ ਪਟਿਮਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਮੰ ਉਦਿਕ੍ਖਤਿ। ਸਤ੍ਥੇਨ ਘਾਤੰ ਨ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਅਸਤ੍ਥਘਾਤਾਰਹੰ।** **ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਮਪੁਣ੍ਣਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭੰ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਸੇਨ ਜਾਤੰ ਹਿਮਮੇਵ ''ਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਦੋਣਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਗਧਨਾਲ਼ਿਯਾ ਸੋਲ਼ਸਨਾਲ਼ਿਪ੍ਪਮਾਣਾ।

ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ। **ਪਟਿਜਗ੍ਗਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਨਿ ਹਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਬਹਲਵਿਪੁਲਵਾਲੁਕੰ ਓਕਿਰਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਮ੍ਮਾਰਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਕਤਿਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰਵਣ੍ਣੰ। **ਨਵਹਤ੍ਥਪਰਿਕ੍ਖੇਪ**ਨ੍ਤਿ ਨਵਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਨਵਹਤ੍ਥਪਰਿਕ੍ਖੇਪੰ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **''ਪਞ੍ਚਹਤ੍ਥੁਬ੍ਬੇਧ**''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਿਹਤ੍ਥਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣਵਿਤ੍ਥਾਰੰ। **ਸਮੁਸ੍ਸਿਤਧਜਪਟਾਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਨੀਲਪੀਤਾਦਿਵਿਵਿਧਧਜਪਟਾਕੰ। **ਨਾਨਾਰਤਨਵਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰਚਿਤਨਾਨਾਰਤਨੇਹਿ ਸੁਵਿਚਿਤ੍ਤੰ। **ਅਨੇਕਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨਜਨਪੂਜਿਤੇਹਿ ਹਤ੍ਥਪਗਾਦੀਹਿ ਨਾਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਸਜ੍ਜਿਤੰ। **ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਸੁਮਸਮਾਕਿਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਹਾਰਵਸੇਨ ਉਪਨੀਤੇਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਣ੍ਣਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਜਲਥਲਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਆਕਿਣ੍ਣੰ। **ਅਨੇਕਤੂਰਿਯਸਙ੍ਘੁਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਆਤਤਵਿਤਤਾਦਿਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਸਙ੍ਘੋਸਿਤੰ। **ਅਵਸੇਸੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਅਗਮਾਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਹਨ੍ਦ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਅਯੰ ਸਾਖਾ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੋ ਅਯੰ ਖਨ੍ਧੋ, ਨ ਮਯੰ ਤਯਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਅਵਸੇਸਾ ਸਾਖਾ ਸਤ੍ਥ ਤੇਜਸਾ ਅਦਸ੍ਸਨਮਗਮੰਸੂਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਵਕ੍ਖਜਾਲਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕੰ, ਜਾਲਕਵਾਟਸਦਿਸੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਲੁਕ੍ਖੇਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿੰਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਜਨਾਨੰ ਸੀਸੋਪਰਿ ਭਮਨ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਚੇਲਾਨੰ ਉਕ੍ਖੇਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿੰਸੂਤਿ

ਅਟ੍ਠੋ। **ਮੂਲਸਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਸਸੁ ਲੇਖਾਸੁ ਏਕੇਕਾਯ ਦਸ ਦਸ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਮੂਲਸਤੇਨ। **ਦਸ ਮਹਾਮੂਲਾ**ਤਿ ਪਠਮਲੇਖਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੁਦਸਮਹਾਮੂਲਾਨਿ।

ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਯੋ ਫਲਿਂਸੂਤਿ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਯੋ ਥਨਿਂਸੁ। **ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭੀ**ਤਿ ਚ ਨ ਏਤ੍ਥ ਕਾਚਿ ਭੇਰੀ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਉਪ੍ਪਾਤਭਾਵੇਨ ਆਕਾਸਗਤੋ ਨਿਗ੍ਘੋਸਸਦ੍ਦੋ। **ਦੇਵੋ**ਤਿ ਹਿ ਮੇਘੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਚ੍ਛਭਾਵੇਨ ਆਕਾਸਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਦੇਵਸ੍ਸਾਭਾਵੇਨ ਸੁਕ੍ਖਗਜ੍ਜਿਤਸਞ੍ਞਿਤੇ ਸਦ੍ਦੇ ਨਿਚ੍ਛਰਨ੍ਤੇ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭੀਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਵਦੁਨ੍ਦੁਭਿਯੋ ਫਲਿਂਸੂਤਿ ਦੇਵੋ ਸੁਕ੍ਖਗਜ੍ਜਿਤਂ ਗਜ੍ਜੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਨਚ੍ਚੇਹੀ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਮ੍ਪੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਭਮਨ੍ਤਾਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਨਚ੍ਚੇਹਿ। **ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਹਿਙ੍ਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਯਜਾਤਾਨਂ ਯਕ੍ਖਾਨਂ ਵਿਮ੍ਹਯਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਹਿਙ੍ਕਾਰਸਦ੍ਦੇਹਿ। ਯਕ੍ਖਾ ਹਿ ਵਿਮ੍ਹਯਜਾਤਾ ''ਹਿਂ ਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਥੁਤਿਜਪ੍ਪੇਹੀ**ਤਿ ਪਸਂਸਾਵਚਨੇਹਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਪ੍ਫੋਟਨੇਹੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਾਯਂ ਪਹਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਅਪ੍ਫੋਟਨੇਹਿ। ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਾਮਹਤ੍ਥਂ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਬਾਹਾਯਂ ਪਹਾਰਂ ਦੇਨ੍ਤਿ। **ਏਕਕੋਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਪਵਤ੍ਤਕੋਲਾਹਲਂ । **ਏਕਨਿਨ੍ਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਤੋ ਪਵਤ੍ਤਨਿਗ੍ਘੋਸਂ। ਫਲਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਉਜੁਕਂ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਓਨਮਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਬ੍ਬਤਮੁਖਵਟ੍ਟਿਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲਂ ਰਤਨਗੋਪਾਨਸੀਵਿਨਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਕੁਰੁਮਾਨਾ**"ਤਿ। **ਤਙ੍ਖਣਤੋ ਚ ਪਨ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਮਹਾਬੋਧਿਸ੍ਸ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮੀਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ। **ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਹਿਮੋਦਕਪੁਣ੍ਣਂ ਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਪਠਮਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਹਿ ਬੋਧਿ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਅਚ੍ਛਰਿਯਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਪਠਮਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿ, ਤਤੋ ਹਿਮਗਬ੍ਭਸਤ੍ਤਾਹਂ ਅਭਿਸੇਕਸਤ੍ਤਾਹਞ੍ਚ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਮਹਾਵਂਸੇ**ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਏਵਂ ਸਤੇਨ ਮੂਲਾਨਂ, ਤਤ੍ਥੇਸਾ ਗਨ੍ਧਕਦ੍ਦਮੇ।
ਪਤਿਟ੍ਠਾਸਿ ਮਹਾਬੋਧਿ, ਪਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਮਹਾਜਨਂ॥

''ਤਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਧੋ ਦਸਹਤ੍ਥੋ, ਪਞ੍ਚ ਸਾਖਾ ਮਨੋਰਮਾ।
ਚਤੁਹਤ੍ਥਾ ਚਤੁਹਤ੍ਥਾ, ਦਸਡ੍ਢਫਲਮਣ੍ਡਿਤਾ॥

''ਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤੁ ਪਸਾਖਾਨਂ, ਸਾਖਾਨਂ ਤਾਸਮਾਸਿ ਚ।
ਏਵਂ ਆਸਿ ਮਹਾਬੋਧਿ, ਮਨੋਹਰਸਿਰਿਨ੍ਧਰਾ॥

''ਕਟਾਹਮ੍ਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਕ੍ਖਣੇ ਮਹੀ।
ਅਕਮ੍ਪਿ ਪਾਟਿਹੀਰਾਨਿ, ਅਹੇਸੁਂ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਚ॥

''ਸਯਂ ਨਾਦੇਹਿ ਤੂਰਿਯਾਨਂ, ਦੇਵੇਸੁ ਮਾਨੁਸੇਸੁ ਚ।
ਸਾਧੁਕਾਰਨਿਨ੍ਨਾਦੇਹਿ, ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਗਣਸ੍ਸ ਚ॥

''ਮੇਘਾਨਂ ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ, ਯਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਰਵੇਹਿ ਚ।
ਰਵੇਹਿ ਚ ਮਹੀਕਮ੍ਪੇ, ਏਕਕੋਲਾਹਲਂ ਅਹੁ॥

''ਬੋਧਿਯਾ ਫਲਪਤ੍ਤੇਹਿ, ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਂਸਿਯੋ ਸੁਭਾ।

ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲਂ, ਸਕਲਂ ਸੋਭਯਿਂਸੁ ਚ॥

‘‘ਸਕਟਾਹਾ ਮਹਾਬੋਧਿ, ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਤਤੋ ਨਭਂ।
ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਹਿਮਗਬ੍ਭਮ੍ਹਿ, ਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ ਅਦਸ੍ਸਨਾ’’ਤਿ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਬੋਧਿ ਕਟਾਹੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕ੍ਕਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਮਹਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮਞ੍ਚੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਲਙ੍ਕਾਦੀਪੇ ਮਹਾਬੋਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਅਸੋਕਮਹਾਰਾਜਾ ਮਹਾਬੋਧਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸ੍ਸ ਦਕ੍ਖਿਣਸਾਖਾ ਸਯਮੇਵ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੂਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਦਮੇਕਮਧਿਟ੍ਠਾਨਂ।

‘‘ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ਚ ‘ਮਹਾਬੋਧਿ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੂ’ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਮਧਿਟ੍ਠਾਨਂ।

‘‘ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਤੋ ਓਰੁਯ੍ਹ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਫਲੇਹਿ ਚ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਮੁਞ੍ਚਤੂਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਸਿ, ਇਦਂ ਤਤਿਯਮਧਿਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਨ ਸਮੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਠਮਂ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਤੋ ਓਰੁਯ੍ਹ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਂਸਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਨ ਸਮੇਤਿ। **ਮਹਾਵਂਸੇ** ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਪਿ ਪਠਮਂ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨਂ ਪਚ੍ਛਾਯੇਵ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਂਸਿਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਹਿਮਵਲਾਹਕਗਬ੍ਭਪਵਿਸਨਞ੍ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਮਞ੍ਚਮ੍ਹਿ, ਨਿਪਨ੍ਨੇਨ ਜਿਨੇਨ ਹਿ।
ਕਤਂ ਮਹਾਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਕਂ ਪਞ੍ਚਚਕ੍ਖੁਨਾ॥

‘‘ਗਯ੍ਹਮਾਨਾ ਮਹਾਬੋਧਿ-ਸਾਖਾਸੋਕੇਨ ਦਕ੍ਖਿਣਾ।
ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਨ ਸਯਂਯੇਵ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁ ਕਟਾਹਕੇ॥

‘‘ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਾ ਸਾਖਾ, ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਸੁਭਾ।
ਰਾਜਯਨ੍ਤੀ ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ, ਫਲਪਤ੍ਤੇਹਿ ਮੁਞ੍ਚਤੁ॥

‘‘ਸਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹਾ ਸਾ, ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਨ ਮਨੋਰਮਾ।
ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ, ਹਿਮਗਬ੍ਭਮ੍ਹਿ ਤਿਟ੍ਠਤੂ’’ਤਿ॥

ਬੋਧਿਵਂਸੇਪਿ ਚ ਅਯਮੇਵ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕ੍ਕਮੋ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਥਾ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਹਿਮਵ੍ਹ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਂਸਿਯੋ ਚ ਆਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬੋਧਿਮੇਵ ਪਵਿਸਿੰਸੂਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਹਿਮਵ੍ਹ ਬੋਧਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ ਚ ਆਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਮੇਵ ਪਵਿਸਿੰਸੁ, ਬੋਧਿਪਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਹਿਮਵ੍ਹ ਰਂਸਿਯੋ ਚਾ''ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਸਤਸੋਧਿਤਸਮ੍ਮਤੋ ਪੋਰਾਣਪੋਤ੍ਥਕੇ ਸੇਸੇਸੁ ਚ ਸਬ੍ਬਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। **ਮਹਾਵਂਸੇ**ਪਿ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਤੀਤੇ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਹੇ, ਸਬ੍ਬੇ ਹਿਮਵਲਾਹਕਾ।
> ਪਵਿਸਿੰਸੁ ਮਹਾਬੋਧਿਂ, ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਰਂਸਿਯੋਪਿ ਚਾ''ਤਿ॥

ਕੇਨਚਿ ਪਨ ''ਪਞ੍ਚ ਰਂਸਿਯੋ''ਤਿ ਪਾਠਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਹਿ ਪਞ੍ਚ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਆਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਫਲੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ, ਤਾ ਪਨ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾਵਾ''ਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਜਮ੍ਭਿਤਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਖਨ੍ਧਸਾਖਾਪਸਾਖਪਞ੍ਚਫਲਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਖਨ੍ਧਸਾਖਾਪਸਾਖਾਹਿ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚ ਫਲੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਿਭੂਸਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਸੇਕਂ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੋਤਤ੍ਤੋਦਕੇਨ ਅਭਿਸੇਕਂ ਦਤ੍ਵਾ। **ਮਹਾਬੋਧਿਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਮੀਪੇਯੇਵ ਵਸਿ।

ਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਿਕਪਵਾਰਣਾਦਿਵਸੇਤਿ ਅਸ੍ਸਯੁਜਮਾਸਸ੍ਸ ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪੁਣ੍ਣਮਿਯਂ। ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਉਪੋਸਥਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਸਤ੍ਤਾਹੇ ਜਾਤੇ ਉਪੋਸਥੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **''ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ''**ਤਿ, ਅਸ੍ਸਯੁਜਮਾਸਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਉਪੋਸਥੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਚੀਨਮਹਾਸਾਲਮੂਲੇ ਠਪੇਸੀ**ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਪਾਚੀਨਦਿਸਾਭਾਗੇ ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਹਾਸਾਲਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਣ੍ਡਪਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਠਪੇਸਿ। **ਸਤ੍ਤਰਸਮੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਤੋ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ। **ਕਤ੍ਤਿਕਛਣਪੂਜਂ ਅਦ੍ਦਸਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤਿਕਛਣਵਸੇਨ ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਕਰਿਯਮਾਨਂ ਪੂਜਂ ਸੁਮਨਸਾਮਣੇਰੋ ਅਦ੍ਦਸ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਆਗਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਵ ਚ ਥੇਰੋ ਬੋਧਿਆਹਰਣਤ੍ਥਂ ਪੇਸੇਸਿ।

ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦੇਵਤਾਕੁਲਾਨੀਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਨਾਗਯਕ੍ਖਾਦਿਦੇਵਤਾਕੁਲਾਨਿ ਦਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਮਚ੍ਚਕੁਲਾਨਿ ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਚਾਰਣਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾਨਿ ਲੋਕਸਮ੍ਮਤਤ੍ਤਾ ਉਦਕਾਸਿਞ੍ਚਨਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ, ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਯਕੁਲਾਨਿ ਬੋਧਿਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਪੂਜੋਪਕਰਣਗੋਪਨਤ੍ਥਾਯ ਅਦਾਸਿ। ''ਗੋਪਕਾ ਰਾਜਕਮ੍ਮਿਨੋ ਤਥਾ ਤਰਚ੍ਛਾ''ਤਿ **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ''ਗੋਪਕਕੁਲਾਨਿ ਬੋਧਿਸਿਞ੍ਚਨਤ੍ਥਂ ਖੀਰਧੇਨੁਪਾਲਨਤ੍ਥਾਯ ਤਰਚ੍ਛਕੁਲਾਨਿ ਕਾਲਿਙ੍ਗਕੁਲਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾਨਿ ਪਧਾਨਮਨੁਸ੍ਸਕੁਲਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਾਲਿਙ੍ਗਕੁਲਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਉਦਕਾਦਿਗਾਹਕਾ ਕਾਲਿਙ੍ਗਾ''ਤਿ **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਕਲਿਙ੍ਗੇਸੁ ਜਨਪਦੇ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਲਂ ਕਾਲਿਙ੍ਗਕੁਲ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। **ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਵਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਇਮਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਿਵਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਞ੍ਝਾਟਵਿਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਰਾਜਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੇਨਙ੍ਗਪਰਿਵੁਤੋ ਥਲਪਥੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਝਾਟਵਿਂ ਨਾਮ ਅਟਵਿਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ। **ਤਾਮਲਿਤ੍ਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਾਮਲਿਤ੍ਤਿਂ ਨਾਮ ਤਿਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਇਦਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਟਾਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮਹਾਬੋਧਿਸ੍ਸ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਨੇਸ ਏਕਵਾਰਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪਰਜ੍ਜੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਪੂਜੇਸਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਮਿਦਂ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਦਾਨਂ। ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਰਜ੍ਜੇਨ ਪੂਜੇਸਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਿਵਸੇ ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪਰਜ੍ਜਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਬੋਧਿਪੂਜਂ ਕਾਰੇਸਿ।

ਮਾਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸਾਤਿ ਮਿਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸ। **ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ''ਪਠਮਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਵੋਹਾਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਪੁਣ੍ਣਮਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਅਪਰਾ ਪੁਣ੍ਣਮੀ, ਤਾਵ ਏਕੋ ਮਾਸੋਤਿ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨ ਵੋਹਾਰੇਨ ''ਦੁਤਿਯਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਂ ''ਪਠਮਪਾਟਿਪਦ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਮਹਾਸਾਲਮੂਲੇ ਦਿਨ੍ਨੇਹਿ ਸੋਲਸਹਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਲੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਤਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਰੇ**ਤਿ ਖੇਦੇ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਕਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ, ਬੋਧਿਯਾ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਅਸਹਮਾਨੋ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦੇਵਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰਸਰਂਸਿਜਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਹਾਬੋਧਿਸਮਾਰੁਲ਼੍ਹਾ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਨਾ ਸਮਾਰੁਲ਼੍ਹਾ। **ਪਸ੍ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤਲਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਦਕਤਲਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿ। **ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਏਕੇਕੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਚੇਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। ਵੀ**ਚਿਯੋ** ਵੂ**ਪਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵੀਚਿਯੋ ਨ ਉਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਨਾਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਵਜ੍ਜਿਂਸੂ**ਤਿ ਵਿਰਵਿਂਸੁ, ਨਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਯਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਬ੍ਬਤਾਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਦੇਵਤਾ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸੁਪਣ੍ਣਰੂਪੇਨਾਤਿ ਸੁਪਣ੍ਣਸਦਿਸੇਨ ਰੂਪੇਨ। **ਨਾਗਕੁਲਾਨਿ ਸਨ੍ਤਾਸੇਸੀ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਆਗਤਾਨਿ ਨਾਗਕੁਲਾਨਿ ਸਨ੍ਤਾਸੇਸਿ, ਤੇਸਂ ਭਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਲਾਪੇਸੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਦਾ ਹਿ ਸਮੁਦ੍ਦਵਾਸਿਨੋ ਨਾਗਾ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਗਹੇਤੁਂ ਵਾਤਵਸ੍ਸਨ੍ਧਕਾਰਾਦੀਹਿ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ ਅਕਂਸੁ। ਤਤੋ ਸਙ੍ਘਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੀ ਗਰੁਲ਼ਵਣ੍ਣਂ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਗਰੁਲ਼ਰੂਪੇਨ ਆਕਾਸਂ ਪੂਰਯਮਾਨਾ ਸਿਖਾਮਰੀਚਿਜਾਲੇਨ ਗਗਨਂ ਏਕਨ੍ਧਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਰਵਾਤੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਆਲੋਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਸਂਵਟ੍ਟਜਲਧਿਨਾਦਸਦਿਸੇਨ ਰਵੇਨ ਨਾਗਾਨਂ ਹਦਯਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਨਾਗੇ ਪਲਾਪੇਸਿ। **ਤੇ ਚ ਉਤ੍ਰਸ੍ਤਰੂਪਾ ਨਾਗਾ ਆਗਨ੍ਤ੍**ਵਾਤਿ ਤੇ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਉਤ੍ਤਾਸਿਤਾ ਨਾਗਾ ਪੁਨ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਤਂ ਵਿਭੂਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਵਿਭੂਤਿਂ, ਤਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਥੇਰੀ ਯਾਚਿਤ੍**ਵਾਤਿ ''ਅਯਜੇ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਭਗਵਾ ਮੁਚਲਿਨ੍ਦਨਾਗਰਾਜਸ੍ਸ ਭੋਗਾਵਲਿਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਂ ਅਕਾਸਿ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਦਿਵਸੇ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਨਦੀਤੀਰੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਚ੍ਛਿਟ੍ਠਪਤ੍ਤਂ ਮਹਾਕਾਲਨਾਗਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ। ਉਰੁਵੇਲਨਾਗੇਨ ਮਾਪਿਤਂ ਵਿਸਧੂਮਦਹਨਂ ਅਗਣੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਸੀਲਾਭਰਣਮਦਾਸਿ। ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਂ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦੋਪਨਨ੍ਦਨਾਗਰਾਜਾਨਂ ਦਮੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਸਂ ਅਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਲੋਕਨਾਯਕੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਉਪਕਾਰਕੋ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਨੋ ਦੋਸਮਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਨਾਗਲੋਕਸ੍ਸ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ। **ਮਹਾਬੋਧਿਵਿਯੋਗਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਮਹਾਬੋਧਿਵਿਯੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਮਾਨਸਿਕਦੁਕ੍ਖੋ। **ਕਨ੍ਦਿਤ੍**ਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨਮਤ੍ਤਂ **ਰੋਦਿਤ੍**ਵਾਤਿ, ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਰੋਦਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਲਾਪਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਉਤ੍ਤਰਦ੍ਵਾ**ਰਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਦ੍ਵਾਰਤੋ। **ਮਗ੍ਗਂ ਸੋਧਾਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਖਾਣੁਕਣ੍ਟਕਾਦੀਨਂ ਉਦ੍ਧਰਾਪਨਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਸੋਧਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਵਾਲੁਕਾਦੀਨਂ ਓਕਿਰਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ। **ਸਮੁਦ੍ਦਸਾਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦਾਸਨ੍ਨਸਾਲਾਯ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇ ਪਦੇਸੇ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਪਦੇਸੇ ਠਿਤੇਹਿ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਂ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਤਤ੍ਥ ਏਕਾ ਸਾਲਾ ਕਤਾ। ਸਾ ਨਾਮੇਨ ''ਸਮੁਦ੍ਦਾਸਨ੍ਨਸਾਲਾ''ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਸਮੁਦ੍ਦਾਸਨ੍ਨਸਾਲਾਯ, ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਮਹਣ੍ਣਵੇ।
ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਮਹਾਬੋਧਿਂ, ਮਹਾਥੇਰਿਦ੍ਧਿਯਾਦ੍ਦਸ॥

''ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਤਾ ਸਾਲਾ, ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਤਮਬ੍ਭੁਤਂ।
'ਸਮੁਦ੍ਦਾਸਨ੍ਨਸਾਲਾ'ਤਿ, ਨਾਮੇਨਾਸਿਧ ਪਾਕਟਾ''ਤਿ॥

ਤਾਯ ਵਿਭੂਤਿਯਾਤਿ ਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੂਜਾਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਥੇਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕਿਰ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਕੂਟਾਗਾਰਸਦਿਸਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਚੇਤਿਯਾਨਿ ਕਾਰਾਪੇਸਿ। ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰੇ ਪੁਪ੍ਫਅਗ੍ਘਿਯਾਨਿ ਠਪੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਆਗਤੋ ਵਤਰੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਰੇ**ਤਿ ਪਸਂਸਾਯਂ, ਸਾਧੁ ਵਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਲੇਹੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਮਚ੍ਚਕੁਲੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇਹੀਤਿ ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਲੇਹਿ। **ਸਮੁਦ੍ਦਤੀਰੇ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਠਪੇਤ੍**ਵਾਤਿ

ਸਮੁਦ੍ਦਵੇਲਾਤਲੇ ਅਲਙ੍ਕਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤੇ ਰਮਣੀਯੇ ਮਣ੍ਡਪੇ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਏਵਂ ਪਨ ਕਤ੍ਵਾ ਸਕਲਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਰਜ੍ਜੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਨ੍ਨਂ ਕੁਲਾਨਂ ਰਜ੍ਜਂ ਨਿਯਜਾਤੇਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਦੋਵਾਰਿਕਟ੍ਠਾਨੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਦਿਵਸੇ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪੂਜਂ ਕਾਰਾਪੇਸਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੀਣਿ ਦਿਵਸਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਰਜ੍ਜਂ ਵਿਚਾਰੇਸੀ**ਤਿ ਰਜ੍ਜਂ ਵਿਚਾਰੇਤੁਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਵਾ ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਲੇਹਿ ਰਜ੍ਜਂ ਵਿਚਾਰਾਪੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਮਿਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਦਸਮਿਯਂ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਸਮਿਯਂ ਅਲਙ੍ਕਤਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤੁਰਥੇ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਪੂਜਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਪਾਚੀਨਪਸ੍ਸਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਾਤਰਾਸਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਭਾਸਿਤਂ ਨਾਗਦੀਪੇ ਦਸਬਲੇਨ ਕਤਂ ਨਾਗਦਮਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਨਾ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਥੂਪਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਣਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਵਕ੍ਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗਾਮਦ੍ਵਾਰੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਪੂਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ। **ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਮਿਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸੇਵ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੇ। **ਵਡ੍ਢਮਾਨਕਚ੍ਛਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਛਾਯਾਯ ਵਡ੍ਢਮਾਨਸਮਯੇ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ। **ਤਿਲਕਭੂਤੇ**ਤਿ ਅਲਙ੍ਕਾਰਭੂਤੇ। **ਰਾਜਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਰਾਜੁਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਟ੍ਠਾਨੇ। ''ਸਕਲਰਜ੍ਜਂ ਮਹਾਬੋਧਿਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਉਪਚਾਰਤ੍ਥਂ ਰਾਜਾ ਦੋਵਾਰਿਕਵੇਸਂ ਗਣ੍ਹੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਪਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਦਿਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਪਸ੍ਸਨਂ। **ਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਿਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ। ''ਸਹ ਬੋਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ "**ਸਹ ਬੋਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾ**"ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ ਕਤਂ। ਸਤਿ ਹਿ ਸਹਯੋਗੇ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਅਨੇਕਾਨਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂਯੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਹ ਬੋਧਿਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਹਾਪਥਵੀ ਅਕਮ੍ਪਿ, ਤਾਨਿ ਮੂਲਾਨਿ ਕਟਾਹਮੁਖਵਟ੍ਟਿਤੋ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਟਾਹਂ ਵਿਨਨ੍ਧਨ੍ਤਾ ਪਥਵੀਤਲਮੋਤਰਿਂਸੁ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਦਿਬ੍ਬਕੁਸੁਮਾਨਿ ਵਸ੍ਸਿਂਸੁ, ਆਕਾਸੇ ਦਿਬ੍ਬਤੂਰਿਯਾਨਿ ਵਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਹਾਮੇਘੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਧਾਰਮਕਾਸਿ, ਆਕਾਸਪਦੇਸਾ ਵਿਰਵਿਂਸੁ, ਵਿਜ੍ਜੁਲਤਾ ਨਿਚ੍ਛਰਿਂਸੁ। ਦੇਵਤਾ ਸਾਧੁਕਾਰਮਦਂਸੁ, ਸਮਾਗਤਾ ਸਕਲਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਿਂਸੁ, ਗਹਿਤਮਕਰਨ੍ਦਾ ਮਨ੍ਦਮਾਰੁਤਾ ਵਾਯਿਂਸੁ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਘਨਸੀਤਲਹਿਮਵਲਾਹਕਾ ਮਹਾਬੋਧਿਂ ਛਾਦਯਿਂਸੁ। ਏਵਂ ਬੋਧਿ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਹਿਮਗਬ੍ਭੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਅਗਮਾਸਿ। **ਹਿਮਗਬ੍ਭੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੀ**ਤਿ ਹਿਮਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। **ਵਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਂਸਰਨ੍ਤਾ। **ਨਿਚ੍ਛਰਿਂਸੂ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਂਸੁ। **ਦਸ੍ਸਿਂਸੂ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ। **ਸਬ੍ਬੇ ਦੀਪਵਾਸਿਨੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਵਾਸਿਨੋ। **ਉਤ੍ਤਰਸਾਖਤੋ ਏਕਂ ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਸਾਖਾਯ ਠਿਤਂ ਏਕਂ ਫਲਂ। ''ਪਾਚੀਨਸਾਖਾਯ ਏਕਂ ਫਲ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਕੇਚਿ। **ਮਹਾਆਸਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਸ੍ਸੇ ਮਹਾਸਿਲਾਸਨੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਵਿਹਾਰੇ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਸ੍ਸਪਗਿਰਿਵਿਹਾਰੇ। ''ਇਸ੍ਸਰਨਿਮ੍ਮਾਨਵਿਹਾਰੇ''ਤਿ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਸਙ੍ਕੇਤਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਾਨਿ ਪਨ ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ ''ਕਸ੍ਸਪਗਿਰੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੋ। ''ਇਸ੍ਸਰਸਮਣਾਰਾਮੇ''ਤਿਪਿ ਕੇਚਿ ਪਠਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਤਿਵਕ੍ਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੇ , ਥੂਪਾਰਾਮੇ ਤਥੇਵ ਚ।
> ਇਸ੍ਸਰਸਮਣਾਰਾਮੇ, ਪਠਮੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ''ਤਿ॥

ਯੋਜਨਿਯਆਰਾਮੇਸੂਤਿ ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਕਤਆਰਾਮੇਸੁ। ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇ ਮਹਾਬੋਧਿਮ੍ਹੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਨੁਰਾਧਪੁਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਪੁਤ੍ਤਨਤ੍ਤੁਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਮਹਾਬੋਧਿਮ੍ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਹਪਾਸਾਦਟ੍ਠਾਨਂ ਪੂਜੇਸੀ**ਤਿ ਲੋਹਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ ਪੂਜੇਸਿ। ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲੋਹਪਾਸਾਦਂ ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਤਿਸ੍ਸੋਯੇਵ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਾਰੇਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਭਾਵਤੋ 'ਅਨਾਗਤੇ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦੁਟ੍ਠਗਾਮਣਿਅਭਯੇਨੇਵ ਕਾਰਿਤੋ ਲੋਹਪਾਸਾਦੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮੂਲਾਨਿ ਪਨਸ੍ਸ ਨ ਤਾਵ ਓਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਦੀਪੇ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਤਾਵ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਮੂਲਾਨਿ ਪਨ ਨ ਤਾਵ ਓਤਿਣ੍ਣਾਨੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਓਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਹਿ ਅਤੀਤਤ੍ਥੇ

ਵਤ੍ਤੁਮਾਨਵਚਨੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਕਦਾ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ ਮੂਲਾਨਿ ਓਤਿਣ੍ਣਾਨਿ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਯੋ ਅਮਚ੍ਚੋ ਚਤੁਪਣ੍ਣਾਸਾਯ ਜੇਟ੍ਠਕਕਨਿਟ੍ਠਭਾਤੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚੇਤਿਯਗਿਰਿਮ੍ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਮਹਾਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**”ਤਿ। **ਮੇਘਵਣ੍ਣਾਭਯਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਵੇਣਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਮੇਘਵਣ੍ਣਾਭਯਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਅਮਚ੍ਚੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਿਵੇਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇ ਠਾਨੇ। **ਮਣ੍ਡਪਪ੍ਪਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮਣ੍ਡਪਸਦਿਸੰ। ਸਦਿਸਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਕਾਰਸਦ੍ਦਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਮੂਲਾਨਿ ਓਤਰਨ੍ਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰੰ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ।

ਮੇਘਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਲਸ੍ਸੇਵ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਰਵਿਤਤ੍ਤਾ “**ਆਕਾਸੰ ਮਹਾਵਿਰਵੰ ਰਵੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਚ੍ਚੇਕਗਣੀਹੀ**ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਗਣਾਚਰਿਯੇਹਿ। ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਗਣੰ ਏਤੇਸੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਗਣਿਨੋ। ਯਥਾ ਵੇਜ੍ਜੋ ਗਿਲਾਨੇਸੁ ਕਰੁਣਾਯ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਮੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋਸੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯੇਸੁ ਵਣੇਸੁ ਗੁਯ੍ਹਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਚ ਭੇਸਜ੍ਜਲੇਪਨਾਦਿਨਾ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਮੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਏਵੰ ਭਗਵਾਪਿ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਪੀਲ਼ਿਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਕਰੁਣਾਯ ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੋਚੇਤੁਕਾਮੋ ਅਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਹਾਨਿ ਗੁਯ੍ਹਟ੍ਠਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਿਪਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕਿਲੇਸਬ੍ਯਾਧਿੰ ਤਿਕਿਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਸਤ੍ਥੁ ਕਰੁਣਾਗੁਣਪਰਿਦੀਪਕ**”ਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਕਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨੀਕਰਾਨੰ, ਯੇ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਸਾਸਨਿੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਵਿਨਯਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਜ੍ਝਾਚਾਰਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਨਕਰੰ।

ਰਾਜਿਨੋਤਿ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਰਾਜਾਨਮਨੁਸਾਸਿਂਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਾਲੋਕੰ। **ਨਿਬ੍ਬਾਯਿਂਸੁ ਮਹੇਸਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਸਿ। ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਿਕੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੇਸੰ ਥੇਰਾਨੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਤਿ ਤੇਸੰ ਮਹਾਮਹਿਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਪ੍ਪਮੁਖਾਨੰ ਥੇਰਾਨੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ। ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾਦਯੋ ਪਨ ਮਹਾਅਰਿਟ੍ਠਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤਕਾਲ਼ਸੁਮਨਦੀਘਸੁਮਨਾਦਯੋ ਮਹਾਅਰਿਟ੍ਠਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ ਚਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ**ਤਿ ਉਭਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾਨੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਾ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ**ਤਿ –

> ‘‘ਤਤੋ ਮਹਿਨ੍ਦੋ ਇਟ੍ਟਿਯੋ, ਉਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮ੍ਬਲੋ ਤਥਾ।
> ਭਦ੍ਦਨਾਮੋ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥
>
> ‘‘ਏਤੇ ਨਾਗਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ, ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਾ ਇਧਾਗਤਾ।
> ਵਿਨਯੰ ਤੇ ਵਾਚਯਿਂਸੁ, ਪਿਟਕੰ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਯਾ॥
>
> ‘‘ਨਿਕਾਯੇ ਪਞ੍ਚ ਵਾਚੇਸੁੰ, ਸਤ੍ਤ ਚੇਵ ਪਕਰਣੇ।
> ਤਤੋ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਮੇਧਾਵੀ, ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤੋ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥
>
> ‘‘ਵਿਸਾਰਦੋ ਕਾਲ਼ਸੁਮਨੋ, ਥੇਰੋ ਚ ਦੀਘਨਾਮਕੋ’’ਤਿ॥ –

ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ।

ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਨਯਾਨਿਸਂਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ''ਕੇਨਾਭਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ''ਕਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਆਹ ''**ਕਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇਲਮਿਵਾ**ਤਿ ਸੀਹਤੇਲਮਿਵ। **ਅਧਿਮਤ੍ਤਸਤਿਗਤਿਧੀਤਿਮਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਤੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਾਰਣਕਸਤਿ। **ਗਤੀ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਗਤਿ। **ਧੀਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨਕਞਾਣਂ। **ਗਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਗਤਿ। **ਧੀਤੀ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵੀਰਿਯਂ ਸਜ੍ਝਾਯਨਵੀਰਿਯਂ ਧਾਰਣਵੀਰਿਯਞ੍ਚ। **ਲਜ੍ਜੀਸੂ**ਤਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਕਲਕ੍ਖਣਾਯ ਲਜ੍ਜਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਸੁ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕੇਸੂ**ਤਿ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਕਾਰੀਸੁ। **ਸਿਕ੍ਖਾਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਕਾਮਯਮਾਨੇਸੁ ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਸੁ।

ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ **ਮਾਤਾਪਿਤੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਚਾਰਗੋਚਰਕੁਸਲਤਾ**ਤਿ ਵੇਲੁਦਾਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸ੍ਸ ਕਾਯਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਕਰਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਾਚਾਰਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ''ਕਾਯਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾਚਸਿਕੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁਸਾਰੁਪ੍ਪਆਚਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਸਿਯਾਦਿਅਗੋਚਰਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਗੋਚਰੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਣਾਚਾਰੇਸੁ ਚੇਵ ਸਮਣਗੋਚਰੇਸੁ ਚ ਕੁਸਲਤਾ। ਅਪਿਚ ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਸਗਾਰਵੋ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਸੁਪਾਰੁਤੋ ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਆਲੋਕਿਤੇਨ ਵਿਲੋਕਿਤੇਨ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇਨ ਪਸਾਰਿਤੇਨ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਜਾਗਰਿਯਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਆਭਿਸਮਾਚਾਰਿਕੇਸੁ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਗਰੁਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਬਹੁਲੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ **ਆਚਾਰੋ**।

ਗੋਚਰੋ ਪਨ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋਤਿ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਸੁਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਤਿ, ਕਙ੍ਖਂ ਵਿਤਰਤਿ , ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਜੁਂ ਕਰੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਨ ਅਨੁਸਿਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਸੀਲੇਨ, ਸੁਤੇਨ, ਚਾਗੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਅਯਂ **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਗੋਚਰੋ**। ਯੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਯੁਗਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਂ, ਨ ਰਥਂ, ਨ ਪਤ੍ਤਿਂ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਂ, ਨ ਪੁਰਿਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਉਦ੍ਧਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਮ੍ਪਿ ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਂ **ਆਰਕ੍ਖਗੋਚਰੋ**। ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਸਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ। ਅਯਂ **ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਗੋਚਰੋ**। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚ ਆਚਾਰੇਨ ਇਮਿਨਾ ਚ ਗੋਚਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਆਚਾਰਗੋਚਰਕੁਸਲਤਾ। ਏਵਂ ਅਨਾਚਾਰਂ ਅਗੋਚਰਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਆਚਾਰਗੋਚਰੇਸੁ ਕੁਸਲਭਾਵੋ ਵਿਨਯਧਰਾਯਤ੍ਤੋਤਿ ਅਯਮਾਨਿਸਂਸੋ ਵਿਨਯਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਨਯਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੁਗੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਕਥਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੁਗੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤੋ? ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਹਿ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਲਜ੍ਜਿਤਾ, ਅਞ੍ਞਾਣਤਾ, ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਤਾ, ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਸਤਿਸਮ੍ਮੋਸਾਤਿ। ਵਿਨਯਧਰੋ ਪਨ ਇਮੇਹਿ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਲਜ੍ਜਿਤਾਯ** ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ? ਸੋ ਹਿ ''ਪਸ੍ਸਥ ਭੋ, ਅਯਂ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਇਮਂ ਪਰੂਪਵਾਦਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋਪਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਯੇਵ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਲਜ੍ਜਿਤਾਯ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਹਸਾ ਆਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨਿਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਤੋ –

''ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨ ਪਰਿਗੂਹਤਿ।

ਅਗਤਿਗਮਨਞ੍ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਦਿਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਜ੍ਜਿਪੁਗ੍ਗਲੋ’’ਤਿ॥ (ਪਰਿ॰ ੩੫੯) –

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਲਜ੍ਜਿਭਾਵੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਵ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਞ੍ਞਾਣਤਾਯ** ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ? ਸੋ ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪਿਯਂਯੇਵ ਕਰੋਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਾਣਤਾਯ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਤਾਯ** ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ? ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਵਤ੍ਥੁਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਮਾਤਿਕਂ ਪਦਭਾਜਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਿਯਂ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਕਰੋਤਿ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਂ ਚੇ, ਨ ਕਰੋਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾਵ ‘‘ਵਟ੍ਟਤੀ’’ਤਿ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ। ਏਵਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਤਾਯ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ**ਦੀਹਿ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ? ਸੋ ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞੀ ਨ ਹੋਤਿ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞੀ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚਸ੍ਸ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਤਿ, ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਹਿ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਖਣ੍ਡਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੋ। ਏਵਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸੁਗੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਰਕ੍ਖਿਤੋ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਾਨਨ੍ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇਨ ਅਭਿਭੂਤਾਨਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ ਹੋਤਿ? ਤਿਰੋਰਟ੍ਠੇਸੁ ਤਿਰੋਜਨਪਦੇਸੁ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਵਿਹਾਰੇ ਵਿਨਯਧਰੋ ਵਸਤੀ’’ਤਿ ਦੂਰਤੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੇਹਿ ਕਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਂ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਆਪਤ੍ਤਾਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਗਰੁਕਲਹੁਕਾਦਿਭੇਦਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਗਾਮਿਨਿਂ ਦੇਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਏਵਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਕਤਾਨਂ ਪਟਿਸਰਣਂ ਹੋਤਿ।

ਵਿਸਾਰਦੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਵੋਹਰਤੀਤਿ ਵਿਗਤੋ ਸਾਰਦੋ ਭਯਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ, ਅਭੀਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਿਨਯਧਰਸ੍ਸ ਹਿ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਯਂ ਸਾਰਜ੍ਜਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਵਿਨਯਧਰਸ੍ਸ ਤਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ‘‘ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੋਸੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਨ ਦੋਸੋ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਕਥਨਤੋ।

ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਚ ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਮੇਤ੍ਤਿਯਭੁਮ੍ਮਜਕਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਡ੍ਢੋ ਚ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਅਮੂਲਕੇਨ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਨਾ ਚੋਦੇਸੁਂ, ਇਮੇ **ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ** ਨਾਮ। ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾ ਪਨ ਅਰਿਟ੍ਠਭਿਕ੍ਖੁਕਣ੍ਟਕਸਾਮਣੇਰਵੇਸਾਲਿਕਵਜ੍ਜਿਪੁਤ੍ਤਕਾ ਮਹਾਸਙ੍ਘਿਕਾਦਯੋ ਚ ਅਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਂ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਤਪਗ੍ਗਹਾ **ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ** ਨਾਮ। ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਸਹਕਾਰਣੇਨ ਵਚਨੇਨ ਯਥਾ ਤਂ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤਿਵਿਧੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਗਮਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਪਿਟਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ **ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਤੇਰਸ ਧੁਤਙ੍ਗਗੁਣਾ ਚੁਦ੍ਦਸ ਖਨ੍ਧਕਵਤ੍ਤਾਨਿ ਦ੍ਵੇਅਸੀਤਿ ਮਹਾਵਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਯਂ **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਚ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਫਲਾਨਿ ਚ, ਅਯਂ **ਅਧਿਗਮਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਥੇਰਾ ‘‘ਯੋ ਵੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੬) ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਥੇਰਾ ‘‘ਇਮੇ ਚ, ਸੁਭਦ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ ਅਰਹਨ੍ਤੇਹਿ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੪) ‘‘ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਯਾਵ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ

ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਾਸਨਂ ਠਿਤਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਇਤਰੇ ਪਨ ਥੇਰਾ ''ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਆਹਂਸੁ। ਸਚੇਪਿ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਾਰਾਜਿਕਾਨਿ ਰਕ੍ਖਣਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਦ੍ਧੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਜਨਪਦੇ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦਸਵਗ੍ਗਗਣਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਜਨਪਦੇਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨ ਵੀਸਤਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਘਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਅਬ੍ਭਾਨਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਾਸਨਂ ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਵਿਰੁਲ੍ਹਿਂ ਗਮਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਵਿਨਯਧਰੋ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮਯਂ ਵਿਨਯਧਰੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚਾਨਿਸਂਸੇ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਨਯੋ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯਾਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੬੬) **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ, **ਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਲਾਪਿ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵਿਨਯਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਪਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਕਤਾਕਤਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵੋ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਤਰੁਣਪੀਤਿ। **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਬਲਵਪੀਤਿ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦਰਥਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ। **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਂ ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਸਮਾਧੀ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ। **ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਹਿ ਤਰੁਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ**ਤਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। **ਵਿਰਾਗੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਰਹਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਂ। **ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ, ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਅਵਸ੍ਸਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਨ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਹੋਤਿ।

ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਕਥਾਤਿ ਅਯਂ ਵਿਨਯਕਥਾ ਨਾਮ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ, ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ। **ਮਨ੍ਤਨਾ**ਪਿ ਵਿਨਯਮਨ੍ਤਨਾਏਵ, ''ਏਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਵਿਨਯਪਟਿਬਦ੍ਧਸਂਸਨ੍ਦਨਾ। **ਏਤਦਤ੍ਥਾ ਉਪਨਿਸਾ**ਤਿ ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਉਪਨਿਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਾਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ। ''ਵਿਨਯੋ ਸਂਵਰਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਕਾਰਣਪਰਮ੍ਪਰਾ ਏਤਦਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤਦਤ੍ਥਂ ਸੋਤਾਵਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਕਥਾਯ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ ਇਮਂ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਣਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਏਤਦਤ੍ਥਂ। **ਯਦਿਦਂ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**ਤਿ **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ। ਸਬ੍ਬਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਚਨੇਸੁ ਤਾਦਿਸੋਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਯੋ ਅਯਂ ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸੋਪਿ ਏਤਦਤ੍ਥਾਯ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯੋ ਅਯਂ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਹੁਸ੍ਸਾਹਤੋ ਸਾਧਿਤਬ੍ਬਂ ਨਿਯਤਪ੍ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਵਿਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਨਿਸਂਸਫਲਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਆਯੋਗੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਣਚਿਨ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਅਭਿਯੋਗੋ।

ਵਿਨਯਾਨਿਸਂਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ

ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ

੧

. **ਸੇਯ੍ਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਤਮਂ, ਤਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਨਿਯਮੋਤਿ ਅਨਿਯਮੋ, ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਚਨਂ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯੇਵ ਵਚਨਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ, ਅਨਿਯਮਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਂ, ਪਠਮਂ ਅਨਿਯਮਿਤਸ੍ਸ ਸਮਯਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਯੇਨਾਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਨਿਯਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਵਚਨਂ ਅਨਿਯਮਨਿਦ੍ਦੇਸਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਆਹ **‘‘ਤਸ੍ਸ ਸਰੂਪੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੇਨਪੀ’’**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ। **ਸਰੂਪੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤੇਨਪੀ**ਤਿ ‘‘ਯੇਨਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਵੁਤ੍ਤੇਨਪਿ। **ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਭਾਗੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨ। ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇ ਹਿ ਸਿਦ੍ਧੇ ਯੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਅਪਰਭਾਗੇ ਹਿ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਹੇਤੁਭੂਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਦ੍ਧੋ’’**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਤਦਤ੍ਥਮੇਵ ‘‘ਯੇਨਾ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਯੇਨਾ’’ਤਿ ਅਯਂ ‘‘ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮ ਜਾਤੋ। **ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਰਭਾਗੇ ਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਹੇਤੁਭੂਤੋ**ਤਿ ‘‘ਏਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਕਾਲੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਗਤ ਕਾਲੋ, ਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ। ਯਥਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਦ੍ਧਨਿਯਂ ਅਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ‘‘ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਅਹੋਸਿ, ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਯੇਨ ਸਮਯੇਨਾ’’**ਤਿਆਦਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨ। **ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਯਦਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਯਂ ਇਦਂ ਵਿਧਾਨਂ, ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਯਾ ਅਯਂ ਯੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਯੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਦੀਪਨੇ ਇਦਂ ਮੁਖਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਉਪਾਯਮਤ੍ਤਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੁਖਂ ਦ੍ਵਾਰਂ ਉਪਾਯੋਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਂ। **‘‘ਤੇਨ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’’**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਮਾਹ **‘‘ਯੇਨ ਸੁਦਿਨ੍ਨੋ’’**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੇਨਾਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋਪਿ ਤਾਦਿਸੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਪਟਿਸੇਵੀ’’**ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨ। **ਪਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞਾ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਦਾਰੂਨਂ ਆਦਿਯਨਸਙ੍ਖਾਤਪਚ੍ਛਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਤ੍ਥਤੋ ਸਿਦ੍ਧੇਨ। **ਸਮਯਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਦਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਸਮਵਾਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯਂ, ਕਾਰਣਸਮਵਾਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖਣੇ**ਤਿ ਓਕਾਸੇ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਵਾਯੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇਪਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੋ** ਨਾਮ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਕਾਲੋ। **ਸਮਯੋ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਸਰੀਰਬਲਞ੍ਚੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੋ ਚ। **ਉਪਾਦਾਨਂ** ਨਾਮ ਞਾਣੇਨ ਤੇਸਂ ਗਹਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਸਚੇ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸ੍ਵੇ ਗਮਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਫਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਗਮਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਥੇਤਂ ਕਾਲਞ੍ਚ ਗਮਨਕਾਰਣਸਮਵਾਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਪਿ ਏਵ ਨਾਮ ਸ੍ਵੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ।

ਖਣੇਤਿ ਓਕਾਸੇ। ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤ੍ਤਾ, ਖਣੋ ਏਵ ਚ ਸਮਯੋ। ਯੋ ਖਣੋਤਿ ਚ ਸਮਯੋਤਿ ਚ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਕੋਵ◌ਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਸਮਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੂਹੋ। ਪਵ◌ੁਦ੍ਧਂ ਵਨਂ **ਪਵਨਂ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਵਨਸ੍ਮਿਂ, ਵਨਸਣ੍ਡੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ ਤੇ ਭਦ੍ਦਾਲਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਿਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮਯੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁ। **ਭਦ੍ਦਾਲੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਨਾਮਂ। ਇਦਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਭਦ੍ਦਾਲਿ ਤਯਾ ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕਂ ਏਤਂ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਤੇ ਨ ਪਟਿਵ◌ਿਦ੍ਧਂ ਨ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਿਤਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਤਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭਗਵ◌ਾ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਉਗ੍ਗਾਹਮਾਨੋ ਤਿਆਦੀਸੁ **ਮਾਨੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਪਕਤਿਨਾਮਂ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ''ਉਗ੍ਗਾਹਮਾਨੋ''ਤਿ ਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਗ੍ਗਾਹਮਾਨੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ । ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਯ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ**। ਸੋ ਕਿਰ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ। ਸਮਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮਯਪ੍ਪਵ◌ਾਦਕੋ,** ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯਪ੍ਪਵ◌ਾਦਕੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵ◌ਾਦਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਠਾਨੇ ਚਙ੍ਕੀਤਾਰੁਕ੍ਖਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਪਭੁਤਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾਚੇਲਕਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ ਚ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਆਰਾਮੋ ''ਸਮਯਪ੍ਪਵ◌ਾਦਕੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ, ਸ੍ਵ◌ੇਵ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਿਮ੍ਬਰੁਰੁਕ੍ਖਪਨ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਾ ਸਾਲਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਏਕਸਾਲਕੋ**। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ਏਕਾ ਸਾਲਾ ਕਤਾ ਅਹੋਸਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬਹੂ ਸਾਲਾ ਕਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮੇਵ ਏਕਂ ਸਾਲਮੁਪਾਦਾਯ ਲਦ੍ਧਨਾਮਵਸੇਨ ''ਏਕਸਾਲਕੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ। ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਪਨ ਪਸੇਨਦਿਰਞ੍ਞੋ ਦੇਵ◌ਿਯਾ ਉਯ੍ਯਾਨਭੂਤੋ ਸੋ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਞ੍ਛਨ੍ਨੋ ਆਰਾਮੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ **"ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੋ"**ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯਪ੍ਪਵ◌ਾਦਕੇ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ ਮਲ੍ਲਿਕਾਯ ਆਰਾਮੇ। **ਪਟਿਵਸਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵ◌ਾਸਫਾਸੁਤਾਯ ਵਸਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੇ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਵ◌ੁਡ੍ਢਿ। **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪਰਲੋਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ, ਪਰਲੋਕਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਉਭਯਤ੍ਥਸਙ੍ਖਾਤਹਿਤਪਟਿਲਾਭਾ। ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋਪਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਤਮਤ੍ਥਦ੍ਵਯਂ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਧਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਰਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ **ਧੀਰੋ**। ਅਥ ਵ◌ਾ ਧੀ ਪਞ੍ਞਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਧੀਰੋ**।

ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾਤਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਪਹਾਨੇਨ। ਸਮ੍ਮਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਂ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵ◌ਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ, ਪੀਲ਼ਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ, ਤ੍ਥਕਾਰਸ੍ਸ ਟ੍ਠਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਏਵ◌ਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਸਮੇਚ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਭਾਵ◌ੋ **ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ। ਸਨ੍ਤਾਪੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ। ਵ◌ਿ**ਪਰਿਣਾਮੋ** ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾ। ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋ ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮਯੋਵ ਅਤ੍ਥੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ,** ਪੀਲ਼ਨਾਦੀਨਿ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵ◌ੇਨ ਏਕੀਭਾਵ◌ਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ''ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸਯਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋਤਿ ਤਾਨੇਵ ਪੀਲ਼ਨਾਦੀਨਿ ਅਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸਯਭਾਵ◌ੂਪਗਮਨਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਏਕਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪਸਗ੍ਗਾਨਂ ਜੋਤਕਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਾਚਕੋ ਸਮਯਸਦ੍ਦੋ ਏਵ◌ਾਤਿ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇਪਿ ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਅਭਿਸਮਯਸਦ੍ਦੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝਂ ਸਮੇਤਿ ਸਮਵ◌ੇਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮਵ◌ਾਯੋ। ਸਮੇਤਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਏਤ੍ਥ ਤਦਾਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲੇਹੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਖਣੋ। ਸਮੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ ਵ◌ਾ ਸਂਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵ◌ਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਂ ਕਾਰਣਂ ਵ◌ਿਯ ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵ◌ੋਹਰੀਯਤਿ। ਸਮਂ, ਸਹ ਵ◌ਾ ਅਵਯਵ◌ਾਨਂ ਅਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮੂਹੋ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿ। ਅਵਯਵ◌ੇਨ ਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮੂਹੋ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਾਗਮੇ ਏਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਹੇਤੁ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ। ਸਮੇਤਿ ਸਂਯੋਜਨਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਏਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ ਵ◌ਾ ਤਂਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ

ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਯੋ**, ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ**, ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਯਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਯਾਨਂ ਅਪਗਮੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ**, ਪਹਾਨਂ। ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਮੁਖਂ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਬ੍ਬੋ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ**, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਅਭਿਸਮਯੋ**, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਨਨੁ ਚ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕੇ ਅਤ੍ਥਾ ਅਭਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ। ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਹਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਯਮਾਨੇ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕਤ੍ਥਾਭਿਧਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਨ ਹਿ ਯੋ ਕਾਲਤ੍ਥੋ ਸਮਯਸਦ੍ਦੋ, ਸੋਯੇਵ ਸਮੂਹਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਯਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਸਾਮਞ੍ਞਮੁਪਾਦਾਯ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤਾ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਇਧ ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮਵਾਯਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਇਧ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੇਸਦੇਸਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਨਿਦਾਨਭਾਵੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ।

ਉਪਯੋਗਵਚਨੇਨ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸਮਕਤ੍ਵਾ ਇਧ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਯੋਜਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤੁਕਾਮੋ ਪਰਮ੍ਮੁਖੇਨ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ **"ਏਤ੍ਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥ** ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਵਿਤਣ੍ਡਵਾਦੀ ਆਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਚੋਦਨਾਯ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਨਨੂਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਯਥਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਭੁਮ੍ਮਵਚਨੇਹਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ। **ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਕਰਣਵਚਨੇਨ। **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦੇਸਨਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਾਵ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ ਇਧ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ''ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰੋ। ਨ ਹਿ ਦੇਸਨਾਕਾਲੇ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸਯਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਸਹੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਭਿਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਰੁਣਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਰਹਿਤਪਅਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਇਧ ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਉਪਯੋਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾ ''ਮਾਸਂ ਅਜ੍ਝੇਤੀ''ਤਿ।

ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋਤਿ ਆਧਾਰਤ੍ਥੋ। ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਲਕ੍ਖਣਂ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ, ਸੋਯੇਵਤ੍ਥੋ **ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ**। ਕਥਂ ਪਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਲਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਕਾਲਤ੍ਥੋ**, ਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ**। ਅਥ ਵਾ ਕਾਲਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ **ਕਾਲਤ੍ਥੋ**, ਸਮੂਹਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ। ਕੋ ਸੋ? ਸਮਯੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਕਾਲਤ੍ਥੋ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਆਧਾਰੋਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਲੇ ਪੁਞ੍ਜੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਕਾਲੋ ਸਮੂਹੋ ਚ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕੋ, ਸੋ ਕਥਂ ਆਧਾਰੋ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਾਲੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਤਙ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਤੋ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ''ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਜਾਤੋ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਸਮੂਹੋ ਚ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ ਅਵਯਵਾਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਪੀਯਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ, ਯਵਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਆਧਾਰਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਖਣਸਮਵਾਯਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖਣੋ** ਨਾਮ ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਵਮੋ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਖਾਤੋ ਖਣੋ, ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨੇਤਾਨਿ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੧) ਏਤ੍ਥ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ, ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਞ੍ਞਤਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਓਕਾਸਟ੍ਠੇਨ ਖਣੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਾਨਿ ਹਿ ਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਕਾਸਭੂਤਾਨਿ। **ਸਮਵਾਯੋ** ਨਾਮ ''ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ

ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪; ੩.੪੨੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦) ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਸਾਧਾਰਣਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਕਤ੍ਤੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦਿਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗੀ। ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਸਾਧਾਰਣਫਲਂ। **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਜਨਕਹੇਤੁ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਖਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਮਵਾਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਚ ਸਮਯਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਾਯ ਤੇਸਂ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਾਵੋ ਸਤ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ''ਗਾਵੀਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋ''ਤਿ ਦੋਹਨਕਿਰਿਯਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਸਤੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਅਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਭਾਵੇ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਵਿਰਹਾਭਾਵਤੋਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਭਵਨਕਿਰਿਯਾ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚ ਸਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਚ ਸਤਿ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ । **ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ।

ਇਧ ਪਨਾਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ। **ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਕਰਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤੀ**ਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ''ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕੁਦਾਲੇਨ ਖਣਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਰਣਤ੍ਥੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਕਥਂ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ **''ਯੋ ਹਿ ਸੋ''**ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਤਂਤਂਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁ ਚੇਵ ਕਰਣਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਦਾ ਭਗਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਮੇਵ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਦਾ ਤਂ ਤਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਵਸਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧੋ ਵਤ੍ਥੁਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਅਨ੍ਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਪਨ ਤੇਨੇਵ ਪੁਬ੍ਬਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਧਕਤਮਤ੍ਤਾ ਕਰਣਭਾਵੋਪਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸੇਵ ਸਿਦ੍ਧੋ ''ਅਸਿਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤੇਨੇਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਕਾਲਮ੍ਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸਪਿ ਇਧ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਤਂ ਤਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸਪਿ ਕਰਣਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸਪਿ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਕਰਣਭਾਵੋ ਚ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋਯੇਵ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਕਰਣਭੂਤੋ ਚ। ਸੋ ਹਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਕ੍ਖਣੇ ਹੇਤੁ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨੇ ਕਰਣਮ੍ਪਿ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਨ੍ਤੋਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਓਤਿਣ੍ਣਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਨ੍ਤੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ**ਤਿ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਹੇਤੁਭੂਤਂ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਮਯਂ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਿਹਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇਪਿ ਪਠਮਂ ''ਹੇਤੁਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਇਧ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸਮਯਂ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਵਿਹਾਸੀਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਿਚਿਨ੍ਤਾਯ, ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਇਧ ਕਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯ**ਮ੍ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਯਮੇਵ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪਠਮਂ ''ਹੇਤੁਭੂਤੇਨਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਇਧ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਪਯਨ੍ਤੋ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵਿਹਾਸਿ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵਿਹਾਸੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਰਣਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਾ

ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ। **ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਹੋਤਿ। **ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ।

ਪੋਰਾਣਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। **ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਰਤੋ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਪਰਤੋ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ। **ਵੇਰਞ੍ਜਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਬਲਿਕਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਜਨਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਾਭਾਵਤੋ ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤੋ ਰਜੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੇਰਞ੍ਜਾ,** ਸੇਰਿਵਾਣਿਜਜਾਤਕੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਰੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਦੇਸੇ ਕਤਤ੍ਤਾ ਵੇਰਂ ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾ, ਪਵਿਟ੍ਠਪਵਿਟ੍ਠੇ ਨਟਸਮਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦੀਹਿ ਚ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਉਪਕਰਣੇਹਿ ਰਞ੍ਜਨਤੋ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਰਞ੍ਜਯਤੀਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾ, ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਕਤਭਾਵਤੋ ਵੇਰਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਜਾਤਾਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾ, ਵੇਰਞ੍ਜਸ੍ਸ ਨਾਮ ਇਸਿਨੋ ਅਸ੍ਸਮਟ੍ਠਾਨੇ ਕਤਤ੍ਤਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਕੇਚਿ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਕਿਂ ਇਮਿਨਾ, ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵੇਰਞ੍ਜਾਤਿ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ**''ਨ੍ਤਿ। **ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਗਙ੍ਗਾਯਂ ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੂਪੇ ਗਗ੍ਗਕੁਲ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨੇਨ ਵਿਨਾ। ਅਥ ਵਾ **ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਵਿਸੇਸੇਨ, ਵਿਹਾਰਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਰਿਯਾਪਥ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਰੇਸੂਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋਤਿ ਏਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਹਾਰੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ ਇਰਿਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਇਰਿਯਾ, ਕਾਯਪ੍ਪਯੋਗੋ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ ਇਰਿਯਾਯ ਪਥੋਤਿ ਇਰਿਯਾਪਥੋ, ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿ। ਨ ਹਿ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਵਿਨਾ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਠਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾ ਹਿ ਕਾਯੇਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੇਯ੍ਯ ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਸਮਙ੍ਗੀ ਵਾਤਿ। ਵਿਹਰਣਂ, ਵਿਹਰਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਵਿਹਾਰੋ, ਇਰਿਯਾਪਥੋਵ ਵਿਹਾਰੋ **ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋ,** ਸੋ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਦਿਆਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋਵ। ਦਿਵਿ ਭਵੋ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾਦਿਦੇਵਲੋਕਭਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਦਿਬ੍ਬਾਨੁਭਾਵੋ ਤਦਤ੍ਥਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੋ, ਦਿਬ੍ਬੋ ਚ ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ,** ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹੋ ਵਾ ਵਿਹਾਰੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ, ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** ਪਨ ''ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਾਦੀਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤਾ ਵਿਯ ਤਾਸਂ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਤਾਪਿ ''ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਵਿਹਾਰਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ,** ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਵਾ ਵਿਹਾਰਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ, ਹਿਤੂਪਸਂਹਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ ਵਿਹਾਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਾਦਿਕਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ। ਅਰਿਯਾ ਉਤ੍ਤਮਾ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ,** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਵਾ ਵਿਹਾਰਾ ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ।

ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਹਾਰੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹੁਸ੍ਸਨ੍ਨਕਾਲੇ ਲੋਕੇ ਤਸ੍ਸ ਸਕਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥਂ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਅਯਵਿਹਾਰੇ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਦਾ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸਂ ਅਲੋਭਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਾ ਕਾਮੇਸੁ ਵਿਰਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਇਸ੍ਸਰਿਯਤ੍ਥਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸਂ ਅਦੋਸਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਦੋਸੇਨ ਦੋਸਂ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਧਮ੍ਮਾਧਿਕਰਣਂ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ

ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤੇਸਂ ਅਮੋਹਕੁਸਲਮੂਲੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ''ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਮੋਹੇਨ ਮੋਹਂ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯੁਂ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਵਿਧਂ ਹਿਤਸੁਖਂ ਹਰਤਿ ਉਪਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤਿ ਜਨੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀਤਿ ''ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੇਨ ਪਨ ਨ ਕਦਾਚਿ ਨ ਵਿਹਰਤਿ ਤਂ ਵਿਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਹਰਣਾਭਾਵਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਾਧਾਰਣੋ ਇਰਿਯਾਪਥਵਿਹਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤਰਵਿਹਾਰਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਵਚਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਪਕ੍ਖੇ **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਜੋਤਨੋ, **ਹਰਤੀ**ਤਿ ਨੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸ ਕੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਂ, ਕਥਂ ਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਲੀਨਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ। ਯਦਿਪਿ ਭਗਵਾ ਏਕੇਨਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਚਿਰਤਰਂ ਕਾਲਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਰੀਰਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਯਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪਰਿਪਤਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਤਨ੍ਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤੋ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਕਾਲਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਨ੍ਤੋ ਵਸਤੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਿਵਿਧਂ ਹਿਤਸੁਖਂ ਹਰਤਿ ਉਪਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਿਧਂ ਹਰਤੀਤਿ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ – **ਨਲ਼ੇਰੂ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਯਕ੍ਖਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਅਧਿਵਤ੍ਥੋ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ ''ਨਲ਼ੇਰੁਸ੍ਸ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨਲ਼ੇ ਰੁਹਤ੍ਤਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨਲ਼ੇਰੁ। ਸੁਸਿਰਮੇਤ੍ਥ ਨਲ਼ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਰੁਕ੍ਖਸੁਸਿਰੇ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਨਲ਼ੇਰੁ ਚ ਸੋ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ ਚਾਤਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਲ਼ਵਨੇ ਰੁਹਤ੍ਤਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਾ ਨਲ਼ੇਰੁ। ਨਲ਼ਵਨੇ ਕਿਰ ਸੋ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦਰੁਕ੍ਖੋ ਜਾਤੋ। ਉਰੁਨਲ਼ੋ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ। ਉਰੁਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਮਹਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ, ਨਲ਼ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਸਿਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਸੁਸਿਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਆਚਰਿਯੋ ਪਨ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਬਹੁਭਾਸਿਤੇਨਾਤਿ ਏਕਮੇਵਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਲ਼ੇਰੁ ਨਾਮ ਯਕ੍ਖੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਮੂਲ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਤ੍ਥ ਸਮੀਪਵਚਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਮੂਲਮੂਲਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਾਖਾਦਿਮਤੋ ਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨੋ ਅਵਯਵਵਿਸੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੂਲਸਦ੍ਦੋ ਯਸ੍ਮਾ ਤਂਸਦਿਸੇਸੁ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਪਦੇਸੇ ਚ ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਮੂਲਾਨਿ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਮੂਲਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਕੇਨ ਮੂਲਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਮੂਲਮੂਲੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਂ, ਰੂਪਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ। **ਅਸਾਧਾਰਣਹੇਤੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣੇ। ਲੋਭੋ ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸੇਵ ਹੇਤੁਤ੍ਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾਨਮੇਵ ਆਵੇਣਿਕੇ ਨੇਸਂ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਸਾਧਨਤੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇ ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਸਾਧਾਰਣਾ, ਲੋਭਾਦਯੋ ਪਨ ਤਥਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸੇਵ ਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਂ। ਅਥ ਵਾ **ਆਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਲੋਭਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਸੁਪਿ ਹਿ ਅਲੋਭਾਦਿਕੁਸਲਮੂਲਂ ਅਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਂ, ਤਥਾ ਅਲੋਭਾਦਿਅਬ੍ਯਾਕਤਮੂਲਮ੍ਪਿ ਇਤਰਦ੍ਵਯੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾਤਿ। **ਨਿਵਾਤੇ**ਤਿ ਵਾਤਰਹਿਤੇ ਪਦੇਸੇ, ਵਾਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ਵਾ। **ਪਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ। **ਰਮਣੀਯੋ**ਤਿ ਮਨੁਞ੍ਞੋ। **ਪਾਸਾਦਿਕੋ**ਤਿ ਪਸਾਦਾਵਹੋ, ਪਸਾਦਜਨਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਵਿਯਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇ''ਤਿ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ। **ਸਿਯਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਏਵਂ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਯਾ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਕਾਰੇਨ ਕਦਾਚਿ ਚੋਦੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਦਿ ਤਾਵ ਭਗਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਚੋਦਕਸ੍ਸਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਦੇ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਅਧਿਕਰਣਾਧਿਕਰਣਂ ਯਦਿ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਦਾ ''ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇ''ਤਿ ਅਧਿਕਰਣਦ੍ਵਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ, ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਭਿਨ੍ਨਦੇਸਤ੍ਤਾ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ

ਉਭਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ। **ਅਥ ਤਤ੍ਥ ਵ◌ਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਦਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇ ਵ◌ਿਹਰਤਿ। **ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਠਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲਾਨਂ ''ਤੇਨ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਚੋਦਕੋ ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ **"ਨ ਹਿ ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ਿਵਰਤਿ। ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲਾਨਂ ਭੂਮਿਭਾਗਵਸੇਨ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਯੇਵ ਹਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਉਭਯਤ੍ਥ ਤੇਨੇਵ ਸਮਯੇਨ ਵ◌ਿਹਰਿਤੁਂ, ''ਉਭਯਤ੍ਥ ਤੇਨੇਵ ਸਮਯੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਾਨਾਸਮਯੇ ਵ◌ਿਹਾਰੋ ਅਵ◌ਾਰਿਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਤਰੋ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਮਤ੍ਥਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਤਯਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵ◌ਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਯਦਿ ਤਾਵ ਭਗਵ◌ਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਂ ਤਂ ਭਵਤਾ ਚੋਦਿਤਂ, ਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਵ◌ਂ ਨ ਖੋ ਪਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਨ ਉਭਯਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਵ◌ਿਹਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਮਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਭਾਵ◌ਂ ਤੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵ◌ਿਦ੍ਧਤਂ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨਨੁ ਅਵ◌ੋਚੁਮ੍ਹ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਗੋਯੂਥਾਨੀ**ਤਿ ਗੋਮਣ੍ਡਲਾਨਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲੇ ਵ◌ਿਹਰਤਿਚ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮੀਪਾਧਿਕਰਣਤ੍ਥਵਸੇਨ ਉਭਯਥਾ ਨਿਦਾਨਕਿਤ੍ਤਨੇ ਕਿਂ ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਨਿਧਾਯਾਹ **"ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ।

ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲਕਿਤ੍ਤਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਅਨੇਕਪ੍ਪਯੋਜਨਂ, ਏਵ◌ਂ ਗੋਚਰਗਾਮਕਿਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਾਦਿਵ◌ਿਵ◌ਿਧਪ੍ਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਕਿਤ੍ਤਨੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਗਹਟ੍ਠਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਦੀਨਂ ਓਕਾਸਦਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਰਣੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਯਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਉਪਰਿਵ◌ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਵਹਨੇਨ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਂ। **ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਹਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਰੂਪਵਸਨਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨੇਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਂ।

ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਆਹ **"ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ...ਪੇ॰... ਵ◌ਿਵਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਵਚਨੇਨ। ਆਹਿਤੋ ਅਹਂਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਭਾਵ◌ੋ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਲਮਥੋ ਕਿਲਨ੍ਤਭਾਵ◌ੋ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥੋ, ਅਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾ ਅਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਯੋਗੋ ਕਰਣਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋ, ਉਪਵ◌ਾਸਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਸੇਯਜਾਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਿਵਜ੍ਜਨਂ **ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਵ◌ਿਵਜ੍ਜਨਂ**। ਅਨ੍ਤੋਗਾਮੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵ◌ਿਸਭਾਗਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਦਸ੍ਸਨਾਦਿਸਮ੍ਭਵਤੋ ਬਹਿਗਾਮੇ ਪਤਿਰੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਤਦਭਾਵਤੋ ਆਹ **"ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪ੍ਪਹਾਨਤੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਨਲ਼ੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲਵਚਨੇਨ। ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗਵ◌ਿਵਜ੍ਜਨੁਪਾਯਦਸ੍ਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸਂਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਯੋਗੋ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਨੁਭਵ◌ੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇ ਉਪਾਯਦਸ੍ਸਨਂ।

ਸਯਮੇਵ ਗੋਚਰਗਾਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਨੁਰੂਪਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਕਾਲੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਭਿਯੋਗੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪੁਰਿਮੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਭਿਯੋਗ"**ਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਭਾਵ◌ੋ **ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਭਿਯੋਗੋ**। ਬਹਿਗਾਮੇ ਵ◌ਿਵ◌ਿਤ੍ਤੋਕਾਸੇ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਿਣ੍ਣਵ◌ਿਹਾਰਾਭਾਵਤੋ ਕਾਯਵ◌ਿਵ◌ੇਕਾਦੀਸੁ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪੋਣਤਾ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵ◌ਿਵ◌ੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ"**ਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਭਿਯੋਗਵ◌ਿਵ◌ੇਕਾਧਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਏਵ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਉਪਗਮਨਸ੍ਸ ਤਤੋ ਅਪਗਮਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪੁਰਿਮੇਨ ਕਰੁਣਾਯ ਉਪਗਮਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਯੇਵ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਰਦੁਕਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਚ ਕਰੁਣਾਯ ਉਪਗਮਨਂ ਨ ਲਾਭਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ , ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਗਮਨਂ ਨ ਵ◌ਿਰੋਧਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਉਪਗਮਨਾਪਗਮਨਾਨਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਂ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ਿਭਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਭਾਵ◌ਂ। **ਨਿਰੁਪਲੇਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਲੇਪਨਂ ਅਨਲ੍ਲੀਯਨਂ।

ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖੰ ਨਾਮ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਿਕੰ ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ‘‘ਧਮ੍ਮਿਕਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਭਿਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਗ੍ਗਹਣਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤੰ। **ਦੇਵਤਾਨੰ** ਉਪਕਾਰਬਹੁਲਤੰ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ। ਪਚੁਰਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਠਾਨੰ ਦੇਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਿਸੋਪਭੋਗੇਨ ਸੰਵਡ੍ਢਿਤਭਾਵੰ।

ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦) **ਏਕੋ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। **ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ, ਨ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਦੇਸਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਸਨਾ ਪਰਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ ਚਾਤਿ। ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤੋਵਾਤਿ ਇਧ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕੋ ਚ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚਾਤਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ? ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਅਸਮਸਮਟ੍ਠੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਦਸਨ੍ਨੰ ਪਾਰਮੀਨੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਆਵਜ੍ਜਨੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਗੁਣੇਹਿ ਚੇਵ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ ਚ ਸੇਸਮਹਾਜਨੇਨ ਅਸਦਿਸੋਤਿ **ਅਸਦਿਸਟ੍ਠੇਨ**ਪਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਤੇ ਗੁਣਾ, ਤੇਪਿ ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਨੰ ਗੁਣੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਤਿ **ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ**ਪਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਪੁਰਿਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਸਮਾ, ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਯਮੇਵ ਏਕੋ ਰੂਪਕਾਯਗੁਣੇਹਿ ਚੇਵ ਨਾਮਕਾਯਗੁਣੇਹਿ ਚ ਸਮੋਤਿ **ਅਸਮਸਮਟ੍ਠੇਨ**ਪਿ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ।

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਿਪ੍ਪਕਤਵਚਨਮੇਵ। ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਰੂਪਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਲਕ੍ਖਣੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਏਤੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ। ਅਪਿਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਹਿ ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਯਾਕਰਣੋ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਯਾ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਕਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੋ ਦਾਨਪਾਰਮਿੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋਪਿ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ** ਨਾਮ। ਸੀਲਪਾਰਮਿੰ…ਪੇ॰… ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮਿਨ੍ਤਿ ਇਮਾ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯੰ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਚਰਿਯੰ ਪੂਰਯਮਾਨੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਤ੍ਥਕੰ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਤ੍ਤਭਾਵੰ ਪਹਾਯ ਤੁਸਿਤਪੁਰੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾ ਸਤ੍ਤਪਣ੍ਣਾਸ ਵਸ੍ਸਕੋਟਿਯੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਦੇਵਤਾਹਿ ਯਾਚਿਤੋ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਵਿਲੋਕਨਾਨਿ ਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਮਾਯਾਦੇਵਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਪਿ, ਅਨੂਨਾਧਿਕੇ ਦਸ ਮਾਸੇ ਗਬ੍ਭਵਾਸੰ ਵਸਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਏਕੂਨਤਿੰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਕਾਮੇਸੁ ਆਦੀਨਵੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਾਹੁਲਭਦ੍ਦਸ੍ਸ ਜਾਤਦਿਵਸੇ ਛਨ੍ਨਸਹਾਯੋ ਕਣ੍ਡਕੰ ਅਸ੍ਸਵਰਮਾਰੁਯ੍ਹ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਤੀਣਿ ਰਜ੍ਜਾਨਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ ਅਨੋਮਨਦਿਤੀਰੇ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਛਬ੍ਬਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਪਧਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਪਰਿਪਾਕਗਤੇ ਞਾਣੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਆਹਾਰੰ ਆਹਰਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੇ ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡੰ ਆਰੁਯ੍ਹ ਮਾਰਬਲੰ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਯਾਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਸਮਨਨ੍ਤਰੇ ਦ੍ਵਾਦਸਙ੍ਗੰ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ ਸਮ੍ਮਸਿਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਨ **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ **ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਮ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਸਾਵਕਾਨੰ ਵਿਯ ਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦੀਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਹੇਵ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕਲੋਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿ ਗੁਣਰਾਸਿ ਆਗਤੋਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੰਯੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯਾਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯਾ**ਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਤਰਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ? ਯੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਸੁਤ੍ਵਾ

ਅਮਤਪਾਨਂ ਪਿਵਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ, ਤਸ੍ਸ। ਭਗਵਤਾ ਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਾ ਇਸਿਪਤਨਂ ਆਗਮ੍ਮ ''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੫; ਮਹਾਵ॰ ੧੩) ਦੇਸਿਤੇ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਕੋਟਿਸਙ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਅਮਤਪਾਨਂ ਪਿਵਿਂਸੁ, ਏਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਪਞ੍ਚਮਦਿਵਸੇ ਅਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਤ੍ਥੇਰਾ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤਤੋ ਯਸਦਾਰਕਪ੍ਪਮੁਖੇ ਪਞ੍ਚਪਣ੍ਣਾਸ ਪੁਰਿਸੇ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਤਤੋ ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਵਨਸਣ੍ਡੇ ਤਿਂਸ ਭਦ੍ਦਵਗ੍ਗਿਯੇ ਤਯੋ ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਫਲਾਨਿ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪੇਸਿ, ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਗਯਾਸੀਸੇ ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਪਰਿਯੋਸਾਨੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੮; ਮਹਾਵ॰ ੫੪) ਜਟਿਲਸਹਸ੍ਸਂ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ, ਤਤੋ ਲਟ੍ਠਿਵਨੇ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਪ੍ਪਮੁਖਾ ਏਕਾਦਸ ਨਹੁਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਏਕਂ ਨਹੁਤਂ ਸਰਣੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਅਨੁਮੋਦਨਾਵਸਾਨੇ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੭. ੧ ਆਦਯੋ) ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਅਮਤਪਾਨਂ ਪੀਤਂ। ਸੁਮਨਮਾਲਾਕਾਰਸਮਾਗਮੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ, ਧਨਪਾਲਸਮਾਗਮੇ ਦਸਹਿ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸੇਹਿ, ਖਦਿਰਙ੍ਗਾਰਜਾਤਕਸਮਾਗਮੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸੇਹਿ, ਜਮ੍ਬੁਕਆਜੀਵਕਸਮਾਗਮੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾਵ, ਆਨਨ੍ਦਸੇਟ੍ਠਿਸਮਾਗਮੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾਵ ਪਾਣਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਅਮਤਪਾਨਂ ਪੀਤਂ। ਪਾਸਾਣਕਚੇਤਿਯੇ ਪਾਰਾਯਨਸੁਤ੍ਤਕਥਾਦਿਵਸੇ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੯੮੨ ਆਦਯੋ) ਚੁਦ੍ਦਸ ਕੋਟਿਯੋ ਅਮਤਪਾਨਂ ਪਿਵਿਂਸੁ। ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦਿਵਸੇ ਵੀਸਤਿ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ, ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤਰਂ ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਪ੍ਪਕਰਣਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸੀਤਿ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ, ਦੇਵੋਰੋਹਣੇ ਤਿਂਸ ਪਾਣਕੋਟਿਯੋ, ਸਕ੍ਕਪਞ੍ਹਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੪ ਆਦਯੋ) ਅਸੀਤਿ ਦੇਵਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਮਤਪਾਨਂ ਪਿਵਿਂਸੁ। ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੧ ਆਦਯੋ) ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤੇ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤ) ਚੂਲਰਾਹੁਲੋਵਾਦੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੧੬ ਆਦਯੋ) ਸਮਚਿਤ੍ਤਪਟਿਪਦਾਯਾਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩) ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਭਿਸਮਯਪ੍ਪਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਤਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਯਾਵਜ੍ਜਦਿਵਸਾ ਇਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਅਨਾਗਤੇ ਇਮਂ ਸਾਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨਪਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ ਨ ਕੇਵਲਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂਯੇਵ, ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੇ ਪਨ ਮਗ੍ਗਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਭਬ੍ਬੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖਤ੍ਥਾਯੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਤਮੋ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਟ੍ਠਂ ਏਕਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ"**ਤਿ ਆਹ। **ਤਦਤ੍ਥਪਰਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਠਮਂ ਲੁਮ੍ਬਿਨੀਵਨੇ ਦੁਤਿਯਂ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਲੁਮ੍ਬਿਨੀਵਨੇ ਰੂਪਕਾਯੇਨ ਜਾਤੋ, ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ ਧਮ੍ਮਕਾਯੇਨ। **ਏਵਮਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੇਰਞ੍ਜਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨਲੇਰੁਪੁਚਿਮਨ੍ਦਮੂਲਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਪਰਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣਂ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਕਿਰਿਯਾਕਰਣਂ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਂ, ਇਤਰੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ , ਪੁਰਿਮੇਨ ਚਸ੍ਸ ਪਰਮਾਯ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਰਮਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਪਚ੍ਛਿਮਕੋਤਿ ਗੁਣੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਙ੍ਖਜਾਯਪੀ**ਤਿ ਗਣਨਤੋਪਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਸਙ੍ਘਾਤੇਨ ਸਮਣਗਣੇਨਾ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ''ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬, ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪; ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਙ੍ਘਤੋ ਸਙ੍ਘਟਿਤੋ ਸਮੇਤੋਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਸਙ੍ਘਾਤੋ,** ਸਮਣਗਣੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ

‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਆਦਿਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਾਨਂ ਨਿਯਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਾ, ਪਗੇਵ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦਯੋ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾਯੇਵ। ‘‘ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪), ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪) ਵਚਨਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ, ਇਧ ਪਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋਯੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ‘‘ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ, ਸੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹੀ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸ੍ਸ। **ਨਿਰਬ੍ਬੁਦੋ**ਤਿਆਦੀਨਂ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਪਰਤੋ ਏਵ ਆਵਿ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਵਨਮੁਪਲਬ੍ਭੋਤਿ ਆਹ **“ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਸੁਣਿ ਉਪਲਭੀ”**ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਚਾਯਮੁਪਲਬ੍ਭੋ ਸਵਨਵਸੇਨੇਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਚਨਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਞ੍ਞਾਸੀ”**ਤਿ। ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਖੋਤਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ”**ਤਿ। **ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣੇਪਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਾਕ੍ਯੇ ਇਟ੍ਠਤੋਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ ਖੋਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਮੇਵ ਇਟ੍ਠਤੋਵਧਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਤਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ਪਦਪੂਰਣਤ੍ਥੇਨ ਖੋਸਦ੍ਦੇਨ ਕਿਂਪਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਪਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵਾ”**ਤਿ। ‘‘ਅਸ੍ਸੋਸੀ’’ਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ਖੋਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਵਿਭੂਸਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਂ ਪੂਰਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਾਨਿ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਯੋਜਨਂ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਨਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਂ।

ਵੇਰਞ੍ਜੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਜਾਤੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਂ ਅਣਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਬ੍ਰਹ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਮਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਨ੍ਤਾ ਪਧਾਨਮੂਲਭਾਵਤੋਯੇਵ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਪਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਤਰੇ ਪਨ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਜਾਤਾ, ਤੇਨ ਪਧਾਨਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ। **ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਇਰੁਵੇਦਾਦਿਕੇ ਮਨ੍ਤਸਤ੍ਥੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਰੁਵੇਦਾਦਯੋ ਹਿ ਗੁਤ੍ਤਭਾਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ‘‘ਮਨ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਇਦਮੇਵ ਹੀ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਜਾਤੋਤਿਆਦਿਕਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦੁਵਿਧਾ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚਾਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਅਰਿਯਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਾਸਨਂ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਅਵੀਤਰਾਗਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਾਪਸਮਣਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਪਸਮਣਂ ਵਿਸੇਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਦਾਹਰਣੇਨ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ **“ਬਾਹਿਤਪਾਪੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ ਸਮਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਭਿਨ੍ਨਗਾਥਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਪਦਦ੍ਵਯਂ ਏਕਤੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ‘‘ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਪਾਪਾਨਂ, ਸਮਣੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬਾਹਿਤਪਾਪੋਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿਂ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਇਧ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **“ਖਲੂਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ”**ਤਿ। **ਜਾਤਿਸਮੁਦਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਆਗਤਂ, ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਆਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਵਚਨਮਤ੍ਤਂ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰਾ ਹੇਤੇ ਭੋਤਿ ਵਾ ਆਵੁਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵਾਨਮ੍ਪਿਯਾਤਿ ਵਾ। **ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਸੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਆਮਨ੍ਤਨਾਦੀਸੁ ‘‘ਭੋ ਭੋ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਸੋ ਭੋਵਾਦੀ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਕਿਞ੍ਚਨੇਹਿ ਸਕਿਞ੍ਚਨੋ। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇ ਕਿਞ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਲਿਬੁਨ੍ਧਨ੍ਤੀਤਿ ‘‘ਕਿਞ੍ਚਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਗੋਣੇਹਿ ਖਲਂ ਮਦ੍ਦਾਪੇਨ੍ਤਾ ‘‘ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਪਿਲ, ਕਿਞ੍ਚੇਹਿ ਕਾਲ਼ਕਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮਦ੍ਦਨਟ੍ਠੋ ਕਿਞ੍ਚਨਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਗੋਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਭਿਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਗੋਤਮੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਏਕਂਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗੋਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਿਅਭਿਧਾਨਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਾਗਤਂ ਤਂਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਰਿਕ੍ਖਕਜਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ, **ਗੋਤਮੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾਦੀਪਨਤੋ। ਸਕ੍ਯਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ **ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ**। ਇਮਿਨਾ ਚ ਉਦਿਤੋਦਿਤਵਿਪੁਲਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਦਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਅਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਭੂਤਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਹਾਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਉਲ਼ਾਰਤਮਂ ਸਕ੍ਯਰਾਜਕੁਲਂ। **ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਂ, ਅਥ ਖੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ। ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ ਚ ਤਤੋ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋ। ਤੇਨ **"ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦਿ।

ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਂ ਇਮਂ ਪਕਾਰਂ ਭੂਤੋ ਆਪਨ੍ਨੋਤਿ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਆਖ੍ਯਾਨਂ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਂ, ਸੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਇਤ੍ਥਂ ਏਵਂ ਪਕਾਰੋ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਏਵਂ ਕਥਨਤ੍ਥੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਮਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। ਤੇਨ ਯੋਗਤੋ ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇਪਿ ਸਮਾਨਂ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਦੀਪਨਤੋ ''ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਥਾ ''ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤਂ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਅਭਿ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਤੋਤਿ ਅਭਿਸਦ੍ਦਯੋਗਤੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤਰਮਭਿ ਮਾਤਰਿ ਵਿਸਯੇ ਮਾਤੁਯਾ ਵਾ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਸਙ੍ਗੇ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਜੋਤਕੇਨ ਅਭਿਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤਂ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਮਾਤੁ ਵਿਸਯੇ ਮਾਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਵਾ ਸਾਧੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ , ਏਵਮਿਧਾਪਿ ''ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਮਨਪ੍ਪਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਦੇਵਦਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ਇਧ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਥਾ ਤਤ੍ਥ ''ਮਾਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਵਿਯ ਇਧ ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਵਿਯ ਇਧ ਉਗ੍ਗਤਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ ਭਦ੍ਦਕੋ। ਕਲ੍ਯਾਣਭਾਵੋ ਚਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਵਿਸਯਤਾਯਾਤਿ ਆਹ **"ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਂਵਿਸਯਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂਵਿਸਯਤਾ ਹੇਤ੍ਥ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਵਿਸਯਤਾਯ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਤਾ ''ਭਗਵਾਤਿ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ''ਭਗਵਾ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗੁਣਾਨਂ ਸਂਕਿਤ੍ਤਨਤੋ ਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਵਣ੍ਣੋਤਿ ਆਹ **"ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿ ਏਵਾ"**ਤਿ। ਵਣ੍ਣੋਯੇਵ ਹਿ ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ''ਉਲ਼ਾਰਸਦ੍ਦਾ ਇਸਯੋ, ਗੁਣਵਨ੍ਤੋ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ। ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਥੁਤਿਘੋਸੋ, ਅਭਿਤ੍ਥਵੁਦਾਹਾਰੋ।

''ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਪਨ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – **ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਤੋ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਆਹ **"ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ,

ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਪਦਯੋਜਨਾਪੁਬ੍ਬਕਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਯਂ ਤਾਵ ਯੋਜਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨਂ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨਂ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)। ਪਰਤੋ ਪਨ ਭਗਵਾਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਮੇਵ। ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਵਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਇਤਿਪਿਸਦ੍ਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸਂਕਿਤ੍ਤਕੇਨਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਿਪਿ ਅਰਹਂ ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ…ਪੇ॰… ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤਿ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਹਿ ਨਵਹਿ ਪਦੇਹਿ ਯੇ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ ਪਾਕਟਾ ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਤੇ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ''ਇਤਿਪੇਤਂ ਭੂਤਂ, ਇਤਿਪੇਤਂ ਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬) ਵਿਯ ਹਿ ਇਧ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਣਤ੍ਥੋ , **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਚ ਤੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਬਹੁਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ, ਤਾਨਿ ਚ ਗੁਣਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕਾਰਣਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਾਨਿ ਸਂਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਆਹ।

''ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਵਚਨਾਨਮਤ੍ਥਂ, ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਰੂਪਂ ਪਰਿਦੀਪਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੫-੧੨੮) ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਇਧਾਪਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਜਨਮਾਹ **"ਇਦਾਨਿ ਵਿਨਯਧਰਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਹਂਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤੋਸਨਤ੍ਥਂ, ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਜਨਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਆਰਕਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਆਰਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਦੂਰਤ੍ਤਾ। **ਅਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ। **ਅਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨਂ। **ਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚ।

ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਆਰਕਾ ਹਿ ਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਦੂਰਤਾ ਨਾਮ ਆਸਨ੍ਨਤਾ ਵਿਯ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਦੂਰਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੋ"**ਤਿ ਆਹ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਦੂਰਭਾਵੇਨੇਵ ਵਿਦੂਰੇ ਠਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਭਾਵੋ, ਨ ਪਦੇਸਵਸੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਨਨੁ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਤੇ ਪਹੀਨਾ ਏਵਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਵਾਸਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞੇ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਕਿਲੇਸੇ ਪਹਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾ ਪਨਾਯਂ ਵਾਸਨਾ ਨਾਮ? ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸਪਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਸ੍ਸ ਪਯੋਗਸਦਿਸਪਯੋਗਹੇਤੁਭੂਤੋ ਕਿਲੇਸਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵਿਸੇਸੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਿਲਿਨ੍ਦਵਚ੍ਛਸ੍ਸ ਵਸਲਸਮੁਦਾਚਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ। ਕਥਂ ਪਨ ''ਆਰਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕਿਲੇਸੇਹੀ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਚੋਦਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਿਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਅਨੁਪਯੁਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ''ਆਰਕਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੇਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਆਰਕਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਆ**-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, **ਕ**-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਹਕਾਰਂ ਸਾਨੁਸਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਸੋ ਤਤੋ ਆਰਕਾ ਨਾਮ, ਯਸ੍ਸ ਯੇਨਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ।
> ਅਸਮਙ੍ਗੀ ਚ ਦੋਸੇਹਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾਰਹਂ ਮਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੫)।

ਅਨਤ੍ਥਚਰਣੇਨ ਕਿਲੇਸਾ ਏਵ ਅਰਯੋਤਿ **ਕਿਲੇਸਾਰਯੋ**। ਅਰੀਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਅਰਿਹਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ **"ਅਰਹ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਇਦਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ –

> ''ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਿਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰਯੋ ਹਤਾ।

ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥੇਨ ਨਾਥੇਨ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਅਰਹਂ ਮਤੋ’’ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੬)।

ਯਞ੍ਚੇਤਂ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਰਥਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਾਭਿ ਵਿਯ ਮੂਲਾਵਯਵਭੂਤਂ ਅਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਚ ਸਮਵਟ੍ਠਿਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਦ੍ਵਯਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਵਿਜ੍ਜਾਭਵਤਣ੍ਹਾਮਯਨਾਭੀ”**ਤਿ। ਨਾਭਿਯਾ ਨੇਮਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਅਰਸਦਿਸਾ ਪਚ੍ਚਯਫਲਭੂਤੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਜਰਾਮਰਣੇਹਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਾ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਰਾ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਵੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਂ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਤਂ ਨੇਮਿਟ੍ਠਾਨਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **“ਜਰਾਮਰਣਨੇਮੀ”**ਤਿ। ਯਥਾ ਰਥਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ ਅਕ੍ਖੋ, ਏਵਂ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ ਆਹ **“ਆਸਵਸਮੁਦਯਮਯੇਨ ਅਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਆਸਵਾ ਏਵ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਆਸਵਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੩)। ਵਿਪਾਕਕਟਤ੍ਤਾਰੂਪਪ੍ਪਭੇਦੋ ਕਾਮਭਵਾਦਿਕੋ ਤਿਭਵੋ ਏਵ ਰਥੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਤਿਭਵਰਥੇ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਮਂ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯੋਜਿਤਨ੍ਤਿ **ਸਮਾਯੋਜਿਤਂ**। ਆਦਿਰਹਿਤਂ ਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਅਨਾਦਿਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ**।

‘‘ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਾਟਿ, ਧਾਤੁਆਯਤਨਾਨ ਚ।
ਅਬ੍ਬੋਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ, ਸਂਸਾਰੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੧੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੫ ਅਪਸਾਦਨਾਵਣ੍ਣਨਾ; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੨.੬੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੧੯੯) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸਂਸਾਰੋਵ **ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਂ। ਅਨੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। **ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਕਾਲੇ ਵਾ। ਬੋਧੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਏਤ੍ਥ ਮਣ੍ਡਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਜਾਤਾਤਿ **ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੋ। ਵੀਰਿਯਪਾਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਿਯੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਨਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ। **ਸੀਲਪਥਵਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਮੇਵ ਪਥਵੀ, ਤਸ੍ਸਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ। **ਸਦ੍ਧਾਹਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਦਾਨਸਾਧਨਤੋ ਸਦ੍ਧਾਵ ਹਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ। **ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਕਮ੍ਮਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਖਯਕਰਣਤੋ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰਂ। **ਞਾਣਫਰਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਸਿਲਾਯਂ ਸੁਨਿਸਿਤਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਫਰਸੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ।

ਏਵਂ ‘‘ਅਰਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਰਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਸਾਰਂ ਚਕ੍ਕਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਥ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਮਤਗ੍ਗਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਅਮਤਗ੍ਗਂ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਪੁਬ੍ਬਕੋਟਿਕਂ ਸਂਸਾਰਮਣ੍ਡਲਂ। **ਸੇਸਾ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਜਾਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਥਂ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਅਰਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **“ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਾ”**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ ਯੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਂ**। ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯਨ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ **ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯਨ੍ਤਤ੍ਤਂ**। ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਜਾਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਦਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਜਰਾਮਰਣਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਾਭਿਭੂਤਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮੂਲਤੋ ਨੇਮਿਭੂਤੇਨ ਜਰਾਮਰਣੇਨ ਅਨ੍ਤਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੂਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ। **ਅਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤ੍ਤਾ ਮੋਹੋ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਨ ਪਨ ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਂ, ਨਪਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਂ ਯਥਾਸਭਾਵਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਪ੍ਪਦਾਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨੇਵ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਚ੍ਚਦ੍ਵਯਂ ਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨੇਵ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਸਾ ਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਾਥਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਨ ਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਸਮੁਦਯਂ ਨਿਰੋਧਂ ਮਗ੍ਗਨ੍ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਤੰ ਕਾਮਭਵਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਤਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਕੇ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਕਾਮਭਵੇ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਭਵੇ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੇ ਆਦੀਨਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। **ਰੂਪਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਭੂਮਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ, ਕਾਮਭਵੇ ਵਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਯੇ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਸੰ ਕਾਮਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਸਙ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਨਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। **ਅਰੂਪਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ। **ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨਤ੍ਥੇ ਏਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਮਾਨੇ ਅਤਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਨ ਯਿਧ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। **ਇਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ।

ਤਿਣ੍ਣੰ ਆਯਤਨਾਨਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਮਨਾਯਤਨਾਨੰ ਘਾਨਾਦਿਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਏਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਨਾਯਤਨਸ੍ਸ ਇਤਰੇਸੰ ਤਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਤਿਣ੍ਣੰ ਫਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ। **ਛਨ੍ਨੰ ਵੇਦਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਤਥਾ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਇਮਾਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵੇਦਨਾਨੰ। **ਛਨ੍ਨੰ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾਨੰ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਭਵਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਤਣ੍ਹਾ।

ਸਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਮੂਲਿਕਾ ਕਥਾ ਅਤਿਸੰਖਿਤ੍ਤਾਤਿ ਤੰ ਉਪਾਦਾਨਭਵੇ ਚ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਕਥਾ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਿਮਾਹ, ਤਥਾ **ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਹਿ। ਸਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਮਾ ਭੁਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ**”ਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਭਵਰਾਗੋਪਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ “**ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵ ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਮੇਤ੍ਤੰ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਮਿਜ੍ਜਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਤੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤੰ, ਚਿਤ੍ਤੰ, ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਝਾਨੰ ਵਾ, ਤੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਰੁਣੰ ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸੇਸੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਸੁਪੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਸੁਪਿ ਯੋਜਨਾਸੁ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਲੋਕੋ’’ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਮਿੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਰੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਯੇਨ ਸੁਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋ ‘‘ਰੂਪੀ ਮਨੋਮਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਰੋਪਿ ‘‘ਅਰੂਪਭਵੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਅਰੂਪੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਤਾਹਿਯੇਵ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਮੂਲਿਕਾਪਿ ਯੋਜਨਾ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਰੋ ‘‘ਸੀਲੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿ, ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੰ ‘‘ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤੀਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਇਦਾਨਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ''ਕਾਮਭਵੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਾਮਭਵੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਮੇਵ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿਂ** ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਏਵਮਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਕਾਮਾਸਵਾਦਿਨਾ ਸਹੇਤੁਕਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਉਭੋਪੇਤੇ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ"**ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ**ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਣੇ। ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਕਾਰਤੋ ਜਾਨਨਾ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਠਿਤਿ, ਕਾਰਣਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿ, ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਵਬੋਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾਯੇਵ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਪਨ ਅਦਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਦਟ੍ਠੁਨ੍ਤਿ **"ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ"**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਭੋਪੇਤੇ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਦਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ ਯਸ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧਤ੍ਤਯੇ ਕਙ੍ਖਾਮਲਵਿਤਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ ''ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੂ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸਂਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚਾਤਿ **ਸਙ੍ਖੇਪੋ,** ਹੇਤੁ ਵਿਪਾਕੋ ਚ। ਅਥ ਵਾ ਹੇਤੁਵਿਪਾਕੋਤਿ ਸਂਖਿਪ੍ਪਤੀਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ। ਸਙ੍ਖੇਪਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨ ਏਕਵਚਨਂ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ । ਤੇ ਪਨ ਸਙ੍ਖੇਪਾ ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁ, ਏਤਰਹਿ ਵਿਪਾਕੋ, ਏਤਰਹਿ ਹੇਤੁ, ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕੋਤਿ ਏਵਂ ਕਾਲਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਾਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਰਿਮਸਙ੍ਖੇਪੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ତੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣੇਨ ਕਿਲੇਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਾ ਗਹਿਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਭਵੋ ਗਹਿਤੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਸਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣਤੋ ਚ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਿਤਸਿਤੋ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਤਸ੍ਸੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਉਪਗਮਨਂ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ, ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੭)।

ਤਤ੍ਥ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੪੨; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੪੭) **ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ, ਅਤੀਤਜਾਤਿਯਂ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯੋ ਤਦਾ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਮੋਹੋ ਯੇਨ ਮੂਲ਼੍ਹੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ। **ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੋ ਯਾ ਪੁਰਿਮਚੇਤਨਾਯੋ, ਯਥਾ ''ਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਾਸਮ੍ਪਿ ਸਂਵਚ੍ਛਰਮ੍ਪਿ ਦਾਨੂਪਕਰਣਾਨਿ ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪੁਰਿਮਚੇਤਨਾਯੋ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਪਨ ਹਤ੍ਥੇ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੇਸੁ ਵਾ ਛਸੁ ਜਵਨੇਸੁ ਚੇਤਨਾ ਆਯੂਹਨਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤਮਾ ਭਵੋ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵਾ ਪਨ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਆਯੂਹਨਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਾਮ। **ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਯਾ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਫਲੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੇ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਨਾਮ। **ਉਪਗਮਨਂ ਉਪਾਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ''ਇਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਾਮ ਠਾਨੇ ਕਾਮੇ ਸੇਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਉਪਗਮਨਂ ਗਹਣਂ ਪਰਾਮਸਨਂ, ਇਦਂ ਉਪਾਦਾਨਂ ਨਾਮ। **ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤੋ ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਚੇਤਨਾਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਯਾ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਾ ਚੇਤਨਾ ਭਵੋਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬੇਪੇਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਟ੍ਟੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ **"ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਤੀਤੇ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਭਵੋ ਚ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸਹਾਯਤਾਯ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਾ

ਤਦੁਪਕਾਰਕਾ ਚਾਤਿ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਹਿ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਤਾਯ ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕਾ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਉਪਕਾਰਕਾ। ਕਮ੍ਮਮੇਵ ਚ ਅਦ੍ਧਮਦ੍ਧਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਂ। **ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾਪਰਿਯਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਏਤਰਹਿ ਇਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਗਹਿਤਾ, ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਭਵੇ ਗਹਿਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਯਾਯ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ‘‘ਇਧ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਾਨਂ ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਉਪਗਮਨਂ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ, ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੪੭)।

ਤਤ੍ਥ **ਇਧ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਾਯਤਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਕਰਣਕਾਲੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਸੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਾਮਰੂਪਸਲ਼ਾਯਤਨਫਸ੍ਸਵੇਦਨਾਨਂ ਜਾਤਿਜਰਾਭਙ੍ਗਾਵਤ੍ਥਾ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਤ੍ਥਾਨਂ ਗਹਣੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਵਨ੍ਤਾ ਗਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **“ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਪਦੇਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ”**ਤਿ। **ਅਪਦੇਸੇਨਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾਨਂ ਕਥਨੇਨ। **ਇਮੇ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ। **ਆਯਤਿਂ ਵਿਪਾਕਵਟ੍ਟ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਹੇਤੁਤੋ ਭਾਵੀਨਂ ਅਨਾਗਤਾਨਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਆਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਙ੍ਗਹੇ ਆਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਪਕਾਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਕਾਰਾ, ਅਤੀਤਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਵਾ ਪਕਾਰਾ ਆਕਾਰਾ । ਤਤੋ ਆਕਾਰਤੋ। **ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਪਞ੍ਚਕਾਦਿਭੇਦਤੋ ਵੀਸਤਿਵਿਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧੀਤਿ ਹੇਤੁਤੋ ਫਲਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਹੇਤੁਫਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭੂਤੋ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਭਵਜਾਤੀਨਮਨ੍ਤਰਾ। ਵੇਦਨਾਤਣ੍ਹਾਨਮਨ੍ਤਰਾ ਪਨ ਫਲਤੋ ਹੇਤੁਨੋ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਫਲਹੇਤੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭੂਤੋ ਏਕੋ ਸਨ੍ਧਿ। ਫਲਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹੇਤੁਸਭਾਵਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ**ਤਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਅਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਙ੍ਗੇ ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਚ ਆਗਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਅਵਬੁਜ੍ਝਤਿ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਜਾਨਨਂ। **ਞਾਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ।

ਇਦਾਨਿ ਯਦਤ੍ਥਮਿਦਂ ਭਵਚਕ੍ਕਂ ਇਧਾਨੀਤਂ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਇਮਿਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਕੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। **ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ। ਅਰੇ ਹਨੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾ ਭਗਵਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਦਾ ਅਰੇ ਹਨਤਿ ਨਾਮ। ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਹਨਿ ਵਿਹਨਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਸੀ’’ਤਿ। **ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਰਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਅਰਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਅਰਹਂ। ਏਤ੍ਥੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ‘‘ਅਰਾ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ, ਹਤਾ ਞਾਣਾਸਿਨਾ ਯਤੋ।
> ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਤੇਨੇਸ, **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੮)।

ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾਤਿ ਉਤ੍ਤਮਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ। ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਅਚੇਤਨੇ ਚਕ੍ਕਰਤਨੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲੋਕੋ ਪੂਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾ ਪਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਿਮਙ੍ਗਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਥਾਗਤੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ''ਏਕੇਕਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਏਕੇਕਵਿਹਾਰੇਨ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਸਤ੍ਥਾਰਂਯੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ **"ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਨਾਤਿਉਲ੍ਲਾਰਾਨਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਂ ਅਰਹਭਾਵੇ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਚ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵੇਨ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤ੍ਤਾਪਿ ਅਰਹਂ। ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਂ ਸਹ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ,
> ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਅਰਹਤਿ ਲੋਕਨਾਥੋ।
> ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ,
> ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਨੋ ਅਰਹਤਿ ਨਾਮਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੨੯)।

ਅਸਿਲੋਕਭਯੇਨਾਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਿਭਯੇਨ, ਅਯਸਭਯੇਨ ਗਰਹਾਭਯੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਰਹੋ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਮਾ ਨਂ ਕੋਚਿ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਰਹਸਿ ਪਾਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਏਵਮੇਸ ਨ ਕਦਾਚਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਏਸ ਭਗਵਾ ਪਾਪਹੇਤੂਨਂ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇਯੇਵ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਕਦਾਚਿਪਿ ਏਵਂ ਨ ਕਰੋਤਿ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

> ''ਯਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਰਹੋ ਨਾਮ, ਪਾਪਕਮ੍ਮੇਸੁ ਤਾਦਿਨੋ।
> ਰਹਾਭਾਵੇਨ ਤੇਨੇਸ, **ਅਰਹਂ** ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ''ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੩੦)।

ਇਦਾਨਿ ਸੁਖਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਲੇਸਾਰੀਨ ਸੋ ਮੁਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਸੁਖਤ੍ਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ ਚਾਰਹੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਲੋਪੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਯਮਪਰੋਪਿ ਨਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ – ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਹਂ,** ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਤੋ ਪਨ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋਤਿ? ਯੇ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਅਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਪ੍ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ, ਤਤੋ ਸੁਵਿਦੂਰਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਣ੍ਣੇ ਚੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਪਾਦਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਾਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਆਰਕਾਵ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨)।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਸਚੇਪਿ ਸਾਯਂਪਾਤਂ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਾਵ ਸਿਯੁਂ, ਨ ਤੇ ਤਾਵਤਾ ''ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਨੇਸਂ। ਇਤਿ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਦੂਰੇਤਿ ਅਰਹਂ। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਸਮ੍ਮਾ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਨਿਹੀਨਾਸਯਾ ਨਰਾ।
> ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਭਗਵਾ, ਦੂਰੇ ਤੇਨਾਰਹਂ ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਤਥਾ ਆਰਕਾਤਿ **ਅਰਹਂ,** ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੁਤੋ ਪਨ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋਤਿ? ਯੇ ਭਾਵਿਤਕਾਯਾ ਭਾਵਿਤਸੀਲਾ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਪਹੀਨਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤਾ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਤਤੋ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

> ''ਯੋਜਨਸਤੇ ਚੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਨ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਸਂਵੁਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੨)।

ਤਥਾਰੂਪਾ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਤ੍ਥੁ ਯੋਜਨਸਤਨ੍ਤਰਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਾਵਤਾ ਤੇ ''ਸਤ੍ਥੁ ਦੂਰਚਾਰਿਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਾਪਿ ਨੇਸਂ। ਇਤਿ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਰਕਾ ਆਸਨ੍ਨੇਤਿ ਅਰਹਂ। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਯੇ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ।
> ਆਰਕਾ ਤੇਹਿ ਆਸਨ੍ਨੇ, ਤੇਨਾਪਿ **ਅਰਹਂ** ਜਿਨੋ''ਤਿ॥

ਯੇ ਇਮੇ ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਅਨਤ੍ਥਂ ਆਵਹਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਏਕਂਸੇਨੇਵ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਾ ਚ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਹਿਤਂ ਪਰਹਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਪੂਰੇਤੁਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਹਿ ਸਾਧੂਹਿ ਦੂਰਤੋ ਰਹਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਰਹਾ ਨਾਮ, ਤੇ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਾ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੯)।

ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾਤਿ ਅਰਹੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਓਕਾਰਸ੍ਸ ਸਾਨੁਸਾਰਂ ਅਕਾਰਾਦੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਰਹ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

> ''ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਰਹਾ ਨਾਮ, ਸਾਧੂਹਿ ਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ।
> ਤੇਸਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਭਗਵਾ **ਅਰਹਂ** ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਯੇ ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ, ਯੇ ਚ ਸੇਖਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਯੋਗਾ ਕਲ੍ਯਾਣਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਦ੍ਧਾਸੀਲਸੁਤਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ, ਤੇਹਿ ਨ ਰਹਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਤਾਤਿ **ਅਰਹਂ**। ਤਥਾ ਹਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਧਮ੍ਮਸਰੀਰੇਨ ਅਵਿਰਹਿਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਿਙ੍ਗਿਯੋ –

> ''ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਨਂ ਮਨਸਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾਵ,
> ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।
> ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵਿਵਸੇਮਿ ਰਤ੍ਤਿਂ,
> ਤੇਨੇਵ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਅਵਿਪ੍ਪਵਾਸਂ॥

''ਸਦ੍ਧਾ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਮਨੋ ਸਤਿ ਚ,
ਨਾਪੇਨ੍ਤਿਮੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨਮ੍ਹਾ।
ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ,
ਸ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਨਤੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੪੮-੧੧੪੯)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਤੇ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੬)।

ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨਿਚ੍ਚਲਸਦ੍ਧਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਹਿ ਪੁਰਿਸਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਵਿਰਹਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਵਿਰਹਨਤੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਕਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹਾ ਸਾਧੂਹਿ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਤਾਤਿ **ਅਰਹਂ**। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਯੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਗੋਚਰਾ।
ਨ ਤੇਹਿ ਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਥੋ ਤੇਨਾ**ਰਹਂ** ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਰਹੋਤਿ ਚ ਗਮਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਗਵਤੋ ਚ ਨਾਨਾਗਤੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਂਸਾਰੇ ਗਮਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਕਰੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ –

''ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
ਤੇ ਮਯ੍ਹਂ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲ਼ੀਕਤਾ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬)।

ਏਵਂ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰਹੋ ਗਮਨਂ ਗਤੀਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੀਤਿਪਿ **ਅਰਹਂ**। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਰਹੋ ਵਾ ਗਮਨਂ ਯਸ੍ਸ, ਸਂਸਾਰੇ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਪਹੀਨਜਾਤਿਮਰਣੋ, **ਅਰਹਂ** ਸੁਗਤੋ ਮਤੋ''ਤਿ॥

ਪਾਸਂਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਭਗਵਾ **ਅਰਹਂ**। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਪਸਂਸਾਯਂ ਅਰਹਸਦ੍ਦਂ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਪਾਸਂਸਭਾਵੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤੋ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਸੀਲੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਸਮਾਧਿਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮੋ ਅਸਮਸਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗੁਣੇ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਣ੍ਡਿਤਪੁਰਿਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਭਗਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਰੂਪੋ। ਇਤਿ ਪਾਸਂਸਤ੍ਤਾਪਿ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ। ਤੇਨੇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਗੁਣੇਹਿ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਸਦੇਵਕੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਸਂਸਿਯਤ੍ਤਾਪਿ, **ਅਰਹਂ** ਦ੍ਵਿਪਦੁਤ੍ਤਮੋ''ਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਪਨ –

ਆਰਕਾ ਮਨੁਬੁਦ੍ਧੀਨੰ, ਆਰਕਾ ਚ ਵਿਜਾਨਤੰ।
ਰਹਾਨੰ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਦੂਨਮਰਹੇਯ੍ਯਤੋ।
ਭਵੇਸੁ ਚ ਰਹਾਭਾਵਾ, ਪਾਸੰਸਾ ਅਰਹੰ ਜਿਨੋਤਿ॥

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਇਦਾਨਿ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤੰ। **ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ, ਅਪਰਨੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਹਿ ਏਤ੍ਥ **ਸੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਯਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਬੋਧਕੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਾਨੰ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਸੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਪਦੇਸਗ੍ਗਹਣੇ ਹਿ ਅਸਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤਾਵ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਯਥਾ ''ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਨਪੇਕ੍ਖਾ ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ''ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਹਿ ਇਧ ਸਦ੍ਦਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਬੁਜ੍ਝਨਕਿਰਿਯਾ ਅਵਿਸਯਾ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸਯੰ ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ''ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਲਕ੍ਖਣਰਸਾਦਿਤੋ ਚ ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੇ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇ। **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਦੀਹਿ ਅਧਿਗਮਕ੍ਖਣੇ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਅਪਰਭਾਗੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ । **ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਮਾਹ। **ਪਹਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਸਮੁਦਯਪਕ੍ਖਿਯੇ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੋਪਾਦਿਸੇਸਾਦਿਕੰ ਪਰਿਯਾਯਸਿਦ੍ਧੰ ਭੇਦਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਤੋ, ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ ਅਯੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਅਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਰੀਯਤਿ। ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ ਹਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਯਮਾਨਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਤਾਮਤ੍ਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ''ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਵਾ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵਾਤਿ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਤੇਨੇਵ ਚਾਹਾ**ਤਿ ਸੇਲਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ।

ਕਿੰ ਪਨ ਭਗਵਾ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਸਾਧੇਤੀਤਿ? ਸਾਧੇਤਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਅਵਿਸਯਤੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਾਭਿਭੂ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੧) ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ, ਇਦਮੇਵ ਚ ''ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਮਾਹ, **ਭਾਵੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ **ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਮਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਿ, ਸਚ੍ਚਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਞੇਯ੍ਯੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਞੇਯ੍ਯੰ ਬੁਦ੍ਧੋਸ੍ਮਿ, ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਲਸੁਤ੍ਤਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ –

> ''ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ। ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੰ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ। ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ। ਹੇਤੁਵਚਨੇਨ ਪਨ ਫਲਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਤੇਸੰ ਫਲਾਨਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਾਨਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਇਦਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਭਾਵਨੰ ਚਤੁਸਚ੍ਚਭਾਵਨਾਫਲਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ 'ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੰ ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਜਾਤੋਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਹੇਤੁਨਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਸਾਧੇਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੯੯)।

ਤਤ੍ਥ **ਵਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਜਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਏਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਫਲੇਨ ਵਿਨਾ ਹੇਤੁਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ ਹੇਤੁਵਚਨੇਨ ਫਲਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮ੍ਪਾਪਨੇਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਮੁਦਯਭਾਵੋਤਿ।

ਏਵਂ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਚ ਸਚ੍ਚਵਸੇਨੇਵ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਮੂਲਭੂਤਕਾਰਣਭਾਵੇਨ। ਤਣ੍ਹਾ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵਹੇਤੁਤੋ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਕਾ। **ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਭਵਸਿਦ੍ਧਾ ਤਣ੍ਹਾ। **ਉਭਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਤਂਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਚ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨਾ। **ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮੁਦਯੋ ਚਕ੍ਖੁਨਿਰੋਧੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕੇਕਕੋਟ੍ਠਾਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇਨ। ਤਣ੍ਹਾਯਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋਗਧਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਮਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਭਵੇ ਤਣ੍ਹਾ ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਚ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਭਵਸਿਦ੍ਧਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਕਸਿਣਾਨੀਤਿ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਿਕਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। **ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਕਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਚ। **ਨਵ ਭਵਾ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੋ ਰੂਪਭਵੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਸਞ੍ਞੀਭਵੋ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਭਵੋ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋਤਿ ਨਵ ਭਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਭਵਤੀਤਿ ਭਵੋ, ਕਾਮਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ, ਕਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਭਵੋ **ਕਾਮਭਵੋ**, ਏਕਾਦਸ ਕਾਮਾਵਚਰਭੂਮਿਯੋ। ਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਰੂਪਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ, ਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਭਵੋ **ਰੂਪਭਵੋ**, ਸੋਲ਼ਸ ਰੂਪਾਵਚਰਭੂਮਿਯੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਅਰੂਪਰਾਗਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਰੂਪੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ, ਅਰੂਪਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਾ ਭਵੋ **ਅਰੂਪਭਵੋ**, ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪਭੂਮਿਯੋ। ਸਞ੍ਞਾਵਤਂ ਭਵੋ **ਸਞ੍ਞੀਭਵੋ**, ਸਞ੍ਞਾ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਭਵੇ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਞ੍ਞੀਭਵੋ, ਸੋ ਕਾਮਭਵੋ ਚ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵਮੁਤ੍ਤੋ ਰੂਪਭਵੋ ਚ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਭਵਮੁਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਨ ਸਞ੍ਞੀਭਵੋ **ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ**, ਸੋ ਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾਭਾਵਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ, ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਨਾਸਞ੍ਞਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾ, ਤਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਭਵੋ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੋ**। ਅਥ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਾ ਸੁਖੁਮਾਯ ਚ ਭਾਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾ ਨਾਸਞ੍ਞਾ ਅਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੋ, ਸੋ ਅਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ। ਏਕੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਏਕੋ ਵਾ ਵੋਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਅਸਞ੍ਞੀਭਵੋ। ਚਤੂਹਿ ਅਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਵੋਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਅਰੂਪਭਵੋ ਏਵ। ਪਞ੍ਚਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾ ਵੋਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੋ**, ਸੋ ਕਾਮਭਵੋ ਚ ਰੂਪਭਵੇਕਦੇਸੋ ਚ ਹੋਤਿ। **ਵੋਕਾਰੋ**ਤਿ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਨਮੇਤਮਧਿਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੋ ਵੋਕਾਰੋ ਅਸ੍ਸ ਭਵਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਰਮ੍ਮਣਵਿਸੇਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। ਵਿਪਾਕਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਵਾ ਏਤਂ ਗਹਣਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਪੁਰਿਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾ। **ਅਨੁਲੋਮਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਏਕੇਕਪਦੁਦ੍ਧਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ"**ਤਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਸਯਮੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾਸ੍ਸ ਪਰੋਪਦੇਸਰਹਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ

ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ‘‘ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਵਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਕਮੇਵ ਹਿ ਤੰ ਞਾਣੰ ਅਨਵਸੇਸਸਙ੍ਖਤਾਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਵਰਣਾਭਾਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਮੁਪਾਦਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾਹ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੯) ‘‘ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਖਤਮਸਙ੍ਖਤੰ ਅਨਵਸੇਸੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭੇਦੋ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਚੇਤੰ ਏਵਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਾਨੰ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਵਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸ੍ਸ ਅਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇ ਯਤ੍ਥ ਤੰ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਵਰਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਭਾਵੋਯੇਵ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਹੋਤੁ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਚਾਧਿਗਮਨੇਨ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਤੋ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੰ** (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ‘‘ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਞਾਣਸਮਧਿਗਮੇਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਨਵਸੇਸਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਕਿਂ ਪਨਿਦੰ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਕਮੇਨਾਤਿ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਤਾਵ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਨੰ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਙ੍ਖਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਦੂਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਪਟੰ ਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਟਿਵਿਭਾਗੇਨਾਵਬੋਧੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਸਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੇਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਵਿਸਯੰ ਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤੰ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਚਰੰ ਸਮਾਹਿਤੋ ਨਾਗੋ, ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਹਿਤੋ’ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨੰ ਸੁਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਿ, ਠਿਤਲਕ੍ਖਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾਯ ਚ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਦਭਾਵਤੋ ਏਕਦੇਸਵਿਸਯਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਿਂਯੇਵ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਕਮੇਨ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਸਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਸਾਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਞੇਯ੍ਯੇ ਕਮੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਭਾਵਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ। ਯੇ ਪਨ ‘‘ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤੋ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਪਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਭਗਵਾ, ਤਞ੍ਚ ਞਾਣੰ ਨ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ ਸੰਸਯਾਭਾਵਤੋ। ਸੰਸਯਾਨੁਬਦ੍ਧਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਹਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੇ ਅਤ੍ਥਾਵਿਸਂਵਾਦਨੇਨ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੇਸੇਪਿ ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਤੰ ਸੇਸੰ, ਤੰ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਤਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਤਸ੍ਸ ਸੇਸਭਾਵੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾਤਿ? ਸਬ੍ਬਮੇਤੰ ਅਕਾਰਣੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਵਿਸਯਵਿਚਾਰਣਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ, ਯੋ ਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਉਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ – ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਗਵਤਾ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ ਸਕਲੰ ਏਕਦੇਸੋ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਧਾਨਞ੍ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ। ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਚ ਸਕਲਸ੍ਸ

ਅਵਿਸਯਭਾਵੇ ਤਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵਸ੍ਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਵਚਨਤੋ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਵਿਸਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਅਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਗਹਣਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮੇਵ।

ਨਨੁ ਚ ਏਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਯਦਾ ਸਕਲੰ ਞਾਤੁੰ ਇਚ੍ਛਿਤੰ, ਤਦਾ ਸਕਿੰਯੇਵ ਸਕਲਵਿਸਯਤਾਯ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ? ਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਵਿਸੋਧਿਤੋ ਹਿ ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜੋਤਿ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਚੁਰਜਨਞਾਣਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜਤਾ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਕਲਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਤੰ ਏਕਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਵਿਯ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੇਯੇਵ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯਜੰ, ''ਯਾਵਤਕੰ ਞੇਯਜੰ, ਤਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ, ਤਾਵਤਕੰ ਞੇਯਜੰ। ਞੇਯਜਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣੰ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਏਵਮੇਕਜ੍ਝੰ ਵਿਸੁੰ ਸਕਿੰ ਕਮੇਨ ਵਾ ਇਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮੰ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ।

ਵਿਜ੍ਜਾਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਨ੍ਦਿਯੰ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਤਮੋਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਕਰਣਟ੍ਠੇਨਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾ। **ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਅਵਿਕਲਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ। **ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਯੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਰੂਪਿੰ ਮਨੋਮਯੰ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿੰ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੬) ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਆਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿ ਸਰੀਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸੇਵ ਞਾਣਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿ ਨਾਮ। **ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਕਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤੇ ਗਹਣੰ ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਸਦ੍ਧਾ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ ਵੀਰਿਯੰ ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਚ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੦)। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੀਲਾਦਯੋਯੇਵ ਪਨ੍ਨਰਸ ''ਚਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਇਮੇਯੇਵ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਤੇਸੰ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੁਪਗਮਨੇ ਏਕੰਸਤੋ ਸਾਧਨਭਾਵਮਾਹ। ਇਦਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਨਾਯ ਆਗਮੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਭਗਵਾ**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨਨੁ ਚਾਯੰ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਸਾਵਕੇਸੁਪਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਥਾ, ਯਥਾ ਭਗਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤਤ੍ਥ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਆਹ **"ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ"**ਤਿ। ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵੇਨ ਚਰਣਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਯਥਾਰਹੰ ਤਸ੍ਸ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਸਾਧਾਰਣਸਭਾਵਸ੍ਸ ਭਗਵਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ ਆਹ **"ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਤੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਨੇਸੰ ਅਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਜਾਨਨੰ ਸਤ੍ਥੁ ਕਰੁਣਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਕਿਚ੍ਚਕਮੇਵ ਸਿਯਾ। ਯਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਸਾ ਪਧਾਨਭਾਵੋ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਯਥਾ ਤੰ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਿਯੋਜੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵਾਯੰ ਆਵੇਣਿਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਨਿਕਤਾਯ ਸਾਵਕਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਤੇਨਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਨ੍ਤਪਉਭਯਨ੍ਤਪਾ ਗਹਿਤਾ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਪਞ੍ਞਾਮਹਤ੍ਤੰ ਪਕਾਸਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਯ ਕਰੁਣਾਮਹਤ੍ਤੰ। ਤੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਧਮ੍ਮਸੰਵਿਭਾਗੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਿਦਾ, ਕਰੁਣਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸਹਨੰ। ਪਞ੍ਞਾਯ

ਪਰਦੁਕ੍ਖਪਰਿਜਾਨਨਂ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰਦੁਕ੍ਖਪਤਿਕਾਰਾਰਮ੍ਭੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ, ਕਰੁਣਾਯ ਤਦਧਿਗਮੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯਂ ਤਰਣਂ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੇਸਂ ਤਾਰਣਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯਂ ਸਂਸਾਰਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿ, ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੇਸਂ ਅਭਿਂਸਾਪਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯਂ ਪਰੇਹਿ ਅਭਾਯਨਂ। ਕਰੁਣਾਯ ਪਰਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਰਕ੍ਖਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਅਪਰਨ੍ਤਪੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਲੋਕਨਾਥਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਨਾਥਤਾ। ਕਰੁਣਾਯ ਚਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨਤਾਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਨ੍ਨਮਾਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਜਨਿਤਾਨੁਗ੍ਗਹੋ, ਪਞ੍ਞਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਕਰੁਣਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਰੁਣਾ ਭਗਵਤੋ ਸਿਨੇਹਸੋਕਵਿਰਹਿਤਾ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾ ਅਹਂਕਾਰਮਮਂਕਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸੋਧਿਤਾ ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਇਦਾਨਿ **ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ”**ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਗਤੇ ਠਿਤੇ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਗਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ”**ਤਿ। **ਸੋਭਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਭਂ, ਸੁਭਭਾਵੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾ ਦੋਸਵਿਗਮੇਨਾਤਿ ਆਹ **“ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨਵਜ੍ਜ”**ਨ੍ਤਿ। ਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਗਮਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ”**ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਗਤਿ ਅਧਿਗਮੋਤਿ ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਗਤਂ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਗਮਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇਨ ਹੇਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖੇਮਂ ਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ**ਤਿ ਪਰਿਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਸੁਗਤਿਗਮਨੇਪਿ ਅਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਗਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਪਗੇਵ ਇਤਰਤ੍ਥ। ਅਥ ਵਾ ਏਕਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਾਭਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਬਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਗਤੋ। ਯਂ ਗਮਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਗਮਨਤ੍ਥਂ ਆਵਹਤਿ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਵਹਤਿ, ਤਦੇਵ ਸੋਭਨਂ ਨਾਮ, ਤੇਨ ਚ ਭਗਵਾ ਗਤੋਤਿ ਆਹ **“ਇਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤ੍ਤਾ ਸੁਗਤੋ”**ਤਿ ਸੋਭਨਤ੍ਥੋ ਸੁਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਅਸੁਨ੍ਦਰਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਨਾਮ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਧਾਤੂਤਿ ਆਹ **“ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚੇਸ ਠਾਨਂ ਗਤੋ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਮਂ ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧੫; ਧ॰ ਪ॰ ੨੦੩-੨੦੪)। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਮਨਞ੍ਚ ਨਾਮ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਨਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਗਮਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਹੀਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ”**ਤਿ, ਪਹੀਨਾਨਂ ਪੁਨ ਅਸਮੁਦਾਚਾਰਵਸੇਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਆਗਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਮਨਂ, ਇਦਞ੍ਚ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਗਮਨਂ, ਯਾਯ ਆਗਮਨੀਯਪਟਿਪਦਾਯ ਸਿਦ੍ਧਂ, ਸਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਗਮਨਮੇਵਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸੁਗਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਆਗਤੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਪਨੇ ਅਵਿਪਰੀਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਮੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾ ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਬ੍ਬਦਾ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਸ੍ਸਤਂ ਉਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਗਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਾਮਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਨੁਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਗਤੋ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਗਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਸਨੇ। ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। **ਅਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭੂਤਤ੍ਥਂ। ਅਤ੍ਥਮੁਖੇਨ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਅਭੂਤਤਾ ਭੂਤਤਾ ਵਾ। **ਅਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥੇਨ ਸਂਹਿਤਂ **ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ,** ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਂ। ਨ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਭਾਵੋ ਚ, ਤੇਨ ਸਂਹਿਤਂ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਂ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਪਿ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਾ ਵਾਚਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤਂ ‘‘ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’’ਤਿ, ਅਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿਂ ‘‘ਚਣ੍ਡਾਲੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਦੁਤਿਯਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਂ ‘‘ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ’’ਤਿ, ਚਣ੍ਡਾਲਾਦਿਮੇਵ ‘‘ਚਣ੍ਡਾਲੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਵਿਨਯੇਨ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ। ਤਤਿਯਾ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਭਾਵਵਿਭਾਵਨੀਕਥਾ ਯਥਾ ‘‘ਆਪਾਯਿਕੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਨੇਰਯਿਕੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾ। ਚਤੁਤ੍ਥੀ ‘‘ਵੇਦਵਿਹਿਤੇਨ ਯਞ੍ਞਵਿਧਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਕਤਂ ਸੁਗਤਿਂ ਆਵਹਤੀ’’ਤਿ ਲੋਕਸ੍ਸ

ਬਜਾਮੋਹਨਕਥਾ। ਪਞ੍ਚਮੀ ਭੂਤੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞੂਪਸੰਹਾਰਾ ਕਥਾ। ਛਟ੍ਠਾ ਯੁਤ੍ਤੁਪਤ੍ਤੁਟ੍ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਕਥਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਅਭੂਤਾਦਿੰ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ ਪਿਯੰ ਮਨਾਪੰ ਤਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਗਦਨਤੋ ਸੁਗਤੋ। ਆਪਾਥਗਮਨਮਤ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਪ੍ਪਿਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਪਿਯੰ ਮਨਾਪਮੇਵ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸੁਗਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਸੋਭਨੰ ਗਤੰ ਗਮਨੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵੇਨੇਯਜਜਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸੰ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸੋਭਨੰ ਭਦ੍ਦਕੰ। ਤਥਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਨਨਿਪ੍ਪੀਲਨੁਕ੍ਕੁਟਿਕਕੁਟਿਲਾਕੁਲਤਾਦਿਦੋਸਵਿਰਹਿਤੰ ਵਿਲਾਸਿਤਰਾਜਹੰਸਵਸਭਵਾਰਣਮਿਗਰਾਜਗਮਨੰ ਕਾਯਗਮਨੰ ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲਨਿਮ੍ਮਲਕਰੁਣਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਹਿਤਮਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਤਾਯ ਚ ਸੋਭਨਮੇਵ। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂਞਾਣੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ**। ਤਥਾ ਲੋਕਸਮੁਦਯੰ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਸੁਗਤੋ। ਤਥਾ ਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਞਾਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਤੋ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਸੁਗਤੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਲੋਕਵਿਦੂ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਯੋ ਯੋ ਲੋਕੋ ਯੇਨ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਭਾਵਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਤੋ। ਸਬ੍ਬੋ ਹਿ ਲੋਕੋ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵੋ। ਯਥਾਹ ''ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ। **ਸਮੁਦਯਤੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਸਮੁਦੇਤਿ, ਤਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਤੋ। **ਨਿਰੋਧਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ। **ਨਿਰੋਧੂਪਾਯਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਵਿਧਿਨਾ ਸੋ ਨਿਰੋਧੋ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਤਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤੋ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ। ਇਤਿ ''ਸਬ੍ਬਥਾ ਲੋਕੰ ਅਵੇਦੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਤ੍ਥਸਾਧਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਇਦਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤੰ ''ਯਤ੍ਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਞਾਤੁੰ ਵਾ ਦਟ੍ਠੁੰ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਵਾ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੫) ਓਕਾਸਲੋਕਸ੍ਸ ਗਤਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰੋਹਿਤਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਭਗਵਾ ਅਭਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ **ਨ ਜਾਯਤੀ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਜੁਕੰ ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ **ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਅਪਰਾਪਰੰ ਚਵਨੁਪਪਤਨਾਨਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨ ਜਾਯਤੀਤਿਆਦਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯਜਕਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਇਤਰੰ ਓਪਪਾਤਿਕਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਆਦਿਰਹਿਤੰ। **ਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਪਦਸਾ ਗਮਨੇਨ। **ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਭੂਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਞਾਤੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ। **ਦਟ੍ਠੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਪਤ੍ਤੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ''ਞਾਤਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਾਯੰ ਪਤ੍ਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ ਗਮਨੇਨ ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਞਾਤਾ ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਾ ਅਯੰ ਪਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵਦਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੋ।

ਕਾਮੰ ਪਦਸਾ ਗਮਨੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਞਾਤੁੰ ਦਟ੍ਠੁੰ ਪਤ੍ਤੁੰ ਵਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਅਪਿ ਚ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਪਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਬਜਾਮਮਤ੍ਤੇ ਕਲੇਵਰੇ**ਤਿ ਬਜਾਮਪ੍ਪਮਾਣੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। ਇਮਿਨਾ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਸਞ੍ਞਿਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹਿਤੇ। ਇਮਿਨਾ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਵੇਦਨਾਦਯੋ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵ। **ਸਮਨਕੇ**ਤਿ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਪਨ ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਸਮੁਦਾਯਮਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਦਿਲੋਕੰ। **ਲੋਕਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਖਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਪਨਤੋ ਸਰੀਰਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਿ। ਅਦੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਤੰ ਯੇਸੰ ਨਿਰੋਧੋ, ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਦੇਸਤੋਪਿ

ਉਪਚਾਰੵਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਯਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੪; ੵਿਭ॰ ੨੦੪)।

ਗਮਨੇਨਾਤਿ ਪਾਕਤਿਕਗਮਨੇਨ। **ਲੋਕਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕਿਰਿਯਾਯ ਹੇਤੁਭੂਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਕੁਦਾਚਨਨ੍ਤਿ** ਕਦਾਚਿਪਿ। **ਅਪ੍ਪਤ੍ੵਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਧਿਗਨ੍ਤ੍ੵਾ। **ਪਮੋਚਨਨ੍ਤਿ** ਪਮੁਤ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਤ੍ੵਾ ੵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਹੵੇ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ। **ਲੋਕੵਿਦੂ**ਤਿ ਸਭਾੵਾਦਿਤੋ ਸਬ੍ਬੰ ਲੋਕੰ ੵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ। **ਸੁਮੇਧੋ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਪਞ੍ਞੋ। **ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯੇਨ ਲੋਕੰ ੵਿਦਿਤ੍ੵਾ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੇਨ ਲੋਕਨ੍ਤਗੂ। ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ੵੁਸਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ**। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨੰ ੵਾ ਅਭਿਸਮਿਤਤ੍ਤਾ **ਸਮਿਤਾੵੀ**। **ਨਾਸੀਸਤੀ**ਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਯਥਾ ਇਮੰ ਲੋਕੰ, ਏੵੰ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ।

ਏੵੰ ਯਦਿਪਿ ਲੋਕੵਿਦੂਤਾ ਅਨੵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਭਾੵਾਦਿਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ ਪਨ ਏਕਦੇਸੇਨੇੵ ੵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਤੰ ਅਨੵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਿ ਚ ਤਯੋ ਲੋਕਾ**"ਤਿਆਦਿ ੵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਮੂਹੋ ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ**। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤੵਿਸਤ੍ਤਤਾਯ ਸਤ੍ਤੋ, ਲੋਕੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੰ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ਲੋਕੋ। ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾਨੰ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਸਮੂਹੋ ਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਓਕਾਸਲੋਕੋ** ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਙ੍ਗਮਾ ਥਾੵਰਾ ਚ ਤੇਸਞ੍ਚ ਓਕਾਸਭੂਤੋਤਿ ਕਤ੍ੵਾ। ਤਦਾਧਾਰਤਾਯ ਹੇਸ ''ਭਾਜਨਲੋਕੋ''ਤਿਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ। ਉਭਯੇਪਿ ਖਨ੍ਧਾ **ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ** ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਙ੍ਖਰੀਯਨ੍ਤਿ ਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ। **ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿਕਾ, ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤੵੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ ਆਹਾਰਸਦ੍ਦੋ ''ਅਯਮਾਹਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ੵਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੩੨) ੵਿਯ। ਏੵਞ੍ਹਿ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾਪਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਪਨਾਯੰ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਧਮ੍ਮੋ, ਨ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋਤਿ ਆਹ "**ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ।

ਯਦਿ ਏੵੰ ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਦੇਸਨਾਤਿ ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗੵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ੵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ੵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ? ਦੇਸਨਾੵਿਲਾਸਤੋ ੵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਤੋ ਚ। ਦੇਸਨਾੵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗੵਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਯਥਾਰੁਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ੵਾ ਕਤ੍ਥਚਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤ੍ੵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ੵਾ ਪਨ ੵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਸਾਸਨਕ੍ਕਮੰ ਅਨੋਤਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਦੇਸਨੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਓਤਿਣ੍ਣਾ, ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਚ੍ਚੵਿਸਯਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ, ਇਤਰਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੵਿਸਯਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਕਰੁਣਾਨੁਕੂਲਾ, ਇਤਰਾ ਪਞ੍ਞਾਨੁਕੂਲਾ। ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀਗੋਤ੍ਤਾਨੰ ੵਾ ਪੁਰਿਮਾ। ਤੇ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਪ੍ਪਮਾਣਿਕਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀਗੋਤ੍ਤਾਨੰ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਤਾਯ ੵਾ ਲੋਕਾਧਿਪਤੀਨੰ ੵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ, ਪਞ੍ਞਾਚਰਿਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੀਨੰ ੵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ। ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨੀਤਤ੍ਥਾ। ਇਤਿ ਭਗੵਾ ਤੰ ਤੰ ੵਿਸੇਸੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ੵਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੁੵਿਧੰ ਦੇਸਨੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿੵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤੵਿਸਯਾ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰੵਿਸਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ੵਾ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ ੵਾਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ੵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ**"ਤਿ। **ਯਾੵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਿ। **ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ੵਿਰੋਚਮਾਨਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੇਨੇੵ ਤਾ ਤਾ ਦਿਸਾ ਪਭਸ੍ਸਰਾ ਹੁਤ੍ੵਾ ੵਿਰੋਚਨ੍ਤਿ। ਅਥ ੵਾ **ਦਿਸਾ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਬਹੁੵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਯੰ ੵਿਰੋਚਮਾਨਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਯਤ੍ਤਕਾ ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਸੋਭੇਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਾੵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ**ਤਿ ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਪਮਾਣੇਨ ਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਕਾਰੋ ਓਕਾਸਲੋਕੋ, ਸਹਸ੍ਸਲੋਕਧਾਤੁਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤਾੵਸਹਸ੍ਸੵਾ''ਤਿ ੵਾ ਪਾਠੋ, ਤਾੵ ਤਤ੍ਤਕੰ ਸਹਸ੍ਸੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਾੵਸਹਸ੍ਸੵਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਹਸ੍ਸਲੋਕਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਲੋਕੇ।

ਤਮ੍ਪੀਤਿ ਤਿੵਿਧਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ। **ਸਬ੍ਬਥਾ ਅੵੇਦੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਪਟਿੵਿਜ੍ਝਿ। ਕਥੰ ਪਟਿੵਿਜ੍ਝੀਤਿ ਆਹ "**ਤਥਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ''ਸਬ੍ਬਥਾ ੵਿਦਿਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੇਨ ਭਗੵਤਾ। **ਏਕੋ ਲੋਕੋ ਸਬ੍ਬੇ**

ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਤਿ ਯਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਕਥਾਯ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯ ਸਬ੍ਬੋ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋ ਏਕਵਿਧੋ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਂ ਤਸ੍ਸ ਅਲੋਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਲੋਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਧ ਲੋਕੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਲੁਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋ ਗਹਿਤੋ ਤਥਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਲੋਕੋਤਿ ਤਂਗਹਣਰਹਿਤਾਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਤਾ।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ**ਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਹਾਰੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਹਾਰੋਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੋ ਓਜਟ੍ਠਮਕਂ ਰੂਪਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਫਸ੍ਸੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਰੂਪਂ ਆਹਰਤੀਤਿ ਆਹਾਰੋ। ਉਪਾਦਾਨਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਖਨ੍ਧਾ **ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨੀ**ਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਿਮਨਾਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਿ। **ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ**ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਚ ਤਯੋ ਆਰੁਪ੍ਪਾਤਿ ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਕਾਯੋ ਏਤੇਸਂ, ਨਾਨਤ੍ਤੋ ਵਾ ਕਾਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ, ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੨੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੭.੪੪-੪੫) ਛਕਾਮਾਵਚਰਾ ਚ ਦੇਵਾ ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ "**ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਿਮਾਣੇਸੁ ਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਪਿ ਏਕਸਦਿਸਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਯੇਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਯਮਕਭਾਤਰੋ ਵਣ੍ਣੇਨ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਏਕਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਕਥਿਤਹਸਿਤਗਮਨਠਾਨਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਚ ਨੇਸਂ ਤਿਹੇਤੁਕਾਪਿ ਦੁਹੇਤੁਕਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇਸੁ ਚ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਕਾਯੋ ਨੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਪੀਤਾਦਿਵਣ੍ਣੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਚ ਨੇਸਂ ਦੁਹੇਤੁਕਾਪਿ ਤਿਹੇਤੁਕਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਪਿ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਪਨ ਚਤੁਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਕਾ ਉਤ੍ਤਰਮਾਤਾ ਯਕ੍ਖਿਨੀ, ਪਿਯਙ੍ਕਰਮਾਤਾ, ਧਮ੍ਮਗੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਤੇਸਞ੍ਹਿ ਓਦਾਤਕਾਲਮङ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵਿਸਾਮਵਣ੍ਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚੇਵ ਕਿਸਥੂਲਰਸ੍ਸਦੀਘਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਕਾਯੋ ਨਾਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਯ ਤਿਹੇਤੁਕਦੁਹੇਤੁਕਾਹੇਤੁਕਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾਪਿ, ਤੇ ਪਨ ਦੇਵਾ ਵਿਯ ਨ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ , ਕਪਣਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ ਦੁਲ੍ਲਭਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਪੀਲ਼ਿਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਦੁਕ੍ਖਿਤਾ ਜੁਣ੍ਹਪਕ੍ਖੇ ਸੁਖਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯਤੋ ਵਿਨਿਪਤਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਖਸਮੁਸ੍ਸਯਤੋ ਵਿਨਿਪਾਤੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਤਿਪਿ ਦੇਵਭਾਵੇ ਦਿਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਿਹੇਤੁਕਾ, ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਪਿਯਙ੍ਕਰਮਾਤਾ ਹਿ ਯਕ੍ਖਿਨੀ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਸਜ੍ਝਾਯਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ –

> ''ਮਾ ਸਦ੍ਦਂ ਕਰਿ ਪਿਯਙ੍ਕਰ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ ਭਾਸਤਿ।
> ਅਪਿਚ ਧਮ੍ਮਪਦਂ ਵਿਜਾਨਿਯ, ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਮ ਹਿਤਾਯ ਨੋ ਸਿਯਾ॥
>
> ''ਪਾਣੇਸੁ ਚ ਸਂਯਮਾਮਸੇ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਨ ਭਣਾਮਸੇ।
> ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਸੁਸੀਲ਼ਯਮਤ੍ਤਨੋ, ਅਪਿ ਮੁਚ੍ਚੇਮ ਪਿਸਾਚਯੋਨਿਯਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦) –

ਏਵਂ ਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਉਤ੍ਤਰਮਾਤਾ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਜਾਤਾ। ਏਵਮਿਮੇਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ''ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਨ ਹੀਨਮਜ੍ਝਿਮਪਣੀਤਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਚੇਵ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਚ "**ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਾਨਂ ਕਾਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜੇਹਿ ਪਮਾਣਤੋ ਵਿਪੁਲਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਕਾਯੋ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤੇਹਿਪਿ ਪਮਾਣਤੋ ਵਿਪੁਲਤਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਨੇਸਂ ਪਭਾਵਸੇਨਪਿ ਕਾਯੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਇਧ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਦੀਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾਦੀਨਞ੍ਚ ਕਾਯੇ ਸਤਿਪਿ ਪਭਾਵੇਮਤ੍ਤੇ ਏਕਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਵਵਤ੍ਥਪੀਯਤੀਤਿ ''ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ''ਤ੍ਵੇਵ ਤੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਿਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਪਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਏਕਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ। ਯਥਾ ਚ ਤੇ, ਏਵਂ ਚਤੂਸੁ ਅਪਾਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾ। ਨਿਰਯੇਸੁ ਹਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਗਾਵੁਤਂ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਂ, ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਜਾਤੋ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇਸੁਪਿ ਕੇਚਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾ, ਕੇਚਿ ਮਹਨ੍ਤਾ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇਪਿ ਕੇਚਿ ਸਟ੍ਠਿਹਤ੍ਥਾ, ਕੇਚਿ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਸੁਵਣ੍ਣਾ, ਕੇਚਿ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ, ਤਥਾ ਕਾਲਕਞ੍ਚਿਕਾ ਅਸੁਰਾ। ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਦੀਘਪਿਟ੍ਠਿਕਪੇਤਾ ਨਾਮ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਿਕਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਵਿਪਾਕਾਹੇਤੁਕਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਆਪਾਯਿਕਾਪਿ ''ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ''ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ ਪਨ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ "**ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨੇਸਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਕਾਯੋ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣੋਵ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਪਨ ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਨਾਨਾ ਹੋਤਿ।

ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ ਪਨ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ **ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ**। ਤੇਸਂ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਏਕਤ੍ਤਾ। ''ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਪਿ ਇਮਂਯੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ ਭਜਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਞ੍ਚਮਜ੍ਝਾਨਵਿਪਾਕਵਸੇਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਏਕਰੂਪਤ੍ਤਾ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾ ਪਨ ਅਪੁਨਰਾਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਪਕ੍ਖੇ ਠਿਤਾ, ਨ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਾ। ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਞ੍ਞੇ ਲੋਕੇ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋਲ਼ਸਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਖਨ੍ਧਾਵਾਰਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ, ਨ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਂ ਭਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਹਾਸੀਵਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ''ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਆਵਾਸੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ, ਯੋ ਮਯਾ ਅਨਾਵੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੦) ਇਮਿਨਾ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ''ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਸਤ੍ਤਾਵਾਸਂ ਭਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵਦਤਿ, ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਬਾਹਿਯਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾਦੀਸੁ ਅਕਨਿਟ੍ਠਪਰਿਯੋਸਾਨਾਸੁ ਨਵਸੁ ਭੂਮੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ''ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ''ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਾ ਏਤ੍ਥ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਧੀ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਧੀ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਮ ਅਭਾਵੋਯੇਵ ਸਾਧੁ। ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਧਬਨ੍ਧਾਦਿਪਚ੍ਚਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਸਤਿ ਨਤ੍ਥੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਤਿਂ ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਾ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਯਸ੍ਸ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਪਣਿਹਿਤੋ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿ ਠਿਤੋ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਾਵਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਂ ਤੇ ਨ ਭਜਨ੍ਤਿ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਪਨ ਯਥੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯ, ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਤੋ ਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ , ਨ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨੇਵਵਿਞ੍ਞਾਣਾ ਨਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਵਨ੍ਤੀਸੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤੀਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ ਅਪਾਯਸਤ੍ਤਾ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਸੇਸਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਕਾ ਚ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋਤਿ ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ

ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦਿਹੇਟ੍ਠਿਮਾਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਤਿ ਲਾਭੋ ਅਲਾਭੋ ਯਸੋ ਅਯਸੋ ਨਿਨ੍ਦਾ ਪਸਂਸਾ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਇਮੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਂਭਾਵਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇਹਿ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇ ਹਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਕਦਾਚਿ ਲੋਕਂ ਅਨੁਪਤਨ੍ਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਤੇ ਲੋਕੋ ਚ ਅਨੁਪਤਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਅਟ੍ਠਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕਂ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੬)। ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਦੀਨਂ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਾਨਿ ਏਵ ਵਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤੋ **ਲਾਭੋ**। ਤਦਭਾਵੋ **ਅਲਾਭੋ**। ਲਾਭਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਬ੍ਬਿਸਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਗਹਿਤੋ, ਅਲਾਭਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਰੋਧੋ। ਏਵਂ **ਯਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਲਾਭੇ ਪਨ ਆਗਤੇ ਅਲਾਭੋ ਆਗਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਲਾਭੋ ਚ ਅਲਾਭੋ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਸਾ**ਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਥਾ ਚ ਲੋਹਿਤੇ ਸਤਿ ਤਦੁਪਘਾਤਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਲਾਭਾਦੀਸੁ ਅਨੁਰੋਧੇ ਸਤਿ ਅਲਾਭਾਦੀਸੁ ਵਿਰੋਧੋ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੋ ਏਵ ਹੋਤਿ।

ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ ਏਵ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਚਤ੍ਤ੍ਥਾਰੁਪ੍ਪੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ''ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਾ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੂਤਿ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ, ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਆਦਿਭੇਦਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਾਯ ਏਵ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਆਧਾਰੋ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਾਧਾਰਤਾਯ ਅਵਯਵਸ੍ਸ ਯਥਾ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ''ਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਗ੍ਗਹਣੇ ਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਦਸਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਅਰੂਪਸਭਾਵਂ ਮਨਾਯਤਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਾਦਿਮਿਸ੍ਸਕਂ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਞ੍ਚ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ, ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਮਨਾਯਤਨਧਮ੍ਮਾਯਤਨੇਹਿ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਾਨਿਯੇਵ **"ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ''ਆਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ? ਆਯਤਨਤੋ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੫੪) ਆਯਾਨਂ ਵਾ ਤਨਨਤੋ ਆਯਤਸ੍ਸ ਚ ਨਯਨਤੋ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਚਕ੍ਖੁਰੂਪਾਦੀਸੁ ਹਿ ਤਂਤਂਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਨ ਸੇਨ ਅਨੁਭਵਨਾਦਿਨਾ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਆਯਤਨ੍ਤਿ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ ਘਟਨ੍ਤਿ ਵਾਯਮਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਪਨ ਆਯਭੂਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਤਾਨਿ ਤਨੋਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਇਦਞ੍ਚ ਅਨਮਤਗ੍ਗੇ ਸਂਸਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਤਿਵਿਯ ਆਯਤਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਯਾਵ ਨ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਾਵ ਨਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਯਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਆਯਤਨਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਆਕਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਚ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ''ਇਸ੍ਸਰਾਯਤਨਂ ਵਾਸੁਦੇਵਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨਂ ਰਜਤਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਕਰੋ। ਸਾਸਨੇ ਪਨ ''ਮਨੋਰਮੇ ਆਯਤਨੇ, ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਨਂ ਵਿਹਙ੍ਗਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮) ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥੋ ਗੁਨ੍ਨਂ ਆਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਕ੍ਖਿਭਬ੍ਬਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਆਯਤਨੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੨; ੫.੨੩) ਕਾਰਣਂ ਆਯਤਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਆਦੀਸੁ ਚ ਤੇ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋ ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚ ਤੇ ਆਕਿਣ੍ਣਾ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਨੇਸਂ ਆਕਰੋ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਸਮੋਸਰਣਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਨੇਸਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਨੇਸਂ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵੇ ਅਭਾਵਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਵ ਨੇਸਂ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ ਚਕ੍ਖੁ ਚ ਤਂ ਆਯਤਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ। ਏਵਂ ਸੇਸਾਨਿਪਿ।

ਇਮਾਨੇਵ ਪਨ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਛਵਿਞ੍ਞਾਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ** ਵਿਦਹਨਾਦਿਤੋ **"ਧਾਤੁਯੋ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵਿਦਹਤਿ, ਧੀਯਤੇ, ਵਿਧਾਨਂ, ਵਿਧੀਯਤੇ ਏਤਾਯ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਧੀਯਤੀਤਿ ਧਾਤੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ ਧਾਤੁਯੋ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਧਾਤੁਯੋ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਾਦਿਂ, ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਂ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਦਹਨ੍ਤਿ, ਭਾਰਹਾਰੇਹਿ ਚ ਭਾਰੋ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਧੀਯਨ੍ਤਿ ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ,

ਦੁਕ੍ਖਵਿਧਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤਾ ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਏਤਾਹਿ ਚ ਕਾਰਣਭੂਤਾਹਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨੁਵਿਧੀਯਤਿ, ਤਥਾਵਿਹਿਤਞ੍ਚ ਤਂ ਏਤਾਸ੍ਵੇਵ ਧੀਯਤਿ ਠਪੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਯਥਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਸਭਾਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਏਵਮੇਤਾ, ਏਤਾ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਧਾਤੁਯੋ। ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਹਰਿਤਾਲਮਨੋਸਿਲਾਦਯੋ ਸੇਲਾਵਯਵਾ ''ਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤਾਪਿ ਧਾਤੁਯੋ ਵਿਯ ਧਾਤੁਯੋ। ਵਿਚਿਤ੍ਤਾ ਹੇਤਾ ਞਾਣਞੇਯ੍ਯਾਵਯਵਾਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ਸਰੀਰਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਯਵਭੂਤੇਸੁ ਰਸਸੋਣਿਤਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਧਾਤੁਸਮਞ੍ਞਾ, ਏਵਮੇਤੇਸੁਪਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵਯਵੇਸੁ ਧਾਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਭਾਗਲਕ੍ਖਣਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੇਤੇ ਚਕ੍ਖਾਦਯੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ **ਧਾਤੂ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਜੀਵਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ''ਛਧਾਤੁਰੋ ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੩) ਜੀਵਸਞ੍ਞਾਸਮੂਹਨਨਤ੍ਥਂ ਧਾਤੁਦੇਸਨਮਕਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਜ੍ਜੀਵਟ੍ਠੇਨਪਿ ਧਾਤੁਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਵਚਨੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ, ਤਾਯ ਚ ''ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਦਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫) ਵਚਨਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਤਾ ਚ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੀਣਿਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ, ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਥਵੀਆਦਯੋਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨੇਵ ਸਲਕ੍ਖਣਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਗਹਿਤਾ। ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਯੇ ਤੇ ਸਵਿਸੇਸਾ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਹੇਤੁਆਦਯੋ ਚ, ਤੇਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਇਤਿ ਅਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ"**ਤਿ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਆਗਮ੍ਮ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਆਸਯੋ ਮਿਗਾਸਯੋ ਵਿਯ। ਯਥਾ ਮਿਗੋ ਗੋਚਰਾਯ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਨਗਹਨੇ ਸਯਤੀਤਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਤ੍ਥ ਸੇਤਿ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਆਸਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ –

''ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠੀ ਚ, ਖਨ੍ਤਿ ਚੇਵਾਨੁਲੋਮਿਕਾ।
ਯਥਾਭੂਤਞ੍ਚ ਯਂ ਞਾਣਂ, ਏਤਂ ਆਸਯਸਦ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਇਮਾ ਏਵ ਦ੍ਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ। ਯਥਾਹ ''ਦ੍ਵਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਕਚ੍ਚਾਨ ਲੋਕੋ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਤ੍ਥਿਤਞ੍ਚੇਵ ਨਤ੍ਥਿਤਞ੍ਚਾ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫)। **ਅਤ੍ਥਿਤਾ**ਤਿ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, **ਨਤ੍ਥਿਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਗ੍ਗਾਹੋ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਂ ਆਸਯੋ, ਵਿਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾ ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੋ ਆਸਯੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਨੁਲੋਮਿਕਾ ਖਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਂ ਪਨ ਮਗ੍ਗਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਾ** ਵਿਭਙ੍ਗਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੧੫) ਵੁਤ੍ਤਂ । ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਤੇਸਞ੍ਚ ਞਾਣਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇਪਿ ਜਾਨਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਗਰੁਕੋ ਕਾਮਾਸਯੋ ਕਾਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ, ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਸਯੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ'''ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੩)।

ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਸਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯਾ, ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਾਰਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤੇਨ ਨੇਸਂ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾ ਕਾਰਣਲਾਭੇ ਸਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ? ਕਾਮਰਾਗਾਦਯੋ ਸਤ੍ਤ ਅਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਤੀਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਸਭਾਵਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਂ ਸਤ੍ਤਵਿਧਂ ਅਨੁਸਯਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰੋਪਰਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ।

ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭਂ॰ ੮੧੪ ਆਦਯੋ) ਚਰਿਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ। ਅਥ ਵਾ **ਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾ ਪਨ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਸਦ੍ਧਾਬੁਦ੍ਧਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਛ ਮੂਲਚਰਿਯਾ, ਤਾਸਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦੋ, ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਪਨ ਤੇਸਟ੍ਠਿਵਿਧੋ। ਤਂ ਚਰਿਤਂ ਸਭਾਵਤੋ ਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਵੋਦਾਨਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਫਲਤੋ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ ਜਾਨਾਤਿ।

ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ। ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ। ਯਾਯ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇਯੇਵ ਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਚ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਏਵ। ਸਚੇ ਹਿ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਨ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਾ ਸੀਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਪਿ ਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸੇ ਸਾਰੁਪ੍ਪਭਿਕ੍ਖੂਯੇਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਸਾਰੁਪ੍ਪਭਿਕ੍ਖੂ, ਇਤਰੇ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਾ, ਤੇਪਿ ਨ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸੇ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਏਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤਿਪਿਟਕਚੂਲ਼ਾਭਯਤ੍ਥੇਰੋ ਕਿਰ ਨਾਗਦੀਪੇ ਚੇਤਿਯਵਨ੍ਦਨਾਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਗਾਮੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਥੇਰੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕੋ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਧੁਰਵਿਹਾਰੇਪਿ ਏਕੋ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਸੁ ਗਾਮਂ ਓਸਰਨ੍ਤੇਸੁ ਤੇ ਉਭੋ ਜਨਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਗਨ੍ਤੁਕੇਨ ਨੇਵਾਸਿਕੋ, ਨੇਵਾਸਿਕੇਨ ਵਾ ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਹਸਿਤ੍ਵਾ ਹਸਿਤ੍ਵਾ ਕਥਯਮਾਨਾ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ **ਧਾਤੁਸਂਯੁਤ੍ਤਂ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੫ ਆਦਯੋ) ਕਥਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਵਮਯਂ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੋਪਸੇਵਨਾਦਿਨਿਯਾਮਿਕਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ ਅਜ੍ਝਾਸਯਭਾਵੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ। ''ਇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੀਨਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁ, ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਰਾ, ਇਮਸ੍ਸ ਮੁਦੁਤਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਾਦਿਕੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਮੁਦੁਭਾਵਾਦਿਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇਤਿ ਪਞ੍ਞਾਮਯੇ ਅਕ੍ਖਿਮ੍ਹਿ ਅਪ੍ਪਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਰਜਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਰਾਗਾਦਿਰਜਂ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾ, ਅਨੁਸ੍ਸਦਰਾਗਾਦਿਰਜਾ ਸਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ। **ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਉਸ੍ਸਦਰਾਗਾਦਿਰਜਾ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖਾ। **ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਸ ਰਾਗਰਜੋ ਅਪ੍ਪੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਦੋਸਰਜੋ ਅਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਜਾਨਾਤਿ।

ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਤਿ ਤਿਖਿਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। **ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ**ਤਿ ਮੁਦੁਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ। ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। **ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਾਕਾਰੇ, ਕਲ੍ਯਾਣਪਕਤਿਕੇ ਵਿਵਟ੍ਟਜ੍ਝਾਸਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਸਂ ਵਾ ਆਸਯਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਸੁਨ੍ਦਰਾ, ਤੇ **ਸ੍ਵਾਕਾਰਾ**। ਵਿਪਰੀਤਾ **ਦ੍ਵਾਕਾਰਾ। ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ ਸੁਕਰੇ ਸਦ੍ਧੇ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਚ, ਯੇ ਵਾ ਕਥਿਤਂ ਕਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ, ਤੇ **ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾ**। ਵਿਪਰੀਤਾ **ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯਾ। ਭਬ੍ਬੇ ਅਭਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣਕਿਲੇਸਾਵਰਣਵਿਪਾਕਾਵਰਣਰਹਿਤਾ, ਤੇ **ਭਬ੍ਬਾ**। ਵਿਪਰੀਤਾ **ਅਭਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਆਸਯਾਦਿਤੋ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ।

ਨਨੁ ਚ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਮਾਣਾਦਿਪਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਜਾਨਨਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯਾਤਿ ਇਧ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਵਿਦਿਤਂ ਸੁਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਮੇਵ, ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਾ ਦੇਸਨਂ ਨਾਰੁਲ਼੍ਹਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਨਖਸਿਖਾਯਂ ਪਂਸੁਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਬਹੁਤਰਂ ਯੋ ਵਾਯਂ ਮਯਾ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਨਖਸਿਖਾਯਂ ਪਂਸੁ ਆਰੋਪਿਤੋ, ਅਯਂ ਵਾ ਮਹਾਪਥਵੀ'''ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੧੨੧)।

ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਓਕਾਸਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਤਥੇਵ ਵਿਦਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਯਥਾ ਚ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ”**ਤਿਆਦਿ। ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁ। ਸਾ ਹਿ ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਸਦਿਸੇਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਅਙ੍ਗੁਙ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਙ੍ਗਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਤੀਣਿ ਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਹੁਤਾਨੀ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। **ਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਕਥਿਤਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀ ਨਾਮਾਯੰ ਤਿਰਿਯੰ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਏਤ੍ਤਕੰ ਬਹਲਤ੍ਤੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਤਾਯੰ ਵਸੁਨ੍ਧਰਾ”**ਤਿ ਬਹਲਤੋਯੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਨੁ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਤੰਤੰਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਥਵੀ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ? ਨ ਤਦਞ੍ਞਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਥਵਿਯਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਭਾਵਤੋ। ਤਿਣ੍ਣੰ ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਲ਼ਸਦਿਸੇ ਤਿਣ੍ਣੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਲੋਕਧਾਤੂਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਪਥਵੀ ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕਨ੍ਤਰਨਿਰਯਭਾਵਤੋ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਪਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਬਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੇ ਪਥਵੀ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਵ, ਵਿਵਟ੍ਟਕਾਲੇ ਸਣ੍ਠਹਮਾਨਾਪਿ ਪਥਵੀ ਯਥਾਸਣ੍ਠਿਤਪਥਵਿਯਾ ਏਕਾਬਦ੍ਧਾਵ ਸਣ੍ਠਹਤਿ।

ਸਣ੍ਠਿਤੀਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿਤੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਠਿਤਿ। **ਏਵੰ ਸਣ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਏਵੰ ਅਵਟ੍ਠਿਤੇ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੋ**ਤਿ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ ਤਾਵਦੇਵਾ**ਤਿ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿਯੇਵ ਉਗ੍ਗਤੋ। ਨ ਕੇਵਲਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਬ੍ਬੇਧੋਵ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਾਪਿਸ੍ਸ ਤਤ੍ਤਕਾਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

> ‘‘ਸਿਨੇਰੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯਾਮੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬)।

ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋਤਿ ਪਬ੍ਬਤੇਸੁ ਉਤ੍ਤਮੋ, ਪਬ੍ਬਤੋਯੇਵ ਵਾ ਉਤ੍ਤਮੋ ਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਸਿਨੇਰੁਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਾਚੀਨਪਸ੍ਸੰ ਰਜਤਮਯੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਪਭਾਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿਯਾ ਪਾਚੀਨਦਿਸਾਯ ਸਮੁਦ੍ਦੋਦਕੰ ਖੀਰੰ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੰ ਪਨ ਇਨ੍ਦਨੀਲਮਣਿਮਯੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯ ਸਮੁਦ੍ਦੋਦਕੰ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨੀਲਵਣ੍ਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਥਾ ਆਕਾਸੰ। ਪਚ੍ਛਿਮਪਸ੍ਸੰ ਫਲਿਕਮਯੰ। ਉਤ੍ਤਰਪਸ੍ਸੰ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੰ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮੁਦ੍ਦਾਪਿ ਸਿਨੇਰੁਰਸ੍ਮੀਹਿ ਏਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਰਜਤਮਣਿਰਸ੍ਮਿਯੋ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਪਿਟ੍ਠੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੰ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਚ੍ਛਿਮਪਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਮਣਿਫਲਿਕਰਸ੍ਮਿਯੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੁਤ੍ਤਰਪਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਫਲਿਕਸੁਵਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ, ਉਤ੍ਤਰਪਾਚੀਨਪਸ੍ਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਰਸ੍ਮਿਯੋ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਪਿਟ੍ਠੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੰ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਤਾਸੰ ਰਸ੍ਮੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤੋਤਿ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ। **ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਡ੍ਢੇਨ ਉਪਡ੍ਢੇਨ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਦ੍ਵਾਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੋ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਉਪਰਿ ਉਗ੍ਗਤੋ **ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੋ,** ਏਕਵੀਸਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੋ ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਚ ਉਪਰਿ ਉਗ੍ਗਤੋ **ਈਸਧਰੋ** ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਉਪਡ੍ਢੁਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਯਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਾਦਮੂਲਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਨ੍ਨੋ, ਏਵੰ ਯਾਵ ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਮੂਲਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਿਨੇਰੁਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਉਪਡ੍ਢਪ੍ਪਮਾਣੋਪਿ ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤੋ ਪਥਵਿਯੰ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਏਵੰ ਈਸਧਰਾਦਯੋਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਨ੍ਨੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪੋਣੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਪਬ੍ਭਾਰੋ’’ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ॰ ੧੮੪; ਉਦਾ॰ ੪੫)। ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ **ਸੀਦਨ੍ਤਰਸਮੁਦ੍ਦਾ** ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਉਦਕੰ ਸੁਖੁਮੰ ਮੋਰਪਤ੍ਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਸੀਦਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਸੀਦਸਮੁਦ੍ਦਾ ਨਾਮ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਸਿਨੇਰੁਆਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਸਮਾਨਪਅਮਾਣਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹੁਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ਼੍ਹਾ ਚ ਉਗ੍ਗਤਾ ਚ। **ਬ੍ਰਹਾ**ਤਿ ਮਹਨ੍ਤਾ।

ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਠਿਤਾ। ਸਿਨੇਰੁੰ ਤਾਵ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ, ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਈਸਧਰੋ। ਏਵੰ ਤੰ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ ‘‘ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਨ ‘‘ਸਿਨੇਰੁੰ

ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਸ੍ਸਕਣ੍ਣੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਤਕੋ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਵ੍ਹੋਯੇਵ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ ਆਗਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਨਿਮਿਜਾਤਕੇ** –

> ''ਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਹਯਵਾਹਿਂ, ਦਿਬ੍ਬਯਾਨਮਧਿਟ੍ਠਿਤੋ।
> ਯਾਯਮਾਨੋ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਅਦ੍ਦਾ ਸੀਦਨ੍ਤਰੇ ਨਗੇ।
> ਦਿਸ੍ਵਾਨਾਮਨੁਯੀ ਸੂਤਂ, ਇਮੇ ਕੇ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤਾ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੫੬੬)

ਏਵਂ ਨਿਮਿਮਹਾਰਾਜੇਨ ਪੁਟ੍ਠੇਨ ਮਾਤਲਿਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ –

> ''ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਕਰਵੀਕੋ, ਈਸਧਰੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ।
> ਨੇਮਿਨ੍ਧਰੋ ਵਿਨਤਕੋ, ਅਸ੍ਸਕਣ੍ਣੋ ਗਿਰੀ ਬ੍ਰਹਾ॥
>
> ''ਏਤੇ ਸੀਦਨ੍ਤਰੇ ਨਗਾ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮੁਗ੍ਗਤਾ।
> ਮਹਾਰਾਜਾਨਮਾਵਾਸਾ, ਯਾਨਿ ਤ੍ਵਂ ਰਾਜ ਪਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੫੬੮-੫੬੯)

ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਯਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਏਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬਬਾਹਿਰੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨੋ ਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੇ ਕਰਵੀਕੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਸੁਦਸ੍ਸਨਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋਪਿ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਕਰਵੀਕਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਈਸਧਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਕਰਵੀਕਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਈਸਧਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਯੁਗਨ੍ਧਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਈਸਧਰਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਯੁਗਨ੍ਧਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਨੇਮਿਨ੍ਧਰੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਯੁਗਨ੍ਧਰਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਨੇਮਿਨ੍ਧਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਵਿਨਤਕੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਨੇਮਿਨ੍ਧਰਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਵਿਨਤਕਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਸ੍ਸਕਣ੍ਣੋ ਨਾਮ, ਸੋ ਵਿਨਤਕਤੋ ਉਚ੍ਚਤਰੋ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਕੋ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ। ਏਤੇ ਸੀਦਨ੍ਤਰਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਸਤ੍ਤ ਪਬ੍ਬਤਾ ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਸੋਪਾਨਸਦਿਸਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ''ਤਿ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੨੨.੫੬੯)।

ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਤਾਨੁਚ੍ਚੋ, ਹਿਮਵਾ ਪਞ੍ਚ ਪਬ੍ਬਤੋਤਿ ਹਿਮਵਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਪਞ੍ਚ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਉਚ੍ਚੋ, ਉਬ੍ਬੇਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ **ਹਿਮਵਾ**ਤਿ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ ਹਿਮਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਹਿਮਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਹਿਮਵਾ, ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ ਹਿਮਂ ਵਮਤੀਤਿ ਹਿਮਵਾ। **ਪਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਸੇਲੋ। ਸੇਲੋ ਹਿ ਸਨ੍ਧਿਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਪਬ੍ਬੇਹਿ ਸਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਪਬ੍ਬਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਸਵਨਾਦਿਵਸੇਨ ਜਲਸ੍ਸ ਸਾਰਭੂਤਾਨਂ ਭੇਸਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਵਤ੍ਥੂਨਞ੍ਚ ਗਿਰਣਤੋ ''ਗਿਰੀ''ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਯੋਜਨਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਆਯਤਵਿਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਯੋਜਨਾਨਂ ਤੀਣਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਤੀਣਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸੇਹਿ, ਕੂਟੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸੁਦਸ੍ਸਨਕੂਟਚਿਤ੍ਤਕੂਟਾਦੀਹਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਕੂਟਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ, ਸੋਭਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿਚੇਤ੍ਥ ਅਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੮.੧੯; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਸੇਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ) – ਅਯਂ ਹਿਮਵਾ ਨਾਮ ਪਬ੍ਬਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਨ੍ਦਮਾਨਪਞ੍ਚਸਤਨਦੀਵਿਚਿਤ੍ਤੋ, ਯਤ੍ਥ ਆਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਚੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਯ ਚ ਪਣ੍ਣਾਸ ਪਣ੍ਣਾਸ ਯੋਜਨਾ ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾ ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹੋ ਕਣ੍ਣਮੁਣ੍ਡਦਹੋ ਰਥਕਾਰਦਹੋ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹੋ ਕੁਣਾਲਦਹੋ ਮਨ੍ਦਾਕਿਨੀਦਹੋ ਸੀਹਪ੍ਪਪਾਤਦਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਸਰਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤੇਸੁ **ਅਨੋਤਤ੍ਤੋ** ਸੁਦਸ੍ਸਨਕੂਟਂ ਚਿਤ੍ਤਕੂਟਂ ਕਾਲਕੂਟਂ

ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਕੂਟਂ ਕੇਲਾਸਕੂਟਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਬ੍ਬਤੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਦਸ੍ਸਨਕੂਟਂ** ਸੋਵਣ੍ਣਮਯਂ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧਂ ਅਨ੍ਤੋਵਙ੍ਕਂ ਕਾਕਮੁਖਸਣ੍ਠਾਨਂ ਤਮੇਵ ਸਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕੂਟਂ** ਸਬ੍ਬਰਤਨਮਯਂ। **ਕਾਲ਼ਕੂਟਂ** ਅਞ੍ਜਨਮਯਂ। **ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਕੂਟਂ** ਸਾਨੁਮਯਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਮੁਗ੍ਗਵਣ੍ਣਂ ਕਾਲ਼ਾਨੁਸਾਰਿਯਾਦਿਮੂਲਗਨ੍ਧੋ ਚਨ੍ਦਨਾਦਿਸਾਰਗਨ੍ਧੋ ਸਰਲਾਦਿਫੇਗ੍ਗੁਗਨ੍ਧੋ ਲਵਙ੍ਗਾਦਿਤਚਗਨ੍ਧੋ ਕਪਿਟ੍ਠਾਦਿਪਪਟਿਕਗਨ੍ਧੋ ਸਜ੍ਜਾਦਿਰਸਗਨ੍ਧੋ ਤਮਾਲਾਦਿਪਤ੍ਤਗਨ੍ਧੋ ਨਾਗਕੁਙ੍ਕੁਮਾਦਿਪੁਪ੍ਫਗਨ੍ਧੋ ਜਾਤਿਫਲਾਦਿਫਲਗਨ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਨ੍ਧਭਾਵਤੋ ਗਨ੍ਧਗਨ੍ਧੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਓਸਧਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਆਦਿਤ੍ਤਮਿਵ ਅਙ੍ਗਾਰਂ ਜਲਨ੍ਤਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਨ੍ਦਮੂਲਕਂ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੫) ਨਾਮ ਪਬ੍ਭਾਰਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸਨੋਕਾਸੋ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਗੁਹਾਯੋ ਸੁਵਣ੍ਣਗੁਹਾ ਮਣਿਗੁਹਾ ਰਜਤਗੁਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਣਿਗੁਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਮਞ੍ਜੂਸਕੋ ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖੋ ਯੋਜਨਂ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ, ਯੋਜਨਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ, ਸੋ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ ਉਦਕੇ ਵਾ ਥਲੇ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪੁਪ੍ਫਤਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਗਮਨਦਿਵਸੇ, ਤਸ੍ਸੂਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਰਤਨਮਾਲ਼ੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਕਵਾਤੋ ਕਚਵਰਂ ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ਸਮਕਰਣਵਾਤੋ ਸਬ੍ਬਰਤਨਮਯਂ ਵਾਲਿਕਂ ਸਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਿਞ੍ਚਨਕਵਾਤੋ ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹਤੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸੁਗਨ੍ਧਕਰਣਵਾਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਗਨ੍ਧਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਗਨ੍ਧੇ ਆਨੇਤਿ, ਓਚਿਨਕਵਾਤੋ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤੇਤਿ, ਸਨ੍ਥਰਣਕਵਾਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਨ੍ਥਰਤਿ, ਸਦਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਆਸਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਦਿਵਸੇ ਉਪੋਸਥਦਿਵਸੇ ਚ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਤਤ੍ਥ ਪਕਤਿ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਤਤੋ ਸਚੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਤਙ੍ਖਣਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇਸੁ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਅਧੁਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨੁਮੋਦਨਤ੍ਥਾਯ ‘‘ਕਥਮਧਿਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਦਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣਗਾਥਂ ਭਾਸਤਿ। ਏਵਮਿਦਂ ਗਨ੍ਧਮਾਦਨਕੂਟਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਵਾਸਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕੇਲਾਸਕੂਟਂ ਪਨ ਰਜਤਮਯਂ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਕੂਟਾਦੀਨਿ ਸੁਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਾਨੁਬ੍ਬੇਧਸਣ੍ਠਾਨਾਨਿ ਤਮੇਵ ਸਰਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਪਨ ਪੁਥੁਲਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਾਨਿ, ਆਯਾਮਤੋ ਪਨ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤਾਨੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵੇਨ ਨਾਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਦਿਯੋ ਚ ਤੇਸੁ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਅਨੋਤਤ੍ਤਮੇਵ ਪਵਿਸਤਿ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਵਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰੇਨ ਤਤ੍ਥ ਓਭਾਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਉਜੁਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ **“ਅਨੋਤਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਉਦਪਾਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਰਤਨਮਯਮਨੁਞ੍ਞਸੋਪਾਨਸਿਲਾਤਲਾਨਿ ਨਿਮ੍ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾਨਿ ਫਲਿਕਸਦਿਸਨਿਮ੍ਮਲੂਦਕਾਨਿ ਨ੍ਹਾਨਤਿਤ੍ਥਾਨਿ ਤਦੁਪਭੋਗੀਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਕਮ੍ਮੁਨਾਵ ਸੁਪ੍ਪਟਿਯਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਖੀਣਾਸਵਾ ਚ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਚ ਇਸਯੋ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਉਯ੍ਯਾਨਕੀਲ਼ਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਸੀਹਮੁਖਂ ਹਤ੍ਥਿਮੁਖਂ ਅਸ੍ਸਮੁਖਂ ਉਸਭਮੁਖਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮੁਖਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਨਦਿਯੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਸੀਹਮੁਖੇਨ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਦੀਤੀਰੇ ਸੀਹਾ ਬਹੁਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਮੁਖਾਦੀਹਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਉਸਭਾ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਦੀ ਅਨੋਤਤ੍ਤਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਦਿਯੋ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਪਾਚੀਨਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨੇਵ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪਥਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਵਿਸਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਤੋ ਚ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਦਿਯੋਪਿ ਤਥੇਵ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਰਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨੇਵ ਚ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪਥਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਨਦੀ ਪਨ ਤਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਉਜੁਕਂ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇਨੇਵ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਤਿਗਾਵੁਤਪ੍ਪਮਾਣਾ ਉਦਕਧਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇਨ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਯਗ੍ਗਲ਼ੇ ਨਾਮ ਪਾਸਾਣੇ ਪਤਿਤਾ, ਪਾਸਾਣੋ ਉਦਕਧਾਰਾਵੇਗੇਨ ਭਿਨ੍ਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਾ ਤਿਯਗ੍ਗਲ਼ਾ ਨਾਮ ਮਹਾਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਜਾਤਾ, ਮਹਾਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਕੂਲਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਤਾ, ਤਤੋ ਘਨਪਥਵਿਂ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਮਙ੍ਗੇਨ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਝਂ ਨਾਮ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪਬ੍ਬਤਂ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗੁਲਿਸਦਿਸਾ ਪਞ੍ਚਧਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਅਨੋਤਤ੍ਤਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ

ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ "**ਆਵਟ੍ਟਗਙ੍ਗਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਉਜੁਕੰ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠੇਨ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ "**ਕਣ੍ਹਗਙ੍ਗਾ**"ਤਿ, ਆਕਾਸੇਨ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ "**ਆਕਾਸਗਙ੍ਗਾ**"ਤਿ, ਤਿਯਗ੍ਗਲ਼ਪਾਸਾਣੇ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੋਕਾਸੇ ਠਿਤਾ "**ਤਿਯਗ੍ਗਲ਼ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ**"ਤਿ, ਕੂਲੰ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣੰ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ "**ਬਹਲਗਙ੍ਗਾ**"ਤਿ, ਉਮਙ੍ਗੇਨ ਸਟ੍ਠਿ ਯੋਜਨਾਨਿ ਗਤਟ੍ਠਾਨੇ "**ਉਮਙ੍ਗਗਙ੍ਗਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਞ੍ਝੰ ਨਾਮ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪਬ੍ਬਤੰ ਪਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਧਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ ਗਙ੍ਗਾ ਯਮੁਨਾ ਅਚਿਰਵਤੀ ਸਰਭੂ ਮਹੀਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤਾ। ਏਵਮੇਤਾ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤਤੋ ਪਭਵਨ੍ਤਿ।

ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਸ੍ਸ ਪਨ (ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫.੧੬.ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾ) ਮਜ੍ਝੇ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਠਾਨੇ ਸੇਵਾਲੋ ਵਾ ਪਣਕੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਣਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣੰ ਉਦਕਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤੰ ਸੁਦ੍ਧਕਲ੍ਲਹਾਰਵਨੰ ਤੰ ਉਦਕੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਮੇਵ ਸੁਦ੍ਧਨੀਲੁਪ੍ਪਲਵਨੰ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ, ਯੋਜਨਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਾਨੇਵ ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਸੇਤੁਪ੍ਪਲਰਤ੍ਤਪਦੁਮਸੇਤਪਦੁਮਕੁਮੁਦਵਨਾਨਿ ਪੁਰਿਮੰ ਪੁਰਿਮੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾਨਿ, ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਵਨਾਨੰ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਲ੍ਲਹਾਰਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕਵਨੰ ਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਮੇਵ ਤਾਨਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਨਾਗਾਨੰ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਮੇਵ ਰਤ੍ਤਸਾਲਿਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਦਕਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਸੁਰਭਿਸੁਖੁਮਕੁਸੁਮਸਮਾਕਿਣ੍ਣੰ ਖੁਦ੍ਦਕਗਚ੍ਛਵਨਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਵਨਾਨਿ ਯੋਜਨਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਾਨੇਵ। ਤਤੋ ਖੁਦ੍ਦਕਰਾਜਮਾਸਮਹਾਰਾਜਮਾਸਮੁਗ੍ਗਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਤਿਪੁਸਏਲ਼ਾਲੁਕਅਲਾਬੁਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਵਲ੍ਲਿਵਨਾਨਿ, ਤਤੋ ਪੂਗਰੁਕ੍ਖਪ੍ਪਮਾਣੰ ਉਚ੍ਛੁਵਨੰ, ਤਤੋ ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਫਲੰ ਕਦਲਿਵਨੰ, ਤਤੋ ਸਾਲਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਚਾਟਿਪ੍ਪਮਾਣਫਲੰ ਪਨਸਵਨੰ, ਤਤੋ ਮਧੁਰਫਲੰ ਅਮ੍ਬਵਨੰ, ਤਤੋ ਚਿਞ੍ਚਵਨੰ, ਤਤੋ ਕਪਿਟ੍ਠਵਨੰ, ਤਤੋ ਵੋਮਿਸ੍ਸਕੋ ਮਹਾਵਨਸਣ੍ਡੋ, ਤਤੋ ਵੇਣੁਵਨੰ, ਵੇਣੁਵਨੰ ਪਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਪਬ੍ਬਤਾ ਠਿਤਾ, ਤੇਸੰ ਬਾਹਿਰਨ੍ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਠਮੋ ਚੂਲ਼ਕਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਦੁਤਿਯੋ ਮਹਾਕਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਉਦਕਪਸ੍ਸਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਚਨ੍ਦਪਸ੍ਸਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਸੂਰਿਯਪਸ੍ਸਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਤਤੋ ਮਣਿਪਸ੍ਸਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ, ਸਤ੍ਤਮੋ ਸੁਵਣ੍ਣਪਸ੍ਸਪਬ੍ਬਤੋ ਨਾਮ। ਸੋ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਿਕੋ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿ ਵਿਯ ਠਿਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮਪਸ੍ਸੰ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੰ, ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਓਭਾਸੇਨ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹੋ ਸਮੁਗ੍ਗਤਬਾਲਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਬਾਹਿਰਿਮਪਬ੍ਬਤੇਸੁ ਪਨ ਏਕੋ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਛ ਯੋਜਨਾਨਿ, ਏਕੋ ਪਞ੍ਚ, ਏਕੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ, ਏਕੋ ਤੀਣਿ, ਏਕੋ ਦ੍ਵੇ, ਏਕੋ ਯੋਜਨੰ।

ਏਵੰ ਸਤ੍ਤਪਬ੍ਬਤਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਦਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੁਤ੍ਤਰਕਣ੍ਣੇ ਉਦਕਵਾਤਪ੍ਪਹਰਣੋਕਾਸੇ ਮਹਾਨਿਗ੍ਰੋਧਰੁਕ੍ਖੋ, ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧੋ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਿਕੋ, ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਿਕੋ। ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਾਖਾਯੋ ਛਛਯੋਜਨਿਕਾ, ਉਦ੍ਧੰ ਉਗ੍ਗਤਸਾਖਾਪਿ ਛਯੋਜਨਿਕਾਵ। ਇਤਿ ਸੋ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਤੇਰਸਯੋਜਨਿਕੋ ਸਾਖਾਨੰ ਓਰਿਮਨ੍ਤਤੋ ਯਾਵ ਪਾਰਿਮਨ੍ਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕੋ ਅਟ੍ਠਹਿ ਪਾਰੋਹਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਮੁਣ੍ਡਮਣਿਪਬ੍ਬਤੋ ਵਿਯ ਵਿਲਾਸਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਸ੍ਸ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਦਿਸਾਭਾਗੇ ਸੁਵਣ੍ਣਪਬ੍ਬਤੇ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕਾ ਕਞ੍ਚਨਗੁਹਾ। ਛਦ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਾਗਰਾਜਾ ਵਸ੍ਸਾਰਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਸਹਸ੍ਸਨਾਗਪਰਿਵੁਤੋ ਕਞ੍ਚਨਗੁਹਾਯੰ ਵਸਤਿ, ਗਿਮ੍ਹਕਾਲੇ ਉਦਕਵਾਤੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਮਾਨੋ ਮਹਾਨਿਗ੍ਰੋਧਮੂਲੇ ਪਾਰੋਹਨ੍ਤਰੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਮਨ੍ਦਾਕਿਨਿਯਾ ਪਨ ਮਜ੍ਝੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯੋਜਨਮਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ ਸੇਵਾਲੋ ਵਾ ਪਣਕੰ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਫਲਿਕਵਣ੍ਣੰ ਉਦਕਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਨ ਨਾਗਾਨੰ ਕਟਿਪ੍ਪਮਾਣੇ ਉਦਕੇ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤੰ ਸੇਤਪਦੁਮਵਨੰ ਤੰ ਉਦਕੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਮੁਲ਼ਾਲੰ ਨਙ੍ਗਲਸੀਸਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਭਿਸੰ ਮਹਾਭੇਰਿਪੋਕ੍ਖਰਪ੍ਪਮਾਣੰ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿੰ ਪਬ੍ਬਨ੍ਤਰੇ ਆਲ਼੍ਹਕਪ੍ਪਮਾਣੰ ਖੀਰੰ ਹੋਤਿ। ਪਦੁਮਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਸਮਯੇ ਵਾਤੋ ਰੇਣੁਵਟ੍ਟਿੰ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਦੁਮਿਨੀਪਤ੍ਤੇਸੁ ਠਪੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਉਦਕਫੁਸਿਤਾਨਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਆਦਿਚ੍ਚਪਾਕੇਨ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਅਯੋਘਟਿਕਾ ਵਿਯ ਪੋਕ੍ਖਰਮਧੁ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਤਾਵਮਹਨ੍ਤਮੇਵ ਰਤ੍ਤਪਦੁਮਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਰਤ੍ਤਕੁਮੁਦਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਸੇਤਕੁਮੁਦਵਨੰ , ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਸੁਗਨ੍ਧਸਾਲਿਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਏਲ਼ਾਲੁਕਅਲਾਬੁਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾਦੀਨਿ ਮਧੁਰਰਸਾਨਿ ਵਲ੍ਲਿਫਲਾਨਿ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਡ੍ਢਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਤਮੇਵ ਉਚ੍ਛੁਵਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਪੂਗਰੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਮਾਣੰ ਉਚ੍ਛੁ। ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਕਦਲਿਵਨੰ, ਯਤੋ ਦੁਵੇ ਪਕ੍ਕਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤਾ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ। ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਚਾਟਿਪ੍ਪਮਾਣਫਲੰ

ਪਨਸਵਨੰ, ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਅਮ੍ਬਵਨੰ, ਜਮ੍ਬੁਵਨੰ, ਕਪਿਟ੍ਠਵਨਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਹੇ ਖਾਦਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤਕੰ ਫਲੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਹਿਮਵਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਕਸਤ੍ਤਮਹਾਸਰਪ੍ਪਭੁਤੀਨੰ ਪਮਾਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਭੇਦੰ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਵਿਸੇਸੰ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਤਿਪਞ੍ਚਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਕ੍ਖੇਪਾ, ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਹੋ ਪਨ੍ਨਰਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਨਗਵ੍ਹਯਾ**ਤਿ ਨਗਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵ੍ਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਰੁਕ੍ਖਾਭਿਧਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰੁਕ੍ਖੋ ਹਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਨਗੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਗਵ੍ਹਯਾ ਜਮ੍ਬੂਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਾਖਾਯਾਮਾ**ਤਿ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾਯਾਮਾ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਸਾਖਾਯਾਮਾ ਚ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਤਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣਾ, ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਉਗ੍ਗਤਾ**। ਜਮ੍ਬੁਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਿ ਮੂਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਾਖਾਵਿਟਪਾ, ਤਾਵ ਪਣ੍ਣਾਸ ਯੋਜਨਾਨਿ, ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਉਜੁਕੰ ਉਗ੍ਗਤਸਾਖਾ ਪਣ੍ਣਾਸ ਯੋਜਨਾਨਿ, ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਚ ਏਕੇਕਾ ਸਾਖਾ ਪਣ੍ਣਾਸ ਪਣ੍ਣਾਸ ਯੋਜਨਾਨਿ ਵਡ੍ਢਿਤਾਨਿ। ਤਾਸੁ ਪਨ ਮਹਨ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਨਦਿਯੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਾਸੰ ਨਦੀਨੰ ਉਭਯਤੀਰੇ ਜਮ੍ਬੁਪਕ੍ਕਾਨੰ ਪਤਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਵਣ੍ਣਙ੍ਕੁਰਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨਦੀਜਲੇਨ ਵੁਯ੍ਹਮਾਨਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋਯੇਵ ਜਮ੍ਬੁਨਦਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਜਮ੍ਬੁਨਦ''ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਮਹਨ੍ਤਤਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਕਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਭਾਵੇਨ। ਯਞ੍ਚੇਤੰ ਜਮ੍ਬੁਯਾ ਪਮਾਣੰ, ਏਤਦੇਵ ਅਸੁਰਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਪਾਟਲਿਯਾ, ਗਰੁਲ਼ਾਨੰ ਸਿਮ੍ਬਲਿਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਕਦਮ੍ਬਸ੍ਸ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਸਿਰੀਸਸ੍ਸ, ਤਾਵਤਿੰਸੇਸੁ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸਾਤਿ। ਤੇਨਾਹੁ ਪੋਰਾਣਾ –

> ''ਪਾਟਲੀ ਸਿਮ੍ਬਲੀ ਜਮ੍ਬੂ, ਦੇਵਾਨੰ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤਕੋ।
> ਕਦਮ੍ਬੋ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੋ ਚ, ਸਿਰੀਸੇਨ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੩੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩੨੨)।

ਏਤ੍ਥ **ਸਿਰੀਸੇਨ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਿਰੀਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਸਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਸਿਰੀਸੋ ਭਵਤਿ ਸਤ੍ਤਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੋ। **ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ, ਲੋਕਧਾਤੁਮਯੰ ਠਿਤੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਅਯੰ ਏਕਾ ਲੋਕਧਾਤੁ ਨਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਤੋ। ''ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਲੋਕਧਾਤੁੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਅਯੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਿਲੁਚ੍ਚਯੋ ਠਿਤੋ''ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਿਸ੍ਸੰ ਲੋਕਧਾਤੁਯੰ। **ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਜੁਕੰ ਆਯਾਮਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਚ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੰ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤੋ ਪਨ ਤੀਹਿ ਯੋਜਨੇਹਿ ਊਨਦਿਯਡ੍ਢਸਤਯੋਜਨੰ। **ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਉਜੁਕੰ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤੋ ਪਨ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਯੋਜਨੰ।

ਤੇਸੁ ਪਨ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੨੧) ਹੇਟ੍ਠਾ, ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਉਪਰਿ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਨੇਸੰ ਯੋਜਨੰ ਹੋਤਿ। ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤਤੋ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਨ੍ਤੰ ਯੋਜਨਸਤੰ ਹੋਤਿ, ਚਨ੍ਦਵਿਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਮਣਿਮਯੰ, ਬਹਿ ਰਜਤੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਸੀਤਲਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਸੂਰਿਯਵਿਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤੋ ਕਨਕਮਯੰ, ਬਾਹਿਰੰ ਫਲਿਕਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਬਹਿ ਚ ਉਣ੍ਹਮੇਵ। ਚਨ੍ਦੋ ਉਜੁਕੰ ਸਣਿਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਅਮਾਵਾਸਿਯੰ ਸੂਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਥੋਕੰ ਥੋਕੰ ਓਹੀਯਨ੍ਤੋ ਪੁਣ੍ਣਮਾਸਿਯੰ ਉਪਡ੍ਢਮਗ੍ਗਤੋ ਓਹੀਯਤਿ, ਤਿਰਿਯੰ ਪਨ ਸੀਘੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਮਾਸੇ ਕਦਾਚਿ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ, ਕਦਾਚਿ ਉਤ੍ਤਰਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਭੋਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾਰਕਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਚਨ੍ਦੋ ਧੇਨੁ ਵਿਯ ਵਚ੍ਛੰ ਤੰ ਤੰ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗਮਨਟ੍ਠਾਨੰ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ

ವੀਥਿਯਾವ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਉਜੁਕੰ ਗਮਨੰ ਸੀਘੰ, ਤਿਰਿਯੰ ਗਮਨੰ ਦਨ੍ਧੰ। ਤਿਰਿਯੰ ਗਮਨੰ ਨਾਮ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਤੋ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਯ, ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯ ਗਮਨੰ, ਤੰ ਦਨ੍ਧੰ ਛਹਿ ਛਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਇਜ੍ਝਨਤੋ।

ਸੂਰਿਯੋ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਉਪੋਸਥੇ ਚਨ੍ਦੇਨ ਸਹੇವ ਗਨ੍ತ੍ವਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਪਾਟਿਪਦਦਿವਸੇ ਯੋਜਨਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਓਹਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਘਗਾਮਿਤਾਯ ਤਸ੍ਸ ਚ ਦਨ੍ਧਗਾਮਿਤਾਯ, ਅਥ ਚਨ੍ਦੋ ਲੇਖਾ ವਿਯ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤਤੋ ਪਰਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਾਯ ਯੋਜਨਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਓਹਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏವੰ ਦਿವਸੇ ਦਿವਸੇ ਯਾವ ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖਉਪੋਸਥਦਿವਸਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਓਹਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥ ਚਨ੍ਦੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ವਡ੍ਢਿਤ੍ವਾ ਉਪੋਸਥਦਿವਸੇ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ವਡ੍ਢਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਰਿਭਾਗਤੋ ਪਤਿਤਸੂਰਿਯਾਲੋਕਤਾਯ ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਪವತ੍ਤਾਯ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਦੂਰਭಾವੇਨ ਦਿವਸੇ ਦਿವਸੇ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਛਾਯਾਯ ವਸੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚਣ੍ਡਮਣ੍ਡਲਪ੍ਪਦੇਸਸ੍ਸ ವਡ੍ਢਮਾਨਸ੍ਸ ವਿਯ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਤਾਯਾਤਿ ವੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ವਡ੍ਢਿਤ੍ವਾ ವਿਯ ਉਪੋਸਥਦਿವਸੇ ਪੁਣ੍ਣਮਾਯੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਣ੍ਡਲੋ ਹੁਤ੍ವਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਟਿਪਦਦਿವਸੇ ਯੋਜਨਾਨੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਧਾವਿਤ੍ವਾ ਪੁਨ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਦਨ੍ਧਗਤਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਸੀਘਗਤਿਤਾਯ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਯ ਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏವੰ ਯਾವ ਉਪੋਸਥਦਿವਸਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ ਧਾವਿਤ੍ವਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਅਥ ਚਨ੍ਦੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹਾਯਿਤ੍ವਾ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਉਪੋਸਥਦਿವਸੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹਾਯਮਾਨਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ವਡ੍ਢਮਾਨਤਾਯ ವੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ವੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਛਾਯਾਯ ਹਾਯਮਾਨਤਾਯ ਮਣ੍ਡਲੰ ವਡ੍ਢਮਾਨੰ ವਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਚ ਛਾਯਾਯ ವਡ੍ਢਮਾਨਤਾਯ ਮਣ੍ਡਲੰ ਹਾਯਮਾਨੰ ವਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹਾਯਿਤ੍ವਾ ವਿਯ ਉਪੋਸਥਦਿವਸੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਚਨ੍ਦੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ವਾ ਸੂਰਿਯੋ ਉਪਰਿ ਹੋਤਿ, ਮਹਤਿਯਾ ਪਾਤਿਯਾ ਖੁਦ੍ਦਕਭਾਜਨੰ ವਿਯ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਪਿਧੀਯਤਿ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਗੇਹਚ੍ਛਾਯਾ ವਿਯ ਚਨ੍ਦਸ੍ਸ ਛਾਯਾ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਸੋ ਛਾਯਾਯ ਅਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਾਯ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਨੰ ਦਿವਾ ਪਦੀਪੋ ವਿਯ ਸਯਮ੍ਪਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

ਇਮੇਸੰ ਪਨ ਅਜವੀਥਿ ਨਾਗವੀਥਿ ਗੋವੀਥੀਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਗਮਨವੀਥਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਜਾਨੰ ਉਦਕੰ ਪਟਿਕੂਲੰ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਨਾਗਾਨੰ ਮਨਾਪੰ, ਗੁਨ੍ਨੰ ਸੀਤੁਣ੍ਹਸਮਤਾਯ ਫਾਸੁ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਯਾਯ ವੀਥਿਯਾ ਸੂਰਿਯੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ವਸ੍ਸವਲਾਹਕਦੇವਪੁਤ੍ਤਾ ਸੂਰਿਯਾਭਿਤਾਪਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ವਿਮਾਨਤੋ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਕੀਲ਼ਾਪਸੁਤਾ ਹੁਤ੍ವਾ ਨ ವਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਕਿਰ ਸੂਰਿਯವਿਮਾਨੰ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਤੋ ਅਧੋ ਓਤਰਿਤ੍ವਾ ವਿਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਓਰੁਯ੍ਹ ਚਰਣੇਨੇವ ਚਨ੍ਦವਿਮਾਨਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਓਰੁਯ੍ਹ ਚਰਤਿ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ವੀਥਿ ਉਦਕਾਭಾವੇਨ ਅਜਾਨੁਰੂਪਤਾਯ "**ਅਜವੀਥੀ**"ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਗਤਾ। ਯਾਯ ਪਨ ವੀਥਿਯਾ ਸੂਰਿਯੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ವਸ੍ਸವਲਾਹਕਦੇವਪੁਤ੍ਤਾ ਸੂਰਿਯਾਭਿਤਾਪਾਭಾವਤੋ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ವਿਮਾਨਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ವਾ ਕੀਲ਼ਾਪਸੁਤਾ ਹੁਤ੍ವਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ವਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਕਿਰ ਸੂਰਿਯವਿਮਾਨੰ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਆਰੁਹਿਤ੍ವਾ ವਿਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੰ ਆਰੁਯ੍ਹ ਚਰਣੇਨੇವ ਚਨ੍ਦವਿਮਾਨਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧੰ ਆਰੁਯ੍ਹ ਚਰਤਿ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਤਗ੍ਗਤਿਕਤਾ ਚ ਸਮਾਨਗਤਿ ਨਾਮ ವਾਤਮਣ੍ਡਲੇਨ ವਿਮਾਨਸ੍ਸ ਫੇਲ੍ਲਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ವੀਥਿ ਉਦਕਬਹੁਭಾವੇਨ ਨਾਗਾਨੁਰੂਪਤਾਯ "**ਨਾਗವੀਥੀ**"ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਗਤਾ। ਯਦਾ ਸੂਰਿਯੋ ਉਦ੍ਧੰ ਅਨਾਰੋਹਨ੍ਤੋ ਅਧੋ ਚ ਅਨੋਤਰਨ੍ਤੋ ਪਕਤਿਮਗ੍ਗੇਨੇವ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਾ ವਸ੍ਸವਲਾਹਕਾ ਯਥਾਕਾਲੰ ਯਥਾਰੁਚਿਞ੍ਚ ವਿਮਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ವਾ ਸੁਖੇਨ ವਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ವਸ੍ਸਨਤੋ ਲੋਕੇ ਉਤੁਸਮਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਾਯ ਉਤੁਸਮਤਾਯ ਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਸਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਗਤਿ ਗವਾਨੁਰੂਪਤਾਯ "**ਗੋವੀਥੀ**"ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ ਗਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯੰ ਕਾਲੰ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਅਜವੀਥਿੰ ਆਰੁਹਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਦੇವੋ ਏਕਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਪਿ ਨ ವಸ੍ਸਤਿ। ਯਦਾ ਨਾਗವੀਥਿੰ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਭਿਨ੍ਨੰ ವಿਯ ਨਭੰ ਪਗ੍ਘਰਤਿ। ਯਦਾ ਗੋವੀਥਿੰ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਉਤੁਸਮਤਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਦਾ ਪਨ ਰਾਜਾਨੋ ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਅਧਮ੍ਮਿਕਤਾਯ ਉਪਰਾਜਸੇਨਾਪਤਿਪ੍ਪਭੁਤਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਦੇವਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਚ ਅਧਮ੍ਮਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਤੇਸੰ ਅਧਮ੍ਮਿਕਤਾਯ ವਿਸਮੰ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਪਰਿವਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਦਾ ਹਿ ਬਹ੍ವਾਬਾਧਤਾਦਿਅਨਿਟ੍ਠਫਲੂਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਸ੍ਸ ਯਥਾವੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਮ੍ਮਿਕਤਾਸਞ੍ਞਿਤਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪਾਪਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲੇਨ ವਿਸਮੰ ವਾਯਨ੍ਤੇਨ ವਾਯੁਨਾ ਫੇਲ੍ਲਿਯਮਾਨਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਸਿਨੇਰੁੰ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਾ ವਿਸਮੰ ਪਰਿವਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਪವਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਵਾਤੋ ਯਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਨ ਵਾਯਤਿ, ਅਯਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਵਾਯਤਿ, ਅਯਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਵਾਯਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸਟ੍ਠਵਿਮਾਨਾਨਿ ਖੋਭੇਤਿ, ਵਿਮਾਨੇਸੁ ਖੋਭਿਤੇਸੁ ਦੇਵਤਾਨਂ ਕੀਲ਼ਨਤ੍ਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਨਮਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨਮਨ੍ਤੇਸੁ ਸੀਤੁਣ੍ਹਭੇਦੋ ਉਤੁ ਯਥਾਕਾਲੇਨ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਨ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਨ ਵਸ੍ਸਤਿ। ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵਪ੍ਪਕਾਲੇ ਅਙ੍ਕੁਰਕਾਲੇ ਨਾਲ਼ਕਾਲੇ ਪੁਪ੍ਫਕਾਲੇ ਖੀਰਗ੍ਗਹਣਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਯਥਾ ਯਥਾ ਸਸ੍ਸਾਨਂ ਉਪਕਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਵਸ੍ਸਤਿ ਚ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ਚ। ਤੇਨ ਸਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਸਮਪਾਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਗਨ੍ਧਰਸਾਦਿਸਮ੍ਪਦਾਨਿ, ਏਕਭਾਜਨੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤਣ੍ਡੁਲੇਸੁਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਭਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਹੋਤਿ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤਿਕਿਲਿਨ੍ਨਂ, ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਮਪਾਕਂ। ਤਂ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਂ ਕੁਚ੍ਛਿਯਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪਰਿਣਤਂ, ਏਕਦੇਸੇਨ ਪਰਿਣਤਂ, ਸੁਪਰਿਣਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤੀਹਿਯੇਵ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਪਕ੍ਕਾਸਯਂ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਾ ਬਹ੍ਵਾਬਾਧਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ ਚ।

ਧਮ੍ਮਿਕਾਨਂ ਪਨ ਰਾਜੂਨਂ ਕਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਸਮਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਮਗ੍ਗੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਉਤੁਸਮਤਾ ਚ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਛ ਮਾਸੇ ਸਿਨੇਰੁਤੋ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਛ ਮਾਸੇ ਅਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਿਨੇਰੁਸਮੀਪੇਨ ਤਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਛ ਮਾਸੇ ਤਤੋ ਗਮਨਵੀਥਿਤੋ ਬਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਿਰਿਯਂ ਗਮਨੇਨ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਭਿਮੁਖਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ । ਏਵਂ ਛ ਮਾਸੇ ਖਣੇ ਖਣੇ ਸਿਨੇਰੁਤੋ ਅਪਸਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਮੀਪਂ ਪਤ੍ਤਾ। ਤਤੋਪਿ ਛ ਮਾਸੇ ਖਣੇ ਖਣੇ ਅਪਸਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਰੁਸਮੀਪਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਆਸਾਲ਼੍ਹੀਮਾਸੇ ਸਿਨੇਰੁਸਮੀਪੇਨ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਦ੍ਵੇ ਮਾਸੇ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਕਤ੍ତਿਕਮਾਸੇ ਮਜ੍ਝੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਭਿਮੁਖਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਯੋ ਮਾਸੇ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਮੀਪੇਨ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਰਮਾਸੇ ਮਜ੍ਝੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੇ ਦ੍ਵੇ ਮਾਸੇ ਸਿਨੇਰੁਅਭਿਮੁਖਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਆਸਾਲ਼੍ਹੇ ਸਿਨੇਰੁਸਮੀਪੇਨ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸ੍ਸ ਚ ਯਂ ਠਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚ ਯਂ ਠਾਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝਂ, ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਸਿਨੇਰੁਸਮੀਪੇਨ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਾਲਿਨ੍ਦਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਮੀਪੇਨ ਚਰਣਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸ੍ਸ ਉਜੁਕਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇਨ ਵਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ ਚ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਤੀਸੁਪਿ ਦੀਪੇਸੁ ਆਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਕੇਕਾਯ ਦਿਸਾਯ ਨਵ ਨਵ ਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ? ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦੀਪੇ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨਕਾਲੋ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਕਾਲੋ, ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੋ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਮ੍ਹਿ ਉਗ੍ਗਮਨਕਾਲੋ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ, ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਕਾਲੋ, ਇਧ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੋ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਉਗ੍ਗਮਨਕਾਲੋ ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ, ਇਧ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਕਾਲੋ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੋ, ਅਪਰਗੋਯਾਨਦੀਪੇ ਉਗ੍ਗਮਨਕਾਲੋ ਇਧ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੋ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਦੀਪੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਕਾਲੋ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੂਸੁ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦੀਪੇ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਵਾਸੀਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਪਰਗੋਯਾਨਵਾਸੀਨਂ ਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਦੀਪੇਸੁਪਿ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਪਕਾਰੇਨ ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਵ ਦੀਪੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦੀਪੇ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਿਤੇ ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਆਲੋਕਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਸੁ ਏਵ ਦੀਪੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਉਭਯਂ। ਏਕੇਕਾਯ ਦਿਸਾਯ ਨਵ ਨਵ ਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਦੀਪੇ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਂ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਵਾਸੀਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਉਪਡ੍ਢਂ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੇ ਨਵਯੋਜਨਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਮਾਣੇ ਠਾਨੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਪਰਗੋਯਾਨੇ ਉਗ੍ਗਮਨਵਸੇਨ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਉਪਡ੍ਢਸ੍ਸੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਾਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਿਤੇ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਅਪਰਗੋਯਾਨੇਪਿ ਉਗ੍ਗਤੇ ਸੂਰਿਯੇ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨਤੋ।

ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਾ ਚ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਏਕਤੋਵ ਲੋਕੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਸੂਰਿਯੋ ਪਠਮਤਰੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਯੰਪਭਾਯ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇ ਭੀਤਤਸਿਤਾ ''ਭਦ੍ਦਕੰ ਵਤਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਅਞ੍ਞੋ ਆਲੋਕੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿੰਸੁ। ਤਤੋ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸੂਰਭਾਵੰ ਜਨਯਮਾਨੰ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਉਟ੍ਠਹਿ, ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ **"ਸੂਰਿਯੋ"**ਤਿ ਨਾਮੰ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੰ ਆਲੋਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਿਤੇ ਪੁਨ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇ ਭੀਤਤਸਿਤਾ ''ਭਦ੍ਦਕੰ ਵਤਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਅਞ੍ਞੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਿੰਸੁ। ਅਥ ਨੇਸੰ ਛਨ੍ਦੰ ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਉਟ੍ਠਹਿ, ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ **"ਚਨ੍ਦੋ"**ਤਿ ਨਾਮੰ ਅਹੋਸਿ। ਏਵੰ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ , ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਉਤੁਸੰਵਚ੍ਛਰਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਪਨ ਪਾਤੁਭੂਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਿਨੇਰੁਚਕ੍ਕਵਾਲਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਦੀਪਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਚ ਖੋ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ ਫਗ੍ਗੁਣਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇਯੇਵ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ''ਏਕੰ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੰ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਯੋਜਨਾਨੰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧ ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸ੍ਸ ਸਿਨੇਰੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸੇ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਤੋ ਯਾਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਾ ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯ –

ਸਿਨੇਰੁਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨੰ, ਅਨ੍ਤਰੰ ਪਰਿਮਾਣਤੋ।
ਪਞ੍ਚ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਹਸ੍ਸਾਨੂਨਸਟ੍ਠਿ ਚ॥

ਸਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਵੀਸੁਤ੍ਤਰਾਨਿ ਚ।
ਮਜ੍ਝਵੀਥਿਗਤੋ ਨਾਮ, ਤਤ੍ਥ ਵੇਮਜ੍ਝਗੋ ਰਵਿ॥

ਮਜ੍ਝਤੋ ਯਾਵ ਮੇਰੁਮ੍ਹਾ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਮਨ੍ਤਰੇ।
ਵੇਮਜ੍ਝਗੋ ਯਦਾ ਹੋਤਿ, ਉਭਯਨ੍ਤਗਤੋ ਤਦਾ॥

ਮਜ੍ਝਤੋ ਯਾਵ ਮੇਰੁਮ੍ਹਾ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾ ਚ ਪਬ੍ਬਤਾ।
ਦੁਵੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਹਸ੍ਸਾਨੂਨਸੀਤਿ ਚ॥

ਅਟ੍ਠਸਤੰ ਦੁਵੇ ਸਟ੍ਠਿ, ਯੋਜਨਾਨਿ ਦ੍ਵਿਗਾਵੁਤੰ।
ਉਭਤੋ ਅਨ੍ਤਤੋ ਮੇਰੁ-ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਮਨ੍ਤਰੇ॥

ਏਕੰ ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਸਹਸ੍ਸਾਨੂਨਤਾਲੀਸੰ।
ਨਵਸਤਾਨੇਕਤਿੰਸ, ਯੋਜਨਾਨਿ ਚ ਗਾਵੁਤੰ॥

ਪਮਾਣਤੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਚ, ਮਣ੍ਡਲੰ ਮਜ੍ਝਵੀਥਿਯਾ।
ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੂਨਵੀਸ, ਸਹਸ੍ਸਾਨੇਕਤਿੰਸ ਚ॥

ਸਤਮੇਕਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ, ਪਞ੍ਚਸਤ੍ਤਤਿ ਉਤ੍ਤਰੰ।
ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਉਤ੍ਤਰਞ੍ਚਾਪਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਨ ਭਾਣੁਮਾ॥

ਮਜ੍ਝਵੀਥਿਪ੍ਪਮਾਣੇਨ , ਮਣ੍ਡਲੇਨੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਚ ਪਨੇਵਂ ਸੋ, ਓਰੁਯ੍ਹੋਰੁਯ੍ਹ ਹੇਟ੍ਠਤੋ॥

ਆਰੁਯ੍ਹਾਰੁਯ੍ਹ ਉਦ੍ਧਞ੍ਚ, ਯਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ।
ਤਤੋ ਗਤਿਵਸੇਨਸ੍ਸ, ਦੂਰਮਦ੍ਧਾਨਮਾਸਿ ਤਂ॥

ਤਿਂਸ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਯੋਜਨਾਨਿ ਪਮਾਣਤੋ।
ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਪਰਿਤੋ ਯਾਤਿ, ਤਤ੍ਤਕਂਵ ਦਿਨੇ ਦਿਨੇ॥

ਸਹਸ੍ਸਮੇਕਂ ਪਞ੍ਚਸਤਂ, ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਂ।
ਤਿਗਾਵੁਤਂ ਤੇਰਸੂਸਭਂ, ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਰਤਨਾਨਿ ਚ॥

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗੁਲਾਨਿ ਚ ਤਿਰਿਯਂ, ਗਚ੍ਛਤੇਕਦਿਨੇ ਰਵਿ।
ਛਤਾਲੀਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਛ ਸਤਾਨਿ ਤਿਗਾਵੁਤਂ॥

ਯੋਜਨਾਨਂ ਤਿਤਾਲੀਸਂ, ਮਾਸੇਨੇਕੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ।
ਤੇਨਵੁਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਦ੍ਵਿਸਤਂ ਸਤ੍ਤਸੀਤਿ ਚ॥

ਗਾਵੁਤਾਨਿ ਦੁਵੇ ਚਾਪਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਗਚ੍ਛਤਿ।
ਇਮਾਯ ਗਤਿਯਾ ਅਨ੍ਤੁ-ਵੀਥਿਤੋ ਵੀਥਿਅਨ੍ਤਿਮਂ॥

ਗਚ੍ਛਤਿ ਛਹਿ ਮਾਸੇਹਿ, ਤਿਮਾਸੇਹਿ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮਂ।
ਸਿਨੇਰੁਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਨ੍ਤੁ-ਵੀਥਿਤੋ ਪਨ ਭਾਣੁਮਾ।
ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਿਮਾਸੇਹਿ, ਅਸ੍ਸ ਦੀਪਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਗੋ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਸ੍ਸ, ਮਜ੍ਝਤੋ ਮੇਰੁਅਨ੍ਤਰਂ।
ਦੁਵੇ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਦ੍ਵਿਸਤੇਨਾਧਿਕਾਨਿ ਤੁ॥

ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਿਗਾਵੁਤਂ।
ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਨ੍ਤਰਞ੍ਚਸ੍ਸ, ਦੀਪਸ੍ਸੇਵ ਚ ਮਜ੍ਝਤੋ॥

ਤੀਣਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਛਵੀਸਤਿ।
ਛ ਉਤ੍ਤਰਾਨਿ ਪਞ੍ਚੇਵ, ਸਤਾਨੇਕਞ੍ਚ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਸਹਪੁਞ੍ਞਕਾਰਿਨੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਤਂਸਹਚਰਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਂ, ਤਦੇਵ ਤਾਵਤਿਂਸਂ , ਤਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਿਂਸਾ, ਦੇਵਾ, ਤੇਸਂ ਭਵਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਘੇਨ ਮਾਣਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਚਲਗਾਮਕੇ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇ ਉਪਾਦਾਯ ਅਸ੍ਸ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸ ਅਯਂ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਜਾਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁਪਿ ਛ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕਾ ਅਤ੍ਥਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਸਹਸ੍ਸਂ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਸਹਸ੍ਸਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯੇਵੇਸਾ ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਸਕ੍ਕਪੁਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ

ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਾਵਤਿਂਸਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਤਟ੍ਠਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਾ, ਤੇਸਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਯਾਮਾਦੀਨਞ੍ਚ। ਏਕਦੇਵਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਦੇਵਾਨਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਇਦਂ ਪਨ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਤਲੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਿਕੇ ਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਾਚੀਨਪਚ੍ਛਿਮਦ੍ਵਾਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਦਕ੍ਖਿਣੁਤ੍ਤਰਦ੍ਵਾਰਾਨਂ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਨਗਰਂ ਦ੍ਵਾਰਸਹਸ੍ਸਯੁਤ੍ਤਂ ਅਹੋਸਿ ਆਰਾਮਪੋਕ੍ਖਰਣੀਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ।

ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯ ਮਘਵਤ੍ਥੁ) ਤਿਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧੇਹਿ, ਧਜੇਹਿ ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯੋ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ **ਵੇਜਯਨ੍ਤੋ** ਨਾਮ ਪਾਸਾਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਸੁਵਣ੍ਣਯਟ੍ਠੀਸੁ ਮਣਿਧਜਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਮਣਿਯਟ੍ਠੀਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣਧਜਾ, ਪਵਾਲ਼ਯਟ੍ਠੀਸੁ ਮੁਤ੍ਤਧਜਾ, ਮੁਤ੍ਤਯਟ੍ਠੀਸੁ ਪਵਾਲ਼ਧਜਾ, ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯਾਸੁ ਯਟ੍ਠੀਸੁ ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯਾ ਧਜਾ।

ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਾਯਾਮੋ **ਵੇਜਯਨ੍ਤਰਥੋ** (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੪੯ ਆਦਯੋ)। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਨ੍ਤੋ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨੋ, ਮਜ੍ਝੇ ਰਥਪਞ੍ਜਰੋ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨੋ, ਰਥਸਨ੍ਧਿਤੋ ਯਾਵ ਰਥਸੀਸਾ ਪਣ੍ਣਾਸੇਵ ਯੋਜਨਾਨਿ। ਤਦੇਵ ਪਮਾਣਂ ਦਿਗੁਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਿਯੋਜਨਸਤਾਯਾਮੋ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਯੋਜਨਿਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਿਯੋਜਨਿਕਂ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਯੁਗੇ ਸਹਸ੍ਸਆਜਞ੍ਞਯੁਤ੍ਤਂ। ਸੇਸਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਧਜੋ ਪਨਸ੍ਸ ਅਡ੍ਢਤਿਯਾਨਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਤੋ, ਯਸ੍ਸ ਵਾਤਾਹਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਸ੍ਸੇਵ ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ।

ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਨ **ਏਰਾਵਣੋ** ਨਾਮ ਹਤ੍ਥੀ ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਿਕੋ, ਸੋਪਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਦੇਵਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਉਯ੍ਯਾਨਕੀਲ਼ਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਨਕਾਲੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਿਕੋ ਏਰਾਵਣੋ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਕੁਮ੍ਭੇ ਮਾਪੇਤਿ ਆਵਟ੍ਟੇਨ ਗਾਵੁਤਅਡ੍ਢਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਜ੍ਝੇ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸੁਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਤਿਂਸਯੋਜਨਿਕਂ ਕੁਮ੍ਭਂ ਮਾਪੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਦ੍ਵਾਦਸਯੋਜਨਿਕੋ ਰਤਨਮਣ੍ਡਪੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯਾ ਯੋਜਨੁਬ੍ਬੇਧਾ ਧਜਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਕਿਙ੍ਕਿਣਿਕਜਾਲਾ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਵਾਤੇਰਿਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਤੂਰਿਯਸਦ੍ਦਸਦਿਸੋ ਦਿਬ੍ਬਗੀਤਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਰਵੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ। ਮਣ੍ਡਪਮਜ੍ਝੇ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਯੋਜਨਿਕੋ ਮਣਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਕ੍ਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਕੁਮ੍ਭਾਨਂ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਮ੍ਭੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਦਨ੍ਤੇ ਮਾਪੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨਾਯਾਮੋ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਦਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਕਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪਦੁਮਿਨੀਗਚ੍ਛਾ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਗਚ੍ਛੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪਤ੍ਤਾਨਿ, ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਦੇਵਧੀਤਰੋ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਣ੍ਣਾਸਯੋਜਨਟ੍ਠਾਨੇ ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਨਚ੍ਚਨਟਸਮਜ੍ਜੋ ਹੋਤਿ।

ਨਨ੍ਦਾ ਨਾਮ ਪਨ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਾ। ''ਪਞ੍ਚਸਤਯੋਜਨਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਲਤਾਵਨਂ ਪਨ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਿਕਂ। ''ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਹਸ੍ਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ, ਤਥਾ **ਨਨ੍ਦਨਵਨਂ ਫਾਰੁਸਕਵਨਞ੍ਚ**। ਸਕ੍ਕੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਿਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਮਹਾਵੀਥਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਨਵਨਾਦੀਸੁ ਵਿਚਰਤਿ।

ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਸਮਨ੍ਤਾ ਤਿਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ ਪਞ੍ਚਦਸਯੋਜਨਪਰਿਣਾਹਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਯੋਜਨਸਤੁਬ੍ਬੇਧੋ। ਤਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਸਟ੍ਠਿਯੋਜਨਾਯਾਮਾ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਵਿਤ੍ਥਾਰਾ ਪਞ੍ਚਦਸਯੋਜਨੁਬ੍ਬੇਧਾ ਜਯਸੁਮਨਪੁਪ੍ਫਕਵਣ੍ਣਾ **ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾ**, ਯਸ੍ਸਾ ਮੁਦੁਤਾਯ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਨਿਸੀਦਤੋ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੋ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਉਟ੍ਠਿਤਕਾਲੇ ਊਨਂ ਪਰਿਪੂਰਤਿ।

ਸੁਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਦੇਵਸਭਾ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕਾ, ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਫਲਿਕਮਯਾ ਭੂਮਿ, ਥਮ੍ਭਤੁਲਾਸਙ੍ਘਾਟਾਦੀਸੁ ਵਾਲ਼ਰੂਪਾਦਿਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਕਆਣਿਯੋ ਮਣਿਮਯਾ, ਸੁਵਣ੍ਣਮਯਾ

ਥਮ੍ਭਾ, ਰਜਤਮਯਾ ਥਮ੍ਭਘਟਕਾ ਚ ਸਙ੍ਘਾਟਞ੍ਚ, ਪਵਾਲਮਯਾਨਿ ਵਾਲਰੂਪਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਰਤਨਮਯਾ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਚ ਪਕ੍ਖਪਾਸਾ ਚ ਮੁਖਵਟ੍ਟਿ ਚ, ਇਨ੍ਦਨੀਲਇਟ੍ਠਕਾਹਿ ਛਦਨਂ, ਸੋਵਣ੍ਣਮਯਂ ਛਦਨਵਿਧਂ, ਰਜਤਮਯਾ ਥੁਪਿਕਾ।

ਆਸਾਵਤੀ ਨਾਮ ਏਕਾ ਲਤਾ ਅਤ੍ਥਿ, ''ਸਾ ਪੁਪ੍ਫਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਦੇਵਾ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੇ ਪੁਪ੍ਫਮਾਨੇ ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਾਦਿਭਾਵਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ 'ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ, ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੯)।

ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਸ੍ਸ ਪਨ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕੋਵਿਲਾਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਆਭਾ ਫਰਤਿ, ਅਨੁਵਾਤਂ ਯੋਜਨਸਤਂ ਗਨ੍ਧੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਿਤੇ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੇ ਆਰੋਹਣਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਙ੍ਕੁਸਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਾਮਨਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਹਰਣਤ੍ਥਂ ਚਙ੍ਕੋਟਕਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਨ੍ਤਨਕਵਾਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਵਣ੍ਟਤੋ ਕਨ੍ਤਤਿ, ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਕਵਾਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ, ਪਵੇਸਨਕਵਾਤੋ ਸੁਧਮ੍ਮਦੇਵਸਭਂ ਪਵੇਸੇਤਿ, ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਕਵਾਤੋ ਪੁਰਾਣਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਨੀਹਰਤਿ, ਸਨ੍ਥਰਣਕਵਾਤੋ ਪਤ੍ਤਕਣ੍ਣਿਕਕੇਸਰਾਨਿ ਰਚੇਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਥਰਤਿ, ਮਜ੍ਝਟ੍ਠਾਨੇ ਧਮ੍ਮਾਸਨਂ ਹੋਤਿ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰਤਨਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਧਾਰਿਯਮਾਨਂ ਤਿਯੋਜਨਿਕਂ ਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤਂ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਰਞ੍ਞੋ ਆਸਨਂ ਅਤ੍ਥਰੀਯਤਿ, ਤਤੋ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਮਹੇਸਕ੍ਖਦੇਵਤਾਨਂ। ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਨ ਪੁਪ੍ਫਕਣ੍ਣਿਕਾਵ ਆਸਨਂ ਹੋਤਿ। ਦੇਵਾ ਦੇਵਸਭਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਰੇਣੁਵਟ੍ਟਿ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਕਣ੍ਣਿਕਂ ਆਹਚ੍ਚ ਨਿਪਤਮਾਨਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਤਿਗਾਵੁਤਪ੍ਪਮਾਣਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਲਾਖਾਪਰਿਕਮ੍ਮਸਜ੍ਜਿਤਂ ਵਿਯ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਾ ਕੀਲ਼ਾ ਚਤੂਹਿ ਮਾਸੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਾਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਂ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਵੇਦੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ਅਸੁਰਭਵਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੇਵਾ ਵਿਯ ਨ ਸੁਰਨ੍ਤਿ ਨ ਈਸਰਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਰੋਚਨ੍ਤੀਤਿ ਅਸੁਰਾ। ਸੁਰਾ ਨਾਮ ਦੇਵਾ, ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਵਾ ਅਸੁਰਾ। ਸਕ੍ਕੋ ਕਿਰ ਮਚਲਗਾਮਕੇ ਮਘੋ ਨਾਮ ਮਾਣਵੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸ ਪੁਰਿਸੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਵਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕਾਲਕਤੋ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸਾਯ। ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬਦੇਵਾ ''ਆਗਨ੍ਤੁਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾ ਆਗਤਾ, ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਨੇਸਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਪਦੁਮਾਨਿ ਉਪਨਾਮੇਸੁਂ, ਉਪਡ੍ਢਰਜ੍ਜੇਨ ਚ ਨਿਮਨ੍ਤੇਸੁਂ। ਸਕ੍ਕੋ ਉਪਡ੍ਢਰਜ੍ਜੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਅਹੋਸਿ, ਅਥ ਨੇਵਾਸਿਕਾ ''ਆਗਨ੍ਤੁਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਕਰੋਮਾ''ਤਿ ਗਨ੍ਧਪਾਨਂ ਸਜ੍ਜਯਿਂਸੁ। ਸਕ੍ਕੋ ਸਕਪਰਿਸਾਯ ਸਞ੍ਞਂ ਅਦਾਸਿ ''ਮਾਰਿਸਾ ਮਾ ਗਨ੍ਧਪਾਨਂ ਪਿਵਿਤ੍ਥ, ਪਿਵਮਾਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਥਾ''ਤਿ। ਤੇ ਤਥਾ ਅਕਂਸੁ। ਨੇਵਾਸਿਕਦੇਵਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸਰਕੇਹਿ ਉਪਨੀਤਂ ਗਨ੍ਧਪਾਨਂ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਮਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸੁਵਣ੍ਣਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਸਯਿਂਸੁ। ਸਕ੍ਕੋ ''ਗਣ੍ਹਥ ਧੁਤ੍ਤੇ, ਹਰਥ ਧੁਤ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਪਾਦੇਸੁ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਿਨੇਰੁਪਾਦੇ ਖਿਪਾਪੇਸਿ। ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਾਪਿ ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਤਿਂਸੁ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲੇ ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਅਸੁਰਭਵਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਭੂਤਾਯ ਚਿਤ੍ਰਪਾਟਲਿਯਾ ਉਪਸੋਭਿਤਂ। ਸਕ੍ਕੋ ਤੇਸਂ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਗਮਨਤ੍ਥਾਯ ਆਰਕ੍ਖਂ ਠਪੇਸਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਅਨ੍ਤਰਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਯੁਜ੍ਝਪੁਰਾਨਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ ਠਪਿਤਾ ਅਭਿਰਕ੍ਖਾ।
> ਉਰਗਕਰੋਟਿਪਯਸ੍ਸ ਚ ਹਾਰੀ, ਮਦਨਯੁਤਾ ਚਤੁਰੋ ਚ ਮਹਤ੍ਥਾ''ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੪੭; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩੧)।

ਤਤ੍ਥ **ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਯੁਜ੍ਝਪੁਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦੇਵਾਸੁਰਨਗਰਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦ੍ਵੇ ਕਿਰ ਨਗਰਾਨਿ ਯੁਦ੍ਧੇਨ ਗਹੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ **ਅਯੁਜ੍ਝਪੁਰਾਨਿ** ਨਾਮ ਜਾਤਾਨਿ। ਯਦਾ ਹਿ ਅਸੁਰਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਦੇਵੇਹਿ ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਦੇਵਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਿਹਿਤੇ ਅਸੁਰਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਯਦਾ ਦੇਵਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਅਸੁਰੇਹਿ

ਪਲਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਰਨਗਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਿਹਿਤੇ ਸਕ੍ਕਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਨਗਰਾਨਿ ਅਯੁਜ੍ਝਪੁਰਾਨਿ ਨਾਮ। ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਤੇਸੁ ਉਰਗਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਕ੍ਕੇਨ ਆਰਕ੍ਖਾ ਠਪਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ **ਉਰਗ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਾਗਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇ ਉਦਕੇ ਮਹਬ੍ਬਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਪਠਮਾਲਿਨ੍ਦੇ ਏਤੇਸਂ ਆਰਕ੍ਖਾ। ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਕਿਰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਬਹਲਤੋ ਪੁਥੁਲਤੋ ਚ ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਰਿਭਣ੍ਡਾਨਿ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨਸ੍ਸ ਆਰਕ੍ਖਾਯ ਨਾਗੇਹਿ ਗਰੁਲ਼ੇਹਿ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡੇਹਿ ਯਕ੍ਖੇਹਿ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ। ਤੇਹਿ ਕਿਰ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਉਪਡ੍ਢਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਏਤਾਨਿਯੇਵ ਚ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਆਲਿਨ੍ਦਾਨਿ ਮੇਖਲਾਨਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਕਰੋਟਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਗਹਿਤਾ। ਤੇਸਂ ਕਿਰ ਕਰੋਟਿ ਨਾਮ ਪਾਨਭੋਜਨਂ, ਤੇਨ ਨਾਮਂ ਲਭਿਂਸੁ, ਦੁਤਿਯਾਲਿਨ੍ਦੇ ਤੇਸਂ ਆਰਕ੍ਖਾ। **ਪਯਸ੍ਸਹਾਰੀ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਾ ਗਹਿਤਾ। ਦਾਨਵਰਕ੍ਖਸਾ ਕਿਰ ਤੇ, ਤਤਿਯਾਲਿਨ੍ਦੇ ਤੇਸਂ ਆਰਕ੍ਖਾ। **ਮਦਨਯੁਤ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਕ੍ਖਾ ਗਹਿਤਾ। ਵਿਸਮਚਾਰਿਨੋ ਕਿਰ ਤੇ ਯੁਦ੍ਧਸੋਣ੍ਡਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਾਲਿਨ੍ਦੇ ਤੇਸਂ ਆਰਕ੍ਖਾ। **ਚਤੁਰੋ ਚ ਮਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਹਿ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਸ੍ਸੇ ਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਪਰਿਵਾਰੇ ਮਹਾਦੀਪੇ ਚ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ‘‘ਮਹਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਮਾਲਿਨ੍ਦੇ ਤੇਸਂ ਆਰਕ੍ਖਾ।

ਤੇ ਪਨ ਅਸੁਰਾ ਆਯੁਵਣ੍ਣਯਸਇਸ੍ਸਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਤਾਵਤਿਂਸਸਦਿਸਾਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਾਟਲਿਯਾ ਪੁਪ੍ਫਿਤਾਯ ‘‘ਨਯਿਦਂ ਦੇਵਨਗਰਂ, ਤਤ੍ਥ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਪੁਪ੍ਫਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਪਾਟਲੀ, ਜਰਸਕ੍ਕੇਨ ਮਯਂ ਸੁਰਂ ਪਾਯੇਤ੍ਵਾ ਵਞ੍ਚਿਤਾ, ਦੇਵਨਗਰਞ੍ਚ ਨੋ ਗਹਿਤਂ, ਗਚ੍ਛਾਮ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥੇ ਆਰੁਯ੍ਹ ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਫਲਕਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੁਦ੍ਧਸਜ੍ਜਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਸੁਰਭੇਰਿਯੋ ਵਾਦੇਨ੍ਤਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਦੇਵੇ ਵੁਟ੍ਠੇ ਵਮ੍ਮਿਕਮਕ੍ਖਿਕਾ ਵਮ੍ਮਿਕਂ ਵਿਯ ਸਿਨੇਰੁਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤੁਂ ਆਰਭਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਨੇਸਂ ਪਠਮਂ ਨਾਗੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ ਯੁਦ੍ਧੇ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਛਵਿ ਵਾ ਚਮ੍ਮਂ ਵਾ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕੇਵਲਂ ਕੁਮਾਰਕਾਨਂ ਦਾਰੁਮੇਣ੍ਡਕਯੁਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਨ੍ਤਾਸਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਕੋਟਿਸਤਾਪਿ ਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਪਿ ਨਾਗਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਰਪੁਰਂਯੇਵ ਪਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਸੁਰਾ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਨਾਗਾ ਓਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਦੁਤਿਯੇ ਆਲਿਨ੍ਦੇ ਸੁਪਣ੍ਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਸੁਪਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚਪਿ ਠਾਨਾਨਿ ਅਸੁਰਾ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਏਕਤੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਓਸਕ੍ਕਨ੍ਤਿ । ਅਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਸਕ੍ਕੋ ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਦਿਯਡ੍ਢਯੋਜਨਸਤਿਕਂ ਵੇਜਯਨ੍ਤਰਥਂ ਆਰੁਯ੍ਹ ਸਯਂ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਏਕਂ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਂ ਪੇਸੇਤਿ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਦਿਵਸੇ ਏਵਂ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਸੁਰੇ ਯੁਦ੍ਧੇਨ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਾ ਪਟਿਮਾ ਮਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸੁਰਾ ਨਾਗਾਦਯੋ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਆਗਤਾਪਿ ਇਨ੍ਦਪਟਿਮਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਸਕ੍ਕੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਪਲਾਯਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਸੁਰਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਤਿ ਅਸੁਰਾ, ਵੇਪਚਿਤ੍ਤਿਪਹਾਰਾਦਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਭਵਨਂ ਅਸੁਰਭਵਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਤਥਾ ਅਸੁਰਭਵਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਚਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਚ ਤਥਾ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ ਆਯਾਮੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਚ ਯੋਜਨਸਤਂ ਹੋਤਿ, ਲੋਹਪਥਵੀ ਲੋਹਛਦਨਂ ਏਕੇਕਾ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿ ਨਵਨਵਯੋਜਨਿਕਾ ਹੋਤਿ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਭਿਤ੍ਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਯੋਜਨਸਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਦਿਸਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਇਤਿ ਜਾਲਪਰਿਯਨ੍ਤਵਸੇਨ ਆਯਾਮਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਯੋਜਨਾਧਿਕਾਨਿ ਤੀਣਿ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਵ ਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਚਤੁਪਣ੍ਣਾਸਞ੍ਚ ਯੋਜਨਾਨਿ। ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਨ ਉਸ੍ਸਦੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਨਰਕੋ ‘‘ਅਵੀਚੀ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋਤਿ? ਵੀਚਿ ਨਾਮ ਅਨ੍ਤਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ‘‘ਅਵੀਚੀ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਭਿਤ੍ਤਿਤੋ ਜਾਲਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸਂਸਿਬ੍ਬਮਾਨਯੋਜਨਸਤਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਤ੍ਤਿਂ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਯੋਜਨਸਤਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੇਸਦਿਸਾਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਵਂ ਜਾਲਾਨਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਵੀਚਿ। ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਪਨਸ੍ਸ ਯੋਜਨਸਤਿਕੇ ਠਾਨੇ ਨਾਲ਼ਿਯਂ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪੂਰਿਤਤਿਪੁਪਿਟ੍ਠਂ ਵਿਯ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਾ, ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਸਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਠਿਤਾਨਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਨਿਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਠਿਤੇ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨੇ ਵਾ ਨ ਬਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ

ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਵੀਚਿ। ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ਛ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਕੰ ਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਥਾ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਛ ਮਧੁਬਿਨ੍ਦੂਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਤਮ੍ਬਲੋਹਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਹਿ ਠਪਿਤੇ ਅਨੁਦਹਨਬਲਵਤਾਯ ਤਦੇਵ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਇਤਰਾਨਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਅਨੁਦਹਨਬਲਵਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਮੇਵੇਤ੍ਥ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ, ਇਤਰਾਨਿ ਅਬ੍ਬੋਹਾਰਿਕਾਨੀਤਿ ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਰਨ੍ਤਰਤਾਯ ਅਵੀਚੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਅਯਞ੍ਚ ਅਵੀਚਿਮਹਾਨਿਰਯੋ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਪਨ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਦਸਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਪਰਿਮਾਣੋ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਚਤੁਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੋ ਪਦੇਸੋ ਤਦੁਪਭੋਗੀਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ ਉਦਕੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ ''ਸਮੁਦ੍ਦੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤੋ। ਤਿਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤਿਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਹਿਮਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਰਗੋਯਾਨੰ ਸਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਯੋਜਨਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਯਾਮਤੋ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਪਮਾਣੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੋ ਸਕਟਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਛਨ੍ਨਵੁਤਿਯਾ ਪਟ੍ਟਨਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਛਪਣ੍ਣਾਸਰਤਨਾਗਾਰੇਹਿ ਨਵਨਵੁਤਿਯਾ ਦੋਣਮੁਖਸਤਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਤੇਸਟ੍ਠਿਯਾ ਨਗਰਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਕਿਰ ਆਦਿਤੋ ਤੇਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਿ ਨਗਰਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸੰ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਸੀਤਿ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚ ਨਵ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਦੋਣਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਮਹਾਨਗਰਸ੍ਸ ਆਯੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੰ ਪਧਾਨਘਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪਰਗੋਯਾਨੋ ਆਦਾਸਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹੋ ਅਡ੍ਢਚਨ੍ਦਸਣ੍ਠਾਨੋ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁ ਪੀਠਸਣ੍ਠਾਨੋ। ''ਤੰਤੰਨਿਵਾਸੀਨੰ ਤੰਤੰਪਰਿਵਾਰਦੀਪਵਾਸੀਨਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਤੰਤੰਸਣ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਦੇਸੇਸੁ ਘਨਨਿਚਿਤਪਤ੍ਤਸਞ੍ਛਨ੍ਨਸਾਖਾਪਸਾਖਾ ਕੂਟਾਗਾਰੂਪਮਾ ਮਨੋਰਮਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਤੇਸੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਨਿਵੇਸਨਕਿਚ੍ਚੰ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਸੁਖੰ ਨਿਵਸਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਰੁਕ੍ਖਾ ਸੁਜਾਤਾ ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਿਤਗ੍ਗਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਜਲਾਸਯਾਪਿ ਵਿਕਸਿਤਪਦੁਮਪੁਣ੍ਡਰੀਕਸੋਗਨ੍ਧਿਕਾਦਿਪੁਪ੍ਫਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਪਰਮਸੁਗਨ੍ਧਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਵਾਯਨ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਸਰੀਰਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਅਤਿਦੀਘਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤੰ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਜਰਾਯ ਅਨਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਵਲਿਤਪਲਿਤਾਦਿਦੋਸਵਿਰਹਿਤੰ ਯਾਵਤਾਯੁਕੰ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਜਵਬਲਪਰਕ੍ਕਮਸੋਭਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਨੁਟ੍ਠਾਨਫਲੂਪਜੀਵਿਤਾਯ ਨ ਚ ਤੇਸੰ ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ ਆਹਾਰਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਨ ਦਾਸਦਾਸੀਕਮ੍ਮਕਰਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਨ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸੀਤੁਣ੍ਹਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਵਾਲਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਪਚ੍ਚੂਸਵੇਲਾਯੰ ਸਮਸੀਤੁਣ੍ਹੋ ਉਤੁ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਤਤ੍ਥ ਸਮਸੀਤੁਣ੍ਹੋਵ ਉਤੁ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਨੇਸੰ ਕੋਚਿ ਉਪਘਾਤੋ ਵਿਹੇਸਾ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਅਕਟ੍ਠਪਾਕਿਮਮੇਵ ਸਾਲਿੰ ਅਕਣੰ ਅਥੁਸੰ ਸੁਦ੍ਧੰ ਸੁਗਨ੍ਧੰ ਤਣ੍ਡੁਲਫਲੰ ਨਿਦ੍ਧੂਮਙ੍ਗਾਰੇਨ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਜੋਤਿਕਪਾਸਾਣਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਤੇ ਤਯੋ ਪਾਸਾਣੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਖਲਿੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਾਸਾਣੇਹਿ ਤੇਜੋ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਾਚੇਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੂਪੋ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ ਵਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਕੂਲੋਯੇਵਸ੍ਸ ਰਸੋ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਨੇਸੰ ਕੁਟ੍ਠੰ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਕਾਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਜਰੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੋ ਨ ਕੋਚਿ ਰੋਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇ ਤੰ ਠਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਨੇਵ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਾ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਤੇ ਖੁਜ੍ਜਾ ਵਾ ਵਾਮਨਾ ਵਾ ਕਾਣਾ ਵਾ ਕੁਣੀ ਵਾ ਖਞ੍ਜਾ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤਾ ਵਾ ਵਿਕਲਙ੍ਗਾ ਵਾ ਵਿਕਲਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਇਤ੍ਥਿਯੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਨਾਤਿਦੀਘਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਾ ਨਾਤਿਕਿਸਾ ਨਾਤਿਥੂਲਾ ਨਾਤਿਕਾਲ਼ਿਕਾ ਨਾਚ੍ਚੋਦਾਤਾ ਸੋਭਗ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ਤਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਦੀਘਙ੍ਗੁਲੀ ਤਮ੍ਬਨਖਾ ਅਲਮ੍ਬਥਨਾ ਤਨੁਮਜ੍ਝਾ ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਮੁਖੀ ਵਿਸਾਲਕ੍ਖੀ ਮੁਦੁਗਤ੍ਤਾ ਸਹਿਤੋਰੂ ਓਦਾਤਦਨ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਨਾਭੀ ਤਨੁਜਙ੍ਘਾ ਦੀਘਨੀਲਵੇਲ੍ਲਿਤਕੇਸੀ ਪੁਥੁਲਸੁਸ੍ਸੋਣੀ ਨਾਤਿਲੋਮਾ ਨਾਲੋਮਾ ਸੁਭਗਾ ਉਤੁਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ ਸਣ੍ਹਾ ਸਖਿਲਸਮ੍ਭਾਸਾ ਨਾਨਾਭਰਣਵਿਭੂਸਿਤਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਪੁਰਿਸਾਪਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਵਿਯ, ਨ ਪੁਤ੍ਤਾ ਮਾਤਾਦੀਸੁ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮੇਵ ਚ ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾ ਕਾਮਰਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ , ਤਤੋ ਵੀਤਰਾਗਾ ਵਿਯ ਯਥਾਸੁਖਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਵਿਯ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕਂ ਗਬ੍ਭਪਰਿਹਰਣਮੂਲਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਜਾਯਨਮੂਲਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਰਤ੍ਤਕਞ੍ਚੁਕਤੋ ਕਞ੍ਚਨਪਟਿਮਾ ਵਿਯ ਦਾਰਕਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਮਕ੍ਖਿਤਾ ਏਵ ਸੇਮ੍ਹਾਦਿਨਾ ਸੁਖੇਨੇਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਤਾ। ਮਾਤਾ ਪਨ ਪੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਧੀਤਰਂ ਵਾ ਵਿਜਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਵਿਚਰਣਕਪ੍ਪਦੇਸੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾ ਯਥਾਰੁਚਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਸਯਿਤਾਨਂ ਯੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਾ ਵਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਵਾ, ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗੁਲਿਯੋ ਉਪਨਾਮੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਤਤੋ ਖੀਰਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਨ ਤੇ ਦਾਰਕਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਨ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਾ ਕਤਿਪਯਦਿਵਸੇਯੇਵ ਲਦ੍ਧਬਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਾਰਿਕਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦਾਰਕਾ ਪੁਰਿਸੇ।

ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਤੋ ਏਵ ਚ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਨਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨਾਨਾਵਿਰਾਗਵਣ੍ਣਵਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਹਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਸੁਖੁਮਾਨਿ ਮੁਦੁਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖੇਸੁ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਾਨਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਨਾਨਾਵਿਧਰਂਸਿਜਾਲਸਮੁਜ੍ਜਲਵਿਵਿਧਵਣ੍ਣਰਤਨਵਿਨਦ੍ਧਾਨਿ ਅਨੇਕਵਿਧਮਾਲਾਕਮ੍ਮਲਤਾਕਮ੍ਮਭਿਤ੍ਤਿਕਮ੍ਮਵਿਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਸੀਸੂਪਗਗੀਵੂਪਗਕਟੂਪਗਹਤ੍ਥੂਪਗਪਾਦੂਪਗਾਨਿ ਸੋਵਣ੍ਣਮਯਾਨਿ ਆਭਰਣਾਨਿ ਚ ਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਤੋ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਵੀਣਾਮੁਦਿਙ੍ਗਪਣਵਸਮ੍ਮਤਾਲ਼ਸਙ੍ਖਵਂਸਵੇਤਾਲ਼ਪਰਿਵਾਰਾਦੀਨਿ ਵਲ੍ਲਕੀਪਭੁਤਿਕਾਨਿ ਤੂਰਿਯਭਣ੍ਡਾਨਿਪਿ ਤਤੋ ਓਲਮ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਬਹੂ ਫਲਰੁਕ੍ਖਾ ਕੁਮ੍ਭਮਤ੍ਤਾਨਿ ਫਲਾਨਿ ਫਲਨ੍ਤਿ, ਮਧੁਰਰਸਾਨਿ ਯਾਨਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਹਮ੍ਪਿ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਹਿ ਨ ਬਾਧੀਯਨ੍ਤਿ।

ਨਜ੍ਜੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਜਲਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ ਅਕਦ੍ਦਮਾ ਵਾਲੁਕਤਲਾ ਨਾਤਿਸੀਤਾ ਨਾਤਿਉਣ੍ਹਾ ਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧੀਹਿ ਜਲਜਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸੁਰਭੀ ਵਾਯਨ੍ਤਿਯੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਕਣ੍ਟਕਿਨਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਗਚ੍ਛਲਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਕਣ੍ਟਕਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਨ੍ਦਨਨਾਗਰੁਕ੍ਖਾ ਸਯਮੇਵ ਰਸਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਿ। ਨਹਾਯਿਤੁਕਾਮਾ ਚ ਨਦੀਤਿਤ੍ਥੇ ਏਕਜ੍ਝਂ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਦਿਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਨਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਾ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਂ ਉਪਰਿਟ੍ਠਿਮਂ ਵਤ੍ਥਾਭਰਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਤੇਸਂ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਮਮ, ਇਦਂ ਪਰਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਵਿਵਾਦੋ ਵਾ, ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਾ ਏਵ ਚ ਨੇਸਂ ਕਾਮਰਤਿਕੀਲ਼ਾ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਵੀਤਰਾਗਾ ਵਿਯ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਯਿਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਯਨਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ।

ਮਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤੇ ਨ ਰੋਦਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਮਣ੍ਡਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਤਾਵਦੇਵ ਚ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸਕੁਣਾ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਤਂ ਦੀਪਨ੍ਤਰਂ ਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਸਾਨਂ ਵਾ ਅਸੁਚਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚ ਤਤੋ ਮਤਾ ਨਿਰਯਂ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ‘‘ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਸੀਲਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਤੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਮੇਵ ਚ ਨੇਸਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਨੇਸਂ ਪਞ੍ਚਸੀਲਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਦਨ੍ਤਰੇਸੂਤਿ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ। **ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਾ**ਤਿ ਲੋਕਾਨਂ ਲੋਕਧਾਤੂਨਂ ਅਨ੍ਤਰੋ ਵਿਵਰੋ ਲੋਕਨ੍ਤਰੋ, ਤਤ੍ਥ ਭਵਾ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਾ, ਨਿਰਯਾ। ਤਿਣ੍ਣਞ੍ਹਿ ਸਕਟਚਕ੍ਕਾਨਂ ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਸਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਠਪਿਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਸਦਿਸੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇਸੁ ਏਕੇਕੋ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਰਿਮਾਣਤੋ ਅਟ੍ਠਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਹੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚਵਿਵਟੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਚ ਕੇਨਚਿ ਨ ਪਿਹਿਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕਸ੍ਸ ਪਿਧਾਯਿਕਾ ਪਥਵੀ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਸਂਵੁਤਾ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਾ, ਏਵਂ ਉਪਰਿਪਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇਸੁ ਵਿਯ ਦੇਵਵਿਮਾਨਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਂਵੁਤਾ ਅਪਿਹਿਤਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਸਮਤ੍ਥੇਨ ਚ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਿਰ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਜਾਯਤਿ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੀਸੁ ਦੀਪੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਆਲੋਕਕਰਣਸਮਤ੍ਥਾਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਆਲੋਕਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਯੁਗਨ੍ਧਰਸਮਪ੍ਪਮਾਣੇ ਆਕਾਸਪ੍ਪਦੇਸੇ ਵਿਚਰਣਤੋ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਸ੍ਸ ਵੇਮਜ੍ਝੇਨ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਬ੍ਬਤਞ੍ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਲੋਕਨ੍ਤਰਿਕਨਿਰਯਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਆਲੋਕਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਾ

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ''ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕਿਰ ਭੋ ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਤੰ ਦਿਵਸੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਯੰ ਪਨ ਓਭਾਸੋ ਏਕੰ ਯਾਗੁਪਾਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਚ੍ਛਰਾਸਙ੍ਘਾਟਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਜ੍ਜੋਭਾਸੋ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਛਰਿਤ੍ਵਾ ''ਕਿੰ ਇਦ''ਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਾਨੰਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ।

ਕਿੰ ਪਨ ਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ? ਭਾਰਿਯੰ ਦਾਰੁਣੰ ਗਰੁਕੰ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨੰ ਧਮ੍ਮਿਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਞ੍ਚ ਉਪਰਿ ਅਪਰਾਧੰ ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਾਣਵਧਾਦਿੰ ਸਾਹਸਿਕਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਅਭਯਚੋਰਨਾਗਚੋਰਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਤਿਗਾਵੁਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਗ੍ਗੁਲੀਨੰ ਵਿਯ ਦੀਘਨਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਰੁਕ੍ਖੇ ਵਗ੍ਗੁਲਿਯੋ ਵਿਯ ਨਖੇਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਾਦੇ ਲਗ੍ਗਨ੍ਤਿ, ਯਦਾ ਸੰਸਪ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਪਾਸਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ''ਭਕ੍ਖੋ ਨੋ ਲਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਖਾਦਨਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਲੋਕਸਨ੍ਧਾਰਕੇ ਉਦਕੇ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਵਾਤੇ ਪਹਰਨ੍ਤੇਪਿ ਮਧੁਕਫਲਾਨਿ ਵਿਯ ਛਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਪਤਿਤਮਤ੍ਤਾਵ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ ਉਦਕੇ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਯ ਵਿਲੀਯਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸੀਤਲਭਾਵਤੋ ਆਤਪਸਨ੍ਤਾਪਾਭਾਵੇਨ। ਅਤਿਸੀਤਲਭਾਵਮੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਤੰ ਕਪ੍ਪਸਣ੍ਠਹਨਉਦਕੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਵੁਟ੍ਠੰ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕੰ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਉਦਕੰ ਵਿਯ ਖਾਰੰ ਭਵਿਤੁੰ ਅਰਹਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤਿ ਪਥਵੀਪਿ ਵਿਲੀਯੇਯ੍ਯ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਪੇਤਾਨੰ ਪਕਤਿਉਦਕਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਖੇਲ਼ਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਉਦਕਸ੍ਸ ਤਦਾ ਖਾਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਖਾਰੇ ਉਦਕੇ ਪਿਟ੍ਠਪਿਣ੍ਡੰ ਵਿਯ ਵਿਲੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਅਨਨ੍ਤਾਨੀਤਿ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਿ, ''ਏਤ੍ਤਕਾਨੀ''ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਮਿਨਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਤਾਨਿ ਚ ਭਗਵਾ ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦਿ ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੋ, ਅਨਨ੍ਤਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨੀ''ਤਿ। ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਾਵਤਕਞ੍ਹਿ ਞੇਯ੍ਯੰ, ਤਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ, ਤਾਵਤਕਮੇਵ ਞੇਯ੍ਯੰ। ਞੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣੰ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਅਨਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇਨ ਅਵੇਦੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਚਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਞੇਯ੍ਯਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਮਸ੍ਸ ਓਕਾਸਲੋਕੋਪਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤੋ"**ਤਿ।

ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਵਟ੍ਟਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤਤਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਟ੍ਟਾਦਯੋਪਿ ਆਦਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਸੰਵਟ੍ਟੋ ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀਤਿ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖਯੇਯ੍ਯਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਸੰਵਟ੍ਟਨੰ ਵਿਨਸ੍ਸਨੰ **ਸੰਵਟ੍ਟੋ,** ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਸਙ੍ਖਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਲੋਯੇਵ, ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੰਵਟ੍ਟਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਤਥਾਠਾਯੀਕਾਲੋ **ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ**। ਵਿਵਟ੍ਟਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੰ ਵਡ੍ਢਨੰ ਵਾ **ਵਿਵਟ੍ਟੋ,** ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਅਸਙ੍ਖਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੋ। ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਲੋਯੇਵ, ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਵਟ੍ਟਤੋ ਉਦ੍ਧੰ ਤਥਾਠਾਯੀਕਾਲੋ **ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ**। ਤਤ੍ਥ ਤਯੋ ਸੰਵਟ੍ਟਾ ਤੇਜੋਸੰਵਟ੍ਟੋ ਆਪੋਸੰਵਟ੍ਟੋ ਵਾਯੋਸੰਵਟ੍ਟੋਤਿ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਸੰਵਟ੍ਟਸੀਮਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਤਿ। ਯਦਾ ਕਪ੍ਪੋ ਤੇਜੇਨ ਸੰਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਦਾ ਆਭਸ੍ਸਰਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਡਯ੍ਹਤਿ। ਯਦਾ ਆਪੇਨ ਸੰਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਦਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਦਕੇਨ ਵਿਲੀਯਤਿ। ਯਦਾ ਵਾਯੁਨਾ ਸੰਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਦਾ ਵੇਹਪ੍ਫਲਤੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾਤੇਨ ਵਿਦ੍ਧੰਸਤਿ।

ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਤੀਸੁਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਾਲੇਸੁ ਏਕੰ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਨਾਮ ਤਿਵਿਧੰ ਹੋਤਿ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ** ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਯਤ੍ਤਕੇ ਹਿ ਠਾਨੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞਾਣਾਦਿਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤੋ ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਟਿਵਿਜਮ੍ਭਤਿ, ਤੰ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਨਾਮਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ** ਪਨ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ, ਯਤ੍ਥ ਰਤਨਸੁਤ੍ਤੰ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੬.੧ ਆਦਯੋ; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੪ ਆਦਯੋ) ਖਨ੍ਧਪਰਿਤ੍ਤੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੭; ਜਾ॰ ੧.੨.੧੦੫-੧੦੬; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੨੫੧ ਆਦਯੋ) ਧਜਗ੍ਗਪਰਿਤ੍ਤੰ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਆਟਾਨਾਟਿਯਪਰਿਤ੍ਤੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੫

ਆਦਯੋ) ਮੋਰਪਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੭-੧੮) ਇਮੇਸਂ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਹਿ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਞ੍ਞਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲਂ ਗਤੋਪਿ ਕਤਪਰਿਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ। ਏਕਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵੋ ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ** ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਂ ਅਪਰਿਮਾਣਂ। ਅਨਨ੍ਤਪਰਿਮਾਣੇਸੁ ਹਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇਸੁ ਯਂ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇਸੁ ਏਕਂ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਟ੍ਠਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਤੋਵ ਸਣ੍ਠਹਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਵਿਨਾਸੋ ਸਣ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਪ੍ਪੋ **ਅਗ੍ਗਿਨਾ** ਨਸ੍ਸਤਿ, ਆਦਿਤੋਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਏਕਂ ਮਹਾਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਤਿ , ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਤੁਟ੍ਠਾ ਸਬ੍ਬਬੀਜਾਨਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਪਨ੍ਤਿ, ਸਸ੍ਸੇਸੁ ਪਨ ਗੋਖਾਯਿਤਮਤ੍ਤੇਸੁ ਜਾਤੇਸੁ ਗਦ੍ਰਭਰਵਂ ਰਵਨ੍ਤੋ ਏਕਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਸ੍ਸਤਿ, ਤਦਾ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ ਵਸ੍ਸਂ। ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ''ਹੋਤਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਦੇਵੋ ਨ ਵਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੬) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਸ੍ਸੂਪਜੀਵਿਨੋਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪੁਪ੍ਫਫਲੂਪਜੀਵਿਨਿਯੋ ਚ ਦੇਵਤਾ। ਏਵਂ ਦੀਘੇ ਅਦ੍ਧਾਨੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਉਦਕਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾਪਿ ਕਾਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨੇਰਯਿਕਸਤ੍ਤਾਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਨੇਰਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਮਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵੇ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਏਕੇ।

ਝਾਨਂ ਪਨ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਕੇਚਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਪੀਲ਼ਿਤਾ, ਕੇਚਿ ਅਭਬ੍ਬਾ ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਯ, ਤੇ ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ? ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ। ਤਦਾ ਹਿ ''ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਲੋਕਬ੍ਯੂਹਾ ਨਾਮ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ ਮੁਤ੍ਤਸਿਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਕੇਸਾ ਰੁਦਮ੍ਮੁਖਾ ਅਸ੍ਸੂਨਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪੁਞ੍ਛਮਾਨਾ ਰਤ੍ਤਵਤ੍ਥਨਿਵਤ੍ਥਾ ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਰੂਪਵੇਸਧਾਰਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਪਥੇ ਵਿਚਰਨ੍ਤਾ ਏਵਂ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ ''ਮਾਰਿਸਾ ਮਾਰਿਸਾ ਇਤੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋਪਿ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਡਯ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਲੋਕਵਿਨਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਾਰਿਸਾ ਭਾਵੇਥ, ਕਰੁਣਂ, ਮੁਦਿਤਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਮਾਰਿਸਾ ਭਾਵੇਥ, ਮਾਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਥ, ਪਿਤਰਂ ਉਪਟ੍ਠਹਥ, ਕੁਲੇ ਜੇਟ੍ਠਾਪਚਾਯਿਨੋ ਹੋਥਾ''ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਦੇਵਾ ਲੋਕਂ ਬ੍ਯੂਹੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਨ੍ਤੀਤਿ **"ਲੋਕਬ੍ਯੂਹਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਿਰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਠਿਤਾਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ਸਂਵੇਗਜਾਤਾ ਸਮ੍ਭਮਪ੍ਪਤ੍ਤਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਆਸਨ੍ਨੇ ਠਾਨੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ ਪਨੇਤੇ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ? ''ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਾ''ਤਿ ਆਚਰਿਯਾ। ''ਤਾਦਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨੇਨਾ''ਤਿ ਏਕੇ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਦੇਵਤਾਹਿ ਉਯ੍ਯੋਜਿਤਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। ਤੇਸਂ ਪਨ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵਤਾ ਚ ਸਂਵੇਗਜਾਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਸੁਧਾਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ। ਦੇਵਾਨਂ ਕਿਰ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਵਾਤਗ੍ਗਹਣਪਅਚਯੇਨ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਝਾਨਾਨਿ ਸੁਖੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਤਦਞ੍ਞੇ ਪਨ ਆਪਾਯਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਅਪਰਾਪਰਿਯਵੇਦਨੀਯਕਮ੍ਮਰਹਿਤੋ ਹਿ ਸਂਸਾਰੇ ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਥੇਵ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਦੇਵਲੋਕੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਪਾਯਸਤ੍ਤਾ ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨਲੋਕਧਾਤੂਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਅਪਾਯਸਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਦੀਘਾਯੁਕਾਨਂ ਦੇਵਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਪਨ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇਪਿ ਕਪ੍ਪੇ ਨਿਰਯਤੋ ਨ ਮੁਚ੍ਚਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਿਟ੍ਠਿਚਕ੍ਕਵਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ।

ਨਿਯਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਤਾਯ ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਨੇਵ ਸਗ੍ਗੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਸੰਵਟ੍ਟਮਾਨਚਕ੍ਕਵਾਲਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਕਿੰ ਪਨ ਪਿਟ੍ਠਿਚਕ੍ਕਵਾਲੰ ਨ ਝਾਯਤੀਤਿ? ਝਾਯਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਝਾਯਮਾਨੇਪਿ ਏਸ ਆਕਾਸੇ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਪਦੇਸੇ ਪਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵਸ੍ਸੂਪਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਨ ਉਦ੍ਧੰ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਦੁਤਿਯੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਪਾਤੁਭੂਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਨੇਵ ਰਤ੍ਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਨ ਦਿਵਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਏਕੋ ਸੂਰਿਯੋ ਉਟ੍ਠੇਤਿ, ਏਕੋ ਅਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸੂਰਿਯਸਨ੍ਤਾਪੋਵ ਲੋਕੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਕਾਲਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸੂਰਿਯਵਿਮਾਨੇ ਸੂਰਿਯਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਸੂਰਿਯੇ ਨਤ੍ਥਿ। ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਕਾਲੇ ਪਨ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾ, ਏਵੰ ਸੂਰਿਯਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਪਨ ਪਭਸ੍ਸਰਤਰਞ੍ਚੇਵ ਤੇਜਵਨ੍ਤਤਰਞ੍ਚ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਤ੍ਥ ਪਕਤਿਸੂਰਿਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਆਕਾਸੇ ਵਲਾਹਕਾਪਿ ਧੂਮਸਿਖਾਪਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਸੂਰਿਯੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਵਿਗਤਧੂਮਵਲਾਹਕੰ ਆਦਾਸਮਣ੍ਡਲੰ ਵਿਯ ਨਿਮ੍ਮਲੰ ਨਭੰ ਹੋਤਿ। ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਸੇਸਕੁਨ੍ਨਦਿਆਦੀਸੁ ਉਦਕੰ ਸੁਸ੍ਸਤਿ।

ਤਤੋਪਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਤਿਯੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਮਹਾਨਦਿਯੋਪਿ ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਤਤੋਪਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਹਿਮਵਤਿ ਮਹਾਨਦੀਨੰ ਪਭਵਾ ਸੀਹਪ੍ਪਪਾਤਦਹੋ ਮਨ੍ਦਾਕਿਨੀਦਹੋ ਕਣ੍ਣਮੁਣ੍ਡਦਹੋ ਰਥਕਾਰਦਹੋ ਅਨੋਤਤ੍ਤਦਹੋ ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹੋ ਕੁਣਾਲਦਹੋਤਿ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਮਹਾਸਰਾ ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

ਤਤੋਪਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਤੇਮਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕੰ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ।

ਤਤੋਪਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਛਟ੍ਠੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲੰ ਏਕਧੂਮੰ ਹੋਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਸਿਨੇਹੰ ਧੂਮੇਨ। ਯਾਯ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਬਨ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਾ ਛਟ੍ਠਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਚਿਦੰ, ਏਵੰ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨਿਪਿ।

ਤਤੋਪਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਸਕਲਚਕ੍ਕਵਾਲੰ ਏਕਜਾਲੰ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲੇਹਿ, ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਦਿਭੇਦਾਨਿ ਸਿਨੇਰੁਕੂਟਾਨਿ ਪਲੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇਯੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ। ਸਾ ਅਗ੍ਗਿਜਾਲਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਨਕਵਿਮਾਨਰਤਨਵਿਮਾਨਮਣਿਵਿਮਾਨਾਨਿ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਤੇਨੇਵੂਪਾਯੇਨ ਯਾਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਯੋਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਝਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਾ ਯਾਵ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਵ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਪਨ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਜ੍ਝਾਪਨਗ੍ਗਿਸਿਖਾ ਵਿਯ ਛਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾਆਕਾਸੇਨ ਸਹ ਉਪਰਿਆਕਾਸੋ ਏਕੋ ਹੋਤਿ ਮਹਨ੍ਧਕਾਰੋ।

ਏਵੰ ਏਕਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੰ ਏਕਙ੍ਗਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵੋ ਵਸ੍ਸਿਤੁੰ ਆਰਭਤਿ, ਆਦਿਤੋਵ ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਕੇ ਹਿਮਪਾਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਤਤੋ ਕਣਮਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਡੁਲਮਤ੍ਤਾ ਮੁਗ੍ਗਮਾਸਬਦਰਆਮਲਕਏਲਾਲੁਕਕੁਮ੍ਭਣ੍ਡਅਲਾਬੁਮਤ੍ਤਾ ਉਦਕਧਾਰਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਉਸਭਦ੍ਵੇਉਸਭਅਡ੍ਢਗਾਵੁਤਗਾਵੁਤਅਡ੍ਢਯੋਜਨਯੋਜਨਦ੍ਵਿਯੋਜਨ...ਪੇ॰... ਯੋਜਨਸਤਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਮਤ੍ਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਗਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਯਾਵ ਅਵਿਨਟ੍ਠਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਤੰ ਉਦਕੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਚ ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਾਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਘਨੰ ਕਰੋਤਿ ਪਰਿਵਟੁਮੰ ਪਦੁਮਿਨੀਪਤ੍ਤੇ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਸਦਿਸੰ।

ਕਥੰ ਤਾਵਮਹਨ੍ਤੰ ਉਦਕਰਾਸਿੰ ਘਨੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਚੇ? ਵਿਵਰਸਮ੍ਪਦਾਨਤੋ ਵਾਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਤਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਤਹਿੰ ਤਹਿੰ ਵਿਵਰੰ ਦੇਤਿ। ਤੰ ਏਵੰ ਵਾਤੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਯਮਾਨੰ ਘਨੰ ਕਰਿਯਮਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਮਾਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਓਤਰਤਿ। ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਉਦਕੇ

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਟ੍ਠਾਨੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ, ਉਪਰਿਚਤੁਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਦੇਵਲੋਕਾ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨਾਨਿ ਪਨ ਪਥਵੀਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਨ ਤਾਵ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮਪਥਵਿਟ੍ਠਾਨੰ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਪਨ ਬਲਵਵਾਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੰ ਪਿਹਿਤਦ੍ਵਾਰੇ ਧਮ੍ਮਕਰਣੇ ਠਿਤਉਦਕਮਿਵ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ ਰੁਮ੍ਭਨ੍ਤਿ । ਮਧੁਰੋਦਕੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਮਾਨੰ ਉਪਰਿ ਰਸਪਥਵਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਦਕਪਿਟ੍ਠੇ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਪਤ੍ਤੰ ਵਿਯ ਪਥਵੀ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸਾ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਗਨ੍ਧਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਨਿਰੁਦਕਪਾਯਾਸਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਪਟਲੰ ਵਿਯ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਮਹਾਬੋਧਿਪਲ੍ਲਙ੍ਕਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਸਣ੍ਠਹਮਾਨੇ ਪਠਮੰ ਸਣ੍ਠਹਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਦਾ ਚ ਆਭਸ੍ਸਰਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਠਮਤਰਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਆਯੁਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖਯਾ ਵਾ ਤਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਯੰਪਭਾ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖਚਰਾ, ਤੇ ਤੰ ਰਸਪਥਵਿਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਭਿਭੂਤਾ ਆਲੁਪ੍ਪਕਾਰਕੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਤੇਸੰ ਸਯੰਪਭਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਤੇਸੰ ਭਯੰ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸੂਰਭਾਵਂ ਜਨਯਨ੍ਤੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੰ ਸੂਰਿਯਮਣ੍ਡਲੰ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਤੇ ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਆਲੋਕੰ ਪਟਿਲਭਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਭੀਤਾਨੰ ਭਯੰ ਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸੂਰਭਾਵਂ ਜਨਯਨ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੂਰਿਯੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ **ਸੂਰਿਯੋ**ਤ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਸੂਰਿਯੇ ਦਿਵਸੰ ਆਲੋਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੇ ''ਯਮ੍ਪਿ ਆਲੋਕੰ ਲਭਿਮ੍ਹ, ਸੋਪਿ ਨੋ ਨਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਪੁਨ ਭੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ''ਸਾਧੁ ਵਤਸ੍ਸ, ਸਚੇ ਅਞ੍ਞੰ ਆਲੋਕੰ ਲਭੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ਤੇਸੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨੰ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੰ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਤੇ ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਛਨ੍ਦੰ ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਉਟ੍ਠਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਚਨ੍ਦੋ ਹੋਤੂ''ਤਿ **ਚਨ੍ਦੋ**ਤ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਨਾਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਮਾਸਡ੍ਢਮਾਸਉਤੁਸੰਵਚ੍ਛਰਾ, ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਪਾਤੁਭੂਤਦਿਵਸੇਯੇਵ ਸਿਨੇਰੁਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਹਿਮਵਨ੍ਤਪਬ੍ਬਤਾ ਦੀਪਸਮੁਦ੍ਦਾ ਚ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚ ਖੋ ਅਪੁਬ੍ਬੰ ਅਚਰਿਮੰ ਫਗ੍ਗੁਣਪੁਣ੍ਣਮਦਿਵਸੇਯੇਵ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਕਥੰ? ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਙ੍ਗੁਭਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨੇ ਏਕਪ੍ਪਹਾਰੇਨੇਵ ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਾ ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਏਕੇ ਪਦੇਸਾ ਥੂਪਥੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕੇ ਨਿਨ੍ਨਨਿਨ੍ਨਾ, ਏਕੇ ਸਮਸਮਾ, ਏਵਮੇਵ ਥੂਪਥੂਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਬ੍ਬਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਨ੍ਨਨਿਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮੁਦ੍ਦਾ, ਸਮਸਮਟ੍ਠਾਨੇ ਦੀਪਾਤਿ।

ਅਥ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਰਸਪਥਵਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਕਮ੍ਮੇਨ ਏਕਚ੍ਚੇ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਅਤਿਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਅਤਿਮਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਸਾਪਿ **ਰਸਪਥਵੀ** ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, **ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ** ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਅਥ ਨੇਸੰ ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸੋਪਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਅਥ **ਪਦਾਲਤਾ** ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਸਾਪਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ, ਅਕਟ੍ਠਪਾਕੋ **ਸਾਲਿ** ਪਾਤੁਭਵਤਿ ਅਕਣੋ ਅਥੁਸੋ ਸੁਗਨ੍ਧੋ ਤਣ੍ਡੁਲਫਲੋ। ਤਤੋ ਨੇਸੰ ਭਾਜਨਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਾਲਿਂ ਭਾਜਨੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਪਾਸਾਣਪਿਟ੍ਠਿਯੰ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਸਯਮੇਵ ਜਾਲਸਿਖਾ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਚਤਿ। ਸੋ ਹੋਤਿ ਓਦਨੋ ਸੁਮਨਜਾਤਿਪੁਪ੍ਫਸਦਿਸੋ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਸੂਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਵਾ ਕਰਣੀਯੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੰ ਯੰ ਰਸੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤੁਕਾਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੰਤੰਰਸੋਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਸੰ ਤੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਆਹਾਰੰ ਆਹਰਯਤੰ ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸੰ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਰਸਪਥਵੀ ਭੂਮਿਪਪ੍ਪਟਕੋ ਪਦਾਲਤਾਤਿ ਇਮੇ ਤਾਵ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਾ ਸੁਧਾਹਾਰੋ ਵਿਯ ਖੁਦੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਰਸਹਰਣੀਹਿ ਰਸਮੇਵ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ, ਨ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾ, ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨੇਵ ਗਹਣਿਨ੍ਧਨਮੇਵ ਚ ਹੋਤਿ। ਓਦਨੋ ਪਨ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤੋ ਰਸੰ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਭਾਵੇਨੇਵ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਾਵਂ ਕਰੀਸਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ।

ਅਥ ਤੇਸੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨਤ੍ਥਾਯ ਵਣਮੁਖਾਨਿ ਪਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਭਾਵੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਇਤ੍ਥਿਭਾਵੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਕਾਮਰਾਗੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵੇਗੇਨ ਸਮਿਤੋ , ਨ ਤਾਵ ਬਹਲਕਾਮਰਾਗੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਾਤੁਰਹੇਸੁੰ। ਯਦਾ ਪਨਸ੍ਸ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਯ ਬਹਲਕਾਮਰਾਗੋ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੋ

ਅਹੋਸਿ, ਤਦਾ ਤਦੁਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ ਸਞ੍ਜਾਯਿੰਸੁ, ਤਦਾ ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੰ, ਪੁਰਿਸੋ ਚ ਇਤ੍ਥਿੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ। ਤੇਸੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ **ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ** ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪਟਿਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਯਮਾਨਾ ਵਿਹੇਠਿਯਮਾਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ **ਅਗਾਰਾਨਿ** ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਮਾਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਅਲਸਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਕਣੋਪਿ ਥੁਸੋਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲੰ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਲਾਯਿਤਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਪਟਿਵਿਰੂਹਤਿ।

ਤੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ ''ਪਾਪਕਾ ਵਤ ਭੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਮਯਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਨੋਮਯਾ ਅਹੁਮ੍ਹਾ''ਤਿ, **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤੋ ਮਰਿਯਾਦੰ ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਥਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਭਾਗੰ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਆਦਿਯਤਿ, ਤੰ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਪਰਿਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਵਾਰੇ ਪਾਣਿਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡੇਹਿ ਪਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਕਲਹਮੁਸਾਵਾਦਦਣ੍ਡਾਦਾਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤਿ ''ਯਨ੍ਨੂਨ ਮਯੰ ਏਕੰ ਸਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨੇਯਜਾਮ, ਯੋ ਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਖੀਯਿਤਬ੍ਬੰ ਖੀਯੇਯਜ, ਗਰਹਿਤਬ੍ਬੰ ਗਰਹੇਯਜ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬੰ ਪਬ੍ਬਾਜੇਯਜ, ਮਯੰ ਪਨਸ੍ਸ ਸਾਲੀਨੰ ਭਾਗਮਨੁਪ੍ਪਦਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। ਏਵੰ ਕਤਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤਾਵ ਕਪ੍ਪੇ ਅਯਮੇਵ ਭਗਵਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਭਿਰੂਪਤਰੋ ਚ ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਰੋ ਚ ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਰੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਟਿਬਲੋ ਨਿਗ੍ਗਹਪਗ੍ਗਹੰ ਕਾਤੁੰ। ਤੇ ਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿੰਸੁ। ਸੋ ਤੇਨ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਤੋਤਿ **ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ,** ਖੇਤ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਪਤੀਤਿ **ਖਤ੍ਤਿਯੋ,** ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਪਰੇਸੰ ਰਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਰਾਜਾ**ਤਿ ਤੀਹਿ ਨਾਮੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ। ਯਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਅਚ੍ਛਰਿਯਟ੍ਠਾਨੰ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਵ ਤਤ੍ਥ ਆਦਿਪੁਰਿਸੋਤਿ ਏਵੰ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਣ੍ਡਲੇ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਯੋਪਿ ਵਣ੍ਣਾ ਸਣ੍ਠਹਿੰਸੁ।

ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘਤੋ ਯਾਵ ਜਾਲੋਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਇਦਮੇਕਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ **ਸੰਵਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਜਾਲੋਪਚ੍ਛੇਦਤੋ ਯਾਵ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਪੂਰਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਾਮੇਘੋ, ਇਦੰ ਦੁਤਿਯਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ **ਸੰਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਾਮੇਘਤੋ ਯਾਵ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਇਦੰ ਤਤਿਯਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ **ਵਿਵਟ੍ਟੋ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ਯਾਵ ਪੁਨ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘੋ, ਇਦੰ ਚਤੁਤ੍ਥਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ **ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਸਙ੍ਗਹੰ। ''ਵੀਸਤਿਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਸਙ੍ਗਹ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਸੇਸਾਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਿ ਕਾਲਤੋ ਤੇਨ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨੇਵ। ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਿ ਏਕੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਿਨਾਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸਮਯੇ ਕਪ੍ਪੋ **ਉਦਕੇਨ** ਨਸ੍ਸਤਿ, ਆਦਿਤੋਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਸੂਰਿਯੋ, ਏਵਮਿਧ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕੋ ਖਾਰੁਦਕਮਹਾਮੇਘੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਆਦਿਤੋ ਸੁਖੁਮੰ ਸੁਖੁਮੰ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਮਹਾਧਾਰਾਹਿ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਾਨੰ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਵਸ੍ਸਤਿ। ਖਾਰੁਦਕੇਨ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਾ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਯੋ ਵਿਲੀਯਨ੍ਤਿ, ਉਦਕੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਵਾਤੇਹਿ ਧਾਰੀਯਤਿ। ਪਥਵਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਾਵ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿੰ ਉਦਕੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤੇਨ ਹਿ ਖਾਰੁਦਕੇਨ ਫੁਟ੍ਠਫੁਟ੍ਠਾ ਪਥਵੀਪਬ੍ਬਤਾਦਯੋ ਉਦਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਲੋਣਸਕ੍ਖਰਾ ਵਿਯ ਵਿਲੀਯਨ੍ਤੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਉਦਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਏਕੂਦਕਮੇਵ ਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ''ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਉਦਕੰ ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਕ੍ਖਨ੍ਧਞ੍ਚ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਯਮੇਵ ਏਕੋ ਘਨਭੂਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਉਪਰਿ ਪਨ ਛਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਵਿਲੀਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤੰ ਯਾਵ ਅਣੁਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਾਵ ਨ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਉਦਕਾਨੁਗਤੰ ਪਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਸਹਸਾ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾਆਕਾਸੇਨ ਸਹ ਉਪਰਿਆਕਾਸੋ ਏਕੋ ਹੋਤਿ ਮਹਨ੍ਧਕਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸੰ। ਕੇਵਲ਼ੰ ਪਨਿਧ ਆਭਸ੍ਸਰਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘਤੋ ਯਾਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਖਾਰੁਦਕੋਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਇਦਮੇਕਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ । ਉਦਕੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ ਯਾਵ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਾਮੇਘੋ, ਇਦੰ ਦੁਤਿਯਮਸਙ੍ਖਜੇਯਜੰ।

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਾਮੇਘਤੋ ਯਾਵ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਇਦਂ ਤਤਿਯਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ। ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵਤੋ ਯਾਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘੋ, ਇਦਂ ਚਤੁਤ੍ਥਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਏਕੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਉਦਕੇਨ ਵਿਨਾਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਪ੍ਪੋ **ਵਾਤੇਨ** ਨਸ੍ਸਤਿ, ਆਦਿਤੋਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਯਥਾ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਸੂਰਿਯੋ, ਏਵਮਿਧ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਨਤ੍ਥਂ ਵਾਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਪਠਮਂ ਥੂਲਰਜਂ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤਤੋ ਸਣ੍ਹਰਜਂ ਸੁਖੁਮਵਾਲਿਕਂ ਥੂਲਵਾਲਿਕਂ ਸਕ੍ਖਰਪਾਸਾਣਾਦਯੋਤਿ ਯਾਵਕੂਟਾਗਾਰਮਤ੍ਤੇ ਪਾਸਾਣੇ ਵਿਸਮਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇ ਚ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਤੇ ਪਥਵਿਤੋ ਨਭਮੁਗ੍ਗਤਾ ਨ ਪੁਨ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਥਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਵਾਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਂ ਮੂਲਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਖਿਪਤਿ। ਯੋਜਨਸਤਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ ਪਥਵਿਪ੍ਪਦੇਸਾ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਤਿਯੋਜਨਚਤੁਯੋਜਨਪਞ੍ਚਯੋਜਨਛਯੋਜਨਸਤ੍ਤਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣਾਪਿ ਪਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾਤਵੇਗੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਆਕਾਸੇਯੇਵ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਬ੍ਬਤਮ੍ਪਿ ਸਿਨੇਰੁਪਬ੍ਬਤਮ੍ਪਿ ਵਾਤੋ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸੇ ਖਿਪਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਭਿਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨੇਵੂਪਾਯੇਨ ਭੂਮਟ੍ਠਕਵਿਮਾਨਾਨਿ ਚ ਆਕਾਸਟ੍ਠਕਵਿਮਾਨਾਨਿ ਚ ਵਿਨਾਸੇਨ੍ਤੋ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੇ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲਾਨਿ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਵਾਲਾ ਚਕ੍ਕਵਾਲੇਹਿ, ਹਿਮਵਨ੍ਤਾ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਹਿ, ਸਿਨੇਰੂ ਸਿਨੇਰੂਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਚੁਣ੍ਣਵਿਚੁਣ੍ਣਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਪਥਵਿਤੋ ਯਾਵ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿ ਵਾਤੋ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨਵਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏਵਂ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਉਦਕੇਨ ਤਂਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਤੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾਭਾਵਤੋ। ਹੇਟ੍ਠਾਆਕਾਸੇਨ ਸਹ ਉਪਰਿਆਕਾਸੋ ਏਕੋ ਹੋਤਿ ਮਹਨ੍ਧਕਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਂ। ਇਧ ਪਨ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਆਦਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲੋਕੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਵੇਹਪ੍ਫਲਤੋ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਮਹਾਮੇਘਤੋ ਯਾਵ ਕਪ੍ਪਵਿਨਾਸਕਵਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਇਦਮੇਕਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ। ਵਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ ਯਾਵ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਹਾਮੇਘੋ, ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਮਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। ਏਵਂ ਵਾਤੇਨ ਵਿਨਾਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਏਵਂ ਲੋਕੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਹੇਤੁਕੋ ਸਰਸਨਿਰੋਧੋ ਵਿਨਾਸਕਾਭਾਵਤੋ, ਸਨ੍ਤਾਨਨਿਰੋਧੋ ਪਨ ਹੇਤੁਵਿਰਹਿਤੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਥਾ ਤਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਸੂਤਿ ਭਾਜਨਲੋਕਸ੍ਸਪਿ ਸਹੇਤੁਕੇਨ ਵਿਨਾਸੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਮੇਵਂ ਲੋਕਵਿਨਾਸੇ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ? ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਕਾਰਣਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਬਲੇਨ ਪਠਮਂ ਲੋਕੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ, ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਸਂਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਸੁ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨੇਸੁ ਏਵਂ ਲੋਕੋ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਅਧਿਕਭਾਵੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੋਗਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੋ ਸਤ੍ਥਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੋ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪੋਤਿ ਇਮੇ ਤਿਵਿਧਾ ਅਨ੍ਤਰਕਪ੍ਪਾ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯਿਮ੍ਹਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਸਂਵਟ੍ਟਾ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਅਧਿਕਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਰਾਗੇ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਦੋਸੇ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਰੇ ਉਦਕੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਦੋਸੇ ਹਿ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਰੇ ਅਧਿਕਤਰੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵਿਯ ਤਿਕ੍ਖਤਰੇਨ ਖਾਰੁਦਕੇਨ ਵਿਨਾਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਦੋਸੇ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ, ਰਾਗੇ ਉਦਕੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਕਿਰ ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਪਾਕਟਸਤ੍ਤੁਸਦਿਸਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿਸਦਿਸਤਾ, ਅਪਾਕਟਸਤ੍ਤੁਸਦਿਸਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਖਾਰੁਦਕਸਦਿਸਤਾ ਚ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਮੋਹੇ ਪਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਰੇ ਵਾਤੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਚ ਨਿਰਨ੍ਤਰਮੇਵ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਅਟ੍ਠਮੇ ਵਾਰੇ ਉਦਕੇਨ, ਪੁਨ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ, ਅਟ੍ਠਮੇ ਉਦਕੇਨਾਤਿ ਏਵਂ ਅਟ੍ਠਮੇ ਅਟ੍ਠਮੇ ਵਾਰੇ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਉਦਕੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਸਤ੍ਤ ਵਾਰੇ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਨਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਤੇਸਟ੍ਠਿ ਕਪ੍ਪਾ ਅਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਉਦਕੇਨ ਨਸ੍ਸਨਵਾਰਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸੋ ਵਾਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚਤੁਸਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਾਯੁਕੇ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਨ੍ਤੋ ਲੋਕਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ

ਰਾਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਿਵਸੇਨ ਬਹੁਸੋ ਲੋਕਵਿਨਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਿ ਏਵਂ ਇਮੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਞ੍ਚ ਓਕਾਸਲੋਕਂ ਭਗਵਾ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵੇਦੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾ ਓਕਾਸਲੋਕੋ ਵਿਦਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਯਂ ਪਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾ ਲੋਕਵਿਦੂ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਲੋਕਸ੍ਸ, ਆਸਯਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸ, ਪਰਿਮਾਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਤੋ ਓਕਾਸਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਦਿਤਲੋਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਗੁਣੇਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਮੇਤਂ, ਅਤ੍ਤਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗੁਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਰਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ''ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਯ ਕਤਂ, ਨ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਸਦੇਵਕੇ ਹਿ ਲੋਕੇ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪੋਪਿ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਸਦਿਸੋ, ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਪਨ ਕਾ ਕਥਾ। **ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ। **ਅਭਿਭਵਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਨਂ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਨਂ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾਸਤਿਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਨਞ੍ਚ ਉਕ੍ਕਂਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਅਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸਵਾਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸੀਲਗੁਣੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਯਂ ਕੇਨਚਿ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਗੁਣਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੀਲਾਦਯੋ ਚੇਤੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਿਸ੍ਸਕਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਨ ਲੋਕਿਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਮੇਵ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਤੇਨ ਸਦੇਵਕਂ ਲੋਕਂ ਅਭਿਭਵਤੀਤਿ? ਤਸ੍ਸਪਿ ਆਨੁਭਾਵਤੋ ਅਸਦਿਸਤ੍ਤਾ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਵਿਸਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਮੇਵ। ਤਞ੍ਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੁਣਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਂ ਸੁਖੁਮਂ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟਂ ਵਿਭੂਤਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਪਾਪਕਤ੍ਤਾ ਭਵਙ੍ਗਪਰਿਵਾਸਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਪਰਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾ ਲਹੁ ਲਹੁ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦਿਸਸ੍ਸਪਿ ਅਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਲਗੁਣੇਨਪਿ ਅਸਮੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸਮੋ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਸਮੋ ਸਦਿਸੋਤਿ ਅਸਮੋ। ਤਥਾ ਅਸਮੇਹਿ ਸਮੋ **ਅਸਮਸਮੋ**। ਅਸਮਾ ਵਾ ਸਮਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਸਮਸਮੋ। ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਨ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਮਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਮੋ**। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਪਮਾਮਤ੍ਤਂ ਪਟਿਮਾ, ਸਦਿਸੂਪਮਾ ਪਟਿਭਾਗੋ, ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਠਿਤੋ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿਆਦੀਸੁ ਮਮ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕਂ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸਦੇਵਕੇ...ਪੇ॰... ਪਜਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਂ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਰਸੀਲਂ ਕਞ੍ਚਿਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨ ਖੋ ਪਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੀਤਿ ਏਤ੍ਥ –

> ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਪਦਾ ਵਾ ਦ੍ਵਿਪਦਾ ਵਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਬਹੁਪ੍ਪਦਾ ਵਾ ਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਵਾ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਾ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਅਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) –

ਇਦਂ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ –

‘‘ਸਦੇਵਕੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੮੮) –

ਏਵਮਾਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਆਦਿਕਾ ਗਾਥਾਯੋ**ਤਿ –

‘‘ਅਹਞ੍ਹਿ ਅਰਹਾ ਲੋਕੇ, ਅਹਂ ਸਤ੍ਥਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੀਤਿਭੂਤੋਸ੍ਮਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ॥ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੫; ੨.੩੪੧)।

‘‘ਦਨ੍ਤੋ ਦਮਯਤਂ ਸੇਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਮਯਤਂ ਇਸਿ।
ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚਯਤਂ ਅਗ੍ਗੋ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰਯਤਂ ਵਰੋ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ੧੧੨)

‘‘ਨਯਿਮਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕੇ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਪਨ,
ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਦਿਸੋ ਚ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਪਰਮਾਹੁਤਿਂ ਗਤੋ,
ਪੁਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵਿਪੁਲਪ੍ਫਲੇਸਿਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੧੦੪੭; ਕਥਾ॰ ੭੯੮) –

ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਗਾਥਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥੀਤਿਆਦੀਸੁ ਦਮਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਮ੍ਮਾ, ਦਮਿਤੁਂ ਅਰਹਰੂਪਾ। ਪੁਰਿਸਾ ਚ ਤੇ ਦਮ੍ਮਾ ਚਾਤਿ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ। ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਚੇਤ੍ਥ ਪਰਨਿਪਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਦਮ੍ਮਪੁਰਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸਤਿਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸਪਿ ਦਮ੍ਮਭਾਵੇ ਪੁਰਿਸਗ੍ਗਹਣਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਦਮੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਮੇਤੀ**ਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਕਾਯਸਮਾਦੀਹਿ ਯੋਜੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਂ ਪਨ ਕਾਯਸਮਾਦੀਹਿ ਯੋਜਨਂ ਯਥਾਰਹਂ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦੀਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਨੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਅਦਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਦਮਤਂ ਅਨੁਪਗਤਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੇ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਕਤਦਮ੍ਮਭਾਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾ ਦਮੇਤਬ੍ਬਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਤੇਪਿ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ ਏਵ, ਯਤੋ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ ਦਮੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਲਾਭਿਨੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਸੇਸਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਸਮੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੩੯) ‘‘ਅਪਿ ਚ ਸੋ ਭਗਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਾਦੀਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਰਿਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਦਮੇਤਿਯੇਵਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਦਨ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦਨ੍ਤਾ ਚ ਇਧ ਅਦਨ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦਮੇਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਮਨਾਰਹਾ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਤਿਆਦੀਸੁ ਉਦ੍ਧਂ ਅਨੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਅਞ੍ਚਿਤਾ ਗਤਾ ਵਡ੍ਢਿਤਾਤਿ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧਂ ਦੀਘਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਰਿਯਂ ਦੀਘਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਯੇਵ ਪੁਰਿਸਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾ। ਮਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ **ਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ਸਤਿਸੂਰਭਾਵਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਯੋਗ੍ਯਤਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਉਪਚਿਤਮਾਨਸਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਚਿਤ੍ਤਾ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ? ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਤੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਠਾਨੇਹਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਕਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਅਧਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦੇਵੇ ਚ ਤਾਵਤਿਂਸੇ। ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ? ਸੂਰਾ ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਇਧ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੧)।

ਤਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾ ਮਹਾਸਾਵਕਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇਹਿ ਸਮਾਨਰੂਪਾਦਿਤਾਯ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਵਾਸੀਹਿ ਇਤਰਮਹਾਦੀਪਵਾਸਿਨੋਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤ੍ਵੇਵ

ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੂਤਿ ਏਕੇ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਸਹਿਤਸ੍ਸ ਮਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਯੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ, ਤੇਸੁ ਵਿਸੇਸਤੋ ਲੋਭਾਦਯੋ ਅਲੋਭਾਦਯੋ ਚ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਅਪਾਯਮਗ੍ਗਂ, ਅਲੋਭਾਦਿਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਸੁਗਤਿਮਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਭਾਦੀਹਿ ਅਲੋਭਾਦੀਹਿ ਚ ਸਹਿਤਸ੍ਸ ਮਨਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਵਾਸੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਮਹਾਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਿਯਾ ਪਨ ‘‘ਮਨੁਨੋ ਅਪਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਮਨੁ ਨਾਮ ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕੋ ਲੋਕਮਰਿਯਾਦਾਯ ਆਦਿਭੂਤੋ ਹਿਤਾਹਿਤਵਿਧਾਯਕੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਤੁਟ੍ਠਾਨਿਯੋ, ਯੋ ਸਾਸਨੇ ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਚ ਤਸ੍ਸ ਓਵਾਦਾਨੁਸਾਸਨਿਯਂ ਠਿਤਾ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਤਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਮਾਨੁਸਾਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਹਿ ਤੇ ਮਾਣਵਾ ‘‘ਮਨੁਜਾ’’ਤਿ ਚ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਤੇ ਪੁਰਿਸਾ ਚਾਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾ।

ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਰਿਸਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਤਂਸਦਿਸਤਾ ਏਤ੍ਥ ਜੋਤੀਯਤਿ। ਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਮਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਨ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਤਥਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਪੁਰਿਸਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਯਕ੍ਖਾਦਯੋ ਏਵ ਚ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਅਪਲਾਲੋ ਹਿਮਵਨ੍ਤਵਾਸੀ, ਚੂਲੋਦਰਮਹੋਦਰਾ ਨਾਗਦੀਪਵਾਸਿਨੋ, ਅਗ੍ਗਿਸਿਖਧੂਮਸਿਖਾ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਵਾਸਿਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਸਾ ਕਤਾ ਦੋਸਵਿਸਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨੇਨ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਰਣੇਸੁ ਚ ਸੀਲੇਸੁ ਚ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ**”ਤਿ। **ਕੂਟਦਨ੍ਤਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਘੋਰਮੁਖਉਪਾਲਿਗਹਪਤਿਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਕ੍ਕਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਜਕਲਾਪਯਕ੍ਖਬਕਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤੇਸਂ ਪਨ ਦਮਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਭਾਵਤੋ ਇਧ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਦਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਕੇਸੀਸੁਤ੍ਤਂ “**ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਚਿਤ੍ਰੇਹਿ ਵਿਨਯਨੂਪਾਯੇਹੀ**”ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਯਥਾਰਹਂ ਸਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਉਪਾਯੇਹਿ ਵਿਨਯਨਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ।

ਅਤ੍ਥਪਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਂ ਪਦਂ, ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਾਕ੍ਯੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿ, ਨ ਨਾਮਾਦਿਪਦਮਤ੍ਤੇਨ, ਏਕਪਦਭਾਵੇਨ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸਤ੍ਥੁ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਭਗਵਾ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਪਿ ਅਸਂਕਿਣ੍ਣਭਾਵੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾ ਵਿਯਾਤਿ ਵਾ ਦਿਸਾ। **ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਨ ਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਚਾਰਾ। **ਧਾਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਵਨਵੁਤ੍ਤਿਯੋਗਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ। **ਏਕਂਯੇਵ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਂ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਪਨ ਦਮਿਤਾ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਾ ਏਕਿਰਿਯਾਪਥੇਨੇਵ ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ ਧਾਵਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨੇਵ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ**”ਤਿ। **ਅਟ੍ਠ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਚ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ ਲੋਕਿਯੇਹਿ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਦਿਸਂ ਅਮਤਦਿਸਞ੍ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੋ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹੀਤਿਆਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਇਧਲੋਕਤ੍ਥੋ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਪਰਲੋਕੋ। ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ, ਪਰਲੋਕਤ੍ਥੋ। ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਤੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਹਿ। **ਯਥਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ, ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਯੋ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਂ ਯਂ ਅਰਹਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਂ। **ਅਨੁਸਾਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਨੇਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਤ੍ਥੋ,** ਭਣ੍ਡਮੂਲੇਨ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਦੇਸਨ੍ਤਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਜਨਸਮੂਹੋ। ਹਿਤੂਪਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਪਾਲੇਤਬ੍ਬੋ ਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਤ੍ਥਾ** ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਸੋ ਵਿਯ ਭਗਵਾਤਿ ਆਹ “**ਸਤ੍ਥਾ ਵਿਯਾਤਿ ਸਤ੍ਥਾ, ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ**”ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਸਤ੍ਥਿਕੇ ਜਨੇ। ਕਂ ਉਦਕਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ,** ਨਿਰੁਦਕੋ ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਰੁਲ਼੍ਹੀਵਸੇਨ ਪਨ ਇਤਰੋਪਿ ਅਰਞ੍ਞਪ੍ਪਦੇਸੋ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ, ਤਥਾ **ਵਾਲ਼ਕਨ੍ਤਾਰਂ**। **ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਲ੍ਲਭਭਿਕ੍ਖਂ ਕਨ੍ਤਾਰਂ। **ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿਆਦਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ **ਉਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ। **ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਅਖੇਮਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਨਿਕ੍ਖਾਮੇਨ੍ਤੋ ਤਾਰੇਤਿ। **ਪਤਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰੇਤਿ, ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਰੇਤਿ ਵਿਯ ਤਾਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੇਤੰ ਤਾਰਣੁਤ੍ਤਾਰਣਾਦਿ ਖੇਮਟ੍ਠਾਨੇ ਠਪਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿੰ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀ**”ਤਿ। **ਸਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ। ਮਹਾਗਹਨਤਾਯ ਮਹਾਨਤ੍ਥਤਾਯ ਦੁਨ੍ਨਿਤ੍ਥਰਤਾਯ ਚ ਜਾਤਿਯੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰੋ **ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰੋ**, ਤੰ ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰੰ।

ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ। ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਵ ਹਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾ, ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦਯੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਵਚਨੰ। **ਭਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੋਗ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਵਸੇਨ। **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਯਥਾ ‘‘ਉਪਜ੍ਝਾਯਤੋ ਅਜ੍ਝੇਤੀ’’ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਆਦਿਕੰ ਮਗ੍ਗਫਲਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਬਲਵਕਾਰਣੰ। **ਗਗ੍ਗਰਾਯਾ**ਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਨਾਮ ਰਞ੍ਞੋ ਦੇਵਿਯਾ, ਤਾਯ ਵਾ ਕਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਗਗ੍ਗਰਾ’’ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾਯ। **ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਯ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਗਣ੍ਹਿ, ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਚ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਸਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਨਿਪਜ੍ਜਿ। **ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੀਸੇ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਠਪਿਤਭਾਵੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਦਣ੍ਡੰ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਮਣ੍ਡੂਕੋਪਿ ਦਣ੍ਡੇ ਠਪਿਤੇਪਿ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਗਤੇਨ ਪਸਾਦੇਨ ਵਿਸ੍ਸਰਮਕਰੋਨ੍ਤੋਵ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਦੇਵਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਯੰ ਧਮ੍ਮਤਾ, ਯਾ ‘‘ਕੁਤੋਹੰ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਨ੍ਨੁ ਖੋ ਕਮ੍ਮਮਕਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰਿਮਭਵਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਅਰੇ ਅਹਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਇਧ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦੀ**ਤਿ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾਸੰਵਡ੍ਢਿਤੇਨ ਪੇਮਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨੇਨ ਵਨ੍ਦਿ।

ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਪੁਚ੍ਛੀਤਿ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਫਲੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ “**ਕੋ ਮੇ ਵਨ੍ਦਤੀ**”ਤਿ ਗਾਥਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਤਤ੍ਥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੫੭) **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ, ਕਤਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਯਸੇਨ ਚ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਚ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਾਮਨੀਯੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯੰ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ, ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸੰ ਏਕਾਲੋਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਵੰ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੋ “**ਮਣ੍ਡੂਕੋਹੰ ਪੁਰੇ ਆਸਿ**”ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਰੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਯੰ। **ਉਦਕੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਦਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨੰ। **ਉਦਕੇ ਮਣ੍ਡੂਕੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਾਦਿਕਸ੍ਸ ਥਲੇ ਮਣ੍ਡੂਕਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਨੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ। ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਗੁਨ੍ਨੰ ਘਾਸੇਸਨਟ੍ਠਾਨੰ। ਇਧ ਪਨ ਗੋਚਰੋ ਵਿਯਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਵਾਰਿ ਉਦਕੰ ਗੋਚਰੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਵਾਰਿਗੋਚਰੋ**। ਉਦਕਚਾਰੀਪਿ ਹਿ ਕੋਚਿ ਕਚ੍ਛਪਾਦਿ ਅਵਾਰਿਗੋਚਰੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ‘‘ਵਾਰਿਗੋਚਰੋ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਤਵ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੇਨ ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਨਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਵ ਧਮ੍ਮੰ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਸਰੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਅਨਾਦਰੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। **ਅਵਧੀ ਵਚ੍ਛਪਾਲਕੋ**ਤਿ ਵਚ੍ਛੇ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਗੋਪਾਲਕਦਾਰਕੋ ਮਮ ਸਮੀਪੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਮਮ ਸੀਸੇ ਦਣ੍ਡੰ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਮਾਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ‘‘ਤਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਤਰੇਨਪਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਏਵੰ ਅਤਿਵਿਯ ਉਲ਼ਾਰਾ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਭਾਸੁਰਤਰਧਵਲ਼ਵਿਪ੍ਫੁਰਨ੍ਤਦਸਨਖਕਿਰਣਾਵਲ਼ੀਹਿ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਤੰ ਪਦੇਸੰ ਓਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਸਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਵਸੇਨ ਹਿ ਸੋ –

‘‘ਮੁਹੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਪਸਾਦਸ੍ਸ, ਇਦ੍ਧਿੰ ਪਸ੍ਸ ਯਸਞ੍ਚ ਮੇ।
ਆਨੁਭਾਵਞ੍ਚ ਮੇ ਪਸ੍ਸ, ਵਣ੍ਣੰ ਪਸ੍ਸ ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਮੇ॥

‘‘ਯੇ ਚ ਤੇ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਧਮ੍ਮੰ ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਗੋਤਮ।
ਪਤ੍ਤਾ ਤੇ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੰ, ਯਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਸੋਚਰੇ’’ਤਿ॥ (ਵਿ॰ ਵ॰ ੮੫੯-੮੬੦) –

ਇਮਾ ਦ੍ৱੇ ਗਾਥਾ ৱਤ੍ৱਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

ਯਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤৱਚਨਂ, ਤਥਾ **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ। **ਪਨਾ**ਤਿ ৱਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰਮਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨৱਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਕਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪਨਾ**ਤਿ ৱਾ ৱਿਸੇਸਤ੍ਥਦੀਪਕੋ ਨਿਪਾਤੋ। ਤੇਨ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ৱਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਚ ਸਤ੍ਥੁ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧੋ ৱੁਤ੍ਤੋ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅৱਬੋਧੋ। ਪੁਰਿਮੇਨ ৱਾ ਸਤ੍ਥੁ ਪਟਿৱੇਧਞਾਣਾਨੁਭਾৱੋ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨੁਭਾৱੋ। **ਪੀ**-ਤਿ ਉਪਰਿ ৱੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ৱਿਸੇਸੇ ਜੋਤੀਯਤਿ। **ৱਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਞਾਣৱਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ৱਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ৱਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਗ੍ਗਫਲਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਲਦ੍ਧੇ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਤੋ ਤਤ੍ਥ ਭৱਂ **ৱਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਂ, ਞਾਣਂ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ।

ਏৱਂ ਪৱਤ੍ਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ –

> ‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾৱਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ৱਿਸৱਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਖੀਣਾਸৱਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤৱੀਤਰਾਗੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤৱੀਤਦੋਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤৱੀਤਮੋਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਬੁਦ੍ਧਿৱਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇৱਤਾਹਿ ਕਤਂ, ৱਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗৱਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨) –

ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿਨਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦ੍ৱੀਸੁ ਏਕੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਯੋ** ৱਾ”ਤਿ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ ৱਾਸਦ੍ਦੋ ৱੁਤ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧.੧੬੨; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੨) ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਅৱਗਨ੍ਤਾ ‘‘ਅৱਗਤੋ’’ਤਿ ৱੁਚ੍ਚਤਿ, ਏৱਂ **ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ** ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁৱਸੇਨ। ਯਥਾ ਪਣ੍ਣਸੋਸਾ ৱਾਤਾ ‘‘ਪਣ੍ਣਸੁਸਾ’’ਤਿ ৱੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏৱਂ **ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ** ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁৱਸੇਨ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤੋ । **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੁਜ੍ਝਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾৱਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਬੋਧਿਤੋ ਸਯਮੇৱ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ৱਿਸৱਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਗੁਣৱਿਸৱਨਤੋ ਪਦੁਮਮਿৱ ৱਿਕਸਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਖੀਣਾਸৱਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਏৱਮਾਦੀਹਿ ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕੋਚਕਰਧਮ੍ਮਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦਾਕ੍ਖਯৱਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ৱਿਯ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਨਿਦ੍ਦਾਕ੍ਖਯৱਿਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ৱੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਤ੍ਤਾ **ਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ৱਚਨਸ੍ਸ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਾਭਾৱੇਨ **ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ**। ਸৱਾਸਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤৱਚਨੇਨੇৱ ৱਿਸੇਸੇਤ੍ৱਾ **“ਏਕਨ੍ਤৱੀਤਰਾਗੋ”**ਤਿਆਦਿ ৱੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾৱਸੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ। **ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਗਮਨਤ੍ਥਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਤਾ ৱਿਯ ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਗਮਨਤ੍ਥਤਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ৱੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਨ ਪਰੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਯਮੇৱ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬੁਦ੍ਧਿৱਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਬੋਧੋਤਿ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਗੁਣਯੋਗਤੋ ਰਤ੍ਤੋ ਪਟੋ, ਏৱਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਯੋਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ৱੁਤ੍ਤਂ। ਤਤੋ ਪਰਂ **ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾਯਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ৱੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏৱਮੇਤ੍ਥ ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨ ਭਗৱਾ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ৱੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਇਦਾਨਿ **ਭਗਵ◌ਾਤਿ** ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਇਦੰ ਪਨਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ। **ਗੁਣਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਰੁਗਾਰਵ◌ਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਤਤੋ ਏਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਹਿ ਉਤ੍ਤਮਸ੍ਸ ਗਰੁਨੋ ਗਾਰਵਵਸੇਨ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨਵਚਨਮੇਤੰ ਭਗਵ◌ਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਲੋਕਨਾਥੋ ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵ◌ਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਚ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਮੰ ਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ।

ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵ◌ਾਚਕੰ ਵਚਨੰ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ ‘‘ਸੇਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨੰ, ਅਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ‘‘ਭਗਵ◌ਾ’’ਤਿ ਵਚਨੇਨ ਵਚਨੀਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਵਚਨਮੁਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਗਰੁਗੁਣਯੋਗਤੋ। ਗਰੁਕਰਣੰ ਵ◌ਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਅਰਹਤੀਤਿ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ, ਗਾਰਵ◌ਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਸਿਪ੍ਪਾਦਿਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਗਰੂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤਾ, ਅਯੰ ਪਨ ਤਾਦਿਸੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਗਰੂ’ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ‘ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਗੁਣਵ◌ਿਸੇਸਹੇਤੁਕੰ ‘‘ਭਗਵ◌ਾ’’ਤਿ ਇਦੰ ਭਗਵਤੋ ਨਾਮਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵ◌ਿਭਜਿਤੁਕਾਮੋ ਨਾਮੰਯੇਵ ਤਾਵ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਞ੍ਹਿ ਨਾਮ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਵਤ੍ਥਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਥਾਯ ਵ◌ਿਦਿਤੰ ਤੰ ਤੰ ਅਵਤ੍ਥੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਵ◌ੋਹਰਿਤੰ। ਤਥਾ **ਲਿਙ੍ਗਿਕੰ** ਤੇਨ ਤੇਨ ਲਿਙ੍ਗੇਨ ਵ◌ੋਹਰਿਤੰ। **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਆਗਤੰ। **ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਪਵਤ੍ਤੰ, ਯਦਿਚ੍ਛਾਯ ਆਗਤੰ ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ। ਇਦਾਨਿ ਆਵਤ੍ਥਿਕਾਦੀਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਤਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛੋ ਦਮ੍ਮੋ ਬਲਿਬਦ੍ਦੋ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਠਮੇਨ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਾਲੋ ਯੁਵ◌ਾ ਵ◌ੁਡ੍ਢੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਮੁਣ੍ਡੀ ਜਟੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ, ਤਤਿਯੇਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਝਾਯੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਘਪਦੀਪਨੰ ਪਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਬਜਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁੰ “**ਨ ਮਹਾਮਾਯਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਇਦੰ ਨਾਮੰ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਦਿ ਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਖੀਣਾਸਵ◌ੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ**”ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦੀਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰਯੇਵ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ। **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਵ◌ਾ **ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਯੰਗੁਣਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹਿ ਸਾ, ਤੇ ਸਤ੍ਥੁ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾ, ਤੰਗੁਣਾ ਵ◌ਿਯ ਸਾਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰੇਸੰ ਵ◌ੋਹਾਰਮਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਵ**ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਮਹਾਥੇਰਸ੍ਸ ਗਰੁਭਾਵਤੋ ਬਹੁਵਚਨੇਨਾਹ, ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ਵ◌ਾ ਕਤਮਨੁਵ◌ਾਦੰ ਸਨ੍ਧਾਯ। ਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਭੇਦੋ ਭਗੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਭਗੀ**। ਮਗ੍ਗਫਲਾਦਿਅਰਿਯਧਮ੍ਮਰਤਨੰ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵ◌ਿ ਸੀਲੇਨਾਤਿ **ਭਜੀ,** ਭਜਨਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਗੀ**ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਸੀਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਭਾਗੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ◌ਿਭਜਿ ਪਵ◌ਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ **ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਵ◌ਾ**। **ਅਕਾਸਿ ਭਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮੰ ਭਗ੍ਗੰ ਅਕਾਸੀਤਿ ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਗਰੁਪਿ ਲੋਕੇ ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ “**ਗਰੂ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਗਰੁ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸੋ ਚ ਯਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਨਤ੍ਥਿ ਭਗੀਤਿਆਦੀਸੁ, ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਭਾਗਜਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਭਾਗਜਵ◌ਾ**। **ਬਹੂਹਿ ਞਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਕਾਯਭਾਵਨਾਦਿਕੇਹਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਭਾਵਨਾਕ੍ਕਮੇਹਿ। **ਸੁਭਾਵ◌ਿਤਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਭਾਵ◌ਿਤਸਭਾਵਸ੍ਸ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਤੇਨ ਸੁਭਾਵ◌ਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੁਭਾਵ◌ਿਤਸਭਾਵ◌ੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਪਨ ‘‘ਸੁਭਾਵ◌ਿਤਤ੍ਤਨੋ ਸੁਭਾਵ◌ਿਤਕਾਯੋ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਭਵ◌ਾਨੰ ਅਨ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤੋਤਿ **ਭਵਨ੍ਤਗੋ**।

ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਵ◌ੁ**ਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੋ –

‘‘ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਗਾਰਵ◌ਾਧਿਵਚਨਮੇਤੰ। ਅਪਿਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਤਣ੍ਹੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਜਿ ਵ◌ਿਭਜਿ ਪਵ◌ਿਭਜਿ

ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨਂ ਅਨੁਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੱਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠੱਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਟ੍ਠੱਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ ਨਵੱਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸੱਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ ਦਸੱਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੱਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚੱਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚੱਨਂ ਬਲਾਨਂ ਸਤ੍ਤੱਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸੱਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ ਚਤੁੱਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਛੱਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਛੱਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਯਦਿਪਿ ਗਾਥਾਯਂ ਆਗਤਪਦਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਯਥਾਰਹਂ ਪਨ ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੂਨਂ ਗਰੁਭਾਵਵਾਚਕਂ ਵਚਨਂ। **ਭਜੀ**ਤਿ ਭਾਗਸੋ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨ''ਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਾਦਿ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੋਯੇਵ **ਧਮ੍ਮਰਤਨਂ**। ਪੁਨ **ਭਜੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸੇਵੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਾਗੀ**ਤਿ ਭਾਗਾਭਿਧੇਯ੍ਯਵਾ। ਪੁਨ **ਭਾਗੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਜਨਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਰਸਸ੍ਸ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਹਿ ਠਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਤ੍ਥਂ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਤ੍ਥਰਸੋ। ਧਮ੍ਮਂ ਆਰਬ੍ਭ **ਧਮ੍ਮਰਸੋ**। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦)। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਵਾ ਰਸਸ੍ਸ। **ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਦਸੱਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ । **ਛੱਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾਤਿਸਦ੍ਦਸਿਦ੍ਧਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਦਿਪਿ ''ਭਾਗ੍ਯਵਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ''ਭਗੀ ਭਜੀ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪) ਨਿਦ੍ਦੇਸਗਾਥਾਯ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਏਵ, ਤਥਾਪਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥਵਿਭਾਗਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾਦਿਸਹਿਤੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਨਯੋ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਾਕਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਅਯਂ ਪਨ ਅਪਰੋ ਨਯੋ**''ਤਿ। **ਵਣ੍ਣਵਿਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਵਣ੍ਣਵਿਕਾਰੋ ਵਣ੍ਣਲੋਪੋ ਧਾਤੁਅਤ੍ਥੇਨ ਨਿਯੋਜਨਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮਂ ਤਿਵਿਧਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਦ੍ਦਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਨਯੇਨ। ਪਿਸੋਦਰਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਕਤਿਗਣਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**''ਤਿ। ਪਕ੍ਖਿਪਨਮੇਵ ਲਕ੍ਖਣਂ। ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਕਰਣਞ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਪਨਂ। **ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਪਾਰਮੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ। **ਭਾਗ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ, ਇਤਰਂ ਲੋਕਿਯਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ, ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਵਾ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਸਿਯਾ।

ਇਦਾਨਿ **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **''ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਭਾਦਯੋ ਏਕਕਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ, ਤਥਾ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਅਹਿਰਿਕਾਦਯੋ ਦੁਕਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਜ੍ਝਨਲਕ੍ਖਣੋ **ਕੋਧੋ,** ਸੋ ਨਵਵਿਧਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਸਮ੍ਭਵੋ। ''ਅਕ੍ਕੋਚ੍ਛਿ ਮਂ ਅਵਧਿ ਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਪ॰ ੩-੪) ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨੋ **ਉਪਨਾਹੋ**। ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਪਟਿਘੋਯੇਵ, ਸੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸਕਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਕੋਧੋ ਕੋਧੋਯੇਵ, ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਉਪਨਾਹੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ ''ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੇ ਕੋਧੋ, ਅਪਰਕਾਲੇ ਉਪਨਾਹੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੮੯੧)। ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭੧) ਅਨਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਕਤਕਰਣਵਿਨਾਸਨੋ **ਮਕ੍ਖੋ**। ਅਗਾਰਿਯੋਪਿ ਹਿ ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਸਮਾਨੋ ਉਚ੍ਚੇ ਠਾਨੇ ਠਪਿਤੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ''ਕਿਂ ਤਯਾ ਮਯ੍ਹਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸੁਕਤਕਰਣਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਅਨਗਾਰਿਯੋਪਿ ਸਾਮਣੇਰਕਾਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ

ਵਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਹਿ ਚ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਾਨਯਪ੍ਪਕਰਣਕੋਸਲ੍ਲਾਦੀਨਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਿਤੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਸਕ੍ਕਤੋ ਗਰੁਕਤੋ ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯੇਸੁ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਤੋ ਚਰਮਾਨੋ ''ਅਯਂ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਦਹਰਕਾਲੇ ਏਵਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਸਂਵਡ੍ਢਿਤੋ ਚ, ਅਥ ਚ ਪਨਿਦਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਿਨੇਹੋ ਜਾਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ''ਕਿਂ ਮਯ੍ਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਸੁਕਤਕਰਣਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਸੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਤਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਗੁਣਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਨੋ ਉਦਕਪੁਞ੍ਛਨਿਯਾ ਵਿਯ ਸਰੀਰਾਨੁਗਤਂ ਉਦਕਂ ਨਿਪੁਞ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮਕ੍ਖੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪਰੇਸਂ ਗੁਣਾਨਂ ਮਕ੍ਖਨਟ੍ਠੇਨ ''ਮਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਲ਼ਾਸਤੀਤਿ **ਪਲ਼ਾਸੋ,** ਪਰਸ੍ਸ ਗੁਣੇ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਸਮੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋ ਪਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ''ਈਦਿਸਸ੍ਸ ਚ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਨਿਯਤਾ ਗਤਿ, ਤਵ ਵਾ ਮਮ ਵਾ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ, ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ''ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਅਹਮ੍ਪੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ। ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ ਹਿ ਪਲ਼ਾਸੋ।

ਪਰੇਸਂ ਸਕ੍ਕਾਰਾਦੀਨਿ ਖੀਯਮਾਨਾ ਉਸੂਯਮਾਨਾ **ਇਸ੍ਸਾ**। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਗੂਹਨਂ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਂ ਅਸਹਮਾਨਂ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ**। ਵਞ੍ਚਨਿਕਚਰਿਯਭੂਤਾ **ਮਾਯਾ,** ਸਾ ਸਕਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਦੋਸਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਚਕ੍ਖੁਮੋਹਨਮਾਯਾ ਵਿਯਾਤਿ ''ਮਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਪ੍ਪਕਾਸਨਲਕ੍ਖਣਂ ਕੇਰਾਟਿਕਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ **ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ**। ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਦੀਪਨਞ੍ਹਿ ''ਕੇਰਾਟਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੇਰਾਟਿਕੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਯਨਮਚ੍ਛੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਆਯਨਮਚ੍ਛੋ ਨਾਮ ਸਪ੍ਪਮੁਖਮਚ੍ਛਵਾਲਾ ਏਕਾ ਮਚ੍ਛਜਾਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ਮਚ੍ਛਾਨਂ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਪ੍ਪਾਨਂ ਸੀਸਂ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਦਿਸੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਪੇਤੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਕੇਰਾਟਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਂ ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਂ ਵਾ ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕਂ ਵਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਏਵਂ ਵਦਤਿ ''ਅਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕਾ, ਨਾਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੁਞ੍ਚਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵਮੇਤੇ ''ਸਗਾਰਵੋ ਅਯਂ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵਂ ਕੇਰਾਟਿਕਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ।

ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਦ੍ਦਵਾਭਾਵੇਨ ਵਾਤਭਰਿਤਭਸ੍ਤਸਦਿਸਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨੋਨਮਿਤਦਣ੍ਡਸਦਿਸਤਾਯ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰਅਨਿਵਾਤਵੁਤ੍ਤਿਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਕੋ **ਥਮ੍ਭੋ**। ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੋ **ਸਾਰਮ੍ਭੋ**। ਸੋ ਦੁਵਿਧੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ ਅਕੁਸਲਵਸੇਨ ਚੇਵ ਕੁਸਲਵਸੇਨ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਪਰੇਨ ਕਤਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਤਦ੍ਦਿਗੁਣਕਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਅਨਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਯਤ੍ਤਕਂ ਯਤ੍ਤਕਂ ਪਰੋ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ ਵਾ ਕਥੇਤਿ ਵਾ, ਮਾਨਵਸੇਨ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਤਦ੍ਦਿਗੁਣਕਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਕੁਸਲੋ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਤਦ੍ਦਿਗੁਣਂ ਕਰੋਤਿ। ਅਗਾਰਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੇਨੇਕਸ੍ਮਿਂ ਘਰਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਅਪਰੋ ਦ੍ਵੇ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਪਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਪਰੋ ਅਟ੍ਠ, ਅਪਰੋ ਸੋਲ਼ਸ। ਅਨਗਾਰਿਯੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੇਨੇਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਕਾਯੇ ਗਹਿਤੇ ''ਨਾਹਂ ਏਤਸ੍ਸ ਹੇਟ੍ਠਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਅਪਰੋ ਦ੍ਵੇ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਅਪਰੋ ਤਯੋ, ਅਪਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਅਪਰੋ ਪਞ੍ਚ। ਸਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਹਿ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਹੇਸ ਨਿਰਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ। ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪਰਂ ਏਕਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ ਦੇਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਅਨਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਚ ਪਰੇਨ ਏਕਨਿਕਾਯੇ ਗਹਿਤੇ ਮਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੇਵਲਂ ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਲਸਿਯਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਦ੍ਵੇ ਨਿਕਾਯੇ ਗਹੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਕੁਸਲੋ। ਕੁਸਲਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਏਕਂ ਸਲਾਕਭਤ੍ਤਂ ਦੇਨ੍ਤੇ ਦ੍ਵੇ, ਦ੍ਵੇ ਦੇਨ੍ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਦਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਰੇਨ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਕਾਯੇ ਗਹਿਤੇ ''ਦ੍ਵੇ ਨਿਕਾਯੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਫਾਸੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਪਕ੍ਖੇ ਠਤ੍ਵਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਇਧ ਪਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਯੋ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੋ ''ਸਾਰਮ੍ਭੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਨ੍ਨਤਿਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਮਾਨੋ**। ਅਬ੍ਭੁਨ੍ਨਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਤਿਮਾਨੋ**। ਪੁਬ੍ਬੇ ਕੇਨਚਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਤਤੋ ਅਧਿਕਤੋ ਦਹਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕੋ ਅਤਿਮਾਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਜਾਤਿਆਦਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ **ਮਦੋ,** ਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਮਾਨੋ ਏਵ। ਸੋ ਪਨ ਜਾਤਿਮਦੋ ਗੋਤ੍ਤਮਦੋ ਆਰੋਗ੍ਯਮਦੋ ਯੋਬ੍ਬਨਮਦੋ ਜੀਵਿਤਮਦੋ ਲਾਭਮਦੋ ਸਕ੍ਕਾਰਮਦੋ ਗਰੁਕਾਰਮਦੋ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਮਦੋ ਪਰਿਵਾਰਮਦੋ ਭੋਗਮਦੋ ਵਣ੍ਣਮਦੋ ਸੁਤਮਦੋ ਪਟਿਭਾਨਮਦੋ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਦੋ

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਮਦੋ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਦੋ ਇਰਿਯਾਪਥਮਦੋ ਇਦ੍ਧਿਮਦੋ ਯਸਮਦੋ ਸੀਲਮਦੋ ਝਾਨਮਦੋ ਸਿਪ੍ਪਮਦੋ ਆਰੋਹਮਦੋ ਪਰਿਣਾਹਮਦੋ ਸਣ੍ਠਾਨਮਦੋ ਪਾਰਿਪੂਰਿਮਦੋਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੋ।

ਤਤ੍ਥ (ਵਿਭਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੮੪੩-੮੪੪) ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਜਾਤਿਮਦੋ**, ਸੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਜਾਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ''ਮਾਦਿਸੋ ਅਞ੍ਞੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਵਸੇਸਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਉਟ੍ਠਾਯ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਜਾਤਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਵਂਸਾਗਤਖਤ੍ਤਿਯੋ''ਤਿ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਗੋਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ **ਗੋਤ੍ਤਮਦੋ**, ਸੋਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਵਣ੍ਣਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯੋਪਿ ਹਿ ''ਅਹਂ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਗੋਤ੍ਤੋ, ਅਹਂ ਆਦਿਚ੍ਚਗੋਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਪਿ ''ਅਹਂ ਕਸ੍ਸਪਗੋਤ੍ਤੋ, ਅਹਂ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਗੋਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਵੇਸ੍ਸੋਪਿ ਸੁਦ੍ਦੋਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਗੋਤ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਆਰੋਗ੍ਯਮਦਾਦੀਸੁਪਿ ''ਅਹਂ ਅਰੋਗੋ, ਸੇਸਾ ਰੋਗਬਹੁਲਾ, ਕਣ੍ਡੁਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਯਾਧਿ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਆਰੋਗ੍ਯਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਹਂ ਤਰੁਣੋ, ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਪਪਾਤੇ ਠਿਤਰੁਕ੍ਖਸਦਿਸੋ, ਅਹਂ ਪਨ ਪਠਮਵਯੇ ਠਿਤੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਯੋਬ੍ਬਨਮਦੋ**। ''ਅਹਂ ਚਿਰਂ ਜੀਵਿਂ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਾਮਿ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਜੀਵਿਂ, ਸੁਖਂ ਜੀਵਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਜੀਵਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਜੀਵਿਤਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਹਂ ਲਾਭੀ, ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਲਾਭਾ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਲਾਭਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਲਾਭਮਦੋ** ਨਾਮ।

''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਅਹਂ ਪਨ ਸੁਕਤਂ ਪਣੀਤਂ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਂ ਲਭਾਮੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਸਕ੍ਕਾਰਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਦਪਿਟ੍ਠਿਯਂ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ 'ਅਯਂ ਸਮਣੋ'ਤਿਪਿ ਨ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਮਂ ਪਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਚ ਦੁਰਾਸਦਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਗਰੁਕਾਰਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਹੋ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਮੁਖੇਨ ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਪਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਪਿ ਮਮੇਵ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਮਦੋ** ਨਾਮ। ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਤਾਵ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰਸ੍ਸ ''ਪੁਰਿਸਸਤਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਸਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤੀ''ਤਿ, ਅਨਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ''ਸਮਣਸਤਮ੍ਪਿ ਸਮਣਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਮਂ ਪਰਿਵਾਰੇਤਿ, ਸੇਸਾ ਅਪ੍ਪਪਰਿਵਾਰਾ, ਅਹਂ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ ਚੇਵ ਸੁਚਿਪਰਿਵਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪਰਿਵਾਰਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਭੋਗਮਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਨਿਧਾਨਗਤਸ੍ਸੇਵ ਧਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਭੋਗਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਦੁਰੂਪਾ, ਅਹਂ ਅਭਿਰੂਪੋ ਪਾਸਾਦਿਕੋ''ਤਿਪਿ ''ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤਾ ਨਿਗ੍ਗੁਣਾ ਪਤ੍ਥਟਅਕਿਤ੍ਤਿਨੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਾਕਟੋ 'ਇਤਿਪਿ ਥੇਰੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਇਤਿਪਿ ਸੀਲਵਾ, ਇਤਿਪਿ ਧੁਤਗੁਣਯੁਤ੍ਤੋ'''ਤਿ, ਏਵਂ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਂ ਗੁਣਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਵਣ੍ਣਮਦੋ** ਨਾਮ।

''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਸੁਤਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਾ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਪਟਿਭਾਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪਟਿਭਾਨਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਹਂ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਅਸੁਕਂ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸਂ ਰਾਜਵਂਸਂ ਜਨਪਦਵਂਸਂ ਗਾਮਵਂਸਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮੁਹੁਤ੍ਤਯੋਗਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਾ ਜਾਤਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਜਾਤਿਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਉਞ੍ਞਾਤਾ ਅਵਞ੍ਞਾਤਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਅਨਵਞ੍ਞਾਤੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਅਪਾਸਾਦਿਕੋ, ਮਯ੍ਹਂ ਪਨ ਪਾਸਾਦਿਕੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਇਰਿਯਾਪਥਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਛਿਨ੍ਨਪਕ੍ਖਕਾਕਸਦਿਸਾ, ਅਹਂ ਪਨ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਅਹਂ ਯਂ ਯਂ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਮਿ, ਤਂ ਤਂ ਇਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵਾ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਇਦ੍ਧਿਮਦੋ** ਨਾਮ।

ਯਸਮਦੋ ਪਨ ਅਗਾਰਿਕੇਨਪਿ ਅਨਗਾਰਿਕੇਨਪਿ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਗਾਰਿਕੋਪਿ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਸੁ ਸੇਣੀਸੁ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਵਸੇਸੇ ਪੁਰਿਸੇ ਅਹਂ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ, ਅਹਂ ਵਿਚਾਰੇਮੀ''ਤਿ, ਅਨਗਾਰਿਕੋਪਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਜੇਟ੍ਠਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਵਸੇਸਾ ਭਿਕ੍ਖੂ

ਮਯ੍ਹੰ ਓਵਾਦੇ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ, ਅਹੰ ਜੇਟ੍ਠਕੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਯਸਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ, ਅਹੰ ਪਨ ਸੀਲਵਾ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਸੀਲਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸ੍ਸ ਉਦਕਪਾਨਮਤ੍ਤੇਪਿ ਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਹੰ ਪਨ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਨੰ ਲਾਭੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਝਾਨਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਿਪ੍ਪਾ, ਅਹੰ ਸਿਪ੍ਪਵਾ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਸਿਪ੍ਪਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਾ, ਅਹੰ ਦੀਘੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਆਰੋਹਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾ ਸਤ੍ਤਾ ਰਸ੍ਸਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੀਘਾ ਵਾ, ਅਹੰ ਨਿਗ੍ਰੋਧਪਰਿਮਣ੍ਡਲੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪਰਿਣਾਹਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੰ ਵਿਰੂਪੰ ਬੀਭਚ੍ਛੰ, ਮਯ੍ਹੰ ਪਨ ਮਨਾਪੰ ਪਾਸਾਦਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਸਣ੍ਠਾਨਮਦੋ** ਨਾਮ। ''ਅਵਸੇਸਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਰੀਰੇ ਬਹੂ ਦੋਸਾ, ਮਯ੍ਹੰ ਪਨ ਸਰੀਰੇ ਕੇਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਵਜ੍ਜੰ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਮਾਨੋ **ਪਾਰਿਪੂਰਿਮਦੋ** ਨਾਮ। ਏਵਮਯੰ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਜਾਤਿਆਦਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਮਾਨੋ ਇਧ ''ਮਦੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ **ਪਮਾਦੋ**, ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਸਤਿਯਾ ਅਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ, ਸਤਿਵਿਰਹੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ** ਪਾਕਟਾਯੇਵ।

ਲੋਭਾਦਯੋ ਚ ਪਨ **ਤਿਵਿਧਾਕੁਸਲਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਕਵਸੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਸੁਪਿ **ਤਿਵਿਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਨਿ **ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ**। ਤਣ੍ਹਾਸੰਕਿਲੇਸਾਦਯੋ **ਤਿਵਿਧਸੰਕਿਲੇਸਾ**। ਰਾਗਮਲਾਦਯੋ ਮਲੀਨਭਾਵਕਰਤ੍ਤਾ **ਤਿਵਿਧਮਲਾਨਿ**। ਰਾਗਾਦਯੋ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਲੀਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮਲੰ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਮਲਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਰਾਗੋ ਵਿਸਮੰ, ਦੋਸੋ ਵਿਸਮੰ, ਮੋਹੋ ਵਿਸਮ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੯੨੪) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ''ਕਾਯਵਿਸਮੰ ਵਚੀਵਿਸਮੰ ਮਨੋਵਿਸਮ''ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੯੨੪) ਏਵਮਾਗਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਯੋ ਚ **ਤਿਵਿਧਵਿਸਮਾਨਿ**। ਤਾਨਿ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦੀਸੁ ਚੇਵ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦੀਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਲਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਲਿਤਾ ਚ ਸਾਸਨਤੋਪਿ ਸੁਗਤਿਤੋਪਿ ਪਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਕ੍ਖਲਨਪਾਤਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ''ਵਿਸਮਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਬਜਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ (ਵਿਭੰ॰ ੯੧੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਕਾਮਾਦਿਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਸਞ੍ਞਾ **ਤਿਵਿਧਸਞ੍ਞਾ**। ਤਥਾ ''ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾ **ਤਿਵਿਧਵਿਤਕ੍ਕਾ**। ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚੋ ਮਾਨਪਪਞ੍ਚੋਤਿ ਇਮੇ **ਤਿਵਿਧਪਪਞ੍ਚਾ**। ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਤੇ ਪਪਞ੍ਚੇਨ੍ਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ''ਪਪਞ੍ਚਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਚਤੁਬ੍ਬਿਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਏਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਪਰਿਯੇਸਾ। ''ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯੇਸੋ , ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯੇਸੋ, ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯੇਸੋ , ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਰਿਯੇਸੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਗਤਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਤ੍ਥੂਨੰ ਵਸੇਨ ''ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਿਪਰਿਯੇਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੁਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਲਟ੍ਠਾਨੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰਹਿਤਾਯ ਅਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਯ ਸਕਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬਲਵਕਾਲੇ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਬਲਵਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਦੁਬ੍ਬਲੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਤਤੋ ਬਲਵਤਰੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਸਬ੍ਬਬਲਵਤਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਅਜਾਤਬੁਦ੍ਧਿਦਾਰਕਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਯ ਸਞ੍ਞਾ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਕਾਰਮਤ੍ਤਗਹਣਤੋ। ਗਾਮਿਕਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਕਹਾਪਣਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਕਮ੍ਮਾਰਸ੍ਸ ਮਹਾਸਣ੍ਡਾਸੇਨ ਅਯੋਗਹਣੰ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਸਨਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤੇਸੁ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਤਿ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਤਨੁਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

''ਕਾਮਾਸਵੋ ਭਵਾਸਵੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ''ਤਿ (ਚੂਲਨਿ॰ ਜਤੁਕਣ੍ਣਿਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੬੯) ਏਵਮਾਗਤਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਆਦਿਤੋ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਵਾ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਆਦਿਤੋ ਕੁਸਲਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ,

ਕਾਮਾਸਵਾਦਯੋ ਏਵ ਪਨ ਵਣਤੋ ਯੂਸਂ ਵਿਯ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਏਵ ''ਆਸਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਪਗ੍ਘਰਣਕਅਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਆਸਵਸਦ੍ਦੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਧਮ੍ਮਤੋ ਯਾਵ ਗੋਤ੍ਰਭੁਂ, ਓਕਾਸਤੋ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਂ ਸਵਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਆਸਵਾ, ਏਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਏਤਞ੍ਚ ਓਕਾਸਂ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਧਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ **ਆ**-ਕਾਰੋ। ਅਵਧਿ ਚ ਮਰਿਯਾਦਾਭਿਵਿਧਿਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਮਰਿਯਾਦਂ ਕਿਰਿਯਂ ਬਹਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ''ਆਪਾਟਲਿਪੁਤ੍ਤਂ ਵੁਟ੍ਠੋ ਦੇਵੋ''ਤਿ, ਅਭਿਵਿਧਿ ਪਨ ਕਿਰਿਯਂ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਯਥਾ ''ਆਭਵਗ੍ਗਂ ਭਗਵਤੋ ਯਸੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ, ਅਭਿਵਿਧਿਅਤ੍ਥੋ ਚਾਯਂ **ਆ**-ਕਾਰੋ ਇਧ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਤਞ੍ਚ ਓਕਾਸਂ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਸਵਨ੍ਤੀਤਿ ''ਆਸਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੇਨ ਮਦਿਰਾਦਯੋ ਆਸਵਾ ਵਿਯਾਤਿਪਿ ਆਸਵਾ। ਲੋਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਕਾ ਮਦਿਰਾਦਯੋ ''ਆਸਵਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਚ ਚਿਰਪਾਰਿਵਾਸਿਯਟ੍ਠੇਨ ਆਸਵਾ, ਏਤੇਯੇਵ ਭਵਿਤੁਮਰਹਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਪੁਰਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੬੧)। ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਓਕਾਸਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਮਾਨਾਦੀਸੁ ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਂ ਮਦਨਕਰਣਵਸੇਨ ਆਸਵਸਦਿਸਤਾ ਚ ਏਤੇਸਂਯੇਵ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਏਤੇਸੁਯੇਵ ਆਸਵਸਦ੍ਦੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਯਤਂ ਵਾ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਸਵਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਆਸਵਾ। ਨ ਹਿ ਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਆਸਵੇਹਿ ਵਿਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

''ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੯, ੧੪੭) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਘਟੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਨ੍ਥਾ**। ''ਕਾਮੋਘੋ ਭਵੋਘੋ ਦਿਟ੍ਠੋਘੋ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੨; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪; ਚੂਲਨਿ॰ ਮੇਤ੍ਤਗੂਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੨੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਦਯੋ ਯਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਓਹਨਨ੍ਤਿ ਓਸੀਦਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਘਾ**। ਤੇਯੇਵ ''ਕਾਮਯੋਗੋ ਭਵਯੋਗੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦) ਏਵਮਾਗਤਾ ਵਟ੍ਟਸ੍ਮਿਂ ਯੋਜੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਯੋਗਾ**। ਅਰਿਯਾ ਏਤਾਯ ਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਗਤਿ,** ਸਾ ਛਨ੍ਦਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ। ''ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤ, ਸੇਨਾਸਨ, ਇਤਿਭਵਾਭਵਹੇਤੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯) ਏਵਮਾਗਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ **ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦਾ**। ਤਤ੍ਥ **ਇਤਿਭਵਾਭਵਹੇਤੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਥਾ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ, ਏਵਂ ਭਵਾਭਵਹੇਤੁਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵਾਭਵ**ੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਾਨਿ ਤੇਲਮਧੁਫਾਣਿਤਾਦੀਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ। ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ।

ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾਤਿਆਦੀਸੁ ''ਬੁਦ੍ਧੇ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ, ਸਙ੍ਘੇ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੧੯) ਏਵਮਾਗਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾਨਿ, ਚੇਤੋ ਖਿਲਯਤਿ ਥਦ੍ਧਭਾਵਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਚੇਤੋਖਿਲਾਨਿ**। **ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਦੀਸੁ**ਪਿ **ਪਞ੍ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ, ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦) ਆਗਤਾ ਪਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮੁਟ੍ਠਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ**। ਏਤੇ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਸਰਾਪ੍ਪਦਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬਨ੍ਧਂ ਵਿਯ ਸਮੋਰੋਧੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਚੇਤੋ ਵਿਰੂਪਂ ਨਿਬਨ੍ਧੀਯਤਿ ਸਂਯਮੀਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਨੀਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਆਵਰਨ੍ਤੀਤਿ **ਨੀਵਰਣਾਨਿ**। ਰੂਪਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾਦਯੋ **ਪਞ੍ਚਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ**।

ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਤਿਆਦੀਸੁ ਕੋਧੋ ਮਕ੍ਖੋ ਇਸ੍ਸਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨਿ**। ਯਸ੍ਮਾ ਕੁਦ੍ਧੋ ਵਾ ਕੋਧਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਸਿਤਾਯ ਕਲਹਂ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਵਿਵਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕੋਧਾਦਯੋ ''ਛ ਵਿਵਾਦਮੂਲਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾਦਯੋ **ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ**। ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਘਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਭਵਰਾਗਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾ **ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ**। ਥਾਮਗਤਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਸਯਾ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧੀ **ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ**।

''ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਪਰਿਯੇਸਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਲਾਭੋ, ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਛਨ੍ਦਰਾਗੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ, ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਰਕ੍ਖੋ, ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣੰ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਸਤ੍ਥਾਦਾਨਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਤੁਵੰਤੁਵੰਪੇਸੁਞ੍ਞਮੁਸਾਵਾਦਾ ਅਨੇਕੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੩; ੩.੩੫੯) ਏਵਮਾਗਤਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਯੋ **ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ**। ਤਤ੍ਥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੦੩) **ਤਣ੍ਹੰ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਪਰਿਯੇਸਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਯੇਸਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਹੋਤਿ। **ਲਾਭੋ**ਤਿ ਰੂਪਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਲਾਭੋ। ਸੋ ਹਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾਯ ਸਤਿ ਹੋਤਿ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ**ਤਿ ਇਧ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਲਾਭੰ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੰ ਸੁਨ੍ਦਰਾਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨੇਵ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕੰ ਮੇ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਥਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਸਦ੍ਦਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਮਯ੍ਹੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਪਰਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਨਿਦਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਲਾਭੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ''ਤਿ। **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਿਤੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਗੋ ਚ ਬਲਵਰਾਗੋ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਹਿ ਇਧ ਦੁਬ੍ਬਲਰਾਗਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨੰ। **ਅਜ੍ਝੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੰ ਮਮਨ੍ਤਿ ਬਲਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਕਰਣੰ। **ਮਚ੍ਛਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭਾਵਸ੍ਸ ਅਸਹਨਤਾ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਪੋਰਾਣਾ ਏਵੰ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਇਦੰ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਮਯ੍ਹਮੇਵ ਹੋਤੁ, ਮਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਹੋਤੂਤਿ ਪਵਤ੍ਤੱਤਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। **ਆਰਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਰਪਿਦਹਨਮਞ੍ਜੁਸਗੋਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਰਕ੍ਖਣੰ। ਅਧਿਕਰੋਤੀਤਿ **ਅਧਿਕਰਣੰ,** ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਤੰ ਨਾਮੰ। **ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਨਪੁੰਸਕੰ, ਆਰਕ੍ਖਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਣ੍ਡਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਪਰਨਿਸੇਧਨਤ੍ਥੰ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਆਦਾਨੰ **ਦਣ੍ਡਾਦਾਨੰ**। ਏਕਤੋਧਾਰਾਦਿਨੋ ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਦਾਨੰ **ਸਤ੍ਥਾਦਾਨੰ। ਕਲਹੋ**ਤਿ ਕਾਯਕਲਹੋਪਿ ਵਾਚਾਕਲਹੋਪਿ। ਪੁਰਿਮੋ ਪੁਰਿਮੋ ਵਿਰੋਧੋ **ਵਿਗ੍ਗਹੋ**। ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਪਚ੍ਛਿਮੋ **ਵਿਵਾਦੋ**। **ਤੁਵੰ ਤੁਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਗਾਰਵਵਚਨੰ, ਤ੍ਵੰ ਤ੍ਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਮੁਸਾਵਾਦਪਿਸੁਣਵਾਚਾਫਰੁਸਵਾਚਾਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਅਭਿਜ੍ਝਾਬ੍ਯਾਪਾਦਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ **ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ**। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਪਞ੍ਚ ਪਰਮਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਏਤਾਨਿ **ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ**। ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਛਤਣ੍ਹਾਯੇਵ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਭਵਤਣ੍ਹਾਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪੇ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਸਾ ਕਾਮਰਾਗਭਾਵੇਨ ਰੂਪੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਰਾਗਭਾਵੇਨ ''ਰੂਪੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਧੁਵੰ ਸਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਸਹਗਤਰਾਗਭਾਵੇਨ ''ਰੂਪੰ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਭਵਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਨ੍ਤੀ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾਤਿ ਏਵੰ ਤਿਵਿਧਾ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਏਵੰ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾਦਯੋਪੀਤਿ ਏਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਤਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸ, ਇਤਿ ਅਤੀਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸ, ਅਨਾਗਤਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਿ ਛਤ੍ਤਿੰਸਾਤਿ **ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨਿ,** ਅਟ੍ਠੁਤ੍ਤਰਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਭੇਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਯੋਜਨਾ ''ਲੋਭਪ੍ਪਭੇਦੋ ਦੋਸਪ੍ਪਭੇਦੋ ਯਾਵ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਪ੍ਪਭੇਦੋ''ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਕਿਲੇਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਰਥਪਰਿਲ਼ਾਹਕਰਾਨਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਕਿਲੇਸਾ।

ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਤ੍ਤਾ ਮਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਿਬਾਧਨਟ੍ਠੇਨ ਕਿਲੇਸਾਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਕਿਲੇਸਮਾਰੋ**। ਵਧਕਟ੍ਠੇਨ ਖਨ੍ਧਾਵ ਮਾਰੋਤਿ **ਖਨ੍ਧਮਾਰੋ**। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਵਧਕੰ ਰੂਪੰ, ਵਧਕੰ ਰੂਪਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ। ਜਾਤਿਜਰਾਦਿਮਹਾਬ੍ਯਸਨਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋਵ ਮਾਰੋ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰੋ**। ਸੰਕਿਲੇਸਨਿਮਿਤ੍ਤੰ

ਹੁਤ੍ਵਾ ਗੁਣਮਾਰਣਟ੍ਠੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਵ ਮਾਰੇਤਿ **ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋ**। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਜਾਨਿਕਰਣੇਨ ਮਹਾਬਾਧਰੂਪਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਚੁ ਏਵ ਮਾਰੇਤਿ **ਮਚ੍ਚੁਮਾਰੋ**। ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਕਿਲੇਸਮਾਰੰ, ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਮਾਰੰ, ਸਹਾਯਵੇਕਲ੍ਲਕਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰੰ, ਬਲਵਿਧਮਨਵਿਸਯਾਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਚ੍ਚੁਮਾਰਞ੍ਚ ਅਭਞ੍ਜਿ, ਭਗ੍ਗੇ ਅਕਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ।

ਸਤਪੁਞ੍ਞਜਲਕ੍ਖਣਧਰਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨੇਕ ਸਤ ਪੁਞ੍ਞ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਹਾ ਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਧਰਸ੍ਸ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ''ਕੇਵਲੰ ਸਤਮਤ੍ਤੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੇਨ ਏਕੇਕਲਕ੍ਖਣੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਨ ਰੋਚਯਿੰਸੁ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ ''ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਯੋ ਕੋਚਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਾਸੁ ਪਨ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਯਤ੍ਤਕਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਕਤਾਨਿ ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾਨਿ ਯਤ੍ਤਕਾਨਿ, ਤਤੋ ਏਕੇਕੰ ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮੰ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ ਸਤਗੁਣੰ ਕਤੰ ਸਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਰੋਚਯਿੰਸੁ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਧ **ਸਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਭਾਵਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਿਸੇਸਵਚਨੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਸਤਗ੍ਘੰ ਸਤੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ** ਇਤਰਾਸੰ ਫਲਸਮ੍ਪਦਾਨੰ ਮੂਲਭਾਵਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਚ। **ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਇਦੰ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨੰ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਲੋਕਿਯਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨੰ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਯ ਲੋਕਿਯਾਨੰ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ, ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਸਰਿਕ੍ਖਕਾਨੰ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਪੁਞ੍ਞਵਨ੍ਤੰ ਗਹਟ੍ਠਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ ਅਭਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਦੋਸੰ ਦੋਸਵਿਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਤਾਪਸਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ ਅਭਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਭਿਗਮਨੀਯਤਾ**"ਤਿ। ਅਭਿਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸੰ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨੇ ਪਟਿਬਲਭਾਵੋ ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁਨਾ, ਧਮ੍ਮਕਾਯੰ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਯ ਉਪਗਤਾਨੰ ਆਮਿਸਦਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਭਗ੍ਗਦੋਸਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦਾਨੰ ਦੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਉਪਕਾਰਿਤਾ**"ਤਿ। **ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਚ ਸੰਯੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਮਿਸਦਾਨਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਮਯਾ ਅਯੰ ਲੋਕਗ੍ਗਭਾਵੋ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਏਵਮੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਨਿਯੋਜਨੇਨ ਅਭਿਗਤਾਨੰ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੁਖੇਹਿ ਸੰਯੋਜਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਚ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਸਕਚਿਤ੍ਤੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨੰਯੇਵ, ਪਟਿਕੂਲਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਿਤਾਦਿਵਿਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਿਦ੍ਧਿਆਦਿਕੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਜ੍ਝਨਤੋ। **ਅਣਿਮਾਲਘਿਮਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਹਿਮਾ ਪਤ੍ਤਿ ਪਾਕਮ੍ਮੰ ਈਸਿਤਾ ਵਸਿਤਾ ਯਤ੍ਥਕਾਮਾਵਸਾਯਿਤਾਤਿ ਇਮੇ ਛਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਣੁਭਾਵਕਰਣੰ **ਅਣਿਮਾ**। ਆਕਾਸੇ ਪਦਸਾ ਗਮਨਾਦੀਨੰ ਅਰਹਭਾਵੇਨ ਲਹੁਭਾਵੋ **ਲਘਿਮਾ**। ਮਹਤ੍ਤੰ **ਮਹਿਮਾ** ਕਾਯਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਤਾਪਾਦਨੰ। ਇਟ੍ਠਦੇਸਸ੍ਸ ਪਾਪੁਣਨੰ **ਪਤ੍ਤਿ**। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਨਿਪ੍ਫਾਦਨੰ **ਪਾਕਮ੍ਮੰ**। ਸਯੰਵਸਿਤਾ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵੋ **ਈਸਿਤਾ**। ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੇ ਵਸੀਭਾਵੋ **ਵਸਿਤਾ**। ਆਕਾਸੇਨ ਵਾ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਰੋਤੋ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਯਤ੍ਥਕਾਮਾਵਸਾਯਿਤਾ** । ''ਕੁਮਾਰਕਰੂਪਾਦਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਿਦੰ ਅਟ੍ਠਵਿਧੰ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਮਤੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ। ਤੰ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਨ੍ਤੋਗਧੰ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਕਾਰਪਰਿਪੂਰੰ ਅਤ੍ਥੀ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵੰ ਯਸਾਦੀਸੁਪਿ **ਅਤ੍ਥਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਯਸੋ ਪਦੇਸਵੁਤ੍ਤਿ ਅਯਥਾਭੂਤਗੁਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਇਧ ਅਧਿਗਤਸਤ੍ਥੁਗੁਣਾਨੰ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਯਸੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ''ਲੋਕਤ੍ਤਯਬ੍ਯਾਪਕੋ''ਤਿ। **ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇਹਿ ਅਧਿਗਤੋ। **ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣਾਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਏਵ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੂਰਾ**ਤਿ ਅਨਵਸੇਸਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ। **ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਸਿਰੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਂ ਸੋਭਾ। **ਯਂ ਯਂ ਏਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਪਤ੍ਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਂ ਯਂ ਏਤੇਨ ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਮਨੋਵਚੀਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਕਾਯਪਣਿਧਾਨਵਸੇਨ ਪਤ੍ਥਿਤਂ। **ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਪਣਿਧਾਨਾਨੁਰੂਪਮੇਵ। **ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਪਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ।

ਕੁਸਲਾਦੀਹਿ ਭੇਦੇਹੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਦੁਕਪਦਸਙ੍ਗਹਿਤੇਹਿ ਕੁਸਲਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੇਹਿ। **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਗਹਾਦਯੋ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਯੋ ਠਪਨਾਦਯੋ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਪੀਲ਼ਨਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਮਰਿਯਸਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ** ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ। **ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ** ਸਮੇਚ੍ਚ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮ੍ਭੂਯ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਤਭਾਵੋ। **ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ** ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦੀਹਿ ਸਨ੍ਤਾਪਨਂ ਪਰਿਦਹਨਂ। **ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ** ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾ। ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ **ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ** ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ। **ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ** ''ਇਦਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਂ। **ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੋ** ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਂਯੋਜਨਂ। **ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ** ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣਂ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ** ਸਬ੍ਬੂਪਧੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵਿਨਿਸ੍ਸਟਤਾ, ਤਂਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾ ਵਾ। **ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ** ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਤਾ। **ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ** ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਅਨਭਿਸਙ੍ਖਤਤਾ। **ਅਮਤਟ੍ਠੋ** ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਮਰਣਾਭਾਵੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਰਣਾਭਾਵਹੇਤੁਤਾ ਵਾ। **ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਕਮਨਟ੍ਠੋ। **ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਪਕਭਾਵੋ। **ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ** ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਂ। **ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ** ਚਤੁਸਚ੍ਚਦਸ੍ਸਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਕਰਣਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੋ ਵਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਵਚਨਤੋ । ਸਤਿਪਿ ਹਿ ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇ ''ਝਾਨਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਂ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਭਾਵੇ ਵਿਸੇਸੋ''ਤਿ। ਏਤੇਯੇਵ ਚ ਪੀਲ਼ਨਾਦਯੋ ਸੋਲ਼ਸਾਕਾਰਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਦਿਬ੍ਬਬ੍ਰਹ੍ਮਅਰਿਯਵਿਹਾਰੇਤਿਆਦੀਸੁ ਕਸਿਣਾਦਿਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ**। ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਜ੍ਝਾਨਾਨਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੋ**। ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰੋ**। ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਤਾਵਸੇਨ ਏਕੀਭਾਵੋ **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ**। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਨਾ ਨੀਵਰਣਾਦੀਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ **ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ**। **ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਉਪਧੀ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਧੀ ਕਾਮੁਪਧਿ ਖਨ੍ਧੁਪਧਿ ਕਿਲੇਸੁਪਧਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੁਪਧੀਤਿ। ਕਾਮਾਪਿ ਹਿ ''ਯਂ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਉਪਧੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਚਨਤ੍ਥੇਨ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਖਨ੍ਧਮੂਲਕਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਕਿਲੇਸਾਪਿ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਪਿ ਭਵਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ''ਉਪਧੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਚਤੂਹਿ ਉਪਧੀਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ''ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸੁਞ੍ਞਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ **ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਸੋ ਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸੁਞ੍ਞਤੋ, ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਨਯੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ**। ਅਥ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ''ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰

੧.੨੨੩)।

ਅਞ੍ਞੇਤਿ ਲੋਕਿਯਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਕੇ।

ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਭਵੇਸੁ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਮੁਖੇਨ ਉਗ੍ਗਿਰਿਤੰ ਪੁਨ ਅਪਚ੍ਚਾਗਮਨਵਸੇਨ ਛਡ੍ਡਿਤੰ। ਭਗਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਯਥਾ ਲੋਕੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਲੋਕੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਏਕੇਕਪਦਤੋ ਏਕੇਕਮਕ੍ਖਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਮੇਖਲਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵਮਿਧਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੇਹਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਗੁਯ੍ਹਪ੍ਪਦੇਸਸ੍ਸ। **ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਓਕਾਸਸ੍ਸ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ) – ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਭਾਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਕਥੰ **ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਸੀਲੰ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ, ਸਦ੍ਧਾ ਵੀਰਿਯੰ, ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਮਥੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ, ਤਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਫਲਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਚਤੁਯੋਨਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਵੰਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਛ ਗਾਰਵਾ, ਛ ਨਿਸ੍ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਾਤੁਯੋ, ਛ ਸਤਤਵਿਹਾਰਾ, ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ, ਛਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਛ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਰਿਯਧਨਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਜ੍ਜਰਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ, ਸਤ੍ਤਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਦੇਸਨਾ, ਸਤ੍ਤਖੀਣਾਸਵਬਲਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਲੋਕਧਮ੍ਮਾਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਅਟ੍ਠ ਆਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਅਟ੍ਠਅਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਪੁਰਿਸਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਅਟ੍ਠਅਭਿਭਾਯਤਨਦੇਸਨਾ, ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਨਵ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ, ਨਵਸਤ੍ਤਾਵਾਸਦੇਸਨਾ, ਨਵ ਆਘਾਤਪ੍ਪਟਿਵਿਨਯਾ, ਨਵ ਸਞ੍ਞਾ, ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ, ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ, ਦਸ ਨਾਥਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ, ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਾ, ਦਸ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਾਨਿ, ਦਸ ਅਰਿਯਵਾਸਾ, ਦਸ ਅਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ, ਏਕਾਦਸ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸੰਸਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਾਕਾਰਾ, ਤੇਰਸ ਧੁਤਗੁਣਾ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਦਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਅਪਰਨ੍ਤਪਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ, ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਾਨਿ, ਪਰੋਪਣ੍ਣਾਸ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਚਾਰਿਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣੰ, ਅਨਨ੍ਤਨਯਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਪਵਿਚਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਦੇਸਨਾਞਾਣਾਨਿ, ਤਥਾ ਅਨਨ੍ਤਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਨਨ੍ਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਦਿਵਿਭਾਵਨਞਾਣਾਨਿ ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣਭੇਦਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਨਿਰਤਿਸਯਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾ ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਾਗਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਭਾਗਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ, ਗੁਣਭਾਗਾ ਅਸੇਸਤੋ।
ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੁਗਤੇ ਤਸ੍ਮਾ, ਭਗਵਾਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਨ੍ਨੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਾਦਿਕੇ ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ ਦਾਨਪਾਰਮੀ ਸੀਲਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯਖਨ੍ਤਿਸਚ੍ਚਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਤ੍ਤਾਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮੀਤਿ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਾਨਾਦੀਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਨਯਨਧਨਰਜ੍ਜਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ, ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ, ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਚਰਿਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਯਥਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ ਸਂਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ ਵਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਭਤਾ ਸਮ੍ਭਤਾ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਭਤਵਾਤਿ** ਤੇਯੇਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਕਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਤ੍ਤਨਯੇਨ ਭਰਿ ਸਮ੍ਭਰਿ, ਪਰਿਪੂਰੇਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਸਬ੍ਬੇ, ਦਾਨਪਾਰਮਿਆਦਿਕੇ।
ਸਮ੍ਭਾਰੇ ਭਤਵਾ ਨਾਥੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਕਥਂ **ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯੇ ਤੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਵਲਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭਾਗਾ, ਤੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਲੋਕਹਿਤਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ ਬਹੁਲਮਕਾਸੀਤਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕੁਸਲਾਦੀਸੁ ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਚ ਯੇ ਤੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਾ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ ਅਭਿਸਮਯਭਾਗਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ''ਚਕ੍ਖੁ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਸੋਤਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੨੧) ਅਨੇਕੇ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਗਾ, ''ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਭਾਗਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਯਥਾਰਹਂ ਗੋਚਰਭਾਵਨਾਸੇਵਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸੇਵਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਯੇ ਇਮੇ ਸੀਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਾਧਾਰਣਾ ਗੁਣਕੋਟ੍ਠਾਸਾ ਗੁਣਭਾਗਾ, ਕਿਨ੍ਤਿ ਨੁ ਖੋ ਤੇ ਵਿਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਵਨਿ ਅਭਿਪਤ੍ਥਯਿ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਫਲਾਵਹਾ ਅਹੋਸਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਞੇਯ੍ਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ-ਗੁਣਭਾਗੇ ਤਥਾਗਤੋ।
ਭਜਿ ਪਤ੍ਥਯਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਹਿਤਾਯ ਭਗਵਾ ਤਤੋ॥

ਕਥਂ **ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਸਮਾਸਤੋ ਤਾਵ ਕਤਪੁਞ੍ਞੇਹਿ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਯਥਾਵਿਭਵਂ ਭਜੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯੇ ਤਾਵ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ, ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮੇ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਨ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਪਾਚੇਸਿ। ਬੁਦ੍ਧਭੂਤੋ ਪਨ ਤੇ ਨਿਰਵਜ੍ਜਸੁਖੂਪਸਂਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਪਿ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਪਦੇਸਰਜ੍ਜਇਸ੍ਸਰਿਯਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦੇਵਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਦਿਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਭਗੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ। ਏਵਂ ਭਗੇ ਵਨੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਯਾ ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲੋਕੇ, ਯਾ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਪੁਥੁ।
ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਭਜਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਕਥਂ **ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ**? ਭਤ੍ਤਾ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਕਾ ਅਸ੍ਸ ਬਹੂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਭਤ੍ਤਵਾ। ਤਥਾਗਤੋ ਹਿ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ, ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਸੀਤਿ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨ ਬਜਾਮਪ੍ਪਭਾਦਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਵਿਸੇਸਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗੁਣਾਧਿਗਤੇਨ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਨ ਲੋਕਤ੍ਤਯਬਜਾਪਿਨਾ ਸੁਵਿਪੁਲੇਨ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚ ਥੁਤਿਘੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸੁ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਤਾਆਦੀਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਤੋ ਦਸਬਲਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਦਿਨਿਰਤਿਸਯਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਤੋ ਚ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣੋ ਰੂਪਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣੋ ਘੋਸਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣੋ ਲੂਖਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕੇ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਪਸਾਦਾਵਹਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਦਰਬਹੁਮਾਨਗਾਰਵਾਯਤਨਤਾਯ ਪਰਮਪੇਮਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਓਵਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਚਿ ਅਸਂਹਾਰਿਯਾ ਤੇਸਂ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਿ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਪਅਚ੍ਚਾਗੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਸਾਦਂ ਨ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਆਣਂ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਯੋ ਵੇ ਕਤਞ੍ਞੂ ਕਤਵੇਦਿ ਧੀਰੋ,
ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੭੮)।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਠਿਤਧਮ੍ਮੋ ਵੇਲਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਮਯਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁਪਿ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੪੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੮੫) ਚ।

ਏਵਂ ਭਤ੍ਤਵਾਤਿ ਭਗਵਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਏਕਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਤਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਗ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਹਿਤੇਸਿਨੋ।
ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਬਹਵੋ ਸਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਕਥਂ **ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤੋਪਿ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤੋ ਭਗਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਿਰਿਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ **ਸੋਮਨਸ੍ਸਕੁਮਾਰਕਾਲੇ**(ਜਾ॰ ੧.੧੫.੨੧੧ ਆਦਯੋ) **ਹਤ੍ਥਿਪਾਲਕੁਮਾਰਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੩੭ ਆਦਯੋ) **ਅਯੋਘਰਪਣ੍ਡਿਤਕਾਲੇ**(ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੬੩ ਆਦਯੋ) **ਮੂਗਪਕ੍ਖਪਣ੍ਡਿਤਕਾਲੇ** (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧ ਆਦਯੋ) **ਚੂਲ਼ਸੁਤਸੋਮਕਾਲੇ**ਤਿ (ਜਾ॰ ੨.੧੭.੧੯੫ ਆਦਯੋ) ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮੀਪੂਰਣਵਸੇਨ ਦੇਵਰਜ੍ਜਸਦਿਸਾਯ ਰਜਜਸਿਰਿਯਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਭਾਵਾਨਂ ਪਮਾਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵੇਪਿ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਦੇਵਲੋਕਾਧਿਪਚ੍ਚਸਅਸਂ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਿਯਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਯਸਞ੍ਚ ਤਿਣਾਯਪਿ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਪਹਾਯ ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਸਿਰਿਆਦਿਕੇ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ ਭਾਨਿ ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਹਿਮਵਨ੍ਤਾਦਿਭਾਜਨਲੋਕਵਿਸੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ ਸੋਭਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਭਾਵਤੋ, ਤੇਪਿ ਭਗਵਾ ਵਮਿ ਤਂਨਿਵਾਸਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਂ ਯਸ੍ਮਾ, ਯਸਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ ਸੁਖਂ।
ਪਹਾਸਿ ਲੋਕਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ ਤਤੋ॥

ਕਥਂ **ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ**? ਭਾਗਾ ਨਾਮ ਸਭਾਗਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸਾ, ਤੇ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤੀਤਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਵਿਧਾ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਪਪਞ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਗਂ ਸਬ੍ਬਂ ਗਨ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਯੋਜਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਧਾਤੁਂ ਸਮਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਛਡ੍ਡਯਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਪਥਵਿਂ ਆਪਂ ਤੇਜਂ ਵਾਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਂ ਸੋਤਂ ਘਾਨਂ ਜਿਵ੍ਹਂ ਕਾਯਂ ਮਨਂ, ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਂ, ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਰੂਪਵਿਚਾਰਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਵਸੇਨਪਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਛਡ੍ਡਯਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਯਂ ਤਂ, ਆਨਨ੍ਦ, ਚਤ੍ਤਂ ਵਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਹੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪੁਨ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੩)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਭਾਗੇ ਵਮੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲੇ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ ਹੀਨਪਣੀਤੇ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਮੁਖੇਨ ਵਮਿ ਉਗ੍ਗਿਰਿ, ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿ ਪਜਹਿ, ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨੪੦)। ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਾਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤਾਦਿ ਧਮ੍ਮਭੇਦਾ ਮਹੇਸਿਨਾ।
ਕਣ੍ਹਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਯਤੋ ਵਨ੍ਤਾ, ਤਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ਮਤੋ॥

ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ –

''ਭਾਗਵਾ ਭਤਵਾ ਭਾਗੇ, ਭਗੇ ਚ ਵਨਿ ਭਤ੍ਤਵਾ।
ਭਗੇ ਵਮਿ ਤਥਾ ਭਾਗੇ, ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ ਜਿਨੋ''ਤਿ॥

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਤਾਸੁ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਾ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾਦੀਨਂ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵੇਨ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਯੋਗਾਸਯਭੇਦਤੋ ਦੁਵਿਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਪਯੋਗਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੂਪਦੇਸੋ, ਆਸਯਤੋ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਹਿਤੇਸਿਤਾ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਕਾਲਾਗਮਨਾਦਿਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਦਿਨਾਪਿ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਪਰਹਿਤਪਅਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ, **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕਵਿਦੂ**ਤਿ ਚ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾਵਸੇਨ। ਨਨੁ ਚ ''ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋ, ''ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ। **ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਸੁਗਤੋ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ

‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਅਤ੍ਤਨਾਪਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧੇਸੀ’’ਤਿਆਦਿ । **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵਿਭਾਵਿਤਾ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਹੇਤੁਫਲਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਤਿਵਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਵਿਦੂ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਕਾਸਿਤਾ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। **ਸੁਗਤੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਪਨ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਹੇਤੁਫਲਸਤ੍ਤੂਪਕਾਰਵਸੇਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸੋ ਇਮੰ ਲੋਕਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੋ ਭਗਵਾ**ਤਿ ਯੋ ‘‘ਅਰਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਗੁਣੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। **ਇਮੰ ਲੋਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਵਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸਦੇਵਕ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀ”**ਤਿ। **ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸਦੇਵਕਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯੇਨਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ ਇਤਰੇਸੰ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਰਕਵਚਨੇਨ ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞ੍ਞਾਯੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋ ਜਾਤੋ ਤੰਨਿਵਾਸੀ ਚ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਵਚਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਅਸਮਿਤਾਬਾਹਿਤਪਾਪਾਨਞ੍ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਮੰ ‘‘ਸਦੇਵਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ, ‘‘ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤੁਲ੍ਯਯੋਗੇਪਿ ਅਯੰ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਜਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣ”**ਨ੍ਤਿ। ਸਦੇਵਕਾਦਿਵਚਨੇਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾਨੰ, ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਨਞ੍ਚ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **“ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਵਚਨੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ”**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਾ** ਰਾਜਾਨੋ। **ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੰ। **ਤੀਹਿ ਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਸਮਾਰਕਸਬਰ੍ਹਮਕਵਚਨੇਹਿ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿੰ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ।

ਅਰੂਪੀ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਾਤਿ ਇਮੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ”**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭)। ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਆਹ **“ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ”**ਤਿ । ਅਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **“ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ”**ਤਿ। **ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਸਮਣਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਤਾਵਤਿੰਸਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ। ਇਤਰਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ।

ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ? ‘‘ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਣਪਰਿਸਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ ਚ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ‘‘ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ ਚ ਗਹਿਤਾ, ‘‘ਪਜ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਇਮਾਯੇਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਚਤੁਪਰਿਸਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਜਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਥੰ ਪਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਸਹ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ? ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਗਹਿਤਾ, ‘‘ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਗਹਪਤਿਸੁਦ੍ਦਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਵਸੇਸਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਗਹਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਤੋ ਪਨ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਮਨੁਸ੍ਸਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ‘‘ਪਜ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਚਤੂਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਠਿਤਾ ਏਤੇਯੇਵ ਮਨੁਸ੍ਸਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਵਿਕਪ੍ਪਦ੍ਵਯੇਪਿ ਪਜਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਤੁਪਰਿਸਾਦਿਵਸੇਨ ਠਿਤਾਨੰ

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂਯੇਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ''ਪਜ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤੇ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ "**ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਵਾ"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਾਗਗਰੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਸੇਸਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਦੇਵੇਹਿ ਵਾ ਸਹ ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਵਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਚਤੁਪਰਿਸਸਹਿਤੋ ਅਵਸੇਸਸੁਦ੍ਧਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਨੇਰਯਿਕਾਦਿਸਤ੍ਤਲੋਕੋ, ਚਤੁਧਾ ਠਿਤਮਨੁਸ੍ਸਸਹਿਤੋ ਵਾ ਅਵਸੇਸਨਾਗਸੁਪਣ੍ਣਨੇਰਯਿਕਾਦਿਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭਾਗਸੋ ਲੋਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਿਵਿਜਾਨਨੇਨ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਹਿ ਗਤੀਸੁ ਦੇਵਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਵ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯਂ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨੁਕ੍ਕਮੋ। ਪੋਰਾਣਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ – **ਸਦੇਵਕ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਂ ਲੋਕਂ। **ਸਮਾਰਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਂ ਲੋਕਂ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਵਸੇਸਂ ਲੋਕਂ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਿਭਵੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਿਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤੋ "**ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਪਦੇਹਿ ਸਦੇਵਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਿ ਯਕਾਰਲੋਪੇਨਾਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਉਪਮਾਨਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਿਵੇਕਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ। ਤੇਨ ਵੀਥਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਕਦਾਚਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਹਿਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ ਪਿਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਪਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕਾਰਂ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਖਣਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਬਹੁਂ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਨੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ ਬਹੁਂ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ। **ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਮੇਵ ਦੇਸੇਤੀ**ਤਿ ਆਦਿਮ੍ਹਿਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ। ਮਜ੍ਝੇਪਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇਪਿ ਕਲ੍ਯਾਣਂ ਭਦ੍ਦਕਂ ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹਿ ਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨ।

ਸਮਨ੍ਤਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਤਾ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਸੁ ਪਨ ਅਵਯਵੇਸੁ ਸਮੁਦਾਯਰੂਪੇਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਗਾਥਾਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਂ ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਵਾ ਸਂਸਾਮਿਵੋਹਾਰਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪਠਮਪਾਦੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਾਤਿਬਹੁਵਿਭਾਗਂ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਨਾ ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਨੇਵ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗੇਨ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਭਾਗਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ। **ਨਿਦਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੇਨ ਠਪਿਤਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਦਿਅਪਦਿਸਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਦਾਨਗਨ੍ਥੇਨ। **ਨਿਗਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਦਮਵੋਚਾ''ਤਿਆਦਿਕੇਨ ''ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਨਿਗਮਨੇਨ। ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਕੇਹਿ ਠਪਿਤਾਨਿਪਿ ਹਿ ਨਿਦਾਨਨਿਗਮਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਤ੍ਥੁ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਵਿਧਾਨਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨੇਵ। ਤੇਨੇਵ **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ''ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਂ ਆਦਿ, ਇਦਮਵੋਚਾਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰਾ ਮਜ੍ਝ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਕਲੋਪੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ –

‘‘ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣੰ, ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ।
ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨੰ, ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੦, ੫੦) –

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਕਾਸਕੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਸੀਲਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨਸ੍ਸ **“ਸੀਲੇਨ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਮਥਾਦੀਨੰ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ ਆਹ **“ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਫਲੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਨਿਬ੍ਬਾਨੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ। ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਪਞ੍ਞਾਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਸੀਲੰ ਸਮਾਧਿ ਚ ਮੂਲਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸੀਲਸਮਾਧੀਹਿ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ। ਪਞ੍ਞਾ ਪਨ ਅਨੁਬੋਧਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਾਤਿ ਤਦੁਭਯਮ੍ਪਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ **“ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗੇਹਿ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਫਲਕਿਚ੍ਚੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਤਤੋ ਪਰੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ”**ਤਿ। ਫਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਹ, ਇਤਰੇਨ ਇਤਰੰ ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ ‘‘ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨੇਹਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ’’ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿਤਾਯ ਵਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਬੋਧਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤਾ, ਤਾਯ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ ਤਪ੍ਪਭਵਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੰਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ ਵੋਦਾਨਪਾਰਿਪੂਰੀ ਚ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਾ, ਤਾਯ **ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ** ਤੰਸਰੀਰਤ੍ਤਾ। ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਤਥਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਾਯ **ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ** ਤਾਯ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵਤੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੰ। **ਤਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਤ੍ਤਾਯ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਤਥਭਾਵਾਯ। ਸੋ ਪਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿ ਸਾਵਕਬੋਧੀਤਿ ਤਿਵਿਧੋ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਗੁਣੇਹਿ ਅਗ੍ਗਭਾਵਤੋ ਇਤਰਬੋਧਿਦ੍ਵਯਮੂਲਤਾਯ ਚ ਪਠਮਾਯ ਬੋਧਿਯਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾ, ਗੁਣੇਹਿ ਵੇਮਜ੍ਝਭਾਵਤੋ ਦੁਤਿਯਾਯ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਤਾ, ਤਦੁਭਯਤਾਯ ਵਾ ਵੋਸਾਨਤਾਯ ਚ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਏਸੋਤਿ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ। **ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ**ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ –

‘‘ਯਥਾ ਯਥਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ ਗਰੁਟ੍ਠਾਨੀਯੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ –

ਚ ਆਦਿ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਾਵਹਨਤੋ**ਤਿ ਸਮਥਸੁਖਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਸਮ੍ਪਾਪਨਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ‘‘ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ, ਤਥਾ –

‘‘ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੰ, ਅਮਤੰ ਤੰ ਵਿਜਾਨਤੰ॥
ਅਮਾਨੁਸੀ ਰਤੀ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਚ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪-੩੭੩)।

ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ ਯਥਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁਖੰ ਆਵਹਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠੰ, ਤਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮੋ। **ਤਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ**ਤਿ ਛਲਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਲੇਪਸ੍ਸ ਆਵਹਨਤੋ। **ਨਾਥਪ੍ਪਭਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਭਵਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਭਵੋ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਨਾਥੋਵ ਪਭਵੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਨਾਥਪ੍ਪਭਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਨਾਥਪ੍ਪਭਵਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਾਥਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਤ੍ਥਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ**ਤਿ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ ਅਤ੍ਥਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਾਯ

ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ। **ਕਿਚ੍ਚੁਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ**ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ ਸਾਸਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਕਲੋ ਚ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਤਮੇਸਾਨਂ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਮਹੋਸੀ''ਤਿਆਦਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੮)। ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੪)। **ਯਥਾਨੁਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਰਹਂ। ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਞ੍ਹਿ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਂ,** ਤਥਾ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਇਤਰਂ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਂ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਤ੍ਥੇਨ **ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਞ੍ਚ। ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਥਤਾਯ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ ਸਹਸਦ੍ਦੋ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦਿਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਂ ਦੇਸਨਂ ਪਹਾਯ ਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਦੇਸਨਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਸਿਥਿਲਧਨਿਤਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਮਿਲਭਾਸਾ ਵਿਯ, ਵਿਵਟਕਰਣਤਾਯ ਓਟ੍ਠੇ ਅਫੁਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਤੋ ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ ਕਿਰਾਤਭਾਸਾ ਵਿਯ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ ਯਵਨਭਾਸਾ ਵਿਯ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਸਾਨੁਸਾਰਤਾਯ ਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹੀਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਵਾ ਪਾਦਸਿਕਾਦਿ ਮਿਲਕ੍ਖੁਭਾਸਾ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਨਾਮ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਹਿ ਏਸਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਕਦੇਸਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ –

> ''ਸਿਥਿਲਂ ਧਨਿਤਞ੍ਚ ਦੀਘਰਸ੍ਸਂ, ਗਰੁਕਂ ਲਹੁਕਞ੍ਚ ਨਿਗ੍ਗਹੀਤਂ।
> ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦਸਧਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਭੇਦੋ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੯੧; ਪਰਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪੮੫) –

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦਸਵਿਧਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ''ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨੇਤ੍ਤਿਨਯੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਙ੍ਕਾਸਨਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਿਪਿ **ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ** ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੁਖੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਕ੍ਖਰਂ ਪਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਾਨਿ ਪਠਮਂ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਿ, ਇਧ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਪਦਾਨਿਯੇਵ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਕਾਸਨਂ ਦੀਪਨਂ **ਸਙ੍ਕਾਸਨਂ। ਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਸੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਦ੍ਧੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਦੀਪਨਂ ਸਙ੍ਕਾਸਨਂ ਨਾਮ। ਤਤ੍ਤਕੇਨ ਹਿ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਪਠਮਂ ਕਾਸਨਂ **ਪਕਾਸਨਂ**। ''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਪਚ੍ਛਾ ਕਥਿਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਪਠਮਂ ਵਚਨੇਨ ਦੀਪਨਂ ਪਕਾਸਨਂ ਨਾਮ। ਆਦਿਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਯਂ ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਪਟ੍ਠਪੇਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਞ੍ਚੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਉਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਹਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਪਠਮਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਚਨਂ ਸਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨ ਵਚਨਞ੍ਚ **ਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਾਨਿ,** ਯਥਾ ''ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਿਂਯੇਵ ਚ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਵਰਣਵਸੇਨ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਚ ਪੁਨ ਵਚਨਂ। ਮਜ੍ਝਿਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਮੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ। ਵਿਵਟਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤਰਾਭਿਧਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਕਾਰੇਹਿ ਞਾਪਨਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਤੋਸਨਂ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਾਪਨਾਨਿ,** ਯਥਾ ''ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਟਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ

‘‘ਕਤਮੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਂਫੁਸਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਚ। ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਮੇਤਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭਾਵਤੋ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਠਮਂ ਦੀਪਿਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਨ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪਨੇਨ ‘‘ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ? ਚਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦਿਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਾਭਿਧਾਨੇਨ ਸਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਪਿ ਅਭਿਧਾਨੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਂ **ਵਿਵਰਣਂ** ਨਾਮ। ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਵਿਵਰਿਤੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਿਭਾਗਕਰਣਂ **ਵਿਭਜਨਂ** ਨਾਮ। ਵਿਵਟਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਾਭਿਧਾਨੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਉਪਮਾਭਿਧਾਨੇਨ ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਿਵਰਣੇਨ ਵਿਵਰਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ‘‘ਕਤਮੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਹੋਤਿ? ਯੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਂਫੁਸਨਾ’’ਤਿ ਅਤਿਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ, ਵਿਭਜਨੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਨਿਚ੍ਚਮ੍ਮਾ, ਏਵਮੇਵ ਖ੍ਵਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਫਸ੍ਸਾਹਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਉਪਮਾਕਥਨਞ੍ਚ **ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਂ** ਨਾਮ। ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਂ ਅਤਿਖਿਣਬੁਦ੍ਧੀਨਂ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਞਾਣਤਿਖਿਣਕਰਣਞ੍ਚ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਸੋਤੂਨਂ ਚਿਤ੍ਤਤੋਸਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸਾਨੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਾਸਨਾਦਿਅਤ੍ਥਪਦਰੂਪਤ੍ਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਛਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗਤੋ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਾਦਯੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥਾਕਾਰਤ੍ਤਾ **“ਅਤ੍ਥਪਦਾਨੀ”**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋਯੇਵ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸੀਯਤਿ ਪਕਾਸੀਯਤਿ ਵਿਵਰੀਯਤਿ ਵਿਭਜੀਯਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀ ਕਰੀਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ।

ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਸ-ਕਾਰ ਦੁ-ਕਾਰ ਸੋ-ਕਾਰਾਦਿ ਵਿਯ ਉਚ੍ਚਾਰਣਵੇਲਾਯ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇ ਪਦੇ ਵਣ੍ਣੋ **ਅਕ੍ਖਰਂ** ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਅਕ੍ਖਰਣਤੋ ਅਵੇਵਚਨਤੋ। ਨ ਹਿ ਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਦਂ ਸਵੇਵਚਨਤਾਯ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯਂ ਚਰਨ੍ਤਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਨ ਏਵਂ ਵਣ੍ਣੋ ਅਵੇਵਚਨਤ੍ਤਾ। ਏਕਕ੍ਖਰਂ ਵਾ ਪਦਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ‘‘ਮਾ ਏਵਂ ਕਿਰ ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਮਾ-ਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਤੀਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਯੋਗਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਰਣਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਾਵਾਚਾਹਿ ਅਕ੍ਖਰਣਤੋ ਅਵੇਵਚਨਤੋ ਅਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਖਰਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਿਤਾ। ਤਂ ਪਾਰਾਯਨਿਕਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵਸੇਨ ਭਗਵਤਾ ਰਤਨਘਰੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਿਤਪਟ੍ਠਾਨਮਹਾਪਕਰਣਵਸੇਨ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਿਭਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਤੋ **ਪਦਂ**। ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ ਪਦਂ। ਤਂ ਨਾਮਪਦਂ ਆਖ੍ਯਾਤਪਦਂ ਉਪਸਗ੍ਗਪਦਂ ਨਿਪਾਤਪਦਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ। ਤਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਦਬ੍ਬਪਧਾਨਂ **ਨਾਮਪਦਂ**। ਨਾਮਪਦੇਹਿ ਦਬ੍ਬਮਾਵਿਭੂਤਰੂਪਂ, ਕਿਰਿਯਾ ਅਨਾਵਿਭੂਤਰੂਪਾ। ਫੁਸਤਿ ਵੇਦਯਤਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ ਕਿਰਿਯਾਪਧਾਨਂ **ਆਖ੍ਯਾਤਪਦਂ**। ਆਖ੍ਯਾਤਪਦੇਹਿ ਕਿਰਿਯਾ ਆਵਿਭੂਤਰੂਪਾ, ਦਬ੍ਬਮਨਾਵਿਭੂਤਰੂਪਂ। ਯਥਾ ‘‘ਚਿਰਪ੍ਪਵਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਸਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵਿਯੋਗਵਿਸਿਟ੍ਠਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, ਏਵਂ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਦੀਪਨਤੋ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਾਵਬੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਪ-ਇਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ **ਉਪਸਗ੍ਗਪਦਂ**। ਕਿਰਿਯਾਯ ਦਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਸਰੂਪਵਿਸੇਸਪ੍ਪਕਾਸਨਹੇਤੁਭੂਤਂ ਏਵਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਂ **ਨਿਪਾਤਪਦਂ**। ‘‘ਏਵਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਮਾ ਏਵਂ ਮਨਸਾਕਤ੍ਥਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਦੀਪਨਤੋ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਜੋਤਕੋ ਏਵਂਸਦ੍ਦੋ, ‘‘ਏਵਂਸੀਲਾ ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਦਬ੍ਬਵਿਸੇਸਸ੍ਸ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਦਾਭਿਹਿਤਂ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ,** ਵਾਕ੍ਯਂ। ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ’’ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਕਥਿਤਮਤ੍ਥਂ ‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯ, ਚਿਤ੍ਤ, ਵੀਮਂਸਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਕਟਂ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਦਸਮੁਦਾਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਆਖ੍ਯਾਤਂ ਸਨਿਪਾਤਂ ਸਕਾਰਕਂ ਸਵਿਸੇਸਨਂ ਵਾਕ੍ਯਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਪਦੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜੀਯਤੀਤਿ ਪਦਮ੍ਪਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਤਂ ਨ। ਪਦਮਤ੍ਤਸਵਨੇਪਿ ਹਿ ਅਧਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨੇਹਿ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾਵ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵਾਕ੍ਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਤੀਤਿ।

ਪਕਾਰਤੋ ਵਾਕ੍ਯਵਿਭਾਗੋ **ਆਕਾਰੋ**। ‘‘ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਛਨ੍ਦੋ? ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਛਨ੍ਦਿਕਤਾ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਕਥਿਤਸ੍ਸੇਵ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧੇਨ ਵਿਭਾਗਕਰਣੰ ਆਕਾਰੋ ਨਾਮ। ਆਕਾਰਾਭਿਹਿਤੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ**। ‘‘ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਆਕਾਰੇਨ ਕਥਿਤੰ ‘‘ਫੁਸਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਵੇਦਯਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਚਨੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਨਾਮ। ‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਗ੍ਗਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਵਾ ਮਗ੍ਗੀਯਤਿ, ਕਿਲੇਸੇ ਵਾ ਮਾਰੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸਦੇਸਨਤ੍ਤਾ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**। ਅਥ ਵਾ ਵੇਦਯਤੀਤਿ ਵੇਦਨਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਚਨਲਦ੍ਧਪਦੇਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਸੁ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਸੁਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਯਤੀਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਯਤਿ ਨ ਸੁਖਯਤੀਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਤਿ ਅਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸੇਨ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ **ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ** ਨਾਮ। ਏਤੇਸੰ ਅਕ੍ਖਰਾਦੀਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਾਨੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ**।

ਏਵੰ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਪਦਸਮਾਯੋਗੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸੇਤਿ, ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਤਿ, ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ ਕਰੋਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਦਾਵਯਵਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਪਦਗ੍ਗਹਣੰ, ਗਹਿਤੇਨ ਚ ਪਦੇਨ ਪਦਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਸਙ੍ਕੇਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸੇਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਦੀਪਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਦਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਵਾਕ੍ਯਸ੍ਸ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਦੇਨ ਪਠਮੰ ਪਕਾਸਿਤੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਵਾਕ੍ਯਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਪਨ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਵਰਿਤੋ ਵਿਵਟੋ ਕਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਾਕ੍ਯਭੇਦੇ ਕਤੇ ਤਦਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ। ਤਥਾ ਵਾਕ੍ਯਾਵਯਵਾਨੰ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗੇ ਕਤੇ ਸੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ ਕਰੋਤਿ। ਕਤਨਿਬ੍ਬਚਨੇਹਿ ਪਨ ਵਾਕ੍ਯਾਵਯਵੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦੇਸਿਤੇਹਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਤੋਸਨੰ ਬੁਦ੍ਧਿਨਿਸਾਨਞ੍ਚ ਕਤੰ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਅਪਿਚ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਉਗ੍ਘਟੇਤ੍ਵਾ ਪਦੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਪਞ੍ਚੇਤ੍ਵਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਵਿਨੇਤਿ ਨੇਯ੍ਯੰ। ਏਵਞ੍ਚਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਉਗ੍ਘਟਿਯਮਾਨੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁੰ ਵਿਨੇਤਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਿਯਮਾਨੋ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁੰ, ਨੀਯਮਾਨੋ ਨੇਯ੍ਯੰ। ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਘਟਨਾ ਆਦਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਨਯਨੰ ਅਨ੍ਤੇ। ਏਵੰ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਤਿਧਾ ਦੇਸਿਤੋ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਧਮਨੋ ਗੁਣਤ੍ਤਯਾਵਹੋ ਤਿਵਿਧਵਿਨੇਯ੍ਯਵਿਨਯਨੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣੋਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਾਤ੍ਥੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ **ਨੇਤ੍ਤਿਪਕਰਣੇ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੯) –

> ‘‘ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਸਙ੍ਕਾਸੇਤਿ, ਪਦੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਵਰਤਿ, ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਭਜਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਉਤ੍ਤਾਨਿੰ ਕਰੋਤਿ, ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਅਕ੍ਖਰੇਹਿ ਚ ਪਦੇਹਿ ਚ ਉਗ੍ਘਟੇਤਿ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਚ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚ ਵਿਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਹਿ ਚ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਗ੍ਘਟਨਾ ਆਦਿ, ਵਿਪਞ੍ਚਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ। ਸੋਯੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੋ ਉਗ੍ਘਟਿਯਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਿਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਨੰ ਆਹੁ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ। ਵਿਪਞ੍ਚਿਯਨ੍ਤੋ ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਿਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਨੰ ਆਹੁ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋਤਿ। ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਯਨ੍ਤੋ ਨੇਯ੍ਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਵਿਨੇਤਿ, ਤੇਨ ਨੰ ਆਹੁ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋਤੀ’’ਤਿ।

ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। **ਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। ਤੇ ਪਨੇਤੇ ਅਤ੍ਥਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**। ਅਥ ਵਾ **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਹੇਤੁਫਲੰ। **ਧਮ੍ਮੋ** ਹੇਤੁ। **ਦੇਸਨਾ** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋ। ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਸਙ੍ਖੇਪਵਿਤ੍ਥਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਕਥਨੰ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪੰ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੰ ਅਤ੍ਥੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਥਾਨੁਰੂਪੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ। ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। ਤੇਪਿ ਚੇਤੇ ਅਤ੍ਥਾਦਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਪਚਿਤਕੁਸਲਸਮ੍ਭਾਰੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇਹਿ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ**। ਤੇਸੁ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **‘‘ਅਤ੍ਥਗਮ੍ਭੀਰਤਾਪਟਿਵੇਧਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਾਤ੍ਥ’’**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਗੁਣਦੀਪਨਤੋ। ਤਾਸੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ

“**ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦੇਸਨਾਗਮ੍ਭੀਰਤਾਹਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**”ਨ੍ਤਿ ਤਾਸਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਤੋ। ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਅਤ੍ਥਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਪਭੇਦਗਤਂ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾਪਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਆਹ “**ਅਤ੍ਥਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਨ੍ਤਿਪਦਾਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਭੇਦਗਤਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਤਿ ਆਹ “**ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਸਯਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**”ਨ੍ਤਿ ਅਸਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਦਭਾਵਤੋ।

ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਾਨਂ ਕਿਂਕੁਸਲਗਵੇਸੀਨਂ ਪਸਾਦਾਵਹਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਾਤ੍ਥਂ**। ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ ਨਦੀਪੂਰੇਨ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਪਵਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਾਤ੍ਥਕਤਾ ਪਨਸ੍ਸ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤਾਯ,** ਸਾ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ’’ਤਿਆਦਿ। **ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਜਨਸ੍ਸ ਪਸਾਦਾਵਹਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ**। ਲੋਕਿਯਜਨੋ ਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਧਾਪਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ। ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤਾ ਪਨਸ੍ਸ **ਸਦ੍ਧੇਯਜਤਾਯ,** ਸਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਂ ਆਹ, ਤਤੋ **ਪਰਿਕ੍ਖਕਜਨਪ੍ਪਸਾਦਕਂ ਸਦ੍ਧੇਯਜਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਪਦਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਂ, ਤਤੋ ਲੋਕਿਯਜਨਪ੍ਪਸਾਦਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਗਮ੍ਭੀਰਾਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਸਾਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਤੋ ਅਗਾਧਾਪਾਰਤਾਯ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਬੋਧਸਦ੍ਦਕਤਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਨੇਯਜਾਨਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਭਾਵਾਪਾਦਨਤੋ। ਸਬ੍ਬੋਪੇਸ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਤ੍ਥਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਵਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਚਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਗ੍ਗਹਣਂ। **ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। **ਕੇਵਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਸਕਲਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਕਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ , ਸਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਾਨੇ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚੇ ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੇ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸੁ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਯਂ ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੇ ਵੀਰਿਯੇ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗੇਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਸਾਸਨੇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਕਿਂ ਤੇ ਵਤਂ ਕਿਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਕਿਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਤੇ ਨਾਗਮਹਾਵਿਮਾਨਂ॥

‘‘ਅਹਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ,
ਸਦ੍ਧਾ ਉਭੋ ਦਾਨਪਤੀ ਅਹੁਮ੍ਹਾ।
ਓਪਾਨਭੂਤਂ ਮੇ ਘਰਂ ਤਦਾਸਿ,
ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ॥

‘‘ਤਂ ਮੇ ਵਤਂ ਤਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ,
ਤਸ੍ਸ ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਪਾਕੋ।
ਇਦ੍ਧੀ ਜੁਤੀ ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤਿ,
ਇਦਞ੍ਚ ਮੇ ਧੀਰ ਮਹਾਵਿਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ –

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ **ਪੁਣ੍ਣਕਜਾਤਕੇ** (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੧੫੯੨-੧੫੯੩, ੧੫੯੫) ਦਾਨੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ।

> ''ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਕੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵ◌ੋ।
> ਕੇਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤਿ॥
>
> ''ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਕਾਮਦਦੋ, ਤੇਨ ਪਾਣਿ ਮਧੁਸ੍ਸਵ◌ੋ।
> ਤੇਨ ਮੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਾਣਿਮ੍ਹਿ ਇਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥ –

ਇਮਸ੍ਮਿੰ **ਅਙ੍ਕੁਰਪੇਤਵ◌ਤ੍ਥੁਮ੍ਹਿ** (ਪੇ॰ ਵ॰ ੨੭੫, ੨੭੭) ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਵੱਚੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ''ਏਵ◌ੰ ਖੋ ਤੰ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਤਿੱਤਿਰਿਯੰ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ (ਚੂਲ਼ਵ◌॰ ੩੧੧) ਇਮਸ੍ਮਿੰ **ਤਿੱਤਿਰਜਾਤਕੇ** ਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸੀਲੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ''ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਪਞ੍ਚਸਿਖ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਨੇਵ◌ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵ◌ਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਯਾਵਦੇਵ◌ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਪੱਤਿਯਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ **ਮਹਾਗੋਵ◌ਿਨ੍ਦਸੁੱਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਾ। ''ਪਰੇ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇੱਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ **ਸਲ੍ਲੇਖਸੁੱਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੩) ਮੇਥੁਨਵ◌ਿਰਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤਾ।

> ''ਮਯਞ੍ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਾਮ,
> ਅਮ੍ਹੇ ਚ ਭਰਿਯਾ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ।
> ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਾਮ,
> ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਮ੍ਹੰ ਦਹਰਾ ਨ ਮੀਯਰੇ''ਤਿ॥ –

ਮਹਾਧਮ੍ਮਪਾਲਜਾਤਕੇ (ਜਾ॰ ੧.੧੦.੯੭) ਸਦਾਰਸਨ੍ਤੋਸੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੋ। ''ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁੱਤ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਿਤਾ, ਤਪਸ੍ਸੀ ਸੁਦੰ ਹੋਮੀ''ਤਿ **ਲੋਮਹੰਸਨਸੁੱਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫) ਵ◌ੀਰਿਯੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ।

> ''ਹੀਨੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ, ਖੱਤਿਯੇ ਉਪਪੱਜਤਿ।
> ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਚ ਦੇਵ◌ੱਤੰ, ਉੱਤਮੇਨ ਵ◌ਿਸੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥ –

ਏਵ◌ੰ (ਜਾ॰ ੨.੨੨.੪੨੯) **ਨਿਮਿਜਾਤਕੇ** ਅੱਤਦਮਨਵ◌ਸੇਨ ਕਤੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਉਪੋਸਥੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੋ। ''ਇਦੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਪਞ੍ਚਸਿਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵ◌ਿਰਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਅਯਮੇਵ◌ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮੱਗੋ''ਤਿ **ਮਹਾਗੋਵ◌ਿਨ੍ਦਸੁੱਤਸ੍ਮਿੰ**ਯੇਵ◌ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੨੯) ਅਰਿਯਮੱਗੋ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੋ। ''ਤਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਇੱਧਞ੍ਚੇਵ◌ ਫੀਤਞ੍ਚ ਵ◌ਿੱਥਾਰਿਕੰ ਬਾਹੁਜਞ੍ਞੰ ਪੁਥੁਭੂਤੰ ਯਾਵਦੇਵ◌ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕਸੁੱਤੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੭੪) ਸਿਕ੍ਖੱਤਯਸਙ੍ਗਹੰ ਸਕਲਸਾਸਨੰ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁੱਤੰ। ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ ਇਦਮੇਵ◌ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਿਕ੍ਖੱਤਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੱਤਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸੇਟ੍ਠੇਹੀ**ਤਿ ਬੁੱਧਾਦੀਹਿ ਸੇਟ੍ਠੇਹਿ। ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੰ ਵ◌ਾ ਚਰਿਯੰ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ**।

ਸਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁੱਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਨਿਦਾਨੇਨ ਸਨਿਦਾਨੰ। **ਸਉਪ੍ਪੱਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪੱਤਿਕੰ। ਵ◌ੇ**ਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪਤੋ**ਤਿ ਵ◌ੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾਦਿਅਨੁਰੂਪਤੋ। **ਅੱਥਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੇਸਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਅੱਥਸ੍ਸ। **ਹੇਤੁਦਾਹਰਣਯੁੱਤਤੋ**ਤਿ ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ''ਤਿ ਚ ਆਦਿਨਾ ਤੱਥ ਤੱਥ ਹੇਤੁਪਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੇਤੁਦਾਹਰਣੇਹਿ ਯੁੱਤਤੋ। **ਸੱਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨਾ**ਤਿ ''ਤੇ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸੱਧੰ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁੱਤਸੱਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨ। **ਪਟਿਪੱਤਿਯਾ**ਤਿ ਸੀਲਵ◌ਿਸੁੱਧਿਯਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪੱਤਿਯਾ, ਪਟਿਪੱਤਿਨਿਮਿੱਤਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। **ਅਧਿਗਮਬ੍ਯੱਤਿਤੋ**ਤਿ ਸੱਚੱਪਟਿਵ◌ੇਧੇਨ ਅਧਿਗਮਵ◌ੇਯ੍ਯੱਤਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਸਾਤ੍ਥੰ ਕਪਿਲਮਤਾਦਿ ਵ◌ਿਯ ਤੁੱਛੰ ਨਿਰੱਥਕੰ ਅਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਅੱਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਪਰਿਯੱਤਿਯਾ**ਤਿ

ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਪਰਿਚਯੇਨ। **ਆਗਮਬਜਤ੍ਤਿਤੋ**ਤਿ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਰਿਚਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਅਜਨੇਤ੍ਵਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਸਬਜਵ੍ਜਨਂ**। ਬਜਵ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਸਤਿ ਆਗਮਬਜਤ੍ਤੀਤਿ।
ਸੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਯੁਤ੍ਤਤੋਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਧਮ੍ਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਹਿ ਅਵਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਸੇਸੇਨ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪੁਣ੍ਣਂ ਪੂਰਿਤਂ। **ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਭਾਵਤੋ। **ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ। **ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸਯਤੋ **ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ**। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯੋ ''ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਾਭਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਵਾ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਹਿਤਫਰਣੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ ਮੁਦੁਹਦਯੋ ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਤਿ।

ਸਾਧੂਤਿ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ''ਸਾਧੁ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੫) ਆਯਾਚਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੬) ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੯) ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ। ''ਤੇਨ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਸਾਧੁਕਂ ਸੁਣੋਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੯੨) ਦਲ੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ ਆਣਤ੍ਤਿਯਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

> ''ਸਾਧੁ ਧਮ੍ਮਰੁਚਿ ਰਾਜਾ, ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ ਨਰੋ।
> ਸਾਧੁ ਮਿਤ੍ਤਾਨਮਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ, ਪਾਪਸ੍ਸਾਕਰਣਂ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥ –

ਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੨.੧੮.੧੦੧) ਸੁਨ੍ਦਰੇ। ਇਧਾਪਿ ਸੁਨ੍ਦਰੇਯੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਨਾਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਖੋ ਪਨਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਦ੍ਦਕਂ। ਭਦ੍ਦਕਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਥਾਵਹਂ ਸੁਖਾਵਹ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਸਞ੍ਞਿਤਹਿਤਾਵਹਂ। **ਸੁਖਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਿਵਿਧਸੁਖਾਵਹਂ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ । ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਾਲੇਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਪਸਾਦਨੀਯੋ ਤੇਸਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾਰੂਪੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਭੁਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਂਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਘੋਸਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਪਸਾਦਾਵਹਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਆਹ **"ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਜ੍ਝਾਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕੋਸਿਯਸਕੁਣਵਤ੍ਥੁ** ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

੨. ਯੇਨ ਵਾ **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਇਦਂ ਕਰਣਵਚਨਂ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਕਾਰਣਂ, ਨ ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਕਿਰਿਯਤ੍ਥੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਗੁਣਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾ ਇਧ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥਮੇਵੇਤਂ ਕਰਣਵਚਨਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਕਰਣਤ੍ਥਂ ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯੇਨ ਵਾ ਕਾਰਣੇਨਾ''ਤਿ। ਅਵਿਭਾਗਤੋ ਹਿ ਸਤਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਿਰਤਿਸਯਸਾਦੁਵਿਪੁਲਾਮਤਰਸਸਦ੍ਧਮ੍ਮਫਲਤਾਯਸ੍ਸ ਸਾਦੁਫਲਨਿਚ੍ਚਫਲਿਤਮਹਾਰੁਕ੍ਖੇਨ ਭਗਵਾ ਉਪਮਿਤੋ। ਸਾਦੁਫਲੂਪਭੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਹਿ ਮਹਾਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਾਦੁਫਲਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮੀ**ਤਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤਂਤਂਪਦੇਸਾਤਿਕ੍ਕਮਨੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਗਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ, ਉਪਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਪਰਿਯੋਸਾਨਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਉਪਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਆਸਨ੍ਨਤਰਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਹਂ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਸੋਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਟ੍ਠਾਨਂ।

ਯਥਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋਤਿ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ''ਕਚ੍ਚਿ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਖਮਨੀਯਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾਯ ਤਦਨੁਕਰਣੇਨ ਏਵਂ ਸੋਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤਂ ਪਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤਂ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੀਤੋਦਕਂ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ

ਸਂਸਨ੍ਦਿਤਂ। **ਏਕੀਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤਂ ਏਕਰੂਪਤਂ। **ਖਮਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਨਵਦ੍ਵਾਰਂ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਦੁਸ੍ਸਹਂ, ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਯਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਕਂ ਚਿਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਯਾਪਨਾਯ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਂ। ਸੀਸਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਂ**। ਦੁਕ੍ਖਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਂ**। ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇ ਉਟ੍ਠਾਨਸੁਖਤਾਯ **ਕਚ੍ਚਿ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਂ**। ਤਦਨੁਰੂਪਬਲਯੋਗਤੋ **ਕਚ੍ਚਿ ਬਲਂ**। ਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮ੍ਭਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿਸਦ੍ਦਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ । ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਪੀਤਿ**ਯੇਵ। ਤਰੁਣਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ**। ਸਮ੍ਮੋਦਂ ਜਨੇਤਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਕਂ, ਤਦੇਵ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਮੋਦਜਨਨਤੋ**”ਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਿਤਬ੍ਬਤੋ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ। ‘‘ਸਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਦੀਘਂ ਕਤ੍ਵਾ “**ਸਾਰਣੀਯ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਆਪਾਥਮਧੁਰਤਮਾਹ। **ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ**ਤਿ ਵਿਮਦ੍ਦਰਮਣੀਯਤਂ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਵਚਨਚਾਤੁਰਿਯਮਾਹ। **ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਂ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਅਤਿਦੂਰਅਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਨਾਤਿਦੂਰਨਾਚ੍ਚਾਸਨ੍ਨਂ ਨਾਮ ਗਹਿਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਅਵਕਂਸਤੋ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਸਾਰਿਤਹਤ੍ਥਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਗੀਵਂ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗੀਵਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ। **ਮੇ**ਤਿ ਕਤ੍ਥੁਅਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਮਯਾ ਸੁਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਜਾਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ, ਨ ਬਾਹਿਤਪਾਪਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵਂ ਆਪਾਦਿਤੇ**ਤਿ ਖਣ੍ਡਿਤਦਨ੍ਤਪਲਿਤਕੇਸਾਦਿਭਾਵਂ ਸਮ੍ਪਾਪਿਤੇ। **ਵੁਡ੍ਢਿਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਵੁਡ੍ਢਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ, ਵੁਡ੍ਢਿਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕਭਾਵੇਨ। ਮਹਤ੍ਤਂ ਲਾਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਜਾਤਿਯਾ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਨ ਵਿਭਵਾਦਿਨਾਤਿ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕੋ। **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਕਾਲਂ। ਕਿਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ**”ਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਾਜੂਨਂ ਰਜ੍ਜਪਸਾਸਨਪਟਿਪਾਟਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਦ੍ਧਗਤੇ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਥਂ ਵਯੋਗਹਣਂ ਓਸਾਨਵਯਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**”ਤਿ। **ਪਚ੍ਛਿਮੋ ਤਤਿਯਭਾਗੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੋ।

ਦੁਤਿਯੇ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਜਿਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਨਾਯਂ ਜਿਣ੍ਣਤਾ ਵਯੋਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ ਪੁਰਾਣਤਾਯਾਤਿ ਆਹ “**ਜਿਣ੍ਣੇਤਿ ਪੋਰਾਣੇ**”ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਕੁਲਵਸੇਨ ਉਦਿਤੋਦਿਤਭਾਵਮਾਹ। ‘‘ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਜਾਤਿਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਗੁਣਵੁਡ੍ਢਿਯਾ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ “**ਵੁਡ੍ਢੇਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਾਦਿਗੁਣਵੁਡ੍ਢਿਯੁਤ੍ਤੇ**”ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯਪਿ ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ **ਮਹਲ੍ਲਕੇ**ਤਿ ਪਦੇਨ ਵਿਭਵਮਹਤ੍ਤਤਾ ਯੋਜਿਤਾ। **ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਿਧਿਂ ਉਪਗਤੇ ਤਂ ਅਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਰਣਤੋ। **ਅਨ੍ਤਿਮਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ।

ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਨਾਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਤੀ**”ਤਿ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਤੋ ਨ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਜਿਣ੍ਣੇ... ਪੇ॰... ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਜਿਣ੍ਣੇ...ਪੇ॰... ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਕਿਰਿਯਾਪੇਕ੍ਖਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਤੀ**ਤਿ ਉਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਆਚਰਿਯਂ ਪਨ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਕਰਣਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨਂ ਨਾਮਾ’’ਤਿ। ਨਾਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਲਕ੍ਖਣਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਭਾਵਨੇ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਪਕਤਿਵਿਭਾਵਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ, **ਨ ਅਭਿਵਾਦੇਤਿ** ਵਾਤਿ ਨ ਅਭਿਵਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਮਮ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦੀਨਿ ਕਾਤੁਂ ਅਰਹਰੂਪੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਅਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਾਣਂ। **ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਖੋ ਅਗਾਰਵੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੧) ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ। **ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਾਰਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਾਰਹਂ। **ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ**ਤਿ

ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋ, ਜਾਤਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਮੁਖੋਤਿ **ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ,** ਉਤ੍ਤਰਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਕਲੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁੰ ਓਲੋਕੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ''ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਸਮੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇ ਅਨੁਧਾਰਿਯਮਾਨੇ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਵਿਲੋਕੇਤਿ, ਆਸਭਿਞ੍ਚ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧) ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੂਪਰਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਸ੍ਸ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨੇਤੰ ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰਤੋ ਪਗੇਵ ਦਿਸਾਵਿਲੋਕਨਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸੰ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਅਨੇਕਾਨਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਏਕਙ੍ਗਣਾਨਿ ਅਹੇਸੁੰ। ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਮਾਨਾ ''ਮਹਾਪੁਰਿਸ ਇਧ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ''ਤਿ ਆਹੰਸੁ। ਏਵੰ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨੁਦਿਸਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰੀਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਦਿਸੰ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯੰ ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ''ਤਿ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਗਮਾਸੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਓਲੋਕੇਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਮਮ ਪੁਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਲੋਕਵਿਵਰਣਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇ ਜਾਤੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੰ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁੰ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਓਲੋਕੇਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਹਾਪੁਰਿਸੋਤਿ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਕੁਲਪ੍ਪਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਨ੍ਤਪੁਰਿਸੋ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਗੁਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਧਾਨੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਵੁਡ੍ਢਤਮੋ, ਗੁਣੇਹਿ ਮਹਲ੍ਲਕਤਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਗੁਣਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪਸਤ੍ਥਤਮੋ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਤਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ**ਤਿ ਅਧਿਕਤਰੋ। **ਪਤਿਮਾਨੇਸੀ**ਤਿ ਪੂਜੇਸਿ। **ਆਸਭਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮੰ। **ਮਯ੍ਹੰ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਰਹੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ**ਤਿ ਮਯ੍ਹੰ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਰਹੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਾਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਥਾਗਤਾ**ਤਿ ਤਥਾਗਤਤੋ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਭਾਵੰ। **ਪਰਿਪਾਕਸਿਥਿਲਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਾਕੇਨ ਸਿਥਿਲਬਨ੍ਧਨੰ।

੩. ਤੰ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ''ਨਾਹੰ ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ। ''ਨਾਹੰ ਅਰਸਰੂਪੋ, ਮਾਦਿਸਾ ਵਾ ਅਰਸਰੂਪਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਥਦ੍ਧੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਚਿਤ੍ਤਮੁਦੁਭਾਵਜਨਨਤ੍ਥ''**ਨ੍ਤਿ। **ਅਯਞ੍ਹਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦੋ ਦੇਸਨਾਵਾਰਕਾਰਣੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯੇਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥੰ ਅਵਗਮੇਤਿ ਬੋਧੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਦੇਸਨਾ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ** , ਵਾਰੋ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰਣਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਵਾਰਕਾਰਣੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯ। **ਕਤਮੋ ਪਨ ਸੋ**ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਾਪੇਕ੍ਖੋ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਕਤਮੋ ਸੋ ਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਜਾਤਿਵਸੇਨ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦੇਵੇਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ। **ਸੇਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤਾਨਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਅਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਗੇਵ ਅਸੇਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤਾਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਪਮੋਦਮਾਨਾਨੰ। **ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਲਵਰਾਗਵਸੇਨ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ। ਰੂਪਾਦਿਪਰਿਭੋਗੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾਯੁਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾ ਰੂਪਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਹਦਯਤਪ੍ਪਨਤੋ ਅਮ੍ਬਰਸਾਦਯੋ ਵਿਯ **''ਰੂਪਰਸਾ''**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਆਵਿਞ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਕਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। **ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਸਾਮਗ੍ਗਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਆਰਮ੍ਮਣਾਦਿਕਾਰਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ। **ਅਨੁਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਵਸੇਨ ਕਥਿਤੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸਪ੍ਪਾਯਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਨੁਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਅਨੁਕ੍ਕੰਸੇਨ੍ਤੋ।

ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ ਕਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ''ਜਹਿਤਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ। **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਤਥਾਗਤੇਨ ਜਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਭਵਮੂਲੰ। ''ਤਾਲਵਤ੍ਥੁਵਤ੍ਥੁਕਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਓਟ੍ਠਮੁਖੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਮਜ੍ਝੇਪਦਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਕਾਰਞ੍ਚ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਨੇਸੰ ਵਤ੍ਥੁ ਕਤਨ੍ਤਿ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ''**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਾਲਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ। ਯਥਾ ਆਰਾਮਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬੋ ਪਦੇਸੋ ਆਰਾਮਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇ ''ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ਤਾਲਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਕਾਸੋ ਸਮੂਲੰ ਉਦ੍ਧਰਿਤੇ ਤਾਲੇ ਪਦੇਸਮਤ੍ਤੇ ਠਿਤੇ ਤਾਲਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਪੁਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਰਸਾਦੀਨੰ। ਕਥੰ ਪਨ ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਨੇਸੰ ਵਤ੍ਥੁ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਯਥਾ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿ। ਰੂਪਾਦਿਪਰਿਭੋਗੇਨ
ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਣ੍ਹਾਯੁਤ੍ਤਸੋਮਨਸ੍ਸਵੇਦਨਾਸਙ੍ਖਾਤਰੂਪਰਸਾਦੀਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ **''ਤੇਸੰ ਪੁਬ੍ਬੇ**

ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਥੁਮਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਤੋ”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬੇ**ਤਿ ਪੁਰੇ, ਸਰਾਗਕਾਲੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਾਲਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਰਸਾਦਯੋ ‘‘ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪੁਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ।

ਅਵਿਰੁਲ੍ਹਿਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਿਰੁਲ੍ਹਿਸਭਾਵਤਾਯ। ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਲੋ ਪਤ੍ਤਫਲਾਦੀਨੰ ਅਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੂਤਿ ਆਹ **“ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਲੋ ਵਿਯ ਕਤਾ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ‘‘ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਕਤਾਤਿ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ’’ਤਿ ਅਯੰ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਵਤ੍ਥੁਭੂਤੋ ਤਾਲੋ ਵਿਯ ਕਤਾਤਿ ਅਵਤ੍ਥੁਤਾਲਾਕਤਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਸੇਸਨਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਪਰਨਿਪਾਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਇਮਿਨਾ ਪਨਤ੍ਥੇਨ ਇਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਰੂਪਰਸਾਦਿਵਚਨੇਨ ਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਧਮ੍ਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ, ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਮਤ੍ਥਕਸਦਿਸਾਨੰ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਮਗ੍ਗਸਤ੍ਥੇਨ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿੰ ਤਾਲਪਤ੍ਤਸਦਿਸੇ ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੁੰ ਅਸਮਤ੍ਥਾ ਜਾਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁ ਵਿਯ ਕਤਾਤਿ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਰੂਪਰਸਾਦਯੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਕੁਸਲਸੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਨਭਾਵੰਕਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਨੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਚ੍ਛਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਯਥਾ ਨੇਸੰ ਪਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਨ ਹੋਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਅਭਾਵੰ ਗਤਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਅਭਾਵੰ ਗਤਾ ਵਿਨਾਸਮੁਪਗਤਾ, ਪਹੀਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਇਮਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਟਿਭੰਸੂ’’ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੭, ੮) ਏਤ੍ਥ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਸਦ੍ਦੰ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਯਥਾ ਅਨੁਅਚ੍ਛਰਿਯਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਅਚ੍ਛਰਿਯਾ**ਤਿ ਸਵਨਕਾਲੇ ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਿਮ੍ਹਯਕਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਤ੍ਵੰ ਵਦੇਸਿ, ਸੋ ਪਰਿਯਾਯੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਯੰ ਵਨ੍ਦਨਾਦਿਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਾਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਾਰਣੰ ਅਰਸਰੂਪਤਾਯ ਵਦੇਸਿ, ਤੰ ਕਾਰਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੰ ਵਨ੍ਦਨਾਦਿਸਾਮਗ੍ਗਿਰਸਾਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਰਿਯਾਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ‘‘ਅਰਸਰੂਪੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿ ਆਹ, ਸੋ ਪਰਿਯਾਯੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਵਨ੍ਦਨਾਦੀਨਿ ਭਗਵਾ ਕਰੋਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਇਮੰ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿ।

੪. ਸਬ੍ਬਪਰਿਯਾਯੇਸੂਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ। **ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ‘‘ਨਿਬ੍ਭੋਗੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਭਗਵਾ ਚ ਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨਿਬ੍ਭੋਗਤਾਦਿੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਨੁਜਾਨਾਤਿ, ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਾਸਿਤਮਤ੍ਥੰ । **ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਰਿਭੋਗੋ**ਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਸੇਨ ਪਰਿਭੋਗੋ। **ਅਪਰੰ ਪਰਿਯਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਰਣੰ।

੫. ਕੁਲਸਮੁਦਾਚਾਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਕੁਲਾਚਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕਮ੍ਮੰ, ਕੁਲਚਾਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਅਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਰਣਭਾਵੰ। ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ, ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਬਾਹੁਲ੍ਲਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਕਾਯਤੋ ਪਵਤ੍ਤੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ **ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ**। ਤੰ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਤ੍ਥ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੭੪) **ਪਾਣੋ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ। ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਰੂਪਾਰੂਪਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਹਿ ਵਿਕੋਪਿਤੇ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਤੰਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਤਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਅਤੀਵ ਪਾਤਨੰ ਅਤਿਪਾਤੋ, ਸਣਿਕੰ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸੀਘੰ ਪਾਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਨੰ ਅਤਿਪਾਤੋ, ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਪਾਤੋ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ,** ਪਾਣਵਧੋ ਪਾਣਘਾਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਣੇ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਧਕਚੇਤਨਾ। ਯਾਯ ਹਿ ਚੇਤਨਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਉਪਕ੍ਕਮਕਰਣਹੇਤੁਕਮਹਾਭੂਤਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਹਾਭੂਤਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਤਾਦਿਸਪ੍ਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਲਦ੍ਧੁਪਕ੍ਕਮਾਨਿ ਹਿ ਭੂਤਾਨਿ ਇਤਰਭੂਤਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਵਿਸਦਾਨੀਤਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਾਨੰ ਕਾਰਣਾਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਖਣੇ ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕੋ ਹਨ੍ਤਾ, ਕੋ ਵਾ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਰੂਪਤਾਯ ਨ ਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਕੋਪਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਨਪਿ ਵਿਕੋਪਨੀਯੋ। ਅਥ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਚੇਤਨਤਾਯ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮੋਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਛੇਦਨਾਦਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਯਥਾ ਮਤਸਰੀਰੇ। ਪਯੋਗੋਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿ ਅਤੀਤੇਸੁ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਤਾਵ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਤੇਸਂ ਅਭਾਵਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਸਰਸੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਿਨਾਸਾਭਿਮੁਖੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਪਯੋਗੋ ਸਿਯਾ, ਵਿਨਾਸਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪਹਰਣਪ੍ਪਹਾਰਾਦਿਪ੍ਪਯੋਗਹੇਤੁਕਂ ਮਰਣਂ, ਨਿਰੀਹਕਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਕਸ੍ਸ ਸੋ ਪਯੋਗੋ, ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਵਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਕਾਲਭਿਜ੍ਜਨਤੋ ਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾ, ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਾਲਾਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋਤਿ?

ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਧਕਚੇਤਨਾਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪੁਞ੍ਜੋ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਹਨ੍ਤਾ। ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਧਪ੍ਪਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਪਗਤੁਸ੍ਮਾਵਿਞ੍ਞਾਣਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਮਤਵੋਹਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਧਪ੍ਪਯੋਗਕਰਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਕੇਵਲੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਵਧਪ੍ਪਯੋਗਾਵਿਸਯਭਾਵੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰੇਨ ਪਯੋਜਿਤਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਨਿਬਨ੍ਧਕਵਿਸਦਿਸਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਤੇ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ, ਨਪਿ ਅਹੇਤੁਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਨ ਚ ਪਯੋਗੋ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕਤਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਕਲਾਪਸ੍ਸ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਖਣਿਕਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਖਣਿਕਮਰਣਸ੍ਸ ਇਧ ਮਰਣਭਾਵੇਨ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਤਿਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਹੇਤੁਕਭਾਵਤੋ ਨ ਅਹੇਤੁਕਂ ਮਰਣਂ, ਨ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰਹਿਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਯੋਗੋ ਨਿਰੀਹਕੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਿਯਤੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਵੋਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਯਥਾ ''ਪਦੀਪੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਨਿਸਾਕਰੋਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾ''ਤਿ। ਨ ਚ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਵਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਹਭੁਨੋ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਕਲਾਪਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ। ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਪਦੀਪਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਕਿਰਿਯਾ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੯; ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਕਥਾ) ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇਸੁ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਦੀਸੁ ਪਾਣੇਸੁ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ, ਪਯੋਗਸਮਤ੍ਤੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਯ। ਗੁਣਵਨ੍ਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਦੀਸੁ ਅਪ੍ਪਗੁਣੇ ਪਾਣੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਸਰੀਰਗੁਣਾਨਂ ਪਨ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾਯਵਾਚਾਹਿ ਨ ਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਂ, ਪਰਸਨ੍ਤਕਂ, ਤਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ **ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ**। ਪਰਸ੍ਸਹਰਣਂ ਥੇਯ੍ਯਂ, ਚੋਰਿਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਰਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਦਾਦਾਯਕਉਪਕ੍ਕਮਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨਮਞ੍ਞਤਰਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਥੇਯ੍ਯਚੇਤਨਾ। ਤਂ ਹੀਨੇ ਪਰਸਨ੍ਤਕੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਪਣੀਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਵਤ੍ਥੁਪਣੀਤਤਾਯ। ਵਤ੍ਥੁਸਮਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਣਾਧਿਕਾਨਂ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਂ, ਤਂਤਂਗੁਣਾਧਿਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਤਤੋ ਹੀਨਗੁਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਂ।

ਮਿਚ੍ਛਾ ਚਰਣਂ **ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ**, ਮੇਥੁਨਸਮਾਚਾਰੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਲਾਮਕਾਚਾਰੋ। ਸੋ ਪਨ ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾ। ਸੋ ਪਨੇਸ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਗਮਨੀਯਵਤ੍ਥੁ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੇਵਨਚਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਵਨਪਯੋਗੋ, ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਵਾਸਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋ ਏਵ।

ਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇ ਬਾਹੁਲ੍ਲਵੁਤ੍ਤਿਤੋ ਵਾਚਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ **ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ**। ਤਂ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮੁਸਾਵਾਦਪਿਸੁਣਵਾਚਾਫਰੁਸਵਾਚਾਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਚੇਤਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮੁਸਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਂ ਅਤਚ੍ਛਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਮੁਸਾ

ਵਦੀਯਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਮੁਸਾਵਾਦੋ**, ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਤਥਤੋ ਪਰਂ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਤਥਾਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ। ਸੋ ਯਮਤ੍ਥਂ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਨ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਅਪਿਚ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਂ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਸਕ੍ਖਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਤੇਲਂ ਵਾ ਸਪ੍ਪਿਂ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ''ਅਜ੍ਜ ਗਾਮੇ ਤੇਲਂ ਨਦੀ ਮਞ੍ਞੇ ਸਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ ਪੂਰਣਕਥਾਨਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਅਦਿਟ੍ਠਂਯੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਦਨ੍ਤਾਨਂ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਅਤਥਂ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਿਸਂਵਾਦਨਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਰਵਿਸਂਵਾਦਕਕਿਰਿਯਾਕਰਣੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਾਯ ਚੇ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰੋ ਤਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮੁਸਾਵਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਯਥਾ ਕਾਯਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵਾਚਾਹਿ ਪਰਂ ਵਿਸਂਵਾਦੇਤਿ, ਤਥਾ ''ਇਦਮਸ੍ਸ ਭਣਾਹੀ''ਤਿ ਆਣਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਪਣ੍ਣਂ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋਪਿ, ''ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੋ ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਕੁਟ੍ਟਾਦੀਸੁ ਲਿਖਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੋਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਆਣਤ੍ਤਿਕਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਥਾਵਰਾਪਿ ਪਯੋਗਾ ਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਪਿਸਤੀਤਿ **ਪਿਸੁਣਾ**, ਸਮਗ੍ਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਵਯਵਭੂਤੇ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ **ਪਿਸੁਣਾ**। ਯਾਯ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਯਸ੍ਸ ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਹਦਯੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਭਾਵਂ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਭਾਵਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ **ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ**। ਲਕ੍ਖਣਤੋ ਪਨ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਭੇਦਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ ਪਿਸੁਣਂ ਵਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾ ਯਸ੍ਸ ਭੇਦਂ ਕਰੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਭਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ''ਇਤਿ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਭੇਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ ਵਾ ''ਇਤਿ ਅਹਂ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ''ਤਿ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾ ਵਾ, ਤਜ੍ਜੋ ਵਾਯਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ। ਪਰੇ ਪਨ ਅਭਿਨ੍ਨੇ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਵ ਹੋਤਿ।

ਫਰੁਸਯਤੀਤਿ **ਫਰੁਸਾ**, ਵਾਚਾ। ਯਾਯ ਹਿ ਵਾਚਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਰਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਂ ਸਿਨੇਹਾਭਾਵੇਨ ਲੂਖਂ ਕਰੋਤਿ, ਸਾ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵੇਨਪਿ ਕਕ੍ਕਸਾ ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਨ ਹਦਯਸੁਖਾਤਿ **ਫਰੁਸਵਾਚਾ**। ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਪਰੇਸਂ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੁਰਤਾਯ ਸਭਾਵੇਨ ਕਾਰਣਵੋਹਾਰੇਨ ਚ ਵਾਚਾਯ ਫਰੁਸਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਂ ਫਰੁਸਂ ਵਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਫਰੁਸਵਾਚਾ, ਪਰਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਾ ਚੇਤਨਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਮਿਦਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਏਕੋ ਕਿਰ ਦਾਰਕੋ ਮਾਤੁ ਵਚਨਂ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਮਾਤਾ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ ''ਚਣ੍ਡਾ ਤਂ ਮਹਿਂਸੀ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤੂ''ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਤਥੇਵ ਅਰਞ੍ਞੇ ਮਹਿਂਸੀ ਉਟ੍ਠਾਸਿ। ਦਾਰਕੋ ''ਯਂ ਮਮ ਮਾਤਾ ਮੁਖੇਨ ਕਥੇਸਿ, ਤਂ ਮਾ ਹੋਤੁ। ਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ, ਤਂ ਹੋਤੂ''ਤਿ ਸਚ੍ਚਕਿਰਿਯਮਕਾਸਿ। ਮਹਿਂਸੀ ਤਤ੍ਥੇਵ ਬਦ੍ਧਾ ਵਿਯ ਅਟ੍ਠਾਸਿ । ਏਵਂ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋਪਿ ਪਯੋਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪੁਤ੍ਤਕੇ ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਚੋਰਾ ਵੋ ਖਣ੍ਡਾਖਣ੍ਡਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੂ''ਤਿ, ਉਪ੍ਪਲਪਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚ ਨੇਸਂ ਉਪਰਿ ਪਤਨ੍ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਚ ਕਦਾਚਿ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕੇ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਕਿਂ ਇਮੇ ਅਹਿਰਿਕਾ ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਿਨੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਦ੍ਧਮਥ ਨੇ''ਤਿ। ਅਥ ਚ ਨੇਸਂ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾਪਿ ਨ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਮਾਰਾਪੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ''ਇਮਂ ਸੁਖਂ ਸਯਾਪੇਥਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਫਰੁਸਤਾਯ ਪਨ ਏਸਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾਵ। ਸਾ ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਤਯੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਅਕ੍ਕੋਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਕ੍ਕੋਸਨਾਤਿ।

ਸਂ ਸੁਖਂ ਹਿਤਞ੍ਚ ਫਲਤਿ ਵਿਸਰਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਸਮ੍ਫਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਨੁਪਕਾਰਕਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਸਮ੍ਫਂ ਪਲਪਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ**, ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਿਕਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਅਕੁਸਲਚੇਤਨਾ। ਸੋ ਆਸੇਵਨਮਨ੍ਦਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ,

ਆਸੇਵਨਮਹਨ੍ਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਭਾਰਤਯੁਦ੍ਧਸੀਤਾਹਰਣਾਦਿਨਿਰਤ੍ਥਕਕਥਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਤਾ, ਤਥਾਰੂਪੀਕਥਾਕਥਨਞ੍ਚ। ਪਰੇ ਪਨ ਤਂ ਕਥਂ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰੇਨ ਪਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇ ਗਹਿਤੇਯੇਵ ਹੋਤਿ।

ਅਭਿਜ੍ਝਾਬਜਾਪਾਦਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਮੁਖਂ ਝਾਯਤੀਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ**, ਪਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਲੋਭੋ। ਸਾ ਪਨ ''ਅਹੋ ਵਤ ਇਦਂ ਮਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਭਣ੍ਡਾਭਿਜ੍ਝਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਚ। ਤਸ੍ਸਾ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਪਰਭਣ੍ਡਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਣਾਮਨਞ੍ਚ। ਪਰਭਣ੍ਡਵਤ੍ਥੁਕੇ ਹਿ ਲੋਭੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਨ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ''ਅਹੋ ਵਤ ਇਦਂ ਮਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ।

ਹਿਤਸੁਖਂ ਬਜਾਪਾਦੇਤਿ ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ **ਬਜਾਪਾਦੋ**, ਪਟਿਘੋ। ਸੋ ਪਰਵਿਨਾਸਾਯ ਮਨੋਪਦੋਸਲਕ੍ਖਣੋ । ਸੋ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਪਰਸਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਨਾਸਨਚਿਨ੍ਤਾ। ਪਰਸਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਕੇ ਹਿ ਕੋਧੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਨ ਤਾਵ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ''ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜੇਯਜ ਵਿਨਸ੍ਸੇਯਜਾ''ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਨਂ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ।

ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਗਹਣਾਭਾਵੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ**। ਸਾ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ ਚ। ਅਪਿਚ ਅਨਿਯਤਾ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਨਿਯਤਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ – ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਗਹਿਤਾਕਾਰਵਿਪਰੀਤਤਾ, ਯਥਾ ਚ ਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸੁਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿਕਾਹੇਤੁਕਅਅਰਿਯਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਏਵ ਕਮ੍ਮਪਥਭੇਦੋ ਹੋਤਿ।

''ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨੇਪਿ ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਦਿਕੇ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਪ੍ਪਕਾਰਾ।

੬. ਅਯਂ ਲੋਕਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਲਕ੍ਖਣਾ ਲੋਕਪ੍ਪਵੇਣੀ। ਅਨਾਗਾਮਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਦੀਸੁ ਅਨਾਗਾਮਿਭਿਕ੍ਖੂਨਞ੍ਚ ਚੀਵਰਾਦੀਸੁ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਰਾਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸੇਵ ਪਹਾਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਰਾਗੋ ''ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋ''ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਵਚਨੋ ਹੇਤ੍ਥ ਗੁਣਸਦ੍ਦੋ ''ਵਯੋਗੁਣਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਜਹਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪) ਵਿਯ। **ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਹਗਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੇਸੁ। ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਅਵਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ।

੭. ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ ''ਅਹਮਭਿਜਾਤੋ ਰੂਪਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ, ਕਥਂ ਨਾਮ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਂ ਕਰੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤਿ ਵਿਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਾ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਮਿ। **ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ। ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨੋ ਤੇਸਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵਮ੍ਪਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ **ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵੋ**ਤਿ। **ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਯੋ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਨਸਭਾਵੋ, ਮਣ੍ਡਨਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਸੀਲਤਂ।

੮. ਲੋਕਜੇਟ੍ਠਕਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਜੇਟ੍ਠਕਾਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ, ਲੋਕੇ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਸਮ੍ਮਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ। ਪਦਾਭਿਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਪਦਤ੍ਥੋ**, ਬਜਞ੍ਜਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਿਨਯਂ ਵਾ ਅਰਹਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਨਯਨਂ ਵਿਨਯੋ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸਕਤ੍ਥੇ ਅਰਹਤ੍ਥੇ ਚ ਭਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯੋ ਸਦ੍ਦਲਕ੍ਖਣਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਨ ''ਵਿਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮੇਤ੍ਥ ਤਦ੍ਧਿਤਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਆਹ "**ਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਹਿ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਵਿਚਿਤ੍ਰਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਲੋਕਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਸ੍ਮਿਂ

ਯਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਤਦ੍ਧਿਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤਿ ਲੋਕਤੋ ਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰਾ ਤਦ੍ਧਿਤਵੁਤ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਮਾ ਸਦ੍ਦਮਕਾਸੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ''ਮਾਸਦ੍ਦਿਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਨਯਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਵੇਨਯਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੯. **ਕਪਣਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਗੁਣਵਿਰਹਿਤਤਾਯ ਦੀਨਮਨੁਸ੍ਸੋ। **ਬਜਵ੍ਜਨਾਨਿ ਅਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸਦਤ੍ਤਾਦਿਸਦ੍ਦੇਸੁ ਵਿਯ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਯਂ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਬਜਵ੍ਜਨਂ ਵਿਚਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ, ਅਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਪਾਟਿਪਦਿਕਵਸੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

੧੦. **ਦੇਵਲੋਕਗਬ੍ਭਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਦੇਵੇ ਸੇਸੇਸੁ ਦੇਵੇਸੁ ਗਬ੍ਭਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਗਬ੍ਭਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਦੇਵਲੋਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਮਾਤਿਤੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ, ਅਕ੍ਕੋਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਦਾਸਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਾਸਿਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਾਵੇ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨਂ ਵਿਯ ਭਗਵਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੋਪਿ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਗਬ੍ਭਤੋ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਭਬ੍ਬੋ ਦੇਵਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ"**ਤਿ। **ਹੀਨੋ ਵਾ ਗਬ੍ਭੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਦੇਵਲੋਕਗਬ੍ਭਪਰਿਬਾਹਿਰਤ੍ਤਾ ਆਯਤਿਂ ਹੀਨਗਬ੍ਭਪਟਿਲਾਭਭਾਗੀਤੀ"**ਤਿ। **ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ** ਏ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਹੀਨਗਬ੍ਭਪਟਿਲਾਭਭਾਗੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਹੀਨੋ ਵਾ ਗਬ੍ਭੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਅਪਗਬ੍ਭੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ **ਕੋਧਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਹੀਨੋ ਵਾਸ੍ਸ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭਵਾਸੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ"**ਤਿ। **ਗਬ੍ਭ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਯਾਯੋ ''ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਤਿ ਮਾਣਵੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਜਾ॰ ੧.੧੫.੩੬੩) ਵਿਯ । ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੋ ''ਅਨੁਮਸੋ ਗਬ੍ਭਪਾਤਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੧੨੯) ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਯਾਯਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਨਾਗਤੇ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ। ਗਬ੍ਭੇ ਸੇਯ੍ਯਾ **ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾ। ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ। ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **"ਵਿਹਤਕਾਰਣਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਇਤਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪੀ**ਤਿ ਅਣ੍ਡਜਸਂਸੇਦਜਓਪਪਾਤਿਕਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਦਿਪਿ ''ਅਪਗਬ੍ਭੋ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾ ਏਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਪਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਦਾਨਿ ਸਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਨਾਨਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਪਿਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ''ਆਯਤਿਂ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਾ ਪਹੀਨਾ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੧੦) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯਾ ਏਵ ਪਹੀਨਾ, ਨ ਪਨ ਗਬ੍ਭੋਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਥ ''ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਅਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਗ੍ਗਹਣਂ ਕਿਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਭੂਤਾ**ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ।

੧੧. **ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸੇ ਧਾਰੇਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਉਪਧਾਰੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਤੋ ਅਵਬੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਲਾਭਹੇਤੂਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਰੁਚਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਤਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋ, ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਰੁਣਾਵਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਫਰਣਂ। ਤਾਦਿਗੁਣਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਪੁਨ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਪਥਵੀਸਮਚਿਤ੍ਤਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਪਥਵੀ ਸੁਚਿਅਸੁਚਿਨਿਕ੍ਖੇਪਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦੀਸੁ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ, ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਲਾਭਾਲਾਭਾਦੀਸੁ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਪਥਵੀਸਮਚਿਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਤੀਸੁਪਿ **ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਪਰੇਸੁ ਪਨ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਥਵੀਸਮਚਿਤ੍ਤਤਾਲਕ੍ਖਣਂ ਅਕੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ। **ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਯ

ਪਲਿਵੇਠਿਤੰ। **ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕੇਸੰ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਾਨੰ ਨਿਪਾਤਲਕ੍ਖਣਟ੍ਠਮ੍ਭਭੂਤਤਾਯ ਸੰਸਾਰਖਾਣੁਭੂਤੰ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵੁਡ੍ਢਤਾਯ ਆਸਨ੍ਨਵੁਤ੍ਤਿਮਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਾਵਨਵਸੇਨ “**ਅਜ੍ਜ ਮਰਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਾਨੰ ਅਰਹਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਸਞ੍ਜਾਤਮਹੁਸ੍ਸਾਹੇਨ। **ਅਪ੍ਪਟਿਸਮੰ ਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੰ ਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵੰ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਮੋਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਸਮੋ**, ਪੁਰੇਜਾਤਭਾਵੋ।

‘‘ਅਪੀ’’ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਪੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਿਸੁੰ ਅਤ੍ਥਿ ਨਿਪਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ‘‘ਅਪਿ ਨਾਮੇਵੰ ਸਿਯਾ’’ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨਤ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਜੋਤਕਤਾਯ ਪਿਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। **ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਮਧੁਰਭਾਵਤ੍ਥੰ, ਮੁਦੁਭਾਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਵਞ੍ਹਿ ਲੋਕੇ ਸਿਲਿਟ੍ਠਵਚਨੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵੰ ਏਕਮੇਵ ਗਣਨੰ ਅਵਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਯ ਗਣਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਚਨੰ ਲੋਕੇ ਸਿਲਿਟ੍ਠਵਚਨੰ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਤੀਣਿ ਵਾ ਉਦਕਫੁਸਿਤਾਨੀ’’ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨੇਸੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਘਾਤੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤਿਯਾ ਬਹਿਵਾਤਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਪਰਿਹਾਰਤ੍ਥੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਰਿ ਸਯਿਤਾਨਿ। ਉਪਰਿਅਤ੍ਥੋ ਹੇਤ੍ਥ **ਅਧਿ**-ਸਦ੍ਦੋ। **ਉਤੁੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਤੇਸੰ ਅਲ੍ਲਸਿਨੇਹਪਰਿਯਾਦਾਨਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯੁਸ੍ਮਾਵਸੇਨ ਉਤੁੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿਯਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਉਸ੍ਮੀਕਤਾਨੀ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਵਾਸਨਾਯ ਵਾਸਿਤਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੁਕ੍ਕੁਟਗਨ੍ਧੰ ਗਾਹਾਪਿਤਾਨੀ**”ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਨੰ ਕੁਕ੍ਕੁਟਗਨ੍ਧਪਰਿਭਾਵਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਨਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਆਨੁਭਾਵਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਨੇਨੇਵ ਹਿ ਇਤਰਦ੍ਵਯੰ ਇਜ੍ਝਤਿ । ਨ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਨਤੋ ਵਿਸੁੰ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਨਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤੇਨ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿੰਯੇਵ ਇਤਰੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਏਵੰ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਤਾਨਿ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਪਰਿਪਾਲਿਯਮਾਨਾਨੀ**”ਤਿ। **ਨਖਸਿਖਾ**ਤਿ ਨਖਗ੍ਗਾਨਿ। **ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਗ੍ਗੰ। **ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਤਨੁਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਤਨੁਤਾ ਆਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ, ਤਥਾ ਕਪਾਲਸ੍ਸ ਤਨੁਤਾਯ ਨਖਸਿਖਾਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕਾਨੰ ਖਰਤਾਯ ਚ ਅਲ੍ਲਸਿਨੇਹਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਕਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਙ੍ਕੁਟਿਤਹਤ੍ਥਪਾਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖਾ। ਨ ਹਿ ਕੁਕ੍ਕੁਟਾਨੰ ਪਕ੍ਖਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਹਤ੍ਥੇ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਲੋਕਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪਕ੍ਖੇ ਵਿਧੁਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਲੇਨ੍ਤਾ। **ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨੰ, ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੋ ਜੇਟ੍ਠੋ ਇਤਿ ਅਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੋਤਿ ਯੋ ਪਠਮਤਰੰ ਅਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕੋ, ਸੋਯੇਵ ਜੇਟ੍ਠੋਤਿ ਵਚਨੀਯੋ ਅਸ੍ਸ, ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੰਸਨ੍ਦੇਨ੍ਤੋ। ਤਿਭੂਮਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਕੋਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਵੇਠਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਅਵਿਜ੍ਜਾਕੋਸਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਤ੍ਤੇਸੂ**”ਤਿ। **ਅਣ੍ਡਕੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਬੀਜਕਪਾਲੰ। **ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ**ਤਿ ਲੋਕੋ ਏਵ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਤ੍ਥੋ, **ਸੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਸਯਮੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਮ੍ਮਾ ਸਾਮਞ੍ਚ ਬੋਧਿ**”ਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਸਯਮੇਵ ਚ ਬੁਜ੍ਝਨਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਾ ਪਸਤ੍ਥਵਚਨੋ, **ਸੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸੁਨ੍ਦਰਵਚਨੋਤਿ ਆਹ “**ਅਥ ਵਾ ਪਸਤ੍ਥੰ ਸੁਨ੍ਦਰਞ੍ਚ ਬੋਧਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਬੋਧਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਹ “**ਬੋਧੀਤਿ ਰੁਕ੍ਖੋਪਿ ਮਗ੍ਗੋਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਬੁਜ੍ਝਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਰੁਕ੍ਖੋ** ਬੋਧਿ। ਸਯੰ ਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇਨ ਅਰਿਯਾਤਿ **ਮਗ੍ਗੋ** ਬੋਧਿ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਤੋ ਬੁਜ੍ਝਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ** ਬੋਧਿ। ਬੁਜ੍ਝੀਯਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੀਯਤੀਤਿ **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ** ਬੋਧਿ। **ਅਨੁਰਾ ਚ ਬੋਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਮੁਦਾਹਰਣੰ ਵਿਨਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਸਦ੍ਦੇਨ ਬੋਧਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੇ ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਰਭੂਰਿਮੇਧਸੋ**ਤਿ ਮਹਾਪਥਵੀ ਵਿਯ ਪਤ੍ਥਟਵਰਪਞ੍ਞੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸਬ੍ਬਗੁਣਦਾਯਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਅਦਾਯਕਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਗੁਣੇ ਨ ਦਦਾਤੀਤਿ ਹਿ ਅਸਬ੍ਬਗੁਣਦਾਯਕੋ, ਅਯੁਤ੍ਤਸਮਾਸੋਯੰ ਗਮਕਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ‘‘ਅਸੂਰਿਯੰਪਸ੍ਸਾਨਿ ਮੁਖਾਨੀ’’ਤਿ।

ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਤੋ ਸਹੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਦੇਤਿ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਤੀਸੁ ਵਿਜ੍ਜਾਸੁ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਕਥਮੇਤੰ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਦੇਤੀ’’ਤਿ? ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ। ਸਤਿਪਿ

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਭਾਵੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇ ਮਗ੍ਗੇ ਸਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ''ਮਗ੍ਗੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਦੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕੇਹਿ ਪਟਿਲਭਿਤਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਮੇਵ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞਾਣਂ। **ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਿਂ। ਜਾਨਨਞ੍ਚ ਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿ"**ਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਮਕਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਵੇਧੋਪਿ ਨ ਦੂਰੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਪਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ"**ਤਿ, ਪਾਪੁਣਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਾਪੁਣਨਞ੍ਚ ਨ ਸਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾਤਿ ਆਹ **"ਅਧਿਗਤੋਮ੍ਹੀ"**ਤਿ, ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਪਟਿਲਭਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪਮੇਯ੍ਯੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਅਤ੍ਥੇਨਾ**ਤਿ ਉਪਮੇਯ੍ਯਤ੍ਥੇਨ। ਯਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡੇਸੁ ਤਿਵਿਧਕਿਰਿਯਾਕਰਣਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਚ੍ਛਾਪਕਾਨਂ ਅਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਤਿਵਿਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਸ੍ਸ ਮੂਲਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ…ਪੇ॰… ਤਿਵਿਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਕਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਸਨ੍ਤਾਨੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਣ੍ਡਸਦਿਸਤਾ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਬਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕੁਕ੍ਕੁਟਚ੍ਛਾਪਕਸਦਿਸਤਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਤਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਯੇਵ ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ ਏਤਂ, ਵਾਸੇਟ੍ਠਾ, ਅਧਿਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਕਾਯੋ ਇਤਿਪੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਸ੍ਸ ਤਨੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਬਲਵਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਸ੍ਸ ਤਨੁਭਾਵੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਸਾਮਤ੍ਥਿਯਵੇਨ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਣ੍ਡਕੋਸਸਦਿਸਤਾ। ਮੁਦੁਭੂਤਸ੍ਸਪਿ ਖਰਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **"ਥਦ੍ਧਖਰਭਾਵੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਿਕ੍ਖਖਰਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਸੂਰਭਾਵੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਮਾਨੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਸੁਖਾਨੁਪ੍ਪਵੇਸੋ **ਤਿਕ੍ਖਤਾ,** ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਅਕੁਣ੍ਠਤਾ **ਖਰਭਾਵੋ**। ਤਿਕ੍ਖੋਪਿ ਹਿ ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਰੋ ਲਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ ਕੁਣ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਇਦਂ। ਸਤਿਪਿ ਖਰਭਾਵੇ ਸੁਖੁਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਸਮੁਦਾਚਾਰਸਙ੍ਖੋਭਰਹਿਤਤਾਯ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ **ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੋ**, ਸਤਿਪਿ ਚ ਪਸਨ੍ਨਭਾਵੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਨੋਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਭਿਭਵਨਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ **ਸੂਰਭਾਵੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਮਿਮੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਣਾਮਕਾਲੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਦਾ ਚ ਸਾ ਮਗ੍ਗਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਗਬ੍ਭਗ੍ਗਹਣਕਾਲੋ"**ਤਿ। **ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਅਨੁਲੋਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਵਿਜਾਯਨਤ੍ਥਂ ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਾਧਿਗਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਠਮਮਗ੍ਗਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਧਿਗਤੇਨ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਪਕ੍ਖੇ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਭਿਞ੍ਞਾ ਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਣ੍ਡਕੋਸਂ ਪਦਾਲਿਤਾ। ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ''ਛਅਭਿਞ੍ਞਾਪਕ੍ਖੇ''ਤਿ ਲਿਖਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਅਪਾਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵੁਦ੍ਧਤਮਤ੍ਤਾ **ਜੇਟ੍ਠੋ,** ਸਬ੍ਬਗੁਣੇਹਿ ਉਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾ ਪਸਤ੍ਥਤਮੋਤਿ **ਸੇਟ੍ਠੋ**।

ਇਦਾਨਿ ''ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਵੀਰਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਂ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਉਪਰਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨ ਤਾਵ ਭਗਵਤਿ ਪਸਾਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਨਾ, ਸਤਿਵਿਰਹਿਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਰਦ੍ਧਕਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸਦਰਥਕਾਯੇਨ। **ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਬੋਧਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਮਣ੍ਡਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਠਾਨੇ। ਬੋਧੀਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਏਤ੍ਥ ਮਣ੍ਡਾ ਪਸਨ੍ਨਾ ਜਾਤਾਤਿ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ''ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੋ। **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੁ, ਸਰੀਰੇ ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਵੀਰਿਯਂ। ਤਤ੍ਥ ਤਚੋਤਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਨ੍ਹਾਰੁ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਅਟ੍ਠਿ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਚੋ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਤਚੇ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਭਾਵੋ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਧਾਨਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਤਚੇ ਪਲੁਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਵੋਸਾਨਾਪਜ੍ਜਨਂ ਤਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਙ੍ਗਂ ਏਕਂ ਕਾਰਣਂ। ਏਵਂ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਭਂ ਸਿਥਿਲਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਸਙ੍ਖਾਤੁਸ੍ਸਾਹਨਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਸਿਥਿਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਅਸਲ੍ਲੀਨਨ੍ਤਿ ਅਸਙ੍ਕੁਚਿਤੰ ਕੋਸਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕੋਚੰ ਅਨਾਪਨ੍ਨੰ। **ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਓਗਾਹਨਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਪਿਲਾਪਭਾਵੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖੀਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ। ਸਮ੍ਮੋਸਸ੍ਸ ਵਿਦ੍ਧੰਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ**। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੰ, ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨੇਵ ਚ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸਹੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਵਿਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। ਕਾਯਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਯਾਨੰ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਾਵਹਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਰੂਪਕਾਯੋਪਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਯੇਵ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। **ਸੋ ਚ ਖੋ**ਤਿ ਸੋ ਚ ਖੋ ਕਾਯੋ। **ਵਿਗਤਦਰਥੋ**ਤਿ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸਦਰਥੋ। ਨਾਮਕਾਯੇ ਹਿ ਵਿਗਤਦਰਥੇ ਰੂਪਕਾਯੋਪਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਦਰਥਪਰਿਲਾਹੋ ਹੋਤਿ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਵਿਧਾਵਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਹਿਤੰ ਠਪਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਟ੍ਠੁ ਠਪਿਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੇਕਗ੍ਗਭਾਵੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਞ੍ਚਲਤਾ, ਸਾ ਸਤਿ ਏਕਗ੍ਗਤਾਯ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਏਕਗ੍ਗੰ ਅਚਲੰ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਦ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ''ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੀਰਿਯਸਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮਾਧੀਨੰ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੇਨ।

ਨਨੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ? ਸਚ੍ਚੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਪਨ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਕਭਾਵੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਾਤਿ ਨ ਗਹਿਤਾ। ਅਸਤਿ ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਦੀਨੰ ਅਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵ, ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਚ ਨੇਸੰ ਅਸਤਿ ਞਾਯਾਰਮ੍ਭਾਦਿਭਾਵੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਅਸਲ੍ਲੀਨਾਸਮ੍ਮੋਸਤਾਦਯੋ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਝਾਨਭਾਵਨਾਯੰ ਵਾ ਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚੰ ਅਧਿਕੰ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਸਮਾਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਪਟਿਪਦਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

ਇਦਾਨਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਪਾਲਿਯਾ ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੇਨੇਵ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਵਚਨੇ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਕਾਮਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਲੋਭੋ ਛਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ **ਛਨ੍ਦੋ,** ਤਤੋ ਬਲਵਾ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ,** ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰੋ ਬਹਲਰਾਗੋ **ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ**। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨਾਨਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ,** ਤਥਾਪਵਤ੍ਤੋ ਲੋਭੋ। ਤਤ੍ਥ **ਨਿਮਿਤ੍ਤਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾ** ਨਾਮ ਅਵਯਵੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ ''ਇਤ੍ਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਕਿਲੇਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਨਾ। **ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾ** ਪਨ ''ਹਤ੍ਥਾ ਸੋਭਨਾ, ਪਾਦਾ ਸੋਭਨਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਕਪ੍ਪਨਾਤਿ। ਕਿਲੇਸਾਨਞ੍ਹਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਪਰਿਬਜਞ੍ਜਨਤੋ ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਅਨੁਬਜਞ੍ਜਨੰ ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਅਵਯਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਬਲਵਾ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਾਗੋ,** ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤੋਪਿ ਬਲਵਤਰੋ **ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ**। ਸ੍ਵਾਯੰ ਪਭੇਦੋ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਲੋਭਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ''ਵਚ੍ਛੋ ਦਮ੍ਮੋ ਬਲੀਬਦ੍ਦੋ''ਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ, ਕਾਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਮਾ, ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਵਾ।

ਸੇਯਜਥਿਦਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਤੰ ਕਤਮੰ, ਤੰ ਕਥਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁੰ ਹੁਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਪਜਹਨਵਸੇਨ ਅਪਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਵਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਿਵੇਚਨੰ ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਕਾਮਾਨੰ ਅਭਾਵਮਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾ**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਏਕੰਸਤੋ ਕਾਮਾਨੰ ਵਿਵੇਚੇਤਬ੍ਬਤਾਦੀਪਨੇਨ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਮਵਿਵੇਕਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਚ ਝਾਨਾਧਿਗਮੂਪਾਯਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ "**ਕਥ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਤਿ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਪਦੀਪਾਭਾਵੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰਾਭਿਭਵੋ, ਏਵੰ ਝਾਨਾਭਾਵੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਿਯੰ ਕਾਮਾਭਿਭਵੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਦੇਯੇਵ ਅਵਧਾਰਣਵਚਨਂ, ਨ ਖੋ ਪਨ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਕਾਮੇਹਿ ਏਵਾ''ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਅਕਤਤ੍ਤਾ। **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਕੇ ਨਿਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ? ਕਾਮਾ। ਤੇਸਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਹਾਨਂ **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ,** ਤਤੋ ਕਾਮਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਸਮਾਨੇ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇ ਕਾਮਾਨਮੇਵੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦੀਨਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਯੁਤ੍ਤਿਤੋ ਆਗਮਤੋ ਚ ਸਾਧੇਤੁਂ **"ਕਾਮਧਾਤੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਕਾਮਭਵਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਪਟਿਪਦਾਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕਾਮਪਰਿਵ੍ਵਾਭਾਵਮਾਹ। **ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ''ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧) ਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭਾਵਤੋ। ਤੇਨ ਯਥਾ ਮੇਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ, ਕਰੁਣਾ ਵਿਹਿਂਸਾਯ, ਏਵਮਿਦਂ ਝਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਪਾਕੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਮਧਾਤੁਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਕਾਮਰਾਗਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਮਤ੍ਤਨੋ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਾਮਰਾਗਤੋ ਕਾਮਧਾਤੁਤੋ ਚ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਝਾਨਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਗਤੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ।

ਕਾਮਵ੍ਹੇਤ੍ਥ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਪੁਰਿਮਪਦੇਯੇਵ ਅਵਧਾਰਣਂ ਗਹਿਤਂ, ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪਿ ਪਨ ਤਂ ਗਹੇਤਬ੍ਬਮੇਵ ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਉਤ੍ਤਰਪਦੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਇਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ। **ਏਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ**ਤਿ ਏਸ ਨਿਯਮੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਿਵੇਕਸਾਧਾਰਣਵਚਨੇਨ। ਤਦਙ੍ਗਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕਾ **ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕਾਦਯੋ**। ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਉਪਧਿਵਿਵੇਕਾ **ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਦਯੋ। ਤਯੋ ਏਵ ਇਧ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਏਵ ਇਧ ਝਾਨਕਥਾਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕਾਦੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ**ਤਿ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧)। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ''ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚਾ''ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ''ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਮਨਾਪਿਯਾ ਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ। ਤੇ ਪਨ ਕਾਮੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਕਾਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਤਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਯੇਵ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ**ਤਿ ਝਾਨਵਿਭਙ੍ਗੇ। **ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇ ਸਤਿ। **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿਪੀ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵਾਤਿਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂ ਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਵਿਵੇਕੇਨ। **ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਵੇਕਦੀਪਨਤੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਪੁਰਿਮੇਨਾਤਿ ਕਾਯਵਿਵੇਕੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਦਦ੍ਵਯੇ। ਇਤੋ ਵਾ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇ ਵਿਵੇਕਦ੍ਵਯੇ, ਅਕੁਸਲਸਦ੍ਦੇਨ ਯਦਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਪਿ ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਸਬ੍ਬਥਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦੁਤਿਯੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨਤੋ"**ਤਿ। **ਦੁਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਨੋ ਪਹਾਨਂ **ਸਂਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਹਾਨਂ**। **ਲੋਲਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਏਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਬਾਲਭਾਵਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਬਾਲਭਾਵੋ** ਨਾਮ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਦੁਚ੍ਚਿਨ੍ਤਿਤਚਿਨ੍ਤਿਤਾਦਿ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੂ। ਕਾਮਗੁਣਾਧਿਗਮਹੇਤੁ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਅਸੁਦ੍ਧਪ੍ਪਯੋਗੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਵੇਕੇਨ **ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿ** ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਸੋਧਨੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਂਵਡ੍ਢਨੇਨ ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਿਸੋਧਨਂ **ਆਸਯਪੋਸਨਂ। ਆਸਯਪੋਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਝਾਨਭਾਵਨਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਿਦ੍ਧਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਦਾ , ਸਾ ਪਨ ਤਣ੍ਹੁਪਤਾਪਵਿਗਮੇਨ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੋਧਨੇਨਾ''ਤਿ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ।

ਅਨੇਕਭੇਦੋਤਿ ਕਾਮਾਸਵਕਾਮਰਾਗਸਂਯੋਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਪ੍ਪਭੇਦੋ। **ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਕਾਮਸਭਾਵੋਯੇਵ ਛਨ੍ਦੋ, ਨ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦੋ ਨਪਿ ਕੁਸਲਚ੍ਛਨ੍ਦੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਕੁਸਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋਪੀ**ਤਿ ''ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਅਕੁਸਲੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋਪਿ। **ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ**ਤਿ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਤਂਹੇਤੁ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਂ ਵੁਤ੍ਤੋ,

ਅਕੁਸਲਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਂ ਸਰੂਪੇਨ ਗਹਿਤੋ। ਯਦਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਵ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਕਥਂ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਨੇਕਭੇਦਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਤਂਸਹਿਤਫਸ੍ਸਾਦੀਨਞ੍ਚ।
ਉਪਰਿਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ ਉਪਰਿਝਾਨਙ੍ਗਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਨੀਕਨੀਵਰਣਵਚਨਂ। ''ਉਪਰਿਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਵਸੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨੀ**ਤਿ ਝਾਨਙ੍ਗਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਾਰਣਤੋ ਝਾਨਙ੍ਗਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ। **ਵਿਦ੍ਧਂਸਕਾਨੀ**ਤਿ ਵਿਘਾਤਕਾਨਿ। **ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ**ਤਿ ਰਾਗਪਣਿਧਿਯਾ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵਤੋ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇਹਿ ਪਲੋਭਿਤਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਤੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। **ਪੀਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਸਮਾਨਯੋਗਕ੍ਖੇਮਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। **ਸੁਖਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਖਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਸੀਤਲਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਵੂਪਸਮਾਨੁਤਾਪਸਭਾਵਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ। **ਵਿਚਾਰੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਚਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਤਿਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ। ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ਦੇਸਿਤਾ ਪਿਟਕਾਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਪੇਟਕਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਪੇਟਕੇ**।

ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸਾਤਿ ਰੂਪਾਦਿਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਿਸੇਸਵਿਸਯਸ੍ਸ। **ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਾਦਿਵਿਸਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਵੇਕਵਚਨੇਨ ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਆਘਾਤਵਤ੍ਥੁਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਮੋਹਾਧਿਕੇਹਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਿਵੇਕਵਚਨੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਦਿਭੇਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਤਦੇਕਟ੍ਠਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਦਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਕਞ੍ਚੇਤਂ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪਟਿਪਕ੍ਖਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਕੁਸਲਾਨਂ, ਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਪ੍ਪਹਾਯਕਂ ਹੋਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਮਰਾਗਾਦਿਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਭਾਵਮੇਵ ਹੋਤਿ ਤਂਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨੀਵਰਣਾਕੁਸਲਮੂਲਾਦੀਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ।

ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਤਾਤਿ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ "**ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਤਕ੍ਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਨਕਿਰਿਯਾ, ਸਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤਿਭਾਵਨਿਵਾਰਣਾਯ ਹੋਤਿ। ਤਯਿਦਂ ਵਿਤਕ੍ਕਨਂ ''ਈਦਿਸਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਕਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਊਹਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਨਿਰੁਲ੍ਹਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਕੋਚਿ ਰਾਜਵਲ੍ਲਭਂ ਞਾਤਿਂ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਰਾਜਗੇਹਂ ਆਰੋਹਤਿ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤੀਤਿ? ਵਿਤਕ੍ਕਬਲੇਨੇਵ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਪਰਿਚਯੇਨ ਤੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਨਿਰਾਸਙ੍ਕੋ ਰਾਜਗੇਹਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਵਂ ਪਰਿਚਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਆਰੋਹਤਿ। **ਪਰਿਚਯੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਰਿਚਯੇਨ। ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਹਿ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਰੁਹਨਂ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ, ਤੇਨ ਤਂ ਕਦਾਚਿ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤੇਵ। ਯਥਾ ਤਂ ਞਾਣਸਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਂ ਕਦਾਚਿ ਞਾਣਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਸਹਿਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਰਹਿਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਚਯੇਨ ਕਿਲੇਸਵਾਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਰਸੋਤਿ ਆਦਿਤੋ, ਅਭਿਮੁਖਂ ਵਾ ਹਨਨਂ **ਆਹਨਨਂ**। ਪਰਿਤੋ, ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਆਹਨਨਂ **ਪਰਿਯਾਹਨਨਂ**। ''ਰੂਪਂ ਰੂਪਂ, ਪਥਵੀ ਪਥਵੀ''ਤਿ ਆਕੋਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ ਆਹਨਨਂ ਪਰਿਯਾਹਨਨਨ੍ਤਿ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਗਹਣਯੋਗ੍ਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਆਕੋਟੇਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਨਾਗਸੇਨਤ੍ਥੇਰੇਨ ''ਆਕੋਟਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਯਥਾ, ਮਹਾਰਾਜ, ਭੇਰੀ ਆਕੋਟਿਤਾ ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਰਵਤਿ ਅਨੁਸਦ੍ਦਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ,

ਮਹਾਰਾਜ, ਯਥਾ ਆਕੋਟਨਾ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਅਨੁਰਵਨਾ ਅਨੁਸਦ੍ਦਨਾ, ਏਵਂ ਵਿਚਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਆਕੋਟਨਲਕ੍ਖਣਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ? ਨਾਯਂ ਵਿਰੋਧੋ। ਥੇਰੇਨ ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਸਭਾਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਕਾਚਿ ਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਚ। ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜਨਾਨੁਰੋਧੇਨ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਏਕੀਭਾਵੋਪਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੇਹਿ ਵਿਯ ਸਮਾਰੋਪਿਤਰੂਪੇਹਿ ਬਹੂਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਕਾਸੀਯਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਆਨਯਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਨਯਨਂ** ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਨਯਨਂ, ਆਕਡ੍ਢਨਂ ਵਾ।

ਅਨੁਸਞ੍ਚਰਣਂ ਅਨੁਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਵਿਸੇਸੋ ਸਨ੍ਤਾਨਮ੍ਹਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋ ਏਵ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਅਨੁਮਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸਨਂ, ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਵਿਚਾਰੋ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਅਨੁਯੋਜਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੁਵਿਚਰਣਸਙ੍ਖਾਤਅਨੁਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ''ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨਤਾ''ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤੇਨੇਵ ਚ ''ਘਣ੍ਟਾਨੁਰਵੋ ਵਿਯ, ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਿਯਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਰਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਚ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਚਾਰਤੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਟ੍ਠੇਨ। ਯਥਾ ਘਣ੍ਟਾਭਿਘਾਤਸਦ੍ਦੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚੇਤਸੋ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਘਣ੍ਟਾਭਿਘਾਤਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਪ੍ਫਾਰੋ** ਨਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨੋਲੀਨਤਾ ਅਸਙ੍ਕੋਚੋ, ਸੋ ਪਨ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਭਾਵੇਨ ਚਲਨਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਭਾਵੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵਵੀਮਂਸਨਤ੍ਥਂ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਦੁਕਨਿਪਾਤਟ੍ਠਕਥਾਯਂ** ਪਨ –

> ''ਆਕਾਸੇ ਗਚ੍ਛਤੋ ਮਹਾਸਕੁਣਸ੍ਸ ਉਭੋਹਿ ਪਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖੇ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚੇਤਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਾਤਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਪਕ੍ਖੇ ਫਨ੍ਦਾਪਯਮਾਨਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਚਾਰੋ''ਤਿ –

ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਉਪਚਾਰੇ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਯਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨਿਚ੍ਚਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਪੁਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣੇ ਪਠਮਾਭਿਨਿਪਾਤਭੂਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ, ਨਾਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਵਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। **ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਕਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਚਕਨਯੇ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ।

ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਂਸਭਾਜਨਂ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਦਲ਼੍ਹਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਇਤਰੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਚੁਣ੍ਣਤੇਲਏਲ਼ਕਲੋਮਾਦਿਕਤਚੁਮ੍ਬਟਕੇਨ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦਲ਼੍ਹਂ ਗਹਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਿਮਜ੍ਜਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਪ੍ਪਹਾਰੇਨ ਚਕ੍ਕਂ ਭਮਯਿਤ੍ਵਾ ਭਾਜਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ਨਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਣਹਤ੍ਥੋ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੋ। ਤਥਾ ਕਂਸਭਾਜਨਾਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਣ੍ਡਲਂ ਵਟ੍ਟਲੇਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝੇ ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬਹਿ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਯ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨੋ ਵਿਚਾਰੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਥਾ ਪੁਪ੍ਫਫਲਸਾਖਾਦਿਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ''ਸਪੁਪ੍ਫੋ ਸਫਲੋ''ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਅਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ''ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਝਾਨਭਾਵਨਾਯ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਝਾਨਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਅਤ੍ਥੋ

ਪਨ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਯਥਾ ਇਧ ''ਇਮਿਨਾ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਝਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ।

ਵਿਵੇਕਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਵਸਾਧਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕਾ"**ਤਿ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵੇਕਾ ਹੇਤੁਭੂਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਵੇਕ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਂ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਤਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਿਵੇਕੇ"**ਤਿ। ''ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਨਾਭੂਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਵੇਚਿਤੋਤਿ ਚ ਸਾਧਨਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ। **ਪਿਨਯਤੀ**ਤਿ ਤਪ੍ਪੇਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤਿ ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਪਰਿਤੁਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ। **ਪੀਨਨਰਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਰਸਾ। **ਫਰਣਰਸਾ**ਤਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਨਰਸਾ। ਉਦਗ੍ਗਭਾਵੋ **ਓਦਗ੍ਯਂ**। ਸੁਖਯਤੀਤਿ **ਸੁਖਂ,** ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਲਦ੍ਧਸ੍ਸਾਦੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਯਾਯਲਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੋ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਭਾਵਸਾਧਨਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ **"ਸੁਖਨਂ ਸੁਖ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਤਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਤਂਸਮਙ੍ਗੀਪੁਗ੍ਗਲਂ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਾਦਯਤੀਤਿ ਸਾਤਂ ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਾਤਂ ਮਧੁਰਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਾਤਂ ਲਕ੍ਖਣਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣਂ। **ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਰਸ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ **ਉਪਬ੍ਰੂਹਨਂ** ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਂਵਦ੍ਧਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵਿਯ ਅਨਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁ ਅਨੁ ਗਣ੍ਹਨਂ ਉਪਕਾਰਿਤਾ ਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ। **ਕਤ੍ਥਚੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਕੇ। **ਪਟਿਲਾਭਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਤੁਟ੍ਠਿ। **ਪਟਿਲਦ੍ਧਰਸਾਨੁਭਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਂ। ਏਤੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਿ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। **ਯਤ੍ਥ ਪੀਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਚਾਰੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਸੁਖੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਮਾਹ। **ਯਤ੍ਥ ਸੁਖਂ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਨਿਯਮਤੋ ਪੀਤੀ**ਤਿ ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਸੁਖਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਂ। ਤੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਨਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਿਤਾਯ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਂ ਉਦਕਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰਂ,** ਨਿਰੁਦਕਮਰੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਨਮੇਵ **ਵਨਨ੍ਤਂ**। **ਵਨਚ੍ਛਾਯਪ੍ਪਵੇਸਨਉਦਕਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਵਿਯ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਮਹਾਕਨ੍ਤਾਰਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਪਟਿਪਥੇ ਪੁਰਿਸਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਕਤ੍ਥ ਪਾਨੀਯਂ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ''ਅਟਵਿਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾਵ ਜਾਤਸ੍ਸਰਵਨਸਣ੍ਡੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲਭਿਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਦਲਨਾਲ਼ਪਤ੍ਤਾਦੀਨਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰਂ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਲ੍ਲਵਤ੍ਥੇ ਅਲ੍ਲਕੇਸੇ ਪੁਰਿਸੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਵਨਕੁਕ੍ਕੁਟਵਨਮੋਰਾਦੀਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਜਾਤਸ੍ਸਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਜਾਤਮਣਿਜਾਲਸਦਿਸਂ ਨੀਲਵਨਸਣ੍ਡਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਰੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਪਦੁਮਕੁਮੁਦਾਨਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਚ੍ਛਂ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਂ ਉਦਕਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਜਾਤਸ੍ਸਰਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਰੁਚਿ ਨ੍ਹਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਦਰਥੋ ਭਿਸਮੁਲ਼ਾਲਪੋਕ੍ਖਰਾਦੀਨਿ ਖਾਦਿਤ੍ਵਾ ਨੀਲੁਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ ਪਿਲ਼ਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਮਨ੍ਦਾਲਵਮੂਲਾਨਿ ਖਨ੍ਧੇ ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਸਾਟਕਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਉਦਕਸਾਟਕਂ ਆਤਪੇ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਤਚ੍ਛਾਯਾਯ ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦੇ ਵਾਤੇ ਪਹਰਨ੍ਤੇ ਨਿਪਨ੍ਨੋਵ ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਜਾਤਸ੍ਸਰਵਨਸਣ੍ਡਸਵਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਉਦਕਦਸ੍ਸਨਾ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਕਾਲੋ ਵਿਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਾਰਮ੍ਮਣੇ ਹਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਾਕਾਰਾ ਪੀਤਿ, ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਸੀਤਚ੍ਛਾਯਾਯ ਮਨ੍ਦਮਨ੍ਦੇ ਵਾਤੇ ਪਹਰਨ੍ਤੇ ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਨਿਪਨ੍ਨਕਾਲੋ ਵਿਯ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਰਸਾਨੁਭਵਨਾਕਾਰਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਖਂ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇਤਿ ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਸਮਯੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰਸਾਨੁਭਵਨਸਮਯੇ ਵਨਚ੍ਛਾਯਾਦੀਨਂ ਸਵਨਦਸ੍ਸਨਸਮਯੇ ਪਰਿਭੋਗਸਮਯੇ ਚ। **ਪਾਕਟਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਂ ਵਿਭੂਤਭਾਵਤੋ। **ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਵਿਵੇਕਜਨ੍ਤਿ ਝਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪੀਤਿਸੁਖਸਦ੍ਦਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਿਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵਤੋ **ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਝਾਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਕਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ਅਰਿਸਸੋਤਿ। ਦੁਤਿਯੇ ਪੀਤਿਸੁਖਮੇਵ ਵਿਵੇਕਜਂ, ਵਿਵੇਕਜਂਪੀਤਿਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਚ ਅਲੋਪੋ ਕਤੋ, ਲੋਪੇ ਵਾ ਸਤਿ ''ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। ‘‘ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਪਠਮ’’ਨ੍ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਠਮਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਠਮਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪਠਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਨ ਏਕਨ੍ਤਲਕ੍ਖਣਂ। ਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵੋ ਹਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੀ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਮਤ੍ਥਕਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਦਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋਪਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਨ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਮਂ। ਤੇਨੇਵ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੭੫) ‘‘ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਪਠਮਂ, ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਪਠਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਝਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੇ ਦਹਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਜਹਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੋਚਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਣਾਦਿਆਲਮ੍ਬਨਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਗੋਚਰਂ। **ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। **ਸਹ ਉਪਚਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨੇਨ। **ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ**ਤਿ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਿਯ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ। **ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਤਥਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਚ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਏਤ੍ਥ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਨਕਿਚ੍ਚ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤਥਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਨਾਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਥਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਪਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਤਥਲਕ੍ਖਣੂਪਨਿਜ੍ਝਾਨਤਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਸਦਿਸੋਦਾਹਰਣਂ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਯਥਾ ਸਧਨੋ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਞ੍ਞੋ ਅਪਦੇਸਾਰਹੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਧਨਤੋ ਪਰਿਜਨਤੋ ਚ ਅਞ੍ਞੋ ਧਨਵਾ ਪਰਿਜਨਵਾ ਚ ਪੁਰਿਸੋ ਸਹ ਧਨੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਰਿਜਨੇਨ ਚਾਤਿ ਸਧਨੋ ਸਪਰਿਜਨੋਤਿ ਅਪਦੇਸਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਪਦੇਸਾਰਹੋ ਹੋਤਿ , ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਸੇਨਙ੍ਗੇਸੁ ਏਵ ਸੇਨਾਸਮ੍ਮੁਤੀ**ਤਿ ਰਥਾਦਿਸੇਨਙ੍ਗਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾਯ ਸੇਨਾਯ ਅਭਾਵੇਪਿ ਰਥੇਹਿ ਪਤ੍ਤੀਹਿ ਚ ਸਹ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਰਥਾ ਸਪਤ੍ਤਿ ਸੇਨਾਤਿ ਰਥਾਦਿਸੇਨਙ੍ਗੇਸੁਯੇਵ ਸੇਨਾਵੋਹਾਰੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਝਾਨਪਾਠੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। **ਸਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ‘‘ਸਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਰੂਪਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨਪਾਠੇ ਅਵੁਤ੍ਤੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਨ ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਏਵ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਯੇਨ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ । ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਸਹ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸੋ ਏਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਵਿਭਙ੍ਗੇ (ਵਿਭ॰ ੫੬੯) ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ’’ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਝਾਨਪਾਠੇ ਅਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨ੍ਤਿ।

ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਉਪ-ਸਂ**ਸਦ੍ਦਾ ‘‘ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸਂ ਸਾਤ੍ਥਕਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਤ੍ਵਾ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਂ। **ਵੁਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਏਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਬਾਧਨਂ ਇਰਿਯਾਪਥਨ੍ਤਰੇਹਿ ਰਕ੍ਖਣਂ **ਪਾਲਨਂ**। ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

ਵੂਪਸਮਾਤਿ ਵੂਪਸਮਹੇਤੁ। ਵੂਪਸਮੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਹਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋਤਿ ਆਹ **“ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਕਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਨ੍ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ – ਯਦਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮੋ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਰਹਿਤਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਤ੍ਥੇਵ ਵੂਪਸਮੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਤੇਸਂ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਇਮਂ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਵਸ੍ਸ ਤਂਤਂਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤਾਪਾਦਨਂ ਵੂਪਸਮਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਏਵ ਚ ਝਾਨਙ੍ਗਭੂਤਾ ਤਥਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ

ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵੂਪਸਮਾਧਿਵਚਨਂ ਞਾਨੇ ਆਗਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ''ਏਤੇਨ ਏਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਂ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਤਂਸਹਗਤਾਨਞ੍ਚ ਵੂਪਸਮਾਦਿਕੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂਯੇਵ ਵੂਪਸਮੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਧਿਕਵਚਨਂ ਅਞ੍ਞਮਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਕਞ੍ਚਿ ਵਿਸੇਸਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਮੋ, ਨ ਸਭਾਵਤੋ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਦੀਪਿਤੋ , ਤਸ੍ਮਾ ''ਕਿਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨੋਕਾਸਾਵ। ''ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪੀਤਿਸੁਖਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਾਨਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਾਦਿਅਧਿਗਮਦੀਪਕਾਨੀਤਿ ਤੇਸਂ ਏਕਦੇਸਭੂਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਂ ਅਵਯਵੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋਪਲਕ੍ਖਣਨਯੇਨ ਤਂ ਦੀਪਕਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਠਿਤੇਪਿ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਚਨਾਦਿਕੇ ਪਹੇਯ੍ਯਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮੂਹਤੋ ਗਹਿਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨਸ੍ਸ ਤਦੇਕਦੇਸਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨੇਵ ਤਂਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਤਿਯਾਦਿਅਧਿਗਮਦੀਪਕੇਨ ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਾਦਿਵਚਨਾਨਂ ਪੀਤਿਆਦਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਤਤਿਯਾਦਿਅਧਿਗਮਦੀਪਕਤਾ ਦੀਪਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਂਦੀਪਕਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਅਵਯਵੇਨ ਸਮੁਦਾਯੋਪਲਕ੍ਖਣਂ ਵਿਨਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨ ਪੀਤਿਵਿਰਾਗਾਦਿਵਚਨਾਨਂ ਸਵਿਸਯੇ ਸਮਾਨਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਜ੍ਝਤ੍ਤਾਦੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਅਪਿਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ, ਵਿਭਙ੍ਗੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਮੇਵ ਵਾ ਪਾਠੋ।

ਨੀਲਵਣ੍ਣਯੋਗਤੋ ਨੀਲਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯਾਤਿ ਨੀਲਯੋਗਤੋ ਵਤ੍ਥਂ ਨੀਲਂ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ''ਚੇਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਯਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ। **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਚ ਉਪਯੋਗਤ੍ਥੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਕ੍ਖੇ। **ਚੇਤਸੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ''ਯਾਵ ਨ ਪਰੇ ਏਕਗਤੇ ਕਰੋਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੇਟ੍ਠਵਚਨੋਪਿ ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਲੋਕੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੇਟ੍ਠੋਪਿ ਹਿ ਲੋਕੇ ਏਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ''ਏਕਾਕੀਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇਹਿ ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਹਾਯਤ੍ਥੋਪਿ ਏਕਸਦ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕੋ ਅਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਦਯੋਪਿ ਕਾਮਂ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਸਮਾਧਿ ਪਨ ਞਾਨਕ੍ਖਣੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਲਕ੍ਖਣੇ ਇਨ੍ਦਟ੍ਠਕਰਣੇਨ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ।

''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਦ੍ਵਯਂ ਞਾਨਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ। ਸ੍ਵਾਯਮਤਿਸਯੋ ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਞਾਨੇ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਤਿ ਇਮਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨਨੁ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਆਹਨਨਪਰਿਯਾਹਨਨਵਸੇਨ ਅਨੁਮਜ੍ਜਨਅਨੁਯੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਤਿਪਿ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਾਪਗਮੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਖੋਭਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਚ ਤੇ ਨ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭੇਨ...ਪੇ॰... ਨ ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾ ਊਮਿਯੋ **ਵੀਚਿਯੋ,** ਮਹਤਿਯੋ **ਤਰਙ੍ਗਾ। ਸਮਾਧਿਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੋ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤੇ ਵੀਰਿਯਸਮਤਾਯ ਚ ਤੇਨੇਵ ਖੋਤੇਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਾਭਾਵੇਨ ਚ ਬਹਲੇ ਵਿਯ ਜਲੇ ਮਚ੍ਛੋ ਸਮਾਧਿਪਿ ਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਾਕਟੋ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਲਿਬੋਧਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਖੋਭੋ ਏਵ ਪਲਿਬੋਧੋ। **ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ, ਯਸ੍ਸਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਯ ਵਸੇਨ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਚ ਞਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਾਸਂ ਏਵ ''ਸਦ੍ਦਹਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੭੪) ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ। **ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਯੋਗਤੋ, ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਤੋ ਵਾ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ। ਏਕੋਦਿਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦਿਭਾਵਨ੍ਤਿ ਞਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। **ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਚੇ**ਵ **ਸਮੇਤਿ ਚ, ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਕਥਂ ਪਨਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਤੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤਿ, ਨਨੁ

ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਯਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੭੪) ਸਦ੍ਧਾਯੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ''ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ''ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੋਧੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੇਨ ਯੋਗਾ ਞਾਣਂ ''ਸਮ੍ਪਸਾਦਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ''ਯਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਹਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਤਂਯੋਗਾ ਞਾਣੇ ਤਂਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਏਕੋਦਿਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕੋਦਿਮ੍ਹਿ ਦਸ੍ਸਿਤੇ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਞਾਣਸ੍ਸ ਏਕੋਦਿਵਡ੍ਢਨਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਬਜਵ੍ਜਨਵਿਚਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੋਧੋ ਯੁਤ੍ਤੋ।

ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਟੀਕਾਕਾਰੇਹਿ ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ ''ਯਦਿ ਏਕੋਦੀਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਦਾ 'ਏਕੋਦਿਭਾਵ'ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੋਦਿਭਾਵਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਵਿਸੁਂਯੇਵੇਕੋ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਨੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਅਨਜ੍ਝਾਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਏਕਂ ਉਦੇਤੀਤਿ ਏਕੋਦੀਤਿ ਤਥਾਵਿਧਸਮਾਧਿਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੋਦਿਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੋਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਪਨਾਯਂ ਤੇਸਮਭਿਨਿਵੇਸੋ ''ਏਕੋਦੀਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗਹਣੇ ਸਤਿ 'ਏਕੋਦਿਭਾਵ'ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ , ਸੋ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਅਯੁਤ੍ਤੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਬਜਵ੍ਜਨਵਿਚਾਰਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਬਾਹੁਲ੍ਲੇਨ ਵਿਭਙ੍ਗੇ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ।

ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਸਮਂ ਨਿਰੋਧਂ ਗਤਾ। **ਸਮਿਤਾ**ਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਸਮਂ ਗਮਿਤਾ ਨਿਰੋਧਿਤਾ। ਵੂ**ਪਸਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਉਪਸਨ੍ਤਾ। **ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਨਾਸਂ ਗਤਾ। **ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਙ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਪ੍ਪਿਤਾ**ਤਿ ਗਮਿਤਾ ਵਿਨਾਸਂ ਗਤਾ। **ਸੋਸਿਤਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਸੋਸਂ ਸੁਕ੍ਖਭਾਵਂ ਗਤਾ। **ਬਜਨ੍ਤੀਕਤਾ**ਤਿ ਵਿਗਤਨ੍ਤਾ ਕਤਾ।

ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਭਾਵਨਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਚੋਦਕੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ **"ਏਵਮੇਤਂ ਸਿਦ੍ਧੋਵਾਯਮਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਨ ਪਨੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ''ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ। **ਤਦਤ੍ਥਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵਮਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਕਂ। **ਨ ਕਿਲੇਸਕਾਲੁਸ੍ਸਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਵਿਯ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖੋਭਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਾ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ **"ਪੁਰਿਮਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਅਧਿਗਮੂਪਾਯਦੀਪਕੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਤਾਯ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਤਾਯ ਚ ਹੇਤੁਦੀਪਕੇਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਭਾਵਹੇਤੁਦੀਪਕੇਨ ਚ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨੇਵ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ, ਕਿਂ ਪੁਨ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਵਚਨੇਨ ਕਤੇਨਾਤਿ? ਨ, ਅਦੀਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਸੁ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਏਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮਨਂ। ਓਲਾਰਿਕਙ੍ਗਮੁਖੇਨ ਹਿ ਤਂਤਂਞਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨਾਦੀਹਿ ਪਕਾਸਿਤਂ। ਯਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਵੂਪਸਮਵਚਨਂ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਪ੍ਪਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੇਸੁ ਚ ਫਲੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਤਣ੍ਹਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਪੁਰਿਮੇਨ ਨ ਨਿਵਾਰਿਤੋ ਸਿਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਾਰਣਤ੍ਥਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮਤਾਦਿਅਤਿਕ੍ਕਮੋ ਚ ਤੇਸਂ ਵੂਪਸਮੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **"ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਤੋ"**ਤਿ। **ਪਠਮਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ।

ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਦੁਤਿਯਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿਪਿ ਦੁਤਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਙ੍ਗਪਾਠੇਨ ਸਾਧੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਂ ਪਨ **ਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੫੮੦) ''ਝਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ ਪੀਤਿ ਸੁਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਝਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਰਥਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਂ ਵਿਯ ਹਿ ਸਮ੍ਪਸਾਦੋ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਨ ਝਾਨਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਯਾਯੋਯੇਵ ਚੇਸੋ"**ਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਵਙ੍ਗਿਕਮੇਵੇਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਪਨ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ ਵਿਰਾਗੋ। ਤਂ ਪਨ ਵਿਰਜ੍ਜਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨਮੁਖੇਨ ਹੀਲਨਂ ਵਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਸ੍ਸਾ ਪੀਤਿਯਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਉਭਿਨ੍ਨਮਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਵਿਰਾਗਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾ, ਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਂ** ਸਮੁਚ੍ਚਯੋ। **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਉਪਾਯੋ। ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਪਟਿਲਾਭਂ ਵਿਨਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮੋ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯੋ। **ਤਦਧਿਗਮਾਯਾ**ਤਿ ਤਤਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਾਯ।

ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਸਮਵਾਹਿਤਭਾਵੇਨ ਪਤਿਰੂਪਤੋ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸਮਵਾਹਿਤਮੇਵ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਵਿਸਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਗਮੇਨ ਪਰਿਬਜਤ੍ਤਾਯ। **ਵਿਪੁਲਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਮਹਤਿਯਾ। **ਥਾਮਗਤਾਯਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਵਿਗਮੇਨ ਥਿਰਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਵ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮਯਂ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ ਕੇਵਲਂ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਾਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਦਸਵਿਧਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬੩; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੮੪) ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਛਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਾਪਾਥੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਕਤਿਭਾਵਾਵਿਜਹਨਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ **ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੨, ੧੯੦-੧੯੧) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਹਜਾਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਨਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਨਾਤਿਸਿਥਿਲਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ –

> ''ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਨੀਵਰਣੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪੀਤਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਪਅਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਆਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ, ਇਮਾ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੫੭) –

ਏਵਮਾਗਤਾ ਨੀਵਰਣਾਦਿਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾਕਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ **ਨੀਵਰਣੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹਾਨਾਭਿਮੁਖੀਭੂਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ। **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੂ**ਤਿ ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇ ਬ੍ਯਾਪਾਰਾਕਰਣੇਨ ਨੀਵਰਣਸਙ੍ਖਾਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ**ਦੀਸੁ **ਉਪ੍ਪਾਦਾ**ਦੀਸੁ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪ੍ਪਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਇਧ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਾਹ। **ਪਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਤੇਭੂਮਕਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਆਯੂਹਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਹੇਤੁਭੂਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ। **ਗਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਯ ਗਤਿਯਾ ਸਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ। **ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਾਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ। **ਜਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਜਰਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿਂ। **ਜਰਾਮਰਣਾ**ਦਯੋ ਪਾਕਟਾ ਏਵ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚੇਵ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਾ ਤੇਸਂ ਵੇਵਚਨਵਸੇਨ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਜਾਤੀਤਿ ਇਦਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਚੇਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਚ ਵੇਵਚਨਂ। ਗਤਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਇਦਂ ਦ੍ਵਯਂ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਜਰਾਦਯੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗਵਾਰੇਸੁ ‘‘ਉਪ੍ਪਾਦ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਮੂਲਪਦਾਨਿ, ‘‘ਗਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਦਸ ਵੇਵਚਨਪਦਾਨੀਤਿ ਪਨ੍ਨਰਸ ਪਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਛਸੁ ਪਨ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਾਰੇਸੁ ਪਞ੍ਚ ਮੂਲਪਦਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਤਂ ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੇਵਚਨਪਦੇਹਿ ਸਹ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਤ੍ਵਾ

ਮੂਲਪਦਾਨਿ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਫਲਸ੍ਸ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਭਾਵੇਨ ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗਾਯਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਮਨ੍ਤਭੂਤਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਫਲਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਮੂਲਪਦਾਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗਵਾਰੇਸੁ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪਣਿਹਿਤਮਗ੍ਗਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਫਲਵਾਰੇਸੁ ਪਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਇਤਰਾਸੰ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਵਿਸੁੰ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ, ਤਥੇਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਾਲੇ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਮਗ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਮਗ੍ਗਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਦਿਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਤਥਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਤਸ੍ਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇਤਿ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਥਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਾ ਆਸਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਭਾਵਨਾਮਯਞਾਣੰ।

ਯਾ ਪਨ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੫੦) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯੰ **ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਯਦਤ੍ਥਿ ਯੰ ਭੂਤੰ, ਤੰ ਪਜਹਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੫) ਏਵਮਾਗਤਾ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯੰ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ **ਯਦਤ੍ਥਿ ਯੰ ਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕੰ, ਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਞਾਣੇਨ ਪਜਹਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਸੋਵਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਨਨੇ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਲਕ੍ਖਣਵਿਚਿਨਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਾ ਪਨ ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਯੇਵਾਪਨਕੇਸੁ ਆਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯੰ **ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੦; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੩) ਏਵਮਾਗਤਾ ਅਗ੍ਗਸੁਖੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਪਕ੍ਖਪਾਤਜਨਨੀ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯੰ **ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਯਾ ਪਨ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨; ਧ॰ ਸ॰ ੧੬੫) ਏਵਮਾਗਤਾ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਨੀਕਵੂਪਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ, ਅਯੰ **ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ।

ਤਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਾ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਵ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਵਤ੍ਥਾਭੇਦੇਨ ਪਨਸ੍ਸਾ ਅਯੰ ਭੇਦੋ ਏਕਸ੍ਸਪਿ ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਯੁਵਥੇਰਸੇਨਾਪਤਿਰਾਜਾਦਿਵਸੇਨ ਭੇਦੋ ਵਿਯ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸੁ ਯਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਦਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾ ਚੇਤਾਸੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੀਭਾਵੋ, ਏਵੰ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ। ਪਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਸਾ ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਾਯੰ ਗੇਹੰ ਪਵਿਟ੍ਠੰ ਸਪ੍ਪੰ ਅਜਪਦਦਣ੍ਡੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਸ੍ਸ ਤੰ ਥੁਸਕੋਟ੍ਠਕੇ ਨਿਪਨ੍ਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਸਪ੍ਪੋ ਨੁ ਖੋ, ਨੋ''ਤਿ ਅਵਲੋਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕਤ੍ਤਯੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੇਮਤਿਕਸ੍ਸ ''ਸਪ੍ਪੋ, ਨ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿ ਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇਨ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੇ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵਾਦਿਵਿਚਿਨਨੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਯੰ **ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾ**। ਯਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਜਪਦੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਗਾਲ਼੍ਹੰ ਸਪ੍ਪੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਕਿਨ੍ਤਾਹੰ ਇਮੰ ਸਪ੍ਪੰ ਅਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤੋ

ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਇਮਿਨਾ ਅਡੰਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਨਾਕਾਰਮੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤੋ ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਯਾ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਦਿਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਤਯੋ ਭਵੇ ਪਸ੍ਸਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣੇ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ, ਅਯਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ**। ਇਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਿਦ੍ਧਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਸਿਦ੍ਧਾਵ ਹੋਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਚਿਨਨਗਹਣੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਿਚ੍ਚੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾ ਭਿਨ੍ਨਾ। ਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ।

ਇਮਾਸਂ ਪਨ ਦਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਭੂਮਿਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਮਯਂ ਦਸਵਿਧਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਭੂਮਿਪੁਗ੍ਗਲਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ**ਤਿ ''ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ **ਭੂਮਿਤੋ**। ''ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਵ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ **ਪੁਗ੍ਗਲਤੋ**। ''ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਚਿਤ੍ਤਤੋ**। ''ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ**। **ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਏਕਕ੍ਖਣਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ, ਇਤਰਾ ਨਵ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨਾ''ਤਿ **ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ**। ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਝਾਨਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਤਾਸੁ ਏਕਾਯ ਸਤਿ ਨ ਇਤਰਾ, ਤਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪੇਕ੍ਖਾਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੇਦਨਾਵੀਰਿਯੁਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ **ਏਕਕ੍ਖਣਵਸੇਨ**। ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਤਥਾ ਸੇਸਾ, ਵੇਦਨੁਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲਾਪੀਤਿ ਏਵਂ **ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ**। ਦਸਪੇਤਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਧਮ੍ਮਾ ਵੀਰਿਯਵੇਦਨਾਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਞਾਣਵਸੇਨਾਤਿ ਏਵਂ **ਸਙ੍ਖੇਪਵਸੇਨ**।

ਇਦਾਨਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਯ ਝਾਨੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਾਭੋਗਰਸਾ**ਤਿ ਪਣੀਤਸੁਖੇਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਵਨਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਕਿਚ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਸੁਖਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਖੇ ਅਬ੍ਯਾਵਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਪਾਰਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਖੋਭਂ ਉਪ੍ਪਿਲਵਞ੍ਚ ਆਵਹਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਇਧ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਕਿਚ੍ਚਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਹੀ''ਤਿਆਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਹਰਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਰਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਤੋ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਮਾਹ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਜਾਨਾਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲੇਨਾ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ। ਸਰਣਂ ਚਿਨ੍ਤਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਰਣਲਕ੍ਖਣਾ**। ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਰਸਾ**। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕ੍ਖਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਰਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ **ਆਰਕ੍ਖਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**। ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਜਾਨਨਂ, ਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਵਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹੋ ਲਕ੍ਖਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਲਕ੍ਖਣਂ। ਤੀਰਣਂ** ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਾਰਗਮਨਂ। **ਪਵਿਚਯੋ** ਵੀਮਂਸਾ। ਕਾਮਂ ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਾਦਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਠਮਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਸੁਖੁਮਾਨੇਵ, ਇਮਂ ਪਨ ਉਪਰਿਮਜ੍ਝਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ **"ਓਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਝਾਨਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਥੂਲ਼ਙ੍ਗਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੇਚਿ ''ਬਹੁਚੇਤਸਿਕਤਾਯਾ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭੂਮਿਯਂ ਵਿਯ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭੂਮਿਯਂ ਗਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਗਤਿ ਸੁਖਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਗਤਿ ਸੁਖਾ ਹੋਤਿ। **ਅਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਰੀਯਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਸੁਖੁਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਾਮਂ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੀਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਪੀਤਿਸੁਖੇਸੁ ਪੀਤਿਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨੇਨ ਸੁਖੁਮਤਾਯ ਇਧ ਸਾਤਿਸਯੋ ਸਤਿਪਞ੍ਞਾਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਧੇਨੁਂ ਪਿਵਤੀਤਿ **ਧੇਨੁਪਗੋ,** ਧੇਨੁਯਾ ਖੀਰਂ ਪਿਵਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਪੁਨਦੇਵ ਪੀਤਿਂ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਹਾਨਭਾਗਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਿਯਾ , ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਯਾ"**ਤਿ। **ਇਦਞ੍ਚ ਅਤਿਮਧੁਰਂ ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖਂ

ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਅਤਿਮਧੁਰਤਾ ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਸੋਦਗਜਸਭਾਵਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ।

ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਮਾਭੋਗੇਨ ਵਿਨਾ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਾਤਿ ਆਹ "**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਥਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ''ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਭੋਗੇ ਅਸਤਿਪਿ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ, ਕਾਯਿਕਸੁਖਹੇਤੁਰੂਪਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਕਾਯਿਕਸੁਖਞ੍ਚ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗੀ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ। **ਯਂ ਵਾ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮਕਾਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਸੁਖਂ। **ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਨ ਅਤਿਪਣੀਤੇਨ ਰੂਪੇਨ ਅਸ੍ਸ ਝਾਨਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਰੂਪਕਾਯੋ ਯਸ੍ਮਾ ਫੁਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ। **ਫੁਟਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਜਾਪਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਉਦਕੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਫੁਟ੍ਠੇ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਏਤੇਹਿ ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਸ੍ਸ। **ਝਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪੀ**ਤਿ ਝਾਨਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋਪਿ। **ਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯਜਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪੇਹਿ ਅਵਸੇਸਤਿਸਮੁਟ੍ਠਿਤਰੂਪਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯਜ। **ਏਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਚੇਤਸਿਕਕਾਯਿਕਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਤ੍ਥਂ।

ਯਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ "**ਯਂਝਾਨਹੇਤੂ**"ਤਿ। **ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਕਿਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ "**ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ**"ਤਿ। **ਕਿਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਸਂਸਨਾਕਾਰਪੁਚ੍ਛਾ। **ਸੁਖਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸੁਖਸ੍ਸ ਪਰਮਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੋ। **ਸੁਖਾਭਿਸਙ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਸ੍ਮਿਂ ਆਲਯੇਨ। ਏਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਇਧ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਸਤਿਯਾ ਏਵ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾਯ ਸਤਿਮਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵਾ। **ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤ੍ਤਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ। ਝਾਨਕ੍ਖਣੇ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਮੇਵ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ "**ਸੁਖਂ ਨਾਮਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣਨਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋ ਤਤਿਯ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾ

"**ਪੁਬ੍ਬੇਵਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ "**ਕਦਾ ਪਨ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਹ "**ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ**"ਤਿ। ਏਵਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਹਾਨਕ੍ਕਮੋ** ਨਾਮ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਟਿਪਾਟਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਕਸ੍ਮਾ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਭਙ੍ਗੇ**"ਤਿਆਦਿ । **ਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਉਦ੍ਦੇਸਕ੍ਕਮੇਨ।

ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਝਾਨੇਸ੍ਵੇਵ ਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਕਤ੍ਥ ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। **ਕਤ੍ਥ ਚ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਾਨਂ ਨਿਰੋਧਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਤੇਨ **ਕਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇਪਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਝਾਨਾਨੁਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਤਿਸਯਨਿਰੋਧੋ** ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਹਾਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਵੂਪਸਮੋ। **ਨਿਰੋਧੋ** ਪਹਾਨਮਤ੍ਤਂ। **ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਯੇਨ ਆਵਜ੍ਜਨੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿ, ਤਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਵਜ੍ਜਨੇ ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੇ ਵਾ। ਅਪ੍ਪਨਾਵੀਥਿਯਞ੍ਹਿ ਉਪਚਾਰੋ ਏਕਾਵਜ੍ਜਨੋ, ਇਤਰੋ ਅਨੇਕਾਵਜ੍ਜਨੋ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਵਿਸਮਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਕਿਲਮਥੋ **ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪੋ। ਪੀਤਿਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਰਸਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਰੂਪਾਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਬਜਾਪਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬੋ ਕਾਯੋ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਸ੍ਸ ਸੁਖੋਕ੍ਕਨ੍ਤਕਾਯਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਸਮਾਸਨੁਪਤਾਪਾਦਿਨਾਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯੇਪੀਤਿ ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ‘‘ਪਹੀਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਹੀਨਸ੍ਸਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ‘‘ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਤਿਚਿਰਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਕਾਯੋਪਿ ਕਿਲਮਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਊਹਞ੍ਞੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਖੇਦਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਪਚ੍ਚਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਭਾਵ**ੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇ ਅਸ੍ਸ ਪਹੀਨਸ੍ਸਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਦੇਕੇ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਝਾਨਲਾਭੀਨਮ੍ਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਅਨੀਵਰਣਸਭਾਵੋ ਲੋਭੋ ਵਿਯ ਦੋਸੋਪਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਦੋਸੇਨ ਵਿਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਟ੍ਠਾਨਪਾਲ਼ਿਯਾ ਵਿਰੋਧੋ ਚਿਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਝਾਨਲਾਭੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਪਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸੋ ਪਰਿਹੀਨਜ੍ਝਾਨੋ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ, ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਂ ਅਨੀਵਰਣਸਭਾਵਸ੍ਸ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਰੁਪ੍ਪੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਾਨਿ ਅਨੁਦ੍ਧਟਾਨਿ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਅਨੀਵਰਣਤਾਪਰਿਯਾਯੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨੀਵਰਣਾਨਂਯੇਵ ਨੀਵਰਣਸਦਿਸਤਾਯ ਨੀਵਰਣਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਅਪਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਕਾਰਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇਨ ਚ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਝਾਨਤੋ ਪਰਿਹਾਯਨਤੋ। ਲਹੁਕੇਨ ਪਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਰਿਹੀਨਂ ਤਾਦਿਸਾ ਨਂ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ‘‘ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਚਨਂ ਉਪਚਾਰਕ੍ਖਣੇ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਅਨ੍ਤੋਅਪ੍ਪਨਾਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਪਨ ਤਦਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਰਿਹੀਨਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪੀਤਿ ਵਿਯ ਨ ਦੂਰੇਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **“ਆਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਾਨਾਵਜ੍ਜਨੂਪਚਾਰੇ ਪਹੀਨਮ੍ਪਿ ਪਹਾਨਙ੍ਗਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਪ੍ਪਨਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਾਦਿਸਾਯ ਆਸੇਵਨਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਸਦਿਸਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਾਰਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਜਵਨਵਾਰਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਮਾਹਰੀਤਿ ਸਮਾਨੇਸਿ, ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਵਾ ਅਭਾਸੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖੁਮਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਅਨੋਲ਼ਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਅਵਿਭੂਤਤਾਯ ਸੁਖੁਮਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤ੍ਤਾ **ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠਪਯੋਗਸ੍ਸ, ਦੁਦ੍ਦਮਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ ਏਸਾ ਗਾਹਯਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਪੋਹਨਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਗਾਹਯਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਦਮੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭੂਤਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ **“ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਚ੍ਚਯਾ**”ਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਹਾਨਾਦਯੋ**ਤਿ ਚ ਸੋਪਚਾਰਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਯੋਵੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। **ਪਹੀਨਾਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ‘‘ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ’’ਤਿ (ਮਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੪੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੨੧) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਏਤਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦਯੋ ਵੇਦਨਾ। **ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਵਸਨਗਨ੍ਧਾਲੇਪਨਪੁਪ੍ਫਾਭਰਣਸਮਾਲੇਪਨਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਕਾਯਿਕਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ‘‘ਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ ਵੇਦਨਾਯ, ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ (ਮਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੫) ਵਚਨਤੋ ਆਹ **“ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ**”ਤਿ। ‘‘ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ**”ਤਿ। **ਸੁਖਾਦਿਘਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਦੀਨਂ ਪਹਾਨੇਨ।

ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਂ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਦੂਰਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਦੁਕ੍ਖਾਭਾਵੇਨਾ**”ਤਿ। **ਅਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਏਤੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨੇਨ। **ਪਟਿਪਕ੍ਖਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਤਤਿਯਵੇਦਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਦੀਨਂ

ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਾਨਂ ਵਿਯ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਾਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਸ੍ਸ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਪਰੀਤਂ ਵਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ ਅਨੁਭਵਨਲਕ੍ਖਣਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਰਸਾ। ਅਵਿਭੂਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ**ਤਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਵਿਭੂਤਾਕਾਰਾ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇ ਮਿਗਗਤਮਗ੍ਗੋ ਵਿਯ ਤੇਹਿ ਅਨੁਮਾਤਬ੍ਬਾਵਿਭੂਤਾਕਾਰੋਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਸੁਖਨਿਰੋਧੋ ਨਾਮ ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੋ, ਸੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਖਨਿਰੋਧਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨੇਤਂ ਸਮਾਸਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸੁਵਿਸਦਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਤਿਯਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਸਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਕਤਾ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਾ**”ਤਿ। ਯਦਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਇਧ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ, ਕਥਂ ਸਤਿਯੇਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਨ ਕੇਵਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਤਿਸੀਸੇਨਾ**ਤਿ ਸਤਿਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਪਧਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਏਵਮਪਿ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧੇਵ ਸਤਿ ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਅਨੁਯੋਗਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯਪਿ ਤਤ੍ਰਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਾਭਿਭਵਨਤੋ ਸਹਾਯਪਚ੍ਚਯਵੇਕਲ੍ਲਤੋ ਚ ਅਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤਦਭਾਵਤੋ ਇਧ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯਥਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਭਿਭਵਾ**ਤਿ ਸੂਰਿਯਪ੍ਪਭਾਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਅਤਿਕ੍ਖਤਾਯ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਵਿਯ ਰਤ੍ਤਿਪਿ ਸੋਮ੍ਮਸਭਾਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਮੇਵ ਚ ਚਨ੍ਦਲੇਖਾ ਸਮੁਜ੍ਜਲਤੀਤਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸੋਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕਾਰਕਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਸਭਾਗਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ**”ਤਿ ਆਹ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਮੇਵ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਕਥਾ

੧੨. ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਗਹਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ**”ਤਿ। ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਭਵੋਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਤਾਪਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤਾ ਪਨ ਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਵੇਣਿਕਾ, ਸਾ ਕਥਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਪਰਮ੍ਪਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ। ਪਦਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਕਾਰਣਕਾਰਣਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਤਿਣੇਹਿ ਭਤ੍ਤਂ ਸਿਦ੍ਧ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਪਯੋਜਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਇਤ੍ਤਸਮਾਧਤ੍ਥਾਨਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਸੀਸੇਨ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਸੁਖਂ ਦਿਵਸਂ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ**”ਤਿ। **ਭਵੋਕ੍ਕਮਨਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਾਨਿ। ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਤੋ ਆਹ “**ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾਹਮੇਵ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ? ਤਥਾਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਰਣਤੋ, ਤਞ੍ਚ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਆਹਾਰੂਪਜੀਵੀਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਦਿਵਸਂ ਭੁਤ੍ਤਾਹਾਰਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਹਮੇਵ ਯਾਪਨਤੋ।

ਕਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੬੭-੮੬੮) ਪਨਾਯਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਕੇ ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕੇ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਥਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਤਤ੍ਥ **ਕਾ ਪਨਾਯਂ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਕੇ ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਕੇ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਾ ਚ ਅਨਾਗਾਮਿਅਰਹਨ੍ਤੋ ਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਪਨ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਕਤ੍ਥ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਤਤ੍ਥ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। **ਕਸ੍ਮਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ

ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੇ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤ੍ਵਾ ''ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੇ ਅਚਿਤ੍ਤਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਸੁਖਂ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। **ਕਥਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨਿਰੋਧਯਤੋ ਏਵਮਸ੍ਸਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਸਮਥਵਸੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਤਿ, ਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੋਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਤਿ, ਸੋ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੋ ਪਨ ਉਭਯਵਸੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਸੋ ਤਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ।

ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ – ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਕਾਮੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਪਨੇਸਾ ਤਿਵਿਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** ਮਨ੍ਦਾ ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਾ ਵਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿਯੇਵ। **ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** ਤਿਕ੍ਖਾਵ ਵਟ੍ਟਤਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਸਦਿਸਾ। **ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** ਪਨ ਨਾਤਿਮਨ੍ਦਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਾ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਸ ਨਾਤਿਮਨ੍ਦਾਯ ਨਾਤਿਤਿਕ੍ਖਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਥੇਵ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਨਾਬਦ੍ਧਅਵਿਕੋਪਨਂ ਸਙ੍ਘਪਤਿਮਾਨਨਂ ਸਤ੍ਥੁਪਕ੍ਕੋਸਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਨਾਨਾਬਦ੍ਧਅਵਿਕੋਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਇਮਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨਾਨਾਬਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਂ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਵਾ ਮਞ੍ਚਪੀਠਂ ਵਾ ਨਿਵਾਸਗੇਹਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਜਾਤਂ, ਤਂ ਯਥਾ ਨ ਵਿਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਉਦਕਵਾਤਚੋਰਉਨ੍ਦੂਰਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਿਧਾਨਂ ''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਮਾ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਝਾਯਤੁ, ਮਾ ਉਦਕੇਨ ਵੁਯ੍ਹਤੁ, ਮਾ ਵਾਤੇਨ ਵਿਦ੍ਧਂਸਤੁ, ਮਾ ਚੋਰੇਹਿ ਹਰੀਯਤੁ, ਮਾ ਉਨ੍ਦੂਰਾਦੀਹਿ ਖਜ੍ਜਤੂ''ਤਿ। ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੇ ਤਂ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਤਸ੍ਸ ਨ ਕੋਚਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਧਿਟ੍ਠਹਤੋ ਪਨ ਅਗ੍ਗਿਆਦੀਹਿ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਇਦਂ ਨਾਨਾਬਦ੍ਧਅਵਿਕੋਪਨਂ ਨਾਮ। ਯਂ ਪਨ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਨਿਵਾਸਨਪਾਰੁਪਨਂ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸਨਂ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੁਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਨਂ ਰਕ੍ਖਤਿ।

ਸਙ੍ਘਪਤਿਮਾਨਨਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਤਿਮਾਨਨਂ ਉਦਿਕ੍ਖਨਂ, ਯਾਵ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਵ ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਤਿਮਾਨਨਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ, ਪਤਿਮਾਨਨਾਵਜ੍ਜਨਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ''ਸਚੇ ਮਯਿ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸਙ੍ਘੋ ਅਪਲੋਕਨਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਯਾਵ ਮਂ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਪਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਤਾਵਦੇਵ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਵੁਟ੍ਠਹਤਿਯੇਵ। ਯੋ ਪਨ ਏਵਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਘੋ ਚੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ''ਅਸੁਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੁਹਿ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ''ਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਞ੍ਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪੇਸੇਤਿ ''ਤਂ ਪਕ੍ਕੋਸਾਹੀ''ਤਿ, ਅਥਸ੍ਸ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਵਨੂਪਚਾਰੇ ਠਤ੍ਵਾ ''ਸਙ੍ਘੋ ਤਂ ਆਵੁਸੋ ਪਤਿਮਾਨੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤੇਯੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਗਰੁਕਾ ਹਿ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਆਣਾ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪਠਮਮੇਵ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤ੍ਥੁਪਕ੍ਕੋਸਨਨ੍ਤਿ ਇਧਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁਪਕ੍ਕੋਸਨਾਵਜ੍ਜਨਮੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਂ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਜੀਵਿਤਦ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ। ਇਮਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਸੁ ਕੁਸਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ''ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਤ੍ਤਾਹਂ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਹਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਮਰਣਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੋਨਿਰੋਧੇ

ਮਰਣਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯ ਅਨੁਰਾਵ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਵਸੇਸਞ੍ਚ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਇਦੰ ਪਨ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੋ ਏਵੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਇਦੰ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਥੇਕੰ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਰੋਧੰ ਫੁਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਰਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ? ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦ੍ਵੇ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਧਮ੍ਮੇ ਯੁਗਨਦ੍ਧੇ ਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਆਰੋਹਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ, ਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਰਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੁਪਸਙ੍ਕਮਨਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਪਿ ਚਰਿਮਭਵੇ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਪੁਬ੍ਬੰ, ਤਦਾ ਪਨ ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਦਿਪਾਦਕੰ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਰਮ੍ਭੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕੰ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਪਠਮਾਰਮ੍ਭੇ ਏਵ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪਯੋਜਨੰ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਭਿਞ੍ਞਾਵਲਞ੍ਜਨਾਦਿਅਤ੍ਥੰ। ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬੰ ਞਾਣਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚੰ ਆਕਙ੍ਖਾਮਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਮੇਵਾਤਿ। **ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦਿਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕੰ। **ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਦਾਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਦਾਯਕਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣੰ ਤੰਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਤਦਧਿਗਮਸਮਕਾਲਮੇਵ ਚ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਅਹੇਸੁੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੋਤਿ।

''ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਸੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਹ **"ਸੋ ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ। **ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵੰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਝਾਨਤ੍ਤਯਾਧਿਗਮਪਟਿਪਾਟਿਸਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕ੍ਕਮਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਗਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨੰ, ਯੇਨ ਸਮਾਧਾਨਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਲਦ੍ਧੋ, ਤਦੁਭਯਨਿਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਿਨਾ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਮਿਨਾ ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਦਿਨਾ ਕਮੇਨ। ਯਦਿਪਿ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਆਗਮਨਸਮਾਧਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਾਨੰ ਦੀਪੇਤਿ, ਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮਾਧਿ ਏਵ ਪਨ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤੇ"**ਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਨੀਕਧਮ੍ਮੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਪਚ੍ਚਨੀਕਸਮਨੇਪਿ ਅਬ੍ਯਾਵਟਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸੁਵਿਸਦਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਤਿਸੀਸੇਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾਤਿ ਆਹ **"ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ"**ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਜਨਿਤਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾ ਸੁਧਨ੍ਤਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਘੰਸਨੇਨ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾਯੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ, ਪਭਸ੍ਸਰੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

ਸੁਖਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਘਾਤੇਨਾਤਿ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਰਾਗਦੋਸਪਚ੍ਚਯਾਨੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ। ''ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਦੋਸਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਚੇਤਸੋ ਮਲਾਸੁਚਿਭਾਵੇਨ ''ਅਙ੍ਗਣਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਤਿ ਆਹ **"ਅਨਙ੍ਗਣਤ੍ਤਾ ਏਵ ਚ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਙ੍ਗਣੇਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ, ਵਿਬਾਧੀਯਤਿ ਉਪਤਾਪੀਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਗੁਣਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤੇ"**ਤਿ, ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਧਾ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਵਾ ਪਰਿਦਮਨੇਨ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤਿਤੁੰ ਉਪਗਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਦੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਗੁਣਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤੰ ਵਿਯ ਚਮ੍ਮੰ ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਾ ਵਿਯ ਚ ਲਾਖਾ ਮੁਦੂਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੇ**ਤਿ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾਦਿਇਦ੍ਧਿਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮੇ। **ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਦੁਤਾਕਮ੍ਮਨਿਯਦ੍ਵਯੰ।

ਨਾਹਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧) **ਨ**-ਕਾਰੋ ਪਟਿਸੇਧਤ੍ਥੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖਵੇ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਲਪਤਿ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਚਿਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਂ। **ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਂ। ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਭਾਵਿਤਂ ਤਥਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਰਣੇਨ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਏਵਂ ਸਵਿਸੇਸਮੁਦੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੁਦੁ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਮਤਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਯਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤਾਯ ਏਵਮਾਹ।

ਯਥਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਦਯੋ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਅਵਟ੍ਠਿਤਂ ਇਧ ‘‘ਠਿਤਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਏਤੇਸੁ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਾਦੀਸੁ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੇ, ਠਿਤਤ੍ਤਾਯੇਵ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਿ ਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਹਿ ਲਕ੍ਖੀਯਤੀਤਿ “**ਮੁਦੁਕਮ੍ਮਞ੍ਞਭਾਵੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੇ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਕਾਰਣੇਨ ਫਲਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਫਲੇਨਪਿ ਕਾਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੀਯਤੀਤਿ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੇਨ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਥਿਰਭਾਵੇਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕਮ੍ਮਨਿਯਤਾਯ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਂ ਸਦ੍ਧਾਦਿਬਲਾਨਂ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**”ਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ “**ਸਦ੍ਧਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸਦ੍ਧਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸੁਭਾਵਿਤਂ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਂਸੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਬਲੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਨ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ। **ਨ ਇਞ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਵਹਭਾਵੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਵੀਰਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – **ਵੀਰਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਸੀਭਾਵਾਪਾਦਨਪਰਿਦਮਨਸਾਧਨੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਸਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਭਾਵਨਾਬਹੁਲੀਕਾਰੇ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਦਿਕਾਯ ਕੁਸਲਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਗਤਿਯੋ ਸਮਨ੍ਵੇਸਮਾਨਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਸਮਾਧਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸਾਧਨੇਨ ਸਮਾਧਾਨੇਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਭਾਵਨਾਯ ਉਪਕਾਰਾਨੁਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਂ। **ਓਭਾਸਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੋਭਾਸਸਹਗਤਂ। ਓਭਾਸਭੂਤੇਨ ਹਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਮਾਧਾਨਸਂਵਦ੍ਧਿਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਉਤ੍ਰਾਸਨ੍ਤੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਤਂ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀ**”ਤਿ। ਏਤੇਨ ਞਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਨਾ ਸਮਾਹਿਤਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾ ਅਨਙ੍ਗਣਤਾ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾ ਮੁਦੁਭਾਵੋ ਕਮ੍ਮਨਿਯਤਾ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨੀਤਿ ‘‘ਸਮਾਹਿਤੇ’’ਤਿ ਇਮਂ ਅਙ੍ਗਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਿਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਸੁਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮ**ਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਂ ਤਦਭਿਮੁਖਕਰਣਯੋਗ੍ਗਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯਾ**”ਤਿ।

ਕਾਮਂ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਏਵ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਧਿਗਮੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਵੂਪਸਮਾ ਏਵ ਚ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਧਿਗਮੋ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਤਥਾ ਤੇ ਤੇਹਿ ਦੂਰੀਭੂਤਾ, ਅਪੇਤਾ ਵਾ ਯਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ ਮਲੀਨਭਾਵਸਙ੍ਖੋਭਉਪ੍ਪਿਲਾਭਾਵਕਰੇਹਿ ਨੀਵਰਣਾਦੀਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ “**ਨੀਵਰਣ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ**”ਤਿ। **ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ‘‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਾਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤੇਨ –

> “**ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਕਾਨਂ ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨਂ। **ਪਾਪਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਲਾਮਕਾਨਂ। **ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਵਚਰਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਾਨਂ ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਮੇਵ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ

ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾ’ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਮਾਨਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਾਦੀਨੰ। **ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨਪਿ ਤੇਸੰਯੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾ ਮਾਨਾਦਯੋ ਚ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾ ਪਨ ਨੀਵਰਣਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ। ਕਥੰ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾ ਇਧ ਵਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ? ‘ਸਬ੍ਬੇ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਝਾਨਸ੍ਸ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯੇ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੀਨ’ਨ੍ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਕੋਪਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਕਾਮਰਾਗਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ ਤਥਾ ਪਾਠਸ੍ਸੇਵ ਅਭਾਵਤੋ, ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾ ਚ ਨੀਵਰਣਾ ਚੇਵ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ, ਤੇਸੰ ਦੂਰੀਭਾਵੰ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੇਸੰਯੇਵ ਅਭਾਵਵਿਗਮਚੋਦਨਾਯ ਅਯੁਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। ਨਨੁ ਚ ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਓਲਾਰਿਕਾਨੰਯੇਵ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾਤਿ। ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਇਧ ਪਨ ਅਧਿਗਤਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੁਖੁਮਾਯੇਵ ਤੇ ਗਹਿਤਾ, ਅਙ੍ਗਣੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸੁਤ੍ਤਾਨੰ ਅਪਦਿਸਨੰ। ਤਥਾ ਹਿ ‘ਸੁਤ੍ਤਾਨੁਸਾਰੇਨਾ’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾ’’ਤਿ।

ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤਮੇਵੰ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੰ ਅਧਿਗਤਜ੍ਝਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋਤਿ । ਤੇਨੇਵ **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ‘‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਪਾਠੋ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ **ਸੀਹਲਗਣ੍ਠਿਪਦੇਪਿ** ਚ ‘‘ਝਾਨਪਟਿਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਪਾਠਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਯਮੇਵ ਪਾਠੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ‘‘ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਵਚਰਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨੰ ਕੋਪਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਾਠੋ ਅਯੁਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੰ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਅਯੰ ਪਾਠੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨਾਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਪਾਦਕਭਾਵਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਗਮਨੇਨ। **ਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਪਰੰ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। **ਪਣੀਤਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਪਧਾਨਭਾਵੰ ਨੀਤਤਾਯ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਟ੍ਠੇਨ ਚ ਪਣੀਤਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪਗਮਨੇਨ। ਉਭਯਞ੍ਚੇਤੰ ਭਾਵਨਾਯ ਠਿਤਿਯਾ ਕਾਰਣਵਚਨੰ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਣੀਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤੇਤਿ। **ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਠਿਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਨੰ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਥਾ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਠਿਤੇ”**ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ ‘‘ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ’’ਤਿ ਉਭਯਮੇਕੰ ਅਙ੍ਗੰ, ‘‘ਸਮਾਹਿਤੇ’’ਤਿ ਪਨ ਇਦਮ੍ਪਿ ਏਕਮਙ੍ਗੰ। ਤੇਨੇਵਸ੍ਸ ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪਤੋ ਵਿਸੇਸੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ”**ਨ੍ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿ** ਤੰਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਮ੍ਹਿ ਯੰ ਞਾਣੰ ਤਦਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਞਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇ’’ਤਿ ਇਦੰ ਪਦੰ ‘‘ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਅਤੀਤਭਵਵਿਸਯੰ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਅਤੀਤਜਾਤੀਸੂ”**ਤਿ। **ਨਿਵਾਸ**ਸਦ੍ਦੋ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨੋ, ਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਚ ਨਿਵਸਿਤਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਨਿਵੁਤ੍ਥਕ੍ਖਨ੍ਧਾ”**ਤਿ। ਨਿਵੁਤ੍ਥਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਤਾ, ਤਥਾਭੂਤਾ ਚ ਤੇ ਅਨੁ ਅਨੁ ਭੂਤਾ ਜਾਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਗਤਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਨਿਵੁਤ੍ਥਾਤਿ ਅਜ੍ਝਾਵੁਤ੍ਥਾ ਅਨੁਭੂਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ”**ਤਿ। ਏਵੰ ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਨਿਵਾਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਤ੍ਤੁੰ **“ਨਿਵੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ ਵਾ ਨਿਵੁਤ੍ਥਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **“ਗੋਚਰਨਿਵਾਸੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਗੋਚਰਭੂਤਾਪਿ ਹਿ ਗੋਚਰਾਸੇਵਨਾਯ ਆਸੇਵਿਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਨੁਭੂਤਾ ਨਿਵੁਤ੍ਥਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਦੁਵਿਧਾ ਸਪਰਵਿਞ੍ਞਾਣਗੋਚਰਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯੇਪਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਤ੍ਤਨੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **“ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ”**ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **“ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ”**ਤਿ ਵਚਨੰ ਯੇ ਤੇ ਗੋਚਰਨਿਵਾਸੇਨ ਨਿਵੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਕੇਵਲੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾ

ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਵਣ੍ਣਲਿਙ੍ਗਾਹਾਰਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਾਰਿਕਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਾ, ਤਥੇਵੇਤੰ ਞਾਣੰ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਾਪਿ ਵਾ ਨਿਵੁਤ੍ਥਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਰੇਸੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਧਾਪਿ ''ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ, ਪਰੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ।

ਤੇ ਚ ਖੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਤੀਤਾਸੁ ਏਵ ਜਾਤੀਸੁ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਤੇ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇਹਿ ਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ, ਤੇਸੰ ਤਦਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸਨ੍ਤਾਨਾਨੁਸਾਰੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤੀਤੇ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦੀਸੂ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ **ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣੰ**। ''ਆਦਿਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਨਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਛਿਨ੍ਨਸੰਸਾਰਮਗ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਤੇਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਨਾਮ ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ। ਸਾ ਪਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਛਲਾਰਮ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਾਤਿ ਤਾਨਿ ਇਧ ਪਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਞ੍ਞਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਾਨਮ੍ਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸੀਹੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੰ ਗਹਿਤੰ, ਇਮੇ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਕਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦਯੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰਯੇਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਿੰਸੁ, ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਸੁੰ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਸਚ੍ਛਾਕੰਸੁ, ਏਵੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯੇ ਵਿਨੇਸੁਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਪੁਰਿਮਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਤਾ, ਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇਪਿ ਖਨ੍ਧਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਾਵਕਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਯਾਯ ਸਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। **ਅਭਿਨੀਹਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਝਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਭਿਮੁਖੰ ਪੇਸੇਸਿੰ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਨਿਨ੍ਨੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਪੋਣੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਪਬ੍ਭਾਰੰ ਅਕਾਸਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗਤ੍ਤਾ ''ਸੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਹੰਸਦ੍ਦੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਤਦਤ੍ਥੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸੋ ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨੇਕਵਿਧ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਭਵਯੋਨਿਗਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾਦਿਵਸੇਨ ਬਹੁਵਿਧੰ। **ਪਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਦਿਆਕਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ। ਸਹਯੋਗੇ ਚੇਤੰ ਕਰਣਵਚਨੰ। **ਪਵਤ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਸੰਵਣ੍ਣਿਤ"**ਨ੍ਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਵਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਗਧਭੇਦਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਤੇ ਭੇਦੇ ਬ੍ਯਾਪਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਵੁਤ੍ਥਸਨ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਾਣਗਤਿਯਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਅਨੁਦੇਵਾ**ਤਿ ਅਨੁ ਏਵ, ਦ-ਕਾਰੋ ਪਦਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਤੋ। ''ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮਨਨ੍ਤਰਭਾਵਸਰਣੰ ਅਨੁਸਦ੍ਦੋ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮਿਤਮਤ੍ਤੇ ਏਵ ਸਰਾਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਿਯਾ**ਤਿ ''ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨ ਰਹੋਗਤੇਨ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੇਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਭੂਤੰ ਪੁਬ੍ਬਕਰਣੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਆਰਦ੍ਧਪ੍ਪਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਸ੍ਸ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੇ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਮ੍ਪਿ ਭਵੰ। ਸੋ ਹਿ ਏਕਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਆਦਾਨਨਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਨ੍ਤੋਗਧਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੋ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਇਧ ''ਜਾਤੀ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਾਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਮ੍ਪਿ...ਪੇ॰... ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਖੀਯਮਾਨੋ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨੋ। **ਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਾਲੋ, ਤਦਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਵਡ੍ਢਮਾਨੋ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਯੋ ਪਨ ''ਕਾਲਂ ਖੇਪੇਤਿ, ਕਾਲੋ ਘਸਤਿ ਭੂਤਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਾਨੇਵ ਸਹਤ੍ਤਨਾ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੨.੧੯੦)

ਆਦੀਸੁ ਕਾਲਸ੍ਸਪਿ ਖਯੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਪ੍ਪਸਙ੍ਗਤੋ। ਸਂਵਟ੍ਟਨਂ ਵਿਨਸ੍ਸਨਂ ਸਂਵਟ੍ਟੋ, ਸਂਵਟ੍ਟਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਤਥਾਠਾਯੀ **ਸਂਵਟ੍ਟਠਾਯੀ**। **ਤਮ੍ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਤਂਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ, ਵਡ੍ਢਨਂ ਵਾ **ਵਿਵਟ੍ਟੋ**।

ਤੇਜੇਨ ਸਂਵਟ੍ਟੋ **ਤੇਜੋਸਂਵਟ੍ਟੋ**। **ਸਂਵਟ੍ਟਸੀਮਾ**ਤਿ ਸਂਵਟ੍ਟਨਮਰਿਯਾਦਾ। **ਸਂਵਟ੍ਟਤੀ**ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ, ਤੀਸੁਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਾਲੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਕਂ ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਬੁਦ੍ਧਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਤਿਵਿਧ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਤ੍ਤਕੇ ਠਾਨੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਞਾਣਾਦਿਞਾਣਾਨੁਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਫਲਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤੋ ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਰਿਜਮ੍ਭਤਿ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ "**ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਪਰਿਯਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਆਨੁਭਾਵੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਇਧ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਞ੍ਞਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਂ ਗਤੋਪਿ ਕਤਪਰਿਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਕਤੇ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਾਤ੍ਵੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨੁਭਾਵੋ ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਤਾਹਿ ਪਰਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਆਨੁਭਾਵੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। **ਯਂ ਯਾਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯਜਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਸਰੇਨ ਅਭਿਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਯਾਵਤਾ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯਜਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਯਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਅਨਨ੍ਤਾਪਰਿਮਾਣੇ ਵਿਸਯਕ੍ਖੇਤ੍ਤੇ। **ਯਂ ਯਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ**ਤਿ ਆਕਙ੍ਖਮਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਯਂ ਯਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। **ਏਕਂ ਆਣਾਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਿਰਿਯਤੋ ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨਂ ਜਾਯਮਾਨਂ। **ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਹਨਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਮ੍ਹੇਹਿਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਲੋਕਵਿਦੂ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਂਵਣ੍ਣਨਾਧਿਕਾਰੇ ਪਸਙ੍ਗਤੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਧ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਏਵਂ ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਂਵਟ੍ਟਾਦਿਕੇ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਧਿਗਤਂ ਤੇਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੇ ਪਨੇਤੇ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਂ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਸਮੁਦਾਯਤੋ ਅਨੇਕੇਸਂ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਾਦੀਨਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਨ ਚ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੇਨ ਇਤਰਾਸਂ ਅਸਙ੍ਖਜੇਯਜਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਅਮੁਮ੍ਹਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਇਮਸ੍ਸ ਕਤਿਪਯਕਾਲਂ ਭਵਾਦੀਸੁ ਸਂਸਰਣਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਯੇਸੁ ਭਵਾਦੀਸੁ ਇਮਸ੍ਸ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਅਹੋਸਿ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਭਵੇ** ਵਾਤਿਆਦੀਸੁ ਕਾਮਾਦਿਭਵੇ ਵਾ ਅਣ੍ਡਜਾਦਿਯੋਨਿਯਾ ਵਾ ਦੇਵਾਦਿਗਤਿਯਾ ਵਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਆਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸੇ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਇਦਂ ਭਗਵਤੋ ਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਂ ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਏਵਂਨਾਮੋਤਿ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰੋ ਵਾ ਜੋਤਿਪਾਲੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਾਹਾਰੋ** ਵਾਤਿ ਗਿਹਿਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨੋ** ਵਾਤਿ ਤਾਪਸਾਦਿਕਾਲਂ ਸਨ੍ਧਾਯ। **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨੋ**ਤਿ ਸਯਮ੍ਪਤਿਤਫਲਾਹਾਰੋ। **ਸਾਮਿਸਨਿਰਾਮਿਸਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਾਮਿਸਾ** ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਯੋ, **ਨਿਰਾਮਿਸਾ** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸਿਤਸੋਮਨਸ੍ਸਾਦਯੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਵੇਕਜਸਮਾਧਿਜਸੁਖਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਹੇਟ੍ਠਾ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯਂ, ਬਜਾਪਨਿਚ੍ਛਾਲੋਪੋ ਵਾ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਮੁਤ੍ਰ ਆਸਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਟਿਲੋਮਤੋ ਞਾਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਆਰੋਹਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨ ਯਾਵਦਿਚ੍ਛਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾਨੁਸ੍ਸਰਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਂ, ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਇਧੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਇਧ ਚਰਿਮਭਵੇ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਨ੍ਤਰਮਾਹ। **ਅਮੁਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦਪਾਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਂ। **ਤਾਹਿ ਦੇਵਤਾਹੀ**ਤਿ ਤੁਸਿਤਦੇਵਤਾਹਿ। **ਏਕਗੋਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤੁਸਿਤਗੋਤ੍ਤੇਨ ਏਕਗੋਤ੍ਤੋ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਾਵਤ੍ਥਾਯਂ ਦੇਵਲੋਕੂਪਪਤ੍ਤਿਜਨਕਂ ਨਾਮ

ਅਕੁਸਲੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **“ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਮਤ੍ਤਮੇਵਾ”**ਤਿ ਵੁੱਤੁੰ। ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਦੇਵਪੁੱਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿੱਤੁਪ੍ਪੱਤਿਕਾਲਾਦੀਸੁ ਅਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਸਮਾਯੋਗੋ ਹੋਤਿਯੇਵਾਤਿ ‘‘ਕਦਾਚਿ ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਸਮ੍ਭਵੋ ਨੱਥੀ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵੱਤੁੰ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੱਤਪਞ੍ਞਾਸ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਇਦਂ ਮਨੁਸ੍ਸਵਸ੍ਸਗਣਨਾਵਸੇਨ ਵੁੱਤੁੰ। ਤੱਥ ਦੇਵਾਨਂ ਵਸ੍ਸਗਣਨਾਯ ਪਨ ਚਤੁਸਹਸ੍ਸਮੇਵ।

ਇਤੀਤਿ ਵੁੱਤੱਥਨਿਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਯਥਾਰਹਤੋ, ਨ ਯਥਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਨਾਮਗੋੱਤਵਸੇਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤੀ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਅਵਿਞ੍ਞੇਯਜੱਤਾ ‘‘ਅਯਂ ਕੋ ਨਾਮੋ’’ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਗੋਤਮੋ’’ਤਿ ਨਾਮਗੋੱਤੇਨ ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ। ਵ**ਣ੍ਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਾਹਾਰਵੇਦਯਿਤਾਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਹਿ। **ਸਾਮੋਤੀ**ਤਿ ਏੱਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅੱਥੋ, ਪਕਾਰੱਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ਏਵਮਾਦਿਏਵਂਪਕਾਰਨਾਨੱਤੁਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨਾਮਗੋੱਤਂ ਉਦ੍ਦੇਸੋ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਸੱਤੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਨਾਮਗੋੱਤਂ। **ਇਤਰੇ ਆਕਾਰਾ**ਤਿ ਆਕਰੀਯਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾਵ ਸੱਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਇਤਰੇ ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ ਆਕਾਰਾ। **“ਨੋ ਚ ਖੋ ਅਵਿਸੇਸੇਨਾ”**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁੱਤਮੇਵੱਥਂ ਵਿੱਥਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਤਿੱਥਿਯਾ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ। ਤੱਥ **ਤਿੱਥਿਯਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿੱਥਿਯਾ। ਤੇ ਪਨ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਨੋ ਕਿਰਿਯਵਾਦਿਨੋ ਤਾਪਸਾਦਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਤਿੱਥਿਯਾਨਂ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾ**ਦੀਸੁ ਚੱਤਾਲੀਸਾਯ ਏਵ ਸਂਵੱਟਵਿਵੱਟਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਆਗਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਨ ਤਤੋ ਪਰ”**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤੱਥ ਕਾਰਣਂ ਵਦਨ੍ਤੋ **“ਦੁਬ੍ਬਲਪਞ੍ਞੱਤਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਯੋਗੋ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਬਲਵਪਞ੍ਞੱਤਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅੱਗਸਾਵਕਮਹਾਸਾਵਕੇ ਇਤਰੇ ਪਕਤਿਸਾਵਕਾ ਕਪ੍ਪਸਤਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ ਵੁੱਤਂ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮੱਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੦੨) ‘‘ਪਕਤਿਸਾਵਕਾ ਕਪ੍ਪਸਤਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿਯੇਵ ਬਲਵਪਞ੍ਞੱਤਾ’’ਤਿ। **ਏੱਤਕੋ ਹਿ ਤੇਸਂ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਤਦਧਿਕਂ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਚ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀਤਿ ਕਾਲਵਸੇਨ ਏਵਂਪਰਿਮਾਣੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤੇਸਂ ਮਹਾਸਾਵਕਅੱਗਸਾਵਕਪੱਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਾਭਿਨੀਹਾਰੋ, ਸਾਵਕਪੱਚੇਕਬੋਧਿਪਾਰਮਿਤਾ ਸਿਦ੍ਧਾ। ਯਦਿ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਵਿਭਵੋ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾ ਆਪਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ **“ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨੱਥੀ”**ਤਿ। ‘‘ਯਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਮ੍ਪਿ ਸਵਿਸਯੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਨੱਥੀਤਿ ਤੱਥ ਯਂ ਯਂ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵ। ਅਥ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਕਾਰਣੂਪਾਯਕੋਸੱਲਪਰਿੱਗਹਾਦਿਨਾ ਸਾਤਿਸਯੱਤਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਤਾਯ ਪਵੱਤਿਆਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਨੱਥਿ, ਕੁਤੋ ਤਂਨਿਬ੍ਬੱਤਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨੱਥੀ”**ਤਿ। ਅਤੀਤੇ ‘‘ਏੱਤਕਾਨਂ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨੱਥਿ ਅਨਾਗਤੇ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ। ਤੇਨਾਹ **“ਯਾਵ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਤਾਵ ਸਰਨ੍ਤੀ”**ਤਿ।

ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਜਨਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਕਾਲਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣੱਗਹਣਵਸੇਨਸ੍ਸ ਪਵੱਤਿਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਿੱਥਿਯਾ ਚਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਮੇਵ ਸਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏੱਥ **ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿ** ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ, ਸਾ ਚ ਖੋ ਚੁਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਵਸੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨੇੱਥ ‘‘ਇਰਿਯਾਪਥਪਟਿਪਾਟਿ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵੁੱਤਮੇਵੱਥਂ ਬਜਤਿਰੇਕਤੋ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਪਟਿਪਾਟਿਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤੱਥ **ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅੱਤਭਾਵੇ ਚੁਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਏਵ ਗਹਣਵਸੇਨ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਨ੍ਧਾ ਯਟ੍ਠਿਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤੇ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਂ ਅਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾਵ ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਅਨ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਇਚ੍ਛਿਤਪ੍ਪਦੇਸੋਕ੍ਕਮਨਂ ਨੱਥੀ”**ਤਿ। **ਸਾਵਕਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਸਾਵਕਾਪਿ ਮਹਾਸਾਵਕਾਪਿ ਅੱਗਸਾਵਕਾਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁੱਤਾ। ਪਕਤਿਸਾਵਕਾਪਿ ਹਿ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਯਾਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ , ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਪਿ ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਬਲਵਪਞ੍ਞੱਤਾ, ਤਥਾ ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕਾ। ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅੱਗਸਾਵਕਾਨਂ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਕਿੱਚਂ ਨੱਥਿ। ਏਕਸ੍ਸ ਅੱਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚੁਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਨ ਅਪਰਸ੍ਸ ਚੁਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨਪਿ ਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਨਾਮ ਸਰਦਸਮਯੇ ਠਿਤਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਂ ਚਤੁਰਤਨਿਕੇ ਗੇਹੇ ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਰੂਪਗਤਂ ਸੁਪਾਕਟਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਮੇਤਂ। ਸਿਯਾ

ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖੁਮਤਰਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਰੂਪਗਤਸ੍ਸ ਅਗੋਚਰਤਾ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਗੋਚਰਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਤਂ ਞਾਣਾਲੋਕੇਨ ਓਭਾਸਿਤਂ ਹਤ੍ਥਤਲੇ ਆਮਲਕਂ ਵਿਯ ਸੁਪਾਕਟਂ ਸੁਵਿਭੂਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਸੀਹੋਕ੍ਕਨ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਸੀਹਗਤਿਪਤਨਵਸੇਨ। **ਯਂ ਯਂ ਠਾਨਂ ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ ਯਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਯਂ ਯਂ ਠਾਨਂ ਜਾਨਿਤੁਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। **ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰਨ੍ਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਰਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਨ ਸਰਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹਿ ਨੇਵ ਖਨ੍ਧਪਟਿਪਾਟਿਕਿਚ੍ਚਂ, ਨ ਚ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਕਮਨਕਿਚ੍ਚਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਅਨੇਕਾਸੁ ਕਪ੍ਪਕੋਟੀਸੁ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਂ ਪਾਕਟਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਪੇਯ੍ਯਾਲਪਾਲ਼ਿਂ ਪਠਨ੍ਤਾ ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਮਂ ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਨੁਪਦਂ, ਏਵਂ ਅਨੇਕਾਪਿ ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਯੋ ਪੇਯ੍ਯਾਲਪਾਲ਼ਿਂ ਵਿਯ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਯਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਞਾਣੇਨ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਸੀਹੋਕ੍ਕਨ੍ਤਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਞਾਣਂ ਯਥਾ ਨਾਮ ਕਤਵਾਲਵੇਧਿਪਰਿਚਯਸ੍ਸ ਸਰਭਙ੍ਗਸਦਿਸਸ੍ਸ ਧਨੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਰੋ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਰੁਕ੍ਖਲਤਾਦੀਸੁ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਲਕ੍ਖੇਯੇਵ ਪਤਤਿ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵਿਰਜ੍ਝਤਿ, ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਵਿਰਜ੍ਝਤਿ, ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਮਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਅਤੀਤਭਵੇ ਖਨ੍ਧਾ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਨਾਮਗੋਤ੍ਤਾਨਿ ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਨ੍ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਕਿਂ ਵਿਦਿਤਂ ਕਰੋਤਿ? ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਮੋਹੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਟ੍ਠੇਨ ਤਮੋ ਵਿਯ ਤਮੋਤਿ ਆਹ "**ਸ੍ਵੇਵ ਮੋਹੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਓਭਾਸਕਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ ਕਰਣਂ, ਓਭਾਸੋਵ ਕਰਣਂ ਓਭਾਸਕਰਣਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਓਭਾਸਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੇਸਂ ਪਸਂਸਾਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸਾਨਂ ਬੋਧਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾ ਚਸ੍ਸਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਪਹਾਯਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਵਿਨਟ੍ਠੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਸ੍ਮਾ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਂ ਆਤਾਪੋਤਿ ਆਹ "**ਵੀਰਿਯਾਤਾਪੇਨ ਆਤਾਪਿਨੋ**"ਤਿ, ਵੀਰਿਯਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਂ ਪਤਿਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਯਥਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਮਾਦਿਸਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਪਧਾਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਚ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਕਥਾ

੧੩. **ਚੁਤਿਯਾ**ਤਿ ਚਵਨੇ। **ਉਪਪਾਤੇ**ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨੇ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਚੁਤਿਕ੍ਖਣਸਾਮਨ੍ਤਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣਸਾਮਨ੍ਤਾ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਯੇ ਪਨ ਆਸਨ੍ਨਚੁਤਿਕਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਯੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨੇਵ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚ ਞਾਯਤਿ। **ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ**ਤਿ ''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਕਾਮੇਨ ਆਦਿਕਮ੍ਮਿਕੇਨ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇਨ ਕਸਿਣਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ ਆਲੋਕਕਸਿਣਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਕਸਿਣੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਆਸਨ੍ਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਉਪਚਾਰਜ੍ਝਾਨਗੋਚਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਠਪੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਸੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਸੋ ਕਤਚਿਤ੍ਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਅਹਂ। **ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਿਵਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਂ, ਦੇਵਾਨਂ ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੁ, ਤੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਦਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚ ਹੀਨੂਪਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਦੇਵਤਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਤੋਪਿ ਇਮਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਦਿਬ੍ਬਸਦਿਸਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ "**ਦੇਵਤਾਨਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ

ਸਦ੍ਧਾਬਹੁਲਤਾਵਿਸੁਦ੍ਧਦਿਟ੍ਠਿਤਾਆਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਤਿਜਨਕੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। **ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਰੁਹਿਰਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾਤਰੋਗਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤੰ। ਪਿਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦੁਤਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਉਲ਼ਾਰਤਾਯ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਦੋਸਰਹਿਤਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮੰ ਤਿਣਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤੰ ਵਿਯ ਸਸ੍ਸੰ ਉਲ਼ਾਰਫਲੰ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ। ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਚਸ੍ਸ ਫਲੰ ਤਥਾ ਵੋਹਰੀਯਤਿ ਯਥਾ ''ਸੁਕ੍ਕੰ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿ। **ਦੂਰੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮਤ੍ਥਤੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਪਸਾਦਚਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਪਸਾਦਲਕ੍ਖਣੰ ਚਕ੍ਖੁ। **ਵੀਰਿਯਭਾਵਨਾਬਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਕੁਸਲਭਾਵਨਾ ਵੀਰਿਯਭਾਵਨਾ, ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਭਾਵਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵੀਰਿਯਭਾਵਨਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਭਾਵਨਾਬਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ। ਞਾਣਮਯੰ ਚਕ੍ਖੁ **ਞਾਣਚਕ੍ਖੁ। ਤਾਦਿਸਮੇ**ਵਾਤਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਦੂਰੇਪਿ ਸੁਖੁਮਸ੍ਸਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਚ ਤੰਸਦਿਸਮੇਵ।

ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਕਾਰਣਵਸੇਨਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਮਾਹ। **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੰ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਆਲੋਕਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕਤ੍ਤਾਪਿ ਦਿਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਕਸਿਣਾਲੋਕਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਸਯੰ ਞਾਣਾਲੋਕਫਰਣਭਾਵੇਨ ਚ ਮਹਾਜੁਤਿਕਭਾਵਤੋਪਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਾਜੁਤਿਕਮ੍ਪਿ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਦਿਬ੍ਬਮਿਦੰ ਬਜਮ੍''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮਹਨੀਯਗਮਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਮ੍ਹਯਨੀਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਮ੍ਹਯਨੀਯਾ ਹਿਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਾਦਿਗਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਤੰ ਸਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ''ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਪਞ੍ਚਕਮਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਜੁਤਿਗਤਿਅਤ੍ਥੇਸੁਪਿ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਦਿਵੁਸਦ੍ਦੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਮਹਾਜੁਤਿਕਤ੍ਤਾ ਮਹਾਗਤਿਕਤ੍ਤਾਤਿ ਇਦਮੇਵ ਦ੍ਵਯੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਜੋਤਯਤੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬੰ, ਦਿਬ੍ਬਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੋ** ਪਨ –

> ''ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਲਾਭਾਯ ਯੋਗਿਨੋ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣੰ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਿਭਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਸ੍ਸ ਵਿਜਯਿਚ੍ਛਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਲਾਭੀ ਚ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਦੇਵਤਾਨੰ ਵਚਨਗਹਣਕ੍ਖਮਨਧਮ੍ਮਦਾਨਵਸੇਨ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਤ੍ਥੇਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦਾਨਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣੇ ਵੋਹਾਰੇ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ ਏਵੰ ਵਿਹਾਰਵਿਜਯਿਚ੍ਛਾਵੋਹਾਰਜੁਤਿਗਤਿਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਵਸੇਨ ਇਮਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਸਦ੍ਦਵਿਦੂ ਚ ਤੇਸੁ ਏਵ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਵੁਸਦ੍ਦੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ 'ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ –

ਆਹ।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਿਤੰ ਸਮਵਿਸਮੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਵਿਯ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਇਦੰ। ਇਦੰ ਪਨ ਸਯਮੇਵ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯੰ ਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀਤਿ ਆਹ **"ਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇਨ ਚਕ੍ਖੁਮਿਵਾਤਿਪਿ ਚਕ੍ਖੂ**"ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿਵਰਿਤੁੰ **"ਯੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਪਰਤੋ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ''ਏਤ੍ਥੇ ਵਾਯੰ ਸਤ੍ਤੋ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ, ਏਵਮਿਤਰੇਪੀ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨਵਸਤ੍ਤੁਪਾਤੁਭਾਵਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਲਾਭੀ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕੋ ਵਿਯ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਸੋ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ ਇਧੂਪਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਮਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ''ਅਹੰ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਹੋਸਿੰ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਤਾਯ

ਪਰਿਣਤੋ, ਸੇਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਤਾਦਿਸਾਯੇਵਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਵਸਤ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਏਵਮਯਮ੍ਪਿ ਉਪਪਾਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚੁਤਿਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਵਸਤ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਏਕਾਦਸਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਰਹਤੋ** ਵਾ”ਤਿਆਦਿ। **ਯਥਾਹਾ**ਤਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਪਾਲ਼ਿਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਕਿਮਿਲੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਤੁਮ੍ਹੇ ਕਿਂ ਇਮੇਹਿ ਨ ਆਲੁਲ਼ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਇਮੇਹਿ ਉਪਾਦਾਯ ਏਕਾਦਸਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਲੁਲ਼ਿਤਪੁਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ –

> ‘‘ਅਹਮ੍ਪਿ ਸੁਦਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਵ ਸਮਾਨੋ ਓਭਾਸਞ੍ਚੇਵ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਓਭਾਸੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਓਭਾਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਖੋ ਮੇ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਧਿਕਰਣਞ੍ਚ ਮੇ ਸਮਾਧਿ ਚਵਿ, ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਚੁਤੇ ਓਭਾਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਸੋਹਂ ਤਥਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਮੇ ਪੁਨ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।
>
> ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਓਭਾਸਞ੍ਚੇਵ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਓਭਾਸੋ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮੇ ਓਭਾਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ ‘ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਖੋ ਮੇ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਮਨਸਿਕਾਰਾਧਿਕਰਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਸਮਾਧਿ ਚਵਿ, ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਚੁਤੇ ਓਭਾਸੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ, ਸੋਹਂ ਤਥਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਮੇ ਪੁਨ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ’’’ਤਿ –

ਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੧) ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੨੪੧) **ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ‘‘ਇਦਂ ਨੁ ਖੋ ਕਿ’’ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਮੇ ਰੂਪਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ, ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਦਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਤਿ, ਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ”**ਤਿ। **ਥਿਨਮਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ। ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਰਦ੍ਧਮਨਸਿਕਾਰਵਸੇਨ ਹਿਮਵਨ੍ਤਾਭਿਮੁਖਂ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਵਰਕ੍ਖਸਅਜਗਰਾਦਯੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ। **ਉਪ੍ਪਿਲ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਭਯਂ ਪਕਤਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਓਲੋਕਿਯਮਾਨਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਸਦਿਸੇ ਕਿਂਨਾਮ ਭਯ’’ਨ੍ਤਿ ਭਯਸ੍ਸ ਵਿਨੋਦਨਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ। **ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਾਲਸਿਯਂ। ‘‘ਮਯਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾਨਂ ਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥਂ ਗਾਲ਼੍ਹਂ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਤੇਨ ਮੇ ਉਪ੍ਪਿਲਸਙ੍ਖਾਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਦੂਸਿਤਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ ਬਲਵਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਸਿਥਿਲਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਕਾਯਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਕਾਯਦਰਥੋ ਕਾਯਾਲਸਿਯਂ ਉਦਪਾਦਿ।

ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਮ ਵੀਰਿਯਂ ਸਿਥਿਲਂ ਕਰੋਤੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਂ। **ਅਤਿਲੀਨਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਮ ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਏਵਂ ਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਵੀਰਿਯਂ ਸਿਥਿਲਯਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਤਿਲੀਨਵੀਰਿਯਂ। **ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕਾਭਿਮੁਖਂ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਦੇਵਸਙ੍ਘਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਤਣ੍ਹਾ। ‘‘ਏਵਂ ਮੇ ਹੋਤੂ’’ਤਿ ਹਿ

ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਵਸੇਨ ਜਪ੍ਪਤੀਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ, ਤਣ੍ਹਾ। **ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਏਕਜਾਤਿਕਂ ਰੂਪਂ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਰੂਪਂ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਕਾਲੇਨ ਦੇਵਲੋਕਾਭਿਮੁਖਂ ਕਾਲੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਾਭਿਮੁਖਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਨਾਨਾਸਭਾਵੇ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ। **ਅਤਿਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਨਾਨਾਵਿਧਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਇਟ੍ਠਂ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਏਕਜਾਤਿਕਮੇਵ ਰੂਪਂ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤਥਾ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਤਿਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਤਿਵਿਯ ਉਤ੍ਤਰਿ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ ਅਤਿਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। **ਓਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਓਭਾਸਂ। **ਨ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਸੁਤਤਾਯ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਾਨਿ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਰੂਪਾਨਿ ਹਿ ਖੋ ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮੋਭਾਸੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨੇ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਸਯਭੂਤਾਨਿ ਰੂਪਗਤਾਨਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ।

ਏਵਮਾਦੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ –

> ''ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯ੍ਵਾਹਂ ਓਭਾਸਞ੍ਹਿ ਖੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ, ਨ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਰੂਪਾਨਿ ਖੋ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਚ ਓਭਾਸਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ ਏਤਦਹੋਸਿ 'ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਖੋ ਅਹਂ ਸਮਯੇ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਮਿ। ਓਭਾਸਞ੍ਹਿ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ, ਨ ਚ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਨਾਹਂ ਸਮਯੇ ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਮਿ। ਰੂਪਾਨਿ ਹਿ ਖੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਚ ਓਭਾਸਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਦਿਵਂ ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪੩) –

ਏਵਮਾਦਿਪਾਲ਼ਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਇਦਨ੍ਤਿ ਮਾਨੁਸਕਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਗੋਚਰਭੂਤਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਸੁਖੁਮਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਰੂਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕਂ। ਏਵਰੂਪਂ ਤਞ੍ਚ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਕਤਿਯਾ ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਵਿਸਯਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਵਂ ਵਿਸਯਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸਯਿਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਮਾਨੁਸਕਂ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖਾਤਿਕ੍ਕਮੋ ਤਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨਪਿ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਖਣਸ੍ਸ ਅਤਿਇਤ੍ਤਰਤਾਯ ਅਤਿਸੁਖੁਮਤਾਯ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਰੂਪਸ੍ਸ, ਅਪਿਚ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਞ੍ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ, ਨ ਚ ਆਵਜ੍ਜਨਪਰਿਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਨਾ ਮਹਗ੍ਗਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਨਾਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਰੂਪਂ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਭਵਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਮਾਨਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਚੁਤੂਪਪਾਤਕ੍ਖਣੇ ਰੂਪਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਸੁਵੁਤ੍ਤਮੇਤਂ।

ਯਦਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ''ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਤ੍ਤਗਹਣਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਚਵਮਾਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਏਵਰੂਪੇ**ਤਿ ਨ ਚੁਤੂਪਪਾਤਕ੍ਖਣਸਮਙ੍ਗਿਨੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮੋਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਂ ਨਿਹੀਨਂ ਨਿਹੀਨਫਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਮੋਹਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। ਮੋਹੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਚ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਮੋਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਬਹੁਲਤਾਯ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਯ ਪਨ ਮੋਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਂ ਨਿਹੀਨਮੇਵ ਜਾਤਿਆਦਿਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤੀਤਿ ਨਿਹੀਨਜਾਤਿਆਦਯੋ ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਹੀਨਾਨਂ ਜਾਤਿਕੁਲਭੋਗਾਦੀਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਹੀਲ਼ਿਤੇ**ਤਿ ਗਰਹਿਤੇ। **ਓਹੀਲ਼ਿਤੇ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਗਰਹਿਤੇ। **ਉਞ੍ਞਾਤੇ**ਤਿ ਲਾਮਕਭਾਵੇਨ ਞਾਤੇ। **ਅਵਞ੍ਞਾਤੇ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਲਾਮਕਭਾਵੇਨ ਵਿਦਿਤੇ। **ਅਮੋਹਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮੋਹੋ

ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਥਿਤੋ, ਤੇਨ ਚ ਤਿਹੇਤੁਕਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਹੀਲ਼ਿਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਪਰੀਤੇ, ਅਹੀਲ਼ਿਤੇ ਅਨੋਹੀਲ਼ਿਤੇ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੇ ਅਨਵਞ੍ਞਾਤੇ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸੁਵਣ੍ਣੇਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਵਣ੍ਣੇ। **ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ**ਤਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰਵਣ੍ਣੇ। ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਸੁਵਣ੍ਣਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਦੋਸਦੋਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਦੋਸਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਦੋਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਚ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਹਿ ਪਰਿਭਾਵਿਤਸਨ੍ਤਾਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਅਭਿਰੂਪੇ ਵਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਣ੍ਠਾਨਵਚਨੋਪਿ ਹਿ ਵਣ੍ਣਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ''ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਵਣ੍ਣਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੮) ਵਿਯ। ਪਠਮਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਣ੍ਣਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਗਤਿਂ ਗਤਾ ਸੁਗਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸੁਗਤਿਗਤੇ**"ਤਿ, ਸੁਗਤਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਵਦਞ੍ਞੂ ਵਿਗਤਮਚ੍ਛੇਰਾ ਅਲੋਭੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਸੁਗਤਾ ਸਮਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਲੋਭਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਡ੍ਢੇ ਮਹਦ੍ਧਨੇ**"ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਗਤਿਂ ਗਤਾ ਦੁਗ੍ਗਤਾਤਿ ਆਹ "**ਦੁਗ੍ਗਤਿਗਤੇ**"ਤਿ। ਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਲੁਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਲੋਭੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਦੁਗ੍ਗਤਾ ਦੁਰੂਪਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਲੋਭਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਲਿਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨ੍ਨਪਾਨੇ**"ਤਿ। **ਉਪਚਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਫਲਾਵਹਭਾਵੇਨ ਕਤਂ। ਯਥਾ ਕਤਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਫਲਦਾਨਸਮਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਕਤਂ ਉਪਚਿਤਂ। **ਚਵਮਾਨੇਤਿਆਦੀਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਂ** ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਮੁਖੇਨ ਵਿਸਯਿਬ੍ਯਾਪਾਰਮਾਹ। **ਪੁਰਿਮੇਹੀ**ਤਿ ''ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਆਦੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਦਿਬ੍ਬੇਨ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਇਮੇਹਿ ''ਚਵਮਾਨੇ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਚ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਿਚ੍ਚਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਪਦੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵਾਕ੍ਯੇਨ। ਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਯਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਇਮਿਨਾਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ਵਾਕ੍ਯਂ।

ਮਹਨ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨੁਭਵਮਾਨੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨੇਵ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਨੇਰਯਿਕਸਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਲਾਭੀ। **ਏਵਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਞਾਤੁਕਾਮਤਾਵਸੇਨ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। **ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ**ਤਿਆਦਿ ਮਨਸਿਕਾਰਵਿਧਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂ ਪਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਞ੍ਚ ਵਾ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। ਯੇਸਂ ਪੁਰਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਾ ਪਰਿਕਮ੍ਮਉਪਚਾਰਾਨੁਲੋਮਗੋਤ੍ਰਭੁਨਾਮਕਾਨਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਚਮਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਂ, ਤਤ੍ਥ ਯਂ ਤੇਨ ਅਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਞਾਣਂ, ਤਂ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। "**ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ ਵਿਨਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ। ਦੇਵਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਨੇਰਯਿਕਦੇਵਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਲਾਭੀ ਅਞ੍ਞਗਤਿਕੇਸੁਪਿ ਏਵਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਅਪਾਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿਆਦਿ, ''ਸੁਗਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤਂ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਂ ਆਰਮ੍ਮਣਮੇਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਂਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ। ਫਾਰੁਸਕਵਨਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਿਤ੍ਤਲਤਾਵਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ।

ਯਥਾ ਚਿਮਸ੍ਸਾਤਿ ਯਥਾ ਚ ਇਮਸ੍ਸ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਵਂ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸਪੀਤਿ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਭਾਵਞ੍ਚ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ "**ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਾਦਕਾਨੇਵ ਹਿ ਇਮਾਨੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਯਥਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਲਾਭੀ ਨਿਰਯਾਦਿਅਭਿਮੁਖਂ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਨੇਰਯਿਕਾਦਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਯੂਹਿਤਂ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਾਦਿਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਤਾਦਿਸੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਤਜ੍ਜੇਨ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਯਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ਅਨਾਗਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਞਾਤੁਕਾਮੋ, ਤਂ ਤਂ ਓਦਿਸ੍ਸ ਆਲੋਕਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਅਤੀਤੇ ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਆਯੂਹਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ ਅਨਾਗਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਞਾਤੁਕਾਮੋ ਤਾਦਿਸੇਨ ਸਮਾਦਾਨੇਨ ਤਜ੍ਜੇਨ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ ਤਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਸੁ। ਏਤਂ

ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਂ ਨਾਮ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇ ਸਤਿ ਏਵ ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਾਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਮਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਕਾਯਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ, ਕਾਯਤੋ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਪੂਤਿਕਤ੍ਤਾ ਦੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਚੋਪਨਕਾਯੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤੁਪਚਿਤਂ, ਅਸਤਿ ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦੇ ਵਿਪਾਕਾਰਹਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਵਿਗਚ੍ਛਨਤੋ ਸੋ ਤੇਨ ਸਹਿਤੋਯੇਵਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ"**ਤਿ। **ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਵਿਯ ਪੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਆਚਰਿਯੁਪਜ੍ਝਾਯਾ ਵਿਯ ਚ ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਾਨਂ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਗਰਹਕਾ ਉਪਵਾਦਕਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਗੁਣਾਨਂ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨੇਨ, ਵਿਨਾਸਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਅਨ੍ਤਿਮਵਤ੍ਥੁਨਾਪਿ ਉਪਵਾਦੋ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨਮੇਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਗੁਣਾਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਸੀਲਪਰਿਧਂਸਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਨਤ੍ਥਿ ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਣਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਚ ਸੀਲਸਂਯਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਜਾਨਂ ਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਉਪਵਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯਭਾਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਾ। **ਅਜਾਨਂ ਵਾ**ਤਿ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਾ। ਜਾਨਨਾਜਾਨਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਾਣਂ, ਅਰਿਯਭਾਵੋ ਏਵ ਪਮਾਣਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਭਯਥਾਪਿ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋਵ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ''ਅਰਿਯੋਤਿ ਪਨ ਅਜਾਨਤੋ ਅਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਗੁਣਭਾਵਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭਾਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਭਾਰਿਯਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਂ ਪਨ ਹੋਤਿ ਖਮਾਪਨੇਨ, ਨ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਂ ਵਿਯ ਅਤੇਕਿਚ੍ਛਂ।

ਤਸ੍ਸ ਚ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਭਾਰਿਯਾਦਿਸਭਾਵਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛੀ**ਤਿ ਤਂ ਥੇਰਂ, ਤਂ ਵਾ ਕਿਰਿਯਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿ। **ਅਤਿਚ੍ਛਾਤੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਖੁਦਾਭਿਭੂਤੋ। **ਮਹਲ੍ਲਕੋ**ਤਿ ਸਮਣਾਨਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਮਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਲੋਕਸਮੁਦਾਚਾਰਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਗੁਣਪਰਿਧਂਸਨੇਨ ਗਰਹਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਲਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਕਂ ਅਕਾਸੀ**ਤਿ ''ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਏਵਂ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਮਯਂ ਸੀਸਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਮਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਏਵ ਥੇਰੋ **"ਅਤ੍ਥਿ ਤੇ ਆਵੁਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ"**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿ। ਇਤਰੋਪਿ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ **"ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ। ਥੇਰੋ ਤਂ ਕਰੁਣਾਯਮਾਨੋ **"ਖੀਣਾਸਵੋ ਤਯਾ ਉਪਵਦਿਤੋ"**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਆਵਿ ਅਕਾਸਿ। **ਤੇਨਸ੍ਸ ਤਂ ਪਾਕਤਿਕਂ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਅਸ੍ਸ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਪਨ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯਗਾਮੀਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਭਾਵਤੋ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਮਸ੍ਸ ਕਾਤੁਮਸਮਤ੍ਥਮੇਵ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਦੋਸੇਨਪਿ ਨਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਸੇਸਅਰਿਯਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਣਤ੍ਥਾਯ ਨ ਖਮਾਪੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਚੇ ਸੋ ਨਕ੍ਖਮਤੀ"**ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਡ੍ਢਤਰੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤਕੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੧੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਸਚੇ ਦਿਸਾਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਯਂ ਵਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੇ ਵਾ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚੇ ਨਾਪਿ ਗਨ੍ਤੁਂ, ਨ ਪੇਸੇਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਤਿ, ਯੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਨਵਕਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ਸਚੇ ਵੁਡ੍ਢਤਰਾ, ਵੁਡ੍ਢੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ 'ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਖਮਤੁ ਮੇ ਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਖਮਨ੍ਤੇਪਿ ਏਤਦੇਵ ਕਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਂ ਪਨ ਪਰਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੪੧੧) ਵੁਤ੍ਤਂ –

> ''ਸਚੇ ਏਕਚਾਰਿਕਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਵਸਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਨ ਗਤਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਏਕਸ੍ਸ ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ 'ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਸੁਕਂ ਨਾਮ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਅਵਚਂ, ਤਂ ਮੇ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਹੋਤਿ,

ਕਿਂ ਕਰੋਮੀ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਸੋ ਵਕ੍ਖਤਿ 'ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿਤ੍ਥ, ਥੇਰੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਖਮਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਮੇਥਾ'ਤਿ। ਤੇਨਪਿ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਗਤਦਿਸਾਭਿਮੁਖੇਨ ਅਞ੍ਜਲਿਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ 'ਖਮਤੂ'ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ।

ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਮਞ੍ਚਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਪੂਜਾਕਰਣਟ੍ਠਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਕਤੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤੀਤਿ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਮਗ੍ਗਾਵਰਣਞ੍ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਚਰਿਯਾਪਿਟਕੇ ਮਾਤਙ੍ਗਚਰਿਤਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬੪) –

''ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਨਸਮਿਦ੍ਧਾਹਿ ਨਾਨਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਪਰਿਪੂਰਿਤਾਹਿ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਸੁਸਙ੍ਖਤਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮਹਾਕਰੁਣਾਧਿਵਾਸੇ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਕਮ੍ਮਅਭਿਸਪਸਙ੍ਖਾਤਂ ਫਰੁਸਵਚਨਂ ਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵਤੋ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਜ੍ਝਾਸਯਫਰੁਸਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਸੋ ਮਹਾਸਤ੍ਤਂ ਨ ਖਮਾਪੇਤਿ, ਸਤ੍ਤਮੇ ਦਿਵਸੇ ਵਿਪਚ੍ਚਨਸਭਾਵਂ ਜਾਤਂ। ਖਮਾਪਿਤੇ ਪਨ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਭਾਵਤੋ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਪਾਪਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਚ ਧਮ੍ਮਤਾ''ਤਿ –

ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਵਂ ਖਮਾਪਿਤੇ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਹੋਸਿਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਵਿਪਾਕਧਮ੍ਮਤਂ ਆਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਨੇਵ ਸਗ੍ਗਾਵਰਣਂ ਨ ਮੋਕ੍ਖਾਵਰਣਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਵਿਪਰੀਤਂ ਦਸ੍ਸਨਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨਾ**। ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਦਾਨਾਨਿ, ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਯੇਸਂ ਤੇ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ,** ਹੇਤ੍ਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਪਰੇ ਕਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮਾਦਾਪਕਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ**। ਤਯਿਮਂ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯੇ ਚ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿਆਦਿ ਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਸੀਲਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਟ੍ਠਸ੍ਸ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਏਕਂਸਿਕਾ ਅਞ੍ਞਾਰਾਧਨਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਅਨੇਕਂਸਿਕਾ। **ਅਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ। **ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨਂ ਸਮ੍ਪਦਾ, ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਸ੍ਸਮ੍ਭਾਵੀ, ਏਵਮਿਦਮ੍ਪੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । ਯਥਾ ਹਿ ਮਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਵ ਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ, ਏਵਮੇਤਂ ਇਮਸ੍ਸਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਚੁਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਰਯੇ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਕਲਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਨ ਇਮਾਯ ਉਪਮਾਯ ਗਾਲ੍ਹਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਉਪਮਾ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੯) ਅਰਿਯੂਪਵਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਨ ਵਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਾਚਂ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮ, ''ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮ, ''ਪੁਨ ਏਵਰੂਪਿਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਤਿ ਨਾਮ। ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨੇਵ ਪਜਹਤਿ ਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ। **ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਨਿਰਯਪਾਲੇਹਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰਯੇ ਠਪਿਤੋ, ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ ਠਪਿਤੋਯੇਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਨਿਰਯੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੋਚਿ ਵਿਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਯੁਤ੍ਤਿ – ਨਿਰਯੂਪਗੋ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੀ ਤਦਾਦਾਯਕਸ੍ਸ ਅਵਿਜਹਨਤੋ ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯਾ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਚਨੇਨ ਤਦਾਦਾਯਕਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹਾਨੇਨੇਵ ਅਰਿਯੂਪਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋਵ, ਪਹਾਨੇਨ ਪਨ ਅਚ੍ਚਯਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਖਮਾਪਨੇਨ ਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕੋ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ ਯਥਾ ਤਂ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਚ ਆਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਅਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਾਮ ਪਾਪਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਤੋ ਸਂਸਾਰਖਾਣੁਭਾਵੋਪਿ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਜ੍ਜਾਨੀ"**ਤਿ।

''ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧. ੧੪੭), ਅਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਨਾਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਇਧ **ਕਾਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **"ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕ੍ਖਨ੍ਧਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ"**ਤਿ। ਅਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਮਰਣਤੋ ਪਰਂ ਨਾਮ ਭਵਨ੍ਤਰੂਪਾਦਾਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਂ ਮਰਣਾਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਗ੍ਗਹਣੇ"**ਤਿ।

ਯੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੇਨੇᩅ ਕਾਯੋ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾਤਿ ਜੀᩅਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਾ**”ਤਿ। ਏਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਯੋ, ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਾ ਅਯਾ**”ਤਿ। ਆਯਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਸੁਖਾਨੀਤਿ ਆਯੋ, ਪੁਞ੍ਞਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸੁਖਸਾਧਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਖਾਨਂ ᩅਾ ਆਯਸ੍ਸ ਅਭਾᩅਾ**”ਤਿ। ᩅਿᩅਸਾਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ᩅਸੇ ᩅਤ੍ਤਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ᩅਸੇ ᩅਤ੍ਤਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ᩅਿਗਤੋ ᩅਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ᩅਿᩅਸਾ, ਅᩅਸᩅਤ੍ਤਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਯਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦੀਯਤੀਤਿ ਅਯੋ, ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ ਆਹ “**ਅਸ੍ਸਾਦਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਯੋ**”ਤਿ।

ਨਾਗਰਾਜਾਦੀਨਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੁਪਣ੍ਣਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਅਸੁਰਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਪੇਤਾਸੁਰਸਦਿਸਂ। **ਸੋ ਹੀ**ਤਿ ਸੋ ਅਸੁਰਕਾਯੋ। **ਸਬ੍ਬਸਮੁਸ੍ਸਯੇਹੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮੁਸ੍ਸਯੇਹਿ, ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਰਾਸਿਤੋਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ᩅੁਤ੍ਤᩅਿਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸੁਟ੍ਠੁ ਚਰਿਤਂ, ਸੋਭਨਂ ᩅਾ ਚਰਿਤਂ ਅਨᩅਜ੍ਜਤ੍ਤਾਤਿ ਸੁਚਰਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨਾਤਿਆਦੀਨਂ ਪਦਾਨਂ ᩅੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ᩅਿਪਰਿਯਾਯੇਨ। ‘‘ਇਤੋ ਭੋ ਸੁਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਾ’’ਤਿ (ਇਤਿᩅੁ॰ ੮੩) ᩅਚਨਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਪਿ ਸੁਗਤਿਯੇᩅਾਤਿ ਆਹ “**ਸੁਗਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਗਤਿਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਤੀ**”ਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ᩅੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸੁᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇᩅ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਆਸᩅਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾ

੧੪. **ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਤਿᩅਿਧਾ ᩅਿਪਸ੍ਸਕਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੇਨ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਸਂᩅਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਭੂਤਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣਸਂᩅਦ੍ਧਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਾ। ਸਾ ‘‘ਠਪੇਤ੍ᩅਾ ਨੇᩅਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅᩅਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ᩅੁਟ੍ਠਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਅਰੂਪਮੁਖᩅਸੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁᩅਤ੍ਥਾਨੇ ᩅੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਮੁਖᩅਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾᩅ **ᩅਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** ਨਾਨਾਨਯਤੋ ᩅਿਭਾᩅਿਤਾ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁᩅੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਭੇਦਗਮਨਤੋ ਨਾਨਾਨਯਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਂ ਪਰਿਪਾਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਮਹਾᩅਜਿਰਞਾਣਨ੍ਤਿ ᩅੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਪᩅਤ੍ਤਿᩅਿਭਾਗੇਨ ਚਤੁᩅੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਪਭੇਦਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾᩅੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਚਤੁᩅੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਯਾ ਦੇᩅਸਿਕਂ ਸਤ੍ਥੁ ᩅਲਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ᩅੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸ੍ᩅਾਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ᩅਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ **ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੁਸਾਯਂ** ᩅਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗᩅਣ੍ਣਨਾਯਂ ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਆਸᩅਾਨਂ ਖੇਪਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ ਆਸᩅਕ੍ਖਯੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸᩅਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਗ੍ਗਹਣਂ। ਆਸᩅਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਆਸᩅਕ੍ਖਯਞਾਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਤ੍ਰ ਚੇਤਂ ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿ ᩅਤ੍ᩅਾ **ਖਯੇ**ਤਿ ਚ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਨ ᩅਿਸਯੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**”ਤਿ ਆਹ। **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾᩅਦਸ੍ਸਨਂ। **ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜ ਗਹਿਤਭਾᩅਦਸ੍ਸਨਂ। **ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਅਨᩅਸੇਸੇਤ੍ᩅਾ ਗਹਿਤਭਾᩅਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿᩅੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾᩅਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿᩅਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿᩅੇਧੋਤਿ ਚ ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣੇ ਪᩅਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪᩅਤ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**”ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਂ। **ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਆਗਮ੍ਮ। ਤਦੁਭਯᩅਤੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤੀਤਿ ᩅੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤ੍ᩅਾ**ਤਿ ᩅਾ ਪਾਪੁਣਨਹੇਤੁ। **ਅਪ੍ਪᩅਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪᩅਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤੇ ᩅਾ ਨ ਪᩅਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਪ੍ਪᩅਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾᩅਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇᩅ ਪਾਪਕਂ।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਸਵਸਙ੍ਖਾਤਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਸਵਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਤਂਸਮੁਦਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਰਿਯਾਯਤੋ**”ਤਿ। ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਸਵਾਨਂਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯਾ’’ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਆਸਵਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ “**ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥੇਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਤਦਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਾ ‘‘ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ਅਭਿਸਮਯਕਾਲੇ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਸੋ ਚ ਕਾਮਂ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਤੋ ਪਰਂ ਯਾਵਜ੍ਜਤਨਾ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕੋ ਏਵ, ਸਬ੍ਬਪਠਮਂ ਪਨਸ੍ਸ ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤਂ ਫਲਕ੍ਖਣੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਫਲਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ। **ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯਂ। ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸਮਵਰੋਧੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਭਾਵਤੋ ‘‘ਖੀਣਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਗ੍ਗਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਦੀਹਿ ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਿਆਦਿਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿ ਆਦੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਿ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ। **ਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਕਤਮਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਾ ਕਤਾ, ਤਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਹਾਰਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮੋ ਆਹ “**ਨ ਤਾਵਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਨ ਖੀਣਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਅਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਚ ਅਨਾਗਤਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲੇਸੇਨ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਯੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨਾਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਖੇਪਨੇ ਵਾਯਾਮੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ। ਤੇਨਾਹ “**ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਯਾ ਪਨਾ’’ਤਿ ਹਿ ਆਦਿਨਾ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯ ਅਨਾਗਤਜਾਤਿਯਾ ਏਵ ਹੇਤੁਵਿਨਾਸਨਦ੍ਵਾਰੇਨ ਖੀਣਭਾਵੋ ਪਕਾਸੀਯਤਿ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਖੀਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਜਾਤਿਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਨਾਮ ਇਧ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਟ੍ਠਿਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਨੁਗੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਇਤਰਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨਾ**”ਤਿ। **ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਪਕਾਰਾ ਇਤ੍ਥਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬਜਾਪਾਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ “**ਏਵਂਸੋਲ਼ਸਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯਾ**”ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ , ਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਚ ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨਂ, ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਾਯ ਵਾ**”ਤਿ। ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਏਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ‘‘ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਮਪਰੋ ਨਯੋ – **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਂ। ਤੇਨਾਯਮਤ੍ਥੋ – ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭਾਵਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਏਵਂਪਕਾਰਾ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਾ ਅਪਰਂ ਅਨਾਗਤਕ੍ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਂ ਮਯ੍ਹਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਇਮੇ ਪਨ ਚਰਿਮਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਮੂਲਕਾ ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਯਥਾਹ ‘‘ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਕਥਾ॰ ੨੯੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੭)। ਤੇ ਪਨ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਵਿਯ ਜਾਤਵੇਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਨ੍ਤਿ।

ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਨ ਪਠਮਦੁਤਿਯਞਾਣਦ੍ਵਯਾਧਿਗਮਂ ਵਿਯ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। ਸਰੂਪਤੋ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵਾਤਿ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਤੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ''ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਠਮਵਿਜ੍ਜਾਯ ਜਾਤੋਯੇਵ ਪੁਰੇਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੁਡ੍ਢੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਕਿਮਙ੍ਗ ਪਨ ਤੀਹਿ ਵਿਜ੍ਜਾਹਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਤੋਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਨ ਅਤੀਤਂਸਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਗਤਾਯ ਤਬ੍ਭਾਵੀਭਾਵਤੋ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਨ ਅਤੀਤਂਸਞਾਣਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤੀਤਂਸਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਧਾਤੁਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਂ। ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਂਸਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨੇਵ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਭਣ੍ਡਞਾਣਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿਯੇਵ ਚ ਠਿਤਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂਸਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ**ਤਿ ਸਪਰਿਭਣ੍ਡੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੇਨ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂਸੋ ਚ ਅਨਾਗਤਂਸੋ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂਸਂ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਂਸਞਾਣਂ**। ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਦਸਬਲਞਾਣਆਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੇਸਨਾਨੁਮੋਦਨਕਥਾ

੧੫. **ਪੀਤਿਵਿਪ੍ਫਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਗਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਫਰਣੇਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਾਯਚਿਤ੍ਤੋ। **ਅਞ੍ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੀ**ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਯੋਗਤੋ ਹਿ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਏਤਂ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਵਿਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **"ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਚਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਮਨੋਰਮੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ। **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ ਕਤਮੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਅਭਿਰੂਪੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਾਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾਤਿ ਵਚਨਦ੍ਵਯਸ੍ਸ **"ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਭੋ ਗੋਤਮਾ**"ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸਯਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਭਯੇ ਕੋਧੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਚੋਰੋ ਚੋਰੋ, ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਯੇ** ਆਮੇਡਿਤਂ। ''ਵਿਜ੍ਝ ਵਿਜ੍ਝ, ਪਹਰ ਪਹਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਧੇ**। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਪਸਂਸਾਯਂ**। ''ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛ, ਲੁਨਾਹਿ ਲੁਨਾਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੁਰਿਤੇ**। ''ਆਗਚ੍ਛ ਆਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਤੂਹਲੇ**। ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੨.੪੪) **ਅਚ੍ਛਰੇ**। ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) **ਹਾਸੇ**। ''ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ, ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਸੋਕੇ**। ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ, ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) **ਪਸਾਦੇ**। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ । ਤੇਨ ਗਰਹਅਸਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਾਪੋ ਪਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਗਰਹਾਯਂ**। ''ਅਭਿਰੂਪਕ ਅਭਿਰੂਪਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਸਮ੍ਮਾਨੇ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਯਿਦਂ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯਦਿਦਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਏਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ। **ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪਨਤੋ। ਯੇ ਗੁਣੇ ਦੇਸਨਾ ਅਧਿਗਮੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੇ ਪਧਾਨਭੂਤੇ ਗੁਣੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸਦ੍ਧਾਪਮੁਖਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਾ ਗੁਣਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਮੁਖਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। **ਸਾਤ੍ਥਤੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਤੋ,** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ**। ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ,** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ**। ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਧੁਰਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਤਾਯ **ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ,** ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਪੇਮਨੀਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ**। ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਿਧਮਨੇਨ **ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਨਤੋ,** ਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ **ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ**। ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੇਸੰ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਨੇਨ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲ਼ਤੋ,** ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ**। ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ,** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਤਾਯ **ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ**। ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤਾਯ ਏਵ **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ,** ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤਾਯ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ **ਵੀਮੰਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋ**ਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਵਿਧਮਨਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਸੰਰੋਪਨਤੋ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨਤੋ, ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਤੋ, ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਧੋਮੁਖੰ ਠਪਿਤੰ। **ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖੰ ਜਾਤੰ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟੰ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹੰ ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਵੰ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ। **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੰ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਆਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨਾਧਾਰਭੂਤੰ ਭਾਜਨੰ ਆਧਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਤਾਯ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖੰ** ਅਧੋਮੁਖਠਪਿਤਤਾਯ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਦਦ੍ਵਯੰ ਯਥਾਰਹੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ, ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯੰ। ਕਾਮੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋਪਿ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ ਨੀਵਰਣਭਾਵਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਨੇਨਾਤਿ ਆਹ "**ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ – ''ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਜ੍ਜੰ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ। ਸਬ੍ਬੋ ਅਪਾਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ** ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗੋ**। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦੁਭਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੀਪੋ ਨ ਤਥਾ, ਉਜ੍ਜਲੋ ਯਥਾ ਤੇਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਗ੍ਗਹਣੰ। **ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਵਰਣਾਦਿਉਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਹਿ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਰਸਰੂਪਤਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਟਿਪਾਦਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਾਪਦੇਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਚ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ**"ਤਿ।

ਦੇਸਨਾਨੁਮੋਦਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਕਥਾ

ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸਕ੍ਕਾਰੰ। **ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਆਹ "**ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ**"ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਨਾਯੰ ਗਮਿਸਦ੍ਦੋ ਨੀਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਅਜੰ ਗਾਮੰ ਨੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰ ''ਗੋਤਮੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ''ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣੰ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਾਯਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸੇਧਨੇਨ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ**"ਤਿ। **ਅਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਤੋਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਚੇਤੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨੰ ਤਥਾ ਜਾਨਨੰ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਗਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਅਤ੍ਥਵਚਨੰ। **ਭਜਨੰ** ਵਾ

ਸਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ, **ਸੇਵਨਾ** ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤਾ, **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ** ਵਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਤਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। **ਗਚ੍ਛਾਮੀ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਥਂ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯੇਸਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਪਿ ਫਲਟ੍ਠਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਨਨੁ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਏਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰੇ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵ **"ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਹਿ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੋ। **ਅਕ੍ਖਾਯਤੀਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ। ਤੇਨ ''ਯਾਵਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) **ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ** ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **"ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ"**ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਥਾਪਿ ਅਰਿਯਫਲਾਨਂ ''ਯਸ੍ਮਾ ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾਯ ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ ਚ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਧਮ੍ਮਸਮਧਿਗਮਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵ, ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਰੁਲ੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਨ ਕੇਵਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਰਾਗਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਕਾਮਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਰਾਗਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ। **ਅਨੇਜਮਸੋਕਨ੍ਤਿ ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਏਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜਮਸੋਕਨ੍ਤਿ ਫਲਂ ਕਥਿਤਂ। **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੋਧਦੀਪਨਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਇਟ੍ਠਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਗੁਣਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਟ੍ਠਗੁਣਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵਾ **ਪਗੁਣਂ**। ਯਥਾਹ ''ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨਭਾਸਿਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ਮਹਾਵ॰ ੯)। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ''ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪, ੩੫੬; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੨) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਹਤਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਹਤੋ**ਤਿ ਘਟਿਤੋ, ਸਮੇਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾ ਏਵ। **ਅਟ੍ਠ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ**ਤਿ ਪੁਰਿਸਯੁਗਲਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦਸਾ। ਤੀਣਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਮਨੇਨ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨੇਨ ਚ **ਤੀਣਿ ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ। ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਙ੍ਗਤਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾ

ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦਫਲਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਸਰਣਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਤਾਵ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣਂ। ਹਿਂਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹਿ ਸਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਰਣਗਤਾਨਂ ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਵਟ੍ਟਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਂ ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਹਨਤਿ, ਵਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸੇਵੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ । ਅਥ ਵਾ ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪) ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੇਨ ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ

‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਪਾਪਕੰ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਯੰ ਹਿੰਸਤਿ, ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕੰ ਬ੍ਯਸਨੰ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਉਤ੍ਤਰਣੇਨ ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਯੰ ਹਿੰਸਤਿ, ਇਤਰੋ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ। ਅਪ੍ਪਕਾਨਮ੍ਪਿ ਦਾਨਵਸੇਨ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨੀਤਾਨੰ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨੰ ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਯੰ ਹਿੰਸਤਿ ਸਙ੍ਘੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਿਨਾਪਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਸਰਣੰ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ’’ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਰਤਨਤ੍ਤਯਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਕਤਾਹਿ ਵਿਧੁਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਮੋਹਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਤਾਯ ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯੰ ਸਰਣੰ ਪਰਾਯਣੰ ਗਤਿ ਤਾਣੰ ਲੇਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਸਰਣਗਮਨੰ** ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ‘‘ਏਤਾਨਿ ਮੇ ਤੀਣਿ ਰਤਨਾਨਿ ਸਰਣੰ, ਏਤਾਨਿ ਪਰਾਯਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਉਪੇਤਿ ਭਜਤਿ ਸੇਵਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ, ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵੰ ਤਾਵ ਸਰਣੰ, ਸਰਣਗਮਨੰ, ਯੋ ਚ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਇਦੰ ਤਯੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਨ ਦੁਵਿਧੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਲੋਕਿਯਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਾਨੰ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨੰ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਯੇਵ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਨ ਸਾਵਕਗੋਚਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ । ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯੰ ਵਿਯ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਨ ਸਰਣਗਮਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਲੋਕਿਯਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਯਾ’’ਤਿ, ਤੇਸੰ ਲੋਕਿਯਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ। ਤਞ੍ਚ ਅਯੁਤ੍ਤੰ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਿਯੰ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨੰ ਸਰਣਗਮਨੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦਿਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਇਜ੍ਝਤਿ। ਤੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਸੁ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਦਾਰਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸਰਣਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਾਵਬੋਧਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ।

ਤਯਿਦੰ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੰ ਚਤੁਧਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੇਨ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਯ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਪਣਿਪਾਤੇਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੰ** ਨਾਮ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਹੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਮਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰਯੇਵ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨੰ। **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ** ਨਾਮ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਹੰ ਬੁਦ੍ਧਪਰਾਯਣੋ ਧਮ੍ਮਪਰਾਯਣੋ ਸਙ੍ਘਪਰਾਯਣੋਤਿ ਮੰ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ। **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੰ** ਨਾਮ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਅਹੰ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਮੰ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮੋ। **ਪਣਿਪਾਤੋ** ਨਾਮ ‘‘ਅਜ੍ਜ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ‘ਅਹੰ ਅਭਿਵਾਦਨੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮੰ ਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰਯੇਵ ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਤ੍ਥੂਨੰ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਮੰ ਧਾਰੇਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਰਮਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰੋ। ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਆਕਾਰਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਗਹਿਤੰਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਗਮਨੰ।

ਅਪਿਚ ‘‘ਭਗਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਜੀਵਿਤੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਾਮਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੋਯੇਵ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤੰਯੇਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤੰ, ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਮੇ ਸਰਣੰ ਲੇਣੰ ਤਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ **ਅਤ੍ਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੰ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ‘‘ਸਤ੍ਥਾਰਞ੍ਚ ਵਤਾਹੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਗਤਞ੍ਚ ਵਤਾਹੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ

ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਵਤਾਹਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਏਵਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨਂ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

''ਸੋ ਅਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਪੁਰਾ ਪੁਰਂ।
ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਸੁਧਮ੍ਮਤਂ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪)।

''ਤੇ ਮਯਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਗਾਮਾ ਗਾਮਂ ਨਗਾ ਨਗਂ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੨) –

ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਲਵਕਸਾਤਾਗਿਰਹੇਮਵਤਾਦੀਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨਨੁ ਚੇਤੇ ਆਲਵਕਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਗਤਸਰਣਗਮਨਾ, ਕਥਂ ਤੇਸਂ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਸਰਣਗਮਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਰਣਗਮਨੇਹਿਪਿ ''ਸੋਹਂ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਗਾਮਾ ਗਾਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪) ਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇਸੁ ਸਿਰਸਾ ਨਿਪਤਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦਾਨਿ ਮੁਖੇਨ ਚ ਪਰਿਚੁਮ੍ਬਤਿ, ਪਾਣੀਹਿ ਚ ਪਰਿਸਮ੍ਬਾਹਤਿ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਸਾਵੇਤਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਅਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁ ਅਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੯੪) ਏਵਮ੍ਪਿ **ਪਣਿਪਾਤੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਞਾਤਿਭਯਾਚਰਿਯਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਹੇਤੁਕੇਨ ਪਣਿਪਾਤੇਨ ਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਇਤਰੇਹਿ ਞਾਤਿਭਯਾਦਿਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਣਿਪਾਤੇਹਿ। ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨੇਵ ਹਿ ਸਰਣਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਸੇਟ੍ਠਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋ ਸਾਕਿਯੋ ਵਾ ਕੋਲਿਯੋ ਵਾ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਞਾਤਕੋ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ। ਯੋ ਵਾ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਰਾਜਪੂਜਿਤੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਅਵਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਭਯੇਨ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ। ਯੋਪਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਕਾਲੇ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਰਮਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਵਾ –

''ਏਕੇਨ ਭੋਗੇ ਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਯੋਜਯੇ।
ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚ ਨਿਧਾਪੇਯ੍ਯ, ਆਪਦਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੫) –

ਏਵਰੂਪਿਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ ਪਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਂ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਮੇਵ ਕਰੋਤਿ। ਯੋ ਪਨ ''ਅਯਂ ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਰਣਂ।

ਏਵਂ ਗਹਿਤਸਰਣਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤਮ੍ਪਿ ਞਾਤਿਂ ''ਞਾਤਕੋ ਮੇ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਤੋਪਿ ਸਰਣਗਮਨਂ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ, ਪਗੇਵ ਅਪਬ੍ਬਜਿਤਂ। ਤਥਾ ਰਾਜਾਨਂ ਭਯਵਸੇਨ ਵਨ੍ਦਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਰਟ੍ਠਪੂਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਥਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਪ੍ਪਸਿਕ੍ਖਾਪਕਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਮ੍ਪਿ ''ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਅਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਤੋਪਿ ਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ **ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਪਭੇਦੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਰਣਗਮਨਫਲਕਥਾ

ਏਤ੍ਥ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਸਕਲਸ੍ਸ ਪਨ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਯੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਸਰਣਂ ਗਤੋ।
ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ॥

‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਂ।
ਅਰਿਯਞ੍ਚਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਗਾਮਿਨਂ॥

‘‘ਏਤਂ ਖੋ ਸਰਣਂ ਖੇਮਂ, ਏਤਂ ਸਰਣਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਏਤਂ ਸਰਣਮਾਗਮ੍ਮ, ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾ ਪਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੯੦-੧੯੨)।

ਅਪਿਚ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪੇਤਸ੍ਸ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਾਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਪਿਤਰਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ, ਸਙ੍ਘਂ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ, ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੬)।

ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਭਵਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਭੋਗਸਮ੍ਪਦਾਪਿ ਫਲਮੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

‘‘ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾਸੇ,
ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿਂ।
ਪਹਾਯ ਮਾਨੁਸਂ ਦੇਹਂ,
ਦੇਵਕਾਯਂ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥(ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭)।

ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ –

‘‘ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਅਸੀਤਿਯਾ ਦੇਵਤਾਸਹਸ੍ਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ... ਪੇ॰... ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਂ ਖੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ ‘ਸਾਧੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਬੁਦ੍ਧਸਰਣਗਮਨਂ ਹੋਤਿ, ਬੁਦ੍ਧਸਰਣਗਮਨਹੇਤੁ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦੇਵੇ ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਅਧਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਆਯੁਨਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਸੁਖੇਨ ਯਸੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਰਸੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹੀ’’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੧)।

ਏਸ ਨਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਙ੍ਘੇ ਚ।

ਅਪਿਚ ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਪਿ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਫਲਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤੇ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) ‘‘ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨਂ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਰੂਪਿਯਪਾਤਿਕਂਸਪਾਤੀਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੂਪਿਯਸੁਵਣ੍ਣਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨਂ ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਵਤ੍ਤਵੇਲਾਮਮਹਾਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ, ਤਤੋ ਸਤਂ

ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਂ, ਤਤੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਂ ਸਙ੍ਘਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਕਰਣਂ, ਤਤੋ ਸਰਣਗਮਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਯਂ, ਗਹਪਤਿ, ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨਂ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨਂ, ਯੋ ਚੇਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦਂ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) –

ਆਦਿ। ਏਵਂ **ਸਰਣਗਮਨਫਲਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਰਣਗਮਨਫਲਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਰਣਗਮਨਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਕਥਾ

ਤਤ੍ਥ ਚ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਂ ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣਸਂਸਯਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਾਦੀਹਿ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕਂ, ਨ ਉਜ੍ਜਲਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮਹਾਵਿਪ੍ਫਾਰਂ ਅਨੁਲਾਰਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਞ੍ਞਾਣਂ** ਨਾਮ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਅਜਾਨਨਂ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹੋ। ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਸਂਸਯੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨਂ ਅਗੁਣਭਾਵਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਸਂਕਿਲੇਸੋ। ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਚ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧੋ ਭੇਦੋ ਸਾਵਜ੍ਜੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਸਾਵਜ੍ਜੋ** ਅਞ੍ਞਸਤ੍ਥਾਰਾਦੀਸੁ ਅਤ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਹਿ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਨਿਟ੍ਠਫਲੋ। **ਅਨਵਜ੍ਜੋ** ਪਨ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਹੋਤਿ। ਲੋਕਿਯਞ੍ਹਿ ਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਂ ਵਿਯ ਅਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭੇਦੇਨ ਭੇਦੋ, ਸੋ ਅਵਿਪਾਕਤ੍ਤਾ ਅਫਲੋ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸ੍ਸ ਪਨ ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਭੇਦੋ। ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ **ਸਂਕਿਲੇਸੋ** ਚ **ਭੇਦੋ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੋਦਾਨਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਨਨੁ ਵੋਦਾਨਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਯਾਨਿ ਹਿ ਤੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਕਾਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ , ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਤ੍ਥ ''ਸਰਣਂ ਸਰਣਗਮਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਂ ਪਪਞ੍ਚੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਇਧ ਅਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸੋ ਪਨ ਇਧ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਰਣਵਣ੍ਣਨਤੋ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਸਰਣਵਣ੍ਣਨਤੋ।

ਸਰਣਗਮਨਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾ

ਏਵਂ ਧਾਰੇਤੂਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਤ੍ਥ **ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਂਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪੁਚ੍ਛਾ। ਤੇਨ ਕੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਸਕਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਕਾਰਣਂ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸਂ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲਂ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਸੀਲੇਨਾਯਂ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਆਜੀਵੋ**ਤਿ ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ। ਸੋ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਵਿਭਜੀਯਤਿ। **ਕਾ ਵਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਾ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਧਿ ਵਾ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਇਦੰ ਪਕਿਣ੍ਣਕੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕਥੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – **ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ ਤਿਸਰਣੰ ਗਤੋ ਗਹਟ੍ਠੋ। ਸਰਣਗਮਨਮੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ, ਨ ਜਾਤਿਆਦਿਵਿਸੇਸੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਯਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਧਮ੍ਮੰ, ਸਙ੍ਘੰ ਸਰਣੰ ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩)।

ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਉਪਾਸਨਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦਰਗਾਰਵਬਹੁਮਾਨਾਦਿਯੋਗੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋ। ਧਮ੍ਮੰ, ਸਙ੍ਘੰ ਉਪਾਸਤੀਤਿ ਉਪਾਸਕੋ।

ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਮਣਿਯੋ। **ਵੇਰਮਣਿਯੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੇਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਸੁ ਦੁਸ੍ਸੀਲਜੰ, ਤਸ੍ਸ ਮਨਨਤੋ ਹਨਨਤੋ ਵਿਨਾਸਨਤੋ ਵੇਰਮਣਿਯੋ ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਤਿਯੋ ਵਿਰਤਿਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ''ਯਤੋ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਉਪਾਸਕੋ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੩੩)।

ਕੋ ਆਜੀਵੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਹਾਯ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਜੀਵਿਤਕਪ੍ਪਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ – ''ਪਞ੍ਚਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਅਕਰਣੀਯਾ। ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਚ? ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਮੰਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਵਣਿਜ੍ਜਾ ਉਪਾਸਕੇਨ ਅਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੭)।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆਵੁਧਭਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਯਥਾਕਤੰ ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮੰਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੂਨਕਾਰਾਦਯੋ ਵਿਯ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਿਕੇ ਪੋਸੇਤ੍ਵਾ ਮੰਸੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਜੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। **ਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਵਿਸੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਕਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਰੋਪਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਕਰਣੀਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਤਵਣਿਜ੍ਜਾ ਅਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਮੰਸਵਿਸਵਣਿਜ੍ਜਾ ਵਧਹੇਤੁਤੋ, ਮਜ੍ਜਵਣਿਜ੍ਜਾ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾ ਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਆਜੀਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਭੇਦੋ ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਚ, ਅਯਮਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਯਾਯ ਏਸ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਮਲਞ੍ਚ ਪਟਿਕੁਟ੍ਠੋ ਚ, ਸਾਪਿਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ ਚ ਹੋਤਿ ਉਪਾਸਕਮਲਞ੍ਚ ਉਪਾਸਕਪਟਿਕੁਟ੍ਠੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨੋ ਕਮ੍ਮੰ , ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੰ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੭੫)।

ਏਤ੍ਥ ਚ **ਉਪਾਸਕਪਟਿਕੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਨਿਹੀਨੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਮਿਚ੍ਛਾਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ**। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ**। ''ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨਾ ਇਦੰ ਨਾਮ ਮਙ੍ਗਲੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਕੋਤੂਹਲਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ। ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦੰ ਮਙ੍ਗਲਮੇਵ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤੰ ਨੋ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਇਤੋਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜੰ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਸਞ੍ਞੀ ਗਵੇਸਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਦਾਨਮਾਨਨਾਦਿਕੰ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯੰ ਪਠਮਤਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਪਅਯੇਸਨਪੁਬ੍ਬਕਾਰੇ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਾਵ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਦਾ ਚ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚਸ੍ਸ ਰਤਨਭਾਵਾਦਿਕਰਾ ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾਹ –

> ''ਪਞ੍ਚਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਉਪਾਸਕੋ ਉਪਾਸਕਰਤਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਞ੍ਚ ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ? ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨੋ ਮਙ੍ਗਲਂ, ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਇਧ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸਾਨਂ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕੋਵ ਰਤਨਂ **ਉਪਾਸਕਰਤਨਂ**, ਗੁਣਸੋਭਾਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸੁਗਨ੍ਧਤਾਹਿ ਉਪਾਸਕੋਵ ਪਦੁਮਂ **ਉਪਾਸਕਪਦੁਮਂ**, ਤਥਾ **ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੋ** ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਮਿਦਂ ''ਕੋ ਉਪਾਸਕੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਪਕਿਣ੍ਣਕਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਸ੍ਸ ਪਨ ਪਕਿਣ੍ਣਕਸ੍ਸ ਇਧ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਅਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਤਂ ਅਤਿਭਾਰਿਯਕਰਣਤੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਆਦਿਮ੍ਹੀਤਿ ਆਦਿਅਤ੍ਥੇ। **ਕੋਟਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕੋਟਿਯਂ। **ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਰਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਂ ਇਦਂ ਪਨਸਫਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਂਤਂਵਸਨਟ੍ਠਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਜ੍ਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਜ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਜੀਵਿਤੇਨਪਹਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਂ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਸਰਣਗਮਨਞ੍ਚ ਰਕ੍ਖਾਮੀਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਅਹਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਾਵ ਮੇ ਪਾਣਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਰਣਂ ਉਪੇਤਂ, ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਨ ਵਾਚਾਮਤ੍ਤੇਨ ਨ ਏਕਵਾਰਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਨਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਣਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਯਾਵਜੀਵਂ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਧਿਵਾਸੇਤੂਤਿ ਸਾਦਿਯਤੁ, ਤਂ ਪਨ ਸਾਦਿਯਨਂ ਮਨਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂ"**ਤਿ। **ਕਾਯਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਮੇਵ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਂ ਸੀਸਾਦਿ ਕਾਯਙ੍ਗਂ, ਸੀਸਾਦਿ ਸਰੀਰਾਵਯਵਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਵਾਚਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ''ਹੋਤੁ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਾਚਾਯ ਅਙ੍ਗਂ ਅਵਯਵਂ। ਵਾਚਙ੍ਗਸ੍ਸ ਚੋਪਨਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਯੇਵ। **ਖਨ੍ਤਿਂ ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ, ਰੁਚਿਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਖਨ੍ਤਿਂ ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰੁਚਿਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਯੇਵ ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਅਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਪਨ ਵੇਰਞ੍ਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਅਞ੍ਞਾਸਿ। ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੇ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਤਥਾਪਿ ਆਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲਤਾਯ ਅਨ੍ਵਯਬ੍ਯਤਿਰੇਕਵਸੇਨ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਸਚੇ ਮੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਕਾਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲਤਾਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਿਜਾਨਨੇ ਛੇਕਤਾਯ, ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਜਾਨਨੇ ਕੁਸਲਤਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਦਸਨਖਸਮੋਧਾਨਸਮੁਜ੍ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਸੁ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਦਸਨ੍ਨਂ ਨਖਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇਨ ਏਕੀਭਾਵੇਨ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤਂ। **ਅਞ੍ਜਲਿ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਪੁਟਂ। **ਪਟਿਮੁਖੋਯੇ**ਵਾਤਿ ਅਭਿਮੁਖੋਯੇਵ, ਨ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ।

ਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਥਾ

੧੬. ਸੁਸਸ੍ਸਕਾਲੇਪੀਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਸ੍ਸਕਾਲੇਪਿ। **ਅਤਿਸਮਗ੍ਘੇਪੀ**ਤਿ ਅਤਿਸਯੇਨ ਅਪ੍ਪਗ੍ਘੇਪਿ, ਯਦਾ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਦਤ੍ਵਾ ਬਹੁਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਾਪਰਣ੍ਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਾਦਿਸੇ ਕਾਲੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾਲਿਆਦਿ ਧਞ੍ਞਂ **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ**, ਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਦਿ **ਅਪਰਣ੍ਣਂ**। ਦ੍ਵੀਧਾ ਪਵਤ੍ਤਂ

ਈਹਿਤੰ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿਤਿਕਾਤਿ ਮਜ੍ਝਪਦਲੋਪੀਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋਯਮੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤੁਈਹਿਤਿਕਾ"**ਤਿ। ਈਹਨੰ ਈਹਿਤਨ੍ਤਿ ਈਹਿਤਸਦ੍ਦੋਯੰ ਭਾਵਸਾਧਨੋਤਿ ਆਹ **"ਈਹਿਤੰ ਨਾਮ ਇਰਿਯਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨੇਸਾ ਕਿਰਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਚਿਤ੍ਤਇਰਿਯਾ"**ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਚਿਤ੍ਤਈਹਾ"**ਤਿ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਈਹਿਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਧਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਲਚ੍ਛਾਮ ਨੁ ਖੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਲਚ੍ਛਾਮ ਨੁ ਖੋ**ਤਿ ਇਦੰ ਦੁਗ੍ਗਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਜੀਵਿਤੁੰ ਵਾ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ, ਨੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਇਸ੍ਸਰਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। **ਭਿਕ੍ਖਮਾਨਾ**ਤਿ ਯਾਚਮਾਨਾ। ''ਦੁਹਿਤਿਕਾ''ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦ੍ਵਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁ-ਸਦ੍ਦਾਦੇਸੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਈਹਿਤੰ ਏਤ੍ਥ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੋਚਿ ਪਯੋਗੋ ਸੁਖੇਨ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ **ਦੁਹਿਤਿਕਾ,** ਦੁਕ੍ਕਰਜੀਵਿਤਪ੍ਪਯੋਗਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁ-ਸਦ੍ਦੇ ਵਾ ਉਕਾਰਸ੍ਸ ਵਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਿਤਿਕਾਤਿ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਬਜਾਧਿ ਰੋਗੋ**ਤਿ ਏਤਾਨਿ ''ਆਤੁਰਤਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਤੇਨ ਸੇਤਟ੍ਟਿਕਾ ਨਾਮ ਏਕਾ ਰੋਗਜਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਰੋਗੋ ਪਾਣਕਦੋਸੇਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਏਕੋ ਕਿਰ ਪਾਣਕੋ ਨਾਲ਼ਮਜ੍ਝਗਤੰ ਗਣ੍ਠਿੰ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਯੇਨ ਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਲਿਸੀਸੰ ਖੀਰੰ ਗਹੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਖੀਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਵੁ**ਤ੍ਤਸਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਪਿਤਸਸ੍ਸੰ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯੰ। ਸਲਾਕਾਮਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਲਾਕਾਵੁਤ੍ਤਾ,** ਪੁਰਿਮਪਦੇ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਲਾਕਾ ਏਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ। ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੰ ਵਾਪਿਤੰ, ਤੰ ਸਲਾਕਾਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਫਲੰ ਨ ਜਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਚ ਇਮਿਨਾ ''ਸਲਾਕਾਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਲਾਕਾਯਾ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਵਿਲੀਵਤਾਲਪਣ੍ਣਾਦੀਹਿ ਕਤਸਲਾਕਾਯ। **ਧਞ੍ਞਵਿਕ੍ਕਯਕਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਧਞ੍ਞੰ ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤੀਤਿ ਧਞ੍ਞਵਿਕ੍ਕਯਕਾ, ਤੇਸੰ ਸਮੀਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਯਕੇਸੂ**ਤਿ ਧਞ੍ਞਗਣ੍ਹਨਕੇਸੁ। **ਕਿਣਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਸ੍ਸ ਸਮੀਪਟ੍ਠਾਨੇ, ਧਞ੍ਞਮਿਨਨਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ । **ਵਣ੍ਣਜ੍ਝਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਹਾਪਣਪਰਿਕ੍ਖਕੰ। **ਨਸੁਕਰਾ ਉਞ੍ਛੇਨ ਪਗ੍ਗਹੇਨ ਯਾਪੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਪਗ੍ਗਹੋ, ਪਤ੍ਤੋ। ਤੇਨ ਪਗ੍ਗਹੇਨ ਪਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਤ੍ਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਯ ਯਾਪੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਗ੍ਗਹੇਨ ਯੋ ਉਞ੍ਛੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਸੁਕਰਾ**ਤਿ ਸੁਕਰਭਾਵੋ ਏਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਸੁਕਰਾ। **ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਣਹੇਤੁ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇਪਿ ਹਿ ਤ੍ਵਾਸਦ੍ਦਮੇਕੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਤੋ ਆਗਤਾ, ਉਤ੍ਤਰਾਪਥੋ ਵਾ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ''ਉਤ੍ਤਰਾਹਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਵਾਸਿਕਾ"**ਤਿਆਦਿ। ''ਉਤ੍ਤਰਾਪਥਕਾ''ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਪਾਠੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਉਤ੍ਤਰੰ ਵਿਸਿਟ੍ਠੰ ਭਣ੍ਡੰ ਆਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਹਕਾ, ਉਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਅਧਿਕੰ ਅਗ੍ਘੰ ਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਾਹਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਨੰ ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਾਨੰ ਆਕਰਟ੍ਠਾਨੇ। **ਵੇਰਞ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯੰ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹੇਤੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। **ਮਨ੍ਦੁਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਸ੍ਸਸਾਲੰ। **ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਿਕਾਯੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿੰਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਾਕਾਰੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਿਕਾਯੋਤਿ ਪਾਕਟਾ ਅਹੇਸੁੰ। ਏਵੰ ਕਤਾਨਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਸਾਲਾਨੰ ਬਹੁਤ੍ਤਾ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। ਦਸਨ੍ਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਅਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸਨੋਕਾਸੋ ਏਕੇਕਾ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਿਕਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੀਘਕਾਲੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਖਮਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਰਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋ, ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਨ ਹਿ ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਤੀਰਜਾਤਾ **ਦਕ੍ਖਿਣਾਪਥਮਨੁਸ੍ਸਾ**। ''ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧੰ ਮਮਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕਾ**। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪਟਿਯਾਦੇਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁੰ। **ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਾਕਾਰੇਨ। **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਵਾ ਇਦੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਯਥਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਵਾ ਸਮਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ। ਨਨੁ ਚ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਾਪਿ ਅਨ੍ਤਰਵਾਸਕੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾਵ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ

"**ਵਿਹਾਰਨਿਵਾਸਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਵਿਹਾਰਨਿਵਾਸਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕਾਲੇ ਨਿਵਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਪੁਨ ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਸਮਯੇ ਚਾਲੇਤ੍ਵਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਣ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨਿਵਾਸਨਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਨ ਹਿ ਤੇ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਿਵਤ੍ਥਾ ਅਹੇਸੁ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਚੀਵਰਞ੍ਚ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨ ਕੇਵਲੰ ਹਤ੍ਥੇਨੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਆਕਾਰੇਨ ਧਾਰਣਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਕਰੋਤਿ "**ਪਤ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥੇਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨੇਤਿ ਅਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਿਕਾਸੁ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਉਦੁਕ੍ਖਲੇ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਯਮੇਵ ਏਵੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕਿਮੇਵੰ ਲਦ੍ਧੰ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੇਹਿ ਯਾਗੁੰ ਵਾ ਭਤ੍ਤੰ ਵਾ ਪਚਾਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਵਾ ਪਚਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤੁੰ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ "**ਥੇਰਾਨੰ ਕੋਚਿ ਕਪ੍ਪਿਯਕਾਰਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਭਾਵੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਵੰ ਕਾਤੁੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਅਕਪ੍ਪਿਯਭਾਵਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਨ ਚ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ। ਭਾਜਨਾਦਿਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਬਹੁਭਣ੍ਡਿਕਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਲ੍ਲਹੁਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾ**"ਤਿ। **ਸਕੰ ਸਕੰ ਪਟਿਵੀਸਨ੍ਤਿ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸੰ। **ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਸਮਣਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਾ। **ਤਦੁਪਿਯਨ੍ਤਿ** ਤਦਨੁਰੂਪੰ। **ਪਿਸਤੀ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣੇਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਮਨਾਪਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਪੁਞ੍ਞਵਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਨੰ ਪਤ੍ਥਪੁਲਕੰ। ''ਨ ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਭਗਵਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਣਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਲਦ੍ਧਾਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। ''ਲਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨੰ ਨੇਵ ਲਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਦਾ ਪਨ ਥੇਰੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨੰ ਲਦ੍ਧੋਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੨੧੯-੨੨੩) – ਏਕਦਾ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਨਾਗਸਮਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੰ ਪਤ੍ਤੋ। ਥੇਰੋ ਮਗ੍ਗਾ ਉਕ੍ਕਮ੍ਮ ''ਭਗਵਾ ਅਹੰ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ। ਅਥ ਨੰ ਭਗਵਾ ''ਏਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਇਮਿਨਾ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਆਹ। ਸੋ ''ਹਨ੍ਦ ਭਗਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਅਹੰ ਇਮਿਨਾ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਛਮਾਯੰ ਠਪੇਤੁੰ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਅਥ ਭਗਵਾ ''ਆਹਰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਤੋ। ਤਸ੍ਸਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਤਰੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਤੋ ਚੋਰਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਞ੍ਚੇਵ ਹਰਿੰਸੁ, ਸੀਸਞ੍ਚ ਭਿਨ੍ਦਿੰਸੁ। ਸੋ ''ਭਗਵਾ ਦਾਨਿ ਮੇ ਪਟਿਸਰਣੰ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਲੋਹਿਤੇਨ ਗਲਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਆਗਮਿ। ''ਕਿਮਿਦੰ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਅਥ ਨੰ ਭਗਵਾ ''ਮਾ ਚਿਨ੍ਤਯਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਤੰ ਕਾਰਣੰਯੇਵ ਤੇ ਨਿਵਾਰਯਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਸਿ।

ਏਕਦਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਮੇਘਿਯਤ੍ਥੇਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਾਚੀਨਵੰਸਮਿਗਦਾਯੇ ਜਨ੍ਤੁਗਾਮੰ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਮੇਘਿਯੋ ਜਨ੍ਤੁਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਨਦੀਤੀਰੇ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਅਮ੍ਬਵਨੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਗਣ੍ਹਥ, ਅਹੰ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਮ੍ਬਵਨੇ ਸਮਣਧਮ੍ਮੰ ਕਰੋਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਨਿਵਾਰਿਯਮਾਨੋਪਿ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਕੁਸਲਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਅਨ੍ਵਾਸਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ''ਇਦਮੇਵ ਤੇ ਕਾਰਣੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਵਾਰਯਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵੇਣੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਵਰਬੁਦ੍ਧਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵੁਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਦਾਨਿਮ੍ਹਿ ਮਹਲ੍ਲਕੋ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ 'ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਗਚ੍ਛਾਮਾ'ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਮਯ੍ਹੰ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰੰ ਭੂਮਿਯੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਮਯ੍ਹੰ ਨਿਬਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਜਾਨਾਥਾ''ਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਅਥਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ''ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਯੇਵ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਸਤਸਹਸ੍ਸਕਪ੍ਪਾਧਿਕੰ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੰ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਸਿੰ, ਨਨੁ ਮਾਦਿਸੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਾਮ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਅਹੰ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਹ। ਤੰ ਭਗਵਾ ''ਅਲੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਸ੍ਸੰ ਦਿਸਾਯੰ ਤ੍ਵੰ ਵਿਹਰਸਿ, ਅਸੁਞ੍ਞਾਯੇਵ ਸਾ ਦਿਸਾ, ਤਵ ਓਵਾਦੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਓਵਾਦਸਦਿਸੋ, ਨ ਮੇ ਤਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਕਕਿਚ੍ਚੰ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ। ਏਤੇਨੇਵੁਪਾਯੇਨ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸੀਤਿਮਹਾਸਾਵਕਾ ਉਟ੍ਠਹਿੰਸੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਭਗਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿ।

ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨ ਤੁਣ੍ਹੀਯੇਵ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਹੰਸੁ ''ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨੰ ਯਾਚਤਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਯਾਚਾਹੀ''ਤਿ। ਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਲਦ੍ਧਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਆਵੁਸੋ ਕੀਦਿਸੰ ਹੋਤਿ, ਕਿੰ ਮੰ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਚੇ ਰੋਚੇਸ੍ਸਤਿ, ''ਆਨਨ੍ਦੋ ਮੰ

ਉਪਟ੍ਠਾਤੂ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਤੀਤਿ। ਅਥ ਭਗਵਾ ''ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਨਨ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਸਯਮੇਵ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਹ। ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ''ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਉਟ੍ਠੇਹਿ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਦਸਬਲਂ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨਂ ਯਾਚਾਹੀ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਥੇਰੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਚ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਆਯਾਚਨਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਵਰੇ ਯਾਚਿ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾ ਨਾਮ ''ਸਚੇ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਲਦ੍ਧਂ ਪਣੀਤਂ ਚੀਵਰਂ ਨ ਦਸ੍ਸਤਿ , ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਨ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਏਕਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂ ਵਸਿਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਾਹਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਦੀਨਵਂ ਅਦ੍ਦਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਹ ''ਸਚਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ 'ਆਨਨ੍ਦੋ ਦਸਬਲੇਨ ਲਦ੍ਧਂ ਪਣੀਤਂ ਚੀਵਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਏਕਗਨ੍ਧਕੁਟਿਯਂ ਵਸਤਿ, ਏਕਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਤਂ ਲਾਭਂ ਲਭਨ੍ਤੋ ਤਥਾਗਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਕੋ ਏਵਂ ਉਪਟ੍ਠਹਤੋ ਭਾਰੋ'''ਤਿ। ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਯਾਚਿ।

ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਯਾਚਨਾ ਨਾਮ ''ਸਚੇ, ਭਨ੍ਤੇ ਭਗਵਾ, ਮਯਾ ਗਹਿਤਂ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਚਾਹਂ ਤਿਰੋਰਟ੍ਠਾ ਤਿਰੋਜਨਪਦਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਆਗਤਪਰਿਸਂ ਆਗਤਕ੍ਖਣੇ ਏਵ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਲਚ੍ਛਾਮਿ, ਯਦਾ ਮੇ ਕਙ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਲਚ੍ਛਾਮਿ, ਤਥਾ ਯਂ ਭਗਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਮਯ੍ਹਂ ਕਥੇਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਾਹਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਕਂ ਪਨੇਤ੍ਥ, ਆਨਨ੍ਦ, ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਹ ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤੋ ਓਕਾਸਂ ਅਲਭਨ੍ਤਾ ਮਂ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ 'ਸ੍ਵੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਘਰੇ ਭਿਕ੍ਖਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥਾ'ਤਿ। ਸਚੇ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਪਰਿਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਕਙ੍ਖਞ੍ਚ ਵਿਨੋਦੇਤੁਂ ਓਕਾਸਂ ਨ ਲਚ੍ਛਾਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ 'ਕਿਂ ਆਨਨ੍ਦੋ ਦਸਬਲਂ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਂ ਭਗਵਾ ਨ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਚ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਮਂ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ 'ਅਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਗਾਥਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਇਦਂ ਜਾਤਕਂ ਕਤ੍ਥ ਦੇਸਿਤ'ਨ੍ਤਿ। ਸਚਾਹਂ ਤਂ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ 'ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਨ ਜਾਨਾਸਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਛਾਯਾ ਵਿਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਨ ਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਚਿਰਂ ਵਿਚਰੀ'ਤਿ। ਤੇਨਾਹਂ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸਪਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪੁਨ ਕਥਨਂ ਇਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ। ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਯਾਚਨਾ ਯਾਚਿ। ਭਗਵਾਪਿਸ੍ਸ ਅਦਾਸਿ। ਏਵਂ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਵਰੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਅਹੋਸਿ।

ਤਸ੍ਸੇਵ ਠਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਪੂਰਿਤਾਨਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਫਲਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਕਾਨਂ ਅਗ੍ਗੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨਂ ਲਦ੍ਧਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦੁਵਿਧੇਨ ਉਦਕੇਨ ਤਿਵਿਧੇਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੇਨ ਪਾਦਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਪਰਿਕਮ੍ਮੇਨ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵੇਣਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨੇਨਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਕਿਚ੍ਚੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ''ਇਮਾਯ ਨਾਮ ਵੇਲਾਯ ਸਤ੍ਥੁ ਇਦਂ ਨਾਮ ਲਦ੍ਧੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਇਦਂ ਨਾਮ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਤਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤੋ ਮਹਤਿਂ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਰਤ੍ਤਿਂ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਪਰਿਵੇਣਂ ਨਵ ਵਾਰੇ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿਸ੍ਸ ਅਹੋਸਿ ''ਸਚੇ ਮੇ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਭਗਵਤਿ ਪਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤੇ ਪਟਿਵਚਨਂ ਦਾਤੁਂ ਨਾਹਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਂ ਦਣ੍ਡਦੀਪਿਕਂ ਹਤ੍ਥੇਨ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤਿ, ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਨਿਬਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਲਦ੍ਧਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨੋ ਚ ਖੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਟ੍ਠਾਨਂ ਲਦ੍ਧਾ"**ਤਿ। **ਨਿਬਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨਿਯਤੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਨਿਯਤੁਪਟ੍ਠਾਕਾ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਪਠਮਬੋਧਿਯਂ ਬਹੂ ਅਹੇਸੁਂ, ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਕਦਾਚਿ ਨਾਗਸਮਾਲਤ੍ਥੇਰੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਞਾਤਿ ਚ ਸੋ ਪਸਤ੍ਥਤਮਗੁਣਯੋਗਤੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚਾਤਿ **ਞਾਤਿਸੇਟ੍ਠੋ। ਏਵਰੂਪੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਅਯਮੇਵ ਪਤਿਰੂਪੋ**ਤਿ ਆਪਦਾਸੁ ਆਮਿਸਸ੍ਸ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਦਾਨਂ ਨਾਮ ਞਾਤਕੇਨੇਵ ਕਾਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਤਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਮਾਰਾਵਟ੍ਟਨਾਯਾਤਿ ਮਾਰੇਨ ਕਤਚਿਤ੍ਤਾਵਟ੍ਟਨਾਯ, ਮਾਰਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਞ੍ਜਾਤਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਹੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਮੋਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ...ਪੇ॰... ਤਮ੍ਪਿ ਮਾਰੇ ਆਵਟ੍ਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਫੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਕਤੁਪਚਿਤਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਤਦਾ ਲਦ੍ਧੋਕਾਸਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ **ਅਪਦਾਨੇ** –

''ਫੁਸ੍ਸਸ੍ਸਾਹਂ ਪਾਵਚਨੇ, ਸਾਵਕੇ ਪਰਿਭਾਸਯਿਂ।

ਯਵ◌ਂ ਖਾਦਥ ਭੁਞ੍ਜਥ, ਮਾ ਚ ਭੁਞ੍ਜਥ ਸਾਲਯੋ॥

‘‘ਤੇਨ ਕਮ੍ਮਵ◌ਿਪਾਕੇਨ, ਤੇਮਾਸਂ ਖਾਦਿਤਂ ਯਵ◌ਂ।
ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ, ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਵਸਿਂ ਤਦਾ’’ਤਿ॥ (ਅਪ॰ ਥੇਰ ੧.੩੯.੮੮-੮੯)।

ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ, ਅਭਿਭੂਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਵਟ੍ਟਿਤਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਆਗਮਿਂਸੂ**ਤਿ ਮਾਰੇਨ ਆਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਆਗਮਿਂਸੁ। **ਅਵ◌ਿਸਹਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ। **ਅਭਿਹਟਭਿਕ੍ਖਾਯਾ**ਤਿ ਪਚਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਭਿਹਰਿਯਮਾਨਭਿਕ੍ਖਾਯ। **ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ ਭਗਵਤੋ ਦਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਭਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਠਪਿਤਦਾਨਸ੍ਸ। **ਅਪ੍ਪਿਤਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਹਾਰਂ ਨੇਤ੍ਵ◌ਾ ਦਿਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਨੋ। **ਨ ਵ◌ਿਸਹਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਅਭਿਹਟਭਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਅਭਿਹਟਭਿਕ੍ਖਾਨੀਹਾਰੇਨ । **ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਯਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਬ੍ਯਾਮਮਤ੍ਤਾਯ ਪਭਾਯ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਯ ਚ ਨਿਪ੍ਪਭਾਕਰਣਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ **“ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਂ ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਯ ਏਕਾਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **“ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਪ੍ਪਦੇਸਂ ਪਤ੍ਵ◌ਾ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ** ਨਾਮ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਵਰਣਂ।

ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਭਗਵ◌ਾ ਉਦੁਕ੍ਖਲਸਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਸਯਮੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਦੁਕ੍ਖਲਸਦ੍ਦਂ ਅਸ੍ਸੋਸੀਤਿ ਚੇਤਿ ਆਹ **“ਪਤ੍ਥਪਤ੍ਥਪੁਲਕਂ ਕੋਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨਸਾਧਕਂ। **ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੇ**ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੇ ਵਚਨੇ। ਘਾਤਾਪੇਕ੍ਖਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਯੇਨ ਘਾਤੋ ਨਿਪ੍ਫਾਦੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇਨ ਘਾਤੋ ਕਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ ਘਾਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਵ◌ਾ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਏਵਮਾਹਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵਚਨਸ੍ਸ ਚ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਤਮ੍ਮੂਲਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨਾਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਆਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਤਾਯ ਸਮਰਿਯਾਦਂ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਫਲਂ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਆਕਾਰੋ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**”ਤਿ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ। **ਤਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤ੍ਵ◌ਂ ਭਿਕ੍ਖੁ’’ਤਿਆਦਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਤੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਕਤਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮਂ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ, ਵ◌ੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਕਾਸਨਞ੍ਚ ਕਿਮਤ੍ਥਮਿਦਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨਤ੍ਥਂ।

ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯਤ੍ਤਾ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਏਤ੍ਥ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਪੁਬ੍ਬੇ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮੇਵ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਧੁ ਸਾਧੂ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਸਂਸਾਯਂ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਆਕਾਰੇਸੂ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ। **ਏਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ ਵ◌ਾ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਕਾਰਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਏਵ◌ਂਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਲਭਿਤਬ੍ਬਾ ਭਿਕ੍ਖਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਵ◌ਂਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖੇ ਕਾਲੇ, ਦੇਸੇ ਵ◌ਾ। **ਦੁਲ੍ਲਭਪਿਣ੍ਡੇ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਥਦੀਪਨਂ। ਭਾਜਨਾਦਿਪਰਿਹਰਣਵਸੇਨ ਬਹੁਭਣ੍ਡਿਕਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **“ਇਮਾਯ ਸਲ੍ਲਹੁਕਵ◌ੁਤ੍ਤਿਤਾਯਾ**”ਤਿ। ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਅਲਂ ਯਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤ੍ਥਨਾਭਾਵਤੋ ਪਨ **“ਇਮਿਨਾ ਚ ਸਲ੍ਲੇਖੇਨਾ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ ਵ◌ਿਜਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖਾਨਂ ਅਭਾਵ◌ੋ **ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਂ** ‘‘ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵ◌ਿਯ। ਭਿਕ੍ਖਾਭਾਵ◌ੋਯੇਵ ਹਿ ਤਂਨਿਮਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਵ◌ਿਘਾਤਾਨਂ ਅਭਾਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਵ◌ਿਜਿਤੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਿਤੋ। **ਲੋਭੋ ਵ◌ਿਜਿਤੋ**ਤਿ ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕੋ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਦੋਪਿ ਤੇਸਂ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਆਮਿਸਲੋਲਤਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਲੋਭੋ ਵ◌ਿਜਿਤੋ। **ਇਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਵ◌ਿਜਿਤੋ**ਤਿ ‘‘ਆਮਿਸਹੇਤੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਗੁਣਵਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਜੀਵ◌ਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਪਵਤ੍ਤਇਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਇਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਵ◌ਿਜਿਤੋ। ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵ◌ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **“ਚਿਨ੍ਤਾ ਵ◌ਾ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਨੁਸੋਚਨਵਸੇਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾਪਿ ਨਾਹੋਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਵ◌ਿਘਾਤੋ ਵ◌ਾ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ਾਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਰਣੀਯਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਬਹਿ ਅਰੁਣੁਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ਾ ਨ ਕਤੋ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨਪਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਗਤਤ੍ਤਾ। ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਵ◌ਿਪ੍ਪਵ◌ਾਸਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵ◌ੋਹਾਰੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਵ**ਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕਵ◌ਣ੍ਣਨਾਯਂ** (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੯੯) ''ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਾਲਿਮੁਤ੍ਤਕਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵ◌ਾ ''ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਅਨਿਮਨ੍ਤਿਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤਾਹਕਰਣੀਯਮੇਵ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਂ। **ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ਾ ਨ ਕਤੋ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾਹਕਰਣੀਯਵਸੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਚ੍ਚਯਵ◌ੇਕਲ੍ਲਸਙ੍ਖਾਤੇ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸਪਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਕਾਰਣਂ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ **ਚੂਲ਼ਗਣ੍ਠਿਪਦੇ ਮਜ੍ਝਿਮਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਾਧਿਕਾਰੇ –

> ''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਆਵ◌ਾਸੇ ਵਸ੍ਸੂਪਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਗਾਮੋ ਚੋਰੇਹਿ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਸਿ। ਭਗਵਤੋ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ। ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਯੇਨ ਗਾਮੋ ਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੦੧) –

ਏਤ੍ਥ ''ਸਚੇ ਗਾਮੋ ਅਵ◌ਿਦੂਰਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਾਰਮੇਵ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਵਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਦੂਰਗਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਹਵ◌ਾਰੇਨ ਅਰੁਣੋ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਰੇਵ ਸਭਾਗਟ੍ਠਾਨੇ ਵਸਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੦੧) ਇਮਿਨਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨੇਨਪਿ ਸਂਸਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਗਾਮੇ ਵ◌ੁਟ੍ਠਿਤੇ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਯੇਨ ਗਾਮੋ ਤੇਨ ਗਨ੍ਤੁ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੦੧) ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵ◌ੋ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਕਾਰਣਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਸਚੇ ਦੂਰਗਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਹਵ◌ਾਰੇਨ ਅਰੁਣੋ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੦੧) ਇਦਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਚਨਂ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਨ੍ਤੁਮ੍ਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ।

ਯਂ ਪਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **ਕੇਨਚਿ** –

> "**ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਹਕਰਣੀਯੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵ◌ਾ ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ਾ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੋ ਵ◌ਾ ਏਕਭਿਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਨ ਕਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰ ਮਹਾਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਕਾਰਣੇ ਸਤਿ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਵ◌ਿਨਯਧਰਾ ਪਨ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵ◌ੀਮਂਸਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਤਂ ਪਨ ਸਯਂ ਸਮ੍ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਮੋਹੁਪ੍ਪਾਦਨਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਵ◌ਿਨਯਧਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਛਾਯ ਕਾਰਣਂ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਵ◌ਿਰੁਜ੍ਝਨਤੋ ਯੁਤ੍ਤਿਅਭਾਵਤੋ ਚ। ਯਞ੍ਹਿ ਕਾਰਣਂ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਵ◌ਿਨਾ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਂ ਸਤ੍ਤਾਹਕਿਚ੍ਚੇਨ ਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਕਾ ਨਾਮ ਯੁਤ੍ਤਿ। ''ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਤਤ੍ਥ ਵਸ੍ਸਂ ਉਪਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਇਦਂ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਰੂਪਪਰਿਵ◌ਿਤਕ੍ਕਨਪਅਦੀਪਨਂ, ਨ ਪਨ ਵ◌ਿਸੇਸਤ੍ਥਪਰਿਦੀਪਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਤਾਯ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦਕਰਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਪੁਰਿਮਿਕਾਯ ਤਾਵ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੇਪਿ ਅਨਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤੁਕਾਮਤਾਯ ਗਮਨੇਪਿ ਨਤ੍ਥਿ ਦੋਸੋ ਪਚ੍ਛਿਮਿਕਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਦਿਵਸਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।

ਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਗੁਣੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨਵਸੇਨ ਨ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਪਕਾਸੇਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਜ੍ਝਾਨਾਦਿਗੁਣਵਸੇਨ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ। ''ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹੇਯਜਾਮਾ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਟਿਜਗ੍ਗਨੇ ਸਤਿ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਇਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਆਜੀਵਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ਪੁਨ ਵ◌ਾਯਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਂਵਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਛਾ ਸੀਲਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹੇਯਜਾਮਾ"**ਤਿ।

ਕਿਂ ਇਦਨ੍ਤਿ ਗਰਹਣਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਲਿਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਂ ਮਂਸੇਨ ਉਪਸਿਤ੍ਤਂ ਓਦਨਂ **ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਂ**। **ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਤਕਰਣਵਸੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤਿ, ਲਾਮਕਂ ਨਿਹੀਨਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । ਤੇਨਾਹ **"ਉਞ੍ਞਾਤਂ**

ਅਵਕੁ੍ਵਾਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਹੀਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਾਤਂ **ਓਵ੍ਵਾਤਂ**। **ਅਵਕੁ੍ਵਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਸ੍ਵਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਅਯਂ ਜਨਪਦੋ। **ਇਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਾਯਂ ਪੂਰਿਤਾਯ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਇਮਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਪਟਿਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ, ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਓਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਮਾਨਂ। ਅਤਿਮਾਨੇਯੇਵ ਹੇਤ੍ਥ ਨਿਹੀਨਤਾਯ ''ਓਮਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨ ਹੀਲ਼ੇਤ੍ਵਾ ਮਞ੍ਞਨਂ। ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਵਿਜਿਤਂ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਪਾਲ਼ਿਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਵਣ੍ਣਯਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਂ ਲਦ੍ਧਂ, ਤੇਨੇਵ ਤੁਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਪਤ੍ਥਨਾਯ ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵਿਜਿਤਂ ਅਭਿਭੂਤਂ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਨਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਅਤਿਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਸੀਹਨਾਦਕਥਾ

੧੭. ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ ਵਾ ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਾਤਿ ਵਾ ਭਦ੍ਦਭਵਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਏਸੋਤਿ ਆਹ **''ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ ਪਿਯਵਚਨਮੇਤ**''ਨ੍ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕਾ ਹਿ ਪਰਂ ਪਿਯੇਨ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਾ ''ਭਵ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨਂਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਯਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਵਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਮ੍ਬੋਧਨਵਸੇਨ ਆਵੁਸੋਤਿ, ਤਿਰੋਕ੍ਖਂ ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਸਮੁਦਾਚਾਰੋ। ਤਯਿਦਂ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **''ਗਰੁਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤ**''ਨ੍ਤਿ। ਗੁਣਮਹਤ੍ਤਤਾਯ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ, ਨ ਚੂਲ਼ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯਾਤਿ ਆਹ **''ਮਹਾ ਚ ਸੋ ਗੁਣਮਹਨ੍ਤਤਾਯਾ**''ਤਿ। **ਪਪ੍ਪਟਕੋਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕਂ ਉਦਕਂ ਆਹਚ੍ਚ ਠਿਤੇ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲੇ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ ਉਦਕੋਘੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੇ ਭੂਮਿਪ੍ਪਦੇਸੇ ਸਞ੍ਜਾਤਕਦ੍ਦਮਪਟਲਸਦਿਸਂ ਅਤਿਮਧੁਰਪਥਵੀਮਣ੍ਡਂ। **ਨ ਮੇ ਤਂ ਅਸ੍ਸ ਪਤਿਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਕਰਣਂ ਨ ਮੇ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਚ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਕਰੋਤਿ, ਏਵਮਹਮ੍ਪੀਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਾਨੇਨ ਕਤਂ ਵਿਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਆਹ **''ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਯ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ**''ਤਿ। ਪਰੇਨ ਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਯੁਗਂ ਯੁਗਲ਼ਂ ਸਮਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਾਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਮਮ ਵਾ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਗਹਣਂ **ਯੁਗਗ੍ਗਾਹੋ**।

ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਰਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਮਧੁਰਂ ਸਾਦੁਰਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**''ਤਿ। ਤਿਵਿਧਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮਙ੍ਗੀਮਧੁਰਵਸੇਨ। ਤਤ੍ਥ –

> ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਾਲਿਕੇਦਾਰਂ, ਸੁਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਸਿਯ।
> ਪਟਿਵੇਦੇਮਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨ ਨੇ ਵਾਰੇਤੁਮੁਸ੍ਸਹੇ''ਤਿ॥ (ਜਾ॰ ੧.੧੪.੧) –

ਇਦਂ **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਨ੍ਨਂ ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਇਮਿਨਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੧੧) ਇਦਂ **ਸਮਙ੍ਗੀਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਸਮਙ੍ਗੀਪਿ ਹਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਨ੍ਨੋ ਗਤੋ ਉਪਗਤੋਤਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ''ਤਤ੍ਰਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚ ਉਪਪਨ੍ਨਫਲੋ ਚਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੮) ਇਦਂ **ਮਧੁਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ** ਨਾਮ। ਤਤ੍ਥ ਮਧੁਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਪਪਨ੍ਨਫਲੋ**ਤਿ ਬਹੁਫਲੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਥਵਿਯਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਤਲਸ੍ਸ। **ਓਪਮ੍ਮਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਮਾਯ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਅਨੀਲ਼ਕ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾਦਿਰਹਿਤਤਾਯਾਤਿ ਆਹ **''ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕ**''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾਤਿ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕਂ। ਮਕ੍ਖਿਕਾਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਣ੍ਡਕਮ੍ਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ **ਤੀਸੁਪਿ ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਕਾਸੇਤੁਂ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕਣ੍ਡਕਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਮਕ੍ਖਿਕਾਹਿ ਤਾਸਂ ਅਣ੍ਡਕੇਹਿ ਚ ਵਿਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਖਨ੍ਤਿ ''ਮਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਮਕ੍ਖਿਕਣ੍ਡਾਨਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤ੍ਥ

ਮਕ੍ਖਿਕਣ੍ਡਾਨੀਤਿ ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕਣ੍ਡਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਮਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਅਣ੍ਡੇਹਿ ਰਹਿਤਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, 'ਨਿਮ੍ਮਕ੍ਖਿਕ'ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਮਕ੍ਖਿਕਾਨਂਯੇਵ ਅਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਏਤਂ ਕਿਰ ਮਧੂ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਹਿ ਕਤਮਧੁ। **ਸਬ੍ਬਮਧੂਹੀ**ਤਿ ਮਹਾਮਕ੍ਖਿਕਭਮਰਮਕ੍ਖਿਕਾਦਿਕਤੇਹਿ। **ਅਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ। **ਸੇਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਤ੍ਥਤਮਂ। **ਸੁਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਭਨਰਸਂ। **ਓਜਵਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੋਜਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ।

ਆਯਾਚਨਵਚਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। **ਏਕਂ ਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਪਾਣਿਤਲਂ। **"ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਪਥਵੀਸਦਿਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਯਂ ਨੁ ਖੋ ਪਥਵੀ, ਉਦਾਹੁ ਨ ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪਥਵਿਯਾ ਪਕਤਿਪਥਵਿਯਾ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ ''ਏਸਾ ਨੁ ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਪਥਵੀ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਿਬਦ੍ਧਵਿਪੁਲਾਗਮੋ ਗਾਮੋ **ਨਿਗਮੋ,** ਪਵਤ੍ਤਿਤਮਹਾਆਯੋ ਮਹਾਗਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਨ ਵਾ ਏਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਪਕ੍ਖਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਹਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਸਯੋ"**ਤਿ। ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਾਦਿਸੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਪ੍ਪਟਿਲਾਭਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਂ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਗਰਹਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਗਰਹਨ੍ਤਾ। **ਉਪਵਦਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਾ।

ਨਨੁ ਚ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਗਮਨਂ ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿਪਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾਪਿ ''ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਰਣੇਨ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਗਮਨਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੇਵ ਕਾਰਣਂ ਇਧਾਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਅਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਤ੍ਥੋਪਿ ਚਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਮੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ''ਏਵਂ ਪਨ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਪਟਿਲਭੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤੇ ਗੁਣੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਾਲੇ ਪਥਵਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਪ੍ਪਟਕੋਜਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਂਸੂ''ਤਿ, ਤਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ ਤੇ ਗੁਣੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਾਲੇ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਂਸੂਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। **ਏਕੇਨ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਦਸ੍ਸ ਵੀਤਿਹਰਣਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੋ, ਪਦਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕੇਨ ਪਦਨਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਕੇਨ ਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਸਮਗਮਨੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਮਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਮਾਤਿਕਾਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਰਤਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਮਾਤਿਕਾਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਸੀਹਨਾਦਕਥਾ।

ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਕਥਾ

੧੮. **ਵਿਨਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਥੇਰੋ ਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਏਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਕਾਲੋ, ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਗਤ ਕਾਲੋ, ਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੧) ਆਹ। ਭਗਵਤਾਪਿ –

> ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਪ੍ਪਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਬਹੁਤਰਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਣ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਕੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਏਤਰਹਿ ਬਹੁਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਤਂ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਾਯਮਾਨੇਸੁ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ ਬਹੁਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰਾ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਣ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ। ਨ ਤਾਵ, ਭਦ੍ਦਾਲਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਯਾਵ ਨ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ –

ਇਮਸ੍ਮਿਂ **ਭਦ੍ਦਾਲਿਸੁਤ੍ਤੇ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੫) ਵਿਯ ਏਕਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਤਤੋ ਪਰਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬਾਨਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਨ ਤਾਵ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧੇਵ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਸਾਮਮ੍ਪਿ ਪਚਨਂ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਂ ''ਰਤ੍ਤਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾ ਵਸ੍ਸਚ੍ਛੇਦੋ ਵਾ ਨ ਕਤੋ''ਤਿ ਵਚਨਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਸਬ੍ਭਾਵੇ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੇਸਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਯਾਚਨੇਨ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਮੂਲਤੋ ਪਭੁਤਿ ਨਿਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। **ਰਹੋਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਹੋ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਠਾਨਂ ਉਪਗਤਸ੍ਸ। ਤੇਨ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਭਾਵੇਨ ਥੇਰਸ੍ਸ ਕਾਯਵਿਵੇਕਮਾਹ। **ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਚਾਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਲੀਨਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸਟਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਗਣਿਕਾਭਾਵੇਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਮਾਹ। **ਚਿਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਲਾਪੇਕ੍ਖਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ। **ਚਿਰਾ**ਤਿ ਚਿਰਕਾਲਯੁਤ੍ਤਾ ਠਿਤਿ ਅਭੇਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਏਤਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਏਤਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਥੇਰਵਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮਹਾਪਦੁਮਤ੍ਥੇਰੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ''ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਜਾਨਮਾਨੋਪਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੇ ਅਨੁਪਦਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾਯ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੩) –

> ''ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ –

ਏਵਮਾਗਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਦਿਕਾ ਛ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਾ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਤਿ ਇਮਾਸਂ ਸੋਲ਼ਸਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਸਾਵਕਵਿਸਯੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦੀਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂਯੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਭਾਵਂ ਕਥੇਸਿ, ਨ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸਦੇਸਨਾਯਂ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਤਤੋ ਵਾ ਪਨ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ? ਯੇਸਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਵੇਧਸਾਸਨਂ ਏਕਂਸਤੋ ਨਿਚ੍ਛਯੇਨ ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਧਰਤਿ, ਨ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ, ਤੇ ਏਵ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦੀਨਂਯੇਵ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਭਾਵਂ ਇਧ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਸਂਯੇਵ ਹਿ ਸਾਵਕਾ ਤਦਾ ਚੇਵ ਏਤਰਹਿ ਚ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤਾ, ਨ ਅਞ੍ਞੇਸਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ। ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਥਤਿਸ੍ਸਫੁਸ੍ਸਾਨਂ ਕਿਰ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਉਪਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨ ਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਂਸੁ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਾਵਕਾ ਯਾਵਤਾਯੁਕਂ ਅਟ੍ਠਂਸੂਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਮਨਿਯਮੋ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਂਸਰਣਕਸਤ੍ਤਾਵਾਸਵਸੇਨ ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਨ ਤੇਨੇਤਂ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੯. ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਹੇਤੁ, ਸਾਧਾਰਣੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਇਧ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦੀਨਂ ਪਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾਯ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਤਾਯ ਚ ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾਪਰਤ੍ਤਾ ਚੋਦਨਾਯਾਤਿ ਆਹ **"ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਉਭਯਮੇਤਂ ਕਾਰਣਾਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਹਿਨੋਤਿ ਤੇਨ ਫਲਨ੍ਤਿ ਹੇਤੂਤਿ ਕਰਣਸਾਧਨੋਯਂ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਫਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੋਪਿ ਹੇਤੁਸਦ੍ਦੋ ਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਹਿਨੋਤਿ ਫਲਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਹੇਤੂਤਿ। ਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਸ੍ਸ ਫਲਂ ਏਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਲਾਸੁਨੋ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾ ਅਹੇਸੁਂ, ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਤਾ ਨ ਆਲਸਿਯਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਨ ਆਲਸਿਯਕਿਲਾਸੁਨੋ"**ਤਿ, ਆਲਸਿਯਵਸੇਨ ਕਿਲਾਸੁਨੋ ਨਾਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਆਲਸਿਯਂ** ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਅਭਾਵਮਾਹ। **ਓਸਨ੍ਨਵੀਰਿਯਤਾ** ਵਾਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ''ਆਲਸਿਯਾਭਾਵੇਪਿ ਅਨੁਮਸੋ

ਅਨ੍ਨਭਾਰਨੇਸਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰਯੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਨਿਰੁਸ੍ਸਾਹਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਕੇਨੇਵ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਬੁਦ੍ਧਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਓਸਨ੍ਨਵੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਓਹੀਨਵੀਰਿਯਾ, ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਵੀਰਿਯਾ**ਤਿ ਅਧਿਕਵੀਰਿਯਾ, ਮਹੁਸ੍ਸਾਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੇਗੇਨਾ**ਤਿ ਜਵੇਨ। ਧਮ੍ਮੇ ਗਰੁ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਗਰੁਨੋ**। ਧਮ੍ਮੇ ਗਾਰਵਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਾ**। ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲੇ ਅਸੀਤਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਤਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਵੇਸ੍ਸਭੁਸ੍ਸ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸੰ ਕਿਰ ਕਾਲੇ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਸਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਅਭਿਸਮੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੋਸਤਾਯਾਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦੋਸਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ। ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮੇ ਅਯੰ ਨਾਮ ਆਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮, ੧੯੪) ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਓਵਾਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰਯੇਵ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਤ੍ਤਾਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਣਾਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਛਨ੍ਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਪਾਠਸੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਛਨ੍ਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਓਸਾਨਦਿਵਸੰ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ **"ਸਕਿੰ ਸਕਿ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਪੇਕ੍ਖਮਿਦੰ ਸਾਮਿਵਚਨੰ। ਸਕਲਜਮ੍ਬੁਦੀਪੇ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਠਾਨੇ ਉਪੋਸਥੰ ਅਕਾਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਕਤਮੰ ਤੰ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਬਨ੍ਧੁਮਤਿਯਾ ਰਾਜਧਾਨਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਸਿਪਤਨੰ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਖੇਮੰ ਨਾਮ ਉਯ੍ਯਾਨੰ ਹੋਤਿ, ਮਿਗਾਨੰ ਪਨ ਅਭਯਵਾਸਤ੍ਥਾਯ ਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਮਿਗਦਾਯੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਖੇਮੇ ਮਿਗਦਾਯੇ"**ਤਿ।

ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਦਸਪਿ ਵੀਸਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲੇਹਿ ਅਸੰਸਟ੍ਠਾਨਿ ਦਸਪਿ ਵੀਸਤਿਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸਨ੍ਤਿ। **ਦੀਘਨਿਕਾਯਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ''ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਸਹਸ੍ਸਭਿਕ੍ਖੁਗਣ੍ਹਨਕਾ ਮਹਾਵਿਹਾਰਾ ਅਭਯਗਿਰਿਚੇਤਿਯਪਬ੍ਬਤਚਿਤ੍ਤਲਪਬ੍ਬਤਵਿਹਾਰਸਦਿਸਾ ਚ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਉਪੋਸਥਾਰੋਚਿਕਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਾਰੋਚਨਕਾ। ਤਾ ਕਿਰ ਦੇਵਤਾ ਏਕਮ੍ਹਿ ਵਸ੍ਸੇ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ ''ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਖੋ, ਮਾਰਿਸਾ, ਏਕੰ ਵਸ੍ਸੰ, ਪਞ੍ਚ ਦਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸੇਸਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਬਨ੍ਧੁਮਤੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਯਾ''ਤਿ। ਤਥਾ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਸ੍ਸੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇਸੁ ''ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸਾ, ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ , ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਸੇਸਾਨਿ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਬਨ੍ਧੁਮਤੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਾ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਯਾ''ਤਿ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਤੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਸ੍ਸੇਸੁ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਸੁ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਮਾਰਿਸਾ ਏਕੰ ਵਸ੍ਸੰ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਾਨੁਭਾਵਾ**ਤਿ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਾਨੁਭਾਵਾ। **ਤੇ ਕਿਰ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਯੇ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਪਾਚੀਨਸਮੁਦ੍ਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਾਚੀਨਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੀਪਦੇਸੇ। **ਗਮਿਯਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਮਿਕੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਜਗ੍ਗਨਾਦਿਵਤ੍ਤੰ। **ਉਪੋਸਥਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਉਪੋਸਥਕਰਣਟ੍ਠਾਨੰ। **ਗਤਾਵ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਗਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚ ਗਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ।

ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੮੫) ਪਰੂਪਵਾਦੰ ਪਰਾਪਕਾਰੰ ਸੀਤੁਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਞ੍ਚ ਗੁਣੋਪਰੋਧੰ ਖਮਤਿ ਸਹਤਿ ਅਧਿਵਾਸੇਤੀਤਿ **ਖਨ੍ਤਿ**। ਸਾ ਪਨ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਸਵਿਸੇਸੰ ਤਪਤਿ ਸਨ੍ਤਪਤਿ ਵਿਧਮਤੀਤਿ **ਪਰਮੰ** ਉਤ੍ਤਮੰ **ਤਪੋ**। ਤਿਤਿਕ੍ਖਨੰ ਖਮਨੰ **ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ**। ਖਨ੍ਤਿਯਾਯੇਵੇਤੰ ਵੇਵਚਨੰ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਖਮਾਯੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਸਦ੍ਦੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿ ਨਾਮ ਉਤ੍ਤਮੰ ਤਪੋ''ਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਮੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਭਵੇਨ ਭਵਨ੍ਤਰੰ ਵਿਨਾਤਿ ਭਵਨਿਕਨ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਸੰਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਸਤਣ੍ਹਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਭਾਵਤੋ ਫਲੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਮ੍ਮੰ ਵਿਨਾਤਿ ਸੰਸਿਬ੍ਬਤੀਤਿ ਵਾਨਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਯੰ ਗਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਨ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਨਿਪੁਣਸਿਵਖੇਮਾਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ।

ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤੀਤਿ ਯੋ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰੰ ਉਪਘਾਤੇਤਿ ਬਾਧਤਿ ਵਿਹਿੰਸਤਿ, ਸੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਪਬ੍ਬਾਜਨਤੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਪਾਦੋ ਪਨ ਤਤਿਯਪਾਦਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ। ''ਨ ਹਿ

ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ''ਨ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੇਵਚਨਂ। ''ਪਰੂਪਘਾਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੇਵਚਨਂ। ਅਥ ਵਾ **ਪਰੂਪਘਾਤੀ**ਤਿ ਸੀਲੂਪਘਾਤੀ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਉਤ੍ਤਮਟ੍ਠੇਨ ''ਪਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ''ਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਞ੍ਞੂ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਯੋ ਚ ਸਮਣੋ ਪਰਂ ਯਂ ਕਞ੍ਚਿ ਸਤ੍ਤਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ ਪਰੂਪਘਾਤੀ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਿਨਾਸਕੋ, ਸੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਯੋ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਾ ਪਰੂਪਘਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਪਰਂ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਡਂਸਮਕਸਮ੍ਪਿ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤਿ, ਸੋ ਨ ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ? ਪਾਪਮਲਸ੍ਸ ਅਪਬ੍ਬਾਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੀਹਟਤ੍ਤਾ। ''ਪਬ੍ਬਾਜਯਮਤ੍ਤਨੋ ਮਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੮੮) ਇਦਞ੍ਹਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਲਕ੍ਖਣਂ । ਯੋਪਿ ਨਹੇਵ ਖੋ ਉਪਘਾਤੇਤਿ ਨ ਮਾਰੇਤਿ, ਅਪਿਚ ਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਵਿਹੇਠੇਤਿ, ਸੋਪਿ ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਯਨ੍ਤੋ ਸਮਣੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ? ਵਿਹੇਸਾਯ ਅਸਮਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਣੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਇਦਞ੍ਹਿ ਸਮਣਲਕ੍ਖਣਂ। ''ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਹਿ ਪਾਪਾਨਂ, ਸਮਣੋਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੬੫) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਅਪਿਚ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਕਥਾਯ ਚ ਸੀਲਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦੋਸੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਆਦਿਤੋ **"ਖਨ੍ਤੀ ਪਰਮਂ ਤਪੋ"**ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਟਿਹਨਨੂਪਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਇਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਤਦੁਭਯੇਨਪਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਰਤਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਤਣ੍ਹਾਵਾਨਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮਨਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਯੋਗਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਸਯਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਖਨ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਰਾਪਰਾਧਸਹਤਾ, ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਰੇਸੁ ਅਨਪਰਜ੍ਝਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਏਵਂ ਕਾਰਣਮੁਖੇਨ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨ ਯਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪਨਂ ਪਰਂ ਪਾਣਿਲੇਡ੍ਡੁਦਣ੍ਡਾਦੀਹਿ ਵਿਹੇਠਨਞ੍ਚ ''ਪਰੂਪਘਾਤੋ ਪਰਂ ਵਿਹੇਠਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਾਵਹਰਣਂ ਪਰਾਮਸਨਂ ਵਿਸਂਵਾਦਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਭੇਦਨਂ ਫਰੁਸਵਚਨੇਨ ਮਮ੍ਮਘਟ੍ਟਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਪਰਸਨ੍ਤਕਾਭਿਜ੍ਝਾਨਂ ਉਚ੍ਛੇਦਚਿਨ੍ਤਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚ ਉਪਘਾਤੋ ਪਰਵਿਹੇਠਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਪਥਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਕਰਣੇਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਣੋ ਚ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਦੁਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਪਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਅਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ। ਕਰਣਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਅਕਰਣਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ। **ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਿਕਕੁਸਲਸ੍ਸ। ''ਕੁਸਲਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਦਂ ''ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੇ ਤੇਸਞ੍ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤੇ ਤੇਭੂਮਿਕਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਬੋਧੇਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ**ਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਮੋ ਪਟਿਲਾਭੋ। **ਸਚਿਤ੍ਤਪਰਿਯੋਦਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਜੋਤਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਕਰਣਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਸੋਧਨਂ। ਤਂ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਯੋਦਪੀਯਤਿ ਨਾਮ, ਅਗ੍ਗਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਨ ਪਰਿਯੋਦਪਿਤਂ ਹੋਤਿ ਪੁਨ ਪਰਿਯੋਦਪੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਭਾਵਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਿਤਪਰਿਯੋਦਪਨਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਂ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤੇਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਸੀਲਸਂਵਰੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਪਂ ਪਹਾਯ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਕੁਸਲਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਦਪੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨਂ ਓਵਾਦੋ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ।

ਤਤਿਯਗਾਥਾਯ **ਅਨੁਪਵਾਦੋ**ਤਿ ਵਾਚਾਯ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨੁਪਵਦਨਂ। **ਅਨੁਪਘਾਤੋ**ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਮਨਸਾ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਉਪਘਾਤਾਕਰਣਂ ਮਨਸਾਪਿ ਪਰੇਸਂ ਅਨਤ੍ਥਚਿਨ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪਘਾਤਕਰਣਸ੍ਸ ਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਯਂ ਤਂ ਪਅਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਤਿਪਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸੀਲਂ, ਪਾਤਿ ਵਾ ਸੁਗਤਿਭਯੇਹਿ ਮੋਕ੍ਖੇਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯੇਹਿ, ਯੋ ਵਾ ਨਂ ਪਾਤਿ, ਤਂ ਮੋਕ੍ਖੇਤੀਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ। **ਸਂਵਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਆਪਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਲਕ੍ਖਣੋ ਸਂਵਰੋ। **ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ**ਤਿ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗਵਸੇਨ ਪਮਾਣਞ੍ਞੁਤਾ। **ਪਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਯਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਸਙ੍ਘਟ੍ਟਵਿਰਹਿਤਂ ਨਿਜ੍ਜਨਸਮ੍ਬਾਧਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ। ਏਤ੍ਥ ਦ੍ਵੀਹਿਯੇਵ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚਤੁਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਇਤਰਦ੍ਵਯਸ੍ਸਪਿ ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਜੋਤਿਤਭਾਵਤੋ। **ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਚ ਆਯੋਗੋ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਂ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਤਤੋਪਿ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ,

ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਆਯੋਗੋ ਚ, ਅਨੁਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨੁਪਵਦਨੰ ਅਨੁਪਘਾਤਨੰ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੇ ਸੰਵਰੋ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਪਰਿਭੋਗੇਸੁ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਸੇਵਨੰ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਾਸਨੰ ਓਵਾਦੋ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿ।

ਇਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਗਾਥਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨਾਹ “**ਏਤੇਨੇਵ ਉਪਾਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਾਵ ਸਾਸਨਪਰਿਯਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਰਮਾਨਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਸਾਸਨਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਯਾਵ ਬੁਦ੍ਧਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਓਵਾਦਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਯੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਵਕਾ। ਪਠਮਬੋਧਿਯੰਯੇਵ ਉਦ੍ਦੇਸਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਪਠਮਬੋਧਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਤਿ **ਮਹਾਗਣ੍ਠਿਪਦੇ** ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਞ੍ਚ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਵ ‘‘ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਪਠਮਬੋਧਿਯੰ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇ ਨਿਬਦ੍ਧੁਪਟ੍ਠਾਕੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਪਠਮਬੋਧਿ ਨਾਮ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਾਨੀ’’ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਆਚਰਿਯਧਮ੍ਮਪਾਲਤ੍ਥੇਰੇਨ** ਪਨ ‘‘ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਵਸ੍ਸੇਸੁ ਆਦਿਤੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਠਮਬੋਧੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਮਜ੍ਝੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਮਜ੍ਝਿਮਬੋਧਿ, ਅਨ੍ਤੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਚ੍ਛਿਮਬੋਧੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਬੋਧੀਨੰ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਤਾ ਸਿਯਾਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਯੁਤ੍ਤੰ। ਪਨ੍ਨਰਸਤ੍ਤਿਕੇਨ ਹਿ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਪਨ੍ਨਰਸਵਸ੍ਸਪ੍ਪਮਾਣਾਯ ਪਠਮਬੋਧਿਯਾ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸੇਸੁਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ‘‘ਪਠਮਬੋਧਿਯੰ ਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਨ੍ਤਰੇ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁੰ।

ਨਨੁ ਚ ਕਾਨਿਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾਪਿ ਨ ਤਾਵ ਆਣਾਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ ਪਚ੍ਛਾ ਥੇਰਸ੍ਸ ਆਯਾਚਨੇਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਮੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਭੁਤਿ ਆਣਾਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਮੇਵ ਉਦ੍ਦਿਸੀਯਤੀ’’ਤਿ, ਯਦਿਪਿ ਕਾਨਿਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾਵ ਆਣਾਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਨ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੰ, ਤਥਾਪਿ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਆਣਾਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਯੇਵਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਲਤੋ ਪਨ ਪਭੁਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ**ਤਿ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਪਾਚੀਨਦਿਸਾਭਾਗੇ ਕਤਤ੍ਤਾ ਏਵੰਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇ ਮਹਾਵਿਹਾਰੇ। **ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ**ਤਿ ਮਿਗਾਰਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਮਾਤੁਟ੍ਠਾਨਿਯਤ੍ਤਾ ਮਿਗਾਰਮਾਤਾਤਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯੰ ਗਤਾਯ ਵਿਸਾਖਾਮਹਾਉਪਾਸਿਕਾਯ ਕਾਰਿਤੇ ਪਾਸਾਦੇ। **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਉਭਯੇਨਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ। **ਸਮ੍ਮੁਖਸਾਵਕਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿਮਾਨੰ ਸੁਭਦ੍ਦਸਦਿਸਾਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖਸਾਵਕਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਵਿਵਿਧਾ ਕੁਲਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਉਚ੍ਚਨੀਚਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰਭੋਗਾਦਿਕੁਲਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਉਚ੍ਚਨੀਚਕੁਲਵਸੇਨ ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰਭੋਗਾਦਿਕੁਲਵਸੇਨ ਵਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਸੇਨ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵਾ **ਉਚ੍ਚਕੁਲਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਸੇਸਾਨੰ ਵਸੇਨ **ਨੀਚਕੁਲਤਾ**। **ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰਭੋਗਾਦਿਕੁਲਵਸੇਨ** ਵਾਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰਤਮਉਪਭੋਗਵਨ੍ਤਾਦਿਕੁਲਵਸੇਨ। ਉਲ਼ਾਰਾਤਿਸਯਜੋਤਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਪੁਨ ਉਲ਼ਾਰਗ੍ਗਹਣੰ ‘‘ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਲ਼ਾਰਾਨੁਲ਼ਾਰਾਨੰ ਗਹਣੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਚਿਰੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ ਯਦਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਆਦਿਕਾ ਸਿਯੁੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਲਾਨੁਗਤਗਨ੍ਥੰ ਵਿਯ ਨ ਨਾਸੇਯ੍ਯੁੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਮ੍ਪਿ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ, ਇਮੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਮਾਨਜਾਤਿਆਦਿਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨਾਸੇਸੁਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਨਾਮਾ…ਪੇ॰… ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਵਿਹੇਠੇਨ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਵਾਰੇਪਿ ‘‘ਨਾਨਾਨਾਮਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਸਤਿਪਿ ਤੇਸੰ ਨਾਨਾਜਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚਿਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨੇਵ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚਿਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੇ ਸਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੰ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਸਙ੍ਖਾਤੰ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਵਿਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ‘‘ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵੰਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯਥਾ ਤਨ੍ਤਿ** ਏਤ੍ਥ **ਤਨ੍ਤਿ** ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਪਣ੍ਣਾਸਸਙ੍ਗਹਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਮਹਾਵਗ੍ਗਾਦਿਵਗ੍ਗਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਮਜ੍ਝਿਮਪਣ੍ਣਾਸਾਦਿਪਣ੍ਣਾਸਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥ, ਮਾ ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਿਧਿਵਸੇਨ ਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ, ਸਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਅਤ੍ਥਾਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋ ਤਯੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਭਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਲੋਭੋ, ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੋ ਕੁਸਲੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਸਮ੍ਪਯੋਗਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ,** ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਸੁਭਜ੍ਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰੋ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ। ਬਜਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਅਬਜਾਪਾਦੋ, ਕਞ੍ਚਿਪਿ ਨ ਬਜਾਪਾਦੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ ਅਬਜਾਪਾਦੋ, ਮੇਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਅਬਜਾਪਾਦੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਅਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰੋ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ। ਵਿਹਿਂਸਾਯ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਨ ਵਿਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯ ਸਤ੍ਤੇਤਿ ਅਵਿਹਿਂਸਾ, ਕਰੁਣਾ। ਤਾਯ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਸੋ ਕਰੁਣਾਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਕਾਮਾਵਚਰੋ, ਕਰੁਣਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਅਧਿਗਤੇ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਰੂਪਾਵਚਰੋ, ਤਂ ਝਾਨਂ ਪਾਦਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਗ੍ਗਫਲਕਾਲੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ।

ਨਨੁ ਚ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਵਿਰਹਤੋ ਨੇਸਂ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਯਦਾ ਹਿ ਅਲੋਭੋ ਪਧਾਨੋ ਹੋਤਿ ਨਿਯਮਿਤਪਰਿਣਤਸਮੁਦਾਚਾਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਯਦਾ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਲਦ੍ਧਾਵਸਰੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਤਿਟ੍ਠਹਤਿ। ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਦੋਸਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਬਜਾਪਾਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਯੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵੋ ਸਮ੍ਭਵੇਯਜ, ਸਤਿ ਚ ਅਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵੇ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਵਿਹੇਠਨਜਾਤਿਕਤਾਯ ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਭਾਵੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵੇਯਜ। ਤੇ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਸ੍ਸੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਨੁਗਾਮਿਨੋ ਸਰੂਪਤੋ ਅਦਿਸ੍ਸਨਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਸਤਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਮਾਨੇਯਜਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਦਾ ਮੇਤ੍ਤਾਪਧਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਯਦਾ ਕਰੁਣਾਪਧਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਾ ਇਤਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤਦਨ੍ਵਾਯਿਕਾ ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਦਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਮਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੋ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਪਕ੍ਖੇ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਕਾਮੇਹਿ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਕਿਲੇਸਕਾਮਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਕਾਮੇਨ ਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਬਜਾਪਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਵਿਹਿਂਸਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ **ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ**। ਤੇਸੁ ਦ੍ਵੇ ਸਤ੍ਤੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹਿ ਪਿਯੇ ਮਨਾਪੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਪ੍ਪਿਯੇ ਅਮਨਾਪੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਵਿਨਾਸਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਵਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤਨਕਾਲੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿ, ਨਨੁ ਯੇ ਦੁਕ੍ਖਾਪੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਤੇਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਏਵਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤੇ ਪਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਾ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਿਸਯਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾ

ਸਤ੍ਤਸਵ੍ਵਿਤਾ। ਯੇ ਪਨ ਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਟਿਸਂਵ◌ੇਦੇਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਾਯੋਗਤੋ, ਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ''ਵ◌ਿਹਿਂਸਾਵ◌ਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵ◌ੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਸਵ◌ੇਹੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, **ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਬਹੁਵਚਨਂ, **ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਸਵ◌ੇਹਿ ਕਤ੍ਤੁਭੂਤੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਤਾਨੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯੇਹਿ ਆਸਵ◌ੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਏਵ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਂ। **ਨ ਤੇ ਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂ**ਤਿ ਤੇ ਆਸਵ◌ਾ ਤਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਨ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਵ◌ਿਮੋਚੇਸੁਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ **ਚਿਤ੍ਤਾਨੀ**ਤਿ ਉਪਯੋਗਬਹੁਵਚਨਂ, **ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਂ। **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ**ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਆਸਵ◌ਾ। **ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵ◌ਿਮੋਚੇਸੁਂ। **ਵ◌ਿਕਸਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਞਾਣਰਸ੍ਮਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਫੁਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ। **ਪੁਰਿਮਵਚਨਾਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਂਸਨਕੇ ਵਨਸਣ੍ਡੇ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਵਚਨਾਪੇਕ੍ਖਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਭਿਂਸਨਕੇ ਵਨਸਣ੍ਡੇਤਿ, ਤਤ੍ਰਾ"**ਤਿ। **ਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਸਾਧਨਵ◌ਾਚਿ ਇਦਂ ਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ, ਭਿਂਸਨਕਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। ਭਿਂਸਨਸ੍ਸ ਕਰਣਂ ਕਿਰਿਯਾ ਭਿਂਸਨਕਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਂ**।

ਇਦਾਨਿ ਅਞ੍ਞਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਥ ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਕਪ੍ਪੇ ਭਿਂਸਯਤੀਤਿ ਭਿਂਸਨੋ, ਭਿਂਸਨੋ ਏਵ ਭਿਂਸਨਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ ਭਿਂਸਨਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਭਿਂਸਨਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਭਿਂਸਨਕਭਾਵ◌ੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਯੇਭੁਯ੍ਯਗ੍ਗਹਣਂ ਲੋਮਵਨ੍ਤਵਸੇਨਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਲੋਮਵਸੇਨੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ **"ਬਹੁਤਰਾਨਂ ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਪੁਰਿਸਯੁਗਵਸੇਨਾਤਿ ਪੁਰਿਸਕਾਲਵਸੇਨ, ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨਾਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਸੁਭਦ੍ਦੋਸਦਿਸੋ''ਤਿ **ਤੀਸੁਪਿ ਗਣ੍ਠਿਪਦੇਸੁ** ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਵ◌ਿਜ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਦ੍ਵ◌ਿਨ੍ਨਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਆਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਸਕਲਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾ **"ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ... ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਾਸੀ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਯੁਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੋ ਪੁਰਿਸਯੁਗਂ। ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਮੇਵ ਚੇਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋਵ ਪੁਰਿਸਯੁਗਂ। ਧਰਮਾਨੇ ਭਗਵਤਿ ਏਕਂ ਪੁਰਿਸਯੁਗਂ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਏਕਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ''ਦ੍ਵ◌ੇਯੇਵ ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਪਨ ਭਗਵਤਿ ਏਕਮੇਵ ਪੁਰਿਸਯੁਗਂ ਅਸੀਤਿਯੇਵ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੦. **ਸਾਵਕਯੁਗਾਨੀ**ਤਿ ਸਾਵਕਾ ਏਵ ਸਾਵਕਯੁਗਾਨਿ। **ਅਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਪਾਪੁਣਨ੍ਤੇਨ। **ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵ◌ਿਜਾਯਨਤ੍ਥਂ ਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ।

੨੧. **ਕੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਕਥਾਨਂ ਕਿਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ, ਕੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਾਪੇਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਚੀਯਤੀਤਿ ਯਾਚਨਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ ਯਾਚਨਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਾ, ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾਚਨਾਪੇਕ੍ਖਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ, ਯਾਚਿਯਮਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਪੇਕ੍ਖਂ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਯਾਚਨਵ◌ਿਸਿਟ੍ਠਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ ਹਿ ''ਤਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ, ਤੇਨੇਵ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ''ਤਿ। **ਯਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਪਨਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ, ਯਾਚਿਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਸ੍ਸਾ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਯਾਚਿਯਮਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕਾਲਂ।

ਆਸਵਟ੍ਠਾਨੀਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਕਰਣੇ ਅਨੀਯਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ **"ਆਸਵ◌ਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ । ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਆਸਵ◌ਾ, ਕੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਧਿਕਰਣਭੂਤਾਤਿ ਆਹ **"ਯੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ** ਪਰੂਪਵ◌ਾਦਾਦਯੋ, **ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਾ**

ਆਪਾਯਿਕਾ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਵਿਸੇਸਾ। ਤੇ ਆਸਵਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਵਾ। ਨੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੂਪਵਾਦਾਦਿਆਸਵਾਨੰ। **ਤੇ**ਤਿ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਧਮ੍ਮਾ। ਅਸਤਿ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੰ ਕੋ ਦੋਸੋ, ਯੇਨੇਵੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਦਿ ਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਦੋਸੰ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ਯਦਿ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਅਕ੍ਕੋਸਨੰ **ਪਰੂਪਵਾਦੋ,** ਪਰੇਹਿ ਵਚਨੇਸੁ ਦੋਸਾਰੋਪਨੰ **ਪਰੂਪਾਰਮ੍ਭੋ,** ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਗਰਹਨੰ **ਗਰਹਦੋਸੋ**।

ਕਥਞ੍ਚਿ ਨਾਮ ਪਲਿਵੇਠੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਕਥੰ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਅਨਾਗਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਕੋ। **ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਭੋਗਰਾਸਿੰ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇ''ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਞਾਤੀ, ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ, ਞਾਤੀਯੇਵ ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ **ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੋ। ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨੇ ਪਰਮਤਾਯ ਉਤ੍ਤਮਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਯੇਸਨੇ ਸਲ੍ਲੇਖਵਸੇਨ ਪਰਮਤਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵੇ ਸਣ੍ਠਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮੇਵ ਵਾ ਪਰਮੰ ਪਰਮਾ ਕੋਟਿ ਏਤੇਸੰ ਨ ਤਤੋ ਪਰੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਸਾਮਿਸਜਾਤੰ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸੀਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਾ, ਤੇਸੰ ਭਾਵੋ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾ, ਤਸ੍ਸੰ **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ। ਤੇਸੁ ਨਾਮ ਕੋ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਕੋ ਨਾਮ। **ਲੋਕਾਮਿਸਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਲੋਕਾਮਿਸਭੂਤੰ। **ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇ**ਵਾਤਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮੁਖੇਨੇਵ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨਾਦੀਨੰ ਅਕਰਣੰ। **ਥਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੰ ਪਞ੍ਞਾਪਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯੰ। **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੰ ਞਾਣਬਲੰ। **ਕੁਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਕੁਪ੍ਪੰ ਭਵੇਯ੍ਯ। ਏਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟਕਰਣੰ **ਨ ਯਥਾਠਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਤਿਕਿਚ੍ਛਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਸ੍ਸ ਅਪਰਿਜਾਨਨਤੋ ਅਕੁਸਲੋ ਅਛੇਕੋ। ਅਵੁਦ੍ਧਿ **ਅਨਯੋ, ਬ੍ਯਸਨੰ** ਦੁਕ੍ਖੰ। **ਪਟਿਕਚ੍ਚੇ**ਵਾਤਿ ਗਣ੍ਡੁਪ੍ਪਾਦਨਤੋ ਪਠਮਮੇਵ। **ਸਞ੍ਛਵਿੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੋਭਨਚ੍ਛਵਿੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਬਾਲਵੇਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਅਪਣ੍ਡਿਤਵੇਜ੍ਜੋ। **ਲੋਹਿਤਕ੍ਖਯਞ੍ਚ ਮੰ ਪਾਪੇਤੀ**ਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ।

ਅਕਾਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਕਾਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ। **ਰੋਗੰ ਵੂਪਸਮੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਫਾਸੁੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਕੇ ਆਚਰਿਯਕੇ**ਤਿ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵੇ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਾ ਆਚਰਿਯਕੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯਭਾਵੇ, ਆਚਰਿਯਕਮ੍ਮੇ ਵਾ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਚੇਤੰ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ। **ਵਿਦਿਤਾਨੁਭਾਵੋ**ਤਿ ਪਾਕਟਾਨੁਭਾਵੋ।

ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨਾਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵੇਨ। **ਸਾਸਨੇ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦਿਹੇਤੁਕਾ ਸਾਸਨੇ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਦਸੋਧਮ੍ਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਲਾਭਗ੍ਗਮਹਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਲਭਿਤਬ੍ਬਪਚ੍ਚਯੋ ਲਾਭੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗੰ ਮਹਤ੍ਤੰ ਪਣੀਤਤਾ ਬਹੁਭਾਵੋ ਵਾ। ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੰ। ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਮਾਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਾਯੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਮਾਨਾ, ਵਿਪਰੀਤਤੋ ਜਾਨਮਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਸੇਨ ਰਸੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨ ਸਭਾਵੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਚ੍ਚੁਤ੍ਥਰਣਾਦੀਸੁ ਸੁਖਸਮ੍ਫਸ੍ਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਫਸ੍ਸਰਸੇਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਫਸ੍ਸਰਸੇਨ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਫਸ੍ਸਰਸੰ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਸਮਾਨਭਾਵੰ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਉਬ੍ਬਿਨਯੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ ਦੀਪੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਾਚਿ॰ ੪੧੮) ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੰ ਉਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਉਬ੍ਬਿਨਯੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇਤਿ ''ਨਿਰਬ੍ਬੁਦੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ੨੧) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸਞ੍ਞਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। ਕਥੰ ਪਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾਨੰ ਚੋਰਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **"ਤੇ ਹਿ ਅਸ੍ਸਮਣਾਵ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਾਲ਼ਕਧਮ੍ਮਯੋਗਾ**ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਤਾਸਙ੍ਖਾਤਪਾਪਧਮ੍ਮਯੋਗਤੋ। **ਪਭਸ੍ਸਰੋ**ਤਿ ਪਭਸ੍ਸਰਸੀਲੋ। **ਸਾਰੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਸਾਰਭੂਤਤ੍ਤਾ ਸੀਲਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ''ਸਾਰੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਪਰਿਤ੍ਤਗੁਣੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਨਿਹੀਨਗੁਣੋ, ਅਪ੍ਪਗੁਣੋ ਵਾ। **ਸੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਆਨਨ੍ਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। **ਸੋਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਨਤੋ ਪੇਲ੍ਲਨਤੋ ਸੋਤੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਆਹ **"ਸੋਤੋਤਿ ਚ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਦਾਹਰਣੇਨ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪੁਗ੍ਗਲਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਇਧ ਆਪਨ੍ਨਸਦ੍ਦੋ ''ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੮੮) ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਿਕੋਤਿ ਆਹ **"ਮਗ੍ਗੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਦਿਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਮਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਫਲਸ੍ਸ ਸੋਤੋਤਿ ਨਾਮਂ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਤ੍ਤੇ ਪਨ ਸਰਸਤੋਵ ਨਾਮਲਾਭੋ ਸਿਯਾ। ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮ, ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਆਪਨ੍ਨੋ।

ਵਿਰੂਪਂ ਸਦੁਕ੍ਖਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਨਿਪਾਤੇਤੀਤਿ **ਵਿਨਿਪਾਤੋ,** ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖੇ ਖਿਪਨਕੋ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਸਭਾਵੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਵਿਨਿਪਾਤਨਸਭਾਵੋ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਪਾਯੇਸੁ ਖਿਪਨਕੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਆਦਿਕੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਸੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਨਿਪਾਤਨਸਭਾਵੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਵਿਨਿਪਾਤਨਸਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਪਾਯਂ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਪਾਯਗਮਨੀਯਾ। ਵਿਨਿਪਾਤਨਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਸਭਾਵੋ। **ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਭਵਨਿਯਾਮਕੇਨ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਗ੍ਗੇਨ। **ਨਿਯਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤਤੋ ਸਤ੍ਤਮਭਵਤੋ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਨਿਯਤੋ। **ਸਮ੍ਬੋਧੀ**ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿ। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਹਿ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਚ ਇਧ ਪਠਮਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠੋ ਏਵ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ"**ਤਿ। ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਂ ਅਵਸ੍ਸਂ ਸਮ੍ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਾਪਕੋ,** ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ।

ਵਿਨਯਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਯਾਚਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਕਥਾ

੨੨. **ਅਨੁਧਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਨੁਗਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। **ਅਨਪਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣਂ **"ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਮਜਮਾਨਤਾਯ ਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰਾਪਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ। ਤਤ੍ਥ **ਜਨਪਦਚਾਰਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਜਨਪਦੇਸੁ ਚਰਣਂ, ਚਰਣਂ ਵਾ ਚਾਰੋ, ਸੋ ਏਵ ਚਾਰਿਕਾ, ਜਨਪਦੇਸੁ ਚਾਰਿਕਾ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਾ। ਤਂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਜਨਪਦਗਮਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨੋ ਨ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਠਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚਾਰਿਕਾਪਕ੍ਕਮਨਵਿਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਾ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੫੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੫੪) ਦੁਵਿਧਾ ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਚੇਵ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਦੂਰੇਪਿ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ ਸਹਸਾ ਗਮਨਂ **ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ** ਨਾਮ, ਸਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਂ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਤਿਗਾਵੁਤਮਗਮਾਸਿ, ਆਲ਼ਵਕਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਤਿਂਸਯੋਜਨਂ, ਤਥਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਸ੍ਸ, ਪੁਕ੍ਕੁਸਾਤਿਸ੍ਸ ਪਨ ਪਞ੍ਚਚਤ੍ਤਾਲੀਸਯੋਜਨਂ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਿਨਸ੍ਸ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਂ, ਧਨਿਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਤਾਨਿ ਅਗਮਾਸਿ, ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕਸ੍ਸ ਵਨਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਤਿਗਾਵੁਤਾਧਿਕਂ ਵੀਸਯੋਜਨਸਤਂ ਅਗਮਾਸਿ, ਅਯਂ ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ। ਯਂ ਪਨ ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਯੋਜਨਅਡ੍ਢਯੋਜਨਵਸੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਚਰਿਯਾਦੀਹਿ ਲੋਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਗਮਨਂ, ਅਯਂ **ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾ** ਨਾਮ। ਇਮਂ ਪਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲਂ ਅਨ੍ਤਿਮਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਚਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਜਨਪਦਚਾਰਿਕ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਮੇਵ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ **ਅਨ੍ਤਿਮਮਣ੍ਡਲ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਮਣ੍ਡਲਂ, ਇਤਰੇਸਂ ਵਾ ਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਿਮਮਣ੍ਡਲਂ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਮਮਣ੍ਡਲਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਕਿਂ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕਮ੍ਪਿ ਠਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਵਸੇਨ ਅਗਮਨਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਯੋਜਨਸਤਂ ਏਕਕੋਲਾਹਲਂ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਿਮਂ ਪੁਰਿਮਂ ਆਗਤਾ ਨਿਮਨ੍ਤੇਤੁਂ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਇਤਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਸਕ੍ਕਾਰੋ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਂ ਓਸਰਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਗਾਮਨਿਗਮੇਸੁ ਏਕਾਹਂ ਦ੍ਵੀਹਂ ਵਸਨ੍ਤਾ ਮਹਾਜਨਂ ਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਦਾਨੇਨ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਕੁਸਲਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਗਾਮਨਿਗਮਾਦੀਸੁ ਮਹਾਜਨਂ ਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਰੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਰੁਣਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨੇ ਞਾਣਂ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣੇ ਞਾਣਂ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸਮਥਸ੍ਸ ਤਰੁਣਭਾਵੋ ਪਨ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ‘‘ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤੋਵਸ੍ਸੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਰੁਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਵੇਨੇਯਜਾਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਿਤੁਕਾਮਾ ਚਾਤੁਮਾਸਂ ਵਸਿਤ੍ਵਾਵ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ।

ਪਵਾਰਣਾਸਙ੍ਗਹਂ ਦਤ੍ਵਾਤਿ ਅਨੁਮਤਿਦਾਨਵਸੇਨ ਦਤ੍ਵਾ। **ਮਾਗਸਿਰਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਮਾਗਸਿਰਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੇ। ਇਦਞ੍ਚੇਤਰਹਿ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਅਪਰਪਕ੍ਖਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ। ਤੇਹਿ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ‘‘ਤੇਸਂ ਵਿਨੇਯਜਸਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਨੇਯਜਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚ ਚਾਰਿਕਾਯ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾ। **ਮਾਗਸਿਰਮਾਸਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਫੁਸ੍ਸਮਾਸਸ੍ਸ ਪਠਮਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੁਮਾਸਵੁਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਨੇਯਜਸਤ੍ਤਾ ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਂ ਆਗਮਯਮਾਨਾ ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਏਕਮਾਸਂ ਵਾ ਦ੍ਵਿਤਿਚਤੁਮਾਸਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਮਹਾਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਪਰਿਵਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਲੋਕਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾ ਛਹਿ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਵਾ ਮਾਸੇਹਿ ਚਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਵੇਨੇਯਜਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਣ੍ਡਲੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਾ ਨ ਚੀਵਰਾਦਿਹੇਤੁ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਯੇ ਦੁਗ੍ਗਤਬਾਲਜਿਣ੍ਣਬ੍ਯਾਧਿਕਾ, ਤੇ ‘‘ਕਦਾ ਤਥਾਗਤਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਿ ਪਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤੇ ਮਹਾਜਨੋ ਤਥਾਗਤਦਸ੍ਸਨਂ ਲਭਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਕੇਚਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਕਟਚ੍ਛੁਭਿਕ੍ਖਂ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੇਚਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨੇਸਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰਵਸੇਨ ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਪਾਕਗਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਬੋਧਨੇਯਜਸਤ੍ਤੇ ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਂ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਮਹਤਾ ਧਮ੍ਮਵਸ੍ਸੇਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮਾਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਂ…ਪੇ॰… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾਤਿ।

ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਥਾ ਮਾਲਾਕਾਰੋ ਬਹੁਂ ਪੁਪ੍ਫਗਚ੍ਛਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਰਮ੍ਪਿ ਠਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਸੁਞ੍ਞਂ ਗਚ੍ਛਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਪਪਞ੍ਚਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪੁਪ੍ਫਾਨਿ ਓਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਪਿ ਯਤ੍ਥ ਗਾਮਨਿਗਮਾਦੀਸੁ ਵਿਨੇਯਜਸਤ੍ਤਾ ਬਹੂ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚਿਰਮ੍ਪਿ ਵਸਨ੍ਤਾ ਤੇ ਵਿਨੇਤ੍ਵਾ

ਵਿਨੇਯਜਸੁਞ੍ਞਗਾਮਾਦੀਸੁ ਪਪਞ੍ਚੁੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਤੰ ਪਹਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਬਹੁਵਿਨੇਯਜਕੇਸੁ ਗਾਮਾਦੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਤਿਖੁਦ੍ਦਕੇਪਿ ਅਨ੍ਤਿਮਮਣ੍ਡਲੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵਤੋ ਤਾਵ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਕਾਲੰ ਸਤ੍ਤਮਾਸਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸਸਮਣਹੇਤੁਤਾਯ ਵਾ ਸਨ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਸੁਖਕਾਰਣਤਾਯ ਚ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਸਨ੍ਤੰ ਸੁਖੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਾਰਮ੍ਮਣੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼**ੇਤਿ ਜਾਤਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭੂਤਾਯ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ। ਇਦਞ੍ਚ ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਸਮਵਲੋਕਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮੰ ਮਹਾਕਰੁਣਾਯ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਜਾਲੰ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠਾਨੰ ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮੋਲੋਕਨੰ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਕਿਰ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ''ਯੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ ਪਰਿਪਾਕਞ੍ਞਾਣਾ ਅਜ੍ਜਯੇਵ ਮਯਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਮਯ੍ਹੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੂ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਸਹ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਏਕੋ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਬਹੂ ਵਾ ਤਦਾ ਵਿਨਯੂਪਗਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ। ਏਵੰ ਆਪਾਥਮਾਗਤਾਨੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯੰ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁੰ ਸਮ੍ਪਤਿਵਤ੍ਤਮਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ ਕਤੇ ਪਠਮੰ ਨੇਸੰ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਭਾਵੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਹੋਤਿ। ਅਥ ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕਞ੍ਚਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿੰ ਵੀਮਂਸਮਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ।

ਓਤਿਣ੍ਣੇਤਿ ਆਰੋਚਿਤੇ, ਪਰਿਸਮਜ੍ਝੰ ਵਾ ਓਤਿਣ੍ਣੇ। **ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ। ਬੁਦ੍ਧਕਾਲੇ ਕਿਰ ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਉਪਕਟ੍ਠਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਕਾਲੇ ਚ ਪਵਾਰਣਾਕਾਲੇ ਚ। ਉਪਕਟ੍ਠਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਦਸਪਿ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਗ੍ਗਵਗ੍ਗਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ''ਕਸ੍ਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਕਟ੍ਠਾਯ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਵਿਚਰਥਾ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਥ ਤੇ ''ਭਗਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੰ ਆਗਤਮ੍ਹ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਨੋ ਦੇਥਾ''ਤਿ ਯਾਚਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਤੇਸੰ ਚਰਿਯਵਸੇਨ ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਅਸੁਭਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਦੇਤਿ, ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ, ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ''ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾ ਇਦੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਸਪ੍ਪਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਹਿ ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਸਪ੍ਪਾਯੰ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾਯ ਪਨ ਭਾਜਨਭੂਤੰ ਕਾਤੁੰ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਗਮਾਯ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਸੁ ਨਿਯੋਜੇਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਦੇਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪੁਰਿਮਾ ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਤਾਸੰ ਪਨ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇ ਅਯੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਸਾਦਨੀਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿਤੰ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਞਾਣਚਰਿਤਸ੍ਸ ਪਨ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਆਹਾਰੇਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਪ੍ਪਾਯਾ, ਤੇਸੰ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤੇ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਕਥੇਤਿ। ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਚੇ ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਵ ਵਸਨ੍ਤਿ। ਨੋ ਚੇ ਹੋਤਿ, ਸਪ੍ਪਾਯੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਵਸਨ੍ਤਾ ਤੇਮਾਸਿਕੰ ਪਟਿਪਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਘਟੇਨ੍ਤਾ ਵਾਯਮਨ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋਪਿ। ਤਤੋ ਵੁਤ੍ਥਵਸ੍ਸਾ ਪਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਭਗਵਾ ਅਹੰ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਪਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਹੰ ਅਗ੍ਗਫਲੰ ਅਰਹਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਗੁਣੰ ਆਰੋਚੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਰਿ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਯਾਚਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪੁਰੇ ਵਸ੍ਸੂਪਨਾਯਿਕਾਯ ਚ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਉਪਰਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥਞ੍ਚਾ"**ਤਿ।

ਆਯਾਮਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਆਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਆਯਾਮਾਤਿ ਆਗਚ੍ਛ ਯਾਮਾ"**ਤਿ, ਏਹਿ ਗਚ੍ਛਾਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਨਨ੍ਦਾ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤ੍ਤਾ ਥੇਰੰ ਆਲਪਤਿ, ਨ ਪਨ ਤਦਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਅਭਾਵਤੋ। ਪਞ੍ਚਸਤਪਰਿਮਾਣੋ ਹਿ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ। ਥੇਰੋ ਪਨ ''ਗਣ੍ਹਥਾਵੁਸੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਾਨਿ, ਭਗਵਾ ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ''ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਆਰੋਚੇਤਿ। ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੀ"**ਤਿ ਇਧ **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ ਸਾਮਿਵਚਨੰ ਆਮਨ੍ਤਨਵਚਨਮੇਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਅਨ੍ਤਰੰ ਅਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **"ਭਗਵਤੋ ਵਚਨੰ ਪਟਿਅਸ੍ਸੋਸੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਭਗਵਤੋ**ਤਿ

ਪਨ ਇਦੰ ਪਤਿਸ੍ਸਵਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਨ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨੰ ਯਥਾ ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਣੋਤੀ''ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਟਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿਮੁਖਵਚਨੋਤਿ ਆਹ **“ਅਭਿਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣੀ**”ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਮੁਖਾਭਿਮੁਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿ, ਨ ਉਦਾਸਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਤਸ੍ਸ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸ੍ਸ ਆਗਨ੍ਤੁਕਵਸੇਨ ਕਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਨਗਰਦ੍ਵਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿ। **ਸੁਵਣ੍ਣਰਸਪਿਞ੍ਜਰਾਹਿ ਰਸ੍ਮੀਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਰਸ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਕਪਰਿਯਾਯੋ, **ਪਿਞ੍ਜਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਮਵਣ੍ਣਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਵਣ੍ਣਜਲਧਾਰਾ ਵਿਯ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਹਿ ਰਸ੍ਮੀਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਮੁਜ੍ਜੋਤਯਮਾਨੋ**ਤਿ ਓਭਾਸਯਮਾਨੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਰਞ੍ਜਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤੁਕਾਮੋ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤੁਕਾਮੋ, ਭਗਵਤੋ ਸਮੀਪੇ ਨਿਸੀਦਿਤੁਕਾਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਤਯਾ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤਾ ਵਸ੍ਸੰਵੁਤ੍ਥਾ ਅਮ੍ਹਾਤਿ ਪਾਲਿਯੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ ਭਵੇਯ੍ਯ। **ਨੋ ਅਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨੇਵ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ, ਕਿਨ੍ਤੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਯੇਵਾਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। ਵਿਨਾ ਵਾ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **“ਅਥ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਵਚਨਤੋ ਏਤ੍ਥ ਨਪੁੰਸਕਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨੋ**ਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਵਰਣੰ **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ। ਕੇਸੰ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾ ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ **“ਯਥਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਵਿਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਕਰਣੰ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੰ, ਤੁਟ੍ਠਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਹੂਤੰ ਧਨਧਞ੍ਞਜਾਤਰੂਪਰਜਤਨਾਨਾਵਿਧਾਲਙ੍ਕਾਰਸੁਵਣ੍ਣਭਾਜਨਾਦਿਭੇਦੰ ਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਮੇਤੇਸਨ੍ਤਿ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾ, ਤੇਸੰ ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਾਨੰ ਮਚ੍ਛਰੀਨੰ ਯਥਾ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾ, ਏਵੰ ਨੋ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਕਾਰਣੰ, ਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਾ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਘਰਾਵਾਸੇ। ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਾਮਸਨੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਤੇਮਾਸਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ, ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨੰ ਵਾ। ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਲੰ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਚਿਨ੍ਤਾਯਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਨੇਤੰ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧੇਨ ਕਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਾਵਟ੍ਟਨੇਨਾਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤ੍ਵਾ। **ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਦਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **“ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੰ ਅਤ੍ਥੰ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਸਮਾਦਪਿਤੇ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ। **ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਿਵੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵੰ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਤੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਉਸ੍ਸਾਹੰ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਏਵੰ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤੋ ਏਵਰੂਪਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਚ ਨਿਯਮਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤ੍ਵਾ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਭਾਵੰ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ।

ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸੰ ਵਸ੍ਸਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਸੇਸੰ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਿ? ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸੰ ਵਸ੍ਸੀਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਦਿਪਿ ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਆਯਤਿੰ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾ ਚ ਸਬ੍ਬਾ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਧਮ੍ਮਕਥਾ ਅਹੋਸੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਿ। **ਤੇਮਾਸਿਕੋਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਤੇਮਾਸੰ ਦਾਤਬ੍ਬੋਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ। **ਯੰ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ।

੨੩. **ਬੁਦ੍ਧਪਰਿਣਾਯਕ**ਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਣਾਯਕੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਪਰਿਣਾਯਕੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ। ਤੰ ਬੁਦ੍ਧਪਰਿਣਾਯਕੰ, ਬੁਦ੍ਧਜੇਟ੍ਠਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਾਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਾਵ ਭੋਜਨੇਨ ਤਦਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦਾਤੁੰ ਉਪਨੀਤਭਿਕ੍ਖਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਖਵਿਕਾਰੇਨ ਵਚੀਭੇਦੇਨ ਵਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਹਤ੍ਥਸਞ੍ਞਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਓਨੀਤੋ ਪਤ੍ਤਤੋ ਪਾਣਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣੀਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਵਿਸਯੋਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ਬਾਹਿਰਤ੍ਥਸਮਾਸੋਤਿ ਆਹ **“ਪਤ੍ਤਤੋ ਓਨੀਤਪਾਣਿ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

‘‘ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ’’ਤਿਪਿ ਪਾਠੋ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਓਨਿਤ੍ਤੰ ਨਾਨਾਭੂਤੰ ਵਿਨਾਭੂਤੰ ਆਮਿਸਾਪਨਯਨੇਨ ਵਾ ਸੁਚਿਕਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਾਣਿਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿ , ਤੰ ਓਨਿਤ੍ਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿੰ, ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਪਟ੍ਟਪਟੇ ਚਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਪਟੇ ਚ ਪਟ੍ਟਪਟੇ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਪਦੇਸੇ ਭਵਾ ਪਤ੍ਤੁਣ੍ਣਾ, ਕੋਸਿਯਵਿਸੇਸਾਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਟ੍ਟਾਨਿ ਪਨ ਚੀਨਪਟਾਨਿ। **ਆਯੋਗਾਦੀਸੁ ਆਯੋਗੋ**ਤਿ ਪਟਿਆਯੋਗੋ, **ਅੰਸਬਦ੍ਧਕੰ** ਪਤ੍ਤਤ੍ਥਵਿਕਾਦੀਸੁ। **ਭੇਸਜ੍ਜਤੇਲਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭੇਸਜ੍ਜਸਮ੍ਪਾਕੇਨ ਸਾਧਿਤਤੇਲਾਨੰ। **ਤੁਮ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਚਮ੍ਮਮਯਤੇਲਭਾਜਨਾਨਿ। ਏਕਮੇਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਹਸ੍ਸਗ੍ਘਨਕੰ ਤੇਲਮਦਾਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਮਹਾਯਾਗੰ ਯਜਿਤ੍ਵਾਤਿ ਮਹਾਦਾਨੰ ਦਤ੍ਵਾ। **ਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ। **ਤੇਮਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੰਯੋਗੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ। ‘‘ਤੇਮਾਸੰ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੰ ਅਜ੍ਜੇਵ ਸੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯੰ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ ਕੁਰੁਮਾਨੋ”**ਤਿ। **ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨਭਿਰਤਿਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਯਥਾਜ੍ਝਾਸਯੰ ਯਥਾਰੁਚਿਤੰ ਵਾਸੰ ਵਸਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਅਭਿਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਰਤੀਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕੰ। ਅਭਿਰਨ੍ਤਸਦ੍ਦੋ ਚਾਯੰ ਅਭਿਰੁਚਿਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਾਦਪਰਿਯਾਯੋ। ਅਸ੍ਸਾਦਵਸੇਨ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦਵਤ੍ਥੁਵਿਗਮਨੇਨ ਸਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿ, ਤਯਿਦੰ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਗੇਵ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਰਤਿਵਸੇਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਮਨੰ ਨਾਮ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਵਿਨੇਯਜਨਵਿਨਯਨਤ੍ਥੰ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਸਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਿਦ੍ਧੇ ਵਿਨੇਯਜਨਵਿਨਯਤ੍ਥਮੇਵ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯਥਾਰੁਚਿ। **ਸੋਰੇਯਜਾਦੀਨਿ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਮਹਾਮਣ੍ਡਲਚਾਰਿਕਾਯ ਵੀਥਿਭੂਤਾਨਿ ਸੋਰੇਯਜਨਗਰਾਦੀਨਿ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਪਯਾਗਪਤਿਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸਪਿ ਅਧਿਵਚਨੰ ਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸਪਿ। **ਗਙ੍ਗੰ ਨਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਗਙ੍ਗੰ ਨਾਮ ਨਦਿੰ। **ਤਦਵਸਰੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਤੇਨ ਅਵਸਰਿ ਤਦਵਸਰੀ”**ਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯਾਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਸਾਦੰ ਜਨੇਤੀਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ। **ਤਤ੍ਰਿਦੰ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਵਚਨਾਪੇਕ੍ਖੰ, **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਕਾਰਣਵਚਨਾਪੇਕ੍ਖੰ। ਤਤ੍ਰਾਯੰ ਯੋਜਨਾ – ਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯਾ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਯਾ ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਤਿ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ , ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਭਾਵੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਸਾਦਜਨਕਤ੍ਤੇ ਇਦੰ ਹੋਤਿ। ਕਿੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **“ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਤੋ”**ਤਿਆਦਿ।

ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਤੋਤਿ ‘‘ਉਪਾਲਿ ਦਾਸਕੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਪਰਿ॰ ੩)। ਵੁਤ੍ਤਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਤੋ। **ਨਿਦਾਨਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਭੇਦਦੀਪਨਤੋ**ਤਿ ਨਿਦਾਨਪ੍ਪਭੇਦਦੀਪਨਤੋ ਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਭੇਦਦੀਪਨਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨਿਦਾਨਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ **ਨਿਦਾਨ**ਪ੍ਪਭੇਦਦੀਪਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਥੇਰਵਾਦਪ੍ਪਕਾਸਨੰ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਭੇਦਦੀਪਨੰ। **ਪਰਸਮਯਵਿਵਜ੍ਜਨਤੋ**ਤਿ ‘‘ਸਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਮੇਤ੍ਤਿਯੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿੰ ਨਾਸੇਥਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੩੮੪) ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਰੇਸੰ ਲਦ੍ਧਿਨਿਰਾਕਰਣਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਨ ਸਕਸਮਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿਤੋ।

ਬਜਵ੍ਵਜਨਪਰਿਸੋਧਨਤੋਤਿ ਪਾਠਸੋਧਨੇਨ ਬਜਵ੍ਵਜਨਪਰਿਸੋਧਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ, ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਦਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੰ ਬਜਵ੍ਵਜਨਪਰਿਸੋਧਨੰ। **ਵਿਭਙ੍ਗਨਯਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ**ਤਿ ‘‘ਤਿਸ੍ਸੋ ਇਤ੍ਥਿਯੋ’’ਤਿਆਦਿਪਦਭਾਜਨਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਵਸੇਨ ਨਯਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਚਕ੍ਖੁਨਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨੰ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪਾਸਾਦਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਾਦਾਵਹੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ। ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਤੰ ਵਿਞ੍ਞੂਨਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਯੰ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਤ੍ਵੇਵ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਸ੍ਸ ਕੇਨ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਆਹ **“ਵਿਨਯਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ।

ਇਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯ ਵਿਨਯਟ੍ਠਕਥਾਯ ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨਿਯਂ

ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਪਠਮੋ ਭਾਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।